

61.102
~~№ 108⁰⁰¹ / Удѣл: Оклад.~~

**СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.**

ВѢДОМСТВО ФИНАНСОВЪ.

ТОМЪ I.

ОКЛАДНЫЯ ПОДАТИ.

ZBIÓR

**PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.**

WYDZIAŁ SKARBU.

ТОМ I.

PODATKI STAŁE.

ВАРШАВА.

1866.

*Складено
по финансовымъ*

284/84

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

86381

Въ Типографіи С. Оргельбрата.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

W drukarni S. Orgelbranda.

ОБЪЯСНЕНИЕ.

Закрывающіеся въ настоящемъ томѣ матеріалы составляютъ рядъ постановленій, изданныхъ по предмету окладныхъ податей, начиная съ 1775 года по 30 Декабря (11 Января) 186⁴/₅ года.

Всѣ напечатанныя въ сихъ матеріалахъ постановленія имѣютъ обязательную силу, хотя болѣе раннія изъ нихъ измѣнены въ нѣкоторыхъ пунктахъ изданными впоследствии распоряженіями, что подробно объяснено, какъ въ историческомъ очеркѣ, помѣщенномъ въ началѣ Сборника, такъ и въ предисловіяхъ къ каждому отдѣлу Сборника.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Вице-Предсѣдателя Государственной Совѣты Царства Польскаго, Тайнаго Совѣтника Сенатора Арцимовича, составленъ Статсъ-Референдаріемъ Лескевичемъ изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства Делегатомъ оной, Начальникомъ Секціи Пасковскимъ.

OBJAŚNIENIE.

Матeryały w tomie niniejszymъ zawarte, stanowią ciągъ przepisówъ wydanychъ co do podatkówъ stałychъ, poczynając od r. 1775 aż do dnia 30 Grudnia (11 Stycznia) 186⁴/₅ roku. Przepisy w tychъ materyałachъ objęte wszystkie obowiązują, jakkolwiek dawniejsze zmodyfikowane zostały w niektórychъ punktachъ późnziejъ wydanemi rozporządzeniami, co jestъ szczególowo objaśnionemъ i w rysie historycznymъ, pomieszczonymъ na początku zbioru, i we wstępachъ każdy tytułъ zbioru poprzedzającychъ.

Zbiór ten pod zwierzchnimъ kierunkiemъ Vice-Prezesa Rady Stanu Królestwa, Radcy Tajnego Senatora Arcimowicza, ułożony został przez Referendarza Stanu Leśkiewicza, z materyałówъ dostarczonychъ ze strony Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przez Delegowanego od tejъ Władzy Naczelnika Sekcyi Piskowskiego.

**ОГЛАВЛЕНИЕ ПРЕДМЕТОВЪ,
ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ СБОРНИКЪ.**

Номеръ распо- ряженій.	СО Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
	Краткій историческій очеркъ окладныхъ податей въ Цар- ствѣ Польскомъ, съ замѣча- ніями объ измѣненіяхъ, сдѣ- ланныхъ въ предметахъ, об- ложенныхъ сими податями, а именно относительно пода- тей, называемыхъ:			
	Офяра			4
	Subsidium Charitativum			24
	Контигенсъ Ливерунковый			26
	Лановый сборъ			30
	Подымная подать и соединенный съ нею шарварковъ сборъ.			32
	Чоповая и прежняя мельничная подати			52
	Канонъ съ мельницъ			54

СБОРНИКЪ РАСПОРЯЖЕНІЙ.

ОФЯРА.

*Распоряженія, изданныя прежнимъ Правительствомъ Цар-
ства.*

1	Сеймовое постановленіе ст. 41, подъ заглавіемъ: „Вѣчная офя- ра въ провинціяхъ обоихъ на-	6 Апрѣля 1789 г.	Сеймъ.	58
---	---	---------------------	--------	----

**SPIS RZECZY
W ZBIORZE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.**

Nr bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie	Stronica
	Krótki Rys Historyczny podat- ków stałych w Królestwie, z uwagami co do zmian, jakie zaszły w przedmiotach dot- kniętych temi podatkami, a mianowicie co do podatków zwanych:			
	Ofiara			5
	Subsidium Charitativum			25
	Kontyngens Liwerunkowy			27
	Łanowe			31
	Podymne połączone z opłatą szarwarkową			33
	Czopowe i młynowe dawne			53
	Kanon z młynów			55

ZBIÓR ROZPORZĄDZEŃ.

OFIARA.

Rozporządzenia wydane za Rządu dawnego Królestwa.

1	Uchwała Sejmowa punkt 41, pod tytułem: Ofiara wieczy- sta prowincyów Obojga Na-	6 Kwietnia 1789.	Sejm.	59
---	---	---------------------	-------	----

Номера распоряжений.	СОДЕРЖАНИЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
	родовъ на усиленіе средствъ края.“			
2	Сеймовое постановленіе ст. 50, подъ заглавіемъ: „О порядкѣ исчисленія ояры съ земскихъ и духовныхъ имѣній въ Коронѣ и Великомъ Княжествѣ Литовскомъ.“	30 Мая 1789 г.	Сеймъ.	66
3	Сеймовое постановленіе ст. 54, подъ заглавіемъ: „Сборъ въ Казну Рѣчи-посполитой съ имѣній Мальтійскихъ рыцарей.“	10 Юня 1789 г.	Сеймъ.	86
4	Сеймовое постановленіе ст. 61, подъ заглавіемъ: „Сборъ въ Казну Рѣчи-посполитой съ церковныхъ диссидентскихъ и греко-неуніатскихъ имѣній.“	22 Юня 1789 г.	Сеймъ.	88
5	Сеймовое постановленіе ст. 73, относительно имѣній, не имѣющихъ 10 корцевъ посѣва.	25 Юля 1789 г.	Сеймъ.	88
6	Сеймовое постановленіе ст. 87, относительно поступившихъ въ Казну, въ силу Вѣнской конвенціи, подушныхъ Галиційскихъ имѣній, подъ заглавіемъ: „Продажа нижеозначенныхъ имѣній.“	23 Сентября 1789 г.	Сеймъ.	90
7	Сеймовое постановленіе ст. 150, подъ заглавіемъ: „Духовенство обоихъ обрядовъ въ Коронѣ и Великомъ Княжествѣ Литовскомъ.“	11 Юня 1790 г.	Сеймъ.	94

Numer bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
	rodów na powiększenie sił krajowych.			
2	Uchwała Sejmowa punkt 50, pod tytułem: „Sposób wynalezienia ofiary z dóbr ziemskich i duchownych w Koronie i w Wielkiem Księstwie Litewskiem“.	30 Maja 1789.	Sejm.	67
3	Uchwała Sejmowa punkt 54, pod tytułem: „Opłata do Skarbu Rzeczypospolitej z dóbr Kawalerów Maltańskich“.	10 Czerwca 1789.	Sejm.	87
4	Uchwała Sejmowa punkt 61, pod tytułem: „Opłata do Skarbu Rzeczypospolitej z dóbr Kościołom dyssydentskim i grekoniunickim aplikowanych.“	22 Czerwca 1789.	Sejm.	89
5	Uchwała Sejmowa punkt 73, dotyczący dóbr nie mających 10 korcy wysiewu.	25 Lipca 1789.	Sejm.	89
6	Uchwała Sejmowa punkt 87, dotyczący dóbr po duchowieństwie Galicyjskiem na Skarb z mocy Konwencji Wiedeńskiej zajętych, pod tytułem: sprzedaż dóbr niżej wyrażonych.	23 Września 1789.	Sejm.	91
7	Uchwała Sejmowa punkt 150, pod tytułem: „Duchowieństwo obojga obrządków w Koronie i Wielkiem Księstwie Litewskiem.“	11 Czerwca 1790.	Sejm.	95

Номер распоряженій.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
<i>Распоряженія, изданныя Прусскимъ правительствомъ.</i>				
1	Объявленіе о будущихъ податяхъ въ Южной Пруссіи.	24 Апрѣля 1795 г.	Государственный Министръ.	104
2	Предписаніе прусскаго министерства, объясняющее увеличеніе подати офяры отъ духовенства.	1 Іюня 1795 г.	Министерство.	116
3	Объявленіе прусскаго министерства о классификаціи доходовъ духовенства относительно подати офяры.	28 Іюня 1795 г.	Министерство.	126
4	Предписаніе прусскаго министерства, разрѣшающее возбужденные вопросы о 24% подати офяръ и запрещающее переводъ этой подати на крестьянъ.	26 Іюля 1795 г.	Министерство.	132
5	Грамота Прусскаго Короля, въ силу которой, подати въ уѣздахъ, вновь присоединенныхъ, сравнены съ существующими въ Южной Пруссіи.	7 Іюля 1796 г.	Королевская грамота.	140
6	Циркуляръ ко всему духовенству Ново-восточнаго Прусскаго края, съ объясненіями относительно подати офяры отъ духовенства.	27 Апрѣля 1797 г.	Коммисія Военно-экономической Камеры.	148
7	Постановленіе Прусскаго Короля, указывающее основанія къ исчисленію подати офяры съ пожалованныхъ имѣній.	16 Мая 1799 г.	Королевское постановленіе.	152

Numer bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władcy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
<i>Rozporządzenia wydane za Rządu Pruskiego.</i>				
1	Obwieszczenie względem przyszłych podatków w Prusiech południowych.	24 Kwiet. 1795.	Minister Stanu.	105
2	Reskrypt Ministeryalny objaśniający podwyższenie podatku ofiary duchownej.	1 Czerwca 1795.	Ministerium.	117
3	Obwieszczenie Ministeryalne co do klasyfikacyi duchownych pod względem podatku ofiary.	28 Czerw. 1795.	Ministerium.	127
4	Reskrypt Ministeryalny udzielający objaśnienia co do podatku ofiary 24%, i zabraniający przenosić ten podatek na włościan.	26 Lipca 1795.	Ministerium.	133
5	Patent Króla Pruskiego porównywający podatki w powiatach nowo-przyłączonych, z Prusami południowemi.	7 Lipca 1796.	Patent Królewski.	141
6	Cyrkularz do całego prowincyi Nowo-Wschodnich Pruss duchowieństwa, z objaśnieniami co do podatku ofiary duchownej.	27 Kwiet. 1797.	Kommissya Kamery Wojenno-Ekonomicznej.	149
7	Postanowienie Króla Pruskiego wskazujące zasady do obliczenia podatku ofiary z dóbr darowanych.	16 Maja 1799.	Postanowienie Królewskie.	153

Номеръ распоря- женій.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы
8	Предписаніе прусскаго мини- стерства относительно пода- ти офяры съ пожалованныхъ имѣній.	29 Октяб- ря 1804 г.	Министерство.	154
—	Королевская грамота, предпи- сывающая устройство пода- ти офяры, что однако не при- ведено въ исполненіе (въ при- мѣчаніи).	12 Февра- ля 1797 г.	Королевская грамота.	156
—	Министерское предписаніе, опре- дѣляющее подать офяру съ Мальтійскихъ имѣній въ 40% (въ примѣчаніи).	24 Сентяб- ря 1795 г.	Министерство.	156
—	Министерское предписаніе съ объясненіями относительно податей съ пожалованныхъ имѣній (въ примѣчаніи).	16 Ноября 1798 г.	Министерство.	156
—	Министерское предписаніе, у- меньшающее подать съ низ- шаго духовенства (въ при- мѣчаніи).	28 Января 1801 г.	Министерство.	156
—	Министерское предписаніе, у- меньшающее размѣръ подати офяры, вносимой духовными обществами, заботящимися о душахъ (въ примѣчаніи).	9 Юня 1801 г.	Министерство.	156
—	Министерское предписаніе, объ- являющее, что не слѣдуетъ взимать подати офяры съ най- ма домовъ и амбаровъ (въ примѣчаніи).	16 Юля 1806 г.	Министерство.	156

Numer biżacy rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ	Data i Numer.	Wymienienie Wła- dzy wydającej roz- porządzenie.	Stronica
8	Reskrypt Ministeryalny co do podatku ofiary z dóbr daro- wanych.	29 Paźdz. 1804.	Ministerium.	155
—	Patent Królewski nakazujący uporządkowanie podatku o- fiary, do czego wszakże nie przyszło (w uwadze).	12 Lutego 1797.	Patent Królewski.	157
—	Reskrypt Ministeryalny ozna- czający ofiarę z dóbr Maltań- skich na 40% (w uwadze).	24 Wrześ. 1795.	Ministerium.	157
—	Reskrypt Ministeryalny udzie- lający objaśnienia co do po- datków z dóbr darowanych (w uwadze).	16 Listop. 1798.	Ministerium.	157
—	Reskrypt Ministeryalny obniża- jący podatki płacone przez niższe duchowieństwo w (u- wadze).	28 Styczn. 1801.	Ministerium.	157
—	Reskrypt Ministeryalny obni- żający podatek ofiary opła- cany przez korporacye du- chowne, starania około dusz mające (w uwadze.)	9 Czerwca 1801.	Ministerium.	157
—	Reskrypt Ministeryalny oznaj- miający, że ofiara z najmu do- mów i spichrzów nie ma być pobierana. (w uwadze).	16 Lipca 1806.	Ministerium.	157

Номер распоряженія	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
<i>Распоряженія, изданныя Австрійскимъ правительствомъ.</i>				
1	Распоряженіе о поземельной подати, подъ названіемъ: „доминальной контрибуціи.“	21 Февраля 1797 г.	Задворная Комисія Западной Галиціи.	160
<i>Распоряженія, изданныя правительствомъ Герцогства Варшавскаго.</i>				
1	Постановленіе Саксонскаго Короля относительно подати офяры съ имѣній, пожалованныхъ Императоромъ Французовъ.	21 Юля 1808 г.	Королевское постановленіе.	166
2	Выписка изъ сеймоваго постановленія объ оставленіи въ своей силѣ на будущее время взиманія подати офяры.	24 Марта 1809 г.	Сеймъ.	168
3	Постановленіе Саксонскаго Короля о обложеніи податью офярою вновь прибывшихъ статей.	25 Марта 1809 г.	Королевское постановленіе.	172
4	Королевское постановленіе о замѣнѣ податью офярою австрійской подати, называемой доминальною контрибуціею.	25 Мая 1810 г.	Королевское постановленіе.	186
5	Королевское постановленіе, указывающее основанія къ изысканію новыхъ статей дохода.	15 Марта 1811 г.	Королевское постановленіе.	190

Numer bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
<i>Rozporządzenia wydane za Rządu Austriackiego.</i>				
1	Rozporządzenie stanowiące podatek gruntowy zwany: „kontrybucją dominikalną“.	21 Lutego 1797.	Kommissya Zадворна Галици Zachodniej.	161
<i>Rozporządzenia wydane za Rządu Księstwa Warszawskiego.</i>				
1	Postanowienie Króla Saskiego co do podatku ofiary z dóbr darowanych przez Cesarza Francuzów.	21 Lipca 1808.	Postanowienie Królewskie.	167
2	Wyciąg z Uchwały Sejmowej zachowujący nadal pobór podatku ofiary.	24 Marca 1809.	Sejm.	169
3	Postanowienie Króla Saskiego zaprowadzające podatek ofiary od nowo przybyłych obiektów.	25 Marca 1809.	Postanowienie Królewskie.	173
4	Postanowienie Królewskie zamieniające podatek austriacki, kontrybucją dominikalną zwany, na podatek ofiary.	25 Maja 1810.	Postanowienie Królewskie.	187
5	Postanowienie Królewskie wskazujące zasady do wynajdywania nowo przybyłych obiektów.	15 Marca 1811.	Postanowienie Królewskie.	191

Номеръ распоряженій.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
6	Королевское постановленіе, освобождающее отъ подати офяры духовенство, имѣющее меньшее содержаніе.	26 Іюня 1811 г.	Королевское постановленіе.	206
7	Королевское постановленіе о взиманіи подати офяры съ доходовъ, пропущенныхъ въ 1789 году.	2 Октяб-ря 1811 г.	Королевское постановленіе.	210
8	Выписка изъ сеймоваго постановленія, сохраняющаго взиманіе подати офяры.	23 Декаб-ря 1811 г.	Сеймъ.	212
<i>Распоряженія, изданныя нынѣшнимъ Правительствомъ Царства.</i>				
1	Постановленіе, освобождающее отъ подати офяры вытѣчныя десятины, замѣненные денежными.	19 Іюня 1819 г.	Постановленіе Совѣта Управленія.	220
2	Выписка изъ постановленія Совѣта Управленія о обложеніи пожалованныхъ имѣній податію офярою.	11 (23) Февраля 1836 г.	Постановленіе Совѣта Управленія.	222
3	Утвержденіе контракта на вѣчную аренду, съ обязанностію платежа подати офяры.	27 Декаб-ря (8 Января) 1838 г.	Утвержденіе Совѣта Управленія.	226
4	Высочайшій указъ объ увеличеніи на 50% подати офяры.	29 Декаб-ря (10 Января) 1848 г.	Высочайшій Указъ.	228
5	Высочайшій указъ объ увеличеніи на 50% подати офяры и подымной съ шарварковымъ сборомъ.	30 Декаб-ря (11 Января) 1864 г.	Высочайшій Указъ.	232

Нумеръ бѣгающаго распоряженія	TYTUL I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władcy wydającej rozporządzenie	Stronica.
6	Postanowienie Królewskie uwalniające od podatku ofiary duchownych mających mniejsze uposażenie.	26 Czerw. 1811.	Postanowienie Królewskie.	207
7	Postanowienie Królewskie nakazujące pociągnąć do podatku ofiary, dochody pominięte w roku 1789.	2 Paźdz. 1811.	Postanowienie Królewskie.	211
8	Wyciąg z Uchwały Sejmowej zachowujący pobór podatku ofiary.	23 Grudn. 1811.	Sejm.	213
<i>Rozporządzenia wydane za Rządu teraźniejszego Królestwa.</i>				
1	Postanowienie uwalniające od podatku ofiary dziesięciny wytyczne zamienione na pieniężne.	19 Czerw. 1819.	Postanowienie Rady Administracyjnej.	221
2	Wyciąg z Postanowienia Rady Administracyjnej zaprowadzającego podatek ofiary z dóbr darowanych.	11 (23) Lutego 1836.	Postanowienie Rady Administracyjnej.	223
3	Zatwierdzenie kontraktu o wiczystą dzierżawę z obowiązkiem płacenia podatku ofiary.	27 Grudn. (8 Stycz.) 1838 g.	Zatwierdzenie Rady Administracyjnej.	227
4	Ukaz Najwyższy podwyższający o 50% podatek ofiary.	29 Grudn. (10 Stycz.) 1848 g.	Ukaz Najwyższy.	229
5	Ukaz Najwyższy podwyższający o 50% podatki ofiary i podymnego z opłatą szarwarkową.	30 Grudn. (11 Stycz.) 1864 g.	Ukaz Najwyższy.	233

Номера распоряжений.	СОДЕРЖАНИЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряжение.	Страницы.
—	Министръ Финансовъ указалъ основанія, на коихъ подать офяры должна быть устроена въ проданныхъ казною имѣніяхъ (въ примѣчаніи).	24 Апрѣля 1829 г.	Предписаніе Министра.	238
—	Совѣтъ Управленія утвердилъ распоряженіе о томъ, что владѣльцы имѣній, принадлежавшихъ духовенству, не должны быть освобождены отъ взноса возвышенной подати офяры (въ примѣчаніи).	28 Января (9 Февраля) 1849 г. № 962.	Постановленіе Совѣта Управленія.	240
—	Совѣтъ Управленія утвердилъ распоряженіе о приостановленіи возвышеннаго сбора офяры съ арендныхъ содержателей имѣній, принадлежащихъ къ общимъ духовнымъ фундаментамъ (въ примѣчаніи).	9 (21) Декабря 1849 г. № 8,657.	Постановленіе Совѣта Управленія.	240
—	Совѣтъ Управленія приостановилъ сборъ возвышенной подати офяры съ арендныхъ содержателей конфискованныхъ имѣній (въ примѣчаніи).	7 (19) Марта 1850 г. № 10,801.	Постановленіе Совѣта Управленія.	240
—	Совѣтъ Управленія приостановилъ распредѣленіе платежей офяры и въ пользу жалованнаго владѣльца, съ имѣній, пожалованныхъ Прускимъ правительствомъ, предоставилъ льготы имѣніямъ, обремененнымъ возвышенною податю офяры, и одобрилъ	2 (14) Юня 1850 г. № 13,000.	Постановленіе Совѣта Управленія.	240

Numer bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
—	Minister Skarbu wskazał zasady, podług jakich ma być wprowadzany podatek ofiary w dobrach przez Rząd sprzedanych. (w uwadze).	24 Kwiet. 1829.	Reskrypt Ministra.	239
—	Rada Administracyjna zatwierdziła przepis: iż posiadacze dóbr dawniej duchownych nie mają być wolni od opłaty ofiary podwyższonej (w uwadze).	28 Styczn. (9 Lutego) 1849. N. 962.	Decyzja Rady Administracyjnej.	241
—	Rada Administracyjna zatwierdziła zawieszenie poboru ofiary podwyższonej od dzierżawców dóbr do funduszu ogólnego - Religijnego należących (w uwadze).	9 (21) Grudnia 1849. N. 8657.	Decyzja Rady Administracyjnej.	241
—	Rada Administracyjna zawiesiła pobór ofiary podwyższonej od dzierżawców dóbr skonfiskowanych (w uwadze).	7 (19) Marca 1850. N. 10801.	Decyzja Rady Administracyjnej.	241
—	Rada Administracyjna zawiesiła podział opłat z dóbr przez Rząd Pruski darowanych na ofiarę i opłaty donacyjne, przyniosła ulgę przeciążonym dobrom ofiarą podwyższoną i utwierdziła zasadę: iż dobra przez Rząd Pruski darowane obowiązane są na równi z in-	2 (14) Czerwca 1850. N. 13000.	Decyzja Rady Administracyjnej.	241

Номера распоряжений.	СОДЕРЖАНИЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряжение.	Страницы.
—	принятое основаніе: что имѣнія, пожалованныя Прускимъ правительствомъ, должны вносить всѣ тѣ подати и исполнять повинности, какъ существующія, такъ равно и предстоящія, какія несутъ другія частныя имѣнія (въ примѣчаніи).	27 Декаб-ря (8 Января) 1851½ г. № 28,653.	Отзывъ Статсъ-Секретаря при Совѣтѣ Управленія.	240
SUBSIDIVM CHARITATIVVM.				
1	Сеймовое постановленіе 1775 года о назначеніи этой подати.	1775 г.	Сеймовое постановленіе.	246
2	Постановленіе, освобождающее крестьянъ отъ этой подати.	13 Юня 1820 г.	Постановленіе Намѣстника въ Царствѣ.	250
3	Высочайшій Указъ, освобождающій крестьянъ и мѣщанъ отъ этой подати.	21 Апрѣля (3 Мая) 1839 г.	Высочайшій Указъ.	252
ЛИВЕРУНКОВЫЙ КОНТИНГЕНСЪ.				
1	Постановленіе Саксонскаго Короля о взиманіи для войскъ продуктовъ натурою.	4 Марта 1809 г.	Королевское постановленіе.	258
2	Постановленіе объ увеличеніи поставки продуктовъ, съ пред-	23 Декаб-ря 1811 г.	Королевское постановленіе.	260

Numer listacy rozporządzenia.	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
—	nemi dobrami, do ponoszenia wszystkich podatków i obowiązków istniejących i przyszłych (w uwadze).			
—	Namiestnik Królestwa zawiesił w poborze podatki podwyższone odnoszące się do wieczystych dzierżawców dóbr Rządowych (w uwadze).	27 Grudn. (8 Stycz.) 1851½ N.28,653.	Odezwa Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnej.	241
SUBSIDIVM CHARITATIVVM.				
1	Uchwała Sejmowa z r. 1775 stanowiąca ten podatek.	1775.	Uchwała Sejmowa.	247
2	Postanowienie uwalniające włościan od tego podatku.	13 Czerw. 1820.	Postanowienie Namiestnika Królewskiego.	251
3	Ukaz Najwyższy uwalniający od tego podatku włościan i mieszczan.	21 Kwiet. (3 Maja) 1839.	Ukaz Najwyższy.	253
KONTYNGENS LIWERUNKOWY.				
1	Postanowienie Króla Saskiego nakazujące pobór produktów w naturze dla wojska.	4 Marca 1809.	Postanowienie Królewskie.	259
2	Postanowienie zwiększające dostawę produktów z możliwością	23 Grudn. 1811.	Postanowienie Królewskie.	261

Номеръ распоряженій.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
	оставленіемъ возможности замѣнить ихъ деньгами.			
3	Постановленіе о раскладкѣ поставки продуктовъ на департаменты.	29 Февраля 1812 г.	Королевское постановленіе.	264
4	Постановленіе о замѣнѣ денежною платою, по торговымъ цѣнамъ, поставки продуктовъ натурою.	16 Ноября 1816 г.	Королевское постановленіе.	270
5	Высочайшій указъ о замѣнѣ денежною платою, по постояннымъ цѣнамъ, поставки продуктовъ натурою.	31 Января (12 Февраля) 1817 г.	Высочайшій указъ.	274
6	Высочайшій указъ о приостановленіи на одинъ годъ взиманія $\frac{1}{3}$ части ливерунковаго контингенса.	7 (19) Іюля 1820 г.	Высочайшій указъ.	278
7	Высочайшая воля о приостановленіи на дальѣйшее время взиманія $\frac{1}{3}$ части ливерунковаго контингенса.	27 Іюня (9 Іюля) 1822 г.	Отзывъ Министра Статсъ-Секретаря.	282
—	Совѣтъ Управленія постановилъ: что жалобы на обременительный ливерунковый контингенсъ должны быть рѣшаемы административнымъ порядкомъ, и что, при уменьшеніи или увеличеніи сей подати, должно поступать по общимъ финансовымъ правиламъ (въ примѣчаніи).	30 Марта (11 Апрѣля) 1837 г. № 3,443.	Совѣтъ Управленія.	284
—	Высочайшій указъ увеличилъ ливерунковый контингенсъ съ господскихъ дворовъ, до времени приведенія въ по-	29 Декабря (10 Января) 184 $\frac{8}{9}$ г.	Высочайшій указъ.	284

Номеръ распоряженія.	ТИТУЛЪ И ТРЕСЦ.	Дата и Numer.	Вмѣненіе Вла-ды выдающей распоряженіе.	Страница.
	заміаны на пеніадзе.			
3	Postanowienie przepisujące rozkład dostawy droduktów na Departamenta.	29 Lutego 1812.	Postanowienie Królewskie.	265
4	Postanowienie zamieniające dostawę w naturze na opłatę pieniężną po cenach targowych.	16 Listop. 1816.	Postanowienie Królewskie.	271
5	Ukaz Najwyższy zamieniający dostawę w naturze, na opłatę pieniężną po cenach stałych.	31 Styczn. (12 Lute.) 1817.	Ukaz Najwyższy	275
6	Ukaz Najwyższy zawieszający na rok jeden w poborze $\frac{1}{3}$ część Kontyngensu Liwerunkowego.	7 (19) Lip. 1820.	Ukaz Najwyższy	279
7	Wola Najwyższa utrzymująca nadal zawieszenie w poborze $\frac{1}{3}$ części Kontyngensu Liwerunkowego.	27 Czerw. (9 Lipca) 1822.	Odezwa Ministra Sekretarza Stanu.	283
—	Rada Administracyjna postanowiła: iż reklamacje o przeciążenie kontyngensem liwerunkowym mają być rozstrzygane w drodze administracyjnej, a zmniejszenia lub zwiększenia tego podatku mają następować podług ogólnych przepisów skarbowych (w uwadze).	30 Marca (11 Kwie.) 1837. N. 3,443.	Rada Administracyjna.	285
—	Ukaz Najwyższy podwyższył kontyngens Liwerunkowy dworski o drugie dwie trze-	29 Grudn. (10 Styczn.) 184 $\frac{8}{9}$.	Ukaz Najwyższy	285

Номеръ распоряженія.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы
	рядокъ податей въ Царствѣ, вдвое противъ двухъ третей первоначальнаго контингенса (въ примѣчаніи).			
	ЛАНОВАЯ ПОДАТЬ.			
1	Установленіе подати, называвшейся лановою.	1726 г.	Сеймовое постановленіе.	288
	ПОДЫМНАЯ ПОДАТЬ.			
1	Инструкція для составленія переписи, служащей къ обложенію подымною податію господскихъ домовъ и крестьянскихъ усадебъ въ деревняхъ и деревенскихъ выселкахъ, за исключеніемъ выселковъ торговыхъ.	11 (23) Іюля 1857 г. № 36,364.	Коммисія Финансовъ.	292
2	Инструкція для переписи, служащей къ обложенію подымною податію домовъ въ городахъ IV и V разрядовъ и торговыхъ выселкахъ.	11 (23) Іюля 1857 г. № 36,364.	Коммисія Финансовъ.	336
3	Инструкція для составленія переписи дохода съ домовъ въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ.	11 (23) Іюля 1857 г. № 36,364.	Коммисія Финансовъ.	358
4	Высочайшій указъ, утверждающій положеніе о взиманіи подымной подати, соединенной съ шарварковымъ сборомъ.	3 (15) Іюня 1858 г.	Высочайшій указъ.	406

Химер бieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
	cie części, a to do czasu uporządkowania podatków w Królestwie. (w uwadze)			
	LANOWE.			
1	Zaprowadzenie opłaty zwanéj łanową.	1726.	Uchwała Sejmowa.	289
	PODYMNE.			
1	Instrukcja do spisu domów dworskich i siedzib włościańskich we wsiach i osadach wiejskich, wyjąwszy osady targowe, a to w celu przywiązania do nich poboru podatku podymnego.	11 (23) Lipca 1857. N.36,364.	Kommissya Skarbu.	293
2	Instrukcja do spisu domów w miastach 4-go i 5-go rzędu i w osadach targowych, a to w celu przywiązania do nich poboru podatku podymnego.	11 (23) Lipca 1857. N.36,364.	Kommissya Skarbu.	337
3	Instrukcja do spisu dochodu z domów po miastach 1-go, 2-go i 3-go rzędu.	11 (23) Lipca 1857. N.36,364.	Kommissya Skarbu.	359
4	Ukaz Najwyższy zatwierdzający Ustawę o poborze podatku podymnego połączonego z opłatą szarwarkową.	3 (15) Czerwca 1858.	Ukaz Najwyższy.	407

Номер распоряженія.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
—	Положеніе о взиманіи въ Парствѣ Польскомъ подымной подати и шарварковаго сбора.	3 (15) Іюня 1858 г.	Высочайшій указъ.	410
5	Распоряженіе о приведеніи въ исполненіе вышеупомянутаго Положенія.	26 Іюля (7 Августа) 1858 г.	Коммисія Финансовъ.	422
ЧОПОВЫЙ СБОРЪ И ПРЕЖНЯЯ ПОДАТЬ СЪ МЕЛЬНИЦЪ.				
1	Выписка изъ Положенія объ установленіи сбора, называемаго чоповымъ.	1775 г.	Сеймовое постановленіе.	472
2	Выписка изъ Положенія объ установленіи подати, называемой прежняя съ мельницъ.	1776 г.	Сеймовое постановленіе.	474
КАНОНЪ СЪ МЕЛЬНИЦЪ.				
1	Предписаніе прусскаго министерства объ установленіи подати, называемой канонъ съ мельницъ.	28 Декаб- ря 1798 г.	Прусское Министерство.	480
2	Предписаніе прусскаго министерства относительно канона съ мельницъ.	27 Сентяб- ря 1805 г.	Прусское Министерство.	482
3	Предписаніе прусскаго министерства, опредѣляющее размѣръ подати, называемой канонъ съ мельницъ.	18 Іюня 1806 г.	Прусское Министерство.	484
4	Предписаніе, предлагающее объясненіе относительно подати, называемой канонъ съ мельницъ.	11 Октяб- ря 1827 г.	Коммисія Финансовъ.	488

Numery bieżące rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
—	Ustawa o poborze podatku, podymnem zwanego, i opłaty szarwarkowej w Królestwie Polskiem.	3 (15) Czerwca 1858.	Ukaz Najwyższy.	411
5	Rozporządzenie wprowadzające w wykonanie powyższą Ustawę.	26 Lipca (7 Sierp.) 1858.	Kommissya Skarbu.	423
CZOPOWE I MŁYNOWE DAWNE.				
1	Wyciąg z Ustawy zaprowadzającej podatek zwany czopowe.	1775.	Uchwała Sejmowa.	473
2	Wyciąg z Ustawy zaprowadzającej podatek zwany Młynowe dawne.	1776.	Uchwała Sejmowa.	475
KANON Z MŁYNÓW.				
1	Reskrypt ministeryalny pruski zaprowadzający podatek zwany kanon z młynów.	28 Grudn. 1798.	Ministerium pruskie.	481
2	Reskrypt ministeryalny pruski co do kanonu z młynów.	27 Wrześ. 1805.	Ministerium pruskie.	483
3	Reskrypt ministeryalny pruski oznaczający stopę podatku zwanego kanon z młynów.	18 Czerw. 1806.	Ministerium pruskie.	485
4	Reskrypt udzielający objaśnienia co do podatku zwanego kanon z młynów.	11 Paźdz. 1827.	Kommissya Skarbu.	489

Номера распоряжений	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряженіе.	Страницы.
5	Предписаніе о составленіи вѣдомости мельницамъ, прибывшимъ послѣ 1807 года.	21 Ноября 1829 г. № 79,587.	Коммисія Финансовъ.	500
—	Предписаніе, объясняющее: что канонному сбору подлежатъ лишь мукомольныя мельницы (въ примѣчаніи).	12 (24) Января 1839 г. № 79,281.	Коммисія Финансовъ.	510
—	Предписаніе, опредѣляющее размѣръ этой подати съ паровыхъ мельницъ (въ примѣчаніи).	5 (17) Января 1855 г. № 58,654.	Коммисія Финансовъ.	510
—	Предписаніе, опредѣляющее размѣръ подати, взимаемой съ паровыхъ лѣсопильных заводовъ, дѣйствующихъ съ помощью сложнаго механизма (въ примѣчаніи).	18 (30) Октября 1861 г. № 29,290.	Коммисія Финансовъ.	510
ОБЩІЯ ПРАВИЛА.				
1	Постановленіе, назначающее одинаковыя подати въ Герцогствѣ Варшавскомъ.	14 Юня 1810 г.	Королевское постановленіе.	512
2	Постановленіе, распространяющее подати на имущества духовенства города Кракова и его округа, находящіяся въ Царствѣ.	24 Марта 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	516
3	Постановленіе, освобождающее больницы отъ податей.	27 Ноября 1819 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	518
4	Постановленіе о взиманіи податей съ духовенства города Кракова и его округа.	24 Юля 1827 г. № 24,349.	Совѣтъ Управленія.	520

Numer bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
5	Reskrypt polecający spisać młyn przybyłe od roku 1807.	21 Listop. 1829. N. 79,587.	Kommissya Skarbu.	501
—	Reskrypt objaśniający że tylko młyny zbożowe podlegają opłacie kanonu (w uwadze).	12 (24) Stycznia 1839. N. 79,281.	Kommissya Skarbu.	511
—	Reskrypt objaśniający jaka jest stopa tego podatku z młynów parowych (w uwadze).	5 (17) Stycznia 1855. N. 58,654.	Kommissya Skarbu.	511
—	Reskrypt oznaczający stopę podatku z tartaków parowych z maszyneryą składaną (w uwadze).	18 (30) Październ. 1861. N. 29,290.	Kommissya Skarbu.	511
PRZEPISY OGÓLNE.				
1	Postanowienie zaprowadzające jednostajne podatki w całym Xięstwie Warszawskiem.	14 Czerw. 1810.	Postanowienie Królewskie.	512
2	Postanowienie rozciągające podatki do własności w Królestwie duchowieństwa miasta Krakowa i jego Okręgu.	24 Marca 1818.	Namiestnik Królewski.	517
3	Postanowienie uwalniające Szpitale od podatków.	27 Listop. 1819.	Namiestnik Królewski.	519
4	Postanowienie co do poboru podatków od duchowieństwa miasta Krakowa i jego Okręgu.	24 Lipca 1827. N. 24,349.	Rada Administracyjna.	521

Номера распоряжений.	СОДЕРЖАНИЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой последовало распоряжение.	Страницы.
5	Постановление объ уплатѣ казною Царства податей за Православное духовенство.	28 Октября (9 Ноября) 1832 г. № 10,334, 10,335.	Совѣтъ Управленія.	524
6	Постановление, освобождающее отъ уплаты податей имѣнія, принадлежащія благотворительнымъ заведеніямъ и больницамъ.	26 Сентября (7 Октября) 1834 г.	Совѣтъ Управленія.	526
7	Рѣшеніе по предмету взиманія пропущенной подати ошара съ того года, въ которомъ обнаруженъ пропускъ.	20 Июля (1 Августа) 1837 г. № 7,871.	Совѣтъ Управленія.	534
8	Выписка изъ постановленія относительно сложенія податныхъ недоимокъ.	19 (31) Мая 1853 г.	Совѣтъ Управленія.	538
9	Рѣшеніе Намѣстника въ Царствѣ, по предмету возврата недолежаще взысканныхъ податей и сборовъ.	10 (22) Августа 1853 г. № 15,409.	Отзывъ Статсъ-Секретаря при Совѣтѣ Управленія.	540

Numer bieżący rozporządzenia	TYTUŁ I TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającej rozporządzenie.	Stronica.
5	Postanowienie że Skarb Królestwa ma płacić podatki za duchowieństwo prawosławne.	28 Paździ. (9 Listop.) 1832. № 10,334. 10,335.	Rada Administracyjna.	525
6	Postanowienie uwalniające od podatków dobra będące własnością Instytutów dobroczynnych i szpitali.	26 Wrześ. (7 Paździ.) 1834.	Rada Administracyjna.	527
7	Decyzja że pobór pominiętego podatku ofiary następować ma od włączenie roku w którym pominięcie dostrzeżono.	20 Lipca (1 Sierpn.) 1837. N. 7,871.	Rada Administracyjna.	535
8	Wyciąg z Postanowienia co do uchylania z poboru podatków.	19 (31) Maja 1853.	Rada Administracyjna.	539
9	Decyzja Namiestnika Królestwa co do zwrotu podatków i należności niewłaściwie pobranych.	10 (22) Sierpnia 1853. N. 15,409.	Odezwa Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnej.	541

КРАТКІЙ ІСТОРИЧЕСКІЙ ОЧЕРКЪ

окладныхъ податей въ Царствѣ Польскомъ, съ замѣчаніями относительно измѣненій, сдѣланныхъ въ предметахъ, обложенныхъ сими податями.

ВВЕДЕНІЕ.

Объ окладныхъ податяхъ въ Царствѣ существуютъ слѣдующія историческія сочиненія:

1. очеркъ, составленный въ 1860 году Директоромъ Отдѣленія Контроля и Окладныхъ Податей въ Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства, Дѣйствительнымъ Статскимъ Совѣтникомъ Янишовскимъ, и напечатанный во Всеобщемъ Дневникѣ 1862 года, №№ 47, 52, 57, 63, 66, 69, 78, 80, 91 и 107.
2. брошюра Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника Войцѣха Трзевинскаго, изданная въ 1861 году подъ заглавіемъ: „О податкахъ gruntowychъ stałychъ w Królestwie Polskiemъ obecnie istniejącychъ,” (о существующихъ нынѣ въ Царствѣ Польскомъ окладныхъ поземельныхъ податяхъ).

Кромѣ того, есть еще „Взглядъ на основанія податной системы,” Феликса Зелинскаго, нынѣ и. д. Статскаго Секретаря при Государственномъ Совѣтѣ Царства, напечатанный въ №№ 22, 23 и 24 Всеобщаго Дневника 1862 года.

KRÓTKI RYS HISTORYCZNY

podatków stałych w Królestwie, z uwagami co do zmian, jakie zaszły w przedmiotach dotkniętych temi podatkami.

WSTĘP.

O podatkach stałych w Królestwie są już rysy historyczne:

1. sporządzony w roku 1860 przez Rzeczywistego Radcę Stanu Janiszowskiego, Dyrektora Wydziału Kontroli i Podatków Stałych w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, ogłoszony drukiem w Dzienniku Powszechnym z roku 1862 №№ 47, 52, 57, 63, 66, 69, 78, 80, 91 i 107.
2. broszura Rzeczywistego Radcy Stanu Wojciecha Trzeczewińskiego, wydana w roku 1861, pod tytułem „O podatkach gruntowych stałych, w Królestwie Polskiem obecnie istniejących.”

Prócz tego znajduje się „Pogląd na zasady podatkowe” Feliaksa Zielińskiego, obecnie p. o. Sekretarza Stanu przy Radzie Stanu Królestwa, zamieszczony w № 22, 23 i 24 Dziennika Powszechnego z roku 1862.

Со времени изданія этихъ сочиненій, явились мноія обстоятельства, требующія измѣненій въ основныхъ началахъ податной системы, на что собственно и обращено вниманіе въ настоящемъ краткомъ очеркѣ, прилаеомомъ къ Сборнику матеріаловъ, относящихся къ постановленіямъ объ окладныхъ податяхъ въ Царствѣ.

О Ф Я Р А.

Послѣ подати порадьной (*), существовавшей въ XVII столѣтіи до царствованія Владислава IV (**), офяра составляетъ самый древній поземельный налогъ въ здѣшнемъ краѣ. Установленъ онъ въ 1789 году, подъ влияніемъ обстоятельствъ, настоятельно требовавшихъ усиленія средствъ казны. Открылся тогда источникъ, еще не тронутый, именно—поземельная собственность духовенства и дворянъ, и потому 6 Апрѣля 1789 года состоялось сеймовое постановленіе, опредѣлившее подать офяру по 10% съ имѣній земскихъ и по 20% съ имѣній и капиталовъ духовныхъ, и съ имѣній, принадлежавшихъ прежде Мальтійскому ордену. За поземельный доходъ, подлежащій подати, какъ въ деревняхъ,

(*) Удерживаемъ этотъ терминъ въ переводѣ, потому что плугъ въ древней Руси, также какъ и въ Польшѣ, назывался *раломъ* (radło). Въ Несторовой лѣтописи сказано: „Козаромъ по шягу отъ рала даемъ.”

(**) Статья Феликса Зелинскаго: „Poszukiwania nad finansami w Polsce” (изслѣдованія о финансахъ въ Польшѣ), въ *Варшавской Библиотекѣ* 1849 года.

Od czasu wydania tych pism zaszło wiele okoliczności, wskazujących potrzebę zmian w zasadach podatków, na co właśnie zwraca się uwaga w niniejszym krótkim rysie, dołączającym się do zbioru materiałów dotyczących przepisów o podatkach stałych w Królestwie.

OFIARA.

Prócz poradnego, które istniało w XVII wieku do panowania Władysława IV (*), ofiara jest to najdawniejszy gruntowy podatek w kraju tutejszym. Powstał on w roku 1789 pod wpływem okoliczności naglających o zasilenie Skarbu. Nastąpiło się źródło, podówczas nietknięte, to jest własność ziemska, będąca w posiadaniu duchowieństwa i szlachty. Wydało więc Uchwałę Sejmową z d. 6 Kwietnia 1789 roku stanowiącą podatek ofiary 10% z dóbr ziemskich, a 20% z dóbr i kapitałów duchownych, i z dóbr należących dawniej do zakonu maltańskiego. Za dochód gruntowy do opodatkowania wzięto przychód z produktów czyli z płodów ziemi, niemniej z wszelkich pewnych

(*) Poszukiwania nad finansami w Polsce w Bibliotece Warszawskiej za rok 1849 przez Feliksa Zielińskiego.

такъ и въ городахъ, къ которымъ принадлежали земли или инныя статьи доходовъ, принять приходъ съ продуктовъ или плодовъ земли, а равно — со всѣхъ вѣрныхъ и постоянныхъ источниковъ, по обычаю, соблюдаемому при продажѣ имѣній. На этомъ основаніи, за вычетомъ хозяйственныхъ расходовъ, чистый, постоянный поземельный доходъ исчислялся: или съ посѣва, или съ урожая, или съ пансины, или же съ пространства земли;

съ луговъ;
съ рыбной ловли;
съ пчеловодства;
съ чиншей, какъ за земли, такъ и за наемъ строеній;
съ десятины, взимаемыхъ духовенствомъ или шляхтою;
съ водяныхъ и вѣтреныхъ мельницъ, лѣсопильныхъ заводовъ, валялень, воловыхъ мельницъ и ступъ;

съ пропинации, чаще всего соединенной съ доходомъ отъ мельницъ, мостовъ, гатей и перевозовъ;

съ хлѣбнаго сбора и данины, платимыхъ шляхтѣ въ прибавку къ барщинѣ;

кромѣ того, въ городахъ:

съ торговаго и складоваго (мыта), а также со сборовъ съ раввиновъ, вѣсовъ, соли и лавокъ.

При опредѣленіи доходовъ духовенства, доходы эти были исчисляемы не только съ вышепоименованныхъ предметовъ, но и съ фондуша, назначеннаго подъ названіемъ *мешне*, на служеніе мши.

Не подлежалъ исчисленію доходъ съ имѣній, въ которыхъ не было ни 10 корцевъ посѣва, ни крестьянъ, ни другихъ доходовъ.

Не подлежалъ также исчисленію доходъ съ фабрикъ, торговыхъ, ремеслъ; но включалась въ него, однакожъ, барщина, тамъ гдѣ она употреблялась для фабрикъ и рукодѣлій.

Далѣе, не подлежали исчисленію доходы съ лѣсовъ, садовъ и огородовъ, съ выдѣлки водки въ винокурняхъ, со скота, съ лошадей и овецъ, хотя эти изъятія не были съ точностію соблюдаемы.

и стаłychъ źródeł, podług zwyczajy przy sprzedaży dóbr zachowywanego, a to tak po wsiachъ jak i po miastachъ, do których należały grunta lub inne dochody. Obliczano więc dochód stały gruntowy czysty, po potrąceniu wydatkówъ gospodarskichъ:

z wysiewu, albo ze zbioru zboża, albo z pańszczyzny, albo z przestrzeni gruntu;

z łąk;

z rybołówstwa;

z pszczół;

z czynszówъ tak pobieranychъ z gruntówъ, jak i za najemъ budowli;

z dziesięcinъ przez ducownychъ lub dwory pobieranychъ;

z młynówъ wodnychъ, wiatrakówъ, tartakówъ, foluszówъ, deptakówъ, stepъ;

z propinacyi, najczęściej połączonej z dochodemъ z młynówъ, mostówъ, grobel, przewozówъ;

z osepówъ i z daninъ oddawanychъ dworomъ w dodatku do pańszczyzny;

prócz tego po miastachъ:

z targowego, składowego, tudzież z opłatъ: od rabinówъ, od wagi, od soli i od kramówъ.

Przy obliczaniu dochodówъ duchowieństwa obliczano go nietylko z przedmiotówъ wyżej wymienionychъ, ale także i z funduszu na odprawienie mszy przeznaczonego, zwanego *meszne*.

Wyłączono od obliczania dochódъ z posiadłości niemającychъ ani 10 korcy wysiewu, ani włościan, ani innychъ przychodówъ.

Wyłączono także dochódъ: z fabrykъ, handlu, rękodziełъ, liczonego wszakże pańszczyznę tam, gdzie ona do fabrykъ i rękodziełъ była używaną.

Wyłączono далѣй dochody z lasówъ, z ogrodówъ warzywnychъ i owocowychъ, z wyrobu wódki w gorzelniachъ, z bydła, koni, owiec, lubo tychъ wyłączeńъ ściśle się nietylko.

Наконецъ, не подлежали исчисленію дохода:

фундуши Епархіальныхъ Семинарій, назначенные на образование Священниковъ, тамъ гдѣ доходъ не превышалъ 75 р. с. въ годъ на одно лице;

фундуши и конvikты убогихъ учениковъ, равно фондуши общественныхъ больницъ и домовъ для подкидышей, больныхъ и убогихъ;

приходскіе Священники, не имѣющіе ни крестьянъ, ни десятинъ, ни капиталовъ.

Въ офарѣ духовной сдѣлано было такое измѣненіе, чтобы, вмѣсто 20%, платили только 10%:

монастыри, имѣющіе годового дохода на все общежитіе не болѣе 300 р. с., и приходскіе Священники, также имѣющіе дохода не болѣе того;

монастыри, содержащіе на свой счетъ общественныя училища, въ которыхъ по крайней мѣрѣ находится по три преподавателя изъ самихъ членовъ сихъ монастырей;

монашескія общежитія, по призванію своему назначенныя для воспитанія юношества, каковы были общежитія Піаровъ.

Jura stolae, то есть сборы за крещеніе, вѣнчанье и похороны, не входили въ исчисленіе.

Вышеозначенное исчисленіе для подати офары доходовъ, не только получаемыхъ съ земли, но имѣющихъ связь съ доминіальнымъ правомъ, неоднократно давало поводъ къ пониманію офары, какъ подати съ дохода. Ближайшее разсмотрѣніе этого предмета приводитъ къ другому мнѣнію, а именно: что здѣсь доходъ есть только мѣра подати, есть только способъ ея исчисленія, дѣйствительное же основаніе подати, постоянный источникъ, изъ котораго она черпается, есть земля. Правда, этою податью обложены нѣкоторые доходы не поземельные, а только имѣющіе связь съ доминіальнымъ правомъ, но они не составляютъ главныхъ источниковъ дохода и не въ нихъ надлежитъ искать основаній подати; вышеупомянутыя же изыятія указываютъ, что въ то время

Wyłączono nakoniec od obliczenia dochodu:

fundusze Seminariów dycezyonalnych do edukcyi kapłanów należące, tam, gdzie nie było więcej przychodu nad rs. 75 rocznie na jedną osobę;

fundusze i konvikty ubogich uczniów, tudzież fundusze szpitali publicznych i domów dla podrzutków, chorych i ubogich;

Plebanów nie mających włóścian, dziesięcin, ani kapitałów.

W ofiarze duchownej przyjęto modyfikacyę, iż zamiast 20% powinni byli płacić tylko 10%:

klasztory nie mające więcej dochodu rocznego na całe zgromadzenie jak rs. 300, i Plebani nie mający podobnie więcej dochodu;

klasztory utrzymujące swoim kosztem szkoły publiczne przynajmniej o 3ch professorach, a których członki same nauki uczniom wykładają;

zgromadzenia z powołania swojego do nauczania przeznaczone, jakimi były zgromadzenia pijarskie.

Jura stolae, to jest opłaty za chrzest, dawanie ślubów małżeńskich, i grzebanie ciał, nie były obliczane.

Wyżej wykazane obliczanie do podatku ofiary dochodów, i to nie tylko z gruntu osiaganych, ale i z prawem dominialnem związek mających, dało niejednokrotnie powód do mniemania, że ofiara jest podatkiem od dochodu. Bliższe wejrzenie w ten przedmiot do innego doprowadza zdania, to jest: że dochód jest tu tylko miarą podatku, jest sposobem do jego obliczenia, a istotną podstawą podatku, stałym źródłem, z którego on się czerpie, jest grunt. Wprawdzie pociągnięto do podatku niektóre dochody nie gruntowe, a tylko z prawem dominialnem związek mające, ale to nie są główne źródła dochodu, i nie w nich szukać należy podstawy podatku; wyłączenia zaś wyżej wymienione wskazują, że zamierzono podówczas ustanowić i ustanowiono podatek gruntowy a nie inny. Baczyc

предположено было установить и установлено поземельную подать, а не какую-либо другую. Слѣдует также обратить вниманіе и на обстоятельства, подъ влияніемъ которыхъ дѣло шло больше о томъ, чтобы доставить казнѣ какъ можно скорѣе и какъ можно болѣе дохода, нежели о систематическомъ устройствѣ подати. Впрочемъ, еслибы и могло быть еще здѣсь какое-либо сомнѣніе, то оно устранится сравненіемъ основаній, принимаемыхъ при опредѣленіи подати поземельной и съ доходовъ.

Поземельная подать составляетъ налогъ постоянный, соединенный съ недвижимымъ имуществомъ и исчисляемый безотносительно къ ипотечному положенію онаго и вообще къ имѣнію владѣльца. Представляетъ она, какъ-бы, чиншъ съ части недвижимаго имущества, отдѣленной въ общую собственность края и только управляемой вмѣстѣ съ цѣлымъ недвижимымъ имуществомъ. Въ такомъ значеніи своемъ, имѣетъ она первенство передъ всѣми ипотечными долгами.

Подать съ дохода подлежитъ измѣненіямъ, лежитъ она на особѣ владѣльца недвижимаго имущества и исчисляется съ дохода отъ его имѣнія, за вычетомъ долговъ. Поэтому подать эта взыскивается лишь по удовлетвореніи вѣрителей.

Изъ сравненія этихъ основаній оказывается, что поземельная подать съ недвижимаго имущества, котораго стоимость не превышаетъ лежащихъ на немъ долговъ, можетъ и должна быть установлена, но подать съ дохода въ такомъ имуществѣ установить невозможно.

Согласно этому воззрѣнію, вводилась и подать офіары, ибо не обращалось вниманія на имущество владѣльца и не вычитывались изъ него долги; если же былъ включенъ въ подать процентъ съ капиталовъ духовныхъ, то такое дѣйствіе, несогласное съ системою устройства подати, легко объясняется доброю волею духовенства и тѣмъ, что духовныя учрежденія, не имѣя права дѣлать долги, отъ того самаго были запасливѣе и имѣли возможность оказать пособіе казнѣ.

также выпада на okolichności, z powodu których więcej szło o to, iżby zyskać jak najrychlej i jak największy dla Skarbu dochód, niż o systematyczny układ podatku. Zresztą wątpliwość, jakaby tu jeszcze zachodzić mogła, usunie porównanie zasad, służących dla podatków gruntowego i od dochodów.

Podatek gruntowy jest stałym, przywiązany do nieruchomości, i obliczonym bez względu na stan jej hipoteczny i w ogólności na majątek właściciela.

Wyobraża on jakoby czynsz z części nieruchomości oddzielonej na własność ogólną krajową, a tylko zarządzanej łącznie z całością. Jako taki ma on pierwszeństwo przed wszystkimi hipotecznymi wierzycielami.

Podatek od dochodu jest zmienny, przywiązany do osoby właściciela nieruchomości, i obliczony od dochodu z jego majątku, po potrąceniu z niego długów. Miejsce więc dla tego podatku jest dopiero po wierzycielach.

Z porównania tych zasad wynika, że z nieruchomości całkowicie odłużonej podatek gruntowy może i powinien być ustanowiony, a podatku od dochodu ustanowić tam nie można.

Zgodnie z takim zapatrywaniem się postępowano przy zaprowadzaniu podatku ofiary, bo nie zwracano uwagi na majątek właściciela, i nie potrącano z niego długów; a jeśli pociągnięto do podatku procent od kapitałów duchownych, to postąpienie takie, wadliwe pod względem systematu w układzie podatku, daje się łatwo wytłumaczyć dobrą wolą duchowieństwa, i tem, że Instytutu duchowne, nie mogąc się odłużać, były już przez to samo zamożniejsze, i większą miały sposobność nieść pomoc Skarbowi.

Изъ вышеизложеннаго видно, что офара есть подать поземельная. Вскорѣ послѣ ея введенія, а именно 8 Марта 1790 года, состоялось сеймовое постановление, въ которомъ обращено вниманіе на неуравнительность показанныхъ доходовъ между воеводствами и уѣздами, и предписано назначить депутации для однообразнаго установленія подати офары; но, до приведенія сего въ исполненіе, послѣдовали въ краѣ политическія и территориальныя перемѣны.

Земли, составляющія нынѣшнее Царство, отошли въ 1795 году частью къ Пруссіи, частью къ Австріи.

Къ Пруссіи присоединены: нынѣшняя губернія Варшавская, кромѣ Станиславовскаго уѣзда, подѣ названіемъ Южной Пруссіи, и губерніи Плоцкая и Августовская, подѣ названіемъ Ново-восточной Пруссіи. Сверхъ того, часть Олькушскаго уѣзда, прежнее княжество Сѣверское, присоединена прусскимъ правительствомъ къ Силезіи. Правительство это сдѣлало значительныя измѣненія въ подати офарѣ: увеличило ее въ имѣніяхъ свѣтскихъ съ 10% до 24%, въ имѣніяхъ духовныхъ съ 20% до 50%, въ имѣніяхъ мальтійскихъ съ 20% до 40% и воспретило переводить подать офару на крестьянъ. Въ части Олькушскаго уѣзда, присоединенной къ Силезіи, введена имѣ тамошняя податная система, т. е. установленъ, съ земскихъ имѣній, поземельный налогъ, называемый доминиальною контрибуціею, въ размѣрѣ 28 $\frac{1}{3}$ %; уменьшена офара, вносимая низшимъ духовенствомъ и духовными корпораціями, пекущимися о душахъ человѣческихъ; обложены офарою земли, принадлежащія городамъ и по-іезуитскимъ имѣніямъ; постановлено, что съ найма домовъ и амбаровъ офара не должна быть взимаема; взяты въ казну духовныя и старостинскія имѣнія и назначены за то духовенству и старостамъ изъ казны вѣчныя или временныя вознагражденія, называемыя компетенціями. Взятые въ казну имѣнія жалуются были генераламъ и другимъ лицамъ, подѣ условіемъ взноса въ казну маіоратныхъ платежей различныхъ наименованій и подати офары, не въ одинаковомъ размѣрѣ, которая подать исчислялась или отдѣль-

То, что вышѣ выразено достаточно выказываетъ, что податекъ офары есть gruntowy. Вкратцѣ по его заведеніи, бо въ днѣ 8 Марта 1790 року зашла Uchwała Sejmowa, зwracająca uwagę на nierówność w podanych dochodach między Województwami i Powiatami, i polecająca wyznaczenie deputacyi do porównania podatku ofary, ale за нимъ то zostało wykonane zaszyły w kraju zmiany polityczne i terytoryalne.

Крае, составляющее теперь Королевство, прошли въ 1795 въ части подъ панованіе Pruskie, въ части подъ Austriackie.

Prussom dostały się: dzisiejsza Gubernia Warszawska prócz Powiatu Stanisławowskiego, pod nazwą Pruss Południowych, i dzisiejsze gubernie Płocka i Augustowska, pod nazwą Pruss Nowo-wschodnich. Prócz tego część powiatu Olkuskiego, dawniej Księstwo Siewierskie, przyłączył Rząd Pruski do Śląska. Rząd ten ważne poczynił zmiany w podatku ofary. Podwyższył ją z dóbr świeckich z 10% do 24%, z dóbr duchownych z 20% do 50%, z dóbr maltańskich z 20% do 40%. Zabronił przenosić podatek ofary na włościan. W części powiatu Olkuskiego, przyłączonej do Śląska, zaprowadził tamtejszy systemat podatkowy, to jest ustanowił z dóbr ziemskich podatek gruntowy, zwany kontrybucją dominialną, w stopie 28 $\frac{1}{3}$ %. Obniżył podatek ofary płacony przez niższe duchowieństwo i przez korporacje duchowne, starania około dusz mające. Pociągnął do podatku ofary grunta należące do miast i do dóbr po-jezuickich. Postanowił, że ofara z najmu domów i śpich-rzów nie ma być pobierana. Zajął na Skarb dobra duchowne i starościńskie, i wyznaczył za to duchowieństwu i starostom opłaty ze Skarbu, zwane kompetencyami, wieczyste lub czasowe. Zajęte na Skarb dobra rozdawał Jenerałom i innym osobom, pod warunkiem wnoszenia do Skarbu rozmaitej nazwy opłat donacyjnych i podatku ofary w niejednakowej stopie, który to podatek był albo oddzielnie obliczany, lub łączył się z którą z opłat donacyjnych

но, или въ совокупности съ однимъ изъ маіоратныхъ платежей, или же одинъ изъ маіоратныхъ платежей заключался въ суммѣ этой подати. Въ Ново-восточной Пруссіи взносы въ казну съ маіоратныхъ имѣній устроены, и съ этихъ имѣній взимаются: офяра и маіоратный платежъ, называемый канономъ.

Уже подъ прусскимъ правительствомъ признано необходимымъ устроить подать офяру, что и было повелѣно королевскимъ патентомъ отъ 12 Февраля 1797 г., но, по неизвѣстнымъ причинамъ, къ устройству не приступлено.

Часть нынѣшняго Царства Польскаго, именно Замосцкій и Грубешовскій уѣзды, вмѣстѣ съ большимъ пространствомъ прежняго Королевства, перешли еще въ 1773 году во владѣніе Австріи, подъ названіемъ Замосцкаго циркула, и подать офяра, установленная лишь въ 1789 году, тамъ не взималась. Въ 1795 году присоединены къ Австріи, подъ названіемъ Западной Галиціи, остальная часть нынѣшней Люблинской губерніи, Радомская губернія, за исключеніемъ части Олькушкаго уѣзда, и Станиславовскій уѣздъ Варшавской губерніи; земли же, приобрѣтенныя прежде, въ томъ числѣ Замосцкій циркулъ, названы Галиціею Восточною. Въ Замосцкомъ циркулѣ австрійское правительство установило поземельную подать, подъ названіемъ доминикальной контрибуціи, которая составляла 12% съ дохода, объявленнаго владѣльцемъ имѣнія. Въ Западной Галиціи оставило оно офяру въ томъ видѣ, какъ застало, а съ имѣній, не платившихъ этой подати, именно: королевскихъ, казенныхъ и владѣмыхъ по привилегіямъ, распоряженіемъ отъ 21 Февраля 1797 года, установило поземельную подать, подъ названіемъ доминикальной контрибуціи, которая составляла 10% съ дохода, показаннаго люстраціею.

Въ 1807 году изъ земель, возвращенныхъ отъ прусскаго правительства, то есть, въ числѣ другихъ, изъ губерній: Плоцкой, Августовской, Варшавской, кромѣ Станиславовскаго и части Олькушкаго уѣздовъ, образовалось Герцогство Варшавское, а въ 1810 году присоединены къ нему изъ пространства, возвращеннаго отъ австрійскаго правительства, нынѣшнія губерніи

albo też która z opłat donacyjnych wewnątrz summy tego podatku mieściła się. W Prussach Nowo-wschodnich opłaty do Skarbu z dóbr donacyjnych zostały uporządkowane, i dobra te płaca: podatek ofiary i opłatę donacyjną, zwaną kanon.

Już za Rządu Pruskiego uważano potrzebę uporządkowania podatku ofiary, i nakazał to Patent Króla Pruskiego z d. 12 Lutego 1797 roku, ale z przyczyn niewiadomych do porządkowania nie przystąpiono.

Część teraźniejszego Królestwa, to jest Powiaty Zamojski i Hrubieszowski, razem z większą przestrzenią dawnego Królestwa, przeszły jeszcze w roku 1773 pod panowanie Austriackie, pod nazwą Cyrkułu Zamojskiego, a podatek ofiary, dopiero w roku 1789 ustanowiony, pobierany w nich nie był. W roku 1795 przyłączono do Austrii resztę dzisiejszej gubernii Lubelskiej, gubernię Radomską, prócz części powiatu Olkuskiego, i powiat Stanisławowski w gubernii Warszawskiej, wszystko pod nazwą Galicyi Zachodniej; kraje zaś dawniej nabyte, a w pośród nich Cyrkuł Zamojski, nazwano Galicyą Wschodnią. W Cyrkule Zamojskim Rząd Austriacki ustanowił podatek gruntowy, kontrybucyą dominikalną zwany, a wynoszący 12%, od dochodu przez właściciela dóbr zadeklarowanego. W Galicyi Zachodniej utrzymał podatek ofiary tak jak go zastał, a z dóbr tego podatku nie płacących, to jest Królewskich, rządowych i za przywilejami trzymanych, rozporządzeniem z dnia 21 Lutego 1797 roku ustanowił podatek gruntowy, zwany kontrybucyą dominikalną, wynoszący 10% od dochodu lustracyą wykazanego.

W roku 1807, z krajów po Rządzie Pruskim objętych, to jest między innemi z gubernii Płockiej, Augustowskiej, Warszawskiej, prócz powiatu Stanisławowskiego i części powiatu Olkuskiego, powstało Księstwo Warszawskie, a w roku 1810 dołączono do niego z przestrzeni po Rządzie Austriackim objętej, dzisiejszą gubernię Lubelską, Radomską, prócz części powiatu Olkuskiego, już

Люблинская и Радомская, кроме части Олькушского уезда, уже прежде присоединенной от Пруссии, и уездъ Станиславовскій. Правительство этого Герцогства въ части по-прусской сохранило ояру въ томъ видѣ, какъ застало, сдѣлало распоряженіе о введеніи ея въ части Олькушскаго уезда, обложенной тогда податями по системѣ силезской; обложило не только мелкія имѣнія, не показавшія въ 1789 году 10-ти корцевъ посѣва и отъ нея освобожденныя, но и всѣ доходныя статьи, прибавившіяся съ 1789 до конца 1806 года; что, однако же, приведено въ исполненіе только при нынѣшнемъ управленіи Царства, и оттого въ казнѣ прибавилось дохода на 30,470 р. 91 коп. с. По-австрійская часть края, въ отношеніи ояры, сравнена имъ съ по-прусскою; въ уѣздахъ Замосцкомъ и Грубешовскомъ, прежнемъ Замосцкомъ циркулѣ, доминикальная контрибуція замѣнена оярою, посредствомъ прибавленія къ ней 14%; устроена ояра духовная относительно освобожденія отъ нея духовныхъ лицъ, не имѣющихъ годового дохода 75 р. с. Сверхъ того, приказано было во всемъ краѣ обложить податью оярою доходы, пропущенные въ люстраціяхъ 1789 года. Съ имѣній, раздаренныхъ Императоромъ Французомъ, ояру постановлено было взимать въ размѣрѣ 5%.

По возстановленіи Царства Польскаго, сохраненъ былъ сборъ всѣхъ податей, а тѣмъ самымъ и ояры, что подтверждено ст. 15 Всемилоствѣйше дарованной Царству въ 1832 году грамоты.

Правительство нынѣшняго Царства установило подать ояру съ казенныхъ имѣній: отданныхъ въ вѣчное арендное содержаніе и переходящихъ въ частную собственность, посредствомъ продажи или пожалованія. Десятины, взимаемыя духовенствомъ въ снопахъ, или такъ называемое вытычное, дозволено замѣнять десятинами въ зернѣ и опредѣлять денежную ихъ цѣнность, съ освобожденіемъ ихъ отъ подати ояры. Высочайшимъ указомъ 29 Декабря (10 Января) 1848/9 года, впредь до устройства ояры, она возвышена на половину, съ изъятіемъ духовенства. Высочайшимъ указомъ 30 Декабря (11 Января) 1864/5 года ояра

давніей отъ Pruss прилѣченной, и powiat Stanisławowski. Rząd tego Księstwa w części po-Pruskiej zachował podatek oiały, jaki zastał; kazał go zaprowadzić w części powiatu Olkuskiego, podówczas systematem Szląskim opodatkowanej; pociągnął do podatku oiały nietylko posiadłości drobne, które w roku 1789 nie wykazały 10 korcy wysiewu i wolne były od tego podatku, ale i wszelkie użytki przybyłe od roku 1789 do końca r. 1806, co wszakże weszło w wykonanie dopiero za Rządu teraźniejszego Królestwa, a Skarbowi przybyło z tąd dochodu rs. 30470 k. 91. Część kraju po-Austryacką porównał pod względem podatku oiały z częścią po-Pruską; w powiatach Zamojskim i Hrubieszowskim dawniej Cyrkule Zamojskim, kontrybucyę dominikałną zamienił na podatek oiały, przez dodanie do niej 14%, uporządkował oiałę duchowną pod względem uwolnienia od niej duchownych, nie mających dochodu rocznego rsr. 75. Prócz tego nakazał w całym kraju pociągnąć do podatku oiały dochody pominięte w Lustracyach 1789 r. W dobrach przez Cesarza Francuzów rozdanych polecił pobierać podatek oiały w stopie 5%.

Po przywróceniu Królestwa pobór wszelkich podatków, a tem samem i podatku oiały, został zachowany, co potwierdził art. 15. Statutu Organicznego z roku 1832.

Rząd teraźniejszego Królestwa ustanowił podatek oiały z dóbr rządowych: wieczyście wydzierżawionych, i przechodzących na własność prywatną przez sprzedaż lub darowiznę. Dziesięciny pobierane przez duchowieństwo w sнопie, czyli tak zwane wytyczne, pozwolił zamieniać na dziesięciny w ziarnie, i oznaczać ich wartość pieniężną, z uwolnieniem onych od podatku oiały. Ukaz Najwyższy z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 roku, do czasu uporządkowania podatku oiały, podwyższył go o połowę, z wyłączeniem duchowieństwa. Ukaz Najwyższy z dnia 30 Grudnia (11 Stycznia) 1864/5 roku podwyższył podatek oiały, bez żadnego

увеличена, безъ всякаго изъятія, на 50%, или на половину, и вмѣстѣ съ тѣмъ Учредительному Комитету въ Царствѣ поручено представить проектъ правилъ о болѣе уравнительномъ распредѣленіи этой подати между владѣльцами недвижимыхъ имуществъ, за исключеніемъ крестьянскихъ усадебъ, какъ вовсе ей не подлежащихъ.

Таковы основанія, на которыхъ опирается взиманіе подати офяры; но встрѣтились обстоятельства, сильно поколебавшія сіи основанія, такъ что эта подать требуетъ новаго устройства относительно распредѣленія ея между плательщиками.

Данины и хлѣбный оброкъ отмѣнены въ силу Высочайшаго указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, въ первый разъ опредѣлившаго отношенія крестьянъ касательно повинностей въ пользу владѣльцевъ. Поэтому подать офяра не можетъ уже опираться на этомъ источникѣ дохода.

Взимаемые въ прежнее время сборы съ равниновъ и другіе различныхъ наименованій доходы въ городахъ отмѣнены, по распоряженію Правительства; слѣдовательно и здѣсь изсякъ источникъ дохода для подати офяры.

Донинѣ платятъ офяру нѣкоторыя мельницы, лѣсопильни, ваяльни и т. п., но большая часть ихъ вносятъ промышленный налогъ, называемый канонъ съ мельницъ.

Доходы съ рыбной ловли и пчеловодства, хотя и получаютъ, но эти доходы неудобноопредѣлимы, измѣнчивы и вообще невѣрны.

Высочайшимъ указомъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года отмѣнены чинши, вносимые крестьянами, отмѣнена также барщина, отбываемая натурою, или же замѣненная установленнымъ окупомъ.

Тѣмъ же указомъ предоставлено крестьянамъ, а вмѣсто ихъ временно казнѣ, извлеченіе дохода отъ пропинаціи на крестьянскихъ земляхъ. Сверхъ того, предвидится отмѣна Положенія 1848 года о выдѣлкѣ и продажѣ питей, на иныхъ основаніяхъ противъ существующаго нынѣ пропинаціоннаго права. Нѣтъ

выłączenia o 50%, czyli o połowę, a zarazem polecił Komitetowi Urządzającemu w Królestwie przedstawić projekt przepisów o staranniejszem rozkładzie tego podatku między właścicieli nieruchomości, z wyłączeniem osad włościańskich, jako zupełnie mu niepodlegających.

Takie są podstawy, na których polega pobór podatku ofiary; ale zaszły okoliczności, które silnie te podstawy wzruszyły, tak że podatek ten potrzebuje być uporządkowany co do rozkładu na kontrybuentów.

Daniny i osepы ustały z mocy Ukazu Najwyższego z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku, regulującego po raz pierwszy stosunki włościan co do obowiązków względem właścicieli. Podatek więc ofiary na tem źródle dochodu oparty być już nie może.

Wybierane dawniej opłaty od rabinów i inne różnej nazwy dochody po miastach ustały z mocy rozporządzeń Rządu; i tu więc znikło źródło dochodu do podatku ofiary.

Płacą dotychczas ofiarę, niektóre młyny, tartaki, folusze, i t. p. ale więcej jest takich, które ponoszą podatek przemysłowy, zwany kanon z młynów.

Dochody z rybołówstwa i pszczół wprawdzie istnieją, ale są trudne do oznaczenia, zmienne i w ogólności niepewne.

Ukaz Najwyższy z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. zniósł czynsze przez włościan płacone; zniósł także pańszczyznę, czy to w robociznie oddawaną, czy zamienioną na okup prawny.

Tenże Ukaz polecił zająć na rzecz włościan, a tymczasowo w ich zastępstwie na rzecz Skarbu, dochód z propinacyi na gruntach włościańskich wykonywaną. Prócz tego przewidywana jest zmiana ustawy z roku 1848 o wyrobie i sprzedaży trunków, w kierunku odmiennym od wykonywanego teraz prawa propinacyi. Niepodobna ze ścisłością obliczyć ile z podatku ofiary odnosi się do do-

возможности исчислить съ точностію, какая часть оферы составляетъ отъ пропинаціоннаго дохода, ибо, во-первыхъ, люстраціи, составленныя въ 1789 году, не всѣ имѣются, а во-вторыхъ, въ однихъ изъ существующихъ люстраціи доходъ отъ пропинаціи показанъ отдѣльно, въ другихъ—вмѣстѣ съ арендною платою за мельницу, въ нѣкоторыхъ же показанъ только общій доходъ съ имѣнія.

Взиманіе оферы отъ дохода съ духовныхъ капиталовъ было аномаліею. Офера, получаемая съ этого источника, составляетъ до 11,400 р. с. въ годъ.

Взносъ духовенству десятины, согласно Высочайшему повелѣнію, объявленному Совѣту Управленія, въ предписаніи Намѣстника въ Царствѣ отъ 10 (22) Іюля 1864 года, за № 9, предоставленъ доброй волѣ прихожанъ, ибо десятины не могутъ быть взыскиваемы принудительными мѣрами.

Изъ вышеизложеннаго видно, что многіе источники доходовъ, на которыхъ опиралась офера, совершенно исчезли, другіе же уменьшились, и все по причинамъ, не зависѣвшимъ отъ плательщиковъ. Поэтому Финансовое вѣдомство должно разрѣшить: прилагается ли къ ней и въ какой мѣрѣ прилагается пунктъ 6 ст. 7 и статья 11 постановленія Совѣта Управленія 19 (31) Мая 1853 года, опредѣляющаго въ подобныхъ случаяхъ отнѣну взиманія подати.

Рядомъ съ исчезнувшими совершенно или уменьшившимися, по своему значенію, источниками доходовъ, обложенныхъ офярою, увеличились новые источники. Явились новые фольварки на выкорчеванныхъ лѣсныхъ участкахъ; болота осушены; сыпучіе пески обращены въ удобныя земли; земледѣльческое хозяйство улучшено введеніемъ многопольной системы; съ луговъ получается болѣе сѣна, вслѣдствіе прорытія канавъ въ однихъ мѣстахъ и введенія орошенія въ другихъ; распространеніе кормовыхъ травъ даетъ возможность содержать большее количество скота и лучше воздѣлывать землю. Но уравниваютъ ли эти доходы вышеупо-

ходу зъ propinacyi, bo naprzód Lustracye w roku 1789 sporządzone nie są w komplecie, a powtórę w tych, które się znajdują, w jednych dochód z propinacyi wykazany jest oddzielnie, w innych łącznie z dzierżawą młyna, a w innych podano tylko dochód ogółowy z dóbr.

Pociągnięcie do podatku ofiary dochodu z prowizyi od kapitałów duchownych było anomalią. Ofiara z tego źródła wynosi rocznie około rs. 11,400.

Oddawanie duchowieństwu dziesięcin, stosownie do Najwyższej Woli, oznajmionej Radzie Administracyjnej w reskrypcie JW. Namiestnika Królestwa z d. 10 (22) Lipca 1864 r. Nr. 9, pozostawione jest dobrej woli oddających, bo eksekwowane być nie może.

Powyższe objaśnienia okazują, że wiele źródeł dochodów, na których opierał się podatek ofiary, znikło zupełnie; inne zaś zmniejszyły się, wszystko z wypadków od woli kontrybuentów niezawisłych. Do ocenienia więc Władzy Skarbowej należy, czy i o ile powinien tu mieć zastosowanie ustęp 6. art. 7 i art. 11. Postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 19 (31) Maja 1853 roku, przepisujący na taki wypadek uchylenie z poboru podatku.

Obok znikłych zupełnie lub pomniejszonych co do swego znaczenia źródeł dochodów dotkniętych podatkiem ofiary, rozszerzyły się znowu inne źródła. Powstały nowe folwarki na wykarczowanych gruntach leśnych; błota osuszono; ustalono wydmy piaszczyste; płodozmian ulepszył gospodarstwo rolne; łąki więcej dają siana, zaprowadzeniem rowów w jednych miejscach, irygacyi w drugich; upowszechnienie roślin pastewnych daje możność trzymać większą ilość inwentarza i lepiej uprawiać rolę. Ale czy te przybytki

мянутые убытки? Этот вопрос требует особого, основательного обсуждения.

Остается обратить внимание на предметы, до сих пор оярою не обложенные.

Доходъ съ лѣсовъ зависитъ отъ мѣстоположенія и отъ болѣе или менѣе удобныхъ путей сообщенія. Во многихъ мѣстностяхъ, лѣсъ удовлетворяетъ только мѣстнымъ потребностямъ, и, вѣроятно, обстоятельство это имѣлось въ виду при изытаніи лѣсовъ отъ ояры. Собственно казенною податью соотвѣтственнѣе было бы обложить тѣ лѣсныя дачи, изъ которыхъ продается лѣсъ; но указаніе такихъ дачъ сопряжено съ затрудненіями для Финансоваго вѣдомства.

Трудно открыть причину, по которой не обложены податью сады и огороды. Обыкновенно они даютъ болѣе дохода, нежели земли, имѣющія другое назначеніе.

Выдѣлка водки на винокуренныхъ заводахъ, не подлежащая оярѣ, обложена другимъ соотвѣтственнымъ налогомъ. Подобнымъ же налогомъ обложены также сахарные заводы и мельницы, но до сих поръ еще не подлежатъ ей другіе заводы, равно торговля и ремесла.

Доходъ отъ скота, лошадей, овецъ, вообще—отъ живаго инвентаря, только по видимому свободенъ отъ ояры, въ сущности же подать, вносимая съ произведеній земли, тѣмъ самымъ взимается и съ инвентаря, безъ котораго обработка земли не возможна. Облагать живой инвентарь налогомъ отдѣльно отъ поземельной подати значило бы взимать подать и съ произведеній, и съ орудій для полученія сихъ произведеній, т. е. взимать двойную подать съ одного и того же источника. Правда, разведеніе овецъ не необходимо для обработки земли, но овцы подвержены случайностямъ неожиданнаго падежа, и доходъ казны отъ подати по этому источнику не могъ бы быть значителенъ.

По бюджету на 1865 годъ количество ояры показано къ поступленію въ слѣдующихъ суммахъ:

рównoważą ubytki wyżej wyszczególnione, to potrzebuje oddzielnego gruntownego rozbioru.

Pozostaje jeszcze zapatrzeć się na przedmioty wyłączone dotychczas od podatku oiairy.

Dochód z lasu zawisł od jego położenia i od środków komunikacyjnych mniej lub więcej dogodnych, a w wielu okolicach jest z niego pożytek tylko do potrzeb miejscowych, i to zapewne miano na względzie wyłączając las od podatku oiairy. Właściwie biorąc, podatek Skarbowy mogłyby łatwiej znosić lasy, z których drzewo na sprzedaż jest wydawane, ale wskazanie takich lasów łączyłoby się z trudnościami dla Władzy Skarbowej.

Trudno upatrzeć przyczynę dla której wyłączono od podatku ogrody warzywne i owocowe; dochód z nich zwykle wyższy jest niż z gruntu inaczej używanego.

Wyrób wódki w gorzelniach od podatku oiairy wyłączony, ponosi już właściwy sobie podatek. Do podobnego podatku pociągnięte już są cukrownie i młyny, ale wolne są dotąd od niego inne fabryki oraz handel i rękodziela.

Dochód z bydła, koni, owiec, a w ogólności mówiąc z inwentarza żywego, pozornie tylko jest wyłączony od podatku oiairy, w istocie zaś, biorąc podatek z produkcyi gruntu bierze się go temsamem z inwentarza, bez którego uprawa roli nastąpić nie może. Podatkować oddzielnie inwentarz żywy obok opodatkowania gruntu, byłoby to brać podatek i z produkcyi i z przyrządu warsztatowego do osiągnięcia produkcyi, czyli brać podatek dwukrotnie z jednego i tegoż samego źródła. Wprawdzie utrzymanie owiec nie jest konieczne do uprawy roli, ale jest losowe, podległe wypadkom niespodzianej ich utraty, a dochód z podatku na tym źródle nie mógłby być dla Skarbu znaczący.

Podług Budżetu na rok 1865 podatek oiairy wskazany jest do poboru w summach następujących:

1. съ имѣній духовныхъ и мальтійскихъ . 82,354 р. 78 $\frac{1}{4}$ к.
2. съ помѣщичьихъ имѣній 725,355 „ 11 $\frac{1}{2}$ „
3. съ имѣній пожалованныхъ:
 - а) въ прежнее время 30,152 „ 4 $\frac{1}{2}$ „
 - б) въ послѣднее время 51,346 „ 28 „
4. количество возвышенной на основаніи
Высочайшаго указа 29 Декабря (10
Января) 1848 $\frac{8}{9}$ года, подати офяры
составляетъ 337,566 „ 62 $\frac{3}{4}$ „

Итого 1,226,774 р. 85 к.

Взносъ обыкновенной офяры производится въ два срока: въ Январѣ и Юнѣ мѣсяцехъ, а возвышенной въ одинъ срокъ — въ Юнѣ мѣсяцѣ.

SUBSIDIUM CHARITATIVUM.

На содержаніе войска на границахъ прежняго Королевства Польскаго назначенъ былъ доходъ съ имѣній, называвшихся гиберновыми, и, кромѣ того, крестьяне государственныхъ имѣній платили подать, называвшуюся гиберною. Духовенство, желая освободиться отъ этой подати, обязалось платить, вмѣсто нея, другую, называющуюся Subsidium Charitativum, то есть добровольное пособие. Общее количество этой подати не было ежегодно одинаковое: въ 1717 году оно простиралось до 56,500 р. с., а въ 1775 и 1789 годахъ возвысилось до 90,000 р. с. Сеймовымъ постановленіемъ 6 Апрѣля 1789 г., по предмету офяры, опредѣлено сдѣлать раскладку Subsidium Charitativum соразмѣрно доходамъ духовенства и поручено сдѣлать ее Епископамъ, которые распредѣлили эту подать не только на духовныхъ лицъ, но и на крестьянъ и мѣщанъ, поселенныхъ въ духовныхъ имѣніяхъ. Съ переходомъ края въ иное владичество, австрійское правительство сохранило эту подать безъ измѣненія. Правительство прусское, возвысивъ подать офяры съ 20% до 50%,

1. z dóbr duchownych i maltańskich rs. 82,354 kop. 78 $\frac{1}{4}$
2. z dóbr ziemiańskich „ 725,355 „ 11 $\frac{1}{2}$
3. z dóbr rozdarowanych:
 - a) dawnych rs. 30,152 „ 4 $\frac{1}{2}$
 - b) teraźniejszych „ 51,346 „ 28
4. podwyższono na zasadzie Ukazu Naj-
wyższego z dnia 29 Grudnia (10 Sty-
cznia) 1848/9 r. „ 337,566 „ 62 $\frac{3}{4}$

Razem Rsr. 1,226,774 kop. 85.

Ofiara zwyczajna pobiera się w dwóch ratach w Styczniu i Czerwcu, a podwyższona w jednej racie w Czerwcu.

SUBSIDIUM CHARITATIVUM.

Na utrzymanie wojska na granicach dawnego Królestwa przeznaczony był dochód z dóbr zwanych hybernami, a prócz tego włościanie dóbr narodowych płacili podatek zwany hyberna. Duchowieństwo chcąc się od tego podatku uwolnić, ofiarowało płacić w jego miejsce inny podatek zwany Subsidium Charitativum, czyli zasiłek dobrowolny. Summa ogólna tego podatku nie była corocznie jednostajna; w r. 1717 wynosiła rs. 56,500 a w latach 1775 i 1789 wzrosła do rs. 90,000. Uchwała Sejmowa z dnia 6 Kwietnia 1789 r. wydana co do podatku ofiary, postanowiła rozłożyć Subsidium Charitativum w stosunku dochodów duchowieństwa, poruczając wykonanie rozkładu Biskupom, którzy rozłożyli go nie tylko na duchownych, ale i na włościan i mieszczan w dobrach duchownych osiadłych. Po przejściu kraju pod inne panowania, Rząd Austriacki zostawił ten podatek bez odmiany. Rząd Pruski podwyższywszy podatek ofiary duchownej z 20% do 50%, zniósł zu-

вовсе отменило Subsidium Charitativum, но впоследствии сдѣла-
ло распоряженіе о взиманіи этой подати съ духовныхъ, внося-
щихъ 10% оцѣны; что впрочемъ приведено въ исполненіе только
въ Южной Пруссіи (нынѣшняя Варшавская губернія, кромѣ Ста-
ниславскаго уѣзда), и поэтому Subsidium Charitativum не взи-
мается въ Плоцкой и Августовской губерніяхъ, кромѣ прихода
Визна въ сей послѣдней губерніи, въ которомъ подать эта введе-
на при Правительствѣ нынѣшняго Царства Польскаго. Насто-
ящимъ Правительствомъ отменена эта подать, на сколько она была
вносима крестьянами и жителями городовъ.

Въ бюджетѣ на 1865 годъ эта подать составляетъ 12,663 р.
68 к. сер. Она есть налогъ поземельный, что доказываютъ и ея
раскладка въ прежнемъ Королевствѣ соразмѣрно доходамъ духо-
венства, и ея отмена прусскимъ правительствомъ, по поводу уве-
личенія поземельной подати оцѣны.

КОНТИНГЕНСЪ ЛИВЕРУНКОВЫЙ.

Подать эта имѣла первоначально значеніе обязательной и
бесплатной доставки жизненныхъ припасовъ и фуража для войскъ.
Такая повинность наложена на жителей края во времена б. Гер-
цогства Варшавскаго, въ періодъ происходившихъ тогда войнъ,
и не имѣла строго обозначеннаго размѣра, который былъ опре-
дѣленъ только изданнымъ 24 Марта 1809 года законоположеніемъ
въ главѣ: „о взиманіи продуктовъ натурою для войскъ.“ Узако-
неніемъ 23 Декабря 1811 года возобновлена и увеличена повин-
ность поставки означенныхъ продуктовъ, при чемъ поставку нату-
рою дозволено замѣнить денежнымъ взносомъ по торговымъ цѣ-
намъ. За симъ послѣдовало королевское постановленіе 29
Февраля 1812 года, которымъ опредѣлено общее количество
продуктовъ съ распредѣленіемъ ихъ по департаментамъ, и вмѣстѣ
съ тѣмъ повелѣно сдѣлать раскладку сихъ продуктовъ на фоль-
варки, сельскія общества и приходскихъ Священниковъ, въ сораз-

пѣние Subsidium Charitativum, ale później polecił go pobierać od
duchownychъ плавающихъ податекъ оцѣны 10%, co wszakże wykona-
no tylko w Prussachъ południowychъ (dzisiejsza gubernia Warszaw-
ska prócz powiatu Stanisławowskiego), i dla tego Subsidium Chari-
tativum nie jest pobierane w guberniachъ Płockiej i Augustowskiej,
prócz probostwa Wizna w tѣj ostatniej gubernii, gdzie pobór zarzą-
dzony został już za Rządu teraźniejszego Królestwa: Dopiero co
wymieniony Rządъ zniósł ten podatek, o ile był płacony przez wło-
ścian i przez mieszkańców miast.

W budżecie 1865 roku wynosi ten podatek rs. 12663 kop.
68. Jest on gruntowy, czego dowodzi i rozkład tego podatku wy-
konany za dawnego Królestwa, w stosunku dochodów duchowień-
stwa, i uchylene onego przez Rząd Pruski, z powodu podwyższenia
gruntowego podatku оцѣны.

KONTYNGENS LIWERUNKOWY.

Podatek ten miał pierwotnie znaczenie obowiązkowych i bez-
płatnych dostaw żywności i furazу dla wojska. Obowiązki te spadły
na mieszkańców kraju za b. Księstwa Warszawskiego, podczas pro-
wadzonych w owym czasie wojen, i nie miały początkowo stale
oznaczonych granic; dopiero prawo z dnia 24 Marca 1809 roku
w ustępie „pobór produktów w naturze dla wojska” oznaczyło mia-
rę tych obowiązków. Prawo z dnia 23 Grudnia 1811 r. obowiązki
dostawy ponowiło i powiększyło, pozwalając przytem zastąpić do-
stawę zapłatą w gotowiznie, po cenie targowej. Zapadło następnie
Postanowienie Królewskie z dnia 29 Lutego 1812 r. wskazujące
ilość ogólną produktów i rozkład ich na Departamenta, polecające
zarazem rozłożyć one na folwarki, gromady i probostwa, w stosunku

мѣрности общаго количества посѣва всякаго рода хлѣба, показаннаго по вѣдомости, составленной въ 1810 году, за исключеніемъ, однако, льна, конопли, сурѣницы и картофеля. Раскладка поставки не вездѣ сдѣлана на сихъ основаніяхъ; такъ по Плоцкому департаменту (нынѣ губернія) раскладка сдѣлана по количеству земли, а по Люблинскому уѣзду за основаніе раскладки для господскихъ дворовъ принята офяра, а для крестьянъ и городовъ—подымная подать. Постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 16 Ноября 1816 года поставка продуктовъ на 181⁶/₇ годъ замѣнена была денежными взносами по торговымъ цѣнамъ; а Высочайшимъ указомъ 31 Января (12 Февраля) 1817 года, она окончательно замѣнена денежною платою, по опредѣленнымъ въ томъ же указѣ цѣнамъ. Такимъ образомъ здѣсь-то, собственно говоря, лежитъ начало этой подати. Высочайшимъ указомъ 1⁷/₁₀ Юля 1820 года приостановлено было на 182⁰/₁ годъ (*), взиманіе 1¹/₃ .сказанной подати, а Высочайшимъ повелѣніемъ, объявленнымъ Намѣстнику въ Царствѣ въ отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря отъ 27 Юня (9 Юля) 1822 года, приостановка эта продолжена была впредь до возобновленія торговыхъ цѣнъ, или же до тѣхъ поръ, пока новые источники доходовъ не дадутъ возможности вовсе отмѣнить взиманіе этой подати, непосредственно отягощающей земледѣліе. Но таковая отмѣна не состоялась, и указомъ 29 Декабря (10 Января) 184⁸/₉ года увеличено контингенсъ ливерунковый съ господскихъ дворовъ и приходскаго духовенства въ размѣрѣ другихъ 2²/₃ частей онаго, впредь до устройства податей въ Царствѣ. Высочайшимъ указомъ 30 Декабря (11 Января) 186⁴/₅ года объ увеличеніи офяры и подымной подати, контингенсъ ливерунковый не возвышенъ, но повелѣно Учредительному Комитету изготovitи и представить проектъ новой раскладки этой подати.

(*) Приостановленная во взиманіи 1¹/₃ часть подати составляла 430,253 р. 55 коп.

до общаго всѣхъ збожъ высiewу, списаного в року 1810, з выключеніемъ jednak lnu, konopi, rzepaku i kartofli. Rozkład dostaw nie wszędzie wykonano podług tych zasad, gdyż w Departamencie Płockim (dzisiejszej Gubernii) sporządzono rozkład podług rozległości gruntu, a w powiecie Lubelskim wzięto za podstawę rozkładu, co do dworów—podatek ofiary, a co do włościan i miast—podatek podymnego. Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 16 Listopada 1816 r. zamieniło na rok 1816/7 dostawę produktów na opłatę pieniężną po cenach targowych, a Ukaz Najwyższy z d. 31 Stycznia (12 Lutego) 1817 r. zamienił stałe dostawę na opłatę, i wskazał ceny. Tu więc właściwie biorąc jest początek podatku. Ukaz Najwyższy z dnia 7 (19) Lipca 1820 r. zawiesił w 1¹/₃ części pobór onego na rok 1820/1 (*) a Wola Najwyższa, oznajmiona Namiestnikowi Królewskiemu w odezwie Ministra Sekretarza Stanu z dnia 27 Czerwca (9 Lipca) 1822 r., zawieszenie to utrzymała, aż do podniesienia się cen targowych, lub gdy nowe źródła dochodów dadzą sposobność zniesienia tego poboru, bezpośrednio rolnictwo ciążącego. Do tego zniesienia nie przyszło, a Ukaz Najwyższy z d. 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r. podwyższył Kontyngens Liwerunkowy od dworów i probostw o drugie 2²/₃ części, a to do czasu uporządkowania podatków w Królestwie. Ukaz Najwyższy z d. 30 Grudnia (11 Stycznia) 1864/5 r., podwyższający podatki ofiarę i podymne, nie podwyższył Kontyngensu Liwerunkowego, ale polecił Komitetowi Urządzającemu ułożyć i przedstawić projekt nowego rozkładu tego podatku.

(*) Zawieszona summa wynosiła rs. 430,253 kop. 55.

Въ бюджетъ на 1865 годъ эта подать показана слѣдующимъ образомъ:

обыкновенная:	{ съ господскихъ дворовъ	337,689 р. 31 $\frac{1}{4}$ к.
	{ съ крестьянъ	520,095 „ 92 $\frac{1}{2}$ „
увеличенная		337,566 „ 62 $\frac{3}{4}$ „

Взносъ производится въ два срока: господскими дворами и приходскимъ духовенствомъ въ Мартъ и Сентябръ мѣсяцахъ; крестьянами въ Февралъ и Ноябръ мѣсяцахъ. Срочные платежи обыкновеннаго контингенса ливерунковаго, причитающагося съ господскихъ дворовъ и приходскаго духовенства, не равны: первый изъ нихъ составляетъ $\frac{1}{4}$ а послѣднй $\frac{3}{4}$ части общаго количества.

ЛАНОВЫЙ СБОРЪ.

Во времена Польской Рѣчи-Посполитой, до 1726 года, раздавались хлѣбопашцамъ въ прежнихъ королевскихъ, нынѣ казенныхъ имѣнiяхъ, земли, называемыя солтыствами, и владѣльцы этихъ земель обязаны были являться на войну на собственномъ иждивенiи. Кромѣ того, земли, называемыя войтовствами, по поводу первоначальнаго назначенiя ихъ на содержанiе войтовъ по деревнямъ и бургомистровъ по городамъ, составлявшимъ собственность Королей,—раздавались въ послѣдствiи заслуженнымъ воинамъ, также съ обязанностью являться на войну. Законоположенiе 1590 года, постановивъ, чтобы во всѣхъ королевскихъ имѣнiяхъ, на защиту края, изъ 20 осѣдлыхъ крестьянъ одинъ былъ выбираемъ въ военную службу, освободило остающагося при землѣ отца или брата, отъ всякихъ чиншей, работъ и повинностей, съ раскладкою ихъ на остальныхъ 19 крестьянъ.

Въ 1726 году состоялось сеймовое постановленiе, которымъ обязанность службы въ войскѣ замѣнена постоянною денежною платою въ 15 р. с. (100 зл. п.) съ одного лана, съ обращенiемъ получаемаго такимъ образомъ дохода на сформированiе пѣхоты

W Budżecie 1865 roku podatek ten pomieszczony jest:

zwyczajny	{ od dworów rs.	337,689 kop. 31 $\frac{1}{4}$
	{ od włościan rs.	520,095 „ 92 $\frac{1}{2}$
podwyższony rs.		337,566 „ 62 $\frac{3}{4}$

Плати się w dwóch ratach: od dworów i probostw w Marcu i Wrześniu, od włościan w Lutym i Listopadzie. Raty Kontyngensu Liwerunkowego zwyczajnego od dworów i probostw nie są równe; pierwsza wynosi $\frac{1}{4}$ a druga $\frac{3}{4}$.

ЛАНОВЕ.

Za dawniej Rzeczypospolitej Polskiej, przed rokiem 1726, rozdawano w posiadanie rolnikom w dobrach dawniej Królewskich a dziś Rządowych, grunta zwane Soltystwami, a posiadacz miał obowiązek wyprawiać się na wojnę o własnym koszcie. Oprócz tego, grunta zwane Wójtostwami z powodu, że pierwotnie ich przeznaczeniem było utrzymywanie Wójtów we wsiach a Burmistrzów w miastach, własnością Królów będących, rozdawano następnie zasłużonym na wojnie żołnierzom, także z obowiązkiem wyprawiania się na wojnę. Prawo z roku 1590 stanowiąc, iż we wszystkich dobrach Królewskich na obronę kraju ma być z 20tu osiedlonych włościan wybrany jeden do wojska, uwolniło pozostać mającego przy gruncie ojca lub brata, od wszelkich czynszów, robót i służb, z przełożeniem tego wszystkiego na pozostałych 19tu włościan.

W roku 1726 zapadła Uchwała Sejmowa zamieniająca obowiązek służenia w wojsku na stałą opłatę pieniężną po rs. 15 (złp. 100) z łanu, z przeznaczeniem pochodzących ztąd wpływów na utworzenie piechoty cudzoziemskiego autoramentu. Z tąd powstało

изъ иностранцевъ. Отсюда образовался лановый сборъ; слѣдовательно это, собственно говоря, не подать, а плата за владѣніе землею, замѣнившая прежнюю личную повинность. Въ пространствахъ земли, обложенной лановымъ сборомъ, произошли перемены: одни изъ нихъ подверглись дѣлежу, другія увеличились чрезъ соединеніе, такъ что minimum этой платы составляетъ немного болѣе 4 р. с., а maximum превышаетъ 100 р. с. Одни земли находятся во владѣніи крестьянъ, и лановый съ оныхъ сборъ составляетъ, собственно говоря, чиншъ; съ прочихъ, находящихся не въ крестьянскомъ владѣніи, лановый сборъ слѣдуетъ разсматривать—или какъ вѣчно-арендную плату, или какъ плату за пожалованіе.

Въ бюджетѣ на 1865 годъ, лановый сборъ составляетъ 2148 р. 81½ к. и взимается въ двухъ равныхъ срочныхъ платежахъ: въ Мартѣ и Сентябрѣ мѣсяцахъ.

ПОДЫМНАЯ ПОДАТЬ

и соединенный съ нею шарварковъ сборъ.

До 1859 года подати эти взиимались отдѣльно и основывались на слѣдующихъ распоряженіяхъ.

а) Подымная подать.

Подать эта взиималась въ Польшѣ съ весьма давняго времени. Окончательное ея устройство во времена бывшаго Польскаго Королевства основывается на узаконеніяхъ 1775, 1776, 1789, 1790 и 1791 годовъ. Впослѣдствіи основанія этой подати подверглись измѣненію при правительствахъ: прусскомъ и б. Герцогства Варшавскаго. Взиималась она съ дыма, то есть съ трубы, въ которую дымъ выходитъ изъ жилыхъ строеній. Городъ Варшава составлялъ исключеніе, такъ-какъ подымную подать платилъ онъ частью съ дымовыхъ трубъ, а частью отъ дохода съ домовъ.

ланове; не jest to więc właściwie biorąc podatek, ale opłata za posiadanie gruntu, zastępująca wykonywane dawniej osobiste obowiązki. W przestrzeniach gruntu z którego płaci się łanowe zaszyły zmiany; jedne z nich podzielono, inne zwiększyły się przez złączenie, tak iż minimum tej opłaty wynosi mało co więcej nad rs. 4, a maximum przenosi rs. 100. Jedne są w posiadaniu włościan, a z takich łanowe jest właściwie biorąc czynszem; z innych, w posiadaniu niewłościańskich będących, łanowe uważać wypada albo jako opłatę wieczysto-dzierżawną, albo jako opłatę donacyjną.

W Budżecie 1865 roku, łanowe wynosi rs. 2148 kop. 81½ a płaci się w dwóch równych ratach w Marcu i Wrześniu.

PODYMNE,

połączone

z opłatą szarwarkową.

Przed rokiem 1859 były to dwa oddzielnie pobierane podatki a rozporządzenia na których się opierały są następujące:

a) podymne.

Podatek ten pobierany był w Polsce od bardzo dawnych czasów. Ostateczne urządzenie jego, za Rządu dawnego Królestwa, opiera się na prawach z lat 1775, 1776, 1789, 1790 i 1791. Następnie zmieniono jego zasady za Rządów Pruskiego i b. Księstwa Warszawskiego. Pobierał się on od dymów czyli od kominów, któremi dym z budowli mieszkalnej wychodzi. Miasto Warszawa stanowiło wyjątek, płaciło bowiem podymne częścią od dymów czyli kominów, częścią od dochodu z domów. W miastach dawniej do Wielkiego Księstwa Litewskiego należących, podymne pobie-

Въ городахъ, принадлежавшихъ къ Великому Княжеству Литовскому, подымная подать взималась съ домовъ. По деревнямъ, крестьянскій домъ съ выведенною на крышу дымовою трубою считался за одинъ дымъ; но если въ такомъ домѣ жило крестьянъ болѣе одного и эти крестьяне владѣли особыми поземельными участками и отбывали дворскую повинность, то этотъ домъ считался за столько особыхъ дымовъ, сколько находилось въ немъ крестьянъ. Гдѣ дымовая труба не была выведена на крышу, подымная подать взималась съ дома. Тамъ же, то есть въ селеніяхъ: дворъ господскій и приходскаго Священника, и монастырь, со всѣми своими строеніями, считались каждый со всѣми постройками за одинъ дымъ. Размѣръ подымной подати былъ иной по уѣздамъ, принадлежавшимъ къ Великому Княжеству Литовскому, и иной въ остальной части края, называвшейся до 1795 года Короною. Была также разница въ этомъ между одной и другою деревнями, а также и между городами; по деревнямъ разница была между тѣмъ или другимъ разрядами крестьянъ, на что имѣло еще вліяніе количество земли, состоящей въ пользованіи крестьянъ, усадебниковъ, окупниковъ и чиншевиковъ. Землевладѣльцы, не имѣющіе ни крестьянъ, ни огородниковъ, вносили подымную подать въ меньшемъ на $\frac{1}{3}$ размѣрѣ противъ крестьянъ.

Австрійское правительство въ занятой имъ въ 1795 году части края не сдѣлало въ подымной подати никакихъ измѣненій; по Замосцкому же округу (нынѣшніе Замосцскій и Грубешовскій уѣзды), поступившему въ его владѣніе до 1775 года, то есть до изданія общаго о подымной подати узаконенія, установлена имъ, вмѣсто подымной, такъ называемая рустикальная подать, которая также называлась и корцовой, по той причинѣ, что взималась съ cadaго посѣяннаго корца зерноваго хлѣба.

Опредѣленный въ 1775 году размѣръ подымной подати, впослѣдствіи, еще во время прежняго Королевства Польскаго, увеличенъ установленіемъ такъ называемой полуподымной подати, а также возвышеніемъ ея во времена прусскаго правительства, которое увеличило на 50%: въ Южной Пруссіи, подымную перво-

рахо się od domów. We wsiach, dom włościański z kominem nad dach wyprowadzonym uważany był za dym jeden; ale jeśli w takim domu mieszkało razem więcej włościan niż jeden, mających osobne grunta i odbywających powinność dworską, to dom ten liczył się za tyle dymów osobnych ile w nim było włościan. Gdzie komin nad dach nie wychodził, pobierało się podymne od domu. Tamże, to jest we wsiach, dwór, probostwo, klasztor, ze wszystkimi zabudowaniami swojemi, liczyły się, każde z nich ze wszystkimi zabudowaniami, za jeden dym. Stopa podymnego inna była w powiatach co należały niegdyś do b. Wielkiego Księstwa Litewskiego, inna w reszcie kraju, który przed rokiem 1795 nazywano koroną. Zachodziły także różnice w dopiero rzeczonyj stopie pomiędzy wsiami jednemi a drugimi, toż samo między miastami; zachodziły we wsiach między rodzajem włościan jednym a drugim, do czego przyczyniała się jeszcze ilość posiadanego gruntu przez włościan, osadników, okupników i czynszowników. Właściciele ziemi nie mający włościan ani zagrodników, płacili podymne o $\frac{1}{3}$ część mniejsze niż włościanie.

Rząd Austriacki w części kraju w roku 1795 objętęj, nie zaprowadził w podymnem żadnej zmiany; w Cyrkule zaś Zamojskim (dzisiejsze powiaty Zamojski i Hrubieszowski) jeszcze przed rokiem 1775, to jest przed prawem ogólnem o podymnem, objętym, zamiast podymnego ustanowił podatek *rustykalnym* zwany, który także i korcowem nazywano, z powodu: iż od każdego wysianego korca zboża był pobierany.

Stopę podymnego w roku 1775 ustanowioną, zwiększono następnie tak jeszcze za dawnego Królestwa Polskiego przez zaprowadzenie tak zwanego pół-podymnego, jako też przez nowe podwyższenia za Rządu Pruskiego, który zwiększył o 50%, w Prussach

начальную и полуподымную подати, а въ Ново-восточной Пруссии одну лишь первоначальную подымную подать.

Правительство Герцогства Варшавскаго ввело подымную подать въ 6. Замосцкомъ округѣ, а также возвысило на 50% существовавшую уже подымную подать въ остальной части края, возвращенной Австріею; въ по-прусской же части края подать эту оставило въ томъ видѣ, какъ застало. Предполагало оно снова узелчить во всемъ Герцогствѣ подымную подать и обложить оною вновь прибывшіе дымы, но, вмѣсто сего, изданнымъ 23 Декабря 1811 года законоположеніемъ, постановило: что подымная подать должна быть взимаема безъ измѣненія, не смотря на прибывающіе вновь дома и дымы, слѣдствіемъ чего было то, что подать эта постоянно взималась въ томъ же размѣрѣ, какой былъ обязательенъ въ 1811 году, и съ тѣхъ только домовъ и дымовъ, съ которыхъ поступала въ то время, хотя многіе изъ прежнихъ домовъ пришли въ упадокъ, а еще болѣе было построено вновь.

Все это указывало на необходимость устройства подымной подати.

б) Шарварковый сборъ.

Для содержанія въ Царствѣ Польскомъ общественныхъ дорогъ въ надлежащемъ порядкѣ, наложена была на жителей края шарварковая повинность, отбывавшаяся съ каждаго дыма. Высочайшій указъ 17/29 Августа 1820 года, принимая во вниманіе:

что устройство и содержаніе шоссеиныхъ дорогъ необходимо, какъ для развитія хлѣбопашества, промышленности и торговли, такъ и для удобства и украшенія края;

что, согласно распоряженіямъ прежнихъ правительствъ, жители обязаны нести шарварковую повинность на содержаніе общественныхъ дорогъ,

и что, наконецъ, требованіе и исполненіе шарварковой повинности въ натурѣ было причиною разныхъ злоупотребленій и неудобствъ,

Полудниowych podymne pierwotne i pół-podymne, a w Prussach Nowo-wschodnich samo tylko podymne pierwotne.

Rząd Księstwa Warszawskiego zaprowadził podymne w byłym Cyркуle Zamojskim, zwiększył o 50% istniejące już podymne w reszcie kraju od Austrii objętej, a w części po-Pruskiej zachował podymne tak jak one został. Zamierzył był podwyższyć na nowo podymne w całym kraju i pociągnąć do niego nowo przybyłe dymy, ale zamiast tego, Prawo z dnia 23 Grudnia 1811 r. postanowiło: że podymne ma być nadal pobierane niezmiennie bez względu na przybywające domy i dymy, zkad wynikło: iż podatek ten pobierał się ciągle w takiej stopie, jaka obowiązywała w roku 1811, i od tych tylko domów i dymów, od których pobierał się wówczas, pomimo, iż wiele z dawnych upadło, a więcej jeszcze nowych przybyło.

To wszystko wskazywało potrzebę uporządkowania podatku.

б) opłata szarwarkowa.

Dla utrzymywania w Królestwie dróg publicznych w przyzwoitym stanie, włożony był na mieszkańców kraju obowiązek usługi szarwarkowej, z każdego dymu wykonywaną. Ukaz Najwyższy z dnia 17 (29) Sierpnia 1820 r. mając na względzie:

że dla wzrostu rolnictwa, przemysłu, handlu, dla wygody i ozdoby kraju, konieczne jest potrzebne utrzymanie i urządzenie dróg bitych;

że z rozporządzeń dawnych Rządów należy się od mieszkańców usługa szarwarkowa do dróg publicznych;

że nakoniec szarwarki wymagane i uskuteczniiane w naturze były powodem do licznych nadużyć i niedogodności;

постановилъ: что съ 1 Января 1821 года, вмѣсто отбывавшихся съ каждаго дыма 8-и дней шарварковой повинности въ годъ, назначаются только 4 дня, и то не въ натурѣ, а въ денежныхъ сборахъ, а именно: съ тяглаго дыма по 2 дня конныхъ и по 2 дня пѣшихъ, съ пѣшаго дыма по 4 пѣшихъ дня, считая день конный по 30 коп., а день пѣшій по 15 коп. сер.

Отсюда образовался шарварковый сборъ, называвшійся прежнимъ. Кромѣ сего сбора, Высочайшимъ указомъ $\frac{2}{14}$ Мая 1838 года, установленъ шарварковый сборъ, именовавшийся добавочнымъ, по 3 р. 60 к. с. съ каждаго тяглаго и пѣшаго дворскаго дыма, въ имѣніяхъ, расположенныхъ у шоссеиныхъ дорогъ, и по 1 р. 80 к. с. во всѣхъ прочихъ имѣніяхъ.

Указомъ 29 Декабря (10 Января) 1848^{8/9} года увеличенъ на половину прежній шарварковый сборъ.

Такимъ образомъ въ Царствѣ Польскомъ взымались трехъ родовъ шарварковые сборы: прежній, добавочный и увеличенный, всѣ съ однихъ и тѣхъ же предметовъ, кои обложены были и подымною податью. По этой причинѣ предположено шарварковый сборъ соединить съ подымною податью, и предположеніе это осуществилось въ 1859 году.

Шарварковый сборъ въ Варшавѣ, хотя поступаетъ въ кассу казенныхъ доходовъ вмѣстѣ съ подымною податью, но, въ силу постановленія Совѣта Управленія Царства отъ $\frac{9}{21}$ Февраля 1840 года, передается въ Городскую кассу на содержаніе существующихъ въ чертѣ Варшавы шоссеиныхъ дорогъ, которыя не причисляются къ разряду улицъ и, по назначенію своему, не могутъ быть вымощены камнемъ. (*)

(*) Шарварковый сборъ въ г. Варшавѣ составляетъ въ годъ около 21,000 р. с. (кромѣ увеличенія онаго установленнаго въ 1865 году).

постановилъ: że od 1 Stycznia 1821 r. zamiast 8 dni szarwarku rocznie dotąd odrabianego z dymu, będą używane tylko 4 dni i to nie w naturze lecz w opłacie pieniężnej, to jest: z dymu ciągłego-2 dni ciągle i 2 piesze, a z dymu pieszego-4 dni piesze, licząc dzień ciągły po kop. 30, a dzień pieszy po kop. 15.

Z tąd powstała opłata szarwarkowa zwana dawną. Oprócz niej Ukaz Najwyższy z dnia 2 (14) Maja 1838 roku ustanowił opłatę szarwarkową zwaną dodatkową, po rs. 3 kop. 60 od każdego dymu dworskiego ciągłego i pieszego, w posiadłościach położonych przy traktach bitych, we wszelkich zaś innych po rs. 1 kop. 80.

Ukaz Najwyższy z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r. podwyższył o połowę opłatę szarwarkową dawną.

Tak więc pobierane były w Królestwie trzy rodzaje opłaty szarwarkowej: dawna, dodatkowa i podwyższona, wszystkie z przedmiotów tychże samych co ponosiły podymne. Z tego powodu zamierzono złączyć z podymnem opłatę szarwarkową, co też od roku 1859 przyszło do skutku.

W Warszawie opłata szarwarkowa, jakkolwiek wpływa do Kassy Skarbowej razem z podymnem, na mocy Postanowienia Rady Administracyjnej z d. 9 (21) Lutego 1840 roku, oddawana jest Kassie Miejskiej, na utrzymanie istniejących w obrębie miasta Warszawy dróg bitych, które nie liczą się do rzędu ulic, i ze względu swego przeznaczenia brukowanymi być nie mogą. (*)

(*) Opłata Szarwarkowa w Warszawie przynosi rocznie około rsr. 21000 (bez podwyższenia od roku 1865 postanowionego).

Къ устройству подымной подати приступлено было въ 1834 году и предполагено взимать ее: въ городахъ отъ дохода съ домовъ, а въ селеніяхъ—съ домовъ, но предположеніе это не состоялось, и дѣло это не имѣло движенія до 1846 г. Въ то время являлись различныя мысли. Было намѣреніе взимать подымную подать или въ соразмѣрности съ цѣною застрахованія отъ огня, или же съ дымовыхъ трубъ, выведенныхъ на крышу, или, наконецъ, съ избъ. Но всѣ сии намѣренія не могли быть приведены въ исполненіе. Страховая оцѣнка соотвѣтствуетъ не дѣйствительной стоимости дома, а стоимости того, что можетъ сгорѣть; поэтому нельзя изъ этой таксы вывести заключенія ни о дѣйствительной цѣнности дома, ни о доходѣ съ него. Каменные строенія, крытыя желѣзомъ или черепицею, по страховой оцѣнкѣ, таксируются ниже тѣхъ строеній, которыя возведены изъ другаго или покрыты другимъ матеріаломъ, а доходъ съ нихъ находится въ обратномъ отношеніи къ этой оцѣнкѣ. Число выведенныхъ на крышу дымовыхъ трубъ зависитъ отъ конструкціи дома, и на маломъ домѣ ихъ можетъ быть больше, чѣмъ на огромномъ. Избы бываютъ различныхъ размѣровъ.

Между тѣмъ какъ дѣлались эти соображенія относительно выбора предмета, подлежащаго подымной подати, воспослѣдовалъ Высочайшій указъ 29 Декабря (10 Января) 1848го года объ устройствѣ податей подымной и оцѣны. Для исполненія этого указа, Коммиссія Финансовъ исходатайствовала разрѣшеніе Совѣта Управленія Царства отъ 1го Сентября 1849 года, за № 81,294, которымъ въ основаніе взиманія подымной подати приняты были очаги. Когда, однакоже, по изготовленіи переписи очаговъ, по многолѣтней ихъ повѣркѣ и по составленіи проекта Высочайшаго указа, Коммиссія Финансовъ представила это дѣло на утвержденіе Совѣта Управленія, — Совѣтъ этотъ отвергъ взятые за основаніе подымной подати очаги, находя это основаніе весьма сложнымъ, и поручилъ устроить подымную подать на другихъ основаніяхъ. Вскорѣ за симъ Коммиссія Финансовъ вошла въ Совѣтъ

Упорядкованіемъ podatku podymnego zajęto się w r. 1834 i zaproponowano pobierać podymne: w miastach od dochodu z domów, we wsiach od domów; ale propozycja ta nie utrzymała się, i przedmiot ten spoczywał bez ruchu do roku 1846. Rozmaite w ówczas nastęczyły się myśli. Zamierzano pobierać podymne, albo w stosunku szacunku ubezpieczenia od ognia, albo od kominów nad dach wyprowadzonych, albo wreszcie od izb. Ale te wszystkie zamiary nie dały się uskutecznić. Taksa ogniowa obejmuje nie wartość istotną budowli, ale wartość tego, co się spalić może, a więc nie można z tej taksy mieć wyobrażenia ani o istotnej wartości domu, ani o jego dochodzie. Budowle massiv murowane pod blachą lub dachówką szacowane są w taksie ogniowej stosunkowo mniej niż podobne budowle z innego postawione lub pokryte materiałem, a dochód z nich jest właśnie w odwrotnym kierunku do tego oszacowania. Ilość kominów nad dach wyprowadzonych zależy od konstrukcyi domu, i może ich być więcej wyprowadzonych na małym domu niż na dużym. Izby są rozmaitej obszerności.

Gdy tak zastanawiano się nad wyborem przedmiotu do opodatkowania podymnem, zapadł tymczasem Ukaz Najwyższy z d. 29 Grudnia (10) Stycznia 1848/9 roku, polecający uporządkowanie podatku ocfary i podymnego. W wykonaniu tego Ukazu Kommissya Skarbu wyjednala decyzję Rady Administracyjnej z dnia 7 (19) Września 1849 r. Nr. 81294, przymującą ogniska, jako zasadę do poboru podymnego. Gdy wszakże po sporządzeniu spisów ognisk, po kilku letniej ich rewizyi, i po ułożeniu projektu do Najwyższego Ukazu, Kommissya Skarbu przedstawila ten przedmiot do zatwierdzenia, Rada Administracyjna zasadę ognisk odrzuciła, uważając ją za zbyt skomplikowaną, i polecila uporządkować podymne na innych zasadach. Wkrótce potem Kommissya Skarbu

Управления съ предположеніемъ объ устройствѣ этой подати, подраздѣливъ ее на:

сельскую: { дворскую
крестьянскую

и городскую: { съ городовъ 1, 2 и 3 разрядовъ
съ городовъ 4 и 5 разрядовъ.

Подымную подать сельскую соединила она: дворскую— съ каждымъ отдѣльнымъ домоу, безъ отношенія къ землѣ, а крестьянскую— съ каждой отдѣльной крестьянской усадьбою, съ подраздѣленіемъ усадебъ на 3 разряда:

усадьбы I-го разряда, заключающія въ себѣ земли болѣе $7\frac{1}{2}$ и до 45 десятинъ включительно;

— II-го разряда отъ $1\frac{1}{2}$ до $7\frac{1}{2}$ десятинъ;

— III-го разряда менѣе $1\frac{1}{2}$ десятины

(сюда причислены крестьянскіе безземельные дома),— все это отдѣльно въ имѣніяхъ казенныхъ, пожалованныхъ и проданныхъ казною, гдѣ крестьяне считались болѣе зажиточными; и отдѣльно во всѣхъ прочихъ имѣніяхъ, гдѣ крестьяне считались менѣе зажиточными.

Крестьяне, владѣющіе пространствомъ земли свыше 45 десятинъ, должны были уплачивать подымную подать съ дома наравнѣ съ господскими дворами.

Подымную подать въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ Коммисія Финансовъ соединяла съ доходомъ отъ домовъ, принимая половину онаго за чистый доходъ.

Подымную подать по городамъ 4 и 5 разрядовъ соединяла она съ домами, какъ въ дворахъ сельскихъ, безъ отношенія ихъ къ землѣ. Торговые посады, въ отношеніи подымной подати, разсматривала она, какъ города 4 и 5 разрядовъ.

Смежныя съ городами владѣнія, относительно подымной подати, разсматривала она, какъ и города, при которыхъ онѣ находятся, принимая во вниманіе, подчинены онѣ, или не подчинены городскому управленію.

представила Radzie Administracyjnej wnioski, zmierzające do uporządkowania tego podatku, dzieląc go na podymne:

wiejskie { dworskie,
włościańskie,

miejskie { z miast 1, 2 i 3 rzędu,
z miast 4 i 5 rzędu.

Pobór podymnego wiejskiego przywizała:

dworskiego, do każdego oddzielnego domu, bez względu na grunta;

włościańskiego, do każdej oddzielnej siedziby włościańskiej, z podziałem siedzib na 3 klasy, to jest:

Ia klasa mająca gruntu więcej niż $7\frac{1}{2}$ dziesiątyn, do włącznie 45;

IIa klasa od $1\frac{1}{2}$ do $7\frac{1}{2}$ dziesiątyn;

IIIa klasa mniej niż $1\frac{1}{2}$ dziesiątyn.

(tu zaliczono domy włościańskie bezrolne)

a to wszystko osobno w dobrach rządowych rozdanych i przez Rząd sprzedanych, gdzie włościan uważano za zamożniejszych, osobno w innych wszystkich, gdzie uważano ich za mniej zamożnych.

Włościanie, posiadający gruntu więcej niż 45 dziesiątyn, mieli płacić podymne od domu, tak jak dwory.

Pobór podymnego z miast 1, 2 i 3 rzędu przywizała Kommissya Skarbu do dochodu z domów, biorąc połowę onego za czysty dochód.

Pobór podymnego z miast 4 i 5 rzędu przywizała do domów, tak jak we dworach wiejskich, bez względu na grunta. Osady targowe uważała pod względem podymnego jak miasta 4 i 5 rzędu.

Przyległe miastom posiadłości uważała pod względem podymnego jak miasta, przy których leżą, podług tego czy one podlegają lub nie podlegają zarządowi miejskiemu.

Отъ взноса подымной подати Коммисія Финансовъ освободила: дома служебные и заведенія, принадлежащія казнѣ; дома училищные; дома городскіе служебные; тюрьмы и арестантскія; строенія пожарной команды; частные дома, занимаемые постоянно и бесплатно на казенныя или общественныя надобности и подъ военный постой; больницы, пріюты и рабочіе дома; благотворительныя заведенія; дворскіе дома въ имѣніяхъ больничныхъ, не состоящихъ въ вѣчномъ арендномъ содержаніи, и нищенствующіе монастыри, церкви и молитвенныя дома всѣхъ исповѣданій; скиты; дома, для помѣщенія мертвыхъ тѣлъ назначенныя, и крестьянскія бани.

Подымную подать соединила она съ шарварковымъ сборомъ, показывая ихъ, однакожъ, отдѣльно въ росписи.

Жилые дома приходскаго духовенства оставила она свободными отъ шарварковаго сбора и на будущее время.

Установила она впредь, послѣ каждаго 20 лѣтъ, возобновленіе списка поименованныхъ выше предметовъ, а послѣ каждаго 5 лѣтъ—внесеніе въ списокъ прибывшихъ и исключеніе изъ него убывшихъ предметовъ. Установила также исправленіе ошибокъ, которыя бы могли вкратись въ списокъ.

Все это Совѣтъ Управленія Царства утвердилъ рѣшеніемъ отъ 31 Мая (12 Іюля) 1857 года, № 20,594, а по составленному списку предметовъ, согласно изданнымъ тремъ особымъ для сего инструкціямъ, оказался слѣдующій результатъ:

въ селеніяхъ:

Домовъ и строеній дворскихъ:

a)	жилыхъ: приходскихъ священниковъ, викаріевъ и органистовъ	2,910
b)	всѣхъ прочихъ	114,070

Wyłączyła Kommissya Skarbu od opłaty podymnego: domy służbowe i zakłady własności Rządu będące, domy szkolne i miejskie służbowe, więzienia i areszta, zabudowania straży ogniowej, domy prywatne zajmowane stale i bezpłatnie na użytek Rządowy, publiczny i kwaterunek, szpitale, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne, domy dworskie w dobrach szpitalnych wieczyscie nie wydzierżawionych i klasztory jałmużnicze, kościoły i domy modlitwy wszelkiego wyznania, pustelnie, domy do składania ciał zmarłych, łącznie włościańskie.

Połączyła pobór podymnego z poborem opłaty szarwarkowej, odosobniając je wszakże w taryffie.

Domy mieszkalne duchowieństwa parafialnego, pozostawiała i nadal wolnemi od opłaty szarwarkowej.

Zastrzegła ponawianie spisu wymienionych wyżej przedmiotów co lat 20, a co lat 5 dodawanie do spisu przybytków, a ujmowanie ubytków. Zatrzeżała także prostowanie pomyłek jakieby się wcisnąć mogły do spisu.

Wszystko to zatwierdziła Rada Administracyjna w decyzji z dnia 31 Maja (12 Czerwca) 1857 roku Nr. 20594, a sporządzony spis przedmiotów podług trzech oddzielnych wydanych co do tego Instrukcyj, następujący okazał rezultat.

we wsiach:

Domów i budowli dworskich:

a)	mieszkalnych proboszczów, plebanów, wikaryuszów i organistów	2,910.
b)	wszelkich innych	114,070.

Усадебъ крестьянскихъ.

Разряды:	I.	II.	III.
въ имѣніяхъ:			
частныхъ	81,976	121,247	40,197.
казенныхъ	62,429	45,590	20,417.

Въ городахъ 4 и 5 разрядовъ и въ торювыхъ посадахъ:

- a) жилыхъ домовъ приходскихъ Священниковъ и пр. 997.
- b) всѣхъ прочихъ 65,737.

Въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ:

половина дохода съ домовъ и строеній составляла:

- a) въ городѣ Варшавѣ 1,673,518 р. 9³/₄ к.
 - b) въ городахъ 2 и 3 разрядовъ 653,106 „ 46 „
- Всего 2,326,624 р. 55³/₄ к.

Доходъ съ домовъ во многихъ мѣстахъ показанъ низкій, такъ напр. съ нѣкоторыхъ домовъ въ Сандомирѣ полугодовой доходъ показанъ въ 50 коп., и вообще такихъ домовъ, половина дохода съ которыхъ не составляла 80 р., было болѣе 16,000 (въ одной Варшавѣ болѣе 450). Еслибы съ такихъ домовъ была взимаема подать отъ дохода, то они платили бы менѣе, нежели подобные дома въ городахъ 4 и 5 разрядовъ, съ которыхъ назначено подати 4 р. с. Дабы предотвратить подобное явленіе, Комисія Финансовъ предположила, чтобы съ домовъ, съ которыхъ не показанъ половинный доходъ въ 80 р. с., была взимаема годовая подать въ 4 р. с.

По собраніи списковъ, представленъ былъ проектъ Положенія и окладной росписи, которыя и были утверждены Высочайшимъ указомъ 3/13 Юня 1858 года.

Siedzib włościańskich:

	I klasy,	II klasy,	III klasy,
въ dobrach			
prywatnych	81,976.	121,247.	40,197.
въ dobrach			
rządowych	62,429.	45,590.	20,417.

w miastach 4 i 5 rzędu i w osadach targowych:

- a) domów mieszkalnych proboszczów i t. d. 997.
- b) wszelkich innych 65,737.

w miastach 1, 2 i 3 rzędu:

połowa dochodu z domów i budowli wynosiła:

- a) z miasta Warszawy rs. 1,673,518 kop. 9³/₄
- b) z miast 2 i 3 rzędu „ 653,106 „ 46

Łącznie rs. 2,326,624 kop. 55³/₄

Dochód z domów podano w wielu miejscach niski; tak np. z niektórych domów w Sandomierzu podano półrocznie kop. 50, a w ogólności domów, z których połowa dochodu nie wynosiła rsr. 80, było przeszło 16000 (w samej Warszawie przeszło 450). Gdyby z takich domów brany był podatek od dochodu, to one płaciłyby mniej, niż podobne domy w miastach 4 i 5 rzędu, od których projektowano podatek po rs. 4. Aby temu zaradzić, zaprojektowała Kommissya Skarbu, iżby z domów, z których nie wykazano na połowę dochodu rs. 80, brany był podatek roczny rs. 4.

Po zebraniu spisów, przedstawiono projekt do Ustawy i Taryf, które zyskały potwierdzenie Ukazem Najwyższym z dnia 3 (15) Czerwca 1858 roku.

РОСПИСЬ ОКЛАДАМЪ СЛѢДУЮЩАЯ:

Наименованіе мѣста и рода предметовъ, подлежащихъ подымной подати и шарварковому сбору.	Размѣры подымной и шарварковой подати.			
	Денежный окладъ подати съ предмета.		Процентъ отъ дохода.	
	По- дым- ной.	Шар- варко- вой.	По- дым- ной.	Шар- варко- вой.
	р.	к.	р.	к.
А. СЕЛЕНІЯ.				
I. Дворы съ каждаго особаго жилого дома	2	80	1	20
II. Настоятели приходоѡ съ каждаго жилого ихъ дома . .	2	80	„	„
III. Крестьяне:				
а) въ казенныхъ и пожалованныхъ имѣніяхъ, а равно проданныхъ Правительствомъ послѣ 1828 года съ каждой усадьбы:				
1-го разряда, имѣющаго земли болѣе 7½ до 45 десятинъ включительно.	2	80	1	20
2-го разряда, имѣющаго земли отъ 1½ до 7½ десятинъ включительно.	1	40	„	60
3-го разряда, имѣющаго земли менѣе 1½ десятины	„	70	„	30
б) во всѣхъ прочихъ имѣніяхъ съ каждой усадьбы:				
1-го разряда	2	10	„	90
2-го разряда	1	5	„	45
3-го разряда	„	70	„	30

TARYFFA JEST NASTĘPUJĄCA:

Wymienienie miejsca i rodzaju przedmiotów, opłacie podatku podymnego i szarwarku ulegać mających.	Stopa podatku podymnego i szarwarku			
	Wysokość pieniężna podatku od przedmiotu		Wysokość procentu od dochodu	
	Jako Podymne	Jako Szarwark	Jako podymne	Jako Szarwark
	rs.	k.	rs.	k.
A. W S I E.				
I. Dwory od każdego oddzielnego domu	2	80	1	20
II. Probostwa i Plebanje od każdego ich mieszkalnego domu.	2	80	„	„
III. Włościanie:				
a) w dobrach rządowych i rozdawanych, oraz przez Rząd po roku 1828 sprzedanych, od każdej siedziby:				
klasy I, mającej gruntu więcej niż 7½ dziesiątyn aż do włącznie 45 .	2	80	1	20
klasy II, mającej gruntu od 1½ dziesiątyn do włącznie 7½ . . .	1	40	„	60
klasy III, mającej gruntu mniej niż 1½ dziesiątyn	„	70	„	30
b) w dobrach wszelkich innych od każdej siedziby:				
klasy I	2	10	„	90
klasy II	1	5	„	45
klasy III	„	70	„	30

В. ГОРОДА:					
I. Города 1, 2 и 3 разрядов:					
во первых: отъ половины годового дохода съ строений:					
а) приходскихъ Священниковъ	„	„	„	3,75	„
б) всѣхъ прочихъ	„	„	„	3,75	1,25
во вторыхъ: съ тѣхъ строений, съ ко- рыхъ половина годового дохода не даетъ 4 р. с. процентовъ для подати, а именно:					
а) приходскихъ Священниковъ	2 80	„	„		
б) всѣхъ прочихъ	2 80	1	20		
II. Города 4 и 5 разрядовъ и тор- говые посады:					
а) приходскіе Священники съ каж- даго жилого ихъ дома	2 80	„	„		
б) всѣ прочіе владѣльцы съ каждая го отдѣльнаго дома	2 80	1	20		

Подымная подать съ шарваркомъ, по этой росписи, начала взиматься съ 1859 года. По Высочайшему указу 30 Декабря (11 Января) 1864/5 года, увеличена на 50% подымная подать съ городовъ, съ господскихъ дворовъ по селеніямъ и съ домовъ приходскихъ Священниковъ, но увеличеніе это не внесено въ бюджетъ на 1865 годъ.

Въ этомъ бюджетѣ показана подымная подать суммою 1,739,645 р. 20½ коп. с., которую, по расчету, сдѣланному Комисіею Финансовъ въ 1863 году, круглымъ числомъ, можно подраздѣлить слѣдующимъ образомъ:

В. МІАСТА.					
I. Miasta 1, 2 i 3 rzędu:					
naprzód: od połowy rocznego dochodu z zabudowań:					
а) probostw i plebanij	„	„	„	3,75	„
б) wszelkich innych	„	„	„	3,75	1,25
powtóre: od tych zabudowań, których połowa rocznego dochodu nie daje na podatek procentu rs. 4, a mianowicie:					
а) probostw i plebanij	2 80	„	„		
б) wszelkich innych	2 80	1	20		
II. Miasta 4 i 5 rzędu, i osady targowe:					
а) probostwa i plebanje od każdego ich mieszkalnego domu	2 80	„	„		
б) wszyscy inni posiadacze od każdego oddzielnego domu	2 80	1	20		

Pobór podymnego łącznie z szarwarkiem podług téj Taryfry wprowadzony został w wykonanie od początku roku 1859. Ukazem Najwyższym z dnia 30 Grudnia (11 Stycznia) 1864/5 roku podwyższono o 50% podymne: z miast, z domów dworskich po wsiach, i z domów probostw, ale podwyżka ta nie weszła do budżetu 1865 r.

W budżecie tym mieści się podymne w summie rs. 1,739,645 kop. 20½, którą w proporcji do rozrachunku w roku 1863 przez Kommissyę Skarbu dopełnionego, podzielić można w kwotach zaokrąglonych jak następuje:

по селеніямъ:

съ дворовъ господскихъ и приходскихъ Священниковъ 470,000 р. с.
съ крестьянъ 839,000 „

по городамъ:

съ Варшавы 84,000 р. с.
съ 45 городовъ 2 и 3 разрядовъ 77,000 „
съ городовъ 4 и 5 разрядовъ и съ торговыхъ посадовъ 270,000 „

Подымная подать взимается въ два ерока въ Мартъ и Сентябрь мѣсяцахъ.

ЧОПОВАЯ и ПРЕЖНЯЯ МЕЛЬНИЧНАЯ ПОДАТИ.

Чоповая подать, иначе называемая шеленжною, составляетъ 10%-ную подать съ дохода отъ продажи напитковъ въ той части Царства Польскаго, которая принадлежала прежде къ Великому Княжеству Литовскому. Первоначально была она назначаемая на извѣстный періодъ времени, и обращена въ постоянную только на основаніи Положенія 1775 года.

Мельничная подать взимается въ той же части края, что и чоповая, въ силу Положенія о податяхъ, изданнаго въ 1776 году для Великаго Княжества Литовскаго.

Обѣ эти подати взимаются совокупно, на основаніи прежнихъ податныхъ реестровъ, въ которыхъ онѣ соединены. Поэтому нельзя знать: кто платитъ только чоповую, а кто только мельничную подать, или же—кто платитъ и ту и другую. Сборъ обѣихъ этихъ податей производится только въ уѣздахъ Августовской губерніи, кромѣ Ломжинскаго, и въ уѣздѣ Бяльскомъ, Люблинской губерніи.

По бюджету 1865 года, эти подати, вмѣстѣ съ канономъ съ мельницъ, составляютъ 10,325 р. 2½ к. с. и взимаются:

1. въ одинъ ерокъ:

a) Январскій въ Варшавѣ;

b) Юньскій въ Мѣховскомъ уѣздѣ;

z Wsiów:

od dworów i probostw rs. 470,000.
od włóścian rs. 839,000.

z Miast:

z Warszawy rs. 84,000.
z 45 miast 2 i 3 rzędu rs. 77,000.
z miast 4 i 5 rzędu i osad targowych rs. 270,000.

Podymne pobiera się w dwóch ratach w Marcu i we Wrześniu.

CZOPOWE i MŁYNOWE DAWNE.

Czopowe zwane inaczej Szeleżnem, jest to podatek 10% od dochodu z wyszynku trunków, w części Królestwa należący dawniej do Wielkiego Księstwa Litewskiego. Początkowo wskazywany on był na pewien przeciąg czasu, dopiero przeszedł w stały na zasadzie Ustawy z roku 1775.

Młynowe pobiera się w tejże co i czopowe części kraju, na mocy Ustawy podatku wydanej w r. 1776 Wielkiemu Księstwu Litewskiemu.

Obadwa te podatki pobierają się łącznie na podstawie dawnych rejestrów bierczych, w których je złączono. Nie można więc wiedzieć kto płaci tylko czopowe, a kto tylko młynowe, lub też kto płaci jedno i drugie. Pobór obudwóch tych podatków wykonywa się tylko w powiatach gubernii Augustowskiej prócz Łomżyńskiego, i w Gubernii Lubelskiej w powiecie Białskim.

Podług budżetu 1865 roku wynoszą te podatki razem z kanonem z młynów rs. 10,325 kop. 2½, a pobierają się:

1. w jednej racie:

a) Styczniowej w mieście Warszawie,

b) Czerwcowej w powiecie Miechowskim,

2. въ два равные срока:

- a) въ Январѣ и Юнѣ, въ уѣздахъ: Кѣлецкомъ, Олькушскомъ и Стопницкомъ, а равно въ губерніяхъ: Варшавской, Люблинскій и Плоцкой.
- b) въ Мартѣ и Сентябрѣ мѣсяцахъ, въ уѣздахъ: Сандомирскомъ, Опатовскомъ, Радомскомъ и Опочинскомъ, а также въ губерніи Августовской.

КАНОНЪ съ МЕЛЬНИЦЪ.

Съ мельницъ взимаются въ казну Царства Польскаго разнаго рода подати. Однѣ мельницы платятъ подать офяру, другія платятъ прежнюю мельничную, третьи, находящіяся въ имѣніяхъ казенныхъ, обложены аренднымъ чиншемъ, а остальные платятъ подать, называемую канонъ съ мельницъ. Установленъ онъ прусскимъ правительствомъ, министерскими предписаніями отъ 28 Декабря 1798, отъ 27 Сентября 1805 и отъ 18 Юня 1806 года. Взимается съ мельницъ мукомольныхъ — съ каждаго жернова или поставы, а съ лѣсопиленъ — съ каждой пилы, въ слѣдующемъ размѣрѣ:

1. въ мельницахъ, лѣсопиленяхъ водяныхъ и паровыхъ, какъ въ селеніяхъ, такъ и въ городахъ, по 4 р. 50 к. с.;
2. въ вѣтренныхъ и воловыхъ мельницахъ:
a) въ Варшавѣ	по 4 р. 50 к. с.
b) въ городахъ большихъ	„ 2 „ 70 „
c) въ городахъ меньшихъ	„ 2 „ 25 „
d) въ селеніяхъ	„ 2 „ 70 „

Не взимается канонъ съ мельницъ, находящихся при рукодѣльныхъ заведеніяхъ и составляющихъ часть ихъ механизма, какъ-то: при бумажныхъ, прядильныхъ и т. п. заведеніяхъ.

Однакожъ солодовники, существующіе при винокуренныхъ и пивоваренныхъ заводахъ, не освобождены отъ канона, такъ-какъ ихъ можно употреблять для размолу зерноваго хлѣба на муку. Съ мельницъ въ казенныхъ имѣніяхъ, состоящихъ въ вѣчномъ или

2. в двѣхъ равныхъ ratach:

- a) в styczniu i czerwcu, w powiatach: Kieleckim, Olkuskim i Stopnickim, oraz w guberniach Warszawskiej, Lubelskiej i Płockiej.
- b) в Марцу i Wrześniu, w powiatach: Sandomierskim, Opatowskim, Radomskim i Opoczyńskim, oraz w całej gubernii Augustowskiej.

KANON z MŁYNÓW.

Z młynów w Królestwie różnego rodzaju opłaty wnoszone są do Skarbu. Z jednych, dochód ponosi podatek ofiary, inne, płacą młynowe dawne, inne znowu, w dobrach rządowych położone, wnoszą czynsz dzierżawny, inne nakoniec opłacają podatek zwany kanonem z młynów. Postanowił go Rząd Pruski reskryptami Ministeryalnemi z d. 28 Grudnia 1798 roku, z dnia 27 Września 1805 r. i z dnia 18 Czerwca 1806 roku. Pobiera się on z młynów zbożowych z każdego kamienia lub gangu, a z tartaków z każdej piły, w stopie następującej:

1. w młynach i tartakach wodnych i parowych, tak we wsiach jak w miastach, po rs. 4 kop. 50.
2. w wiatrakach i deptakach:
a) w Warszawie po	rs. 4 kop. 50.
b) w miastach większych po	rs. 2 „ 70.
c) w mniejszych po	rs. 2 „ 25.
d) we wsiach po	rs. 2 „ 70.

Nie pobiera się kanonu od młynów będących przy rękodzielniach, a stanowiących część składową ich mechanizmu, jako to: przy papierniach, przędzalniach i t. p.

Młyny wszakże słodowniki, przy gorzelniach i browarach istniejące, nie są wolne od opłaty, jako mogące być używane do

временномъ арендномъ содержаніи съ платою чинша, канонъ не всюду взимается, что не основательно, ибо чиншъ составляетъ плату за пользованіе имуществомъ не собственнымъ, а канонъ есть подать, наложенная на мукомольныя или пильныя мельницы, какъ на промышленныя заведенія, независимо отъ того, чью составляетъ онъ собственность и кто занимается промысломъ: самъ ли владѣлецъ или арендаторъ заведенія.

миеления збожа на маке. Od młynów w dobrach rządowych, wieczyście lub czasowo za opłatą, czynszu wydzierżawionych, kanon nie wszędzie pobiera się, co nie jest właściwem, bo czynsz jest to opłata za używanie posiadłości nie własnej, a kanon jest podatek nałożony na młyn lub tartak, jako na zakład przemysłowy, bez względu na to, czyją on jest własnością, i czy przemysł przez samego właściciela, czy też przez dzierżawcę jest wykonywany.

ОФЯРА.

Распоряженія, изданныя прежнимъ правительствомъ Царства.

До 1789 года землевладельцы здѣшняго края, то есть духовенство и дворяне, не платили никакой поземельной подати, кроме единовременныхъ или на извѣстное время установленныхъ сборовъ. Въ 1789 году потребности казны побудили сеймъ наложить на духовныхъ и свѣтскіхъ имѣній поземельную подать, названную офярою, которая должна была взиматься соразмѣрно чистому доходу съ имѣній. Въ послѣдствіи изданы были сеймовыя постановленія относительно имѣній, принадлежащихъ ордену Мальтійскихъ рыцарей, диссидентскому и греческому духовенству, и такихъ, которыя не имѣли 10 корцевъ посѣва, равно относительно имѣній перешедшихъ въ вѣдѣніе казны, по силѣ Вѣнской конвенціи, отъ галицкаго духовенства, и наконецъ относительно войтовствъ въ имѣніяхъ Сѣверскаго княжества, принадлежавшаго прежде краковскимъ Епископамъ.

Эти основныя постановленія, относящіяся къ подати офяра, суть слѣдующія:

N° 1.

Сеймовое постановленіе 6-го Апрѣля 1789 года, ст. 41, подъ заглавіемъ: „Вѣчная офяра въ провинціяхъ обоихъ народовъ на усиленіе средствъ края.“

Такъ-какъ, при установленіи временной подати, Мы предварили, что приступимъ къ установленію постоянныхъ и вѣчныхъ податей; то, желая скорѣе видѣть этотъ законъ въ дѣйствиіи, мы Король, съ общаго согласія соединенныхъ сословій, постановляемъ,

ÓFIARA.

Rozporządzenia wydane za rządu dawnego Królestwa.

Przed rokiem 1789 właściciele dóbr ziemskich w kraju tutejszym, to jest duchowieństwo i szlachta, nie płacili żadnego podatku gruntowego, prócz poborów na raz jeden lub na pewien oznaczony czas postanawianych. W roku 1789 potrzeba Skarbu spowodowała Uchwałę Sejmową, ustanawiającą z dóbr duchownych i świeckich podatek gruntowy, nazwany ofiarą, pobierać się mający w stosunku do wynalezioneго чистого dochodu z dóbr. Wydano następnie Uchwały Sejmowe co do dóbr, należących do zakonu Kawalerów Maltańskich, do duchowieństwa dyssydentskiego i greckiego, i takich które nie miały 10 korcy wysiewu, co do dóbr po duchowieństwie galicyjskiem na Skarb z mocy Konwencji Wiedeńskiej zajętych, i co do wójtostw w dobrach należących do Księstwa Siewierskiego, będącego dawniej uposażeniem Biskupów Krakowskich.

Zasadnicze te przepisy do podatku ofiary są następujące:

N° 1.

Uchwała Sejmowa z dnia 6 Kwietnia 1789 r. punkt 41, pod tytułem: Ofiara wieczysta prowincyów Obojga Narodów na powiększenie sił krajowych.

Gdy w ustanowieniu podatku doczesnego ostrzeżliśmy sobie, iż do trwałych i wieczystych podatków przystąpimy; przeto chcąc co prędzej uskutecznić widzieć to prawo, My Król, za powszechną skonfederowanych stanów zgodą, stanowimy: iż dobra nasze

что наши королевскія привилегированныя имѣнія, въ пожизненномъ владѣніи находящіяся и уплачивающія кварту, будутъ платить двѣ кварталы по новой люстраціи; экспектанты, какъ тѣ которые уже правомъ экспектативы пользуются, такъ равно и ожидающіе этого права, помѣщенные въ конституціяхъ 1775 и 1776 года, будутъ платить двѣ кварталы съ половиною, по новой люстраціи; въ королевщинахъ же, отданныхъ въ 1775 году въ эфитевическое владѣніе, тѣ, которые этимъ правомъ уже пользуются, тотчасъ послѣ новой люстраціи, а тѣ, которые только будутъ о немъ ходатайствовать, — со времени приобрѣтенія этого права, по имѣющей нынѣ воспослѣдовать люстраціи, будутъ платить три кварталы съ половиною. Относительно же имѣній и всякихъ постоянныхъ и вѣрныхъ доходовъ духовныхъ, — такъ-какъ высокопочтенное духовенство, не нарушая прежнихъ обыкновений и обрядовъ церкви нашей, жертвуетъ добровольно двадцать процентовъ своихъ доходовъ, а также обезпеченное закономъ, состоявшимся въ Гроднѣ въ 1784 году *subsidium charitativum*, то мы Король и соединенныя сословія Рѣчи-посполитой, принимая охотно таковое пожертвованіе, желаемъ передать въ книгахъ нашихъ законовъ отдаленнѣйшему потомству нашу искреннюю признательность за столь щедрую и примѣрную помощь въ чрезвычайныхъ потребностяхъ Рѣчи-посполитой. Впрочемъ Священники, имѣющіе попеченіе о душахъ человѣческихъ и которыхъ вѣрный и постоянный годовой доходъ не превышаетъ двухъ тысячъ злотыхъ, равно монастыри, содержащіе на свой счетъ, съ разрѣшенія Эдукаціонной Коммисіи, общественныя училища, по крайней мѣрѣ съ тремя учителями, въ коихъ до сего времени дѣйствительно преподаются и впередъ будутъ преподаваемы науки, а также монашествующія обществія, по своему чину и призванію занимающіяся общественнымъ воспитаніемъ, платить будутъ такую лишь подать, какая будетъ наложена на шляхетскія имѣнія. Монастырямъ же, которые примутъ на себя обязанность, съ разрѣшенія Эдукаціонной Коммисіи, содержать на свой счетъ общественныя училища, Казенная Коммисія, по сношеніи съ Эду-

Królewskie uprzywilejowane, w dożywotnim dzierżeniu zostające, które kwarty opłacają, dwie kwarty podług nowęj lustracyi płacić będą; expektanci tak ci, którzy są w possessyi prawa expektatywy, jako i oczekujący prawa tego, umieszczeni w konstytucyach 1775 i 1776, mają płacić pół trzecięj kwarty, podług nowęj lustracyi; z królewszczyn zaś prawem emfiteutycznym w roku 1775 oddanych, to jest ci, którzy za prawem emfiteutycznym już posiadają, zaraz po odbytej nowęj lustracyi, a ci którzy dochodzić dopiero będą, od czasu wnijsia w toż prawo, według teraz nowo nastąpić mającej lustracyi, pół czwartęj kwarty opłacać będą. Z dóbr zaś i dochodów wszelkich stałych i pewnych duchownych, gdy przeznacne duchowieństwo dwadzieścia od sta procentu od swych dochodów, oraz *subsidium charitativum* prawem 1784 roku w Grodnie zabezpieczone, nie ubliżając dawnym zwyczajom i obrządkom Kościoła naszego dobrowolnie ofiaruje, My Król i Stany Skonfederowane Rzeczypospolitej takową ofiarę mile przyjmując, uprzejmą wdzięczność naszą za tak chojne i przykładne nagłych Rzeczypospolitej potrzeb zasilenie, najpóźniejszej potomności w księgach praw Naszych podaną mieć chcemy; Plebani jednak *curam animarum* mający, którzy więcej nad dwa tysiące złotych rocznej, pewnej i stałej intraty nie mają, i te klasztory, które szkoły publiczne przynajmniej o trzech profesorach, i od Kommissyi Edukacyjnej approbowane, kosztem swoim utrzymują i po dziś dzień aktualnie uczą, i uczyć będą, równie jako i zgromadzenia do edukacyi publicznej z reguły i powołania swego przeznaczone, taki tylko podatek, jaki na dobra ziemskie włożony będzie, opłacać mają. Tym zaś klasztorom, które za urządzeniem Kommissyi Edukacyjnej utrzymać swym kosztem szkoły publiczne podejmą się, Kommissya Skarbowa, zniosłszy się z Kommissyą Edukacyjną, uczyni rzeczonym klasztorom allewiacyę podatków, w miarę wydatków na edukacyę publiczną od nich podjętych. Fundusze na Seminaria Diaecesana do edukacyi tylko kapłanów świeckich, wikaryuszów, mansyonarzów, *ad curam animarum* należących, i pięćset złotych tylko na osobę dochodu mają-

дукаціонною Коммисією, облегчить подать, соразмѣрно издержкамъ, понесеннымъ сими монастырями на общественное воспитаніе. Капиталы епархіальныхъ семинарій, предназначенные на обученіе Священниковъ, викаріевъ, мансіонаріевъ, принадлежащихъ къ епархіамъ animarum и имѣющихъ всего пятьсотъ злотыхъ дохода, больницы для подкидышей, больныхъ и нищихъ, состоящія подъ чьимъ бы ни было надзоромъ и издерживающія весь процентъ на призрѣніе больныхъ и нищихъ, равно фундуши и конвикты для бѣдныхъ учениковъ, а также Священники обоихъ обрядовъ, не имѣющіе ни десятины, ни какихъ-либо суммъ, ни крѣпостныхъ крестьянъ и пользующіеся одною землею, освобождаются отъ подати, установленной настоящимъ сеймомъ. Монастыри мужескіе и женскіе, имѣющіе всего двѣ тысячи злотыхъ годового дохода, будутъ платить одну земскую подать. А какъ высокопочтенное духовенство всѣхъ обрядовъ изъявило готовность сдѣлать по всей справедливости новую раскладку subsidii charitativi, сообразно доходу, сану и значенію каждаго, то, согласно съ сею похвальною мыслію, дозволяемъ сдѣлать таковую раскладку пропорціонально доходамъ, какіе будутъ исчислены съ имѣній и со всѣхъ постоянныхъ и вѣрныхъ доходовъ всего духовенства (освобождая отъ платежа subsidii charitativi Священниковъ римско-католическихъ, которые получаютъ всего тысячу злотыхъ дохода, и обязаны вносить земскую подать), съ тѣмъ, чтобы, по исчисленіи доходовъ, соответственный имъ податной процентъ былъ опредѣленъ къ первому сроку слѣдующаго 1790 года, въ видѣ subsidii charitativi collegio Episcoporum, и чтобы тарифы по каждой епархіи представлены были казеннымъ Коммисіямъ обоихъ народовъ, каждымъ епархіальнымъ Епископомъ, сборъ же по онымъ возлагаемъ на сказанныя Коммисіи. Священниковъ русскаго обряда обязываемъ вносить subsidium charitativum, а вмѣсто того воспрещаемъ брать съ нихъ cathedralici, подъ наблюденіемъ каждаго суда. Но, такъ-какъ всѣ капиталы и имѣнія, которые принадлежали епископствамъ, епархіямъ, опатствамъ, капитуламъ, монастырямъ и разнымъ учрежденіямъ того и другаго обряда, отошли

cych, szpitale dla podtrzątków, chorych i ubogich pod czyimkolwiek dozorem zostające, a które całkowity procent na opatrywanie chorych i ubogich obracają, oraz fundusze i konwikty ubogich studentów, tudzież Plebanów utriusque ritus bez dziesięciny, cuiusvis tituli summ, i poddanego na szczególnych funduszach samego gruntu zostających, od podatku na teraźniejszym Sejmie ustanowionego, uwalniamy. Klasztory zaś utriusque sexus dwa tysiące złotych tylko dochodu rocznego na całe zgromadzenie mające, podatek ziemiański tylko opłacać będą. A że przeznaczone duchowieństwo cujuscunque ritus, chcąc okazać sprawiedliwość do intraty każdego cuiusvis dignitatis, gradus et tituli duchownego, stosowne subsidii charitativi rozłożenie na nowo uczynić oświadcza; więc stosując się do tak chwalebnej myśli, dozwalamy tenże układ w proporcję intrat z dóbr i dochodów stałych i pewnych wprowadzić się mających całego Duchowieństwa (z uwolnieniem od opłaty subsidii charitativi Plebanów ritus latini tysiąc złotych tylko intraty mających, a podatek ziemski opłacać winnych) a to po wynalezieniu intrat, na podatek ustanowionego procentu, na pierwszą ratę roku następującego 1790, quo ad subsidium charitativum collegio Episcoporum uskutecznić, i taryfę każdej dyecezyi, Kommissyom Skarbowym Obojga Narodów, oddać każdy distinctionim z swojej dyecezyi Biskup obowiązany będzie, czego wybieranie, tymże Kommissyom Skarbowym zlecamy; ruskiego zaś obrządku Plebanów do opłaty subsidii charitativi obligujemy, a natomiast wybieranie cathedralici zakazujemy, pod animadwersyą każdego Sądu. Ponieważ zaś summy i dobra wszystkie i wszelkie które od biskupstw, dyecezyów, opactw, kapituł, klasztorów i różnych fundacyj utriusque ritus a corpore Reipublicae po roku 1773 odpadłych, za konwencyą z dworem Wiedeńskim konstytucyą 1786 roku potwierdzoną, powróciły do rozrządzenia Rzeczypospolitej; przeto też dobra i summy z ich prowentami choćby i kadukami zajęte były (które ex nunc znosimy) na fundusz wojska obrócone mieć chcemy, i tych dochodzenie Kommissyi Skarbowej Koronnej zlecamy, wyjąwszy części przez Najprzewiele-

послѣ 1773 отъ Рѣчи-посполитой, а по конвенціи съ Вѣнскимъ дворомъ, утвержденной конституціею 1786 года, поступили вновь въ распоряженіе Рѣчи-посполитой; то таковыя имѣнія и капиталы съ доходами, хотя бы взяты были по кадуковому праву (которое отнынѣ отмѣняемъ), должны быть обращены на содержаніе войскъ. Отысканіе этихъ суммъ возлагаемъ на Коронную Казенную Коммисію, за исключеніемъ тѣхъ капиталовъ, относительно коихъ послѣдовали распоряженія Высокопреосвященнѣйшаго Князя Примаса; дѣйствительность же этихъ распоряженій мы предоставляемъ нашему рѣшенію, не касаясь, впрочемъ, приходскихъ церквей, пребендъ и альтарій въ Польшѣ, обезпеченныхъ прежними эрекціями и законами. Столь многія бѣдствія и потери, которымъ подверглось наше отечество, достаточно убѣждаютъ насъ, что, давая мало на общую защиту края, мы подвергаемъ опасности себя и достояніе наше; а потому, слѣдуя примѣру нашихъ предковъ и любовь къ отечеству ставя выше любви къ самимъ себѣ, единодушно постановляемъ: что всѣ земскія вотчинныя имѣнія, для защиты края, будутъ платить въ казну десятую часть постоянныхъ и вѣрныхъ своихъ доходовъ. О ленныхъ же и суммовыхъ старостахъ, обезпеченныхъ постановленіями сеймовыхъ комиссій и конституціями, Казенныя Коммисіи обоихъ народовъ представлять намъ соединеннымъ сословіямъ табели съ документами принадлежащихъ имъ правъ, въ продолженіе шести недѣль, считая со дня сдѣланной Коммисіями публикаціи. Что касается вотчинно-ленныхъ имѣній въ Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, то, оставляя оныя неизмѣнно при всѣхъ правахъ и преимуществахъ, постановляемъ, что тѣ изъ нихъ, которыя актомъ уніи, Литовскимъ статутомъ и конституціями 1661 и 1677 года, сравнены съ помѣстными шляхетскими имѣніями, будутъ платить десятый грошъ, наравнѣ съ имѣніями вотчинными, что также распространяется и на имѣнія коронныя.

бнѣйшего Кsiążęcia Prymasa rozrządzone, których rozrządzeń ważność decyzji Naszej zostawujemy, nie zajmując jednak żadnych funduszków kościołów parafialnych, prebend i altaryi w Polsce będących, erekcyami dawnemi i prawami zabezpieczonych. Tyle rodzajów klęsk i utrat, które ojczyzna nasza poniosła, wystarczają do przeświadczenia naszego, iż oszczędzając na ogólną kraju obronę siebie i wszystko nasze, niebezpieczne zostawujemy, a przodków naszych wzbudzeni przykładem, miłość ojczyzny przekładając nad miłość siebie samych jednomyślnie postanawiamy: iż wszystkie dobra ziemskie dziedziczne część dziesiątą stałych i pewnych intrat do Skarbu publicznego na utrzymanie obrony kraju opłacać będą. Lennych zaś i summowych Starostw dekretyami Kommissyj Sejmowych i Konstytucyami zabezpieczonych, tabelle z dowodami praw Kommissye Skarbowe obojga narodów Nam Stanom Sejmującym w przeciągu niedziel sześciu od daty obwieszczenia przez Kommissye uczynionego, do wiadomości podadzą. Co zaś do dóbr dziedziczno-lennych, w Wielkiem Księstwie Litewkiem będących, zachowując je w całkowitych prerogatywach te, które porównane są Aktem Unii, Statutem Litewskim i Konstytucyami 1661 i 1677 roku z dobrami ziemskimi opłacać będą dziesiąty grosz tak, jak dobra dziedziczne, co i do korony rozciągamy.

Сеймовое постановление 30 Мая 1789 г. ст. 50, подъ заглавіемъ: „О порядкѣ исчисленія офяры съ земскихъ и духовныхъ имѣній въ Коронѣ и Великомъ Княжествѣ Литовскомъ.“

Посвятивъ часть доходовъ нашихъ на удовлетвореніе нуждъ отечества и на сохраненіе народной свободы, желаемъ въ защищаемомъ отечествѣ видѣть себя безопасными и не сомнѣваемся, что пожертвованія, сдѣланныя на эту защиту, тѣмъ вѣрнѣе будутъ вносимы въ казну каждымъ гражданиномъ, что недочетъ по онымъ, уменьшая государственныя средства, вовлекъ бы насъ въ горестное возобновленіе испытанныхъ бѣдствій, или же побудилъ бы къ новымъ жертвамъ для отечества. Во избѣжаніе подобныхъ, хотя неожиданныхъ испытаний, для исчисленія общихъ доходовъ съ земскихъ духовныхъ и свѣтскихъ имѣній и для вычета изъ сихъ доходовъ частей, пожертвованныхъ на формирование войскъ, назначаемъ Коммисіи въ каждомъ воеводствѣ, землѣ и уѣздѣ. Хотя же по давнимъ законамъ и обычаямъ, а равно по республиканскому составу правленія, Коммисары избираются обывателями каждаго по принадлежности Воеводства, имѣя, однако, въ виду необходимость скорѣйшаго удовлетворенія нуждамъ Рѣчи-посполитой, дѣлаемъ измѣненіе не въ примѣръ будущему времени и назначаемъ слѣдующихъ Коммисаровъ:

(Здѣсь обозначены имена и фамиліи Коммисаровъ.)

1. Въ города, по принадлежности каждаго воеводства, земли или уѣзда, выше назначенные Коммисары должны прибыть къ 1-му Юлія сего тысяча-семьсотъ-восемьдесятъ-девятого года, уведоливъ посредствомъ перваго Коммисара повѣстками, за двѣ недѣли впередъ, о времени, въ которомъ приходы должны приступить по очереди къ показанію своихъ доходовъ, Коммисары же обязаны окончить свои дѣйствія не позже послѣдняго числа Сентября.

Uchwała Sejmowa z dnia 30 Maja 1789 r. punkt 50, pod tytułem: „Sposób wynalezienia ofiary z dóbr ziemskich i duchownych w Koronie i w Wielkiem Księstwie Litewskiem.“

Gdyśmy już ku zmocnieniu ojczyzny naszej i utrzymaniu narodowej wolności części z dochodów naszych przeznaczyli, jako w obronnej ojczyźnie nas samych bezpiecznych widzieć żądamy, tak nie wątpimy, iż części na wspomnioną obronę ofiarowane tym wierniej do Skarbu publicznego przez każdego obywatela wnoszone będą, iż ujma z onych stając się ujma dostarczeń publicznych, wracałyby nas albo smutnym powtórzeniom doznanych dotkliwości, albo nas zniewoliła do czynienia nowych ofiar ojczyźnie. — Takich jednak lubo niespodzianych chroniąc się doświadczeń, dla wyexaminowania ogólnych intrat z dóbr ziemskich duchownych i świeckich, a z nich wyłączenia części na uchwalane wojsko ofiarowanych, do każdego województwa, ziemi i powiatu oznaczamy Kommissye. A lubo podług dawnych praw i zwyczajów oraz składu republikańskiego Rządu wybór Kommissarzy do obywatelów, każdego respective województwa należy, mając jednak wzgląd na rychłe zaradzenie potrzeb Rzeczypospolitej pro hac sola vice et nunquam practicanda, następujących wyznaczamy Kommissarzy:

(Tu następują imiona i nazwiska kommissarzy.)

1. Do każdego województwa, ziemi, lub powiatu, wyżej wyznaczeni Kommissarze zjechać się mają na dzień 1 Lipca roku teraźniejszego tysiącznego siedmsetnego ośmdziesiątego dziewiątego do miast respective swoich, uwiadomiwszy przez pierwszego Kommissarza, poprzedzonemi na dwie niedziel innotescencyami, o terminie kolejnym przez dnie wyznaczone parafów przystępowaniu do intrat swoich pokazania; Kommissarze zaś czynność swoją najdalej na ostatni dzień Września zakończyć mają.

2. Коммисары, назначенные настоящим постановлением, должны дать присягу по нижеслѣдующей формѣ, — первый по списку Коммисаръ въ присутствіи товарищей, прочіе же, передъ лицомъ перваго, въ присутствіи обывателей.

Форма присяги для Коммисаровъ.

„Я NN. клянусь Господу Богу, въ Троицѣ Святой единому, въ томъ, что по совѣсти, безъ пристрастія дружбы и безъ ненависти, не увлекаясь никакимъ даромъ, либо обѣщаніемъ, изслѣдую постоянный доходъ каждаго обывателя, согласно обычаю, принятому при продажѣ имѣній, и по правиламъ нынѣшняго закона; а гдѣ замѣчу ошибку, или умышенное уменьшение, либо утайку, не замедлю предостеречь о томъ и сдѣлать надлежащее внушение; по совершеніи же такового строгаго изслѣдованія, владѣльца или управляющаго допущу къ присягѣ, относительно вѣрности дохода, а также порядкомъ, принятымъ при продажѣ имѣній, справедливо опредѣлю стоимость продуктовъ. Такъ мнѣ Господь Богъ да поможетъ.“

3. По открытіи такимъ образомъ Коммисіи, Коммисары прежде всего, согласно обычаю воеводства, земли, или уѣзда, составляютъ таксу барщины, работъ или хлѣба и всего, что составляетъ доходъ, кромѣ предметовъ, изъятыхъ ниже, съ тѣмъ, чтобы, не дѣлая особой по каждой деревнѣ оцѣнки, принято было въ основаніе общее, для всего уѣзда установленное правило, соблюдая различіе цѣнъ по положенію уѣздовъ. Еслибы же всѣ Коммисары не могли постоянно присутствовать, въ такомъ случаѣ возлагается на нихъ обязанность войти между собою въ соглашеніе, за подписью всѣхъ, кто именно въ какое время долженъ присутствовать, съ оговоркою, что присутствующіе должны всегда находиться въ количествѣ шести, комплектъ же долженъ заключать не менѣе пяти, считая въ томъ числѣ одного духовнаго; а еслибы духовный не прибылъ, гражданскіе Коммисары сами составляютъ комплектъ;

2. Kommissarze niniejszym prawem wyznaczeni w przytomności obywatelów przed pierwszym z porządku, a pierwszy w przytomności kolegów wykonać mają przysięgę, w rotę niżej przepisaną.

Rota przysięgi dla Kommissarzów.

„Ja NN. przysięgam Panu Bogu w Trójcy Świętej jedynej, jako rzetelnie bez faworu przyjaźni, ani nienawiści, ani nie uwodząc się żadnym datkiem lub obietnicą, każdego obywatela intratę stałą, stosownie do zwyczaju przy sprzedaży dóbr używanego, i podług opisów teraźniejszego prawa egzaminować będę, a gdzie bym spostrzegł omyłkę, czyli umyślnością zmniejszenie, lub zatajenie, ostrzedz i zreflektować nie zaniedbam, a dopiero po takim ścisłym wyexaminowaniu właściciela lub dyspozytora do zaprzysiężenia intraty przypuszczę, oraz wartość produktów, sposobem przy sprzedaży dóbr używanym, sprawiedliwie ustanowię, tak mi Boże dopomóż.“

3. Po zafundowaniu tym sposobem Kommissyi, Kommissarze naprzód ułożą takse pańszczyzny, robocizny, lub zboża i wszystkich rzeczy intratę składających, stosownie do zwyczaju województwa, ziemi lub powiatu, oprócz artykułów poniżej wyłączyć się mających, aby nie czyniąc odmiennego dla każdej wsi szacunku, generalnej dla całego powiatu ustanowionej trzymali się reguły, zachowując do dystynkcyi powiatów różności ceny i ich położenia. Jeżeli by zaś nie mogli wszyscy Kommissarze zawsze być przytomnymi, obowiązani będą układ między sobą uczynić, i onże podpisać, który, w którym czasie ma siedzieć, z ostrzeżeniem, aby zawsze sześciu przytomnych było, a komplet najniżej z pięciu, łącząc w to duchownego jednego, składać się ma; a jeżeliby duchowny nie zjechał, sami świeccy komplet składać będą,

а председательствовать будетъ всегда гражданскій Коммисарь. Къ симъ обязанностямъ и къ вышесказанному распределенію присутствій каждый Коммисарь долженъ примѣняться, подѣ опасеніемъ устраненія отъ общественной дѣятельности на шесть лѣтъ, развѣ препятствовать тому будетъ дѣйствительная болѣзнь, а въ такомъ случаѣ подвергшійся болѣзни долженъ увѣдомить о ней уѣздную Коммисію и потомъ подтвердить дѣйствительность оной присягою, въ присутствіи той же Коммисіи.

Если Коммисары не согласятся въ чемъ-нибудь единогласно, рѣшеніе составляется по большинству голосовъ, а въ случаѣ ихъ равенства, голосъ председательствующаго рѣшитъ дѣло.

4. Владѣлецъ, арендаторъ или управляющій имѣніи духовныхъ и частныхъ долженъ представить инвентарь дохода, а гдѣ бы инвентарей не было, вѣдомости трехъ послѣднихъ лѣтъ всякаго посява или сбора въ фольваркахъ, по обычаю Воеводства, земли или уѣзда, либо же вѣдомости барщины и разныхъ доходовъ. Кто бы не имѣлъ вѣдомостей за три года, тотъ долженъ представить таковыя по крайней мѣрѣ за два послѣдніе года, до тысяча-семьсотъ-восемьдесятъ-восьмого года включительно; а кто бы за годъ до закона купилъ имѣніе, тотъ представитъ оныя только за годъ своего владѣнія. По симъ инвентарямъ или вѣдомостямъ долженъ быть исчисленъ средній доходъ съ земледѣльческихъ продуктовъ, равно со всѣхъ вѣрныхъ и постоянныхъ доходовъ, сообразно обычаю, принятому въ воеводствѣ, землѣ или уѣздѣ при продажѣ имѣній. Постоянными и вѣрными доходами должно считать всѣ тѣ, которые не подлежатъ изытію по нижеприведеннымъ статьямъ закона. Когда инвентарь или вѣдомости будутъ признаны вѣрными и скрѣплены Коммисарами, владѣлецъ или арендаторъ, или же въ ихъ отсутствіе управляющій, или экономъ, заслуживающій довѣрія и находящійся на мѣстѣ, но не такой, который былъ бы принятъ въ видахъ показанія меньшаго дохода, съ ущербомъ казны, — исполнить присягу по слѣдующей формѣ:

президовать ма zawsze swiecki, i te obowiązki oraz układ pod karą oddalenia ab activitate na lat sześć każdy Kommissarz dopełnić powinien, wyjąwszy prawdziwą chorobę, o której uwiadomić Kommissyę powiatową, a potem oneż przed tą Kommissyą powiatową zaprzysiądz obowiązany będzie.

Gdyby zaś w której okoliczności Kommissarze unanimitate zgodzić się nie mogli, więc większością zdań decydować mają, a w przypadku równości zdań prezylujący przydaniem swęj kryski rezolvować będzie.

4. Właściciel, possessor lub dyspozytór dóbr duchownych i swieckich złożyć ma inwentarz intraty, a gdzieby inwentarzy nie było, registra wysiewów wszelkich, lub zbioru na dworskich folwarkach podług zwyczaju województwa, ziemi lub powiatu, bądź pańszczyzny czyli robocizny i różnych przychodów trzech lat ostatnich, a jeżeliby kto nie miał trzech letnich registrów, przynajmniej ostatnie dwuletnie, ad annum millesimum septingentesimum octuagesimum octavum inclusive okazać powinien, a ktoby rokiem przed prawem kupił dobra, z roku tylko tego jak dziedziczy; z których inwentarzów lub registrów wyciągnięta ma być jednoroczna średnia intrata z produktów ziemi, niemniej z wszelkich pewnych i stałych dochodów stosownie do zwyczaju ziemi, województwa lub powiatu przy sprzedażach dóbr używanego. — Za stałe zaś i pewne intraty te wszystkie proveniencye rozumiane mieć chcemy, które poniższemi opisami prawa wyłączone nie będą. A gdy Kommissarze za dokładny uznają inwentarz, lub registra i te podpiszą, wtenczas właściciel lub possessor, albo w ich nieprzytomności, kommissarz lub ekonom wiary godny, a nie w celu czynienia wiadomości z umniejszeniem intraty dla uszczerbku Skarbu przyjęty, przysięgę ma wykonać w te słowa:

„Я NN. клянусь Господу Богу, въ Троицѣ Святой едино-
„сущному, въ томъ, что показанный мною доходъ имѣнія N. ни
въ чемъ не уменьшенъ и не угаенъ, въ ущербъ оферы для Рѣчи-
„посполитой. Такъ мнѣ Господь Богъ да поможетъ.“

Независимо отъ присяги, данной управляющимъ, экономомъ или мѣстнымъ прикащикомъ, владѣлецъ, имѣющій помѣстья въ разныхъ воеводствахъ или уѣздахъ, по мѣсту жительства, въ городѣ или земствѣ, обязанъ дать присягу въ томъ, что приказано имъ было управляющимъ и экономамъ показать доходы съ самою точною справедливостію, согласно мѣстному обычаю, и что показаніе таковыхъ доходовъ поручено было людямъ извѣстнѣйшимъ, а также, что онъ, владѣлецъ, не подговаривалъ ни лично, ни посредствомъ подчиненныхъ, показывать доходы въ ущербъ казны. Копія таковой присяги должна быть имъ же препровождена уѣзднымъ Коммисарамъ, которые помѣтятъ оную при классификаціи доходовъ его имѣній. Лица, состоящіе въ государственной службѣ, могутъ дать присягу по вышеописанной формѣ въ какомъ-нибудь городскомъ судѣ, равно и военные, состоящіе въ дѣйствительной службѣ. Кто же, до воспослѣдованія настоящаго закона, находился бы за границею и не могъ прибыть на время дѣйствій Коммисіи, тотъ обязанъ приведенную выше присягу исполнить офиціальнымъ порядкомъ за границею и надлежащее о томъ доказательство сообщить Воеводской Коммисіи.

Присутствующій Коммисаръ, коль скоро дойдетъ до него очередь показать доходъ съ принадлежащаго ему имѣнія, обязанъ уклониться отъ присутствія и заявить въ означенномъ выше комплектѣ товарищей, лично или посредствомъ управляющаго, либо эконома, подъ присягою, доходъ съ своего имѣнія. Если сей доходъ будетъ показанъ его экономомъ, то личную присягу онъ дастъ наравнѣ съ прочими обывателями.

Въ имѣніяхъ смежныхъ и соединенныхъ въ одинъ ключъ или помѣстье, хотябы таковыя расположены были въ нѣсколькихъ воеводствахъ, уѣздахъ или приходкахъ, доходы должны быть показаны въ томъ уѣздѣ и приходѣ, гдѣ находится главное имѣніе.

„Ja NN. przysięgam Panu Bogu w Trójcy Świętej jedyne-
„mu, jako podana przezemnie intrata majątności N. w niczem na
„pokrzywdzenie ofiary dla Rzeczypospolitej zmniejszona i utajona
„nie jest, tak mi Boże dopomóż.“

Oprócz zaś przysięgi przez kommissarza lub ekonoma, lub dyspozytora miejscowego wypełnionej, dziedzie w różnych województwach czyli powiatach mający dobra, tam gdzie mieszka w grodzie lub ziemstwie, ma przysiądz, jako kommissarzom i ekonomom zalecił, jak najsprawiedliwiej intraty podać stosownie do zwyczaju kraju i podanie takowej intraty najwiadoszym ludziom polecił, i do podania intraty na szkodę Skarbu ani przez siebie, ani przez subordynowane osoby nie namówił, a téj wykonanej przysięgi gdy ekstrakt wyjęte odeszle Kommissarzom powiatowym, Kommissarze przy klasyfikacyi intraty dóbr jego przysięgę dopełnioną zakonotują. Osoby znajdujące się na funkcyach publicznych, mogą wykonać przysięgę wyżej przepisaną, w którymkolwiek grodzie, co się ma rozumieć i o wojskowych służbą aktualną obowiązanych. Ktoby zaś za granicą przed niniejszem prawem znajdował się i w czasie odbywającej się kommissyi nie mógł zjechać, za granicą przed aktami publicznymi przysięgę wyżej przepisaną wykonać będzie obowiązany i zaświadczenie onejże do Kommissyi Wojewódzkiej przesłać.

Gdy z kolei parafii na Kommissarza zasiadającego okazanie z dóbr jego intraty następować będzie, obowiązany na ten czas oddalić się od zasiadania i intratę z dóbr swych przed kolegami w komplecie wyżej opisanym przez siebie, lub kommissarza, lub ekonoma okazać i zaprzysiądz, a gdy przez ekonoma intratę podawać będzie, przysięgę osobistą jak inni obywatele wykona.

Z dóbr razem chodzących i w jedną majątność lub klucz złączonych, choćby w kilku województwach, lub powiatach albo parafiach, rozciągających się, w tym powiecie i pod tą parafią okazana być winna intrata, w którym dobra klucza lub majątności

Если главное имѣніе расположено не въ томъ уѣздѣ, въ коемъ состоитъ приходъ, то оно должно числиться въ уѣздѣ, гдѣ находится, о чемъ должны быть извѣщены уѣздныя Коммисіи; при исчисленіи же дохода, Коммисіи обязаны означать ясно, къ какому уѣзду или приходу принадлежитъ каждая деревня или фольварокъ.

5. По исполненіи вышеозначенныхъ присягъ, Коммисары, при подписаніи инвентаря или вѣдомостей, запишутъ десятую часть постоянныхъ и вѣрныхъ доходовъ, то есть такихъ, которые при продажѣ имѣній принимаются за чистый доходъ, примѣняясь къ мѣстному обычаю уѣздовъ и воеводствъ, въ коихъ имѣнія находятся, и исключая изъ дохода то, что обыкновенно при продажѣ не входитъ въ постоянный доходъ.

6. Доходы съ разнаго рода мѣстныхъ промысловъ, рудниковъ, торговыхъ и мануфактурныхъ заведеній, въ земскихъ и духовныхъ имѣніяхъ, не будутъ подлежать разсмотрѣнію Коммисаровъ, развѣ только съ барщины, употребляемой на эти промыслы, которая будетъ считаться одинъ разъ и, по обычаю воеводствъ, земель и уѣздовъ, подвергнется оцѣнкѣ, а съ такой оцѣнки назначена будетъ въ пользу казны офяра; пропинація же должна быть включена въ доходъ. А какъ высокопочтенное духовенство получаема съ фольварковъ, вотчинныхъ и духовныхъ имѣній десятины и мешное, хлѣбомъ или деньгами, обязано показывать въ доходѣ, то каждому владѣльцу или арендатору вносимыя имъ съ фольварковъ десятины и мешное, въ хлѣбѣ или деньгахъ, должны быть исключены Коммисіею изъ дохода, служащаго основаніемъ офярѣ.

7. Въ собраніяхъ Коммисіи одинъ изъ Коммисаровъ будетъ вести журналъ, подъ заглавіемъ: „Офяра на военныя надобности съ земскихъ, духовныхъ и частныхъ имѣній уѣзда N,“ въ каковой журналъ долженъ быть внесенъ перечень составленнаго вкратцѣ дохода по каждой деревнѣ или фольварку. По окончательномъ же составленіи сего журнала и подписаніи Коммисарами, одинъ экземпляръ онаго долженъ быть отосланъ въ городской судъ по

принципальне лежа, не зважаючи на alternate. — W przypadku zaś gdzie principle nie w tym powiecie leżą, w którym parafia sytuowana, więc do tego powiatu należeć będą, w którym takowe dobra leżą. O czym Kommissye powiatowe nawzajem uwiadomić się powinny. A w zapisywaniu intraty wyraźnie każdą wieś lub folwark do którego powiatu lub parafii należy, Kommissye zapisywać obowiązane będą.

5. Po takowych dopełnionych przysięgach, inwentarz lub rejestra intraty podpisując Kommissarze, część dziesiątą z stałych i pewnych dochodów, to jest tych, które w sprzedażach dóbr na intratę liczonemi są, zapiszą podług zwyczaju, ziem, powiatu, i województw, w których się te dobra znajdują. Kommissarze zaś to z intrat excypować będą, co się przy sprzedaży zazwyczaj do stałej intraty nie podaje.

6. Z fabryk wszelkich lasowych, kopalni i innych, z handlów i rękodzieł w dobrach ziemskich i duchownych, Kommissarze do wyciągnięcia intraty wdawać się nie będą, chyba z tej pańszczyzny co na nie obrócona bywa, która raz rachować się będzie i ta pańszczyzna podług zwyczaju województw, ziem i powiatów ma być oceniona, a z niej grosz ofiarowany na rzecz Skarbu publicznego oznaczony, propinacya zaś do intraty rachowana być powinna. A że przezacne duchowieństwo dziesięciny i meszne w zbożu lub pieniądzach z folwarków z dóbr dziedzicznych i duchownych odbierane, do intrat podawać obowiązane będzie, więc każdemu dziedzicowi lub possessorowi, dziesięcinę i meszne w zbożu lub pieniądzach z folwarków, tam gdzie jest wydawana z intrat do wyciągnięcia Ofiary podawać mianych, Kommissya potraci.

7. Podczas tej zgromadzonej Kommissyi jeden z Kommissarzów trzymać będzie protokół, pod tytułem: „Ofiara na wojsko z dóbr ziemskich, tak świeckich jako i duchownych powiatu N,“ w którym protokóle wsi każdej lub folwarku, summaryusz intraty krótko zebranej, zapisany być powinien; a ten protokół po zakończeniu generalnym i podpisaniu Kommissarzy, jeden do grodu własnego, drugi do Kommissyi Skarbowej odesłać należy, same zaś

принадлежности, другой—въ Казенную Коммисію, а инвентари и вѣдомости должны быть возвращены помѣщику для храненія; но они, однакоже, по дѣламъ помѣщиковъ въ городскомъ судѣ не могутъ служить никакимъ доказательствомъ или документомъ.

Что касается имѣній, принадлежавшихъ прежде Острожскому маіорату, то уѣздныя Коммисіи, вышепрописаннымъ порядкомъ, опредѣляютъ весь ихъ доходъ, безъ вычета десятого гроша въ казну и вносимаго нынѣ платежа, и внесутъ сей доходъ въ журналъ.

Но, какъ Дубенская Коммисія въ тысяча-семьсотъ-семьдесятъ-пятомъ году, въ назначеніи съ сихъ имѣній суммы трехъ-сотъ-тысячъ польскихъ злотыхъ, по неясности правилъ, не сообразовалась съ доходомъ каждаго имѣнія, то возлагается на Казенную Коммисію Короны, по собраніи свѣдѣній изъ журналовъ уѣздныхъ Коммисій о всѣхъ доходахъ этихъ имѣній, часть причитающуюся на уплату помянутой суммы трехъ-сотъ-тысячъ злотыхъ, пропорціонально отнести къ каждому порознь имѣнію, а потомъ съ остальнаго дохода десятый грошъ записать въ казну Короны.

8. Шляхтичи, не владѣющіе крестьянами и имѣющіе не болѣе 10 корцевъ (считая корецъ по 32 гарнца) посѣва, на своихъ вотчинныхъ участкахъ будутъ платить одну подымную подать, нынѣшнему же сбору не подлежатъ. Пропинаціи же и денежныя доходы или дань въ зернѣ не подлежатъ сему изъятію.

А какъ вѣрный взносъ подати обезпечивается не лицомъ, но землею, то вотчинники, отказывающіеся отъ своихъ правъ на вотчину, обязаны въ дарственномъ отреченіи обозначить количество подати, вносимой Рѣчи-посполитой, дабы такимъ образомъ, при перемѣнѣ вотчинниковъ, не терялось свѣдѣніе объ офартѣ на военныя надобности; въ противномъ случаѣ, отрѣченіе не будетъ имѣть силы.

Если кто увеличитъ вотчину посредствомъ приобрѣтенія малыхъ участковъ, то Воеводская Коммисія, получивъ увѣдомленіе изъ канцеляріи о таковой сдѣлкѣ, будетъ въ правѣ требовать отъ приобрѣтателя составленія инвентаря дохода, сообразно нынѣшнему закону, и представленія онаго той же Коммисіи, которая,

инвентарзе и regista obywatelowi nazad zwrócone i do konserwacyi onemuż zalecone w sprawach obywatelskich u jakiegokolwiek bądź sądu, za żaden dowód, lub dokument brane być nie mają.

Co przynależy dóbr dawniej do ordynacyi Ostrogijskiej należących, Kommissye powiatowe intratę z nich całkowitą, podług wyżej opisanego sposobu bez wytrącenia dziesiątego grosza na Skarb i téj opłaty, którą teraz czynią, ustanowią, i w protokół zapiszą.

Ponieważ zaś Kommissya Dubieńska roku tysięcznego siedmsetnego siedm dziesiątego piątego dla niejasnej reguły nierównie do każdego intraty z tych dóbr sumę trzy kroć sto tysięcy złotych polskich zaaplikowała; przeto Kommissya Skarbu Koronnego, co do tych dóbr zebrawszy całkowitą intratę z protokółów Kommissyi powiatowych, część jaka należyć będzie na opłatę rzeczonych summy, trzy kroć sto tysięcy złotych polskich uproporcjonuje, i do każdych w szczególności dóbr przyłączy, a dopiero z resztującej intraty, grosz dziesiąty na opłatę do Skarbu Koronnego zapisze.

8. Szlachta żadnych poddanych nie mająca i nie więcej nad korcy 10, rachując korzec po garncy 32, wszystkiego ogółem zboża na częściach dziedzicznych wysiewająca, oprócz podymnego, podatkom niniejszym podpadać nie ma. Propinacye zaś i przychody pieniężne, lub osepy pod tę excepcyę podchodzić nie mają.

A że podatku pewność nie do osób, lecz do gruntu przywiązuje się, przeto właściciele dziedzin, gdy rezygnują części swoje, wyrazić w donacyi powinni podatku Rzeczypospolitej ilość, aby tym sposobem przy zmianie dziedziców nie nikła wiadomość ofiary na wojsko, co się zastrzega pod nieważnością donacyi.

Gdyby zaś kiedy skupujący cząstki małe dziedzin, oneż powiększył, takowego Kommissya Wojewódzka, uwiadomiona od kancelaryi o zaskłej tranzakcyi, pociągnąć w czasie będzie mocna, aby ad normam niniejszego prawa, inwentarz intraty spisał, i te jż

съ своей стороны, увѣдомить казенную Коммисію о такомъ приращеніи государственнаго дохода.

9. Съ имѣній, находящихся въ залогѣ или въ пожизненномъ владѣніи, не вотчинники, но залогодатели и пожизненные владѣльцы обязаны платить офяру, и за платежъ этотъ, который долженъ производиться исправно до срока выкупа, плательщики не могутъ требовать отъ вотчинника никакого вознагражденія. Тамъ же, гдѣ вотчинникъ, въ контрактъ съ залогодателемъ, оговорилъ для себя что-либо, въ видѣ изъятія, или оставилъ для себя какой доходъ, или удержалъ за собою аддитаментъ,—пропорціональный платежъ съ удержаннаго дохода будетъ взимаемъ съ вотчинника. А еслибы вотчинникъ, по полученіи оффиціальнаго извѣщенія, не уплатилъ суммы залогодателю на срокъ, означенный контрактомъ, и залогодатель, желающій получить свою сумму, подалъ жалобу въ городской судъ воеводства, земли или уѣзда по принадлежности о неисполненіи контракта,—въ такомъ случаѣ, по воспослѣдованіи приговора solutionis, всю подать офяры, считая отъ времени признанной приговоромъ неустойки, вотчинникъ будетъ обязанъ заплатить залогодателю.

Арендаторъ заложеннаго и не выкупленнаго имѣнія, заступающаго вѣдѣнію вотчинника въ уплатѣ казни десятаго гроша со времени назначеннаго приговоромъ срока выкупа и оставаясь при владѣніи, обязанъ доказать счетомъ, подъ присягою, что доходъ находящагося у него подъ залогомъ имѣнія, послѣ вычета въ его пользу семи процентовъ, недостаточенъ для уплаты подати казни; въ противномъ случаѣ, не можетъ онъ требовать отъ вотчинника никакого вознагражденія. Если же арендаторъ по закладному праву не будетъ требовать отъ вотчинника возврата десятаго гроша офяры, то, по давнимъ законамъ о залогахъ, онъ не обязанъ представлять отчета.

10. А какъ на потребности Рѣчи-посполитой, въ особенности на содержаніе войскъ, въ шляхетскихъ имѣніяхъ рыцарское сословіе пожертвовало съ дохода десятымъ грошомъ со ста, въ духовныхъ же имѣніяхъ духовное сословіе—двадцать грошей со ста,

Kommissyi podał, która Kommissya Skarbową ostrzeże o takimъ przybytku intraty i dochodu publicznego.

9. Dobra które są w zastawie, lub pod dożywociem niedziedziców, lecz zastawników i dożywotników, do opłacenia ofiary obowiązani czynią, i z tej opłaty aż do czasu okupna, punktualnie dopełniają, żadnej bonifikacyi od dziedzica pretendować nie mają. Tam zaś gdzie dziedzic zastawnikowi względem siebie excypuje w kontrakcie położył, lub intratę sobie jaką excypował, lub addytament sobie rezerwował, tam dziedzic do opłaty proporcjonalnej rezerwowanej intraty, pociągany być ma. Gdyby zaś dziedzic zastawnikowi summ na terminie oznaczonym kontraktem poczynionem urzędowem obwieszczeniu nie wypłacił i zastawnik chcący summy swoje podnieść zaskarżenie do grodu własnego województwa, ziemi lub powiatu, o nieuczynienie zadosyć kontraktowi zaniósł, a po zaskarżeniu dekret solutionis otrzymał, więc od uchybionego terminu dekretem oznaczonego, całkowitą ofiarę dziedzic zastawnikowi nadgrodzić będzie obowiązany.

A niewykupiony possessor zastawny zastępując dziedzica w opłaceniu Skarbowi dziesiątego grosza od terminu dekretem ad instantiam sui do wykupna wyznaczonego zostając w possessyi, winien będzie zaprzysiężoną kalkulację próbować, iż prowent z dóbr zastawą trzymanych, po odtrąceniu na rzecz swoją prowizyi siedm od sta nie wystarcza na opłacenie Skarbowi podatku, w przeciwnym bowiem przypadku żadna bonifikacya od dziedzica żądać nie może. Gdyby zaś possessor zastawny nie żądał powrócenia dziesiątego grosza ofiary od dziedzica, nie będzie podług dawnych praw o zastawach stanowionych do kalkulacyi pociągany.

10. A gdy z dóbr szlacheckich z intraty, stan rycerski grosz dziesiąty od sta, a zaś z dóbr duchownych, stan duchowny groszy dwadzieścia także od sta na potrzeby Rzeczypospolitej, szczególnie na utrzymanie wojska ofiarował, a w krajach państw Rzeczypospolitej Naszej, miasta różne i przedmieścia tak Królew-

а въ областяхъ нашей Рѣчи-посполитой разные города и предмѣстья, какъ королевскіе, такъ и духовные, отдѣльныя деревни и фольварки, пользующіеся разными привилегіями, равномерно мѣщане въ городахъ и предмѣстьяхъ, содержатъ и имѣютъ во владѣніи по нѣскольکو уволокъ земли; то, въ виду справедливой раскладки подати на всѣ деревни, принадлежащія городамъ, а также на участки уволочные и полууволочные, содержимые мѣщанами (кромѣ городовъ въ Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, вносящихъ особую подать съ земли послѣ упраздненныхъ Магдебургій), опредѣляемъ отнынѣ въ пользу казны Рѣчи-посполитой десятый грошъ со всякаго постоянного дохода, по примѣру земскихъ имѣній, и постановляемъ: сборъ таковой взимать во всей Коронѣ и Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, по порядку, предписанному относительно составленія классификаціи и означенія дохода въ шляхетскихъ имѣніяхъ.

11. Въ обезпеченіе исправнаго поступленія въ казну Рѣчи-посполитой сбора съ доходовъ духовенства, равно какъ и съ доходовъ земскихъ имѣній, и въ виду неуменьшенія наслѣдственныхъ доходовъ Рѣчи-посполитой отъ отдачи для приращенія процентами духовныхъ суммъ, по коимъ слѣдуетъ казнѣ Рѣчи-посполитой особый платежъ, въ обезпеченіе притомъ скорого и непремѣннаго поступленія неуплаченныхъ чиншей и процентовъ, слѣдующихъ духовенству, — постановляемъ: что каждый владѣлецъ и арендаторъ земскихъ имѣній не въ правѣ съ наслѣдственныхъ доходовъ вычитать закладныхъ или фундушовыхъ духовныхъ суммъ, которыя могутъ быть удовлетворены; чиншевыя же деньги или отписанныя въ пользу церквей суммы, относящіяся къ имѣнію и на немъ обезпеченныя, должны быть вычитаемы изъ сказанныхъ наслѣдственныхъ доходовъ, послѣ чего законная часть, по мѣрѣ разницы дохода, съ духовнаго фондуша должна быть внесена въ казну Рѣчи-посполитой, и остатокъ помянутыхъ чиншей или процентовъ будетъ исправно уплачиваемъ духовнымъ по принадлежности; еслибы же кто сего остатка чиншей или процентовъ, за вычетомъ слѣдующей отъ духовенства казенной принадлежности, не у пл

skie jak duchowne, oddzielne wsie i folwarki za różnemi przywilejami, tudzież mieszczanie w miastach i przedmieszczanie po kilka włók roli trzymają i posiadają; przeto czyniąc sprawiedliwość w podatkowaniu z wszystkich wsiów do miast należących, a z włók i półwłóczków przez mieszczan w miastach trzymanych (oprócz miast w Wielkiem Księstwie Litewskiem, osobny podatek opłacających z gruntu po skasowanych Magdeburgiach) grosz dziesiąty z intraty wszelkiej stałej, na wzór dóbr ziemiańskich, do Skarbu Rzeczypospolitej odtąd wnoszony mieć chcemy, i podawanie takowych intrat w całej Koronie i w Wielkiem Księstwie Litewskiem, podług porządku dla dóbr szlacheckich w przystępowaniu do klasyfikacyi, i w podaniu intraty przepisanego, postanawiamy.

11. Zabezpieczając niezawodność przychodów dla Skarbu Rzeczypospolitej z dochodów duchownych, równie jak i od intrat z dóbr ziemskich, i nie zmniejszając bynajmniej dochodów dziedzicznych dla Rzeczypospolitej przez lokacyą summ duchownych, od których osobna, jako duchownych, opłata do Skarbu Rzeczypospolitej następować powinna, jako też zapewniając sprawiedliwość w prędkiem i niezawodnem odbieraniu resztujących czynszów i prowizyi, stanowi duchownemu od kogożkolwiek przychodzących, stanowimy: iż każdy właściciel i possessor dóbr ziemskich summy wyderkaffowe czyli funduszowe podnieść się mogące, duchowne, potracać z intrat dziedzicznych nie będzie mocen; czynszowe zaś lub zapisowe wieczyscie dla kościołów, do dóbr przywiązane, i na nich zabezpieczone mający, z intrat dziedzicznych potraciwszy, grosz z prawa wyznaczony według różnicy dochodu dla Rzeczypospolitej z funduszu duchownego do Skarbu składać, resztę zaś takowych czynszów, albo prowizyi duchownym osobom, komu należa, punktualnie wypłacać będzie, gdyby zaś kto reszty czynszów, lub też prowizyi, po odtrąceniu należitości duchownej dla Skarbu

тимъ духовнымъ, то за неустойку будетъ обязанъ платить, въ видѣ пени, пять процентовъ, со времени обнародованія настоящаго закона.

12. Какъ съ одной стороны Коммисія обязана наблюдать, чтобы ни одно помѣстье не было пропущено, такъ равно владѣльцы и арендаторы не должны упускать означеннаго для нихъ по очереди времени къ представлению инвентарей или вѣдомостей своихъ доходовъ. Кто же не исполнитъ сей обязанности, Коммисія пошлетъ къ нему вознаго съ требованіемъ. Если послѣ требованія законнымъ порядкомъ (которое должно быть заявлено въ земскомъ или городскомъ судѣ), вызванный въ продолженіе четырехъ недѣль не явится, или не пришлетъ никого съ представленіемъ своихъ доходовъ, — Коммисія назначитъ ревизію изъ трехъ избранныхъ ею ревизоровъ для исчисленія дохода на мѣстѣ; по исполненіи чего, разсмотритъ представленный ревизорами доходъ и владѣльца или присланнаго вмѣсто его приведетъ къ присягѣ, ревизорамъ же назначивъ вознагражденіе, какое признано будетъ справедливымъ, съ отнесеніемъ онаго на ревизованное имѣніе, выдастъ въ томъ письменное распоряженіе, которое подверженный ревизіи будетъ обязанъ исполнить, какъ требованіе liquidi debiti. Кто добровольно не представитъ вѣдомости о доходѣ по указанію закона, вслѣдствіе чего Воеводская Коммисія была бы вынужденною послать изъ-среди себя ревизоровъ на мѣсто, съ того, въ видѣ пени, взыскиваемъ будетъ въ казну Рѣчи-посполитой, въ теченіе четырехъ лѣтъ, двойной доходъ съ имѣнія.

Еслибы же кто не только не явился по требованію Коммисіи, но и ревизіи воспротивился, или посягнулъ на Воеводскую Коммисію и военную силу и вытѣснялъ оную насильственно, тотъ, какъ врагъ отечества, непослушный закону, лишенъ будетъ собственности въ отечествѣ, и имѣніе его, порядкомъ, предписаннымъ для публичныхъ торговъ въ староствахъ, продано будетъ сказаною Коммисіею съ аукціона на вѣчный чиншъ въ пользу казны, къ чему, по требованію Коммисіи, должна быть доставлена военная помощь изъ ближайшей команды.

Rzeczypospolitej, duchownym nie opłacił, takowy od uchybionego terminu, za karę po pięć od sta opłacać będzie obowiązany, od czasu oblaty teraźniejszego prawa.

12. Jako zaś Kommissya obowiązana jest do pilności, żeby żadna czyjażkolwiek osiadłość opuszczoną nie była, tak właściciele i possessorowie w czasie z kolei na siebie przypadającym, zaniedbać podania inwentarzów lub registrów swojej intraty nie będą powinni i gdyby kto znalazł się taki, któryby obowiązku tego uchybił, Kommissya przez Woźnego rekwirować go będzie, a gdyby po czasie rekwizycji (która w aktach Ziemskich lub Grodzkich oblatowaną ma być), w przeciągu czterech tygodni rekwirowany sam nie stanął, lub nikogo do okazania intrat nie zesał, Kommissya Lustracją z osób trzech przez siebie wybranych na grunt do wyprowadzenia intraty zesła, którą przez Lustratorów przed sobą złożoną wyegzaminuje, i przysiadz właścicielowi lub jego domowemu, podług wyższych ostrzeżeń zesłanemu rozkaże, dla Lustrujących zaś nadgrode, z sprawiedliwości wynikająca, na dobrach lustrowanych przyzna i Lustrującym na piśmie wyda, za którym lustrowany jak za inskrypcją liquidi debiti, odpowiedzieć lustrującym obowiązany będzie. — Takowy zaś, któryby dobrowolnie intraty podług przepisu prawa nie podał, a z tego powodu Kommissya Wojewódzka przynaglona byłaby do zesłania z pomiędzy siebie Lustratorów na grunt, wtedy każdy lustracją do siebie ściągający, za karę podwójny prowent z dóbr wyciągnięty przez lat cztery do Skarbu Rzeczypospolitej wnosić powinien.

Gdyby zaś kto nietylko do Kommissyi po rekwizyt nie stanął, ale i lustracyi nie dopuścił, albo li też przeciw Kommissyi Wojewódzkiej i pomocy wojskowej targnął się i tę wypierał gwałtownie, takowy, jako nieprzyjaciel ojczyzny, prawu nieposłuszny, własność w ojczyźnie utraci, a majątek jego plus offerenti na wieczny czynsz przez tę Kommissyą przedany na użytek Skarbu zostanie, sposobem na licytacyą Starostów opisanym, do czego pomoc wojskowa przez Kommissyą u najbliższej komendy rekwirowana, dodaną ma być.

13. Съ имѣній, принадлежавшихъ упраздненному Іезуитскому ордену, не вычитая съ общаго дохода процента отъ капитальныхъ суммъ, установленныхъ по оцѣнкѣ имѣній со всего дохода, долженъ быть взимаемъ въ казну обоихъ народовъ, какъ и съ земскихъ имѣній, десятый грошъ, и взиманіе сего сбора возлагается на Коммиссаровъ, назначенныхъ нынѣ въ воеводствахъ, земляхъ и уѣздахъ, при чемъ, въ видѣ удовлетворенія просьбамъ, дозволяемъ, съ вѣдома и при содѣйствіи Эдукаціонной Коммисіи, вносить, не стѣсяясь сроками, капитальныя суммы, обременяющія этого рода имѣнія. Съ по-іезуитскихъ капиталовъ, обезпеченныхъ на имѣніяхъ и навсегда за оными укрѣпленныхъ, въ Коронѣ и Литвѣ процентъ долженъ быть взимаемъ въ соразмѣрности пяти со ста, что равномерно относится и къ первоначальнымъ по-іезуитскимъ суммамъ. Еслибы однакоже кто-либо изъ обывателей края, отъ по-іезуитскихъ суммъ, капитальныхъ, обязательныхъ, происходящихъ съ записей или съ оцѣнки по-іезуитскихъ имѣній, предлагалъ болѣе процентъ, не превышающій семи со ста, и представилъ не менѣе вѣрное обезпеченіе, при засвидѣтельствованіи комплекта земскаго или городского суда и благонадежности имѣнія обывателя, желающаго получить по-іезуитскую сумму (въ чемъ отвѣтственность за вѣрность обезпеченія возлагается на судебныя лица, выдавшія свидѣтельство), — въ такомъ случаѣ предоставляемъ право требовать въ каждое время уплаты такихъ суммъ на обыкновенные сроки каждой провинціи, послѣ предварительнаго о семъ объявленія со стороны Коммисіи за полгода впередъ; преимущество однакоже въ полученіи суммы предоставляется первому кредитору, если онъ согласится на такой же процентъ, какой будетъ предложенъ инымъ желающимъ.

14. Такъ-какъ надобности Рѣчи-посполитой требуютъ необходимо, дабы положенная на нынѣшнемъ сеймѣ съ земскихъ и духовныхъ имѣній постоянная подать офіара, за текущій тысяча-семьсотъ-восемьдесятъ-девятый годъ, внесена была сполна въ казну Рѣчи-посполитой; то Сентябрьскій срокъ полнаго взноса за сей годъ отсрочиваемъ до послѣдняго числа Октября, и каждому обы-

13. Z dóbr po zniesionym Zakonie Jezuickim dziedzicznie posiadanych, niepotracając procentu od summ kapitalnych za szacunek dóbr ustanowionych; od całej intraty, tak jak z dóbr ziemskich dziesiąty grosz do Skarbu obojga narodów wnoszony, i ten przez Kommissarzy po województwach, ziemiach i powiatach teraz ustanowionych, przyjmowany mieć chcemy, wolne przytem złożenie summ kapitalnych dobra téj natury ciążących w każdym czasie, praevia quietatione et evictione, dozwalamy za wiadomością i dokożeniem się Kommissyi Edukacyjnej. — Procent od summ po-Jezuickich na dobrach będących, jako już w dziedzictwo obróconych, w Koronie i Litwie po pięć od sta odtąd żeby był opłacany mieć chcemy, co i o summach oryginalnych po Jezuitach pozostałych rozumiane ma być, gdyby jednakże od summ po-Jezuickich kapitalnych, rękodajnych, zapisowych, lub z szacunku dóbr po-Jezuickich wynikających inni obywatele krajowi większy procent siedm od sta nieprzewyższający, z równem bezpieczeństwem i zaświadczeniem od kompletu Sądu Ziemskiego, lub Urzędu Grodzkiego, o pewności majątku obywatela, o summe po-Jezuicką konkurującego (w czym odpowiedź o bezpieczeństwie ewikcyi na osoby zaświadczone sądowne wkładamy) ofiarowali, wolne onych podniesienie w każdym czasie za awizacją przez Kommissyą półroczną na terminu zwyczajne respective prowincyi ostrzegamy, pierwszość jednakże utrzymania się przy summie kredytowi pierwszemu równie ofiarowany od kogo innego procent determinującemu, zachowując.

14. Ponieważ Rzeczypospolitej potrzeby wymagają nieodbitcie ażeby ustanowiona na niniejszym Sejmie z dóbr ziemiańskich i duchownych stała ofiara, całkowicie do Skarbu Rzeczypospolitej za rok bieżący tysiączny siedmsetny ośmdziesiąty dziewiąty wniesioną była; przeto takowemu wniesieniu całorocznego prowentu w roku teraźniejszym ratę septembrową, przeciągając ją ad ultimum Octobris przepisujemy, i potrącenie ofiary doczesnej każdemu oby-

вателю въ Коронѣ даемъ право на вычетъ казною Рѣчи-посполитой временной ояры. Въ будущемъ же тысяча-семьсотъ-девяностомъ году и въ слѣдующихъ годахъ сборъ долженъ производиться: прежнихъ податей — въ два срока, въ Мартъ и Сентябрь, а новоустроенныхъ — въ Генварь и Юнь, о чемъ Коронная Казенная Коммисія сдѣлаетъ надлежащее распоряженіе.

Правило это, въ равной мѣрѣ распространяемъ и на Великое Княжество Литовское.

Примѣчаніе 1. Казенная Коммисія, въ объясненіи отъ 8-го Августа 1789 года городу Рожанъ, объявила: что доходъ съ городской пропинаціи подлежить подати ояръ.

Примѣчаніе 2. Коммисія отъ 19 Января 1792 года объявила варшавскому монастырю Бернардинокъ: что доходъ съ домовъ по городамъ не подлежить подати ояръ.

№ 3.

Сеймовое постановленіе 10 Юня 1789 года, ст. 54, подъ заглавіемъ: „Сборъ въ казну Рѣчи-посполитой съ имѣній Мальтійскихъ рыцарей.“

Съ имѣній и капиталовъ Мальтійскихъ командорствъ, учрежденныхъ, какъ прежде, такъ и по конституціи тысяча-семьсотъ-семьдесятъ-пятого года, для пожалованныхъ родовъ, которыя имѣнія и капиталы, по характеру учрежденія, сравнены съ духовными имѣніями, назначаемъ двадцать грошей со ста на усиленные войска и сборъ сей подати съ Мальтійскихъ рыцарей опредѣляемъ въ такомъ способѣ, какой установленъ для духовныхъ имѣній.

watelowi w koronie przez Skarb Rzeczypospolitej ostrzegamy. — W roku zaś przyszlým tysiącnym siedmsetnym dziewięćdziesiątym i w każdym po tym następny roku, dawnych podatków wnoszenie w ratach marcowej i septymbrowej, a zaś teraz nowo ustanowionych w ratach Stycznia i Czerwca postanawiamy i w tej mierze urządzenie Kommissyi Skarbu Koronnego przepisać polecamy.

Co i do Wielkiego Księstwa Litewskiego w równym sposobie rozciągamy. —

Uwaga 1. Kommissya Skarbowa w odpowiedzi z dnia 8 Sierpnia 1789 r. udzielonej miastu Rożan, objaśniła: że dochód z propinacyi miejskiej powinien być pociągnięty do podatku ofiary.

Uwaga 2. Kommissya Skarbowa udzieliła pod dniem 19 Stycznia 1792 roku odpowiedź klasztorowi panien Bernardynek w Warszawie że dochód z domów po miastach do podatku ofiary pociągany być nie powinien.

№ 3.

Uchwała Sejmowa z dnia 10 Czerwca 1789 roku punkt 54, pod tytułem: „Opłata do Skarbu Rzeczypospolitej z dóbr Kawalerów Maltańskich.“

Z dóbr i summ Kommanderyi Maltańskich, tak dawniej jako też za konstytucyą tysiąc siedmset siedmdziesiątego piątego roku ufundowanych dla imion nadanych, ex vi Instituti z dobrami Duchownymi porównanych, groszy dwadzieścia od sta na pomnożone wojsko naznaczamy i opłatę tego podatku przez Kawalerów Maltańskich, sposobem dla klasy dóbr duchownych ustanowionym, determinujemy.

Отъ суммы же сто-двадцать-тысячъ польскихъ злотыхъ, уплачиваемой съ Острожскихъ имѣній Мальтійскихъ рыцарей, имѣющие командорства на сей суммѣ обязаны платить тридцать со ста.

Примѣчаніе: Въ Царствѣ Польскомъ находятся два такіа имѣнія: Духвице и Щаки, въ Варшавскомъ уѣздѣ.

N° 4.

Сеймовое постановленіе 22 Іюня 1789 года, ст. 61, подъ заглавіемъ: „Сборъ въ казну Рѣчи-посполитой съ церковныхъ диссидентскихъ и греко-неуниатскихъ имѣній.

Съ имѣній и фундушевыхъ суммъ диссидентскихъ и греко-неуниатскихъ церквей долженъ быть взимаемъ сборъ въ государственную казну, порядкомъ, предписаннымъ для земскихъ и духовныхъ имѣній, и съ изыятіями, служащими симъ же имѣніямъ, въ соразмѣрности двадцати со ста.

N° 5.

Сеймовое постановленіе 25 Іюля 1789 года, ст. 73, относительно имѣній, не имѣющихъ 10 корцевъ посѣва.

Желая дать Коммисіямъ, установленнымъ для исчисленія подати офяры десятого гроша съ земскихъ имѣній, возможность удобнѣйшаго исполненія закона, состоявшагося по сему предмету на нынѣшнемъ сеймѣ, и имѣя въ виду поступившее къ намъ отъ земскихъ депутатовъ представленіе, что въ воеводствахъ, земляхъ и уѣздахъ, населенныхъ вотчинниками, не имѣющими крестьянъ и осѣдыми на раздробленныхъ по деревнямъ мелкихъ участкахъ, исчисленіе дохода по количеству посѣва, который производится ими безъ расчета, сопряжено съ немалыми затрудненіями. Во избѣжаніе таковыхъ затрудненій, гдѣ бы онѣ оказа-

Od summy zaś stu dwudziestu tysięcy złotych polskich z dóbr Ostrogskich wypłacanej dla Kawalerów Maltańskich, posiadający kommandorye z téj summy opłacać mają trzydzieści od sta.

Uwaga. Dóbr takich jest w Królestwie tylko dwoje, to jest Duchnice i Szczaki w powiecie Warszawskim.

N° 4.

Uchwała Sejmowa z d. 22 Czerwca 1789 r. punkt 61, pod tytułem: „Opłata do Skarbu Rzeczypospolitej z dóbr Kościołom dyssydentskim i greko-nieumickim aplikowanych.“

Dobra i summy funduszowe Kościołom dyssydentskim i greko-nieumickim aplikowane, że dwadzieścia od sta Skarbowi Publicznemu, sposobem na dobra ziemskie i duchowne z excecpcyami tymże służącemi, przepisany, opłacać mają mieć chcemy.

N° 5.

Uchwała Sejmowa z dnia 25 Lipca 1789 roku punkt 73, dotyczący dóbr nie mających 10 korey wysiewu.

Chcąc ułatwić Kommissyom wyznaczonym do wynalezienia ofiary dziesiątego grosza z dóbr ziemskich exekucją prawa, w téj mierze na teraźniejszym Sejmie uchwalonego: Gdy Nam jest przez posłów ziemskich przełożono, iż w województwach, ziemiach i powiatach zaludnionych w dziedziców poddanych nie mających i rozlicznie między sobą wsie na drobne części dzielących, wyprowadzenie ich intrat z wielości wysiewów, przez nich nie uważanych i nierachowanych, staje się zatrudne; zaradzając takowym trudnościom, gdzieby się zdarzać mogły, dozwalamy Kommissyom po

лись, дозволяемъ Коммисіямъ, установленнымъ по воеводствамъ, землямъ и уѣздамъ, вмѣсто посѣва, принять въ основаніе измѣреніе полей и, считая длину стадіи въ сто-пятьдесятъ локтей, ширину же полосы пашни въ 3 локтя, соразочно обычаю воеводствъ, земель и уѣздовъ, по которому таковыя полосы отдаются въ аренду и по которому составляются официальные отчеты при традиціяхъ, привести такимъ образомъ въ извѣстность доходъ каждаго вотчинника мелкихъ участковъ и десятую часть онаго зачислить въ подать офяру въ казну Рѣчи-посполитой. Хотя по уважительнымъ причинамъ вотчинники, не имѣющіе десяти корцевъ посѣва всякаго хлѣба, освобождены нынѣшнимъ закономъ отъ офяры десятого гроша и оставлены лишь при подымной подати, гдѣ бы однакоже теплая любовь къ отечеству внушила желаніе пожертвовать десятую часть самаго малаго дохода, возлагаемъ на Коммисіи опредѣлить таковую часть съ дохода, какой окажется по измѣренію полей. Для удобнѣйшаго же исполненія, въ опредѣленное по закону время, возложенныхъ на Коммисіи дѣйствій, особенно въ воеводствахъ, земляхъ и уѣздахъ, населенныхъ вотчинниками, нуждающимися въ измѣреніи полей, дозволяемъ тѣмъ же Коммисіямъ составить два комплекта, каждый въ положенномъ по закону числѣ пяти Коммисаровъ, и, раздѣливъ оныя на два прихода, заниматься дѣлами въ мѣстахъ, гдѣ находятся приходы. Право это однакоже предоставляется лишь Люблинскому и Подласкому воеводствамъ.

№ 6.

Сеймовое постановленіе 23 Сентября 1789 года, ст. 87, относительно поступившихъ въ казну, по силѣ Вѣнской конвенціи, подушныхъ Галиційскихъ имѣній, подъ заглавіемъ: „Продажа нижеозначенныхъ имѣній.“

Такъ-какъ имѣнія, оставшіяся въ Польшѣ послѣ духовенства, находящагося за граничною чертою, по конвенціи, заключенной

воеводствъ, земляхъ и powiatach установленнымъ, aby na miejsce wysiewów użyły pól pomiaru, i stanowiąc długość staja łokci sto pięćdziesiąt, a szerokość zagonu łokci trzy, stosownie do zwyczaju województw, ziem i powiatów, podług którego takowe stajowe zagony, w arendowne puszczanemi są possessye, tudzież w tradycyach kalkulacye z nich urzędownie czynionemi, każdego mniejszych części dziedzica wynalazłszy dochód, dziesiątą część jego na ofiarę dla Skarbu Rzeczypospolitej postanowiły. A lubo niniejszym prawem przez słuszne względy dziedziców dziesięciu korecy wszelkiego zboża nie wysiewających, od ofiary dziesiątego grosza uwolniwszy, przy opłacie tylko podymnego zostawiliśmy; gdzieby jednak gorliwa miłość ojczyzny z najszczuplejszego dochodu swojego, część dziesiątą dla niej oddać chciała, wyznaczenie takowej ofiary z dochodu przez pomiar wynalezionego, Kommissyom zalecamy. — Zeby zaś tem łatwiej na czas prawem przepisany osobliwie w województwach, ziemiach i powiatach w obywatelów zaludnionych i gdzie wypadnie potrzeba rozmiaru, dzieła przez Kommissye dokonanemi być mogły; dozwalamy tymże Kommissyom, dwa razem uformowawszy kompleta, każdy z liczby pięciu Kommissarzów, prawem oznaczonej, i te na dwie podzieliwszy parafie, w miejscach parafialnych swoje odbywać czynności. — A to prawo tylko województwu Lubelskiemu i województwu Podlaskiemu służyć ma.

№ 6.

Uchwała Sejmowa z dnia 23 Września 1789 roku punkt 87, dotyczący dóbr po duchowieństwie Galicyjskiem na Skarb z mocy Konwencyi Wiedeńskiej zajętych, pod tytułem: „Przedaż dóbr niżej wyrażonych.“

Gdy dobra duchowieństwu zakordonowanemu dawniej należące, w Polsce pozostałe, za konwencyą z Dworem Wiedeńskim

съ Вѣнскимъ дворомъ и утвержденной конституціею тысяча-семьсотъ-восемьдесятъ-шестого года, возвращены въ распоряженіе Рѣчи-посполитой, и хотя, будучи обращены настоящимъ сеймовымъ постановленіемъ на усиленіе войска, обревизованы присяжными Коммисарами, назначенными Казенною Коронною Коммисіею, но разбросаны въ нѣсколькихъ воеводствахъ, а внезапныя военныя надобности отчасти покрыты занятыми суммами; то мы Король, съ согласія соединенныхъ сословій Рѣчи-посполитой, дозволяемъ Коронной Казенной Коммисіи помянутыя имѣнія, за вычетомъ десятой части дохода, причитающагося въ земскую подать, продать, посредствомъ торговъ, по частямъ потомственной шляхты и гѣмъ, кто пользуется по закону правомъ приобрѣтать земскія имѣнія (исключая лицъ, входящихъ въ составъ казеннаго управленія и участвующихъ въ ревизіяхъ или люстраціяхъ, какіе бы ни были у нихъ контракты), отдѣливъ сначала деревню отъ деревни знаками, которые бы съ тѣхъ поръ служили ненарушимую границую между этими однородными деревнями. Еслибы первый срокъ торговъ, по неявкѣ желающихъ, остался безуспѣшнымъ, казенная Коммисія предприметъ на счетъ дальнѣйшихъ торговъ мѣры, какія признаетъ соответственными выгодамъ казны Рѣчи-посполитой. Составленіе купчихъ крѣпостей въ градскихъ судахъ и обращеніе вырученныхъ отъ продажи наличныхъ денегъ на покрытіе долга занятаго Рѣчью-посполитою, возлагаемъ на ту же Казенную Коммисію, съ тѣмъ, чтобы, по вослѣдованіи продажи и совершеніи купчихъ, таковыя имѣнія, въ податномъ отношеніи, сравнены были съ вотчинными земскими имѣніями; почему сборъ subsidium charitativum, взимаемый до сихъ поръ съ фольварковъ и крестьянъ сихъ имѣній, долженъ быть пополненъ Коронною Казенною Коммисіею изъ фонда, назначеннаго закономъ на покрытіе льготъ въ податяхъ и недоборовъ. Барщина, чинши, дани и всякія повинности сохраняются навсегда въ такомъ видѣ, какъ будутъ опредѣлены въ инвентаряхъ Казенной Коммисіи.

zawarta, konstytucya tysiąc siedmset ośmdziesiąt szóstego roku zatwierdzona, do rozrządzenia Rzeczypospolitej powrócone, a prawem Sejmu teraźniejszego na fundusz dla wojska obrócone przez przysięgłych Lustratorów, od Kommissyi Skarbu Koronnego wyznaczonych, zlustrowane, w kilku województwach są rozrzucone, nagle zaś potrzeby wojska zaciągnionemi summami, w części zaspokojonemi zostały; przeto My Król, za zgodą skonfederowanych Rzeczypospolitej Stanów, dozwalamy Kommissyi Skarbu Koronnego, dobra pomienione, wytraciwszy część dziesiątą intraty na podatek ziemski należącą, sposobem licytacji na wieczność szlachcie rodowitej i tym, którym prawo nabywać dóbr ziemskich pozwoliło (osoby do administracji skarbu należące, i do lustracji użyte, wyłączając i nie uważając na żadne kontrakty) sprzedać partitim, wieś od wsi wprzód tejże natury oddzieliwszy, i ten oddział oznaczwszy, który odtąd pomiędzy dobrami za niewzruszony i za granicę pomiędzy temi wsiami służący, mieć chcemy; non praejudicando totalitati granic wsiów przyległych inniej natury. A jeżeliby termin pierwszy licytacji partitim upłynął bezskutecznie dla niebyłych licytujących, mocna będzie Kommissya Skarbowa użyć kroków do dalszej licytacji takich, jakie jęj się będą zdawały z dobrem najlepszem Skarbu Rzeczypospolitej. — Tranzakcyę kupna i sprzedaży, grodownie sporządzić, a wzięte gotowe pieniądze na uspokojenie długu zaciągnionego Rzeczypospolitej obrócić, tejże Kommissyi Skarbowej zalecamy; po spisanych tranzakcyach i uskutecznionej sprzedaży, też dobra w podatkach z dobrami ziemskimi dziedzicznymi porównane mieć chcemy, dla czego Subsidium Charitativum, jakie dotąd, tak z folwarków dworskich, jako i od poddanych z dóbr tych płacone jest, Kommissya Skarbu Koronnego z funduszu prawem na allewiacya i decessa oznaczonego, zastąpić ma. Pańszczyznę, czynsze, daniny i wszelkie powinności, tak jak inwentarzami Kommissyi Skarbowej będą opisane, na zawsze zachowanemi mieć chcemy.

№ 7.

Сеймовое постановленіе 11 Іюня 1790 года, ст. 150, подъ заглавіемъ; „Духовенство обоихъ обрядовъ въ Коронѣ и Великомъ Княжествѣ Литовскомъ.“

Вслѣдствіе представленнаго намъ отчета депутаціи, назначенной нами, съ согласія соединенныхъ сословій, для вступленія въ переговоры съ высокопреосвященнѣйшимъ Апостольскимъ Нунціемъ и собраніемъ Епископовъ, по дѣламъ, относящимся къ духовенству, мы Король, совмѣстно съ собранными сословіями, стремясь къ цѣли нашихъ стараній, чтобы святая римско-католическая господствующая вѣра оставалась въ высочайшемъ почитаніи въ областяхъ нашихъ и строгою бдительностью пастырей, какъ равно точнымъ исполненіемъ святыхъ ея правилъ, наиболѣе распространялась, постановляемъ слѣдующее. Такъ-какъ, по уравненіи на нынѣшнемъ сеймѣ епископскихъ доходовъ, признано нами необходимымъ уравнить также нѣкоторыя епархіи, слишкомъ обширныя, то, желая привести въ исполненіе раздѣлъ сихъ епархій, на что послѣдовало уже согласіе святой Апостольской столицы, и усматривая въ этомъ истинную пользу казны обоихъ народовъ, по единодушному согласію соединенныхъ сословій, объявляемъ Архіепископамъ и Епископамъ обоихъ обрядовъ, что отнынѣ ежегодный доходъ, назначенный по закону на ихъ содержаніе, обращенъ будетъ Казенными Коммисіями въ вѣчный фондъ, не нарушая правъ нынѣшнихъ владѣльцевъ, получающихъ большій доходъ, согласно состоявшемуся по сему предмету закону. Поступая такимъ образомъ и примѣняясь къ симъ правиламъ, Коммисія прежде всего для Краковскаго Епископа, изъ всѣхъ поступившихъ въ казну и ревизованныхъ имѣній сего епископства, отведетъ земли, приносящія, по послѣдней ревизіи, сто-тысячъ дохода, безъ вычета поземельныхъ расходовъ и безъ взиманія двадцати процентовъ на подать въ казну. При семъ постановляемъ, что въ числѣ владѣній, имѣющихъ поступить

№ 7.

Uchwała Sejmowa z dnia 11 Czerwca 1790 roku punkt 150, pod tytułem: „Duchowieństwo Obojga obrządków w Koronie i w Wielkiem Księztwie Litewskiem.“

Gdy Deputacya od Nas Króla, za zgodą Skonfederowanych Stanów, wyznaczona do traktowania z Najprzewielebniejszym J. X. Nuncyuszem Apostolskim i Zgromadzeniem Biskupów w interesach duchowieństwa dotyczących się, oddała nam sprawę swych czynności, My Król, wraz z Sejmującemi Stanami, idąc za celem starań Naszych, aby Święta Religija Katolicka-Rzymska panująca, w najwyższem poszanowaniu zostawała w Państwach naszych, i bądź przez ścisły swych Pasterzów dozór, bądź przez pilne praw Jęj Świętych zachowanie od obywatelów, jak najszerszję krzewiła się; następujące czyniemy rozrządzenie: ponieważ po porównanych prawem niniejszego Sejmu dochodach Biskupich, porównania także niektórych dycecyji zbyt rozległych uznaliśmy potrzebę; przeto podział tychże dycecyji już z Stolicą Świętą Apostolską umówiony, pragnąc widzieć skutecznianym i użytek prawdziwy skarbów obojga narodów w tym upatrując, Arcy-Biskupom i Biskupom obojga obrządków, że odtąd intrata coroczna na ich utrzymanie prawem wyznaczona, w dobrach na wieczny fundusz oddana będzie przez Kommissye Skarbowe, za jednomyślną Stanów Skonfederowanych zgodą deklarujemy; a to salvis modernis possessoribus, którzy więcej posiadają podług zapadłego w tęg mierze prawa.— Tak więc postępując Kommissya, i do tych stosując się prawideł, najprzód dla Biskupa Krakowskiego z dóbr wszelkich na Skarb odebranych i lustrowanych tegoż Biskupstwa, odda dobra intraty sto tysięcy czyniące, podług ostatniej lustracyi, bez odtrącenia expens gruntowych, ani też bez wymagania dwudziestu od sta na Skarb podatku. A w liczbę dóbr na intratę stu-tysięczną Biskupom Krakowskim, Książętom Siewierskim, być wyłączonemi mających, że dobra stołowe Księztwa Siewierskiego przez Biskupów

съ доходомъ ста-тысячъ къ Краковскимъ Епископамъ, Князьямъ Сѣверскимъ, должны находиться столовые имѣнія Княжества Сѣверскаго, принадлежащія Краковскимъ Епископамъ съ княжескимъ титуломъ (кроме имѣній и лѣсныхъ дачъ, заключающихъ въ себѣ такъ называемыя фосиліи). Капітулъ же, владѣющій въ семь Княжествъ особыми имѣніями, обязанъ будетъ платить двадцать процентовъ подати въ казну.

Такъ какъ Сѣверское Княжество принадлежитъ къ политическому составу Рѣчи-посполитой и обитающіе въ немъ дворяне и жители, какъ сыновья одного отечества, находясь подъ общимъ правленіемъ Рѣчи-посполитой и подлежа податямъ въ равной степени, должны пользоваться равными благодѣяніями закона; то, для исполненія вышесказаннаго, мы Король, съ согласія сословій, назначаемъ Коммисію изъ семи членовъ, коихъ имѣнія не находятся въ смежности съ Сѣверскимъ Княжествомъ и компететъ которыхъ долженъ составлять не менѣе пяти, а именно:

(Тутъ слѣдуютъ имена и прозванія).

Дворяне и арендаторы, явившись въ Сѣверѣ въ присутствіе сказанной Коммисіи пятнадцатаго Іюня, т. е. на срокъ, когда Коммисія сія обязана приступить къ своимъ дѣйствіямъ, представлять на разсмотрѣніе доказательства дворянскаго своего происхожденія, или дипломы (которые потомъ должны быть въ дѣлахъ заявлены); за тѣмъ Коммисія распишетъ мѣста для судовъ и собраній, въ чемъ будетъ примѣняться къ желанію обывателей, произведетъ ревизію пожалованныхъ войтовствъ, составитъ и заявитъ въ дѣлахъ вѣдомость оныхъ, привилегированныхъ оставить при пожизненномъ владѣніи, двадцать процентовъ съ таковыхъ войтовствъ назначить на подать въ казну и о раздачѣ оныхъ Епископами на будущее время потомственнымъ дворянамъ заявить, подъ опасеніемъ недействительности акта (что дозволяемъ дѣлать въ ближайшемъ присутственномъ мѣстѣ какого бы то ни было разряда). Та же Коммисія разсмотритъ, не подверглись ли столовые имѣнія Сѣверскаго Княжества ущербу отъ уступки ихъ кому другому. Города сего Княжества обязаны также предста-

Krakowskich z tytułem Książęcym posiadane (oprócz tych dóbr i lasów, które Fossilia w sobie zawierają) wchodzić mają, stanowiemy.— Kapituła zaś osobne dobra w tem Księstwie posiadająca, dwadzieścia od sta opłacać będzie podatku do Skarbu.

A gdy w ogólnym składzie politycznego Rzeczypospolitej ciała uważamy być Księstwo Siewierskie, w którym szlachta i mieszkańce, jako jednej Ojczyzny synowie, pod jednym i szczególnym Rzeczypospolitej Rządem i udzielnoscia i pod równymi podatkami zestawiać mający, jednemi dobrodziejstwami prawa zaszczycać się winni; przeto w porządku uskutecznienia tego, Kommissyę z osób siedmiu, dobrami swemi z Księstwem Siewierskiem nie graniczących, w komplecie najmniej osób pięciu, My Król, za zgodą Stanów wyznaczamy, to jest:

(Tu następują imiona i nazwiska)

Przed którą szlachta i wszelacy possessorowie na dzień piętnastego Czerwca (w którym zacząć swe czynności Kommissya powinna) w Siewierzu stanawszy, dowodu rodowitości szlachectwa lub dyploma swoje okazać do roztrząśnienia podać mają, które po tem do akt własnych przenieść i zaaktykować zalecamy, miejsca sądom i sejmikom ułożyć, i żądania w tém obywatelów, gdzieby je sobie mieć życzyli, przyjąć; nadane wójtostwa zrewidować, registr onych spisać i do akt podać, uprzywilejowanych przy dożywociu zachować, dwadzieścia od sta na podatek procentu na skarb z tychże województw naznaczyć, przyszłe onych przez Biskupów rozdawnictwo dla rodowitej szlachty polskiej pod nieważnością nadawczego prawa zawarować, (o co forum in proximiori iudicio ad cuiusvis instantiam dozwalamy) dobra stołowe Księstwa Siewierskiego, czyli przez alienacyą uszkodzonymi przez kogóżkolwiek nie były, też Kommissya wejrzy.— Miasta tegoż Księstwa przed też Kommissyą równie przywileje swoje okazać, a Kommissya oneż podpisawszy do deputacyi dla roztrząśnienia praw miast wyznaczonej odda.— A takowe dzieło swoje w niedziel sześć najdalej Kommissya ukończywszy, z doskonałym

вить свои привилегіи Коммисіи, которая, съ своею подписью, сообщитъ депутациі, назначенной для разсмотрѣнія правъ городовъ. Окончивъ же таковыя дѣйствія не позже шести-недѣльнаго срока, Коммисія все дѣло, съ полныиъ изложеніемъ каждаго предмета по вышеописаннымъ для ней правиламъ, представить на рѣшеніе намъ Королю и собраннымъ сословіямъ.

Такъ-какъ, вслѣдствіе условленнаго съ святою Апостольскою столицею раздѣла епархій, часть Краковской епархій, т. е. Люблинское воеводство, Луковская земля, Уржендовскій уѣздъ и Стенжицкая земля, присоединяются къ малой Холмской епархій, которою завѣдываетъ нынѣ Холмскій Епископъ; то, по вниманію къ увеличеннымъ обязанностямъ сего же Холмскаго Епископа (который отнынѣ будетъ именоваться Люблинскимъ и Холмскимъ Епископомъ), соглашаясь предоставить ему безотлагательно соотвѣтственное назначенію его содержаніе, объявляемъ: что, какъ часть нынѣшней Краковской епархій поступаетъ въ его завѣдываніе, то и назначеніе для него новой суммы находимъ необходимымъ, а потому возлагаемъ на Казенную Коммисію обревизовать, при содѣйствіи ревизоровъ и Гражданско-военной Коммисіи (каковымъ порядкомъ и прочія епископства впредь должны быть ревизованы) нынѣшній доходъ Холмскаго епископства и добавить, что будетъ недоставать, къ доходу ста-тысячъ; и, не отступая отъ закона, предписывающаго отдавать Епископамъ доходы съ имѣній, требуемъ, дабы Казенная Коммисія таковую добавку нынѣшнему Епископу Люблинскому и Холмскому назначила съ излишнихъ имѣній Луцкаго епископства, а также съ первыхъ доходовъ, какіе окажутся вакантными въ епископствахъ Короны и которые по закону поступать въ казну. Требуемъ равномерно, дабы, упрочивъ такимъ образомъ положеніе Люблинскаго и Холмскаго епископа, Казенная Коммисія—изъ остаточныхъ суммъ тѣхъ епископствъ, которыя впоследствии окажутся вакантными въ Коронѣ, соразмѣрно поступающимъ въ казну доходамъ, назначила также содержаніе, согласно послѣдовавшему закону, Кіевскому и Каменецкому Епископамъ, которые, съ своей стороны, за таковое уравни-

каждѣй вещи описемъ, подлугъ вышѣ для себя przepisanej reguły, Nam Królowi i zgromadzonym Stanom do decyzji poda.

W uskutecznieniu umówionego z Stolicą Świętą Apostolską dyecezyów podziału, ponieważ część dyecezyi Krakowskiej, to jest: województwo Lubelskie, ziemia Łukowska, powiat Urzędowski i ziemia Steżycka, Biskupowi Chełmskiemu, do téj szczupłej dyecezyi, którą on dziś posiada, przydaje się; przeto przez wzgląd na powiększone tegoż Biskupa Chełmskiego (który tytuł Biskupa Lubelskiego i Chełmskiego razem brać będzie) obowiązki, składając się do nieodwłocznego opatrzenia onegoż, deklarujemy: iż jako jemu część dyecezyi dotąd Krakowskiej pod rząd oddana zostaje, tak i fundusz na opatrzenie jego wyznaczyć widząc potrzebę, zlecamy Kommissyi Skarbowej, aby przez lustrację dochód dzisiejszy Biskupstwa Chełmskiego z dodanemi od Kommissyi Cywilno-Wojskowej Lustratorami (którym sposobem i inne biskupstwa lustrowane być odtąd powinny) zweryfikowawszy, resztę onemuż ad complementum stu tysięcznej intraty supplementowała; a nie odstępując zapadłego prawa, nakazującego w dobrach Biskupom oddawać prowenta, chcemy, aby Kommissya Skarbowa Biskupowi terazniejszemu Lubelskiemu i Chełmskiemu, ten addytament dała z dóbr zbywających Biskupstwa Łuckiego, tudzież z najpierwszych wakować mających prowentów Biskupstw w Koronie na Skarb stosownie do prawa przychodzących.— Chcemy niemniej, aby po opatrzeniu Biskupa Lubelskiego-Chełmskiego, Kommissya Skarbowa z funduszków zbywających od tych biskupstw, któreby potem w Koronie wakowały, w proporcji przybywających z nich do Skarbu dochodów, opatrzyła także stosownie do zapadłego prawa, Kijowskiego i Kamienieckiego Biskupów, którzy, gdy takowym sposobem opatrzeni i w dochodach z innemi Biskupami porównanemi być mają, przyjmą za to pod rząd swój części przyległych dyecezyi, a to przez umiarkowanie, które sami pomiędzy sobą, przewielebni Biskupi, za zezwoleniem Stolicy Świętej Apostolskiej, zrobić nie zaniebają, i po takowym dopiero niniejszego zlecenia przewielebnych Biskupów dopełnieniu, Kommissya wyżej

не ихъ доходовъ съ прочими Епископами, примутъ въ свое завѣдываніе части и ближайшихъ епархій, въ чемъ преосвященные Епископы сами между собою, съ соизволенія святой Апостольской столицы, не оставятъ войти въ соглашеніе. Не прежде, какъ по совершеніи сего, Комиссія исполнитъ возложенную на нее обязанность относительно вышепомянутаго содержанія двухъ Епископовъ. Составленный въ такомъ видѣ раздѣлъ епархій долженъ быть отданъ въ архивъ Рѣчи-посполитой. Виленская епархія, коль скоро будетъ вакантною, должна быть раздѣлена пропорціонально и соотвѣтственно мѣстному положенію на три епархіи, то есть: на Виленскую, Лифляндскую и Смоленскую. Епископамъ Лифляндскому и Смоленскому, труды коихъ умножатся отъ присоединенія частей Виленской епархіи, назначено будетъ содержаніе, согласно закону, изъ остаточныхъ суммъ Виленскаго или Жмудскаго епископствъ.

Епископамъ Жмудской и другихъ епархій, не подлежащихъ новому раздѣлу и сохранныхъ въ цѣлости, оставляется сто тысячъ дохода.

вспомниие двѣхъ Бискупѡвъ опатрzenie uskuteczni. — Ten zaś rozkład podziału dyecezyi ma być złożony w archiwum Rzeczypospolitej. — Dyecezya Wileńska, w czasie, jak wakować będzie, na trzy, to jest: na Wileńską, Inflantzką i Smoleńską, stosownie do położenia miejsc przyległych proporcjonalnie, aby podzielona była, mieć chcemy; którzy to Biskupi Inflantki i Smoleński, przeznaczeni do powiększonej pracy w dodaniu sobie części Wileńskiej Dyecezyi, opatrzenie swoje stosownie do prawa z funduszu zbywającego Wileńskiego, bądź Żmudzkiego Biskupstw, które wprzód zawakuje, obmyślane mieć będą.

Żmudzka zaś dyecezya, tak jako i inne do podziału nie przychodzące, zostając w całości, Biskupi podobnie takowych dyecezyi przy intracie stu tysięcznej zostana.

Распоряженія, изданныя прусскимъ правительствомъ.

Подъ конецъ прошлаго столѣтїа, край, составляющій нынѣшнее Царство Польское, перешелъ частію во владѣніе Пруссїи и частію Австріи.

Пруссїи досталась нынѣшняя Варшавская губернія (за исключеніемъ Станиславовскаго уѣзда), подъ названіемъ Южной Пруссїи, равно нынѣшнія губерніи: Плоцкая и Августовская, подъ названіемъ Ново-восточной Пруссїи. Часть нынѣшняго Олькушскаго уѣзда, составлявшая прежде Сьерское Княжество, присоединена прусскимъ правительствомъ къ Силезїи.

Правительство это сдѣлало значительныя перемѣны въ подати офяръ, а именно: въ имѣніяхъ свѣтскихъ увеличило ее съ 10% на 24%, въ духовныхъ—съ 20% на 50%, а въ малопольскихъ—съ 20% на 40%; воспретило распространять офяру на крестьянъ; въ части Олькушскаго уѣзда, присоединенной къ Силезїи, ввело мѣстную податную систему, то есть установило съ земскихъ имѣній поземельную подать, подъ названіемъ доминіальной контрибуціи, въ размѣръ $28\frac{1}{3}\%$; духовныя и старостинскія имѣнія взяло въ казну, съ назначеніемъ духовенству и старостамъ вознагражденія, подъ названіемъ компетенцій, вѣчныхъ или временныхъ; взятыхъ въ казну имѣнія жаловало Генераламъ и другимъ лицамъ, подъ условіемъ взноса въ казну ма-

Rozporządzenia wydane za Rządu Pruskiego.

Przy schyłku zeszłego wieku, kraj stanowiący dzisiejsze Królestwo, przeszedł w części pod panowanie Pruskie a w części pod Austryackie.

Prusom dostały się: dzisiejsza gubernia Warszawska (prócz Powiatu Stanisławowskiego) pod nazwą Pruss południowych, oraz dzisiejsze gubernie Płocka i Augustowska, pod nazwą Pruss nowo-wschodnich. Część dzisiejszego powiatu Olkuskiego, dawniej Księstwo Siewierskie, przyłączył Rząd Pruski do Szląska.

Rząd ten wielkie poczynił zmiany w podatku ofiary. Podwyższył ją z dóbr świeckich z 10% do 24%, z dóbr duchownych z 20% do 50%, z dóbr maltańskich z 20% do 40%. Zabronił przenosić podatek ofiary na włościan. W części powiatu Olkuskiego przyłączonej do Szląska zaprowadził tamtejszy systemat podatkowy, to jest ustanowił z dóbr ziemskich podatek gruntowy zwany kontrybucją dominialną w stopie $28\frac{1}{3}\%$. Zajął na Skarb dobra duchowne i starościńskie, i wyznaczył za to duchowieństwu i starostom opłaty ze Skarbu zwane kompetencyami, wieczyste lub czasowe. Zajęte na Skarb dobra rozdarurowywał Jenerałom i innym osobom, pod warunkiem wnoszenia do Skarbu rozmaitej

іоратныхъ платежей различныхъ наименованій и подати офяры, но не въ одинаковомъ размѣрѣ. Подать эта исчислена была порознь или въ совокупности съ однимъ изъ маіоратныхъ платежей, или же, который-нибудь изъ этихъ платежей входилъ въ составъ суммы офяры.

Въ Ново-восточной Пруссіи всѣ платежи въ казну съ маіоратскихъ имѣній приведены въ порядокъ, и эти имѣнія обложены офярою и маіоратнымъ платежемъ, подъ названіемъ канона.

Основныя распоряженія прусскаго правительства относительно подати офяры помѣщаются здѣсь въ переводѣ съ нѣмецкаго.

N° 1.

Объявленіе о будущихъ податяхъ въ Южной Пруссіи.

(24 Апрѣля 1795 г.)

На основаніи повелѣнія Его Величества Короля Прусскаго, Всемилостивѣйшаго Государа нашего, объявляется во всеобщее свѣдѣніе.

Его Величество, назначивъ Государственнаго Министра Графа Гойма Главно-управляющимъ Южною Пруссією; требовалъ отъ него донесенія о положеніи и нуждахъ этого края.

За тѣмъ Его Величеству благоугодно было обнародовать настоящимъ объявленіемъ свою всемилостивѣйшую волю, клонящуюся къ тому, чтобы, во вниманіи къ географическому положенію и прежнему устройству края, поддержать и возвысить цвѣтущее

назвы оплатъ donacyjnych i podatku ofiary, w niejednakowej wszakże stopie. Podatek ten albo był oddzielnie obliczony, lub łączyl się z którą z оплатъ donacyjnych, albo też która z tych оплатъ mieściła się wewnątrz summy podatku ofiary.

W Prussach Nowo-Wschodnich opłaty do Skarbu z dóbr donacyjnych zostały uporządkowane, i dobra te płacą podatek ofiary i opłatę donacyjną zwaną kanon.

Rozporządzenia zasadnicze co do podatku ofiary przez Rząd Pruski wydane, zamieszczają się w przekładzie z niemieckiego jak następuje:

N° 1.

Obwieszczenie względem przyszłych podatków w Prusiech południowych.

(24 Kwietnia 1795 roku).

Na mocy zlecenia NAJJAŚNIEJSZEGO Króla Imci Pruskiego, Pana Naszego Miłościwego, podaje się do wiadomości.

NAJJAŚNIEJSZY PAN, rządowemu swemu Ministrowi Status, Hrabiemu de Hoym, któremu Jego Królewska Mość urządzenie i dyrekcyą w Prusiech południowych oddał, o stanie teraźniejszym i potrzebach téj prowincyi przełożyć sobie zalecił.

Przeto nakazuje, stanowi, i mieć chce Jego Królewska Mość zmierzającą do tego chęć swoją dobroczynną niniejszem obwieszczeniem ogłoszona, iż stan kwitnący téj prowincyi przez wzgląd na jęj położenie i dawniejsze urządzenie, podług tychże samych ustaw,

состояніе его посредствомъ тѣхъ самихъ установленій, которыхъ польза и благотворность доказаны многолѣтнимъ опытомъ въ наслѣдственныхъ королевскихъ владѣніяхъ, особенно же въ сѣдней Силезіи.

Всѣ вообще предположенія о пользахъ края, а также частныя законныя просьбы лицъ различныхъ сословій, представленные въ точности на высочайшее благоусмотрѣніе, Его Величество принимаетъ во всемілостивѣйшее вниманіе и, дабы каждый лучше уразумѣлъ отеческія заботы Его Величества и удостовѣрился въ ихъ искренности, дозволяетъ представлять таковыя предположенія и просьбы на отечественномъ языкѣ жителей во всякое время, въ доказательство, что Его Королевское Величество склоняется къ нимъ милостивымъ и благотворительнымъ своимъ сердцемъ.

Извѣстно, что разстроенное положеніе края и скудность въ немъ государственныхъ доходовъ останавливаютъ скорое осуществленіе намѣреній Его Королевскаго Величества.

Не смотря на то однако же, Его Величество затратилъ уже значительныя суммы: на очистку русла р. Варты для сдѣланія ея болѣе судоходною, на лучшую застройку города Познани, на новое сооруженіе городовъ Калиша и Ленчицы, на покрытіе первоначальныхъ издержекъ при учрежденіи ипотеки и на разные другіе общепользные предметы.

Какъ первенствующія сословія края—дворянство и духовенство, такъ и городскіе обыватели и земледѣльцы, получаютъ отъ Его Королевскаго Величества, въ будущемъ времени, доказательства отеческой къ нимъ любви и милости.

Король озаботится о благоденствіи шляхетскаго сословія, особенно посредствомъ учрежденія ипотеки и кредитной государственной кассы, къ чему приняты уже извѣстныя мѣры, полное развитіе которыхъ вскорѣ послѣдуетъ.

Равнымъ образомъ Его Величество приметъ надлежащія мѣры, чтобы мѣстныя государственныя коллегіи, при всякомъ общемъ, касающемся дворянства распоряженіи, получали непосредственно самыя вѣрныя свѣдѣнія о желаніяхъ шляхты и узнавали о нихъ

которыхъ позытокъ и доброѣ, wielokrotne doświadczenia w dawniejszych jego dziedzicznych prowincjach a mianowicie w pogranicznym Szlasku stwierdziły, wesprzeć i podwyższyć pragnie.

Jego Królewska Mość każde jakie tylko być może powszechne polepszenie kraju, jako też w szczególności życzenia sprawiedliwe każdego z osobna stanu ludzi, o czym NAJJAŚNIEJSZY PAN najdokładniej uwiadomionym został, do serca przyjmuje, i aby ciż, ojcowskie Jego Królewskiej Mości myśli zrozumieć, i ztąd lepiej przeświadczyć się mogli, mają takowe w ojczystym ich języku, każdego czasu być dosyłane, na dowód, że Jego Królewska Mość do nich z łaską swą i dobroczynnem sercem zbliża się.

Wiadomo jest, że stan tak zaniedbany tego kraju, i szczupłe jego dochody publiczne, prędkiego uskutecznienia łaskawych Jego Królewskiej Mości zamiarów, bieg wstrzymują.

Mimo to jednak NAJJAŚNIEJSZY PAN znaczne już summy na oczyszczenie rzeki Warty dla uczynienia onej splawniejszą, na lepsze zabudowanie miasta Poznania, na wybudowanie nowe miasta Kalisza i Łęczycy, jako też na początkowy nakład do urządzenia hypoteki, i na inne pożyteczne cele powydawał.

Jego Królewska Mość okaże w przyszłości tak przedniejszym stanom, szlachcie i duchownym w tamtejszej prowincyi, jako też mieszkańcom miast, i rolnikom, dowody ojcowskiej swęj miłości i łaski.

Starać się będzie Jego Królewska Mość dobro stanu szlacheckiego szczególnie przez ustanowienie hypoteki i kassy krajowej kredytowej podwyższyć, do czego już pewne rozrządzenia rozpoczęte, które w krótcie zupełny swój pośpiech wiaść mają.

Niemniej użyje Jego Królewska Mość takich środków, aby tameczne collegia krajowe o życzeniach szlachty za każdym powszechnem urządzeniem ich dotyczącem, prawdziwą bezpośred-

через посредство благонамѣренныхъ и образованныхъ членовъ туземнаго осѣдлаго дворянства.

Тѣ же, которые отличаются особенною вѣрностію и привязанностію къ высочайшей особѣ Его Королевскаго Величества и преданностію къ интересамъ его государства, удостоятся отъ Его Величества высокихъ титуловъ и почестей, а также гражданскихъ и военныхъ должностей, сообразно ихъ способностямъ и личнымъ качествамъ.

Относительно сбора податей со шляхты, Его Величеству также угодно, чтобы ей оказывались всевозможныя облегченія.

Съ этою цѣлью, нынѣ классификація и измѣреніе земель все прекращены; хотя же, посредствомъ тщательной классификаціи, поступило бы въ казну гораздо больше податей, особенно съ земель шляхетскихъ, однако Его Величество, желая поощрить шляхту Южной Пруссіи къ лучшему воздѣлыванію земель и склонить ее къ соразмѣрному установленію въ ея имѣніяхъ барщины, повелѣлъ на будущее время, начиная съ Іюньскаго срока, вмѣсто 10% взимать со шляхты 24%, а податнюю систему шеленжную вовсе отмѣнить.

Его Королевское Величество надѣется, что его вассалы тѣмъ болѣе будутъ довольны настоящимъ распоряженіемъ, что эти доходы преимущественно назначены на сохраненіе спокойствія и порядка, которыхъ такъ долго не имѣла область Южной Пруссіи, по случаю содержанія и поставки войскъ. Его Величество надѣется, что шляхта Южной Пруссіи оцѣнитъ по достоинству это высокое доказательство монаршей милости и заботливости, что она будетъ назначенныя съ нея подати вносить своевременно и бездомночно, и что тѣмъ съ большею еще вѣрностію и усердіемъ станетъ стремиться къ исполненію всѣхъ благотворныхъ установленій Его Королевскаго Величества. Въ противномъ случаѣ Король былъ бы вынужденъ побуждать ее къ тому строгими и рѣшительными мѣрами.

ничаю wiadomość i poznanie onychże przez pewne i światłe członki tamecznie osiadłej szlachty odbierały.

Ci zaś mianowicie, którzy przez szczególniejszą wierność, i przywiązanie do najwyższej osoby Jego Królewskiej Mości, i do interesów jego państwa distinguishing się, od Jego Królewskiej Mości znakomitemi godnościami i honorami obdarzonemi będą, i nadto takowym Jego Królewskiej Mości urzędy cywilne i wojskowe, stosownie do ich przymiotów, udzieli.

Jako też względem wybierania podatków od szlachty, Jego Królewskiej Mości wszelką powolność zachowaną mieć chce.

Na ten koniec teraz cała klasyfikacya i rozmiar zupełnie ustaje, a lubo podatki przez ścisłą klasyfikacyą osobliwie z gruntów szlacheckich, daleko większeby były wynalezione, wszelako Jego Królewskiej Mości, chcąc szlachtę Pruss-Południowych do lepszej uprawy gruntów swoich, i do łagodniejszego i przyzwoitszego ustanowienia pańszczyzny osiadłym w swych dobrach, zachęcić, jedynie zamiast 10 od sta, na przyszłość, a to od raty Czerwcowej roku bieżącego począwszy, 24 od sta od szlachty wybierać, ustanawia, przeciwnie zaś podatkovanie szlachezkiego wcale znosi.

Spodziewa się Jego Królewskiej Mości, iż wazallowie Jego tem bardziej z niniejszego rozrządzenia kontenci zostaną, ile że te dochody nadewszystko do zachowania stałego pokoju i porządku, których prowincya Pruss-Południowych przez tak długi czas pozbawiona została, przez utrzymywanie i ustanowienie wystarczającego wojska, są przeznaczone, i że szlachta Jego Królewskiej Mości Pruss-Południowych, znakomity ten dowód łagodności i ochrony z należytą wdzięcznością uznawać, swoje wymierzone podatki wcześniej i rzetelnie składać, i z tym większą wiernością i gorliwością do wykonywania wszystkich zbawiennych Jego Królewskiej Mości ustaw przywiązywać się będzie, inaczej byłby Najjaśniejszy Pan przymuszonym, surowemi i gwałtownemi środkami do tego przynaglać.

Обеспечивая католическому духовенству дальнейшее владѣніе имѣніями, Его Величество оказываетъ монаршую милость также и въ установленіи податей.

Подать съ него будетъ взиматься только отъ чистыхъ доходовъ духовныхъ бенефіцій, по исключеніи расходовъ на надобности церкви, а именно—50 процентовъ собственно съ имѣній и земель духовныхъ, а съ другихъ статей доходовъ только 20 процентовъ.

Тѣ духовныя общества и отдѣльныя лица, которыя получаютъ годового дохода только 500 польск. злот., освобождаются отъ всякихъ податей.

Тѣ духовныя общества и отдѣльныя лица, которыя получаютъ годового дохода не болѣе 2,000 польск. зл., будутъ платить только прежнюю подать въ 10 процентовъ.

Тѣ духовныя общества и отдѣльныя лица, которыхъ годовой доходъ превышаетъ 2,000 п. зл. въ годъ, облагаются податью въ 50 процентовъ, соразмѣрно прежнему 20-процентному окладу, временно, впредь до опредѣленія чистаго дохода ихъ бенефіцій.

Въ случаѣ предъявленія духовнымъ обществомъ или отдѣльнымъ лицомъ доказательствъ въ неправильномъ исчисленіи, въ прежнее время, упомянутыхъ 20%, принимаемыхъ нынѣ въ основаніе къ увеличенію подати до 50 процентовъ,—будутъ приняты зависящія мѣры къ опредѣленію дѣйствительнаго дохода. Въ сихъ видахъ надлежитъ прежде всего съ достоверною точностію опредѣлить чистый доходъ всѣхъ тѣхъ духовныхъ бенефіцій, которыя обложены 50-процентною податью, и, по исключеніи изъ онаго расходовъ на церковныя надобности, назначить 50 процентовъ лишь только съ поземельнаго дохода, а 20 процентовъ—съ дохода со всѣхъ прочихъ доходовъ.

Если, наконецъ, окажется, что къ духовнымъ фундаціямъ отнесены особенныя и благотворительныя обязательства, напр. воспитаніе дѣтей, содержаніе госпиталей и проч., то съ такого, на богоугодное дѣло назначеннаго фондуша слѣдуетъ платить въ казну всего 10 процентовъ; при чемъ за правильностью расхода означеннаго

Духовиѣнству католическому, которому дalsze posiadzicielstwo dóbr ich Jego Królewska Mość zabezpiecza, równie dowody swęj dobrotności przy stanowieniu podatków udziela.

Podatki onychże od czystych tylko dochodów duchownych ich bенефіцјów, po odtrąceniu wydatków na potrzeby kościelne, a mianowicie podatek 50 od sta szczególnie z dóbr i gruntów duchownych, z inszych zaś intrat i użytków tylko 20 od sta wybierane być mają.

Te duchowne zgromadzenia i pojedyncze osoby, które tylko 500 zлот. pol. rocznego dochodu mają, wolnemi są od wszystkich podatków.

Te duchowne zgromadzenia i pojedyncze osoby, które nie mają nad 2,000 zлот. pol. rocznego dochodu, płacić będą tylko dawniejszy podatek 10 od sta.

Te duchowne zgromadzenia i pojedyncze osoby, których intrata więcj niż 2,000 zлот. pol. rocznie wynosi, podlegać będą podatkowi 50 od sta, jednak mają tylko 50 od sta tymczasem, aż do doskonalszego wynalezienia czystych dochodów ich bенефіцјów, stosownie do owych 20 od sta wypłacone być.

Jeżeliby jednak jakie duchowne zgromadzenie, albo pojedyncza osoba, dowodem okazała, iż owe dawniej regulowane 20 od sta, nieprawnie wynalezione zostały, a tak podług tego wyznaczone 50 od sta za bardzo podwyższone i uciążliwe były, użyja się służące sposoby do wynalezienia istotnych dochodów. Tym celem ma na przód czysty dochód wszystkich tych duchownych bенефіцјów, które 50 od sta płacić mają, najdostateczniej być wynaleziony, wydatki kościelne, potrzebne od dochodu odtrącone, i 50 od sta tylko od dochodu z gruntów, 20 zaś od sta od wszystkich innych użytków wybierane być mają.

Jeżeli wreszcie do jakiej fundacyi duchownej, szczególne i dobrotoczne obowiązki są przyłączone, na przykład wychowanie dzieci, utrzymywanie szpitali, więc od tego, na tak dobrotoczny koniec, wyznaczonego funduszu, tylko 10 od sta wypłacane będą,

фундуша должны имѣть бдительный надзоръ военныя и экономическія Его Величества Камеры.

Его Королевское Величество, кромѣ того, оказалъ уже свое благоволеніе многимъ духовнымъ лицамъ Южной Пруссіи, пожалованіемъ выгодныхъ бенефицій, и впредь не оставитъ безъ подобныхъ милостей туземныхъ уроженцевъ.

Старосты, не принимавшіе участія въ возстаніи, оставлены въ пожизненномъ пользованіи своими старостинскими доходами, которые, и послѣ отчисленія вносимыхъ старостами процентовъ, все-таки довольно значительны, по той причинѣ, что доходы эти исчислены были подлежаще и въ уменьшенномъ количествѣ. А какъ, на основаніи высочайшихъ распоряженій, даже всѣ лица служащія обязаны вносить въ казну извѣстную подать въ размѣръ получаемого ими жалованья, то тѣмъ болѣе старосты, не обремененные службою и непосредственно пользующіеся значительными выгодами отъ государства, должны уплачивать 20 процентовъ съ старостинскихъ доходовъ, остающихся послѣ вычета изъ нихъ, вносимыхъ старостами до настоящаго времени процентовъ.

За симъ такой староста, который платитъ 50 процентовъ или двѣ кварталы, обязанъ съ остальныхъ двухъ кварталъ вносить въ казну 20 процентовъ.

Его Королевское Величество преимущественно обращаетъ вниманіе на улучшеніе быта земледѣльцевъ. Съ этою цѣлью, возлагается на обязанность особенныхъ Коммисаровъ, не нарушая правъ шляхетскаго сословія, опредѣлить съ большею точностію и справедливостію работы и барщину. Его Величество надѣется на содѣйствіе въ томъ со стороны шляхты Южной Пруссіи, — тѣмъ болѣе, что Его Величество, при всякомъ случаѣ, а особливо при взиманіи податей, поступаетъ съ нею, какъ съ зажиточнѣйшимъ сословіемъ, столь попечительно и милостиво.

А чтобы нынѣ же оказать земледѣльцамъ всемилостивѣйшее благоволеніе, Его Королевское Величество, для облегченія въ нѣкоторой мѣрѣ ихъ положенія, симъ постановляетъ, что отнынѣ по-

jednak wojskowe i ekonomiczne Jego Królewskiej Mości kamery mają mieć pilny dozór na słuszne i potrzebne obracanie funduszu tego.

Już Jego Królewska Mość oprócz tego wielom duchownym Pruss-Południowych przez rozdanie zyskowych beneficjów dowody sprzyjania swego okazał, i nie omieszką nadal czynić tego dla tamże rodowitych.

Starostowie, którzy nie należeli do insurekcyi zostaną dożywotnie w possessyi i używaniu swych starościńskich dochodów, gdy jednak po odciagnieniu procentów które dawali, i przy których małych podatkach Jego Królewska Mość, im, pomimo nie należycie i bardzo nisko oszacowanych dochodów ich starościńskich, pozostać się dopuszcza, przecież im jeszcze znaczne intraty zostają. A według rozrządzenia Jego Królewskiej Mości kaźden nawet płatny officyant od pensyi swojej pewny podatek do Skarbu płacić musi, tedy i starostowie także, którzy, żadną urzędową służbą nie są obciążeni, a jednakże z kraju immediate tak znaczne pożytki ciagną, z dochodów swych starostw, które im po odtrąceniu dotychczas dawanych procentów, jeszcze pozostają, 20 od sta dawać mają.

Ten tedy starosta, który 50 od sta, albo dwie kwarty płacił, musi jeszcze, z tych pozostałych dw'ch kwart 20 od sta płacić.

Najszczególniej zwraca Jego Królewska Mość baczość swoją na uszczęśliwienie rolników, tym końcem mają ich roboty, i proporcjonalne ułożenie pańszczyzny przez osobnych Kommissarzy, słuszniej i przyzwoiciej, bez uszkodzenia jednak i umniejszenia praw stanu szlacheckiego, być regulowane, i spodziewa się Jego Królewska Mość, że się szlachta Pruss-Południowych powolniejszą w tym okaże, ile gdy Jego Królewska Mość z nią jako najmożliwszym stanem w kaźdym razie, a mianowicie w opłacaniu podatków, tak ochronnie, i z ulgą postępuje sobie.

Ażeby zaś okazał Jego Królewska Mość zaraz rolnikom przychylność swoją, dla ulżenia niejakiego ich sytuacyi, deklaruje Jego

дать за убой скота по деревнямъ, или шкурная подать, вовсе отменяется.

Такимъ образомъ Его Величество, въ непродолжительное время облегчилъ тягости земледѣльцевъ, частію уничтоженіемъ подати съ музыки, частію же настоящею отменою шкурной подати, а за симъ они впредь обязаны платить только обычную досель подымную подать.

Наконецъ, во всѣхъ селахъ и деревняхъ должны быть немедленно назначены солтысы, которые, за усердное исполненіе этой обязанности, освобождаются отъ подымной подати, равно отъ доставки подводъ и отъ ливерункованія фуража.

Обыватели и жители городовъ также удостоены очевидныхъ доказательствъ милости Его Королевскаго Величества за бездоимочный взносъ паравовъ (или платы за право свободной торговли), равно за значительное увеличеніе суммъ, отпускаемыхъ изъ казны на содержаніе полиціи, бургомистровъ и другихъ чиновниковъ городского управленія, а не менѣе и за отпускъ вспомогательныхъ суммъ на отстройку городовъ и разныхъ зданій.

Его Величество и впредь будетъ заботиться: объ облегченіи устройства черепичныхъ крышъ и каменныхъ дымовыхъ трубъ; о снабженіи мѣстечекъ, находящихся въ бѣдномъ положеніи, пожарными инструментами; объ открытіи новыхъ училищъ и лучшемъ устройствѣ существующихъ; объ установленіи однажды навсегда во владѣльческихъ мѣстечкахъ податей и сборовъ, которые мѣщане платятъ своимъ господамъ; о дозволеніи вывоза за границу сукна и другихъ фабричныхъ товаровъ; объ увеличеніи ихъ продажи и улучшеніи выдѣлки; объ оживленіи промышленности и въ особенности о приведеніи ремеслъ и городской торговли въ цвѣтущее состояніе.

Посему предписывается всѣмъ военнымъ и экономическимъ Его Королевскаго Величества Камерамъ, Ландратамъ, Штеіератамъ и всѣмъ прочимъ властямъ, чтобы они въ дѣйствіяхъ своихъ руководствовались вышеизложенными постановленіями, и чтобы

Królewska Mość tutaj, iż odtąd podatek od rzezi po wsiach, czyli skórowe zupełnie znosi się.

Jego Królewska Mość więc przez krótki czas ciężary rolników częścią przez zniesienie podatków od muzyki, częścią przez terazniejsze skassowanie skórowego ulżył i ciż płacić będą poprzednio tylko zwyczajne aż do tąd podymne.

Nakonec mają też natychmiast, po wszystkich wsiach sołtysi być postanowieni, którzy za pieczołowite sprawowanie urzędu sołdeckiego, od podymnego, tudzież od dawania podwód i od liwelowania furazów wolnemi będą.

Obywatele także i mieszkańcy miast przez wierne opłacanie parafów (czyli wolność kupczenia), tudzież przez znaczne przyczynienie summ, które Jego Królewska Mość, na opłacanie burmistrzów policji i innych miejskich urzędników dostarcza, niemniej przez udzielanie posiłkowych pieniędzy, na wybudowanie miast i na inne budowle oczywistych doznali dowodów łaski Jego Królewskiej Mości.

Będzie się dalej Jego Królewska Mość starała pokrywanie dachów dachówką, i stawianie murowanych kominów łatwiejsze uczynić, wcale ubogie miasteczka, opatrzeniem narzędzi do gaszenia służących, wspierać, więcej szkół zakładać i lepiej je urządzić, w dziedzicznych miastach mianowicie podatki i pobory, które mieszczanie swym panom oddają, raz na zawsze ustanowić, wywozu sukna i innych fabrycznych towarów, dopuszczać, odbyć i polepszeniaich powiększać, przemysł ożywiać, i nadewszystko rzemiosła wszystkie miejskie i handle do stanu kwitnącego przyprowadzić.

Nakazuje się zatem wojskowym i ekonomicznym Jego Królewskiej Mości Kamerom, Landratom, Steierantom i wszystkim innym Zwierzchnościom, aby we wszystkim podług wyrażonych tutaj przepisów i ustaw rządili się, i o to starali się, aby to obwie-

о настоящемъ объявленіи довели до свѣдѣнія всѣхъ вообще и
каждаго въ особенности жителя края какого бы то ни было сословія
или званія.

Данъ въ Бреславль, 24 Апрѣля 1795 г.

По именному Его Величества всемилостивѣйшему повелѣнію.

(подписано) *de Гоймъ.*

№ 2.

Рескриптъ прусскаго министерства, объясняющій увеличе-
ніе подати офяры отъ духовенства.

(1 Іюня 1795 г.)

Въ Познанскую Палату военныхъ дѣлъ и имуществъ.

ФРИДРИХЪ ВИЛЬГЕЛЬМЪ и проч.

Вслѣдствіе представленнаго вами отъ 29 Мая и 10 сего Іюня,
рапорта о податяхъ, въ которомъ главные предметы сего рода
мѣстами чрезвычайно перепутаны, постановляемъ:

1. Касательно перемѣны прежней податной системы, прежде
всего ссылаемся, главнымъ образомъ и вообще, на соотвѣтствен-
ный рескриптъ отъ 20 Апрѣля. Для частнаго же объясненія
послужитъ слѣдующее:

а) Подати, подлежащія ко взносу въ казну съ доходовъ, по-
лучаемыхъ старостами, должны быть исчислены такимъ образомъ,
чтобы, напримѣръ, староста съ годоваго дохода во 100 талеровъ,
съ котораго онъ платилъ до сихъ поръ двѣ кварталы или 50 тал. и

domości wszystkich, i każdego mieszkańca tamtejszej prowincyi, ja-
kiegokolwiek bądź stanu i godności, dojść mogło.

Dan w Wrocławiu, d. 24 Kwietnia 1795 r.

Za wyraźnem Jego Królewskiej Mości Najłaskawszem Zleceniem.

(podpisano) *de Hoym.*

№ 2.

Reskrypt Ministerialny Pruski objaśnia podwyższenie
podatku ofiary duchownej.

(1 Czerwca 1795 r.)

Do Poznańskiej Izby Wojny i Dóbr.

FRYDERYK WILHELM etc.

Na rapport Wasz w sprawie podatków, przedstawiony pod
dniem 10 b. m. i 29 Maja, w którym miejscami główne przedmio-
ty téj treści między sobą bardzo są zmieszane,—Odpowiadamy,
a mianowicie:

1. Co do zmian poprzedniego systematu podatkowego, prze-
dewszystkiem odwołujemy się głównie i w ogólności do właściwego
reskryptu z dnia 20 Kwietnia. Do szczegółowego objaśnienia
posłuży:

a) Co do podatków uiszczać się mających przez starostów
z dochodów pobieranych ze starostw po potrąceniu dawniej płaco-
nej kwarty; takowe obliczać należy w sposób aby naprzykład sta-
rosta z dochodu pobieranego w ilości 100 tal., z którego 2 kwarty

съ котораго ему остается еще 50 тал.,—вносилъ еще 20 процентовъ, то есть 10 талеровъ. Такимъ же образомъ поступать и во всѣхъ другихъ подобныхъ случаяхъ, такъ что тотъ, кто платилъ 3 кватры или 75 тал. со 100 тал., и потому сохранялъ еще для себя 25 тал., съ этихъ 25 талеровъ платилъ бы еще 20 процентовъ, т. е. 5 тал.

б) При обложеніи податью лицъ духовнаго званія, постановлено, впрочемъ, освободить отъ всякихъ податей духовныя общества и отдѣльныя личности, получающія дохода 500 п. зл. въ годъ. Получающіе дохода не свыше 2,000 п. зл. обязаны платить 10 процентовъ; получающіе же дохода болѣе 2,000 п. зл., должны платить 50 процентовъ; однако эти 50 процентовъ слѣдуетъ исчислять лишь отъ дохода съ имѣній, отъ доходовъ же съ капиталовъ должно быть взимаемо 20 процентовъ.

Не вдаваясь однакожъ на первый разъ въ точное исчисленіе доходовъ духовенства, надлежитъ поступать на точномъ основаніи польскаго тарифа, такимъ порядкомъ, чтобы тѣ духовныя лица, кои въ польскія времена платили 20 процентовъ, нынѣ вносили 50 процентовъ; и тѣмъ болѣе можно поступать такимъ образомъ, а въ особенности временно, что даже въ польскія времена, на тѣхъ, кто имѣлъ доходы свыше 2,000 п. зл., наложена была плата 20 процентовъ, а получавшіе менѣе 2,000 п. зл. должны были платить 10 процентовъ.

Равнымъ образомъ во времена польскія постановлено, чтобы духовныя лица, получающія дохода только 500 п. зл., были освобождены отъ всякихъ податей.

Вслѣдствіе сего, такія духовныя лица не помѣщены и въ польскомъ тарифѣ 10-процентной подати съ духовныхъ имѣній. Еслибы однакожъ въ польскомъ тарифѣ оказались явныя упущенія, противныя этому основанію, то есть, еслибы доходы духовнаго общества или отдѣльныхъ лицъ были исчислены въ 500 п. зл. и менѣе и помѣщены въ тарифѣ, какъ обложенные податью,—въ такомъ случаѣ столь очевидныя ошибки въ тарифѣ должны быть исправлены, и съ этою цѣлью польскій тарифъ долженъ быть подробно разсмотрѣнъ.

czyli 50 tal. opłacał dotychczas, a z którego mu jeszcze 50 tal. zostaje, wnosił jeszcze 20 procent to jest 10 tal. — i tym sposobem postąpić we wszystkich innych podobnych wypadkach, tak że ten kto opłacał 3 kwarty czyli 75 tal. od 100 tal., a przeto zachował jeszcze 25 tal., od tychże 25 tal. uiszczal jeszcze 20 procent, to jest 5 tal.

b) Przy opodatkowaniu osób duchownych, postanowiono wyprawnie, iż tak zgromadzenia duchowne jak i pojedyncze indywidua, posiadające 500 złp., wolne będą od wszelkich podatków. Posiadający dochód nie przewyższający 2,000 złp. będą opłacać 10 procent; zaś pobierający dochód wyższy nad 2,000 złp. wnosić będą 50 procent; jednakże te 50% tylko od dochodów z ich dóbr liczyć się winny; z dochodów zaś z kapitałów 20 procent opłacać się ma.

Nie wdając się wszakże jak na teraz w dokładne ocenienie dochodów duchowieństwa, postępować należy ściśle na zasadzie taryfy polskiej w ten sposób, aby duchowni, którzy za czasów polskich 20 procent płacili, obecnie 50 procent uiszczali i tem bardziej, szczególniej chwilowo, tym sposobem postępować można, że nawet za czasów polskich, na tych, którzy mieli dochody większe nad 2,000 złp., nałożono opłatę 20 procentów, zaś pobierający mniej od 2,000 złp. do 10 procentów pociągani byli.

Również za polskich czasów zdecydowano, że duchowni mający tylko 500 złp. dochodu, uwolnieni być mają od wszelkich podatków.

W skutek tego tacy duchowni nie figurują i w taryfie polskiej co do 10 procentowego podatku na dobra duchowne włożonego. Jeżeliby jednak w taryfie polskiej na widoczne uchybienia przeciwko tej zasadzie natrafiono, to jest, jeżeliby dochody duchownego zgromadzenia lub pojedynczych indywiduów oznaczono na 500 złp. i niżej pomieszczone były w taryfie i do podatku były zakwalifikowane, natenczas podobne oczywiste błędy w taryfie winny być sprostowane i w tym celu taryfa polska ma być dokładnie

При этомъ, въ разрѣшеніе возбужденныхъ вами вопросовъ относительно обложенія податью духовныхъ бенефиций, соединенныхъ in uno beneficiato, постановляемъ: что, при опредѣленіи податей съ такихъ бенефициатовъ въ размѣрѣ 10 или 50 процентовъ, въ особенности временно, надлежитъ также дѣйствовать на основаніи польскаго тарифа, до тѣхъ поръ, пока не будутъ точнѣе опредѣлены подати со стоимости бенефициатовъ и съ каждаго въ отдѣльности члена духовнаго общества; при устройствѣ 50-процентной подати. Съ духовенствомъ евангелическимъ относительно обложенія податью надлежитъ поступить такъ точно, какъ и съ католическимъ.

Духовенство, доселѣ платившее 10 процентовъ, должно и впредь платить столько же.

А такъ-какъ духовныя общества и отдѣльныя лица, уплачивающія 50 процентовъ, обязаны ихъ вносить только отъ дохода съ имѣній, между тѣмъ едва ли можно полагать, чтобы евангелическое духовенство, какъ таковое, владѣло имѣніями, доходы же получаетъ оно изъ складокъ прихожанъ или изъ церковныхъ фундушей; что евангелическое духовенство, платившее до сихъ поръ 20 процентовъ, и впредь обязано платить столько же.

Католическое духовенство, получающее дохода отъ 1,000 до 2,000 п. зл., обязано и впредь платить subsidium charitativum.

Что касается подымной подати съ солтысовъ, то она и впредь должна быть ими платима; но она будетъ возвращена каждому изъ нихъ (постановленіе это согласно съ правилами отчетности и счетоводства); и, хотя бы даже она не была ими внесена дѣйствительно наличными деньгами, а потомъ опять наличными деньгами возвращена, то по крайней мѣрѣ въ окружныхъ податныхъ счетахъ должна быть показываема, такимъ образомъ, какъ-бы она была наличностію вносима и наличностію же возвращена.

Такой возвратъ солтысамъ подымной складки долженъ производиться изъ ремиссіонныхъ фундушей въ полугодовые сроки— въ Мартъ и Сентябрь.

rozpatrzoną. Przy tem na zapytanie Wasze dotyczące opodatkowania beneficjów duchownych, połączonych in uno beneficiato, postanawiamy, że i przy oznaczeniu podatków z podobnych beneficj, na 10 lub 50 procent, szczególnie tymczasowo, należy również działać na zasadzie taryfy polskiej, aż z czasem podatki z realności beneficj, jak również z personaliter conjunctorum pojedynczo przy uregulowaniu 50 procentowego podatku dokładniej także urządzone będą. Z duchowieństwem ewangelickiem pod względem opodatkowania należy postąpić tak samo jak z katolickiem.

Duchowni, mianowicie którzy dawniej 10 procent płacili, będą i nadal tożsamo opłacać.

Ponieważ zaś duchowni jak indywidua tak również zgromadzenia, uiszczający 50 procentów, takowe tylko od dochodów z swoich dóbr wnosić są obowiązani, a trudno przypuścić aby duchowni ewangelicey quo tales takowe posiadali, dochody zaś przez nich pobierane są ze składek parafian lub z funduszów kościelnych; przeto duchowieństwo ewangelickie które dotychczas 20 procent opłacało, i nadal też samo tylko uiszczać będzie.

Duchowni katolicy mający dochodu od 1,000 do 2,000 złp. opłacać będą i nadal subsidium charitativum.

Co się tyczy podatku podymnego od soltysów, takowy właściwie i nadal tak jak dawniej powinien być przez nich uiszczany; zwróconym im jednak będzie pojedynczo (to urządzenie zgodne jest z zasadami kassowości i rachunkowości) i chociażby nawet opłata podymnego przez nich nie była rzeczywiście gotówką wniesioną, a potem znowu gotówką zwróconą, to jednakże przynajmniej w rachunkach obwodowych podatkowych, powinna figurować jakby gotowizną opłaconą i również gotowizną zwróconą.

Ta bonifikacya składki podymnej w ratach półrocznych to jest w Marcu i Wrześniu z funduszów remissyjnych soltysom zalikwidowana być ma.

Предположение ваше об окончательномъ исключеніи изъ окружныхъ штатовъ подымной подати съ солтысовъ тѣмъ менѣе удобоисполнимо, что должность солтыса не всегда соединена съ одною и тою же сельскою усадьбою, а потому и уплата подымной подати съ каждаго солтыса не всегда одинакова, ибо солтысы иногда могутъ имѣть усадьбу, платящую высшую, а иногда низшую подымную подать.

II. Изъ вышеизложеннаго разъясненія новаго устройства податей легко убѣдиться, что сложная передѣлка окружнаго штата совершенно бесполезна, и что, вслѣдствіе сего, штаты кассъ главныхъ палатъ вскорѣ могутъ быть составлены согласно новому измѣненію податей, что и слѣдуетъ сдѣлать.

III. Раскладка подымной подати между отдѣльными плательщиками составляетъ весьма важную статью рапорта вашего; въ этомъ отношеніи признаемъ нужнымъ:

a) Для каждаго города или селенія раздѣльно принять общую сумму подымной подати, согласно тарифу.

b) Относительно основаній и разрядовъ, имѣющихъ установиться для взиманія подымной подати, въ силу конституціи 1775 года, ожидаемъ отъ васъ обстоятельнѣйшаго рапорта.

c) Слѣдуетъ полагать, что при раскладкѣ подымной подати, владѣльцы упадающую на нихъ часть, а быть можетъ и болѣе того, разложили на отдѣльныхъ плательщиковъ подымной подати.

d) Для устраненія такого злоупотребленія, поручено вамъ 30 Мая сего года издать циркуляръ, строго воспрещающій подобный переводъ подымной подати.

e) Подымная подать, слѣдующая со всякой усадьбы раздѣльно, будетъ опредѣлена согласно общеобязательному тарифу и относительно обложенныхъ ею отдѣльно, а также на основаніи правилъ, изданныхъ для отдѣльныхъ плательщиковъ.

Такимъ порядкомъ должна быть установлена раскладка податей ландратомъ и сборщикомъ каждаго округа, лишь только будутъ утверждены основанія подымной подати, изложенныя подъ лит. в.

Вніосекъ Вашъ о оstateczne wykreślenie z etatu obwodowego podatku podymnego soltysów, tѣмъ менѣе да się przyjąć, że urząd soltysa nie zawsze jest przywiązany do jednѣj i tѣj samѣj zagrody wiejskiej, a przeto i opłata podymnego od kaźdego soltysa nie zawsze jest równa, albowiem soltysi czasami mogą mieć zagrodę opłacającą wyźsze, a czasami niźsze podymne.

II. Podług niniejszychъ uprzednichъ objaśnień co do nowego uregulowania podatków, przekonacie się natychmiast, że skomplikowane przerobienie etatu obwodowego, bynajmniej nie jest potrzebnemъ i że w skutek tego etaty dla kass Izby Głównychъ wkrótce stosownie do nowѣj modyfikacyi podatków będą mogły być wypracowane, co jest oczekiwaniem.

III. Rozkład podatku podymnego na pojedynczychъ kontrybuentów jest waźnymъ bardzo przedmiotemъ Waszego rapportu, i względemъ takowego uważamy:

a) Należy przyjąć dla kaźdego miasta lub wsi, z osobna, sumę ogólną podatku podymnego stosownie do taryfy.

b) Co do zasadъ i klassъ ustanowić się mającychъ dla ściągania podatku podymnego na mocy konstytucyi z r. 1775, oczekiwany jest zapowiedziany rapport dokładniejszy.

c) Godzi się przypuścić że dominia przy rozkładzie podatku podymnego, część na nie przypadającą a może być i więcej jeszcze, na pojedynczychъ kontrybuentów podymnego rozłożyły.

d) Ażeby znieść takie nadużycie polecono Wamъ pod dniemъ 30 Maja r. b., wydać okólnikъ surowo zakazujący podobne przenoszenie podatków.

e) Podatekъ podymny mający być opłacany od kaźdej z osobna osady, ustanowionymъ będzie podługъ ogólnie obowiązującej taryfy, i w zastosowaniu do pojedynczo opodatkowanychъ, jak również podługъ zasadъ przyjętychъ dla pojedynczychъ kontrybuentów.

W ten sposóbъ zatemъ ma być ustanowiony rozkładъ podatkówъ przezъ landrata i poborcę kaźdego obwodu, skoro tylko pod lit. b, wyszczególnione zasady co do podatku podymnego, stale przyjętemi będą.

f) Если въ нѣкоторыхъ мѣстахъ окажется, какъ уже сказано выше, что владѣлецъ, при взиманіи подымной подати, взыскавъ оную въ слишкомъ увеличенномъ размѣрѣ, въ такомъ случаѣ нужно сообразить, не имѣетъ ли онъ права — излишка подымной подати принять въ счетъ чинша съ принадлежащихъ имѣнію земель, хотя бы даже и нельзя было упрекнуть его собственно въ переводѣ подымной подати.

g) Въ городахъ подымная подать должна быть умѣренно разложена на отдѣльныхъ плательщиковъ на тѣхъ же самихъ основаніяхъ. Излишекъ, прежде полученный магистратомъ по сей статьѣ, слѣдуетъ записать особо, какъ подать городскую, и на будущее время взимать ее въ видѣ городской подати.

h) Относительно основаній раскладки подымной подати, вы имѣете войти въ соглашеніе съ двумя остальными палатами и о послѣдующемъ донести.

Остается при этомъ упомянуть, что во всякой деревнѣ владѣльческая и крестьянская подымная подать должна быть исчислена подробно и записана раздѣльно.

IV. Какъ кажется, вы имѣете ошибочное понятіе объ обязанностяхъ сельскихъ солтысовъ. Къ нимъ вовсе не относится раскладка подымной подати и ливерунковаго контингенса. Ихъ дѣло только:

a) Взыскать съ плательщиковъ подымную подать въ назначенномъ съ нихъ количествѣ и всю собранную сумму этой подати въ деревни представить въ казначейство. Между тѣмъ, впредь до положительнаго исчисленія и приведенія въ порядокъ общей подымной подати, съ каждаго селенія отдѣльно, необходимо оставить прежній способъ взиманія съ плательщиковъ полной суммы подымной подати.

b) Раскладка подати ливерунковаго контингенса должна быть произведена казначействомъ, равно какъ и вознагражденія за ливерунокъ. Солтысъ есть собственно только посредникъ, вносящій деньги въ податную кассу и принимающій оныя для плательщиковъ.

f) Jak wyżej wspomniano zdarzy się tu i owdzie że dominium pobierając podatek podymny, takowy w zbyt wielkiej ilości pobierze, jednakże wypadnie wziąć na uwagę, czy dominium nie będzie upoważnione do przyjęcia tego nadmiaru podatku podymnego, tytułem czynszu z gruntu dominialnego, chociażby nawet zarzut przeniesienia podymnego nie miał właściwie miejsca,

g) W miastach podatek podymny ma być rozłożony z umiarkowaniem na pojedynczych kontrybuentów podług tychże samych zasad. Przewyżka jaką magistrat z tej okoliczności poprzednio ściągnął, zapisana będzie osobno jako podatek miejski i na przyszłość jako podatek miejski ma być ściągana.

h) Co do zasad rozkładu podatku podymnego, macie się porozumieć z dwiema drugimi Izbami i o skutku złożyć rapport.

Przy tem pozostaje do nadmienienia, że przy każdej wsi, dominialne i włościańskie podymne powinno być po szczególe obliczone i osobno zapisane.

IV. O ile się zdaje, macie nie właściwe wyobrażenie o obowiązkach soltysów wiejskich. Do soltysów bynajmniej nie należy rozkład podatku podymnego i kontyngensu liwerunkowego. Rzeczą ich jest tylko:

a) Odebrać od kontrybuentów taką ilość podatku podymnego, jaka od nich przypada, i uezierać całą sumę podatku podymnego ze wsi, wnieść do urzędu skarbowego. Tymczasowo, dopóki podatek podymny ogólny, na każdą po szczególe osadę nie zostanie ustanowiony i uregulowany, wypada pozostawić dotychczasowy sposób zbierania od kontrybuentów całkowitej summy podatku podymnego.

b) Rozkład podatku kontyngensu liwerunkowego powinien być uskutecziony przez urząd skarbowy również jak i wynagrodzenie za liwerunek; soltys jest właściwie tylko pośrednikiem wnoszącym pieniądze do kassy podatków i odbierającym takowe dla kontrybuentów.

Необходимо обращать особенное внимание на правильную раскладку ливерунковаго контингенса; при чемъ замѣтимъ, что было бы сообразнѣе и справедливѣе, чтобы владѣльцы въ особенности вносили эту подать не въ размѣрѣ подати подымной, но пропорціонально суммѣ подати 24-процентной.

c) Что касается вознагражденія за подводы, то имѣющій квитанцію въ доставкѣ подводы можетъ получить вознагражденіе въ казначействѣ, безъ посредничества солтыса.

Полагаемъ, что настоящимъ подробнымъ рескриптомъ мы разъяснили вамъ вполнѣ рескриптъ 20 Апрѣля относительно всѣхъ могущихъ встрѣтиться сомнѣній и недоумѣній.

Въ Бреславлѣ, 1 Юня 1795 г.

(подписалъ) *фонъ Гоймъ.*

N° 3.

Объявленіе прусскаго министерства о классификаціи доходовъ духовенства относительно подати офяры.

(28 Юня 1795 г.)

Частыя жалобы католическаго духовенства Южной Пруссіи на неправильную классификацію ихъ доходовъ польскимъ правительствомъ и на то, что польскіе лустраторы не обращали ника-

Wypada mieć na szczególniej uwadze stosowny rozkład kontyngensu liwerunkowego, przyczem nadmieniam się, że byłoby stosowniej i sprawiedliwiej, aby dominia w szczególności opłacały ten podatek, nie w stosunku podymnego, ale w proporcji summy podatku 24 procentowego.

c) Co się tyczy wynagrodzenia za podwozy, to każdy posiadający kwit na dostarczoną podwoz, może odebrać wynagrodzenie w urzędzie skarbowym bez pośrednictwa soltysa.

Sądzimy że niniejszym szczegółowym reskryptem objaśniliśmy wam reskrypt z dnia 20 Kwietnia, względem wszelkich wydarzyć się mogących nieporozumień i wątpliwości.

w Wrocławiu d. 1 Czerwca 1795 r.

(podpisano) *von Hoym.*

N° 3.

Obwieszczenie Ministerialne Pruskie co do klasyfikacyi duchownych pod względem podatku ofiary.

(z d. 28 Czerwca 1795 r.)

Częste zażalenia duchowieństwa katolickiego prowincyi Pruss-Południowych, na mniej rzetelne za Rządu Polskiego ich dochodów wyklassyfikowanie, i że Lustratorowie polscy żadnego na wy-

кого вниманія на необходимые церковные расходы, требуютъ установить подати съ доходовъ духовенства на болѣе вѣрныхъ основаніяхъ, которыя подробно изложены въ грамотѣ 24 Апрѣля, а именно:

1. Только тотъ доходъ слѣдуетъ считать подлежащимъ обложенію податю, который остается за вычетомъ необходимыхъ церковныхъ расходовъ.

2. Платежъ 50 процентовъ долженъ быть взимаемъ только съ доходовъ отъ имѣній и поземельной собственности, съ прочихъ же доходовъ, напр. съ провизіи и другихъ церковныхъ прибылей, слѣдуетъ взимать лишь 20%.

3. Въ случаѣ, еслибы нѣкоторые духовныя бенефиціи были подчинены какимъ-либо постороннимъ обязательствамъ, напр. воспитанію дѣтей, содержанію госпиталей, въ такомъ случаѣ отъ доходовъ съ фондуша на то назначеннаго, должно взимать въ казну всего 10%.

Правилами этими должна руководствоваться Коммисія, учрежденная собственно для составленія правильной и вѣрной классификаціи доходовъ всего духовенства (какъ въ обществахъ, такъ и въ отдѣльных лицахъ).

Эта Коммисія, подъ руководствомъ Военно-экономическихъ Камеръ Южно-Прусскаго края, должна исполнять свои обязанности безъ малѣйшаго пристрастія. Такою мѣрою устранится поводъ къ возобновенію со стороны духовенства жалобъ на обременительныя подати и обнаружится, въ какой степени жалобы эти основательны. Послѣ столь выгоднаго для духовенства распоряженія, правительство увѣрено, что лица духовнаго званія, въ объявленіи своихъ доходовъ, сохранять нелицемѣрную совѣст-

датки konieczne kościelne nie mieli względu, wymagają aby podatki z dochodów ich opłacać się mające, podług pewniejszych ustanowione były stosunków, a które w patencie pod d. 24 Kwietnia wyszłym dokładnie są opisane; podług tych więc,

1. Dochód z którego podatek opłacany być ma, ten tylko uważany być może, który po odciagnieniu koniecznych kościelnych pozostaje wydatków.

2. Że opłata 50% z dochodów tylko dóbr i własności gruntowych odbieraną być ma, z innych zaś dochodów np: z prowizyów i innych percepcyi kościelnych tylko 20% opłacać się powinno.

3. W przypadku, gdyby które Beneficium duchowne do jakowych pobocznych obowiązane było powinności np: do edukacyi lub utrzymywania szpitalów, wtenczas z dochodów funduszu do tego ustanowionego tylko 10% do Skarbu opłacać się ma.

Te więc warunki będą przepisem dla kommisyi, ustanowionej jedynie w celu rzetelnego i dokładnego wykłasyfikowania dochodów wszelkiego Duchowieństwa (Corporum et individuorum).

Ta więc Kommissya pod wodzą Wojennych Ekonomicznych Kamer Południowo Pruskich swe czynności bez najmniejszej odbywać będzie parcjalności, i tym sposobem zapobiedz się ma dalszym Duchowieństwa na uciążliwe podatki zażaleniom, przez co wykaże się także, kto słuszną a kto pozorną tylko do uzalenia się miał przyczynę; przy tem zaś tak dogodnem urządzeniu spodziewa się Rząd, że Duchowieństwo w podaniu swych dochodów tę ścisłą sumienia zachowa rzetelność, jaka szczególnie do osób tego szano-

ность, свойственную въ особенности ихъ стану и долженствующую служить высокимъ примѣромъ всѣмъ прочимъ сословіямъ.

Тѣ же изъ духовныхъ обществъ (въ цѣломъ составѣ и по разнѣ), въ которыхъ классификація произведена комиссіею, назначенною по распоряженію нынѣшняго правительства, не вправѣ вторично представлять вѣдомостей о своихъ доходахъ, и подати съ этихъ доходовъ должны быть вносимы на основаніяхъ, изложенныхъ въ грамотѣ 24 Апрѣля, равно въ настоящемъ объявленіи подъ №№ 1, 2 и 3.

Еслибы духовенство евангелическаго вѣроисповѣданія имѣло причины жаловаться на несправедливую классификацію ихъ доходовъ, то оно должно обращаться съ своими просьбами въ военныя и экономическія камеры Южной-Пруссіи, которыя поручать немедленное и точное разсмотрѣніе такихъ жалобъ учрежденной съ вышеозначенною цѣлью для сего комиссіи.

Однако впредь до окончательнаго составленія новой раскладки податей, католическое и евангелическое духовенство обязано вносить подати по польскому тарифу, съ такою только разницею, что платившіе прежде 10% и нынѣ необлагаются высшимъ окладомъ, а тѣ, которые вносили прежде 20%, должны нынѣ платить 50%. Впрочемъ, еслибы 50-процентный сборъ оказался слишкомъ обременительнымъ, въ такомъ случаѣ можно довольствоваться 20-ю процентами, приостановивъ взносъ остальныхъ 30% впредь до окончательнаго опредѣленія чистаго дохода.

Бреславль, 28 Іюня 1795 года.

wnego sięga się stanu, a który dla wszystkich innych w każdym postępowaniu przykładowym być powinien wzorem.

Te zaś duchowne zgromadzenia, (Corpora et Individua) które przez Kommissyę klasyfikacyjną od teraźniejszego Rządu ustanowioną klasyfikowane były, powtórnie już swoich podawać nie mają dochodów, lecz tylko opłata od nich podług, w Patencie pod dnem 24 Kwietnia wyszłym, wyrażonych i tu pod liczbą 1. 2. 3. powtórzonych warunków, ustanowioną być ma.

Jeżeliby Duchowieństwo wyznania Ewangelickiego teraz na mniej rzetelne swych dochodów wyklassyfikowanie uznać się miało, tedy swoje do Wojennych i Ekonomicznych Kammer Południowo-Pruskich ma zanieść żądanie, które zwyż wspomnianym celu ustanowionej Kommissyi ściśle tęg okoliczności roztrząśnienie nie zwłocznie zależy.

Tymczasowo jednak dopóki ustanowienie podatków zupełnie ukończone nie będzie, tak Katolickie jako i Ewangelickie Duchowieństwo takowe podług taryff polskich opłacać jest obowiązane z tą tylko różnicą, iż kto przed tém 10%, tyle i teraz, a kto przed tém 20% opłacał, teraz 50% płacić będzie. — Jeżeliby zaś opłacanie 50% za zbyt uciążliwe być zdawało się, tedy 20 tylko płacić ma, a 30% zawieszone będą aż do zupełnego czystej intraty wynalezienia.

w Wrocławiu, dnia 28 Czerwca 1795 r.

N° 4.

Рескриптъ Прусскаго Министерства, разрѣшающій возбужденные вопросы о 24-процентной подати офярѣ и запрещающій переводъ этой подати на крестьянъ.

ФРИДРИХЪ ВИЛЬГЕЛЬМЪ

Король и проч. Нашъ и проч.

(26 Юля 1795 г.)

Изъ рапортовъ вашихъ отъ 18 Юня и 8 Юля сего года видно, что объявленіе о вновь назначенныхъ въ Южной-Пруссіи податяхъ возбудило разные вопросы, вслѣдствіе чего вы испрашиваете болѣе опредѣлительнаго разрѣшенія.

Первое сомнѣніе ваше состоитъ въ томъ, слѣдуетъ ли, при обложеніи менѣе зажиточной шляхты податью, придерживаться тѣхъ самихъ правилъ, которыя изданы о шляхтѣ состоятельной, а именно: обязана ли первая наравнѣ съ послѣднею платить 24%, вмѣсто прежнихъ 10%, такъ какъ во время люстраціи, болѣе зажиточная шляхта объявила доходы съ своихъ имѣній невѣрно, въ гораздо меньшемъ размѣрѣ, нежели шляхта менѣе зажиточная.

Вслѣдствіе сего сообщаемъ вамъ:

1. Если имѣніе непомѣрно обременено налогомъ по случаю преувеличенія вообще подлежащаго окладу чистаго дохода, то владѣльцу имѣнія предоставляется право ходатайствовать о составленіи, на его счетъ, новой таксаціи, которая и можетъ быть немедленно произведена военнымъ совѣтникомъ Матіасомъ; если же имѣнія эти были уже отаксованы, въ такомъ случаѣ надлежитъ

N° 4.

Reskrypt Ministerialny Pruski udziela objaśnienia co do podatku ofiary 24% i zabrania przenosić ten podatek na włościan.

(26 Lipca 1795 roku).

FRYDERYK WILHELM

Król etc, Nasz etc.

Z raportu waszego z dnia 18 Czerwca i 8 bieżącego Lipca, okazuje się, że ogłoszenie dotyczące podatków na przyszłość w południowych Prussach opłacać się mających, daje Wam powód do rozmaitych zapytań, na które pragniecie mieć dokładniejsze decyzje.

Pierwsze Wasze powątpiewanie tyczy się przedmiotu następującego: czy przy opodatkowaniu, ze szlachtą mniej zamożną tak samo postępować należy jak z bogatszą? mianowicie, ażeby tak pierwsza jak i druga zamiast dawnych 10% teraz 24% płaciła? bogatsza bowiem szlachta, za czasów polskiej lustracji niewłaściwie i daleko niższe ze swoich dóbr wykazała dochody, aniżeli mniej zamożna.

Co do tego udzielamy Wam objaśnienie, że:

1. Jeżeli majątek szlachecki znajduje się przeciążonym w ten sposób, że w ogóle, czysty opodatkowaniu podlegający dochód z dóbr jego, w samej rzeczy za wysoko został oznaczony, na ten czas pozostawia mu się nie zaprzeczone prawo wyrobienia własnym kosztem sprawiedliwszej taksy, co spiesźnie, szczególnież teraz, przez Radcę Wojny Mathiasa, dopełnionem być może, chyba

всякій разъ предварительно испрашивать нашего разрѣшенія. Буде мелкопомѣстная шляхта считаетъ себя чрезмерно обремененною, потому только, что нѣкоторые болѣе состоятельные владѣльцы, во время польскаго правительства, понизили, можетъ быть, свои доходы и исходатайствовали утвержденіе такой оцѣнки посредствомъ люстраціи, въ чемъ шляхта менѣе зажиточная не успѣла; то обстоятельство это не можетъ быть принято во вниманіе, такъ какъ обременительность налоговъ состоитъ не въ томъ, что нѣкоторые лица не вносятъ подати по количеству полного дохода съ своихъ имѣній, но въ томъ, что другія лица уплачиваютъ 24% отъ суммы, превышающей дѣйствительный доходъ. Объ этомъ вы обязаны увѣдомить подлежащихъ ландратовъ, для руководства при разрѣшеніи жалобъ подобнаго рода.

2. По второму вопросу:

обязаны ли крестьяне, получившіе отъ владѣльца часть земли, съ условіемъ платежа всѣхъ отнесенныхъ къ ней податей, вносить также и 24-процентную увеличенную подать? Вопросъ этотъ, впредь до устройства взаимныхъ отношеній сельскаго населенія, можетъ быть разрѣшенъ лишь временно, въ такомъ смыслѣ: что всякій переводъ податей считается противузаконнымъ и рѣшительно воспрещается. Напротивъ, каждый землевладѣлецъ долженъ платить подать только съ своей земли; а какъ въ настоящее время подымная подать считается единственнымъ налогомъ, обременяющимъ усадьбы, находящіяся въ пользованіи крестьянъ, то они не обязаны платить никакихъ другихъ податей, кромѣ подымной.

Посему всѣ контракты, обязывающіе крестьянъ къ участию въ платежѣ такихъ податей, которыя обязанъ вносить владѣлецъ съ собственныхъ земель, непосредственно имъ обрабатываемыхъ, слѣдуетъ считать недействительными; если же и за симъ владѣлецъ земли будетъ домогаться подобнаго перевода податей на основаніи контракта, въ такомъ случаѣ онъ долженъ искать судебнымъ порядкомъ. Вслѣдствіе сего, поручается вамъ, сообщить объ этомъ ландратамъ съ тѣмъ, чтобы они, обращали особенное

же добра те już były taksowanemi, w skutek czego wypadła każdem razem, najprzód do nas się odnieść. Jeżeli drobna szlachta sądzi się być przeciążoną jedynie dla tego, że może który bogaty właściciel za czasów polskich, za nisko i nie właściwie dochód z dóbr swoich wykazał i takową takse przez lustrację przeprowadzić zdołał, co się biedniejszej szlachcie nie udało; to tego za przeciążenie uważać nie można; albowiem przeciążenie nie zawiera się w tém, jak to już wzmiankowano, że ktoś inny nie opłaca podatku od całkowitego dochodu swoich dóbr, ale w tém, że ktoś opłaca 24% od summy przewyższającej rzeczywisty dochód ze swoich dóbr. — O czym macie zawiadomić właściwych landratów, dla spiesznej przedwstępnej decyzji co do podobnych skarg.

2. Co do drugiego zapytania:

Czy włościanie, którzy otrzymali od właściciela gruntu z warunkiem aby od nich wszystkie przypadające podatki opłacali, również do podwyższonego 24 procentowego podatku pociągani być mają? na takowe tymczasowo aż do uregulowania stosunków wiejskich tylko to może być zdecydowane: że każde przenoszenie podatków jest przeciwnem prawu i zostało wzbronionem. Owszem, każdy właściciel gruntu uiszcza li tylko podatki ciążące na jego gruncie; — o ile w teraźniejszym czasie podymne właściwie za podatek przywiązany do osady kontrybuentów uważanym być ma, o tyle takowy kontrybuent nie opłaca żadnych innych podatków jak tylko jedno podymne.

Przeto wszystkie kontrakty warujące, aby poddany przyjął udział w podatkach, które właściciel z własnych i bezpośrednio przez siebie uprawianych gruntów uiszcza, są nieważne; a jeżeliby właściciel który podobne przeniesienie podatków ex alia fundamento contractus upozorować i takowe żądać zamysłał, to powinien tego dochodzić na drodze prawnej. Następnie macie o tém uwiadomić landratów, aby na podobne zdarzyć się mogące przypadki, dawali troskliwą baczość i o nich Was uwiadomili, abyście po-

вниманіе на подобные случаи и немедленно доносили объ нихъ, для зависящаго съ вашей стороны распоряженія, согласно приведеннымъ указаніямъ. Циркуляръ, для объявленія о семъ гражданамъ края, вовсе не нуженъ, такъ какъ онъ могъ бы вызвать недоразумѣнія, противныя видамъ правительства; довольно предписать ландратамъ, чтобы они внимательно наблюдали за исполненіемъ настоящихъ правилъ.

Третій вопросъ: города королевскіе или духовенству принадлежащіе, должны ли вносить подать офяру по прежнему, или уплачивать подать процентную и въ какомъ размѣрѣ?—разъясняется слѣдующимъ образомъ. Кто владѣетъ землями, пользующимися такими правами и привилегіями, какія дарованы шляхетскимъ имѣніямъ, тотъ обязанъ платить 24%.

Вообще, относительно прежняго 10-процентнаго польскаго тарифа, должно принять общимъ правиломъ, что платившіе прежде по сказанному тарифу 10% обязаны вносить нынѣ 24%.

По четвертому вопросу: какъ поступать въ отношеніи къ шеленжному сбору? Сборъ этотъ въ городахъ и староствахъ, платившихъ кварту, равно въ духовныхъ имѣніяхъ, совершенно прекращается, на томъ основаніи, что всѣ тѣ, кои въ прежнее время вносили шеленжную подать, нынѣ обложены увеличенными податями, и это увеличеніе главныхъ податей—причина отмены шеленжной подати.

По пятому вопросу: слѣдуетъ ли со старостинскихъ и другихъ королевскихъ имѣній, поступившихъ уже въ число коронныхъ, за вычетомъ издавна платимыхъ процентовъ, взимать еще 20% съ остальнаго дохода? Мы вполне согласны со взглядомъ вашимъ, что относительно всѣхъ вообще старостинскихъ имѣній должно поступить единообразно, а именно: остающіеся, за вычетомъ доселѣ платимыхъ квартъ, 20% причислить къ доходамъ съ коронныхъ имѣній, не смѣшивая ихъ съ приходомъ податей, такъ какъ при встрѣчающихся по штатамъ недомыслахъ соотвѣтственнѣе не преувеличивать штатъ податей

длугъ zasad wzmiankowanych mogli decydować. Cyrkularza zaś dla uwiadomienia o tém wszystkich poddanych nie potrzeba; albowiem to mogło by wywalać nieporozumienia przeciwne celowi; landratom tylko; powinniście polecić troskliwie i baczne przestrzeganie tych zasad.

Na trzecie pytanie: Czy miasta do królewszczyzny lub duchowienstwa należące, mają i nadal dawną opłacać ofiarę, lub też w jakiej wysokości mają uiszczać podatek procentowy?— niniejszém się objaśnia, że kto posiada grunta z takimi przywilejami i wolnościami, jakie do majątków szlacheckich są przywiązane, powinien uiszczać 24%.

I w ogólności należy przyjąć tę zasadę, co do dawniej 10 procentowej taryfy polskiej, że kto podług tej taryfy dawniej 10% płacił, ten ma teraz 24 uiszczać.

Co do czwartego pytania: jak postępować wypada z podatkiem szelężnym? takowy podatek przy opłacie w miastach i starostwach, kwart, jako też w dobrach duchownych, zupełnie ustaje; dla tego, że ci wszyscy którzy oddawna szelężne uiszczali, w podatkach podwyższeni zostali i to podwyższenie głównych podatków jest przyczyną zniesienia szelężnego.

Co do piątego zapytania: czy ze starostw i innych królewskich dóbr, które już do dóbr koronnych wcielonymi zostały, po potrąceniu oddawna uiszczanych procentów z pozostałego dochodu jeszcze 20% pobieranemi być mają?

Zgadzamy się z Waszem zapatrywaniem się, że ze wszystkimi starościńskimi dobrami jednakowo postąpić należy, a mianowicie 20% zbywające po straceniu dotychczas opłacanych kwart, doliczyć do dochodów z dóbr koronnych, a nie zamieszczać ich w przychodzie z podatków; ponieważ przy wydarzających się nie-

чтобы имѣть возможность получить по крайней мѣрѣ ожидаемую по штату сумму.

На 6-ой вопросъ: не слѣдуетъ ли въ духовныхъ имѣніяхъ, получающихъ дохода менѣе 2,000 п. зл., но, не смотря на то, причисленныхъ, по польскому тарифу, къ разряду платившихъ 20%, уменьшить эти проценты до 10?—отвѣчаемъ, что, если въ тарифѣ оказываются столь разительныя упущенія, что духовныя общества и лица, доходъ коихъ оцѣненъ менѣе 2,000 п. зл. обложены 20-процентною, слѣдовательно нынѣ 50-процентною податью; то подобная ошибка должна быть немедленно исправлена въ тарифѣ, и въ такомъ случаѣ подать съ духовныхъ обществъ или лицъ должна быть понижена до 10%.

Если при настоящей таксаціи доходовъ окажется, что чистые доходы духовныхъ обществъ и отдѣльныхъ лицъ простираются свыше 2,000 п. зл., въ такомъ случаѣ надлежитъ довести о томъ подробно, для болѣе соотвѣтственнаго установленія податей.

Наконецъ, по седьмому вопросу—о іезуитскихъ имѣніяхъ, съ имѣніями этого рода должно поступить такимъ же порядкомъ, какъ и съ имѣніями шляхетскими, и потому ихъ слѣдуетъ обложить 24-процентною податью.

Указаніями сими должны вы руководствоваться во всѣхъ случаяхъ.

Въ Бреславлѣ, 26 Іюля 1795 г.

(подписано) *фонъ Гоймъ.*

Плоцкой Палатѣ

doborach etatu stosowniej jest, nie przesadzać etatu podatków ażeby zawsze przynajmniej zamierzony etat mógł być osiągniętym.

На шестое pytanie: czy dobra duchowne mające mniej jak 2,000 złp. dochodu i które pomimo to w taryfie polskiej do 20% pociągnięte zostały, mają mieć te procenta na 10 niższe? odpowiadamy że jeżeli w samej taryfie tak rażąco znajdują się uchybienia, że duchowne zgromadzenia i osoby tego stanu otaksowane zostały jako mające dochodu mniej jak 2,000 złp. i pomimo to do podatku 20 a zatem na teraz do 50% pociągnięte zostały; natenczas podobna omyłka taryfy powinna być natychmiast sprostowaną i w podobnym razie podatek od duchownych zgromadzeń lub indywiduów na 10% niższy być winien.

Jeżeliby się okazało przy terażniejszym otaksowaniu dochodów duchowieństwa, tak zgromadzeń jako i indywiduów, że podobne zgromadzenia lub indyviduum, rzeczywiście daleko więcej niż 2,000 złp. czystego dochodu posiada, w takim razie wypada zrobić o tém szczegółowe doniesienie, dla właściwszego ustanowienia podatku.

Na koniec co się tyczy 7° pytania względem dóbr jezuickich, z którymi należy postąpić zupełnie tak samo jak z dobrami szlacheckimi; przeto do podatku 24% podciągnąć je należy.

Temi objaśnieniami macie się kierować we wszystkich wypadkach.

w Wrocławiu, d. 26 Lipca 1795 r.

(podpisano) *v. Hoym.*

do Izby Płockiej.

№ 5.

Грамота Прусскаго Короля, по силѣ которой подати въ уѣздахъ, вновь присоединенныхъ, сравнены съ существующими въ Южной Пруссіи.

(7 Іюля 1796 г.)

№ LXXIII. Грамота о временной поземельной подати въ польскихъ уѣздахъ, присоединенныхъ къ королевскимъ владѣніямъ 6 Іюня 1796 года.

ФРИДРИХЪ ВИЛЬГЕЛЬМЪ

Божією милостію

КОРОЛЬ ПРУССКІЙ и проч.

Отеческія чувства, которыми мы проникнуты относительно увеличенія благосостоянія всѣхъ нашихъ вѣрноподданныхъ, возбуждаютъ въ насъ заботливость о томъ, чтобы въ уѣздахъ бывшей польской Рѣчипосполитой, въ теченіе нынѣшняго года присоединенныхъ къ Нашимъ владѣніямъ, наравнѣ съ прежними нашими провинціями были вездѣ упрочены спокойствіе и порядокъ, чтобы каждый пользовался своими правами и собственностію, чтобы правосудіе исполнялось какъ слѣдуетъ и полиція была вездѣ надлежащимъ образомъ устроена, вслѣдствіе чего увеличилось бы общее счастье и благосостояніе.

Но, какъ существующія государственныя подати не достаточны для покрытія расходовъ, потребныхъ для веденія администраціи края, направленной къ такимъ цѣлямъ, и на содержаніе войска, нужнаго для его обороны, то недостатокъ сей слѣдуетъ пополнить посредствомъ соразмѣрнаго увеличенія государственныхъ податей.

№ 5.

Patent Króla Pruskiego porównywa podatki w powiatach nowo przyłączonych, z Prussami południowemi.

(7 Lipca 1796 roku).

№ LXXIII. Patent względem tymczasowego regulowania podatków gruntowych w powiatach polskich przyłączonych do krajów królewskich, przez objęcie w posiadanie d. 6 Czerwca 1796 r.

FRYDERYK WILHELM

z Bożej łaski

KRÓL PRUSKI etc.

Uczucia ojcowskie, jakimi o zwiększenie pomyślności wszystkich naszych wiernych poddanych przejęci jesteśmy, obudzają w Nas troskliwość, aby w powiatach byłej Rzeczypospolitej Polskiej, w ciągu roku bieżącego do krajów Naszych wcielonych, na równi z dawniejszemi naszymi prowincjami, pokój i porządek wszędzie były zabezpieczone; każdy w swoich prawach i własności był utrzymanym; sprawiedliwość jak należy była wymierzana i policja wszędzie jak wypada urządzona; w skutek czego zwiększyło by się szczęście i dobrobyt ogólny.

Gdy jednakże dotychczasowe podatki krajowe nie są dostateczne do pokrycia wydatków potrzebnych na prowadzenie Administracyi kraju, skierowanej ku takim celom, i na utrzymanie wojska potrzebnego do obrony kraju; przeto należy brakujące środki zapewnić przez proporcjonalne podwyższenie wspomnianych podatków krajowych.

§ 1.

Посему всемилостивѣйше повелѣваемъ, дабы временно, начиная съ 1-го Іюля с. г., подать офяра была во всѣхъ вышеупомянутыхъ уѣздахъ собрана въ размѣрѣ, существующемъ нынѣ въ Южной Пруссіи.

§ 2.

Засимъ, вмѣсто 10-процентной офяры, которая была взимаема доселѣ съ свободныхъ вотчинныхъ земель, торговли и привилегій, со шляхты въ городахъ, а равно съ другихъ обложенныхъ этою податью свободныхъ поземельныхъ владѣній,—начиная съ 1-го Іюля сего года, была вносима 24-процентная, согласно Южно-Прусскому тарифу.

§ 3.

Далѣе, имущества и владѣнія духовныя, вмѣсто платимыхъ донынѣ 20%, съ 1-го Іюля должны платить 50% со своихъ приведенныхъ въ извѣстность доходовъ.

Желая однакожъ временно сдѣлать облегченіе бѣлому духовенству, занятому своимъ духовнымъ призваніемъ и часто получающему весьма малые доходы, а вмѣстѣ съ тѣмъ способствовать тѣмъ духовнымъ заведеніямъ, которыя основаны для особенно полезныхъ цѣлей, постановляемъ слѣдующее:

§ 4.

Духовныя общества и отдѣльные лица, имѣющія только 500 п. зл. годоваго дохода, освобождаются отъ всѣхъ податей.

§ 1.

Przeto niniejszém łaskawie rozkazujemy, żeby tymczasowo poczawszy od dnia 1 Lipca r. b podatek ofiara był we wszystkich wyżej wspomnianych powiatach ściągnięty podług stopy exystującej obecnie w południowych-Prussach.

§ 2.

Następnie, zamiast 10% ofiary, które od wolnych dziedzicznych gruntów, od handlów i przywilejów, od szlachty w miastach, oraz od innych do opłaty tego podatku podciągniętych wolnych posiadłości gruntowych dotychczas uiszczane były, poczawszy od 1 Lipca r. b., 24%, podług stopy Pruss-południowych, opłacane być mają.

§ 3.

Dalėj, własności i używalności duchowne, zamiast dotychczasowych 20%, od 1 Lipca uiszczać mają 50% ze swoich zlustrowanych dochodów.

Tymczasowo wszakże pragnąc przynieść ulgę duchowieństwu świeckiemu, duchowém swém powołaniem zajętemu, a częstokroć małe bardzo dochody posiadającemu, a oraz przyjsć w pomoc tym zakładom duchownym, które dla szczególnie użytecznych celów założonemi zostały; postanawiamy niniejszém co następuje:

§ 4.

Duchowne: Corpora et individua, mające tylko 500 złp. rocznego dochodu, będą wolne od wszelkich podatków.

50% или двѣ кварталы обязаны съ двухъ остальныхъ кварталъ вносить еще 20%, какъ это дѣлается въ Южной Пруссіи.

§ 5.

Всѣ духовныя общества и отдѣльныя лица, коихъ доходъ не превышаетъ 2,000 п. зл. въ годъ, обязаны платить по прежнему 10%.

§ 6.

Духовныя общества и отдѣльныя лица, получающія годового дохода болѣе 2,000 п. зл. обязаны платить 50%, каковая подать, впредь, до приведенія въ извѣстность чистаго дохода съ ихъ бенефіцій, будетъ взимаема по распоряженіямъ, касающимся прежнихъ 20%.

§ 7.

Духовныя заведенія, съ которыми, по волѣ основателя, соединены особенныя благотворительныя цѣли, какъ-то: содержаніе учебныхъ заведеній или госпиталей, — съ фондушей, назначенныхъ на эти благотворительныя цѣли, должны платить ояры всего 10%.

При чемъ само собою разумѣется, что палаты военныхъ дѣлъ и имущества обязаны наблюдать, чтобы таковыя заведенія дѣйствительно и вполне соответствовали своимъ благотворительнымъ цѣлямъ.

§ 8.

Староства и другія подобныя коронныя имѣнія за вычетомъ слѣдующихъ съ нихъ кварталъ, начиная съ 1-го Іюля с. г. должны платить еще 20% такимъ порядкомъ: платившія издавна

§ 5.

Wszelkie duchowne Corpora et individua, używające dochodów rocznie nie przewyższających 2,000 złp., jak dawniej tylko 10% opłacać będą.

§ 6.

Duchowni posiadający dochodu rocznego więcej jak 2,000 złp., tak corpora jak individua opłacać będą 50%, który to podatek aż do wykrycia gruntowniejszego dochodu z ich Beneficjów, podług rozporządzeń tyczących się dawnych 20% ściągany będzie.

§ 7.

Zakłady duchowne z któremi, z woli fundatora szczególne dobroczynne cele połączone zostały, jako to zakłady wychowania lub szpitalne, od funduszów przeznaczonych na te cele dobroczynne tylko 10% podatku ofiary uiszczać będą.

Przytém samo przez się rozumie, że Izby wojny i dóbr czuwać powinny, aby takowe zakłady rzeczywiście i z całą dokładnością swoim celom dobroczynnym odpowiadały.

§ 8.

Starostwa i inne podobne dobra koronne, mają po potrąceniu uiszczających się kwart, zaczawszy od 1 Lipca r. b., jeszcze 20% opłacać, a to w sposób taki, że te, które oddawna 50% czyli 2 kwarty uiszczały; z pozostających dwóch kwart jeszcze 20% opłacać będą, jak to się практикуje w południowych Prussach.

§ 9.

Напротивъ, Мы повелѣваемъ, чтобы прежде взимаемая подать Ledergeld, а равно и подать шеленжная съ 1-го Іюля с. г. были вовсе отмѣнены.

§ 10.

Настоящія правила должны исполнять каждый и назначенныя подати вносить въ подлежащія кассы бездоимочно въ установленные сроки, во избѣжаніе экзекуціоннаго понужденія, которое палатамъ военныхъ дѣлъ и имуществъ предписано, въ случаѣ надобности, употреблять со всею строгостію и неотступностію.

Дана въ Потсдамѣ, 7 Іюля 1796 года.

(М. П.)

(подписано) Фридрихъ Вильгельмъ.

(подписали): фонъ Гоймъ. фонъ Шреттеръ.

§ 9.

Przeciwnie, wola Nasza jest, aby poprzednio ściągany podatek Ledergeld, jako i uiszczanie podatku szelęznego, od 1 Lipca r. b. zupełnie ustały.

§ 10.

Do niniejszego ma się tedy każdy stosować i zarządzane podatki w przeznaczonych terminach do kass właściwych jak najakuratniej wносить, a to dla uniknienia egzekucyjnego przymusu, który izbom wojny i dóbr, w razie potrzeby, surowie i nieodstępnie zarządzić polecono.

Dan w Potsdamie, d. 7 Lipca 1796 r.

(L. S.)

(podpisano) FRYDERYK WILHELM.

(podpisano) v. Hoym v. Schrötter.

N° 6.

Циркуляръ ко всему духовенству Ново-восточнаго Прускаго края, съ объясненіями относительно подати офяры отъ духовенства.

(27 Апрѣля 1797 г.)

Его Величество Всемилоствѣйшій Государь нашъ, Король Пруссій, желая располагать средствами на покрытие значительныхъ расходовъ, необходимыхъ для защиты края и управления здѣшней провинціи, соизволилъ лично, Высочайшею своею Особою, признать необходимымъ—увеличить государственныя подати, а вмѣстѣ съ тѣмъ и подати достопочтеннаго духовенства здѣшняго края, согласно Высочайшей грамотѣ, обнародованной 7 Іюля 1796 года, на основаніи прежнихъ польскихъ тарифовъ; но при этомъ Его Королевское Величество употребилъ всѣ старанія, чтобы таковое увеличеніе размѣра подати не причиняло ни малѣйшаго обремененія одному на счетъ другого, и чтобы духовенство, пользующееся скудными доходами не было лишено средствъ къ приличному содержанію себя.

Это однакожъ легко могло бы случиться при распредѣленіи, которое бы явилось, при буквѣальномъ исполненіи Королевской грамоты 7 Іюля 1796 года, и въ случаѣ строгаго примѣненія къ прежнимъ постановленіямъ о податяхъ, ибо напримѣръ:

1. тому, кто съ 510 злотыхъ дохода обязанъ уплатить 10% или 51 злотый, оставалось менѣе, чѣмъ тому, кто имѣетъ дохода всего 500 злотыхъ и потому вовсе освобожденъ отъ подати;

2. тому же, кто съ 2,500 злотыхъ дохода, вмѣсто прежнихъ 20% , обязанъ платить 1,250 п. зл., осталось только 1,250 зл., слѣдовательно менѣе, чѣмъ тому, который, получая

N° 6.

Циркуляръ до całego провинціи Ново Wschodnich Pruss Duchowieństwa, z objaśnieniami co do podatku ofiary duchownej.

(27 Kwietnia 1797 r.)

Najjaśniejszy Król Jego Królewska Mość Pruski, Pan Nasz Najmiłościwszy, chcąc należycie wystarczyć w wielu expensach, dla obrony kraju i zarządzenia tutejszej Prowincji potrzebnych, w Najwyższej Własnej Osobie powołanym być się widział, aby podatki krajowe, a zatem też podatki Wielebnego Duchowieństwa tutejszej prowincji, przez Patent dnia 7 Lipca ogłoszony na fundamencie dawnych polskich taryff podatkowych podwyższyć, atoli jednakże Jego Królewska Mość nie odmiennie wszystkie starania przykładał, ażeby takowe podwyższenie żadnej nie czyniło Praegrawacji jednemu nad drugim, albo li też ażeby duchownym szczuple tylko intraty mającym, przez to Sustentacja przyżwoita odebrana nie była.

Toby jednak przez disproportion, która wtenczas wynika, kiedy się patent d. 7 Lipca a: pr: stricte i podług prawideł bywszego Ustanowienia Podatkowego tłumaczy, łatwo stać się mogło, bo by na przykład:

1. Temu, który od 510 złotych intraty, 10% w summie 51 złotych opłacić powinien, mniej się zostało, niżeli temu, który tylko 500 złotych ma intraty, a zatem od podatku wcale uwolnionym jest.

2. A zaś temu, który od 2,500 złotych intraty zamiast przeszłych 20% w summie złp. 1,250 opłacić obowiązany, tylko 1,250 pozostało, a zatem mniej jak temu, któremu ma

дохода всего 2,000 п. зл., по уплатѣ 10% имѣть въ остаткѣ еще 1,800 злотыхъ.

Его Королевское Величество однакожъ не желаетъ, что бы такая несоразмѣрность прежнихъ податныхъ правилъ была принята въ новоустановленномъ временномъ наложеніи податей, напротивъ, считаетъ необходимымъ, для облегченія болѣе убогаго духовенства, уяснить настоящій смыслъ закона и требуетъ, чтобы относительно податей съ духовенства придерживаться правилъ, изложенныхъ въ грамотѣ 7 Іюля 1796 года.

Посему во взиманіи податей съ духовенства на будущее время, именно съ 1797/8 года, или, что одно и тоже, съ Январскаго срока 1798 года, руководствомъ должны служить слѣдующія правила:

a) Духовенство, имѣющее не болѣе 500 зл. годоваго дохода, не платитъ ничего и относительно офяры освобождается вовсе отъ подати.

b) Кто получаетъ дохода свыше 500 до 2,000 п. зл. включительно, тотъ уплатитъ 10%, однакожъ съ тѣмъ ограниченіемъ, чтобы у него всегда оставалось чистаго дохода 500 зл., слѣдовательно онъ дастъ лишь столько, сколько считаетъ дохода свыше 500 зл., еслибы даже этотъ излишекъ былъ менѣе 10%, установленныхъ прежнимъ правительствомъ края.

c) Кто получаетъ дохода болѣе 2,000 зл., тотъ отдаетъ 50%, но съ тѣмъ самымъ ограниченіемъ, чтобы у него оставалось по крайней мѣрѣ 1,800 зл.; слѣдовательно онъ обязанъ только съ 3,600 дохода платить сполна 50%.

Всемиловитѣйшій Государь нашъ остается въ той увѣренности, что оказанная Его Величествомъ достопочтенному духовенству Монаршая милость, выразившаяся въ опредѣленіи налога соразмѣрно доходамъ и въ назначеніи подати съ духовенства, имѣющаго незначительные доходы, въ размѣрѣ гораздо меньшемъ, чѣмъ во время прежняго польскаго правительства, будетъ принята духовенствомъ со всею благодарностью, и что духовенство постарается явить себя вполне достойнымъ такового благово-

яя только 2,000 зл. пол. интраты, по оплaceniu 10% jeszcze 1,800 злотыхъ zostają.

Jego Królewska Mość wszakże nie téj myśli, ażeby takową dysproporcją bywszych prawideł podatkowych w świeżo ustanowioném tymczasowém nałożeniu podatków przyjąć, i owszem sądzi dla łatwości uboższego Duchowieństwa być koniecznością w istotny sens i myśl prawa wchodzić, i chce, ażeby względem podatków od Duchowieństwa podług przepisów patentem dnia 7 Julii a. pr. wydanym postapione było.

W wybieraniu podatków od Duchowieństwa w przyszłości zatem, a to od roku etatowego 1797/8, albo co jedno znaczy od raty Styczniowej 1798, następujące Ustawy za prawidło służyć mają:

a) Duchowny 500 złotych intraty mający, nie kontrybuje nic i względem ofiary od podatku uwolniony jest.

b) Ten, który nad 500 zło. do 2,000 incl. ma intraty, opłaci 10%, jednakże w tém ograniczeniu, iżby mu zawsze 500 zło. czysto zostawało, a zatem tylko tyle da, ile nad 500 zło. intraty sobie rachuje; gdyby nawet te 10%, pod czas bywszego rządu krajowego ustanowionych, dochodzić nie miało.

c) Ten, który przeszło 2,000 zło. ma intraty, odda 50% lecz w tém samém ograniczeniu, iżby mu się najmniej 1,800 zło. zostało, a zatem dopiero od 3,600 intraty, 50% spełna płacić jest obowiązany.

Najjaśniejszy Król Imci Pan Nasz Najmiłociwszy, łaskawą pokłada ufność w całym Wielebném Duchowieństwie prowincji tu-tejszej, iż Królewską łaską takową, która podatek jego wcale w proporcji dochodów ustanowiła, że uboższe duchowieństwo daleko mniej płacąc teraz, niżeli podczas dawniejszego rządu krajowego płaciło, wdzięcznie uzna i starać się będzie onę nie tylko przez wierność i gorliwość o powodzenie rządu teraźniejszego, lecz też

ления Его Величества не только одними чувствами вѣрноподданнической преданности Престолу, но также и справедливымъ объявлениемъ своихъ доходовъ при предстоящей люстраціи.

Данъ въ Бѣлостоку, 27 Апрѣля 1797 г.

Его Королевскаго Величества, Ново-восточной Пруссіи Военно-экономической Камеры, Коммисія.

N° 7.

Постановленіе Прусскаго Короля, указывающее основанія къ исчисленію подати офіры съ пожалованныхъ имѣній.

(16 Мая 1799 г.)

Любезный Государственный Министръ фонъ Фоссъ!

Такъ-какъ во время пожалованія имѣній въ Южной Пруссіи, принято было по крайней мѣрѣ то основаніе, чтобы ни въ чемъ не измѣнять штатовъ, то, относительно вопроса вашего отъ 11 сего Мая, не подлежитъ сомнѣнію:

1. что окладъ податей съ пожалованныхъ имѣній, не обозначенный въ уставномъ актѣ, долженъ быть опредѣленъ такимъ образомъ, чтобы, не взирая на то, пожалованы ли они въ качествѣ имѣній шляхетскихъ, или какихъ либо другихъ, доходъ съ нихъ къ податнымъ штатамъ исчислить, на шляхетскомъ основаніи, въ 24%, или же сохранить прежнія по польскому тарифу подати, въ ихъ maximum;

2. что во всѣхъ этихъ имѣніяхъ, принадлежавшихъ прежде къ числу королевскихъ или старостинскихъ, за отрицною компетен-

прzez sumienne podanie ich intrat, przy lustracji w swoim czasie wprowadzić mającej się, godnymъ się okazać.

Dan w Białymstoku, dnia 27 Kwietnia 1797 r.

Jego Królewskiej Mości, Nowo-Wschodnich-Pruss Wojenno-Ekonomicznej Kammery Kommissya.

N° 7.

Postanowienie Króla Pruskiego, wskazuje zasady do obliczenia podatku ofiary z dóbr darowanych.

(16 Maja 1799 r.)

Kochany Ministrze Stanu v Voss!

Gdy przy darowiznach dóbr w południowych Prussach przynajmniej téj się trzymano zasady, ażeby w niczemъ nie zmieniać etatów,— przeto, co do pytania Waszego z dnia 11 b. m., nie ma wątpliwości:

1. że opodatkowanie dóbr donacyjnych w południowych Prussach, przy których w akcie nadania nie wyrażono cyframi wysokości opłaty podatkowej, regulowaném być ma w ten sposób, iżby nie zważając na to, czy dobra oddane były jako szlacheckie lub nie, dochód ich obliczyć do etatu kontrybucyjnego podług zasady szlacheckiej 24%, lub też zatrzymać poprzednie na polskiej taryfie opierające się podatki, o ile stanowią maximum podatku;

2. że we wszystkich tych dobrach, o ile poprzednio były królewskimi albo starościńskimi, po nastąpieniu zniesieniu

ции, назначенная съ оной 20 процентная подать должна быть впредь постоянно платима новыми владѣльцами.

Сообразно сему, не оставьте дать надлежащія поясненія Правительственному Совѣтнику фонъ Рейбницу, вслѣдствіе его возраженія и требованія, чтобы 24-процентный платежъ имѣлъ мѣсто не прежде, какъ по окончаніи люстраціи. Означенными указаніями слѣдуетъ руководствоваться во всѣхъ подобнаго рода случаяхъ.

Потсдамъ, 16 Мая 1799 года.

(подписано) Фридрихъ Вильгельмъ.

Государственному Министру фонъ Фоссу.

№ 8.

Рескриптъ Прусскаго Министерства относительно подати офяры съ пожалованныхъ имѣній.

(29 Октября 1804 г.)

Фридрихъ Вильгельмъ и проч.

Познанская палата представила предположеніе, чтобы податныя недоимки, въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ онѣ превышаютъ размѣръ, установленный для шляхетскихъ имѣній, обезпечить казнѣ ипотечнымъ порядкомъ.

Принимая во вниманіе особенныя обстоятельства, изложенныя въ рапортѣ вашемъ отъ 7 истекшаго Сентября, и прилагая у сего, для большей ясности, копію съ означеннаго рапорта, — Отдѣленіе Юстиціи, согласно съ мнѣніемъ провинціального департамента, предписало южно-прусскимъ властямъ, чтобы недоимку въ податяхъ, собираемыхъ съ помянутыхъ имѣній, превышающую

kompetencji właścicieli królewskich lub starościńskich, — nałożona na takową kompetencją, opłata podatkowa 20%, przez nowych właścicieli nadal i wciąż ma być uiszczana.

Stosownie do tego objaśnienie Radcę Rządowego v. Reibnitz, w przedmiocie opozycji, jaką stawili i żądania, ażeby opłata 24% następowała tylko przed tak zwaną lustracją; również podług tego postąpić we wszystkich podobnych wypadkach.

Potsdam, d. 16 Maja 1799 roku.

(podpisano) FRYDERYK WILHELM.

Do Ministra Stanu v. Vossa.

№ 8.

Reskrypt Ministerjalny Pruski co do podatku ofiary z dóbr darowanych.

(29 Października 1804 r.)

FRYDERYK WILHELM etc.

Izba Poznańska przedłożyła, ażeby należności podatkowe, tam gdzie takowe przewyższają stopę dla dóbr szlacheckich ustanowioną, mogły być dla Skarbu hypotecznie zabezpieczone.

Ze względu na ważne powody przytoczone w raporcie Waszym z dnia 7 z. m., który dla większej jasności przy niniejszym w odpisie załączamy, — wydział Sprawiedliwości na wniosek przedłożonego nad Wami Prowincjonalnego Departamentu, wezwał Zarządy Pruss południowych, ażeby uiszczać się mające z takich

установленный 24-процентный окладъ, вносить въ ипотечныя книги.

Сообщая вамъ объ этомъ, повелѣваемъ составить списокъ такимъ пожалованнымъ имѣніямъ, которыя обложены податью больше чѣмъ въ 24%. Списокъ этотъ долженъ быть представленъ тоже для выше указанной цѣли.

Берлинъ, 29 Октября 1804 г.

(подписано) фонъ Фоссъ.

- Примѣчанія.*
1. Королевскою грамотою 12 Февраля 1797 года предписано было—подать ояру устроить надлежащимъ образомъ, однако это не приведено въ исполненіе.
 2. Министерскимъ рескриптомъ отъ 24 Сентября 1795 года подать ояра съ мальтійскихъ имѣній определена въ размѣръ 40%.
 3. Министерскимъ рескриптомъ отъ 16 Ноября 1798 года разъяснено: что подати съ пожалованныхъ имѣній должны быть оставлены въ прежнемъ размѣръ, если вновь исчисленный доходъ окажется меньше люстраціоннаго, и что имѣнія не платящія компетенціи, не подлежатъ подати съ неуставленной компетенціи.
 4. Министерскимъ рескриптомъ отъ 28 Января 1801 года уменьшена подать съ низшаго духовенства.
 5. Министерскимъ рескриптомъ отъ 9-го Іюня 1801 года уменьшенъ размѣръ подати ояры, вносимой духовными обществами, заботящимися о душахъ, напр. коллегіатами и обществами Филипиновъ.
 6. Министерскимъ рескриптомъ отъ 16 Іюля 1806 года объявлено, что не слѣдуетъ взимать подати ояры съ найма домовъ и амбаровъ.

добръ податки, о ileby przewyższały zwykłe 24%, były wniesione do ksiąg hypotecznych.

Podając o tem do Waszój wiadomości, rozkazujemy Wam sporządzić wykaz tych dóbr donacyjnych, w których podatki ustanowione są na wyżej aniżeli 24%;— wykaz taki przedstawicie Rządowi w tymże celu.

Berlin, dnia 29 Października 1804 r.

(podpisano) v. Voss.

- Uwagi.*
1. Patent Królewski z dnia 12 Lutego 1797 r. nakazał uporządkowanie podatku ofiary, co wszakże w wykonanie nie weszło.
 2. Reskrypt Ministerjalny z dnia 24 Września 1795 r. oznaczył ofiarę z dóbr Maltańskich na 40%.
 3. Reskrypt Ministerjalny z dnia 16 Listopada 1798 objaśnił: że w dobrach darowanych podatki dawne mają być zachowane, jeżeli dochód nowo-anszlagowany nie wyrównywa dawnemu lustracyjnemu, i że dobra, które kompetencji nie płać, podatku od nieustanowionej kompetencji ponosić nie mają.
 4. Reskrypt Ministerjalny z dnia 28 Stycznia 1801 r. obniżył podatki płacone przez niższe duchowieństwo.
 5. Reskrypt Ministerjalny z dnia 9 Czerwca 1801 r. obniżył podatek ofiary opłacany przez korporacje duchowne, staranie około dusz mające, jak np. Kollegiaty i Kongregacje Filipinów.
 6. Reskrypt Ministerjalny z dnia 16 Lipca 1806 r. oznajmił: że ofiara z najmu domów i spichrzów nie ma być pobierana.

Распоряженія, изданныя Австрійскимъ правительствомъ.

Часть нынѣшняго Царства Польскаго, именно: Замойскій и Грубьшовскій уѣзды, равно значительное пространство прежняго Королевства — перешли во владѣнїе Австріи въ 1773 году. Уѣзды эти были названы Замойскимъ округомъ, и подать офяра, установленная только въ 1789 году, не была въ нихъ взимаема. Въ 1795 году присоединены къ Австріи: остальная часть нынѣшней Люблинской губерніи, Радомская губернія, кромѣ части Олькушскаго уѣзда, и Станиславовскій уѣздъ, Варшавской губерніи, подъ названіемъ Западной Галиціи; земли же, приобрѣтенныя прежде, а въ числѣ ихъ и Замойскій округъ, наименованы Галиціею Восточною.

Въ Замойскомъ округѣ Австрійское правительство учредило поземельную подать, подъ названіемъ доминикальной контрибуціи, равняющуюся 12% съ объявленнаго владѣльцемъ дохода. Въ Западной Галиціи оно оставило офяру въ томъ видѣ, какъ ее застало, а на свободныя отъ такой подати имѣнія королевскія, казенныя и владѣтельныя по привилегіямъ наложило поземельную подать, подъ названіемъ доминикальной контрибуціи, въ размѣрѣ 10% съ дохода, исчисленную люстраціею. О Западной Галиціи Австрійское правительство обнародовало 21 Февраля 1797 года слѣдующее распоряженіе:

Rozporządzenia wydane za Rządu Austryjackiego.

Część teraźniejszego Królestwa, to jest powiaty Zamojski i Hrubieszowski, razem z większą przestrzenią dawnego Królestwa, przeszły jeszcze w roku 1773 pod panowanie Austryjackie. Nazwano te powiaty Cyrkulem Zamojskim, a podatek ofiary dopiero w roku 1789 ustanowiony, pobierany w nich nie był. W roku 1795 przyłączono do Austrii resztę dzisiejszej gubernii Lubelskiej, gubernią Radomską, prócz części powiatu Olkuskiego i powiat Stanisławowski w gubernii Warszawskiej, wszystko pod nazwą Galicji zachodniej, kraje zaś dawniej nabyte, a w pośród nich Cyrkuł Zamojski, nazwano Galicją wschodnią.

W Cyrkule Zamojskim Rząd Austryjacki ustanowił podatek gruntowy, kontrybucją dominikalną zwany, a wynoszący 12% od dochodu przez właściciela dóbr zadeklarowanego. W Galicji zachodniej utrzymał podatek ofiary, tak jak go zastał, a z dóbr tego podatku nie płacących, to jest Królewskich, Rządowych i za przywilejami trzymanych, ustanowił podatek gruntowy zwany kontrybucją dominikalną, wynoszący 10% od dochodu lustracją wykazanego. Rozporządzenie Rządu Austryjackiego daty 21 Lutego 1797 r. co do Galicji zachodniej wydane, jest następujące:

N° 1.

Распоряжение Императорско-Королевской Полномочной За-
дворной Коммисии Западной Галиции о поземельной подати,
подъ названіемъ доминикальной контрибуции.

(21 Февраля 1797 г.)

Начиная съ 1-го Мая текущего года, должны быть уплачива-
емы, безъ какого либо исключенія, всѣ подати, коимъ подлежатъ
частныя имѣнія, а равно королевскія имѣнія, извѣстныя подъ
названіемъ королевщинъ.

Хотя королевскія староства и камеральныя имѣнія не обло-
жены доминикальною податью, но, такъ какъ, по общимъ правиламъ
Императорско-Королевскихъ государственныхъ учреждений, ни
одна недвижимость не можетъ быть освобождена отъ взноса об-
щественныхъ податей безъ ущерба интересамъ другихъ платель-
щиковъ, то Его Императорско-Королевское Величество, Высочай-
шимъ директоріальнымъ надворнымъ указомъ отъ 15 Февраля
сего года, всемилостивѣйше соизволилъ постановить—всѣ безъ
исключенія казенныя и королевскія имѣнія, а равно частныя и ду-
ховныя, начиная съ 1-го Мая сего года, обложить 10-процентною
доминикальною контрибуціею, въ соразмѣрности исчисленнаго лю-
страціею съ этихъ имѣній дохода; засимъ вычесть изъ онаго ска-
занную контрибуцію, и только изъ остальнаго количества чистаго
въ имѣніи дохода взимать установленную въ прежнее время по-
дать, въ размѣрахъ: половины дохода, трехъ четвертыхъ или
одной четвертой, частей.

Прежде дарованную льготу въ платежѣ контрибуціоннаго
сбора Его Величество сохраняетъ до конца Апрѣля сего года, но
за военное время, именно съ 1-го Ноября 1796 до конца Октяб-
ря 1797 года, пожизненные владѣльцы королевскихъ имѣній,

N° 1.

Rozporządzenie Cesarsko-Królewskiej Pełnomocnej Zadwor-
nej Kommissji Galicji zachodniej, stanowiące podatek grun-
towy zwany kontrybucją dominikalną.

(21 Lutego 1797 r.)

Zaczawszy od dnia 1 Maja roku bieżącego powinny być po-
datki wszystkie, którym dobra prywatne podlegają, także i z dóbr
Królewskich, pospolicie Królewszczyny zwanych, bez ekscepcji
opłacane.

Lubo na Królewskie Starostwa i Kameralne dobra w tutej-
szym kraju żaden dotąd nie był nałożony dominikalny podatek,
gdy jednak według powszechnych prawideł Cesarsko-Królewskich
krajowych Rządów żadna realność, jakiegokolwiek bądź rodzaju,
nie może być wyłączoną z pod opłaty jeneralnych podatków bez
pokrzywdzenia innych kontrybuentów, raczyła przeto Jego Cesar-
sko-Królewska Mość Najwyższym Dyrektorjalnym Nadwornym
Dekretem de dato 15 Lutego r. b. najłaskawiej postanowić, ażeby
na wszystkie Rządowe i Królewskie dobra, bez wyjątku, podobnie
jak na prywatne i duchowne dobra, zaczawszy od dnia pierwszego
miesiąca Maja roku teraźniejszego, względnie do dochodów lustra-
cją wykazanych, nie odtrącając połowy, trzeciej części, które się
już teraz od nich opłacają, 10% dominikalnej kontrybucji nało-
żone, wynikały podatek z lustrowanego dochodu odtrącony i od
ilości resztującej summy połowy, trzy części i kwarty oznaczone
były.

Aż do końca Kwietnia r. t. zostawuje przeto Najjaśniejszy
Pan przy dawniej wprowadzoném uwolnieniu od opłaty kontry-
bucyjnej, lecz za rok military 1797, to jest od dnia pierwszego
Listopada 1796 aż do końca Października 1797 roku powinni po-

согласно грамотъ отъ 24 Октября 1796 года, обязаны внести въ подлежащія окружныя кассы военную подать, въ количествѣ 10% съ своихъ доходовъ, не вычитая изъ нихъ платимыхъ доселѣ податей въ размѣрахъ $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ или $\frac{1}{4}$ частей дохода, тѣмъ болѣе, что означенный 10-процентный сборъ учрежденъ въ видѣ займа, по которому плательщики получаютъ процентныя облигаціи.

Настоящее Высочайшее распоряженіе публикуется во всеобщее свѣдѣніе, съ такимъ прибавленіемъ, чтобы бухгалтерскія росписи доминикальной подати и военнаго займа въ скорѣйшемъ времени разосланы были, посредствомъ королевскихъ крейцатмовъ, ко всѣмъ пожизненнымъ владѣльцамъ королевскихъ имѣній.

Въ Краковѣ, 21 Февраля 1797 года.

(подписано) *Антонъ фонъ Баумъ.*

сиадаче доżywotni dóbr królewskich opłacie kontrybucyjnej odpowiadające 10% wojennego podatku, a tak i następnie, stosownie do patentu wyszłego pod dniem 24 Października roku przeszłego z własnych swych dochodów, ani potrącając od połowy, trzech części i kwarty do przełożonych Cyrkułowych kass popłacić, ile że ten podatek szczególnie w sposobie pożyczki urządzony jest, za którą ciż posiadacze odbiorą Obligacje procentowe.

To Najwzrzsze urządzenie podaje się z tym dodatkiem do powszechnej wiadomości, ażeby repartycje buchhalteryczne wynikłego Dominikalnego podatku i pożyczki wojennej, mogły być przez Cesarsko-Królewskie Kreisamty posiadaczom dożywotnim dóbr Królewskich jak najprędzej dostawione.

W Krakowie, dnia 21 Lutego 1797 r.

(podpisano) *Antoni v. Baum.*

Постановленія, изданныя правительствомъ Герцогства Варшавскаго.

Герцогство Варшавское образовалось, въ 1807 году, изъ земель, отошедшихъ отъ Пруссіи, а именно: изъ нынѣшнихъ Плоцкой, Августовской и Варшавской губерній, за исключеніемъ Станиславскаго уѣзда, а также — изъ части Олькушкаго уѣзда. Въ 1810 году оно увеличилось провинціями, отдѣленными отъ Австріи, то есть нынѣшними Люблинскою и Радомскою губерніями и Станиславовскимъ уѣздомъ. Правительство Герцогства оставило въ своей силѣ подать офяру, существовавшую въ земляхъ, отошедшихъ отъ Пруссіи, ввело эту подать въ часть Олькушкаго уѣзда, въ коей наложи были установлены по Силезской системѣ и подвергло офярѣ не только мелкія помѣстья, освобожденные отъ этой подати, за коими не считалось въ 1789 году 10 корцевъ посѣва, но и все угодья, прибывшія въ промежутокъ времени съ 1789 по конецъ 1806 года. Часть края, отдѣленная отъ Австріи, была уравнена въ отношеніи офяры съ частью, отошедшею отъ Пруссіи; въ Замойскомъ и Грубшовскомъ уѣздахъ, то есть въ бывшемъ Замойскомъ округѣ, доминикальная контрибуція, увеличенная 14%, была замѣнена офярою; въ то же время была приведена въ порядокъ офяра отъ духовенства и освобождены отъ нея духовныя лица, не имѣвшія 75 р. с. юдоваго дохода. Кромѣ того повелѣно въ цѣломъ краѣ обложить офярою доходы, не вписан-

Rozporządzenia wydane za Rządu Księstwa Warszawskiego.

W roku 1807 z krajów po Rządzie Pruskim objętych, a między niemi z gubernii: Płockiej, Augustowskiej, Warszawskiej, prócz powiatu Stanisławowskiego i części powiatu Olkuskiego, powstało Księstwo Warszawskie. W roku 1810 zwiększyło się jego terytorium przestrzenią objętą po Rządzie Austryjackim, to jest dzisiejszą gubernią Lubelską, Radomską i powiatem Stanisławowskim. Rząd tego Księstwa w części po-pruskiej zachował podatek ofiary, jaki zastał; kazał go zaprowadzić w części powiatu Olkuskiego podówczas systematem Szląskim opodatkowania; zarządził pociągnąć do podatku ofiary nie tylko posiadłości drobne, które w r. 1789 niewykazały 10 korcy wysiewu i wolne były od tego podatku, ale i wszelkie użytki przybyte od r. 1789 do końca roku 1806. Część kraju po-Austryjacką porównał pod względem podatku ofiary z częścią po-Pruską; w powiatach Zamojskim i Hrubieszowskim, dawniej Cyrkule Zamojskim, kontrybucją dominikałną zamienił na podatek ofiary przez dodanie do niej 14%; uporządkował ofiarę duchowną pod względem uwolnienia od niej duchownych nie mających dochodu rocznego rs. 75.— Prócz tego nakazał w całym kraju pociągnąć do podatku ofiary dochody pominięte w Lustracjach 1789 roku. W dobrach przez

ные въ описи 1789 года. Съ имѣній, пожалованныхъ частнымъ лицамъ Французскимъ Императоромъ, предписано взимать офяру въ 5%.

Относительно офяры, правительство Герцоства Варшавскаго обнаружовало слѣдующія постановленія.

N° 1.

Постановленіе Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго, относительно подати офяры съ имѣній пожалованныхъ Императоромъ Французовъ.

(21 Іюля 1808 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ,

Божіею милостію

КОРОЛЬ САКСОНСКІЙ, ГЕРЦОГЪ ВАРШАВСКІЙ и проч.

Такъ какъ по тарифамъ, составленнымъ на основаніи сеймоваго постановленія 1789 года, до сихъ поръ еще не было возможности показать и установить съ необходимою вѣрностію и точностію постоянную подать для помѣстій, пожалованныхъ частнымъ лицамъ Императоромъ Французовъ и Королемъ Италіанскимъ, такъ, чтобы лица получившія помѣстья, въ равной соразмѣрности съ прочими владѣльцами земскихъ имѣній, принимали участіе въ общественныхъ налогахъ; то, желая таковымъ лицамъ оказать особенную Нашу милость, по представленію Нашего Государственнаго Совѣта, постановляемъ:

вмѣсто 24-процентной подати, взимаемой съ земскихъ имѣній, владѣльцы пожалованныхъ имѣній, временно будутъ вносить 5% съ доходовъ, установленныхъ по

Cesarza Francuzów rozdarowanych polecił pobierać podatek ofiary w stopie 5%.

Rozporządzenia. przez Rząd Księstwa Warszawskiego co do podatku ofiary wydane, są następujące:

N° 1.

Postanowienie Króla Saskiego, Xięcia Warszawskiego co do podatku ofiary z dóbr darowanych przez Cesarza Francuzów.

(21 Lipca 1808 г.)

Wypis z Protokołu Sekretarjatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI etc.

Gdy z Taryffów, podług Ustawy Sejmu 1789 roku sporządzonych, podatek stały, przypadający na dobra przez Najjaśniejszego Cesarza Francuzów i Króla Włoskiego rozdarowane, z tą dokładnością i punktualnością dotąd jeszcze nie mógł być wyprowadzony i udowodniony, która nieodbiecie jest potrzebną, aby Donatarjusze w równiej proporcji z innemi dziedzicami dóbr ziemskich przyczyniali się do ponoszenia ciężarów publicznych; chcąc oraz tymże Donatarjuszom szczególniejsze Nasze okazać względy na przełożenie Naszej Rady Stanu Nam uczynione, stanowimy:

aby na miejsce podatku 24% z dóbr ziemskich opłacanego, wybierany był tymczasem z dóbr rozdarowanych procent 5% z intrat ostatniemi anszlagami Pruskiemi wyprowadzo-

последнимъ описямъ Прусскаго правительства. Эти 5% вмѣстѣ съ тѣмъ будутъ принимаемы въ основаніе при распредѣленіи фуражной повинности между пожалованными имѣніями, по отношенію ихъ къ имѣніямъ земскимъ.

Приведеніе въ исполненіе настоящей Нашей воли поручаемъ Нашему Министру Финансовъ.

Во дворцѣ Нашемъ въ Пильнѣ, 21 Іюля 1808 года № 38/181.

(М. П.) (подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ, Статсъ-Секретарь
(подписано) *Станиславъ Брежа*.

№ 2.

Выписка изъ сеймоваго постановленія объ оставленіи въ своей силѣ на будущее время взиманія подати офяры.

(24 Марта 1809 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ,

Божіею милостью

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

Всѣхъ и каждого, кому о семъ вѣдать надлежитъ, а именно: помѣщиковъ Нашего Герцогства Варшавскаго, симъ извѣщаемъ, что Посольская Палата, согласно представленному ей отъ Нашего имени проекту, выслушавъ мнѣніе Государственнаго Совѣта и Коммисіи, постановила слѣдующее:

nych, który oraz służyć będzie za zasadę do repartycyi furazów z tychże dóbr względem dóbr ziemskich.

Dopełnienie niniejszej Woli Naszej Naszemu Ministrowi Skarbu polecamy.

W pałacu Naszym w Pilnie d. 21 miesiąca Lipca 1808 r. N. 38/181.

(L. S.) (podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) *Stanisław Breza*.

№ 2.

Wyciąg z uchwały Sejmowej zachowujący nadal pobór podatku ofiary.

(24 Marca 1809 г.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI KSIĄŻE WARSZAWSKI etc. etc.

Wszem w obec i każdemu komu o tém wiedzieć należy, a mianowicie obywatelom Księstwa Naszego Warszawskiego wiadomo czyniemy iż Izba Poselska stosownie do przedstawionego Jój w Imieniu Naszém projektu i po wysłuchaniu mówców Rady Stanu i Kommissyi, uchwaliła co następuje.

Ст. 1.

Существующія до сихъ поръ въ Варшавскомъ Герцогствѣ окладныя и неокладныя подати остаются въ своей силѣ и будутъ взимаемы и впередъ.

Ст. 2.

Вышесказанныя окладныя подати суть слѣдующія:

1. офяра 24-го гроша съ помѣщичьихъ селеній;
2. офяра съ духовныхъ имѣній;
3. постоянная контрибуція, или поземельная подать въ уѣздахъ: Каминскомъ, Волецкомъ, Иновроцлавскомъ, Быдгоскомъ, Торунскомъ, Холмскомъ и Михаловскомъ, Быдговскаго департамента;
4. подымная подать въ городахъ и деревняхъ;
5. лановая подать;
6. subsidium charitativum;
7. канонъ съ мельницъ;
8. административные проценты и компетенціи съ имѣній пожалованныхъ Прускимъ Королемъ;
9. кварцянная подать.

Данъ въ дворцѣ Нашемъ въ Варшавѣ, 24 Марта 1809 года.

(М. П.)

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) Станиславъ Брежа.

Art. 1.

Податки стаѣ и нестаѣ dotадъ в Ксиѣствѣ Варшавскиѣмъ бѣдаѣе, на далѣй zachowane i wybierane byѣ maja.

Art. 2.

Wyѣѣj wymienione podatki стаѣ са наступujące:

1. Ofiara 24-o grosza z dѣbr ziemskich.
2. Ofiara z dѣbr duchownych.
3. Kontrybucya стаѣа, czyli podatek gruntowy z powiatѣw w Departamencie Bydgoskim: Kamińskiego, Waѣckiego, Inowrocѣawskiego, Bydgoskiego, Toruńskiego, Cheѣmińskiego i Miѣchalowskiego.
4. Podymne z miast i wsiѣw.
5. Łanowe.
6. Subsidium Charitativum.
7. Kanon z mѣlynѣw.
8. Procenta administracyjne i kompetencyi z dѣbr darowanych przez Krѣѣla Pruskiego.
9. Kwarciāne.

Dan w paѣacu naszym w Warszawie d. 24 Marca 1809 r.

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

(L. S.)

przez Krѣѣla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) Stanisław Breza.

N° 3.

Постановленіе Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго,
о обложеніи податю офярою вновь прибывшихъ статей.

(25 Мѣрта 1809 г.)

Выписка изъ журнала Статс-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ,

Божіею милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій, и проч. и проч. и проч.

Согласно установленному положенію о подати офярѣ на содержание войскъ, и для точнаго исполненія сего положенія, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Нашъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, совмѣстно съ Министромъ Финансовъ, предпишетъ Префектамъ: немедленно сообщить Департаментскимъ Совѣтамъ табели офяры десятаго гроша; табели подымной подати, составленныя по описямъ 1789 года; табели поствовъ, составленныя Прускимъ правительствомъ, а также табели статистическія продуктовъ и историческія.

Ст. 2.

Для приведенія въ дѣйствіе вышесказаннаго положенія и настоящаго Нашего указа, Департаментскимъ Совѣтомъ вмѣняется въ обязанность: разослать сказанныя табели въ уѣзды по принадлежности, съ присовокупленіемъ поясненій относительно употребленія оныхъ.

N° 3.

Postanowienie Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, zaprowadzające podatek ofiary od nowo przybyłych obiektów.

(25 Marca 1809 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI, ETC. ETC. ETC.

Stosownie do uchwalonego prawa pod tytułem: „ofiara na wojsko“ i w celu uskutecznienia z dokładnością onegoż, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Minister Nasz Spraw Wewnętrznych wspólnie z Ministrem Skarbu wyda zalecenie do prefektów, aby ci natychmiast komunikowali Radom Departamentowym tabelle ofiary dziesiątego grosza, — tabelle podymnego, z lustracyi roku 1789 pochodzące, tabelle wysiewów za Rządu Pruskiego sporządzone, oraz tabelle statystyczne, produktowe i historyczne.

Art. 2.

Rady Departamentowe rozeszlą takowe tabelle do każdego powiatu respective, dołączwszy informacye stosowne do użycia onych, w celu uskutecznienia wspomnionego wyżej prawa i niniejszego Naszego Dekretu.

Ст. 3.

Въ то же время Префекты, посредствомъ Подпрефектовъ, объявятъ помѣщикамъ, дабы они представили, въ означенный срокъ, Уѣздному Совѣту подлежащаго уѣзда вѣрную опись статьямъ, оказаннымъ въ четырехъ пунктахъ закона о подати оцѣнѣ на содержаніе войска, нынѣ подлежащимъ новому налогу. Тоже самое объявятъ они и владѣльцамъ имѣній пожалованныхъ Прусскими Королями; которые владѣльцы, кромѣ вышесказанной описи, обязаны представить пояснительныя доказательства о количествахъ и качествахъ вносимой ими поземельной подати.

Ст. 4.

Нашъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ составитъ образцы сказанныхъ описей и необходимыя къ нимъ общія поясненія и разошлетъ оныя Префектамъ, кои, посредствомъ Подпрефектовъ, общаются таковыя каждому помѣщику.

Ст. 5.

Срокъ для представленія составленной по сказаннымъ образцамъ описи назначается восьмидневный, считая со дня полученія объявленія Префекта.

Ст. 6.

Каждая опись должна быть за подписью представляющаго ее помѣщика, или заступающаго его мѣсто по управленію имѣніемъ или повѣреннаго.

Art. 3.

tym samym czasie prefekci przez podprefektów wezwać obywateli, aby każdy z nich w terminie oznaczonym złożył przed Radą powiatową respective swego powiatu rzetelną dezygnację obiektów z czterema punktami prawa, pod tytułem ofiara na wojsko objętych, a podatkwowi nowemu podlegać mających.— Wezwą także dziedziców dóbr przez Królów Pruskich rozdanych, którzy, oprócz dezygnacji powyżej wymienionych, składać mają dowody objaśniające o ilości i naturze podatku gruntowego przez nich opłacanego.

Art. 4.

Szematy takowych dezygnacji i potrzebne do nich objaśnienia ogólne Minister Nasz Spraw Wewnętrznych ułoży i prefektom prześle, aby ci przez podprefektów każdemu obywatelowi podać je mogli.

Art. 5.

Termin złożenia stosownej do rzeczonych szematów dezygnacji jest w ośm dni od wręczenia, zrobionego przez prefekta, wezwania.

Art. 6.

Każda takowa dezygnacja podpisana być ma przez podającego właściciela, albo jego w rządzie dóbr zastępcę, lub przez u-mocowanego plenipotentą.

Ст. 7.

По получении каждой описи, Уездный Совет сличит оную съ табелями десятого гроша и другими, поименованными въ 1-ой статьѣ настоящаго указа.

Ст. 8.

Въ случаѣ несходства описи съ помянутыми табелями, Уездный Советъ пригласитъ подателя описи для изобличенія его въ томъ и предложитъ ему исправить оную.

Ст. 9.

Въ случаѣ упорства со стороны призваннаго, Уезднымъ Советамъ предоставляется право пригласить двухъ его сосѣдей, коихъ показанія будутъ считаться удовлетворительнымъ доказательствомъ невѣрности описи, если оныя будутъ согласоваться съ помянутыми табелями. Ежели же и приглашенные сосѣди не будутъ одного мнѣнія, или ежели показанія обоихъ будутъ сдѣланы въ пользу описи, Уездный Советъ въ правѣ учредить на мѣстѣ комисію изъ числа своихъ членовъ.

Ст. 10.

Въ случаѣ несуществованія табелей десятого гроша, а равно тарифовъ подымной подати 1789 года, въ цѣломъ уѣздѣ, либо въ нѣкоторыхъ имѣніяхъ, Департаментскіе Советы предпишутъ Уезднымъ Советамъ способы повѣрки представляемыхъ описей и опредѣленія статей, прибывшихъ съ 1789 года и подлежащихъ подати офярѣ десятого гроша, согласно четыремъ пунктамъ настоящаго положенія.

Art. 7.

Rada powiatowa, odebrana każda dezygnacyą skonfrontuje z tabellami dziesiątego grosza i z tabellami w artykule pierwszym niniejszego dekrety wymienionemi.

Art. 8.

W przypadku niezgodności dezygnacyi z tabellami wspomnionemi, rada powiatowa wezwie podającego dezygnacyą, dla przekonania go o różnicy i nakłonienia do poprawy swojej dezygnacyi.

Art. 9.

W przypadku uporczywości wezwanego, Rady powiatowe mocne będą wezwać dwóch jego sąsiadów, których zeznanie będzie dowodem dostatecznym przeciw dezygnacyi, jeżeli będzie zgodne z wspomnionemi tabellami. — Jeżeli zaś i ci wezwani sąsiedzi różnego między sobą będą zdania, lub zeznanie ich obydwóch będzie za dezygnacyą, Rady powiatowe mocne będą zesłać na grunt z grona swego kommissyą.

Art. 10.

W przypadku gdzieby nie było tabell dziesiątego grosza, czy to na cały powiat, czy na niektóre w powiecie dominia potrzebnych, ani taryff podymnego z roku 1789, Rady departamentowe przepiszą Radom powiatowym sposób zweryfikowania podawanych dezygnacyj i wynalezienia obiektów po r. 1789 przybyłych, a do podatku ofiary dziesiątego grosza należec mających, podług czterech punktów teraźniejszego prawa.

Ст. 11.

Въ случаѣ, означенномъ въ статьѣ 10-й, Уѣздные Совѣты имѣютъ право потребовать содѣйствія Подпрефектовъ, съ тѣмъ, чтобы они распорядились на счетъ явки передъ уѣзднымъ Совѣтомъ лицъ, какого бы то ни было сословія, для объясненія сомнительныхъ пунктовъ.

Ст. 12.

Департаментскимъ Совѣтамъ предоставляется право нарядовать Комисіи изъ Совѣта одного уѣзда въ другой, для повѣрки дѣйствій мѣстнаго Уѣзднаго Совѣта, если это признано будетъ нужнымъ.

Ст. 13.

Сличивъ и повѣривъ, на основаніи вышеизложенныхъ правилъ, описи, представленныя плательщиками, Уѣздные Совѣты устанавливаютъ по таковымъ доходъ слѣдующимъ порядкомъ:

а) доходъ въ зернѣ и наличными деньгами будетъ исчисленъ по табелямъ десятаго гроша, гдѣ таковыя имѣются;

б) гдѣ табелей нѣтъ, при установленіи дохода и оцѣнкѣ статей, составляющихъ оный, слѣдуетъ сообразоваться съ соседними уѣздами;

в) если же и въ соседнихъ уѣздахъ не существуютъ табели десятаго гроша, тогда въ доходъ должны причитаться два зерна съ общаго количества посѣва, представленнаго плательщиками въ описяхъ, свѣренныхъ Уѣздными Совѣтами.

Art. 11.

Mocne przeto będą Rady powiatowe w wymienionym w art. 10 przypadku, wezwać pomocy Podprefektów, aby ci nakazali stawienie się przed Radą powiatową osobom jakiegokolwiek bądź klasy, do wyjaśnienia wątpliwości potrzebnych.

Art. 12.

Rady departamentowe mocne będą delegować Kommissye z Rady powiatu jednego do drugiego, dla weryfikowania roboty miejscowej Rady powiatu, jeżeli też Rady departamentowe uznają tego potrzebę.

Art. 13.

Kiedy tak dezygnacye przez kontrybuentów podane, skonfrontowane i zweryfikowane podług wyższych przepisów zostaną przez Rady powiatowe, wyprowadzą z nich też Rady intratę sposobem następującym:

a) tam, gdzie będą miały tabelle dziesiątego grosza, z nich wzór brać mają do wyrachowania intraty tak z ziarna, jako i z dochodów w gotowym groszu.

b) gdzieby tabell takowych nie było, stosować się będą do ościennych powiatów w sposobie wyprowadzenia intraty i otaksowania intratę składać mających artykułów.

c) gdyby zaś i w ościennych powiatach tabell ofiary dziesiątego grosza nie było, wtedy z ilości wysiewów, w dezygnacyach przez kontrybuentów podanych, a przez Rady powiatowe zreaktyfikowanych, rachować mają na intratę ziarna dwa.

Цѣна же хлѣбамъ, при установленіи дохода, полагается слѣдующая:

Одинъ корецъ пшеницы десять польск. злотыхъ.

„ „ ржи восемь „ „

„ „ ячменя шесть „ „

„ „ овса четыре „ „

„ „ гречихи шесть „ „

„ „ гороху восемь „ „

Сѣна возъ въ двѣ лошади шесть польскихъ злотыхъ.

„ „ „ одну лошадь три „ „

Капунъ — пятнадцать польск. грошей.

Курица — десять „ „

Гусь — двадцать-четыре „ „

Данины зерномъ считаются по тѣмъ же цѣнамъ; доходы же съ продажи питей и съ чиншей оцѣняются по закону 1789 года. Владѣльцы имѣній, пожалованныхъ Прусскими Королями, обязаны доказать свои права подлинными дарственными актами или привилегіями, коихъ официальныхъ копій за скрѣпою должны быть немедленно представлены нашему Министру Финансовъ. Буде окажется, что таковыя имѣнія никакой поземельной подати не вносятъ, или платятъ менѣе въ сравненіи съ прочими, то установленіе въ такихъ имѣніяхъ дохода, для опредѣленія подати двадцать-четвертаго гроша, должно производиться по вышеуказаннымъ въ этой статьѣ правиламъ.

Ст. 14.

Окончивъ установленіе дохода съ вновь поступившихъ статей и опредѣливъ, по вышеизложеннымъ правиламъ, подати, Уѣздные Совѣты обязаны сообщить чрезъ Подпрефектовъ, правильныя и вѣрныя табели Префектамъ, которые представлять таковыя, безъ замедленія, Министру Финансовъ. При этомъ, Префекты должны представить Министру Финансовъ всѣ табели 1789 го-

Ценѣ за сѣно, на интратѣ rachowanego, наступая положенію:

Korzec pszenicy złotych polskich dziesięć.

„ żyta „ „ ośm.

„ jęczmienia „ „ sześć.

„ owsa „ „ cztery.

„ tataraki „ „ sześć.

„ grochu „ „ ośm.

Siana fura parokonna złotych polskich sześć.

„ „ jednokonna „ „ trzy.

Kapłon groszy polskich piętnaście.

Kura „ „ dziesięć.

Gęś „ „ dwadzieścia cztery.

Daniny z osepów podług tejże samej ceny, intraty zaś z propinacyi i z czynszów podług prawa 1789 roku ewaluowane być mają. — Гdzie znajdują się dobra przez Królów Pruskich rozdane, tam właściciele tych dóbr pociągani być mają do legitymowania donacyj, a to przez oryginalne nadania albo przywileje; — takowych przywilei kopje urzędowe Ministrowi Naszemu Skarbu przesłane bez zwłoki będą. — Jeżeliby się zaś okazało, iż takowe dobra żadnego gruntowego podatku nie opłacają, lub płacą mniej, jak wszystkie inne dobra ziemskie, w takowych wyprowadzeniu intraty do ustanowienia podatku dwudziestego czwartego grosza, robione być ma wedle przepisów powyżej w tym artykule umieszczonych.

Art. 14.

Skoro Rady powiatowe ukończą wyprowadzenie intraty z nowo wynalezionych obiektów i ustanowią z nich podatek, podług przepisów wyżej wzmiankowanych, mają odesłać porządne i dokładne tabelle przez Podprefektów Prefektom, Prefekci zaś niezwłocznie Ministrowi Skarbu; odesła przytem do Ministra Skarbu wszystkie tabelle z roku 1789 i ekstrakty z dezygnacyów przez kon-

да и извлеченія изъ описей, представленныхъ плательщиками, по образцу, который будетъ изданъ Министромъ Финансовъ.

Ст. 15.

Министръ Финансовъ, получивъ табели описей вновь поступившимъ статьямъ, представить оныя нашему Государственному Совѣту, который, исключивъ суммы, происшедшія отъ податей, установленныхъ по вновь поступившимъ статьямъ, изъ общей суммы 4,200,000, увеличенной подати ояры, недостающее количество разложить пропорціонально на департаменты, сообразуясь съ общою цифрою ояры, слѣдующей ко вносу въ каждомъ департаментѣ, по правиламъ, изложеннымъ въ пятой статьѣ закона о подати оярѣ.

Ст. 16

Нашъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, получивъ наше утверждение по таковому росписанію, разошлетъ оное Департаментскимъ Совѣтамъ, кои, руководствуясь правилами, изложенными въ пятой статьѣ закона о подати оярѣ, указанными имъ Государственнымъ Совѣтомъ, распредѣлять по уѣздамъ сумму, причитающуюся на каждый департаментъ. Уѣздные же Совѣты, сумму, причитающуюся на уѣздъ, распредѣлять, по тѣмъ же правиламъ, между всѣхъ плательщиковъ, какъ тѣхъ, которые вносятъ прежнюю ояру, такъ и тѣхъ, которые платятъ оную со вновь поступившихъ статей дохода.

Ст. 17.

Министръ Финансовъ внесетъ въ штатъ государственныхъ доходовъ табели подати со вновь поступившихъ предметовъ, упомянутыхъ въ статьѣ четырнадцатой настоящаго указа.

trybuentów podawanych, wedle szematu, jaki im do tego przez Ministra Skarbu będzie wydany.

Art. 15.

Minister Skarbu odebrawszy takowe dezygnacyjne tabelle nowo-wynalezionychъ объектовъ, przedstawia one Naszѣj Radzie Stanu, która po odciagnieniu summy, wynikającej z podatku ustanowionego na nowo-wynalezionychъ obiektach, od summy 4,200,000, pod tytułem powiększenie ofiary uchwalonej, ilość do wspomnionej summy nie dostarczającą proporcjonalnie na departamenta rozdzieli, stosownie do ogólnej cyfry podatku ofiary w każdym departamencie ostatecznie wypadającej, i. podług zasady w artykule piątym prawa o ofierze wyrażonej.

Art. 16.

Takowy rozkład od Nas potwierdzony, Minister Nasz Spraw Wewnętrznych do Rad departamentowych rozesłе.— Rady departamentowe, stosownie do zasady artykułem piątym prawa o ofierze objętej, a im przez Radę Stanu wskazanej, summę każdą, na departament przypadającą, na powiaty rozłożą.—Rady zaś powiatowe, summę każdą na powiat przypadającą, na tѣj samѣj zasadzie, na kontrybuentów wszystkich, tak dawną ofiarę, jako i z nowo-wynalezionychъ объектовъ płacących, tenże rozkład dopełnią.

Art. 17.

Tabelle podatku z nowo-przybyłychъ объектовъ, pod artykułem czternastym niniejszego dekretu wspomniane, Minister Skarbowy w etat dochodów Skarbowych zaciągnie.

Ст. 18.

Временное распределение суммы 4,200,000, поименованной в первой статье положения об этой подати, согласно шестой статье сего же положения, повелеваемъ исполнить властямъ по принадлежности.

Ст. 19.

Сроки взноса этой подати назначаются въ Юнѣ и Декабрѣ.

Ст. 20.

Предостерегаемъ, что члены Уѣздныхъ Совѣтовъ будутъ отвѣчать собственнымъ имуществомъ за неисполненіе правилъ при опредѣленіи вновь поступающихъ статей, а равно и за лишнее обремененіе плательщика, вслѣдствіе несоблюденія настоящихъ правилъ.

Ст. 21.

Исполненіе настоящаго устава и изданіе необходимыхъ въ этомъ отношеніи инструкцій возлагаемъ на нашихъ Министровъ Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ по принадлежности.

Во дворцѣ нашемъ въ Варшавѣ, 25 Марта 1809 года.

(М. П.)

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ-Статсъ-Секретарь

(подписано) Станиславъ Брега.

Art. 18.

Względem zaś rozkładu tymczasowego summy 4,200,000, w artykule pierwszym prawa, ten podatek stanowiącego, wymienionej, wykonanie tego prawa, stosownie do szóstego artykułu tegoż prawa, władzom, do której co należy, zalecamy.

Art. 19.

Termina opłaty tego podatku oznaczają się w Czerwcu i Grudniu.

Art. 20.

Warujemy, iż członki Rad powiatowych odpowiedzialni będą, każdy z własnego majątku, tak za niedopełnienie przepisów względem wyszukiwania nowych obiektów danych, jako też za pregrawacyą kontrybuenta, z uchybienia teraźniejszych przepisów pochodzić mogącą.

Art. 21.

Wykonanie niniejszej Ustawy i wydanie potrzebnych w tej mierze Instrukcyj Ministrom Naszym Spraw Wewnętrznych i Skarbu, w czém do którego należy, polecamy.

W Pałacu Naszym w Warszawie, d. 25 miesiąca Marca 1809 r.

(L. S.)

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) Stanisław Breza.

N° 4.

Постановленіе Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго, о замѣнѣ податью офярою австрійской подати, называемой доминикальною контрибуціею.

(25 Мая 1810 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ

Божіею милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

Имѣя въ виду уравниеніе податей въ краѣ, присоединенномъ по Вѣнскому трактату къ Герцогству Варшавскому, съ податями, установленными въ послѣднемъ засѣданіи сейма Герцогства Варшавскаго, и принимая во вниманіе, что въ однѣхъ частяхъ вновь присоединеннаго края вносится постоянная поземельная подать, подъ названіемъ офяры десятаго гроша, по сеймовому постановленію прежняго польскаго правительства, въ другихъ же постоянная поземельная подать, подъ названіемъ фассіи, по уставу бывшаго австрійскаго правительства, и что, хотя первая изъ нихъ, по видимому, была установлена въ размѣръ 10% дохода, но, смотря по эпохѣ, къ какой она относится, и вслѣдствіе различныхъ способовъ, принятыхъ при установленіи дохода, этотъ размѣръ существуетъ только въ названіи, а не на дѣлѣ, почему и при увеличеніи податей бывшимъ австрійскимъ правительствомъ не признавалась существенною, — для соблюденія большей уравнительности въ исчисленіи и распредѣленіи помянутыхъ податей, по представ-

N° 4.

Postanowienie Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, zamieniające podatek austriacki, kontrybucyą dominikalną zwany, na podatek ofiary.

(25 Maja 1810 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

Fryderyk August

z Bożej Łaski

Król Saski, Książę Warszawski etc. etc.

W zamiarze porównania podatków w kraju, traktatem Wiedeńskim do Księstwa Warszawskiego wcielonym, z podatkami na ostatniem posiedzeniu Sejmowém Księstwa Warszawskiego uchwalonemi, zważywszy: iż w częściach jednych kraju nowo wcielonego, opłaca się podatek stały gruntowy, pod nazwiskiem Ofiary dziesiątego grosza, z Ustawy Sejmowej dawnego Rządu Polskiego, w drugich zaś podatek stały gruntowy, pod nazwiskiem fassyi, z Ustawy byłego Rządu Austriackiego, lubo pierwszy, w proporcycą dziesięciu od sta z dochodu zdaje się liczonym, z powodu jednak odmiennych epok i odmiennych sposobów w wyprowadzeniu intraty, różnica ta nominalna nie jest istotną, i za istotną przez były Rząd Austriacki, przy następniem podwyższeniu podatków uważaną nie była, dla zachowania przyzwoitszej równości w ewaluacyi i stosunkach wyż wzmiankowanych podatków, za wniesie-

ленію нашего Министра Финансовъ и выслушавъ мнѣніе нашего Государственнаго Совѣта, мы постановили и постановляемъ.

Ст. 1.

Поземельная подать, существующая подъ названіемъ доминикальной фассіи, при уравниніи податей, установленныхъ въ послѣднемъ засѣданіи сейма, должны считаться наравнѣ съ податью офярою, установленною сеймомъ въ 1789 году.

Ст. 2.

Насколько увеличивается подать офяра десятого гроша до 24-хъ грошей, въ такой же соразмѣрности слѣдуетъ увеличить и доминикальную фассію, то есть, прибавляя къ оной 14 грошей.

Ст. 2.

Дальнѣйшее увеличеніе, при уравниніи податей, въ прежнихъ провинціяхъ, исчисляется на тѣхъ же основаніяхъ и для подати, называемой фассією, и для офяры десятого гроша.

Приведеніе въ исполненіе настоящей нашей воли возлагаемъ на нашего Министра Финансовъ.

Во дворцѣ нашемъ въ Варшавѣ, 25 Мая 1810 года.

(М. П.)

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) Станиславъ Бреза.

ниемъ Нашего Министра Скарбу и по выслушаніи зданія Нашей Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Podatek gruntowy fassya dominikalna zwany, do zasad porównania podatków, na ostatniem posiedzeniu Sejmowem uchwalonych, ma być brany w tym samym walorze, jak podatek ofiary z Sejmu 1789 roku pochodzący.

Art. 2.

W jakiej ilości pomnażanym będzie podatek ofiary dziesiątego grosza do 24-go, w takiej samej i fassya Dominikalna pomnażana być powinna, to jest; przydając do niej 14.

Art. 3.

Dalsze powiększanie w porównywaniu do podatków dawnej prowincyi, jednakowym sposobem, z podatku fassya zwanego, jako i ofiary dziesiątego grosza wyrachowane być ma.

Dopełnienie niniejszej woli Naszej Ministrowi Naszemu Skarbu polecamy.

W Pałacu Naszym w Warszawie, dnia 25 Maja 1810 r.

(L. S.)

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) Stanisław Breza.

N° 5.

Постановление Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго, указывающее основанія къ изысканію новыхъ статей дохода.

(15 Марта 1811 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ

Божією милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

По указу нашему, назначивъ Коммисаровъ для повѣрки и окончательнаго исполненія дѣла, начатаго уѣздными совѣтами въ шести прежнихъ департаментахъ нашего Герцогства Варшавскаго, относительно составленія описи вновь поступившимъ статьямъ дохода, согласно 3-й статьѣ нашего указа отъ 11 Ноября прошлаго года, мы постановили, для надлежащаго со стороны сказанныхъ Коммисаровъ руководства, издать необходимыя правила и, по представленію нашихъ Министровъ Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, постановляемъ слѣдующее:

Ст. 1.

Со времени прибытія Коммисаровъ къ мѣсту ихъ назначенія, дѣйствія Уѣздныхъ Совѣтовъ, въ какомъ бы они не были положеніи, прекращаются, и начинаются дѣйствія Коммисаровъ.

Ст. 2.

Велѣдствіе сего, всѣ собранныя Уѣздными Совѣтами матеріалы, какъ-то: полученныя ими отъ Префектовъ и Департаментскихъ

N° 5.

Postanowienia Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego wskazuje zasady do wynajdywania nowo-przybyłych obiektów.

(15 Marca 1811 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST

z Bożej Łaski

Król Saski, Książę Warszawski etc. etc.

Wyznaczywszy Dekretem Naszym Komissarzów do weryfikacyi lub ostatecznego ukończenia, rozpoczętego przez Rady powiatowe sześciu dawnych Departamentów Naszego Księstwa Warszawskiego, dzieła wynalezienia nowo-przybyłych użytków, postanowiliśmy, stosownie do artykułu 3. Dekretu Naszego z dnia 11 Listopada roku zeszłego datowanego, wydać tymże Komissarzom potrzebne przepisy do postępowania w ich czynnościach; jakoż na przełożenie Naszych Ministrów Spraw Wewnętrznych i Skarbu postanowiliśmy to, co następuje:

Art. 1.

Od chwili stawienia się Komissarzy na swoich miejscach, czynność Rad powiatowych, w jakimkolwiek stopniu wówczas będąca, ustaje, a czynność Komissarzy Naszych zaczyna się.

Art. 2.

Co tylko więc Rady powiatowe zebrały i zebrać mogą materiały, jako to: udzielone sobie od Prefektów i Rad Departa-

Совѣтовъ табели 10-го гроша 1789 года, преимущественно же прусскія табели, статистическія, историческія, wassalen tabelle, какъ показывающія ежегодныя перемѣны въ правахъ владѣнія, происходящія отъ покупки и продажи деревень и частей оныхъ, а также ежегодное увеличеніе усадебъ, и все, что можетъ послужить для самоточнѣйшаго объясненія Коммисарамъ этого предмета, должно имъ быть немедленно представлено Уѣздными Совѣтами; кромѣ того вмѣняется въ обязанность Уѣзднымъ Совѣтамъ доставлять всѣ требуемыя Коммисарами объясненія; Подпрефектамъ же, подъ личною отвѣтственностью, оказывать имъ во всѣхъ случаяхъ возможное содѣйствіе.

Ст. 3.

Уѣздные Совѣты обязаны равномерно сдать въ совершенномъ порядкѣ Коммисарамъ то, что ими исполнено, то есть описи, полученныя отъ плательщиковъ, вмѣстѣ съ протоколами, составляемыми при полученіи оныхъ, и повѣрки, ежели таковыя уже были сдѣланы.

Ст. 4.

По прибытіи на мѣсто и приступленіи къ принятію матеріаловъ отъ Уѣздныхъ Совѣтовъ, наши Коммисары обязаны чрезъ префектовъ донести нашему Министру Финансовъ о времени открытія своихъ дѣйствій и подтвердить это актомъ вступленія въ должность; впредь же о ходѣ сихъ дѣйствій долженъ быть составляемъ журналъ и, независимо отъ сего, должны быть представляемы, чрезъ подлежащихъ Префектовъ, ежедневныя рапорты нашему Министру Финансовъ, который всѣ могущія встрѣтиться сомнѣнія разрѣшитъ по смыслу закона.

Ст. 5.

Коммисары распределять свои труды, сообразуясь съ оконченными занятіями Уѣздныхъ Совѣтовъ, а также, смотря по коли-

ментовыхъ табеле 10го grosza 1789 roku, a szczególnieй tabelle Pruskie, Statystyczne, Historyczne, Wassallen tabelle, jako okazujące wszelkie zmiany corocznie w possessyach przez nabycie i sprzedaż wsiów i części onych, tudzież wszelkie przybytki osad od roku do roku, a przeto służyć mogące do najdokładniejszego objaśnienia w tym punkcie Kommissarzy, powinny im być natychmiast przez Rady Powiatowe złożone, a prócz tego wszelkich informacyj przez tychże Kommissarzy żądanych, Rady Powiatowe udzielać i wszelkiej pomocy w potrzebie, Podprefektowie dodawać pod własną odpowiedzialnością są obowiązani.

Art. 3.

Również obowiązkiem jest Rad Powiatowych dzieło swoje tyle, ile zostało przez nich uskutecznione, zdać w zupełnym porządku Kommissarzom, to jest: te dezygnacye, które już od kontribuentów odebrały, z protokółami podawczemi i weryfikacyami przez siebie zrobionemi, jeżeli te już nastąpiły.

Art. 4.

Skoro tylko Kommissarze Nasi na miejsca swe zjadą i do odebrania materyałów od Rad Powiatowych przystąpią, donieść powinni Ministrowi Naszemu Dochodów i Skarbu, przez Prefektów, o dniu rozpoczęcia swęj czynności, udowodniając to aktem otwarcia swego urzędowania, nadal zaś utrzymywany dziennik czynności i stosowne do niego tygodniowe raporta na ręce Prefektów respective przesyłane, o postępie przeznaczonego im dzieła informować będą wspomnionego Ministra Naszego Dochodów i Skarbu, który oraz wydarzyć się mogące wątpliwości w duchu prawa rozwiąże.

Art. 5.

W miarę załatwionęj już przez Rady Powiatowe czynności, a zatém pozostałej dla Kommissarzy pracy, tudzież w miarę ilości

честву приходовъ и имѣній, составляющихъ каждый уѣздъ; вслѣдъ за тѣмъ, назначивъ въ каждомъ приходѣ и имѣннн срокъ для личной явки и подачи описей, они сдѣлають вызовъ черезъ Под-префектовъ, чтобы всѣ прихожане явились на срокъ съ описями, въ первомъ же рапортѣ донесутъ нашему Министру Финансовъ о сдѣланномъ ими распредѣленнн времени, а слѣдовательно и о срокѣ, въ какой предполагають окончить свое дѣло.

Ст. 6.

Коммисары должны исполнять свои обязанности въ уѣздномъ городѣ, за исключеннмъ могущей встрѣтиться надобности отпра-виться на мѣсто для личнаго изслѣдованнн или повѣрки вновь по-ступившей статьи дохода, представленной несогласно съ прежни-ми табелями, или утаенной плательщиками.

Ст. 7.

Въ сказанныхъ дѣйствняхъ Коммисаровъ будетъ служить основаннмъ сеймовый законъ отъ 24 Марта 1809 года и указъ нашъ отъ 25 Марта 1809 года.

Прямые ихъ обязанности суть слѣдующнн:

- a) повѣрка работъ Уѣздныхъ Совѣтовъ;
- b) окончаннн начатыхъ работъ;
- c) приступленн къ дѣйствнямъ еще неначатымъ и ис-полненн оныхъ.

Ст. 8.

Тамъ гдѣ Уѣздные Совѣты окончили труды свои вполнѣ или частью, Коммисары повѣрятъ все сдѣланное и вышепомянутыя прежннн табели, и, по смыслу закона, исправятъ то, что окажется неудовлетворительнымъ, строго примѣняясь въ этомъ отношеннн

парафіовъ и доминиовъ складających каждый powiat, rozłożą sobie Kommissarze czas pracy, i oznaczywszy dla każdej parafii i ka-żdego w szczególności Dominium dzień do stawienia się osobistego w celu podania dezygnacyów, obwieszczą o tém przez podprefek-tów obywateli, z wezwaniem, aby się wszyscy parafianie na ozna-czony sobie dzień stawili z dezygnacyami, a przy pierwszym ra-porcie Ministrowi Naszemu Skarbu o tym rozkładzie czasu, a za-tém o terminie, w którym dzieło swoje ukończyć będą mogli, doniosą.

Art. 6.

Kommissarze, czynność swą w mieście powiatowém ułatwiać wciąż mają, wyjąwszy wydarzonej potrzeby zjechania na grunt w celu naocznego wyindagowania lub zweryfikowania, niezgodnie z tabellami dawnymi podanego lub zatajonego przez kontrybuentów w dezygnacyi, nowo przybyłego obiektu.

Art. 7.

Zasadą téj całej czynności Kommissarzy jest prawo Sejmowe 24 Marca 1809 r. i Dekret Nasz 25 Marca 1809 r.

Istotnym więc obowiązkiem ich jest:

- a) Dzieło dotąd przez Rady Powiatowe uskutecznione, zweryfikować.
- b) Niedokończone, ukończyć.
- c) Wcale niezaczone, przedsięwziąć i uskutecznić.

Art. 8.

Tam więc, gdzie Rady Powiatowe już dzieło swe w całości lub w części uskuteczniły, Kommissarze mając pod ręką to dzieło i wyżej wyrażone tabelle dawne, zweryfikują robo-

къ статьямъ 7, 8, 9, 10, 11 указа отъ 25 Марта 1809 г., въ силу коихъ обязанности, возложенныя тогда на Уѣздные Совѣты, переходятъ къ Коммисарамъ, вмѣстѣ съ властью и значеніемъ, присвоенными Уѣзднымъ Совѣтамъ относительно лицъ, утаившихъ вновь поступившія статьи дохода или представившихъ оныя несогласно съ прежними табелями и упорствующихъ въ своихъ показаніяхъ.

Ст. 9.

Тамъ, гдѣ Совѣты ничего не сдѣлали, Коммисары обязаны начать дѣло и окончить оное, сообразуясь съ 3, 5 и 6 статьями указа отъ 25 Марта 1809 года, относительно представленія описей и съ вышепомянутыми статьями 7, 8, 9, 10 и 11 относительно повѣрки, если въ оной окажется надобность.

Ст. 10.

Со всѣхъ владѣльцевъ наследственныхъ имѣній земскихъ и духовныхъ Коммисары должны потребовать описи по четыремъ вновь поступившимъ статьямъ дохода послѣ 1789 года, причемъ должно быть оговорено, что государственныя имущества, коронныя имѣнія и имѣнія, состоящія въ пользованіи французскихъ маіоратныхъ владѣльцевъ, не обязаны представлять вновь поступившихъ статей дохода, равномѣрно, что владѣльцы прежнихъ войтовскихъ и солтысовскихъ усадебъ и безсрочные арендаторы не подлежатъ также подачѣ описей вновь поступившимъ четыремъ статьямъ, а только распредѣленію причитающейся съ нихъ контрибуціи.

Ст. 11.

Общій срокъ для описей по четыремъ вновь поступившимъ статьямъ дохода полагается, начиная съ люстраціи, произведен-

тѣ, а въ духу права, что недостаточно дѣлаано, поправя, stosując się zupełnie do artykułów 7, 8, 9, 10, 11 Dekretu 25 Marca 1809 r., mocą których obowiązki przepisane Radom Powiatowym wówczas, spadają na Kommissarzy, również jako i władza i powaga nadana tymże Radom Powiatowym na przeciw tych, którzyby objekta nowe taili, lub niezgodnie z tabellami dawnemi podawali, i w uporze swym trwali, służyć ma dziś tymże Kommissarzom.

Art. 9.

Tam zaś, gdzie Rady nie jeszcze nie uskuteczniły, Kommissarze sami od początku zacząć i do końca przywieść całe dzieło mają, postępując podług artykułu 3, 5 i 6 Dekretu 25 Marca 1809 r. co do podań dezygnacyi, według wyżej wspomnianych artykułów 7, 8, 9, 10, 11, co do weryfikacyi, jeżeli onej znajdą potrzebę.

Art. 10.

Dezygnacyi przybyłych czterech nowych obiektów intrat po roku 1789, żądać mają Kommissarze od wszelkich właścicieli dóbr dziedzicznych ziemskich i duchownych z tém ostrzeżeniem, iż dobra narodowe, dobra Korony, tudzież przez donataryuszów Francuzkich posiadane, do żadnego podawania nowych obiektów nie są obowiązane, nie mniej, że dawniej okupnicy Wójtostwa, Sołectwa, i dziedziczne dzierżawy tylko do repartycyi respective przypadającej na nich kontrybucyi, a nie do podawania przybyłych czterech obiektów, należą.

Art. 11.

Termin powszechny do dezygnowania czterech przybyłych obiektów, jest od lustracyi 1789 do podatku 10 grosza czynionej

ной при установлении подати 10-го гроша въ 1789 году, по конецъ 1806 года; для семи же уѣздовъ Быдгоскаго департамента, то есть для Быдгоскаго, Валѣцкаго, Калишскаго, Иновроцлавскаго, Хелминскаго, Михаловскаго и Торунскаго, срокомъ считается время установления поземельной подати, подъ названіемъ постоянной и непостоянной контрибуціи, слѣдовательно, начиная съ этого времени, должны быть представлены, въ сказанныхъ уѣздахъ, описи четырехъ вновь поступившимъ статьямъ дохода, согласно второму параграфу, 4-ой статьи сеймоваго закона 24 Марта 1809 года.

Ст. 12.

Статьи дохода, вновь поступившія съ 1 Января 1807 года, не подлежатъ описи, изъ чего слѣдуетъ, что французскіе маіоратные владѣльцы, какъ получившіе имѣнія, уже послѣ 1806 года, не обязаны представлять вновь поступившихъ статей дохода. При всемъ томъ однако комиссары должны руководствоваться правиломъ, что каждый владѣлецъ имѣній обязанъ представить опись, съ показаніемъ вновь поступившихъ статей, или съ удостовѣреніемъ, что таковыхъ не имѣется, смотря потому, поступили ли новыя статьи, или не поступили въ вышеозначенный промежутокъ времени.

§ 13.

Четыре вновь поступившія статьи дохода опредѣлены съ точностію, въ 1-мъ параграфѣ 4-ой статьи подъ буквами: *a, b, c, d*, сеймоваго закона, и потому Коммиссары должны придерживаться сихъ правилъ буквально.

Въ случаѣ однакожъ встрѣтившагося сомнѣнія относительно вновь воздѣланныхъ земель, таковое устраняется согласно содержанию и смыслу закона, изложеннаго въ той же статьѣ и параграфѣ подъ буквами: *a, d*, слѣдующимъ образомъ:

аъ до конца 1806 року, на siedm zaś Powiatów Departamentu Bydgoskiego, jako to: Bydgoskiego, Wałeckiego, Kamińskiego, Inowrocławskiego, Chełmińskiego, Michałowskiego i Toruńskiego za termin jest wzięta data ustawy podatku gruntowego, pod imieniem kontrybucya stała i niestała; od tego więc czasu przybyłe nowe cztery objekta intraty, mają być podane do dezygnacyi według prawa Sejmowego 24 Marca 1809 roku, artykułu 4, punktu drugiego.

Art. 12.

Nowe objekta, przybyłe od 1 Januarii 1807 r., do dezygnacyi nie należą, z tąd wypada, iż donataryusze Francuzey żadnych przybyłych obiektów podawać nie mogą, jako już po r. 1806 mają sobie dobra nadane. Za stałą jednak regułę wziąć powinni Kommissarze, iż czyli komu przybyły, lub nie przybyły objekta w ciągu przepisany czasu, każdy jednak posiadacz dóbr obowiązany jest podać dezygnacyą z wyszczególnieniem przybyłych, lub z zaręczeniem, że nie przybyło.

Art. 13.

Cztery nowe objekta przybyłych dochodów są wyraźnie prawem Sejmowym, artykułem 4, punktem 1, lit. *a, b, c, d*, wyszczególnione, Kommissarze więc trzymać się onych literalnie powinni.

Gdyby jednak wątpliwości względem przykrudowanych gruntów zachodzić miały, te według ducha i brzmienia prawa pod tymże artykułem i punktem *a*, lit. *d*, wyrażonego, w następujący sposób załatwione być mają:

1. Вновь поступившими статьями дохода послѣ 1807 года считаются тѣ только воздѣланныя земли, на коихъ находятся какія нибудь усадьбы, городскія, деревенскія, либо фольварочныя, или же мызы, колоніи и хижины; фольварочныя земли, безъ усадебъ, на сколько бы то ни было прибывшія, сюда не относятся.

2. Не считается новою статьею усадьба, устроенная послѣ 1789 года на земляхъ, обрабатываемыхъ до того времени, такъ какъ таковыя земли подлежатъ уже подати 10-го гроша.

Ст. 14.

Общимъ руководствомъ въ этомъ дѣлѣ будутъ служить Коммисарамъ: образцы протокола описи, изданные для каждого владѣльца имѣнія нашимъ Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ, на основаніи 4-ой статьи указа 25 Марта 1809 года, а равно образцы, изданные Нашимъ Министромъ Финансовъ, на основаніи 14-ой статьи того же указа, для общаго тарифа или табельнаго извлеченія всѣхъ вновь поступившихъ статей въ цѣломъ уѣздѣ, вмѣстѣ съ изданными тѣми же нашими Министрами инструкціями, и, въ случаѣ надобности, поясненія, какія будутъ изданы впослѣдствіи.

Ст. 15.

Способъ установленія дохода со вновь поступившихъ статей ясно опредѣленъ въ 3-мъ параграфѣ 4-ой статьи сеймоваго закона 24 Марта 1809 года, а также въ 13-ой статьѣ нашего указа 25 Марта 1809 года; именно: доходъ опредѣляется, или по табелямъ, составленнымъ въ 1789 г. при установленіи подати 10-го гроша, или, за неимѣніемъ таковыхъ, по цѣнамъ хлѣба, данинъ и хлѣбнаго оброка, показаннымъ въ той же статьѣ указа, считая въ доходъ два зерна посѣва.

1. Изъ те tylko wykrudowane po roku 1789 grunta, za nowy obiekt uważane być powinny, na których jakiekolwiek posady miast, wsiów, folwarków, koloniów, holendrów i budów założone zostały, lecz nie grunta folwarczne, bez żadnej osady w jakiejkolwiek bądź ilości rozprzestrzenione.

2. Iz gdyby po roku 1789 posada jakowa została erygowana, lecz na gruntach już ornych przed rokiem 1789, które przeto już podatkiem 10-go grosza objęte zostały, taka za nowy obiekt uważana być nie powinna.

Art. 14.

Szemata, na mocy artykułu 4 Dekretu 25 Marca 1809 przez Ministra Naszego Spraw Wewnętrznych do robienia protokołu dezygnacyjnego z każdym posiadaczem dóbr w szczególności, również jako szemna na mocy artykułu 14 tegoż dekretu przez Naszego Ministra Skarbu do ogólnej taryfey czyli wyciągu tabellaryjnego wszystkich nowych obiektów w całym powiecie przepisane, wraz z wydawanemi już przez tychże Ministrów Naszych instrukcjami i, w przypadku potrzeby objaśnienia, wydać się jeszcze mającemi, będą służyć Kommissarzom za powszechnie prawidło.

Art. 15.

Sposób wyprowadzenia intraty z nowo przybyłych obiektów jest najwyraźniej opisany artykułem 4. punktem 3. prawa Sejmowego 24 Marca 1809 roku, tudzież artykułem 13 Dekretu Naszego 25 Marca 1809 roku, to jest: albo według tabelli intraty wyciąganей 10-go grosza r. 1789, albo, w niedostatku tych tabell, według ceny zboża, danin i osepów przez tenże artykuł Dekretu przepisanych, rachując dwa ziarna wysiewu na intratę.

Ст. 16.

Колоніи, коихъ срокъ льготы еще не вышелъ, освобождаются временно отъ подати, однакожъ слѣдуетъ ихъ внести въ описи и установить доходъ, помѣщая оныя въ особую, Нашимъ Министромъ Финансовъ приложенной табели, въ графахъ коей мѣстный срокъ долженъ быть обозначенъ и доказанъ контрактомъ или присягою.

Ст. 17.

При установленіи подати со вновь поступившихъ статей, Коммисары должны руководствоваться правиломъ, что въ дворянскихъ имѣніяхъ принимаются въ основаніе 24% дохода, въ имѣніяхъ же духовенства—10 или 20%, смотря по оцѣнкѣ произведенной въ 1789 году.

Ст. 18.

Опредѣленные такимъ образомъ четыре новыя статьи сообщаются нашему Министру Финансовъ для окончательной повѣрки, съ приложеніемъ оцѣнки дохода, исчисленія причитающейся подати, подробныхъ описей, протоколовъ, составленныхъ Коммисарами съ каждымъ плательщикомъ, табличныхъ извлеченій или общаго тарифа для каждаго уѣзда, а также со всѣми табелями 10-го гроша и прусскими, служащими доказательствомъ ихъ вѣрности.

Ст. 19.

Отвѣтственность, коей подлежали по статьѣ 20-ой нашего указа 25 Марта 1809 года, Уѣздные Совѣты, распространяется и на нашихъ Коммисаровъ, въ случаѣ ихъ дѣйствій во вредъ казны или въ обремененіе плательщиковъ.

Art. 16.

Kolonje, którym czas wolności nie wyszedł, mają tymczasowie być wolne od opłaty podatku, podane jednak być powinny do dezygnacyi i intrata z nich wyprowadzona, a umieścić ich należy na osobnej, przez Naszego Ministra Skarbu przyłączonej tabelli, w której rubrykach termin wyjścia wolności udowodniony, nadaniem kontraktu, lub przysięgą, ma być wyrażony.

Art. 17.

W wyrachowaniu podatku z nowo przybyłych obiektów trzymać się mają Kommissarze tego pravidła, iż w dobrach szlacheckich 24% intraty, w duchownych zaś, tak jak były w roku 1789 taksowane, to jest respective po 10 lub 20% na podatek wyrachują.

Art. 18.

Wyciągnięte tym sposobem cztery nowe objekta, wraz z ocenieniem ich intraty, wyrachowaniem z nich podatku, z dezygnacyjami szczegółowemi, z protokółami przez Kommissarzy z każdym kontrybuentem dziaćanemi, z wyciągiem tabellaryjnym czyli taryfą ogólną, na każdy powiat uformowaną, nie mniej ze wszelkimi tabellami 10-go grosza i pruskiemi, jako za dowody usprawiedliwiające służącemi, mają być odesłane Ministrowi Naszemu Skarbu do ostatecznej weryfikacyi.

Art. 19.

Tęż samą odpowiedzialność, jaka jest Dekretem Naszym 25 Marca 1809 roku artykułem 20 ustanowiona na Rady powiatowe, w przypadku działania onych na szkodę Skarbu, lub przeciążenia kontrybuentów, rozciągamy na Kommissarzy Naszych.

Ст. 20.

Весь этот труд долженъ быть непременно оконченъ и отосланъ Коммиссарами къ сроку, назначенному нашимъ Министромъ Финансовъ.

Ст. 21.

Такъ какъ по 3 и 13 статьямъ нашего указа отъ 25 Марта 1809 года, кромѣ установленія четырехъ вновь поступившихъ статей дохода, вмѣняется въ обязанность Уѣзднымъ Совѣтамъ изслѣдовать, платятъ ли прусскіе маіоратные владѣльцы подать, дѣйствительно соотвѣтственную земскимъ имѣніямъ, то Коммиссары, тотчасъ по началіи своихъ занятій, обязаны созвать, чрезъ Подпрефектовъ, всѣхъ находящихся въ подлежащемъ уѣздѣ прусскихъ маіоратныхъ владѣльцевъ, съ тѣмъ, чтобы они, явившись въ назначенный для ихъ приходовъ срокъ и предъявивъ свои права и дарственные акты, представили доказательства, вносятъ ли поземельную подать и въ какой именно пропорціи. Собранныя отъ нихъ таковыя свѣдѣнія отсылаются немедленно нашему Министру Финансовъ.

Ст. 22.

Нашъ Министръ Финансовъ сдѣлаетъ распоряженіе на счетъ отпуска установленныхъ указомъ нашимъ, отъ 11 Ноября прошлаго года, діетныхъ и прогонныхъ денегъ, которыя имѣютъ быть выдаваемы Коммиссарамъ впередъ, полумѣсячно, изъ мѣстнаго казначейства, считая со дня вступленія каждаго изъ нихъ въ должность.

Ст. 23.

Въ случаѣ невозможности принять должность Коммиссара для кого либо изъ назначенныхъ нами лицъ, Министръ Финансовъ

Art. 20.

Dzieło to ma być niezawodnie ukończone przez Kommissarzy i odesłane na dzień, przez Naszego Ministra Skarbu oznaczyć się mający.

Art. 21.

Że zaś artykułami 3 i 13 Dekret Nasz 25 Marca 1809, oprócz wynalezienia czterech nowych obiektów włożył na Rady Powiatowe obowiązek dochodzenia czyli donataryjusze pruscy opłacają istotnie wyrównywający dobrom ziemskim podatek, przeto Kommissarze zaraz przy rozpoczęciu dzieła swego, wezwą przez podprefektów wszystkich w powiecie swym znajdujących się donataryjusów pruskich, aby w terminach dla ich parafij wyznaczonych stawili się i najprzód prawa swe i nadania składali, a potem czyli opłacają podatek ziemiański, jak proporcjonowany, udowodnili, a zebrane wyżej wspomniane od nich wiadomości, jak najpilniej do Ministra Naszego Skarbu odsyłali.

Art. 22.

Minister Nasz Skarbu urządzi wypłatę ustanowionych Dekretem Naszym 11 Listopada roku zeszłego dyet i kosztów podróży, mających się wypłacać Kommissarzom z góry miesięcznie, począwszy od dnia rozpoczętej przez każdego czynności, z kassy miejscowej.

Art. 23.

W przypadku niemożności przyjęcia obowiązku przez którego z mianowanych od Nas Kommissarzy, na zastąpienie miejsc ta-

представить намъ другихъ кандидатовъ для опредѣленія на вакантное мѣсто.

Ст. 24.

Обнародованіе и исполненіе настоящей нашей воли возлагаемъ на нашихъ Министровъ Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ.

Во дворцѣ нашемъ въ Дрезденѣ, 15 Марта 1811 года.

(М. П.)

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписалъ) Станиславъ Брежа.

№ 6.

Постановленіе Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго, освобождающее отъ подати офыры духовенство, имѣющее меньшее содержаніе.

(26 Іюня 1811 г.)

Фридрихъ Августъ,

Божією милостью

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

Принимая во вниманіе обремененіе, коему подверглись приходскіе Священники и другія духовныя лица въ краѣ, присоединенномъ по Вѣнскому трактату къ Герцогству Варшавскому, вслѣдствіе того, что, вопреки сеймоваго постановленія 1789 года, комисіи, назначенныя симъ же постановленіемъ для опредѣленія

кowych Minister Skarbu przedstawi Nam innych kandydatów, do Naszego mianowania.

Art. 24.

Ogłoszenie i wykonanie niniejszej woli Naszej, Ministrom Naszym Spraw Wewnętrznych i Skarbu polecamy.

W pałacu naszym w Dreźnie d. 15 Marca 1811 r.

(L. S.)

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) Stanisław Breza.

№ 6.

Postanowienie Króla Saskiego, Xięcia Warszawskiego uwalniające od podatku ofiary duchownych mających mniejsze uposażenie.

(26 Czerwca 1811 roku).

Wypis z Protokołu Sekretarjatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI etc.

Zważywszy przeciążenie jakiemu ulegli Plebani i inni Duchowni w kraju, przez Traktat Wiedeński do Księstwa Warszawskiego wcielonym, z powodu, że nad przepis Konstytucyi Sejmu roku 1789, od dochodu ich rocznego, który pięciuset złotych nie

10-процентной подати офяры, наложили на них эту подать съ дохода, не превышающаго пятисотъ злотыхъ; желая при томъ, чтобы при положенномъ указомъ нашимъ 14 Юня прошлаго года, уравненіи податей въ новыхъ департаментахъ съ податями, вносимыми въ прежнихъ, соблюдена была строгая справедливость, — по представленію нашего Министра Финансовъ и Казначейства, мы постановили и постановляемъ.

Ст. 1.

Приходскіе Священники и прочія духовныя лица, которыя, по правиламъ сеймоваго постановленія 1789 года, должны были быть освобождены отъ десяти-процентной подати офяры и которыя подверглись оной по распоряженіямъ комиссій, назначенныхъ въ 1789 году для опредѣленія этой подати, освобождаются на будущее время, начиная съ 1-го Юня сего года, отъ подати офяры, вносимой ими донынѣ въ государственную казну, по описамъ, составленнымъ въ 1789 году.

Ст. 2.

Исполненіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на нашего Министра Финансовъ и Казначейства.

Во дворцѣ нашемъ въ Пильнѣ, 26 Юня 1811 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) *Станиславъ Бреза*.

przewyższa, do opłaty podatku ofiary dziesięć od sta pociągnięmi zostali przez Kommissyje, do wynalezienia tegoż podatku, tąż konstytucyją wyznaczone. — Chcąc aby we względzie postanowionego, Dekretem Naszym z daty 14 Czerwca roku zeszłego, porównania podatków w nowych departamentach, z podatkami opłacanemi w dawnych departamentach, ścisła zachowana była sprawiedliwość,

Na przełożenie Naszego Ministra Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. 1.

Plebani i inni Duchowni, którzy podług przepisów Konstytucyi Sejmu 1789 roku, powinni byli być wolni od opłaty podatków ofiary 10%, a którzy do niej pociągnięmi zostali przez Kommissyje, do wynalezienia tego podatku w roku 1789 wyznaczone; wolnemi nadal będą, począc od dnia 1 miesiąca Czerwca roku bieżącego, od podatku ofiary, jaki dotąd podług lustracyi w roku 1789 zrobionój, opłacali do Skarbu publicznego.

Art. 2.

Dopełnienie niniejszego Dekretu, który w Dzienniku Praw mieszczonym być ma, Ministrowi Naszemu Przychodów i Skarbu zalecamy.

W pałacu Naszym w Pilnie d. 26 Czerwca 1811 r.

(L. S.)

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) *Stanisław Breza*.

N° 7.

Постановленіе Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго,
о взиманіи подати офяры съ доходовъ, пропущенныхъ
въ 1789 году.

(2 Октября 1811 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ,

Божіею милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

Вслѣдствіе доклада нашего Министра Финансовъ о такихъ случайностяхъ, какія произошли въ комисіи, назначенной въ 1789 году для составленія описей дохода съ дворянскихъ имѣній и для опредѣленія причитающей съ нихъ подати офяры, которая комисія не внесла этой подати въ податный тарифъ по нѣкоторымъ дворянскимъ имѣніямъ, вслѣдствіе чего, эти имѣнія ни во время прежняго, польскаго, ни послѣдующаго управленія, ни теперь, во время нашего царствованія, не подверглись подати офярѣ, до сихъ поръ оную въ казну не вносятъ,—принимая во вниманіе, что въ таковыхъ случаяхъ понужденіе владѣльцевъ сказанныхъ имѣній ко взносу подати офяры за истекшее время, со дня установленія оной, то есть съ 1789 года, было бы для нихъ разорительно, по представленію нашего Министра Финансовъ и Казначейства, мы признали за благо:

чтобы съ имѣній, подлежащихъ подати офярѣ на основаніи сеймоваго закона 1789 года, не вносившихъ доселѣ въ казну подати десятаго гроша съ дохода, установленнаго въ 1789 году ревизскими комисіями, эта подать, пропущенная въ тарифъ, по внесеніи въ него, была требуема съ владѣльцевъ тѣхъ имѣній

N° 7.

Postanowienie Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, na-
kazujące pociągnąć do podatku ofiary dochody pominięte
w roku 1789.

(2 Października 1811 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI KSIĄŻE WARSZAWSKI etc. etc.

Mając sobie przez Naszego Ministra Przychodów i Skarbu przedstawione, że odkrywają się takie zdarzenia, że w roku 1789 Kommissya do zlustrowania dochodów dóbr szlacheckich, końcem wyrachowania z nich podatku ofiary wyznaczona, podatku tego z niektórych majątności szlacheckich dla Skarbu wyrachowanego w taryffę podatkową niewciągnęła, z kąd wyniknęło, iż majątności takowe, ani za dawnego Polskiego ani za czasów następnego, ani też nakoniec teraz za naszego panowania, do podatku ofiary dawniej pociągniętemi nie będąc, dotąd onego do Skarbu nie płaciły.

Zważywszy że teraz, gdzie się takowe odkrywają przypadki, pociągać właścicieli majątności kwestyjonowanych, do zapłacenia podatku ofiary za czas wsteczny, od chwili wprowadzenia onego, to jest od roku 1789, byłoby to widoczną dla tychże właścicieli zgubą;

Chcemy,

ażeby z majątności, podług prawa Sejmu 1789 roku do podatku ofiary kwalifikowanych, od których z intraty przez Kommissye lustracyjne w roku 1789 wyciągnionej, podatek dziesiątego grosza wyrachowany, dotąd nie był do Skarbu opłacany, wypłacenie tegoż podatku do Skarbu, z podwyższeniem onego, dawniej przez

вмѣстѣ съ установленнымъ прежнимъ прусскимъ правительствомъ увеличеніемъ оной, только со дня вступленія нашего во владѣніе землями, составляющими наше Герцогство Варшавское, и чтобы впредь она была взимаема въ установленные закономъ сроки.

Исполненіе настоящей нашей воли возлагаемъ на Министра Финансовъ Герцогства Варшавскаго.

Въ дворцѣ нашемъ въ Варшавѣ, 2 Октября 1811 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ, Статсъ-Секретарь

(подписано) Станиславъ Бреза.

№ 8.

Выписка изъ сеймоваго постановленія, сохраняющаго
взиманіе подати офяры.

(23 Декабря 1811 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ,

Божією милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій, и проч.

Всѣмъ вообще и каждому, кому о семъ вѣдать надлежитъ, а именно: помѣщикамъ нашего Герцогства Варшавскаго, симъ объявляемъ, что Посольская Палата, согласно представленному ей отъ нашего имени проекту, выслушавъ мнѣніе Государственнаго Совѣта и Коммисіи, постановили слѣдующее:

Rząd zeszyły Pruski uchwalonym, nie za dłuższy czas, jak tylko od chwili objęcia przez Nas w posiadanie krajów, Księstwo Nasze Warszawskie składających, od dziedziców tychże majątności było żądaniem i podatek taki, w taryfie opuszczany, zostawszy do niej wciagniony, w ratach prawem postanowionych nadal był pobierany.

Dopełnienie niniejszej naszej woli, Ministrowi Skarbu Księstwa Warszawskiego polecamy.

W pałacu Naszym w Warszawie, d. 2 Października 1811 r.

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla, Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) Stanisław Breza.

№ 8.

Wyciąg z uchwały Sejmowej zachowujący pobór podatku
ofiary.

(23 Grudnia 1811 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI, ETC. ETC. ETC.

Wszem w obec i każdemu komu o tém wiedzieć należy, a mianowicie obywatelom Księstwa Naszego Warszawskiego wiadomo czyniemy, iż Izba Poselska, stosownie do przedstawionego jej w imieniu Naszém projektu i po wysłuchaniu mówców Rady Stanu i Kommissyi, uchwaliła co następuje:

ВВЕДЕНИЕ КЪ ЗАКОНУ О НАЛОГАХЪ.

До постановленія будущаго сейма, на потребности края, учреждаются слѣдующіе налоги.

Подать офяра съ имѣній.

Ст. 1.

Съ 1-го Іюня 1812 года будетъ взимаема въ казну въ Герцогствѣ Варшавскомъ подать офяра въ соразмѣрности двадцати четырехъ процентовъ, съ земскихъ имѣній и со всѣхъ усадебъ и угодій, какъ тѣхъ, которыя закономъ 1789 года были освобождены отъ подати офяры, такъ и тѣхъ, кои послѣ сего закона прибыли до послѣдняго числа Декабря мѣсяца 1806 года, и которыя, постановленіемъ послѣдняго сеймоваго засѣданія отъ 24 Марта 1809 года, въ главѣ: „объ увеличеніи подати офяры на содержаніе войскъ“, обложены сею податью пропорціонально съ прочими помѣщичьими владѣніями.

Ст. 2.

Подать подъ названіемъ: „увеличеніе офяры на содержаніе войска“, установленная закономъ послѣдняго сеймоваго засѣданія 24 Марта 1809 года, въ суммѣ четырехъ-миліоновъ-двухъ-сотъ-тысячъ злотыхъ, и наложенная на всѣ вотчинныя и духовныя имѣнія, а впослѣдствіи примѣненная въ опредѣленной пропорціи ко вновь присоединеннымъ департаментамъ, будетъ взимаема по 1-е Іюня 1812 года; съ этого же дня сборъ оной прекращается.

Ст. 3.

Двадцати-четыре-процентная офяра, опредѣленная въ 1-ой статьѣ настоящаго закона, будетъ взимаема въ два полугодичные

WSTĘP DO PRAWA O POBORACH.

Na potrzeby krajowe, aż do Ustawy przysiężego Sejmu, następujące uchwalają się pobory:

Podatek ofiary z dóbr ziemianских.

Art. 1.

Od dnia 1 Czerwca 1812 roku będzie wybieranym do Skarbu w Księstwie Warszawskim podatek zwany ofiara 24% dochodu z dóbr ziemianских, tudzież wszelkich osiadłości i użytków, bądź prawem 1789 roku od płacenia ofiary wyłączonych, bądź po témże prawie aż do ostatniego Grudnia 1806 roku przybyłych, uchwałą ostatniego posiedzenia Sejmowego dnia 24 Marca 1809 roku, pod tytułem: „powiększenie ofiary na wojsko“, do płacenia podatku w proporcję innych ziemianских własności pociągniętych, i w tejże uchwale wyszczególnionych.

Art. 2.

Podatek, przez ostatnie posiedzenie Sejmowe prawem 24 Marca 1809 roku, pod tytułem „powiększenie ofiary na wojsko“ z wszelkich ziemskich posiadłości dziedzicznych i dóbr duchownych, w summie cztery miliony dwakroć sto tysięcy złotych uchwalony, i później na nowo przyłączone departamenta w dodanej proporcji rozciągnięty, do dnia 1 Czerwca 1812 roku do Skarbu wybieranym będzie; a od tegoż dnia, na przyszłość ustanie.

Art. 3.

Podatek ofiary 24% artykułem pierwszym niniejszego prawa oznaczony, opłacany będzie dwoma półrocznemi ratami w mie-

срока, въ Іюнь и Январѣ мѣсяцахъ. Но, какъ въ 1812 году первый Іюньскій взносъ будетъ ускоренъ тремя мѣсяцами, ибо, по настоящимъ срокамъ, онъ приходился бы въ Сентябрѣ, то въ этотъ первый Іюньскій срокъ плательщики обязаны внести подать не за полугодіе, а только за три мѣсяца.

Данъ во дворцѣ нашемъ въ Варшавѣ, 23 Декабря 1811 года.

(М. П.)

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статей-Секретарь

(подписано) Станиславъ Брежа.

Примѣчаніе. Имѣнія, пожалованныя Французскимъ Императоромъ, въслѣдствіи поступили обратно въ казну; нѣкоторыя же изъ нихъ были потомъ опять пожалованы съ обязанности взноса подати ошары по особо указаннымъ правиламъ.

Къ таковымъ принадлежатъ: Ловическое Княжество, Опиногура, Зыпле и Осецкъ, Опатувокъ, Пыздры и Ратаи.

сиакахъ Сzerwcu i Stycznіu; że zaś pierwsza czerwcową ratą w roku 1812, będzie tym sposobem zbliżoną o trzy miesiące, gdyż podług teraźniejszych terminów w miesiącu Wrześniu przypaśćby miała, przeto w téj pierwszej czerwcowej racie kontrybuencji nie półroczny, lecz tylko trzymiesięczny złożyć podatek.

Dan w pałacu naszym w Warszawie, d. 23 Grudnia 1811 r.

(L. S.)

(podpisano) Fryderyk August.

przez Króla, Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) Stanisław Breza.

Uwaga Dobra rozdaruwane przez Cesarza Francuzów, wróciły następnie do Skarbu, a kilka z nich przeszło następnie na nową darowiznę, jako to:

Księstwo Łowickie, Opinogóra, Zyple i Osiek, Opatówek, Pyzdry i Rataje, każde z nich z obowiązkiem płacenia podatku ofiary podług szczegółowo wskazanych zasad.

Распоряженія, изданныя нынѣшнимъ Пра-
вительствомъ Царства:

Нынѣшнее Правительство Царства установило подать офяру съ казенныхъ имѣній: отданныхъ въ вѣчную аренду, проданныхъ и пожалованныхъ, а въ 1849 и 1865 годахъ увеличило размѣръ этой подати со всѣхъ имѣній. Кроме того, десятины, взимаемая духовенствомъ въ снопахъ или такъ называемыя вытѣчныя, Правительство дозволило замѣнять десятинами въ зернѣ и обозначать денежную ихъ стоимость, съ освобожденіемъ оныхъ отъ подати офяры.

По этому предмету Правительство обнародовало слѣдующія распоряженія.

Rozporządzenia wydane za Rządu
teraźniejszego Królestwa.

Rząd teraźniejszego Królestwa ustanowił podatek ofiary z dóbr rządowych: wieczyście wydzierżawionych, sprzedanych i darowanych; a w latach 1849 i 1865 podwyższył stopę tego podatku ze wszystkich dóbr. Prócz tego, dziesięciny pobierane przez duchowieństwo w snopie, czyli tak zwane wytęczne, pozwolił zamieniać na dziesięciny w ziarnie, i oznaczać ich wartość pieniężną, z uwolnieniem onych od podatku ofiary.

Rozporządzenia Rządu w tym przedmiocie są następujące:

N° 1.

Постановление Совѣта Управленія, освобождающее отъ по-
дати офяры вытычныя десятины, замѣненные денежными.

(19 Іюня 1819г.)

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА І-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССІЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту,

Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Принявъ во вниманіе, что Высочайшее повелѣніе 6 (18) Мар-
та 1817 года (ст. 3 лит. d) освобождаетъ духовенство отъ упла-
ты податей, вносимыхъ имъ съ вытычныхъ десятиныхъ, коль скоро
будутъ составлены сдѣлки, замѣняющія десятины вытычныя на
денежныя; притомъ имѣя въ виду, что приведенное Высочайшее
повелѣніе не возлагаетъ на владѣльцевъ земли, подлежащей упла-
тѣ вытычной десятины, обязанности вносить эту подать, изъ чего
оказывается, что духовенство, послѣ составленія сказанныхъ
сдѣлокъ, должно быть освобождено отъ взноса въ казну дохода
по сей статьѣ, Мы, согласно съ представленіемъ Правительствен-
ной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 5 сего Іюня, разрѣ-
шаемъ: причитающіяся съ десятиныхъ подати, со времени заключе-
нія помянутыхъ сдѣлокъ, сложить со счетовъ и впредь въ оклад-
ные вѣдомости и штаты не включать. Въ основаніе къ исчисленію
офяры съ десятиныхъ должны быть взяты люстраціонные инвентари
1789 года, если въ нихъ находятся подробныя свѣдѣнія о коли-

N° 1.

Postanowienie Rady Administracyjnej uwalniające od podatku
ofiary dziesięciny wytyczne zamienione na pieniężne.

(19 Czerwca 1819 r.)

W Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEKSANDRA Igo,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO
etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu,

do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Zważywszy, że dekret NAJJAŚNIEJSZEGO PANA z dnia 6 (18)
Marca 1817 roku w artykule 3 odstepie d, uwalnia Duchownych
od opłaty podatków, jakie ciż dotąd od dziesięcin wytycznych
znoszą, skoro układy, zamieniające dziesięciny wytyczne na pie-
niężne, z niemi zrobione będą, zważywszy nadto, iż dekret wspo-
mniony nie wkłada na właścicieli gruntu, dziesięcinie wytycznej
podległego, obowiązku opłacania rzeczonego podatku, z czego wy-
nika, iż po nastąpiących układach o dziesięciny, Duchowieństwo
od podatku z tego szczegółu intraty Skarbowi należnego, uwolnio-
ne być powinno; przeto stosownie do przełożenia Kommissyi Rzą-
dowej Przychodów i Skarbu z dnia 5 bieżącego miesiąca i roku,
upoważniamy ją niniejszém do zarządzenia, aby od czasu zawarcia
układów w mowie będących, podatki od dziesięcin przypadające
umorzone, nadal zaś z regestrów biorczych i etatów wypuszczone
zostały, — za zasadę do odpisania podatku ofiary od dziesięcin
służyć będą lustracyje z roku 1789, jeżeli te wyszczególniają

чествъ дохода, предъявленнаго съ десятины при составленіи классификаціи подати десятаго гроша; гдѣ же такихъ свѣдѣній не имѣется, тамъ слѣдуетъ исчислить такое количество, какое придется въ соразмѣрности дохода, установленнаго новою сдѣлкою для духовнаго лица. Прѣдоставляемъ однако духовенству право во всякое время представить доказательства о дѣйствительномъ доходѣ, показанномъ въ 1789 году, при обложеніи офярою, чтобы соразмѣрно съ нею назначить и настоящую подать.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 19 Іюня 1819 года.

(подписалъ) Заіончекъ.

№ 2,947.

№ 2.

Выписка изъ постановленія Совѣта Управленія о подверженіи пожалованныхъ имѣній подати офярѣ.

(11 (23) Февраля 1836 г.)

По Указу Его Величества,

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства

Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Желая оединообразить правила, которыми Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства должна руководство-

в какой ilości dochód od dziesięcin podany był do klasyfikacyi podatku 10-go grosza. Tam zaś gdzie takiego wyszczególnienia intrat nie masz, odpisaną będzie taka kwota, jaka wypadnie od dochodu nowym układem dla Duchownego ustanowionego.

Zastrzegamy jednakże duchownym wolność udowodnienia w każdym czasie istotnego dochodu, jaki w roku 1789 do opłaty podatku ofiary podanym został, aby odpisanie podatku do wysokości tegoż zastosowaniem być mogło.

Wykonanie niniejszego Postanowienia, Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 19 Czerwca 1819 roku.

(podpisano) ZAJĄCZEK.

№ 2.

Wyciąg z Postanowienia Rady Administracyjnej zaprowadzającego podatek ofiary z dóbr darowanych.

(11 (23) Lutego 1836 roku).

w Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA Igo,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa

do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Pragnąc ujednostajnić pravidła, według których Kommissyja Rządowa Przychodów i Skarbu postępować winna przy oddaniu

ваться при передачѣ пожалованныхъ казенныхъ имѣній въ частное владѣніе, и въ дальнѣйшее развитіе Высочайше утвержденныхъ въ 4 (16) день Октября 1835 года правилъ по сему предмету, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства, постановляетъ слѣдующее:

ГЛАВА I.

Опредѣленіе стоимости угодій, назначенныхъ въ пользованіе.

Ст. 1.

Доходы и угодья въ жалуемыхъ имѣніяхъ должны быть опредѣлены въ такомъ размѣрѣ, чтобы владѣльцамъ сихъ имѣній обезпечивали средства:

- a) къ уплатѣ подлежащей исчисленію подати ояры и другихъ налоговъ, согласно нижеслѣдующимъ правиламъ;
- b) къ уплатѣ процентовъ и погашенію долга по займу изъ Кредитнаго Земскаго Общества;
- c) къ обезпеченію того дохода, который Всемилоствѣйше пожалованъ владѣльцу.

Подлежащая власти, примѣняясь къ 4-му п. таблицы, приведенной въ ст. 1-ой положенія о жалованныхъ имѣніяхъ, особенно должны заботиться о назначеніи маіоратнымъ владѣльцамъ доходовъ, не превышающихъ вышеупомянутыхъ расходовъ, во избѣжаніе, сколько это будетъ возможно, взноса со стороны маіоратнаго владѣльца въ казну ежегоднаго излишка доходовъ.

Ст. 38.

Такъ какъ пожалованныя имѣнія обращаются въ частную вотчинную собственность, то имѣнія эти, согласно ст. 4 положенія о маіоратныхъ имѣніяхъ, должны подлежать поземельной по-

dóbr Rządowych Postanowieniami Najwyższemi na własność prywatną osób przekazanych i w dalszem rozwinieciu przepisów w d. 4 (16) Października 1835 roku pod tym względem Najwyżej zatwierdzonych;—

Na wniosek Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu Rada Administracyjna postanawia co następuje:

TYTUŁ I.

Zakreślenie wysokości użytków do oddania w Dobrach.

Art. 1.

Dochody i użytki w dobrach na donacyję przeznaczonych, mają być tak miarkowane i ograniczone, aby zapewniały Donataryuszowi fundusz.

- a) Na opłatę podatku oiały obliczyć się mającego, i innych ciężarów według przepisów poniższych.
- b) Na opłatę prowizyi i amortyzacyi długu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.
- c) Na dochód obdarowanemu z Najwyższej łaski przeznaczony.

Staraniem szczególnem być ma Władzy Skarbowej, w zastosowaniu się do ustępu 4go tabelli powołanej w art. 1. postanowienia donacyjnego, przeznaczać Donataryuszom dochody nie przenoszące potrzeb dopiero wymienionych, iżby ile możność dozwoli, uniknąć dla obdarowanego obowiązku dopłacania każdorocznie przewyżki Skarbowi.

Art. 38.

Ponieważ dobra darowane przechodzą na własność prywatną, przeto podlegać mają odpowiednio artykułowi 4 Dekretu donacyjnego opłacie podatku gruntowego oiałą zwanego,

дати, подъ названіемъ ояры, которая отнышѣ должна быть и установлена на томъ же основаніи, на какомъ уплачиваютъ ее все владѣльцы земельныхъ имѣній. Источникъ къ уплатѣ таковой подати ояры, которой арендаторы казенныхъ имѣній не вносили, указанъ въ ст. 1-й.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 11 (23) Февраля 1836 года.

№ 33,661.

№ 3.

Утвержденіе Совѣтомъ Управленія контракта на вѣчную аренду, съ обязанностию платежа подати ояры.

(27 Декабря (8 Января) 1838/9 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ рапортѣ отъ 27 Декабря (8 Января) 1838/9 года за № 28,263, исчисливъ выгоды, получаемыя казною Царства, по случаю отдачи фольварковъ Вихрадзъ и Нѣмоевице, принадлежащихъ къ имѣнію Потычъ Мазовецкой губерніи, въ вѣчную аренду, — испрашивала разрѣшенія въ томъ, чтобы контрактъ, заключенный 28 Мая 1832 года съ Терезією Арцишевскою, вдовою временнаго арендатора сихъ фольварковъ, Ивана Арцишевскаго, за смертью ея, передать, въ полной его силѣ, законнымъ наследникамъ или пріобрѣтателямъ правъ Арцишевской.

który odtąd obliczony i ustanowiony być ma na takiej samej zasadzie, na jakiej wszyscy posiadacze dóbr ziemskich takowy opłacają. Fundusz na opłatę takowego podatku oiały, którego dzierżawcy dóbr Rządowych opłacać nie mieli obowiązku wskazany już został w artykule 1.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 11 (23) Lutego 1836 roku.

Nr. 33661.

№ 3.

Zatwierdzenie przez Radę Administracyjną kontraktu o wieczną dzierżawę z obowiązkiem płacenia podatku oiały.

(27 Grudnia (8 Stycznia) 1838/9 r.)

Wypis z Protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Do Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

Komisya Rządowa Przychodów i Skarbu, wykazawszy w raporcie z dnia 27 Grudnia (8 Stycznia) 1838/9 r. Nr. 28263, korzyści jakie odnosi Skarb Królestwa z wieczystego wydzierżawienia folwarków Wichradz i Niemojewice w Ekonomii Potycz gubernii Mazowieckiej położonych, uprasza Radę: iżby zawarty w tej mierze na dniu 28 Maja 1832 roku z Teresą Arciszewską, wdową po Janie Arciszewskim dzierżawcy czasowym tychże folwarków kontrakt, na rzecz wylegitymowanych sukcesorów, lub prawonabywców tejże Arciszewskiej, która już żyć przestała, zatwierdzić raczyła.

Совѣтъ утвердилъ представленіе Правительственной Комисіи.

Въ Варшавѣ, 27 Декабря (8 Января) 1838/9 года.

Вѣрно: Статсъ-Секретарь (подписано:) *Тымовскій.*

№ 25,277.

Примѣчаніе: По § 5-му контракта, вѣчная арендаторка фольварковъ Вихрадзъ и Нѣмоевице обязана платить офяру и всѣ другія подати, существующія или могущія быть установленными. Утвержденіе контракта Совѣтамъ Управленія должно служить руководствомъ для другихъ вѣчныхъ арендаторовъ.

N° 4.

Высочайшій Указъ объ увеличеніи на 50% подати офяры.

(29 Декабря (10 Января) 1848/9 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, НИКОЛАЙ I,

ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССІЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
и проч. и проч. и проч.

Принимая въ уваженіе, что взимаемая въ Царствѣ Польскомъ поземельная подать, подъ названіемъ офяры, и подать съ жилищъ, подъ названіемъ подымнаго, опираются на весьма давнихъ осно-

Rada przychyliła się do przedstawienia Kommissyi Rządowej.

w Warszawie dnia 27 Grudnia (8 Stycznia) 1838/9 r.

Zgodno z protokołem Sekretarz Stanu (podpisano) *Tymowski.*

Nr. 25277.

Uwaga. W § 5 kontraktu włożono na wieczystą dzierżawczyńię dóbr Wichradz i Niemojewice obowiązek opłacania podatku ofiary i wszelkich podatków istniejących lub ustanowić się mogących. Zatwierdzenie kontraktu przez Radę Administracyjną, ustanowiło w tém zasadę dla innych wieczystych dzierżaw.

N° 4.

Ukaz Najwyższy podwyższający o 50% podatek ofiary.

(29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z BOŻEJ ŁASKI

MY MIKOŁAJ I.

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECZ ROSSYI, KRÓL POLSKI
etc. etc. etc.

Zważywszy, iż podatek gruntowy, zwany ofarą, i podatek od mieszkań, zwany podymnem, w Naszém Królestwie Polskiem, opierają się na bardzo dawnych zasadach, które przez wzrost ludności

ваніяхъ, которыя, съ усиленіемъ народонаселенія и земледѣльческой промышленности, подверглись значительному измѣненію и тѣмъ самимъ требуютъ пересмотра и переустройства; принимая также въ уваженіе, что, вслѣдствіе этого пересмотра и переустройства, Казна Царства найдетъ для себя на удовлетвореніе государственныхъ потребностей необходимое подкрѣпленіе; наконецъ, принимая въ уваженіе, что, впредь до воспослѣдованія сего пересмотра и переустройства, необходимо доставить Казнѣ Царства пособіе временными для замѣненія ожидаемаго подкрѣпленія мѣрами,—по представленію Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ, Мы повелѣли и повелѣваемъ.

Ст. 1.

Приступить безотлагательно къ пересмотру и переустройству податей офяры и подымнаго въ Царствѣ Польскомъ; средства къ тому укажетъ Совѣтъ Управленія, окончательный же результатъ сего пересмотра и переустройства, до введенія онаго въ исполненіе, представить на Наше утвержденіе.

Ст. 2.

До воспослѣдованія упоминаемаго въ предыдущей статьѣ утвержденія Нашего, земскіе владѣльцы и домохозяева въ Царствѣ Польскомъ, независимо отъ платимыхъ донинѣ податей, вносить будутъ ежегодно, въ видѣ временнаго подкрѣпленія для казны:

1. добавочную половину офяры въ Іюнь мѣсяцъ;—изъ сего однако исключается духовенство, которое платить будетъ и впредь только то, что донинѣ платило;
2. добавочныя двѣ трети части контингенса ливерунковаго съ господскихъ дворовъ, въ два, по равному количеству, срока, а именно: въ Мартѣ и Сентябрѣ;

и промыслу ролничего, значнѣй дозналы зміаны, а зтад, зваży-
wszy konieczną potrzebę przejrzenia i uporządkowania obudwóch
tych podatków; zważywszy далѣй: iż skutkiem tego przejrzenia i upo-
rządkowania, Skarb Królestwa znajdzie potrzebny dlań na zaspoko-
jenie wydatków krajowych zasiłek; zważywszy wreszcie, że nim
toż przejrzenie i uporządkowanie nastąpi, wypada podać Skarbo-
wi Królestwa tymczasowe, do zastąpienia oczekiwanego zasiłku,
środki,— na przedstawienie Naszego Namiestnika w Królestwie
Polskiem, rozkazaliśmy i rozkazujemy:

Art. 1.

Ma być przedsięwzięte niezwłocznie przejrzenie i uporządko-
wanie podatków, zwanych ofiara i podymne w Królestwie Pol-
skiem; sposób do tego wskaże Rada Administracyjna; zaś ostate-
czny wypadek przejrzenia i uporządkowania, przed wprowadze-
niem onego w wykonanie, ma być przedstawionym do zatwierdze-
nia Naszego.

Art. 2.

Do czasu, aż nastąpi zastrzeżone w poprzedzającym artykule
zatwierdzenie nasze, właściciele ziemscy i posiadacze mieszkań
w Królestwie Polskiem, oprócz dotychczasowych podatków: płacić
mają corocznie, tytułem czasowego zasiłku dla Skarbu:

1. połowę podatku ofiary, w miesiącu Czerwcu; od czego
wszakże wyłącza się Duchowieństwo, jako przy dotych-
czasowej opłacie bez podwyższenia pozostać mające;
2. drugie dwie-trzecie części kontyngensu liwerunkowego
dworskiego, w dwóch równych ratach, w Marcu i Wrze-
śniu;

3. добавочную половину обыкновенного шарварковаго платежа въ Январѣ мѣсяцѣ.

Ст. 3.

Исполненіе сего Указа Нашего, который имѣетъ быть внесень въ Дневникъ Законовъ, Возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Нашего Царства Польскаго.

Данъ въ С.-Петербургѣ, 29 Декабря (10 Января) 1848/9 года.

(подписано) „НИКОЛАЙ.“

Министръ Статсъ-Секретарь
(подписано) *И. Туркулъ.*

№ 5.

Высочайшій Указъ объ увеличеніи на 50% подати офяры и подымной съ шарварковымъ сборомъ.

(30 Декабря (11 Января) 1864/5 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯДСКІЙ
и проч. и проч. и проч.

Указомъ 29 Декабря (10 Января) 1848/9 года повелѣно было приступить къ устройству, на новыхъ основаніяхъ, существую-

3. połowę opłaty-szarwarkowej zwyczajnej, w Styczniu.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw Królestwa umieszczony być ma, Naszej Radzie Administracyjnej Królestwa poruczamy.

Dan w St. Petersburgu, dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r.

(podpisano) „НИКОЛАЙ.“

przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *Ig. Turkuł.*

№ 5.

Ukaz Najwyższy podwyższający o 50% podatki ofiary i podymne z opłatą szarwarkową.

(30 Grudnia (11 Stycznia) 1864/5 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z BOŻEJ ŁASKI

MY ALEKSANDER II.

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYI, KRÓL POLSKI
WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI
etc. etc. etc.

Ukazem z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r. polecono zająć się urządzeniem według nowych zasad istniejących w Kró-

щихъ въ Царствѣ Польскомъ податей ошары и подымной, въ видахъ, какъ болѣе уравнительнаго распредѣленія этихъ налоговъ между подлежащими платежу оныхъ владѣльцами недвижимыхъ имуществъ, такъ и доставленія казнѣ Царства необходимаго подкрѣпленія для удовлетворенія потребностей края.

Со времени изданія помянутого указа, подымная подать, въ соединеніи съ шарварковымъ сборомъ, преобразована, на новыхъ основаніяхъ, положеніемъ 3 (15) Іюня 1858 года; подать же ошары, оставаясь доселѣ неустроенною, отбывается на прежнихъ, существовавшихъ до означеннаго указа основаніяхъ, вслѣдствіе чего, по крайне неравномѣрному распредѣленію ея между плательщиками, нѣкоторые владѣльцы имуществъ отягощены ею сравнительно съ другими, тогда какъ многіе владѣльцы вносятъ сію подать въ незначительномъ размѣрѣ, а иные даже вовсе не платятъ оной.

Подобная же неуравнительность существуетъ въ окладахъ другой, платимой жителями Царства подати, извѣстной подъ названіемъ „контингенса ливерунковаго.“

Между тѣмъ указомъ Нашимъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной по крестьянскому дѣлу Коммисіи, Мы повелѣли: на покрытіе расходовъ казны, потребныхъ для вознагражденія владѣльцевъ имѣній частныхъ, институтскихъ и пожалованныхъ за упраздненныя повинности крестьянъ, сверхъ новаго поземельнаго налога съ крестьянскихъ усадебъ и сверхъ другихъ назначенныхъ для сего источниковъ, возвысить существующіе окладные налоги съ прочихъ недвижимыхъ имуществъ въ Царствѣ.

Нынѣ, повелѣвъ немедленно открыть въ Варшавѣ Ликвидационную Коммисію и признавая необходимымъ предоставить ей всѣ указанія закономъ средства для предстоящихъ ей оборотовъ по вознагражденію землевладѣльцевъ, а вмѣстѣ съ тѣмъ желая, для облегченія плательщиковъ, устроить, на болѣе правильныхъ основаніяхъ, сборъ податей ошары и контингенса ливерунковаго, Мы, по представленію Учредительнаго Комитета, постановили и постановляемъ.

лествие Польскомъ, податковъ ошары и подымного, такъ в видокахъ stosowniejszego rozkładu tychъ podatków pomiędzy podlegającychъ imъ poborowi właścicieli nieruchomości, jako też dla dostarczenia Skarbowi Królestwa niezbędnego na zaspokojenie potrzeb krajowychъ zasiłku.

Od czasu wydania rzeczonego Ukazu, podatek podymnego w połączeniu z opłatą szarwarkową, przeistoczony został na nowychъ zasadachъ Ustawą z dnia 3 (15) Czerwca 1858 roku, podatek zaś ошары, pozostawszy dotąd nieuregulowanym, uiszcza się na poprzednichъ, przed nastaniem powołanego Ukazu istniejącychъ, zasadachъ, w skutek czego przez zbytъ niestosowny jego rozkładъ między kontrybuentów, niektórzy właściciele dóbr przeciążeni są w porównaniu z innemi, kiedy przeciwnie, wielu z nichъ wnosi ten podatekъ w małąznaczającą ilość, a są i tacy, co zupełnie go nawet nie płacą.

Podobna niestosowność ma miejsce i w rozkładzie drugiego, przez mieszkańców Królestwa wnoszonego podatku, znanego pod nazwą kontyngensu liwerunkowego.

Tymczasem Ukazem Naszymъ z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o Kommissyi likwidacyjnejъ sprawъ włościańskich, rozkazaliśmy:

na pokrycie wydatkówъ przez Skarbъ ponieść się mającychъ, na wynagrodzenie właścicieli dóbr prywatnychъ, instytucyjnychъ i rozdaryowanychъ, za zniesione powinności włościańskie, oprócz nowego podatku gruntowego z osad włościańskich, i oprócz innychъ на celъ powyższy wskazanychъ źródełъ, podwyższyć istniejące podatki stałe z wszelkichъ innychъ nieruchomości w Królestwie.

Obecnie rozkazawszy odkryć niezwłocznie w Warszawie Kommissyę likwidacyjną i uznawszy niezbędnemъ, podać teje wszystkie prawemъ wskazane środki do przyszłychъ jejъ operacyjъ w wynagrodzeniu właścicieli ziemskichъ, a obokъ tego, pragnącъ dla ulżenia kontrybuentomъ, urządzić na sprawiedliwszychъ zasadachъ pobórъ podatkówъ ошары i kontyngansu liwerunkowego, на представienie Komitetu Urządzającego, postanowiliśmy i stanowimy:

Ст. 1.

Для устранения существующей нынѣ неуравнительности въ обложеніи имуществъ податью офяроу, возлагается на Учредительный Комитетъ въ Царствѣ составить и представить на Наше утверждение проектъ правилъ объ уравнильномъ распредѣленіи подати офяры между владѣльцами недвижимыхъ имуществъ, за исключеніемъ крестьянскихъ усадебъ, какъ вовсе не подлежащихъ этой подати.

Ст. 2.

Общая сумма поступающей нынѣ съ недвижимыхъ имуществъ въ Царствѣ подати офяры, съ установленными къ ней указомъ 29 Декабря (10 Января) 1848го года прибавками, а равно подымная подать съ шарварковымъ сборомъ, взимаемая, какъ съ городовъ, такъ и съ господскихъ въ селеніяхъ дворовъ, и съ домовъ церковныхъ приходовъ, возвышаются съ начала 1865 года по 50%.

Ст. 3.

Контингенсъ ливерунковый, взимаемый съ господскихъ въ селеніяхъ дворовъ, съ городовъ и церковныхъ приходовъ, не увеличивается въ общей его суммѣ, но, въ видахъ болѣе уравнильнаго распредѣленія этой подати, возлагается на Учредительный Комитетъ въ Царствѣ составить и представить на Наше утверждение проектъ новой раскладки означеннаго контингенса.

Ст. 4.

Устанавливаемое настоящимъ Указомъ возвышеніе податей обращается исключительно на покрытіе расходовъ казны по воз-

Art. 1.

Dla usunięcia istniejącej obecnie niestosowności w nałożonym na dobra podatku ofiary, poleca się Komitetowi Urządzającemu w Królestwie, ułożyć i przedstawić do naszego zatwierdzenia projekt przepisów o stosowniejszym rozkładzie tego podatku, między właścicielami nieruchomości z wyłączeniem osad włościańskich, jako zupełnie mu nie podlegających.

Art. 2.

Summa ogólna wpływającego obecnie z nieruchomości w Królestwie podatku ofiary, wraz z ustanowionemi do niego Ukazem z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 r., dodatkami, również podatek podymnego z opłatą szarwarkową pobierany tak z miast jako też i z domów dworskich po wsiach i z domów probostw, podwyższają się z początkiem roku 1865 o pięćdziesiąt N. 50 procent.

Art. 3.

Kontyngens liwerunkowy, pobierany z dworów dziedziców po wsiach, z miast i probostw, nie podwyższa się w ogólnej summie, lecz w celu stosowniejszego jego rozdziału, poleca się Komitetowi Urządzającemu w Królestwie ułożyć i przedstawić na Nasze zatwierdzenie projekt nowego rozkładu rzeczonego podatku.

Art. 4.

Ustanawiające się niniejszym Ukazem podwyższenie podatków, obrócone być ma wyłącznie na pokrycie wydatków Skarbu,

награжденію владѣльцевъ имѣній частныхъ, институтскихъ и пожалованныхъ за упраздненныя крестьянскія повинности, и на сопряженные съ выдачею этого вознагражденія расходы.

Ст. 5.

До приведенія въ дѣйствіе новаго распредѣленія подати офяры, вмѣстѣ съ прежними къ ней прибавками и съ нынѣ устанавливаемымъ возвышеніемъ оной, а также контингенса ливерунковаго, подати сіи должны вѣдаться, на основаніи дѣйствующихъ раскладокъ оныхъ, съ тѣхъ владѣльцевъ и безсрочныхъ арендаторовъ, кои нынѣ симъ податямъ подлежатъ.

Добавочные сборы, настоящимъ указомъ устанавливаемые, вносятся въ подлежащія Казначейства, по подати офярѣ въ Ноябрь, а по подати подымной съ шарварковымъ сборомъ—въ Мартъ и Сентябрь.

Ст. 6.

Исполненіе сего указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Учредительному Комитету и Совѣту Управленія Царства, по принадлежности.

Данъ въ С.-Петербургѣ, 30 Декабря (11 Января) 1864¹/₃ года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) Платоновъ.

Примѣчанія: 1. Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства отъ 24 Апрѣля 1829 года, указаль основанія, на коихъ подать офяра должна быть устроена въ проданныхъ казною имѣніяхъ.

dotyczących wynagrodzenia właścicieli dóbr prywatnych instytucyjnych i rozdanych, za zniesione powinności włościańskie, jako też na pokrycie połączonych z uiszczeniem tego wynagrodzenia rozchodów.

Art. 5.

Do czasu wprowadzenia w wykonanie nowego rozkładu podatku ofiary, łącznie z poprzednimi do niego dodatkami i z obecnie ustanowionem jego podwyższeniem, tudzież kontyngensu liwerunkowego, podatki te winny być pobierane na zasadzie dotychczasowych ich rozpisów, od tych właścicieli i dzierżawców wieczystych, którzy teraz podatkiem tym podlegają.

Opłaty dodatkowe Ukazem niniejszym ustanawiające się, wnoszone być mają do kass właściwych. Ofiara dodatkowa w Listopadzie, a podatek podymnego wraz z opłatą szarwarkową, w miesiącu Marcu i Wrześniu.

Art. 6.

Wykonanie tego Ukazu, który w Dzienniku Praw umieszczony być ma, Komitetowi Urządzącemu i Radzie Administracyjnej Królestwa, wczem do której z tych władz należy poleconem zostaje

Dan w Petersburgu dnia 30 Grudnia (11 Stycznia) 1864/5 r.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

przez Cesarza i Króla Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) Платоновъ.

Uwagi. 1. Minister Prezydujący w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu wskazał pod dniem 24 Kwietnia 1829 r. zasady, według jakich ma być zaprowadzany podatek ofiary w dobrach przez Rząd sprzedanych.

2. Советъ Управленія Царства, постановленіемъ, состоявшимся 28 Января (9 Февраля) 1849 года, за N 962, утвердилъ распоряженіе Правительственной Комисіи Финансовъ о томъ, что владельцы имѣній, принадлежавшихъ духовенству, не должны быть освобождены отъ взноса возвышенной подати офяры.
3. Советъ Управленія, постановленіемъ 9 (21) Декабря 1849 года, за N 8657, утвердилъ распоряженіе Правительственной Комисіи Финансовъ о приостановленіи возвышеннаго сбора офяры съ арендныхъ содержателей имѣній, принадлежащихъ къ общимъ духовнымъ фундамъ, не опредѣливъ однако послѣдняго срока этой мѣры.
4. Советъ Управленія, постановленіемъ 7 (19) Марта 1850 года, за N 10801, приостановилъ сборъ возвышенной подати офяры съ арендныхъ содержателей конфискованныхъ имѣній, не назначивъ для сего окончательнаго срока; съ тѣмъ вмѣстѣ Советъ обязалъ ихъ вносить другія возвышенныя подати.
5. Советъ Управленія, по постановленію 2 (14) Іюня 1850 года, за N 13,000, опредѣлилъ:
 1. приостановить распределеніе платежей офяры и въ пользу жалованнаго владельца, съ имѣній пожалованныхъ Прускимъ правительствомъ, впредь до устоя подати офяры;
 2. предоставить льготы имѣніямъ, обремененнымъ возвышенною податю офяры;
 3. одобрить принятое основаніе: что всѣ вообще имѣнія, пожалованныя Прускимъ правительствомъ, должны вносить всѣ тѣ подати и исполнять повинности, какъ существующія, такъ равно и предстоящія, какія несутъ другія частныя имѣнія, слѣдовательно и наложенныя, а равно возвышенныя послѣ пожалованія.
6. Статсъ-Секретарь при Советѣ Управленія отъ 27 Декабра (8 Января) 1851^{1/2} года, за N 28,653, объявилъ рѣшеніе Намѣстника въ Царствѣ, что возвышенныя подати съ безсрочныхъ арендныхъ содержателей казенныхъ имѣній, будутъ приостановлены взысканіемъ, однакоже окончательный для сего срокъ не назначенъ.

2. Rada Administracyjna zatwierdziła decyzją z dnia 28 Stycznia (9 Lutego) 1849 r. Nr. 962, wydane przez Komisję Skarbu rozporządzenie: iż posiadacze dóbr dawniej duchownych nie mają być wolni od opłaty ofiary podwyższonej.
3. Rada Administracyjna decyzją z dnia 9 (21) Grudnia 1849 roku Nr. 8657 zatwierdziła, zawieszenie przez Komisję Skarbu poboru ofiary podwyższonej od dzierżawców dóbr do funduszu Ogólnego Religijnego należących, nie oznaczając końcowego terminu tego zawieszenia.
4. Rada Administracyjna decyzją z dnia 7 (19) Marca 1850 roku Nr. 10801, zawiesiła pobór ofiary podwyższonej od dzierżawców dóbr skonfiskowanych także bez oznaczenia końcowego terminu, obowiązując ich zarazem do opłaty innych podwyższonych podatków.
5. Rada Administracyjna decyzją z dnia 2 (14) Czerwca 1850 roku Nr. 13000:
 - 1° zawiesiła podział opłat z dóbr przez Rząd Pruski rozdanych na ofiarę i opłaty donacyjne, aż do czasu uregulowania podatku ofiary;
 - 2° przyniosła ulgę przeciążonym dobrom ofiarą podwyższoną.
 - 3° utwierdziła zasadę: iż dobra przez Rząd Pruski darowane, wszystkie w ogólności, obowiązane są do ponoszenia tych wszystkich podatków i obowiązków istniejących i przyszłych, które ponoszą inne dobra prywatne ziemskie, a temsamem i przybyłych po darowiznie, tudzież podwyższenia onychże.
6. Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnej oznajmił pod dniem 27 Grudnia (8 Stycznia) 1851^{1/2} Nr. 28653 Decyzję Namiestnika Królestwa, iż mają być zawieszone w poborze podatki podwyższone odnoszące się do wieczystych dzierżawców dóbr Rządowych. Nieoznaczono przytém terminu końcowego tego zawieszenia.

7. Для сравненія подуховныхъ супримовавшихся имѣній съ казенными, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, при отдачѣ первыхъ въ арендное содержаніе, не требуетъ съ нихъ подати оцѣры, которую, для свѣдѣнія, показываетъ лишь по счетамъ передъ графою, а соразмѣрно этой подати увеличиваетъ арендный за имѣніе платежъ.

7. Dla porównania z dobrami Rządowymi dóbr po duchowieństwie supprimowanem, Kommissyja Rządowa Przychodów i Skarbu przy wydzierżawieniu tych ostatnich dóbr, uchyła z poboru podatek ofiary i przenosi go dla śladu przed linię, a odpowiednio zwiększa czynsz dzierżawny.

Subsidium charitativum.

Жители края платили некогда подать, называемую hiberna, т. е. подать, налагаемую въ зимнее время на содержание войск на границах бывшаго Королевства. Духовенство, желая освободиться отъ этой подати, обязалось платить вмѣсто оной другую подать, называемую subsidium charitativum, т. е. добровольное пособие. Общая сумма этой подати не была одинакова: въ 1717 году составляла она 56,500 руб. сер., а въ годахъ 1775 и 1789 увеличилась до 90,000. Сеймовое постановленіе 6 Апрѣля 1789 года, помѣщенное выше въ главѣ о подати офяры, опредѣлило разложить сію подать соразмѣрно доходамъ духовенства, поручая Епископамъ привести раскладку въ исполненіе. По переходѣ края подъ другое владычество, Австрійское правительство оставило эту подать безъ измѣненія. Прусское же правительство, увеличивъ офяру духовенства съ 20% до 50%, вовсе отменило subsidium charitativum, но впоследствии повелѣло взимать ее съ духовенства, вносившаго офяру десяти-процентную; что однакоже приведено было въ исполненіе въ одной Южной Пруссіи, и потому subsidium charitativum не собирается въ Плоцкой и Августовской губерніяхъ, кромѣ прихода Визна въ сей послѣдней губерніи, идѣ сборъ установленъ уже нынѣшнимъ Правительствомъ Царства. Правительство сіе освободило отъ этой подати крестьянъ и городскихъ жителей.

Subsidium Charitativum.

Mieszkańcy kraju płacili niegdyś podatek zwany hiberną, czyli podatek zimowy, przeznaczony na utrzymanie wojska na granicach dawnego Królestwa. Duchowieństwo chcąc się od tego podatku uwolnić, ofiarowało płacić w jego miejsce inny podatek zwany Subsidium Charitativum, czyli zasiłek dobrowolny. Summa ogólna tego podatku nie była jednostajna; w roku 1717 wynosiła rsr. 56,500, a w latach 1775 i 1789 wzrosła do rsr. 90,000. Uchwała Sejmowa z dnia 6 Kwietnia 1789 roku, pomieszczona wyżej w tytule podatku ofiary, postanowiła rozłożyć ten podatek w stosunku dochodów duchowieństwa, poruczając Biskupom wykonanie rozkładu. Po przejściu kraju pod inne panowania, Rząd Austrijski zostawił ten podatek bez odmiany. Rząd Pruski podwyższywszy podatek ofiary duchownej z 20% do 50%, zniósł zupełnie Subsidium Charitativum, ale później polecił go pobierać od duchownych płacących podatek ofiary 10%, co wszakże wykonano tylko w Prussach południowych, i dla tego Subsidium Charitativum nie jest pobierane w guberniach: Płockiej i Augustowskiej, prócz probostwa Wizna w tej ostatniej gubernii, gdzie pobór zarządzony został już za Rządu teraźniejszego Królestwa. Dopiero co wymieniony Rząd zniósł ten podatek o ile był płacony przez mieszkańców miast.

Основные распоряженія, относящіяся къ сей подати, суть слѣдующія:

N° 1.

Subsidium charitativum отъ духовенства.

Сеймовое постановленіе 1775 года о назначеніи этой подати.

Такъ какъ присутствующіе на нынѣшнемъ сеймѣ Высокопреосвященные Епископы, будучи свидѣтелями крайней необходимости усиленія доходовъ казны Рѣчи-посполитой и слѣдуя примѣру гражданской добродѣтели предшественниковъ своихъ, равно какъ оказываемой ими въ подобныхъ случаяхъ любви къ отечеству, не только не требовали освобожденія отъ подати subsidii charitativi трехъ-сотъ-сорока-шести тысячъ шести-сотъ-шестидесяти-шести злотыхъ двадцати-двухъ грошей, которая въ тысяча-семь-сотъ-семнадцатомъ году была установлена на два года въ коронныхъ епархіяхъ, и изъявили готовность, чтобы таковая подать послѣ присканныхъ уже сословіями Рѣчи-посполитой другихъ средствъ для уплаты жалованья войскамъ, за соизволеніемъ свѣтѣйшаго Апостольскаго престола, поступала въ коронную казну, на покрытіе приводимыхъ въ извѣстность, согласно положенію нынѣшняго сейма, дѣйствительныхъ долговъ Рѣчи-посполитой, но сверхъ того согласились, дабы, по сношеніи съ отсутствующими на семъ сеймѣ Епископами, недоимки въ сказанной подати, происшедшія вслѣдствіе перехода подъ чуждое господство частей нѣкоторыхъ епархій, пополнены были новою раскладкою оной на всѣ остальные епархіи въ краяхъ Рѣчи-посполитой, такъ чтобы упомянутая сумма триста-сорокъ-шесть тысячъ шесть-сотъ шестьдесятъ-шесть злотыхъ двадцать-два гроша, ежегодно, начиная со дня Св. Мартына въ Ноябрѣ мѣсяцѣ сполна въ Декабрѣ была

Rozporządzenia zasadnicze co do tego podatku wydane są następujące:

N° 1.

Subsidium Charitativum od Duchowieństwa.

Uchwała Sejmowa z roku 1775 stanowiąca ten podatek.

Гды Прzewielebni в Богу Ксieżа Бискупі, на terazniejszymъ Sejmie przytomni, obecni świadkowie nieodbitęj potrzeby powiększenia dochodów do Skarbu Rzeczypospolitej, i naśladowcy takъ доброго obywatelstwa poprzedników swoich, jako też okazywanęj przez nichъ w podobnychъ przypadkachъ ku Ojczyźnie miłości, не только а Subsidio charitativo злотыхъ trzykroć czterdzieści sześć tysięcy, sześć set sześćdziesiąt sześć, groszy dwadzieścia dwa, efficienti в roku tysiącnymъ siedemnastymъ do dwóchъ latъ na Dyecezyje Koronne assumpto, uwolnienia не pretendowali, а то końcemъ tymъ, аżeby то Subsidiumъ po obmyślonymъ jużъ przez Stany Rzeczypospolitej inszymъ на płacę dla wojska funduszu, do Skarbu Koronnego i kassy на wypłacenie aktualnychъ długówъ Rzeczypospolitej ustawę Sejmu terazniejszego на likwidacyją odesłanychъ sub rehabilitatione Sacrae Sedis Apostolicae wchodziło, і за zniesieniemъ się z nieprzytomnemi на tymъ Sejmie współ bracia Biskupami, deces w tymże subsidiumъ przez odeszłe pod obce panowania części niektórychъ Dyecezyi, zastąpić przez nowe rozłożenie jego на Dyecezyje wszystkie, і wszelkie w Państwachъ Rzeczypospolitej pozostałe, такъ, żeby rzeczona summa trzykroć czterdzieści sześć tysięcy, sześć set sześćdziesiąt sześć злотыхъ, groszy dwadzieścia dwa, corocznie, zacząwszy od dnia Świętego Marcina в мѣсяцу Listopadzie ad totum Decembremъ mającъ być zgromadzona, niezawodnie przedъ nowymъ rokiemъ do Skarbu Rzeczypospolitej на wzmiankowany fun-

собрана и непременно передъ новымъ годомъ поступала въ казну Рѣчи-посполитой, на покрытие вышесказанныхъ долговъ, а притомъ обязались, къ упомянутой суммѣ триста-сорокъ-шесть тысячъ шесть-сотъ-шестьдесятъ-шесть злотыхъ двадцать два гроша ежегодно прибавлять сумму двѣсти-пятьдесятъ-три тысячи триста-сорокъ-три злотыхъ восемь грошей, такъ чтобы вся подать субсидіи составляла шест-сотъ тысячъ; вслѣдствіе сего, принимая съ благодарностію эту жертву, возлагаемъ на Высокопреосвященнѣйшаго Князя Примаса Архіепископа Гнѣзненскаго, въ случаѣ же его отсутствія, на перваго по порядку Преосвященнаго Епископа, созвать въ Варшаву на время, какое признано будетъ удобнѣйшимъ, не позже однако какъ въ теченіе трѣхъ мѣсяцевъ отъ окончанія нынѣшняго сейма, собраніе Епископовъ обоихъ обрядовъ, для соразмѣрной раскладки помянутой суммы шести-сотъ тысячъ на все духовенство, кромѣ Священниковъ обоихъ обрядовъ, не имѣющихъ крестьянъ, каковая сумма на вышеозначенный срокъ, непременно должна быть внесена въ казну Рѣчи-посполитой. Еслибы созванные не съѣхались, то прибывшіе, хотябы только въ числѣ трехъ, обязаны составить раскладку, которую Коммисія коронной казны, съ полученіемъ тарифа, подписаннаго лицами, составляющими собраніе Епископовъ, приведетъ въ исполненіе. Еслибы же эта раскладка не была въ означенное время исполнена, то Казенная Коронная Коммисія сдѣлаетъ раскладку суммы 600,000 злотыхъ польскихъ и эту сумму взыщетъ хотя бы даже посредствомъ военной экзекуціи. Что же касается десятинъ съ шляхетскихъ имѣній, то мы повелѣваемъ взыскивать ихъ на основаніи буллы Папы Урбана VIII.

dusz wypłacania długów aktualnych wchodziła, ofiarowali się, i nad to do wspomnionéj trzech, kroć czterdziestu sześciu tysięcy, sześciuset sześćdziesiąt sześciu złotych, groszy dwudziestu dwóch, summy, dwakroć pięćdziesiąt trzy tysiące trzysta czterdzieści trzy złotych, groszy ośm, corocznie dokładać, tak, ażeby totius subsidii summa sześć kroć sto tysięcy wynosiła, oświadczyli; wdzięcznie tę ofiarę, i oświadczenie przyjmując na uskutecznienie obojga, gdyby Najprzewielebniejszy w Bogu Książę Prymas Arcy-Biskup Gnieźnieński nie znajdował się na ówczas w Warszawie, Przewielebnemu w Bogu Biskupowi pierwszemu in ordine zgromadzenia Collegii Episcopalis obojga Obrządków dla rozłożenia proporcjonalnego téj summy sześciukroć sto tysięcy na całe Duchowieństwo oprócz plebanów utriusque Ritus, poddanych nie mających, tu do Warszawy na czas jaki mu wygodniejszy videbitur, in spatio jednak trzech miesięcy od zakończenia teraźniejszego Sejmu zalecamy, i to subsidium w czasie jako wyżej do Skarbu Rzeczypospolitej niezawodnie importowane mieć chcemy. Dla czego w przypadku niezjechania wezwanych współ-braci; gdyby też tylko w liczbie trzech zgromadzonych, tenże dyspartyment uczynić będą powinni, który Kommissyja Skarbu Koronnego za oddaniem sobie taryfry przez składających Collegium Episcopale podpisanéj do ekzekucyi przyprowadzić będzie powinna, gdyby zaś tenże dyspartyment nie wziął swojego skutku w czasie przepisany, tedy Kommissyja Skarbowa Koronna dyspartyment summy sześciukroć sto tysięcy złotych polskich, uczyni, i tę summę adhibito etiam brachio militari odbierać będzie, co się zaś tycze Dziesięcin z dóbr Szlacheckich Bullę Urbana VIII uskutecznioną mieć chcemy, i aby do ekzekucyi przywiedziona była, ustanawiamy.

N° 2.

Постановление, освобождающее крестьянъ отъ этой подати.

(13 Іюня 1820 г.)

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА І-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССІЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО

и проч., и проч., и проч.,

Князь Намѣстникъ Царскій въ Государственномъ Совѣтѣ.

Принявъ во вниманіе, что пожертвованная первоначально, во время бывшаго Польскаго правительства, духовенствомъ, владѣющимъ земскими имѣніями, подать, называемая subsidium charitativum, по злоупотребленію нѣкоторыхъ духовныхъ несправедливо примѣненная къ крестьянамъ, вносима была крестьянами въ духовныхъ имѣніяхъ,—для огражденія ихъ отъ дальнѣйшаго притѣсненія, постановляемъ слѣдующее:

1. Въ имѣніяхъ подуховныхъ, нынѣ супримованныхъ, подать, называемая subsidium charitativum, не можетъ быть взыскиваема съ крестьянъ, но должна быть взимаема съ доминіальныхъ доходовъ, поступающихъ нынѣ въ кассу супримованныхъ имѣній.

2. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія сдѣлаетъ соотвѣтственное по сему предмету распоряженіе Депутациі по дѣламъ упраздненныхъ духовныхъ учреждений.

N° 2.

Postanowienie uwalniające włościan od tego podatku.

(13 Czerwca 1820 r.)

w Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEKSANDRA I.

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO

etc. etc. etc.

Książę Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Zważając, że ofiarowany pierwsiastkowo za czasów dawnego Rządu Polskiego od Duchownych, realności ziemskie w posiadaniu swoim trzymających, podatek tak zwany Subsidium Charitativum, przez nadużycie niektórych Duchownych niesłusznie do Włościan zastosowany, — przez tychże włościan w dobrach duchownych był opłacany, chcąc takowych włościan od dalszego ucisku zasłonić, stanowimy co następuje:

1. W dobrach niegdyś do funduszu Duchownego należących, i teraz supprimowanych, podatek zwany Subsidium Charitativum nie może być od włościan pobieranym, lecz winien być opłacany z dochodów Dominialnych, na teraz do kassy dóbr supprimowanych wpływających.

2. Kommissyja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyda stosowne w tej mierze Deputacyi Spraw zniesionych Instytutów Duchownych polecenie.

Правительственная же Коммисія Финансовъ и Казначейства предпишетъ административнымъ властямъ, при взиманіи подати, строго примѣняться къ настоящему постановленію.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 13 Іюня 1820 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Министръ Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія

(подписалъ) *Потоцкій.*

N° 3.

Высочайшій указъ, освобождающій крестьянъ и мѣщанъ отъ этой подати.

(21 Апрѣля (3 Мая) 1839 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею милостию

МЫ НИКОЛАЙ I,

ИМПЕРАТОРЪ ВСЕРОССИЙСКИЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКИЙ

и проч., и проч., и проч.,

По представленію Нашего Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ, что взимаемая по настоящее время подать subsidium charitativum въ нѣкоторыхъ губерніяхъ Царства Польскаго съ крестьянъ и жителей имѣній духовныхъ и подуховныхъ весьма обременительна, Мы постановили и постановляемъ:

Zaś Kommissyja Rządowa Przychodów i Skarbu poleci Władzom Administracyjnym, aby, w poborze podatku Urządzenie niniejsze ściśle zachowaniem było.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnój, dnia 13 Czerwca 1820 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(podpisano) *Potocki.*

N° 3.

Ukaz Najwyższy uwalniający od tego podatku włościan i mieszczan.

(21 Kwietnia (3 Maja) 1839 r.)

*Wypis z Protokółu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.*

z Bożej Łaski

МЫ МИКОЛАЙ I.

CESARZ WSZECH ROSSYI, KRÓL POLSKI

etc. etc. etc.

Mając sobie przedstawionem przez Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiem, że opłata Subsidii Charitativi w niektórych guberniach tegoż królestwa od włościan i mieszkańców dóbr duchownych i po duchownych dotąd pobierana, jest nader uciążliwą postanowiliśmy i stanowiąmy:

Ст. 1.

Уплата подати subsidii charitativi, во сколько таковая донѣ-
нѣ вносима была непосредственно въ казначейства крестьянами
и жителями имѣній и городовъ духовныхъ и подуховныхъ, отмѣ-
няется навсегда, съ погашеніемъ всѣхъ недоимокъ, происшедшихъ
изъ сего источника.

Ст. 2.

Исполненіе настоящаго Указа возлагаемъ на Правитель-
ственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Данъ въ С.-Петербургѣ, дня 21 Апрѣля (3 Мая) 1839 года.

(подписано) „НИКОЛАЙ.“

Заступающій Министра Статсъ-Секретаря,
Товарищъ Министра,

(подписано) *Иг. Туркулъ.*

Art. 1.

Opłata Subsidii Charitativi od włościan i mieszkańców dóbr
i miast duchownych i po duchownych, o ile dotąd wnoszona była
przez nich bezpośrednio do Kass Skarbowych, na zawsze uchylona
być ma; a to obok umorzenia wszelkiej z tego źródła pozosta-
jącej zaległości.

Art. 2.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Kommissyi Rządowej
Przychodów i Skarbu polecamy.

Dan w Petersburgu, dnia 21 Kwietnia (3 Maja) 1839 r.

(podpisano) „НИКОЛАЙ.“

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu
w zastępstwie Pomocnik Ministra,

(podpisano) *Ig. Turkuł.*

Ливерунковый контингенсъ.

Подать эта первоначально имѣла значеніе обязательной и безплатной доставки продовольствія и фуража для войскъ. Эта повинность наложена была на жителей бывшаго Герцогства Варшавскаго, во время происходившихъ тогда военныхъ дѣйствій, и сначала не имѣла постоянно обозначенныхъ предѣловъ; только постановленіе отъ 24 Марта 1809 года, помѣщенное въ 1-омъ томѣ Дневника Законовъ Герцогства Варшавскаго, на страницѣ 241, въ главѣ „Сборъ продуктовъ натурою для войскъ“, опредѣлило размѣръ сей повинности. Упомянутая глава, въ трехъ своихъ статьяхъ, имѣетъ слѣдующее:

Kontyngens Liwerunkowy.

Podatek ten miał pierwotnie znaczenie obowiązkowych i bezpłatnych dostaw żywności i furazju dla wojska. Obowiązki te spadły na mieszkańców kraju za b. Księstwa Warszawskiego podczas prowadzonych w owym czasie wojen, i nie miały początkowo stale oznaczonych granic; dopiero prawo z dnia 24 Marca 1809 roku zamieszczone w tomie I-ym Dziennika Praw Księstwa Warszawskiego na stronie 241, w ustępie „Pobór podatków w naturze dla wojska“ oznaczyło miarę tych obowiązków. Ustęp o którym mowa, w 3-ch swoich artykułach, brzmi jak następuje.

N° 1.

Постановление о взимании для войск продуктов натурою.

(4 Марта 1809 г.)

Выписка из журнала Статсз-Секретариата.

Фридрих Августъ,

Божіею милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч., и проч.

Всѣмъ вообще и каждому, кому о семъ вѣдать надлежитъ, именно же обывателямъ нашего Герцогства Варшавскаго объявляемъ, что Посольская Палата, согласно представленному оной отъ нашего имени проекту и по выслушаніи мнѣнія Государственнаго Совѣта и Коммисіи, постановила слѣдующее:

Сборъ продуктовъ натурою для войскъ.

Ст. 1.

Устанавливается сборъ продуктовъ натурою на продовольствованіе войскъ, который долженъ быть разложенъ на всѣхъ земле-владѣльцевъ, по мѣрѣ мѣстныхъ средствъ, въ соразмѣрности не болѣе трехъ-сотъ тысячъ корцевъ разнаго хлѣба, сѣна же и соломы пятисотъ тысячъ центнеровъ французскаго вѣса.

Ст. 2.

Количество помянутыхъ продуктовъ распределяется слѣдующимъ образомъ:

94,500	корцевъ	ржи.
6,000	„	пшеницы.
7,000	„	гороху или крупъ.
192,000	„	овса.

N° 1.

Postanowienia nakazujące pobór produktów w naturze dla wojska.

(4 Marca 1809 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

Fryderyk August

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI etc. etc.

Wszem w obec i każdemu komu o tém wiedzieć należy, a mianowicie obywatelom Księstwa Naszego Warszawskiego wiadomo czyniemy, iż Izba Poselska stosownie do przedstawionego Jéj w Imieniu Naszém projektu i po wysłuchaniu mówców Rady Stanu i Kommissyi uchwaliła co następuje:

Pobór produktów w naturze dla wojska.

Art. 1.

Będzie postanowiony pobór produktów w naturze na wyżywienie wojska narodowego, który na wszystkich posiadzieliów ziemi, w miarę możności gruntowej rozłożony, trzy kroć sto tysięcy korecy wszelkiego rodzaju zboża, a siana i słomy pięć kroć pięćdziesiąt tysięcy cetnarów wagi francuzkiej, przenosić nie powinien.

Art. 2.

Rozkład powyższych ilości będzie następujący:

94500	korecy	żyta
6000	„	pszenicy
7000	korecy	grochu lub kaszy
192000	„	owsa

275,000 французскихъ центнеровъ сѣна.
275,000 „ „ „ соломѣ,
считая центнеръ по сто двадцати варшавскихъ фунтовъ.

Ст. 3.

Раскладка, установленная настоящимъ закономъ, начнется съ перваго Октября 1809 года.

Данъ въ нашемъ дворцѣ въ Варшавѣ, 24 Марта 1809 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

(М. П.)

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) Станиславъ Бреза.

Постановленіе отъ 23 Декабря 1811 года, помѣщенное въ IV томъ Дневника Законовъ Герцогства Варшавскаго, на страницъ 27, подтвердило и увеличило повинность поставки, дозволивъ при томъ исполнять оную посредствомъ платежа наличными деньгами, по торговымъ цѣнамъ, вмѣсто поставки натурою. Сущность этого постановленія заключается въ слѣдующемъ.

№ 2.

Постановленіе объ увеличеніи поставки продуктовъ, съ предоставленіемъ возможности замѣнить ихъ деньгами.

(23 Декабря 1811 г.)

Мы Фридрихъ Августъ,

Божіею милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

Всѣмъ вообще и каждому, кому о семъ вѣдать надлежитъ, именно же обывателямъ нашего Герцогства Варшавскаго, объ-

275000 cetnarów francuzkich siana
275000 „ „ „ słomy
rachując na cetnar sto dwadzieścia funtów Warszawskich.

Art. 3.

Repartycja z niniejszego prawa wynikająca, zacznie się od dnia pierwszego Października roku bieżącego 1809.

Dan w pałacu Naszym w Warszawie, dnia 24 Marca 1809 r.

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

(L. S.)

przez Króla, Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) Stanisław Breza.

Prawo z dnia 23 Grudnia 1811 roku, pomieszczone w tomie IV. Dziennika Praw Księstwa Warszawskiego na stronie 27, obowiązki dostawy ponowiło i powiększyło, pozwalając przy tém zastąpić dostawę zapłatą, w gotowiznie po cenie targowej. Wyciąg z tego prawa jest następujący:

№ 2.

Postanowienie zwiększające dostawę produktów z możliwością zamiany na pieniądze.

(23 Grudnia 1811 r.)

My FRYDERYK AUGUST

z Bożej Łaski

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI etc. etc.

Wszem w obec i każdemu komu o tém wiedzieć należy, a mianowicie, Obywatelom Księstwa Naszego Warszawskiego wiadomo

являемъ, что Посольская Палата, согласно представленному оной отъ нашего имени проекту и по выслушаніи мѣнія Государственнаго Совѣта и Коммисіи, постановила слѣдующее:

Сборъ продуктовъ для войскъ.

Ст. 1.

На продовольствованіе войскъ взимаемъ будетъ ежегодно съ 1-го Іюня 1812 года сборъ натурою.

Ржи . .	236,666	корцевъ.
Овса . .	676,923	„
Пшеницы	10,357 $\frac{1}{2}$	„
Сѣна . .	519,526	центнеровъ.
Соломы .	483,919 $\frac{1}{2}$	„

Ст. 2.

Сборъ сей имѣеть быть разложенъ на всѣхъ землевладѣльцевъ, по мѣрѣ мѣстныхъ средствъ.

Ст. 3.

Помянутые припасы должны быть доставлены натурою въ опредѣленное время, въ военные магазины, по указанію Военнаго Министерства. Департаментъ, нежелающій доставить припасы натурою, можетъ, вмѣсто оныхъ, внести плату по торговой цѣнѣ того мѣста, куда назначена была поставка; излишекъ торговой цѣны мѣста поставки, превышающій среднюю торговую цѣну Департамента, исполняющаго поставку, будетъ уплачиваемъ тому же Департаменту, посредствомъ общей складки, которая будетъ разложена по мѣрѣ поземельныхъ средствъ.

чьиemy, iż Izba Poselska, stosownie do przedstawionego Jój w Imieniu Naszém projektu, i po wysłuchaniu mówców Rady Stanu i Kommissyi, uchwaliła co następuje:

Pobór produktów dla wojska.

Art. 1.

Na żywienie wojska Narodowego wybierany będzie rocznie od dnia 1 Czerwca 1812 roku pobór w naturze:

Żyta	korcy	236,666.
Owsa	„	676,923.
Pszenicy	„	10,357 $\frac{1}{2}$.
Siana	cetnarów	519,526.
Słomy	„	483,919 $\frac{1}{2}$.

Art. 2.

Pobór ten na wszystkich posiadzieliów ziemi w miarę możliwości gruntowej rozłożony być ma.

Art. 3.

Produkta wyżej wyrażone dostawione być mają w naturze do magazynów wojskowych przez Ministerjum Wojny wskazanych, i w czasie oznaczonym. Departament nie chcący dostawić produktów w naturze, może je zapłacić podług ceny targowej miejsca tego, do którego miał je odstawić; wyższość ceny targowej, tego miejsca nad średnią cenę targową Departamentu dostawiającego, wynagrodzoną temuż departamentowi będzie, przez składkę ogólną krajową, w miarę możliwości gruntowej rozłożyć się mającą.

Ст. 4.

По поводу же увеличения числа войск, для усиления средств военных магазиновъ, сверхъ доставки, назначенной сообразно одобренному на послѣднемъ засѣданіи сейма постановленію, должно быть доставлено:

Ржи 157,454 корцевъ.
Сѣна 38,512 центнеровъ.
Соломы 15,887 $\frac{1}{2}$ „

Данъ въ нашемъ дворцѣ въ Варшавѣ, 23 Декабря 1811 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь
(подписано) Станиславъ Брежа.

Отъ 29 Февраля 1812 года послѣдовало Королевское постановленіе слѣдующаго содержания (Днев. Законовъ Герц. Варш. томъ IV, стран. 245).

N° 3.

Постановленіе о раскладкѣ поставки продуктовъ на Департаменты.

(29 Февраля 1812 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Фридрихъ Августъ,

Божією милостію

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій и проч.

Для снабженія нашихъ войскъ продовольствіемъ на 18 $\frac{12}{13}$ г., вслѣдствіе рѣшенія, состоявшагося на послѣднемъ засѣданіи сей-

Art. 4.

Z powodu zaś pomnożenia liczby wojska ma być dostawione na zasilenie magazynów wojskowych do dnia 1 Czerwca 1812 r. oprócz ilości, rozpisanej stosownie do prawa na ostatniem posiedzeniu Sejmowém uchwalonego:

Żyta korcy 157,454.
Siana centnarów 38,512.
Słomy „ 15,887 $\frac{1}{2}$.

Dan w pałacu Naszym w Warszawie, dnia 23 Grudnia 1811 r.

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) Stanisław Breza.

Zapadło następnie Postanowienie Królewskie z d. 29 Lutego 1812 r. następującej osnovy: (Dz. Pr. Ks. War. tom IV str. 245.)

N° 3.

Postanowienie przepisujące rozkład dostawy produktów na Departamenta.

(29 Lutego 1812 roku).

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST

z Bożej Łaski

Król Saski, Książę Warszawski etc. etc.

W celu opatrzenia w żywność wojsk Naszych na 18 $\frac{12}{13}$, w skutku uchwały na ostatniem posiedzeniu Sejmowém zapadłej,

ма и объявленнаго повелѣніемъ Нашимъ отъ 23 Декабря 1811 г. въ ст. 1-ой подъ заглавіемъ: „Сборъ припасовъ для войскъ,“ по представленію нашего Министра Внутреннихъ Дѣлъ и по выслушаніи мнѣнія нашего Государственнаго Совѣта, Мы постановили и постановляемъ слѣдующее:

Ст. 1.

Принявъ въ основаніе, для распредѣленія по Департаментамъ количества припасовъ, обширность, постьвы и народонаселеніе сихъ Департаментовъ въ 1810 году, на будущій штатный годъ, съ 1-го Іюня текущаго 1812 года по послѣднее число Мая 1813 года, имѣютъ быть доставлены въ магазины припасы натурою съ каждаго Департамента по слѣдующему росписанію:

ТАБЕЛЬ

распредѣленія припасовъ натурою на десять Департаментовъ съ 1-го Іюня текущаго 1812 по послѣднее число Мая 1813 года.

Департаменты:	Пшени- ца	Рожь	Овесъ	Сѣно	Солома
	Корцы	Корцы	Корцы	Центн.	Центнер.
Варшавскій . . .	1,121.	25,612.	73,225.	57,307.	52,631.
Краковскій . . .	951 $\frac{1}{2}$.	21,741.	62,169.	47,555.	44,114.
Познанскій . . .	1,248.	28,518.	81,622.	62,343.	58,140.
Калишскій . . .	1,097.	25,130.	71,895.	55,657.	52,270.
Радомскій . . .	957.	21,880.	62,569.	47,906.	44,740.
Бромбергскій . . .	924.	21,102.	60,341.	46,041.	43,131.
Люблинскій . . .	1,150.	26,228.	74,996.	57,409.	53,439.
Плоцкій . . .	966.	22,060.	63,079.	48,281.	44,914 $\frac{1}{2}$.
Ломжинскій . . .	1,028.	23,495.	67,190.	51,363.	47,855.
Сѣдлецкій . . .	915.	20,900.	59,839.	45,673.	42,685.
Итого	10,357 $\frac{1}{2}$.	236,666.	676,923.	519,526.	483,919 $\frac{1}{2}$.

деkretem Нашымъ дня 23 Grudnia 1811 w art. 1, pod tytułem: „Pobór produktów dla Wojska“ ogłoszonęj, na wniesienie Naszego Ministra Spraw Wewnętrznych i po wysłuchaniu Naszej Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Art. 1.

Przyjawszy za zasadę do rozkładu ilości produktów na departamenta, ich rozległość, wysiewy i ludność z roku 1810 podane, mają być na rok następujący etatowy od 1 Czerwca roku bieżącego 1812, aż do ostatniego Maja roku przyszłego 1813 dostawione do magazynów produkta in natura z każdego departamentu, w ilości, następującą tabellą oznaczonęj:

TABELLA

roczna rozkładu produktów w naturze na dziesięć Departamentów od 1 Czerwca r. bieżącego 1812, aż do ostatniego Maja r. 1813.

Departamenta	Pszenica	Żyto	Owies	Siano	Słoma
	Korce	Korce	Korce	Centna.	Centnary
Warszawski . . .	1,121.	25,612.	73,225.	57,307.	52,631.
Krakowski . . .	951 $\frac{1}{2}$.	21,741.	62,169.	47,555.	44,114.
Poznański . . .	1,248.	28,518.	81,622.	62,343.	58,140.
Kaliski . . .	1,097.	25,130.	71,895.	55,657.	52,270.
Radomski . . .	957.	21,880.	62,569.	47,906.	44,740.
Bydgoski . . .	924.	21,102.	60,341.	46,041.	43,131.
Lubelski . . .	1,150.	26,228.	74,996.	57,400.	53,439.
Płocki . . .	966.	22,060.	63,079.	48,281.	44,914 $\frac{1}{2}$.
Łomżyński . . .	1,028.	23,495.	67,190.	51,363.	47,855.
Siedlecki . . .	915.	20,900.	59,839.	45,673.	42,685.
Summa	10,357 $\frac{1}{2}$.	236,666.	676,923.	519,526.	483,919 $\frac{1}{2}$.

Ст. 2.

Департаментскіе Совѣты составятъ роспись по уѣздамъ хлѣба, сѣна и соломы, соразмѣрно общему количеству показаннаго въ 1810 году посѣва всякаго зерна, за исключеніемъ однакоже льна, конопли, рѣпника и картофеля.

Ст. 3.

Уѣздные Совѣты въ такой же соразмѣрности составятъ росписание на фольварки, сельскія общества и приходы, владѣющіе землями.

Исполненіе сей нашей воли возлагаемъ на Министра Внутреннихъ Дѣлъ, внесеніе же оной въ Дневникъ Законовъ—на Министра Юстиціи.

Во дворцѣ нашемъ въ Дрезденѣ, 29 Февраля 1812 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) *Станиславъ Брежа.*

Примчаніе 1. Распределение поставки не вездѣ исполнено было по правиламъ, изложеннымъ въ этомъ постановленіи, а именно:

- a) въ Пѣцкѣ Департаментъ (нынѣшней губерніи) составлена была роспись соразмѣрно пространству земли;
- b) въ Люблинскомъ уѣздѣ, при составленіи раскладки, принята въ основаніе, въ отношеніи господскихъ дворовъ, подать озяра, въ отношеніи же крестьянскихъ усадебъ и городовъ—подымная подать.

Art. 2.

Радъ Департаментовѣ зрѣбѣ розкладъ на повѣты: збожа, сѣна і сѣмѣ, в стосунку до огѣльного всѣхъ збожъ высѣву, списаного в року 1810, з выѣченіемъ једнак лну, конопи, рѣпаку і картофлі.

Art. 3.

Радъ Повѣтовѣ, подлугъ тѣхъ же самѣхъ стосункѣв, розкладъ повѣхъ на фольварки, грѣмады і пробѣства грѣнта посѣдајѣце, розписѣ.

Успѣченіе тѣј Нашѣј волѣ Министровѣ Справъ Вѣнутрѣхъ, а умѣщення јѣј в Дѣннику Правъ Министровѣ Справѣдливѣѣѣ, polecamy.

W pałacu Naszym w Dreźnie, dnia 29 Lutego 1812 r.

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(popisano) *Stanisław Breza.*

- Uwaga* 1. Rozkład dostaw nie wszędie wykonano podług zasad w powyższém Postanowieniu wskazanych, i tak:
- a) w Departamencie Pѣckim (dzisiejszѣj Gubernii) sporządzono rozkład podług rozległѣѣci gruntu;
 - b) w Powiecie Lubelskim wzięto за podstawę rozkładu, co do dworѣв podatek ofiary, а co do włѣѣcian і miast podatek podymnego.

№ 4.

Постановленіе о замѣнѣ денежною платою, по торговымъ цѣнамъ, поставки продуктовъ натурою.

(16 Ноября 1816 г.)

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ Царскій въ Государственномъ Совѣтѣ.

Принявъ во вниманіе, что поставка для войскъ припасовъ натурою, назначенныхъ сеймомъ въ 1811 году, оказывается слишкомъ обременительною для жителей, и потому, желая облегчить ихъ въ этой повинности, устранить затрудненія, сопряженныя съ поставкою и развозкою припасовъ въ мѣста расположенія войскъ, находящіяся часто въ значительной отдаленности, оградить обывателей отъ корыстолюбія извлекающихъ выгоды съ ихъ ущербомъ смотрителей магазиновъ, охранить при томъ, по возможности, казну отъ значительныхъ расходовъ, какіе доселѣ были употребляемы на содержаніе магазиновъ и на присмотръ за оными,—по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, Мы постановили и постановляемъ.

Ст. 1.

Во всѣхъ частяхъ Царства, гдѣ Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи найдетъ возможнымъ обойтись безъ магазиновъ и безъ понужденія жителей къ поставкѣ натурою контингенса припасовъ, одобреннаго сеймомъ 1811 года и разложеннаго на Департаменты повелѣніемъ отъ 29 Февраля 1812 го-

№ 4.

Postanowienie zamieniające dostawę w naturze na opłatę pieniężną, po cenach targowych.

(16 Listopada 1816 roku).

w Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEKSANDRA I.

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO
etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż dostawa w naturze produktów, przez Sejm z roku 1811 dla wojska uchwalonych, staje się znacznym ciężarem dla mieszkańców, chcąc przeto skuteczną przynieść im ulgę, oszczędzić mitręgi przy dostawie i rozwożeniu tychże produktów w odległe częstokroć konsystencyi wojskowej miejsca, uwolnić obywateli od chciwości magazynierów, z ich szkodą zyski ciagnących, ochronić zarazem, ile można będzie, Skarb publiczny od znacznych wydatków, jakie na utrzymanie magazynów i ich dozorów ponosić dotąd musiał, na przełożenie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

We wszystkich częściach Królestwa, w których Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji osądzi, iż obejść się będzie można bez magazynów i bez przynaglania mieszkańców do składania w naturze kontyngensu produktów, przez Sejm 1811 r. uchwalonego, a dekretem z dnia 29 Lutego 1812 r. na Departamenta rozłożonego, tą Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji upoważniona jest do ściągnięcia kontyngensu za rok

да, предоставляется той же Правительственной Комиссии Внутренних Дѣлъ и Полиции взыскать контингенсъ за 18^{16/17} годъ, то есть съ 1-го Юня 1816 по послѣднее число Мая 1817 года, соразмѣрно нынѣшнимъ воеводствамъ, составляющимъ Царство Польское, не натурою, но деньгами, по торговымъ цѣнамъ главнаго города каждаго воеводства.

Ст. 2.

Принявъ въ основаніе торговыя цѣны за Ноябрь и Декабрь с. г. Правительственная Комиссія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиции исчислитъ среднюю цѣну и въ той соразмѣрности, какую признаетъ самую справедливою по каждому воеводству, назначить особую цѣну припасовъ.

Ст. 3.

Денежную принадлежность за годичный контингенсъ, по цѣнѣ, установленной выше-сказаннымъ порядкомъ, Правительственная Комиссія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиции распишетъ на воеводства, Воеводскія Комиссіи—на обводы и уѣзды, обводовые же Коммисары, по составленнымъ подробнымъ росписаніямъ, взыщутъ въ обводовыя казначейства съ плательщиковъ причитающіяся за слѣдующіе отъ нихъ припасы денежные суммы.

Ст. 4.

Помянутый сборъ годичнаго контингенса отъ каждаго плательщика долженъ быть внесенъ въ обводовыя казначейства въ теченіе Февраля мѣсяца 1817 года, обводовыя же казначейства обязаны переслать оный въ казначейство Правительственной Комиссіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиции.

18^{16/17} to jest od 1 Czerwca 1816 r. aż do ostatniego Maja 1817 r. w stosunku do teraźniejszych województw Królestwo Polskie składających, nie w naturze, lecz w pieniądzach, według cen targowych stołecznego miasta każdego województwa.

Art. 2.

Wziąwszy za zasadę ceny targowe z miesięcy: Listopada i Grudnia r. b. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i policyi średnią cenę wynajdzie i z takim umiarkowaniem, jakie najsluszniejsem osądzi, dla każdego województwa cenę oddzielną produktów ustanowi.

Art. 3.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i policyi summe pieniężną za kontyngens roczny przypadającą i podług ustanowionej jak wyżej ceny wyrachowaną, rozłoży na województwa, Kommissye Wojewódzkie na obwody i powiaty, a Kommissarze Obwodowi, podług trwających już szczegółowych repartycyów, ściagną do kass obwodowych od kontrybuentów pieniężne kwoty, przypadające za należne od nich produkta.

Art. 4.

Takowy pobór pieniężny za kontyngens roczny wyrachowany, złożony będzie do kass obwodowych przez każdego z kontrybuentów w przeciągu Miesiąca Lutego 1817 r. a kassy obwodowe odsełać go będą do kassy Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Ст. 5.

По правиламъ, изложеннымъ въ I и II статьяхъ, должны быть равномерно внесены въ казначейство Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи всѣ недоимочныя деньги по поставкѣ натурою, установленной сеймами въ 1809 и 1811 годахъ.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 16 Ноября 1816 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Статсъ-Секретарь Генераль Бригады

(подписано) *Коссецкій.*

Сверхъ сего, по настоящему предмету состоялись слѣдующія Высочайшія повелѣнія:

№ 5.

Высочайшій Указъ о замѣнѣ денежною платою, по цѣнамъ постояннымъ, поставки продуктовъ натурою.

(31 Января (12 Февраля) 1817 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ I,

ИМПЕРАТОРЪ ВСЕРОССИЙСКИЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКИЙ
и проч., и проч., и проч.

Принявъ во вниманіе существующую нынѣ дороговизну хлѣба въ Нашемъ Царствѣ Польскомъ, равно неурожай послѣдней

Art. 5.

Podług zasad w art. 1 i 2 przepisanych, ściągnięte także będą do kasy Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i policyi pieniądze, za wszelkie jakie dotąd u mieszkańców pozostać mogły zaległości, pochodzące z poboru produktów w naturze przez Sejmy 1809 i 1811 uchwalonego.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 16 Listopada 1816 roku.

(podpisano) *ZAJĄCZEK.*

Radca Sekretarz-Stanu General Brygady (podpisano) *Kossecki.*

Zapadły jeszcze w tym przedmiocie następujące Najwyższe Rozporządzenia.

№ 5.

Ukaz Najwyższy zamieniający dostawę w naturze, na opłatę pieniężną po cenach stałych.

(d. 31 Stycznia (12 Lutego) 1817 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z BOŻEJ ŁASKI

MY ALEKSANDER I.

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYI, KRÓL POLSKI
etc. etc. etc.

Mając wzgląd na drogość terazniejszą zboża w Naszem Królestwie Polskiem, oraz na nieobfitość ostatniego zbioru, a chcąc no-
18*

уборки, желая притомъ оказать жителямъ сего Царства новое облегченіе и тѣмъ съ большею точностію достигнуть предусмотрительной и благотворной цѣли, предначертанной въ постановленіи Нашего Намѣстника отъ 16. Ноября 1816 года, посредствомъ уменьшенія денежной платы за поставку припасовъ натурою, установленную сеймомъ въ 1811 году, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Распоряженія 1-ой и 2-ой ст. выше упомянутого постановленія Нашего Намѣстника, предписывающія правила, по коимъ имѣетъ быть опредѣлена денежная плата, вмѣсто поставки припасовъ натурою, будутъ измѣнены; цѣны же припасовъ, которые имѣли быть доставлены въ силу сеймоваго постановленія 1811 года, опредѣляются въ слѣдующей соразмѣрности:

Корець пшеницы восемнадцать злотыхъ.

„ ржи двѣнадцать зл.

„ овса восемь зл.

Центнеръ сѣна три зл.

„ соломы два зл.

Ст. 2

Принадлежность сполна, какая будетъ причитаться вмѣсто помянутыхъ поставокъ натурою, будетъ разложена на двѣ равныя части и должна быть вносима въ Мартъ и Маѣ лицами, подлежащими взносу офяры, въ Апрѣль же и Іюнь тѣми, которые подлежатъ лишь подымной подати.

Ст. 3.

Распоряженія 5-ой статьи сказаннаго постановленія Нашего Намѣстника равномѣрно измѣнены будутъ въ томъ, что недоимки,

ва принести улгу mieszkańcom rzeczonoego królestwa i z tém większą pewnością dojść do roztropnie i dobroczynnie zamierzonego celu w uchwale Namiestnika Naszego z dnia 16 Listopada 1816 r. przez znizenie opłaty pieniężnej, zastąpić mającej dostawę w naturze produktów, przez Sejm 1811 r. uchwaloną, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Rozporządzenia artykułów 1 i 2 wyżej wspomnionéj uchwały Namiestnika Naszego ustanawiające zasady podług których oznaczoną ma być ilość pieniężnej opłaty, uwalniającej na rok bieżący od dostawy produktów w naturze zmienione będą, ceny zaś produktów, które przez kontrybuentów dostarczone być miały, w moc uchwały Sejmowej 1811 roku oznaczone, jak następuje:

Pszeniczy korzec ośmnaście złotych polskich.

Żyta „ dwanaście „ „

Owsa „ ośm „ „

Siana centnar trzy „ „

Słomy „ dwa „ „

Art. 2.

Całkowita opłata jaka w miejsce dostaw w naturze wyżej wspomnionych wymagana być ma, rozłożoną będzie na dwie równe raty i uiszczaną w miesiącach Marcu i Maja przez kontrybuentów opłacających podatek ofiarą zwany, zaś w miesiącach Kwietniu i Czerwcu przez tych, co nie opłacają tylko podymne.

Art. 3.

Rozporządzenia artykułu 5go tejże uchwały Namiestnika Naszego podobnie zmienione będą, w tém, iż zaległości należne Rzą-

числящихся на жителей по поставкамъ припасовъ натурою, установленнымъ сеймами въ 1809 и 1811 годахъ, не будутъ нынѣ взыскиваемы.

Ст. 4.

Всѣ прочія распоряженія помянутаго постановленія остаются во всей силѣ.

Ст. 5.

Исполненіе и обнародованіе настоящаго Нашею указа возлагаемъ на Намѣстника Нашею въ Царствѣ Польскомъ и на Комисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Данъ въ С-Петербургѣ, 31 Января (12 Февраля) 1817 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) *Им. Соболевскій.*

№ 6.

Высочайшій Указъ о приостановленіи на одинъ годъ взиманія $\frac{1}{3}$ части ливерунковаго контингенса.

(7 (19) Іюля 1820 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ I,

ИМПЕРАТОРЪ ВСЕРОССІЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ
и проч., и проч., и проч.

Принимая во вниманіе взносъ ливерунковаго контингенса, взимаемый доселѣ по цѣнамъ припасовъ, означеннымъ въ указѣ На-

дowi przez kontrybuentów z powodu dostawy produktów w naturze przez Sejmy 1809 i 1811 roku uchwalanej, nie będą na teraz wymagane.

Art. 4.

Wszelkie inne rozporządzenia wyżej wzmiankowanej uchwały, utrzymane są w całej i zupełnej swjej mocy.

Art. 5.

Namiestnikowi Naszemu w Królestwie Polskiem i Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policji wykonanie i ogłoszenie niniejszego Postanowienia Naszego polecamy.

Dan w Petersburgu dnia 31 Stycznia (12 Lutego) 1817 r.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

przez Cesarza i Króla Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

№ 6.

Ukaz Najwyższy zawieszający na rok jeden w poborze $\frac{1}{3}$ część kontyngensu Liwerunkowego.

(d. 7 (19) Lipca 1820 г.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEKSANDER I.

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYI, KRÓL POLSKI
etc. etc. etc.

Mając wzgląd iż opłata kontyngensu liwerunkowego podług cen produktów dekretem Naszym z dnia 31 Stycznia (12 Lutego)

шемъ отъ 31 Января (12 Февраля) 1817 года, по поводу низкихъ въ настоящее время торговыхъ цѣнъ, оказывается для плательщиковъ обременительнымъ, по представленію Нашего Намѣстника, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Нынѣшній сборъ ливерунковаго контингенса, какъ съ городскихъ дворовъ, такъ и съ крестьянскихъ общинъ, уменьшается на одну третью часть.

Ст. 2.

Уменьшенный такимъ образомъ сборъ вносится въ продолженіе года, начиная съ 1-го Іюня сего 1820 по послѣднее число Мая будущаго 1821 года.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго Нашего указа возлагаемъ на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Данъ въ Царскомъ селѣ, 7 (19) Іюля 1820 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ“.

Министръ Статсъ-Секретарь
(подписано) *Им. Соболевскій.*

1817 roku przepisanych, dotychczas pobierana; z przyczyny terazniejszej niskości cen targowych, staje się dla kontrybuentów uciążliwą.

Na uczynione Nam w tej mierze przez Namiestnika Naszego przedstawienie, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

4ª Terazniejsza opłata kontyngensu liwerunkowego, tak od Dwo-
rów, jak od gromad włościańskich, zniżoną będzie o jedną trzecią część.

Art. 2.

Pobieranie tej zniżonej opłaty uskutecznić się będzie przez rok, zaczynając od 1 Czerwca roku bieżącego 1820 do dnia ostatniego Maja roku następnego 1821.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia Naszego, Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu polecamy.

Dan w Carskiem Siele, dnia 7 (19) Lipca 1820 r.

(podpisano) „ALEKSANDER.“

przez Cesaarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

№ 7.

Высочайшая воля о приостановлении на дальнейшее время
взимания $\frac{1}{3}$ части ливерунковаго контингенса.

(27 Июня (9 Июля) 1822 г.)

Извлечение из отзыва Министра Статс-Секретаря.

Такъ какъ причины, побудившія Государя Императора въ 1820 году къ сокращенію на одну третью часть ливерунковаго контингенса остаются доселѣ во всей своей силѣ, то Его Императорско-Царскому Величеству благоугодно, дабы, по примѣру 1821 года, сказанный контингенсъ, со всѣхъ безъ изыятія подлежащихъ оному, взимаемъ былъ не болѣе, какъ въ соразмѣрности двухъ третьихъ частей первоначальной оцѣнки. Уменьшеніе это на одну третью часть будетъ продолжаться до времени, когда торговля цѣны въ Царствѣ превзойдутъ первоначальную таксу разныхъ припасовъ, поставку коихъ для войскъ натурою опредѣлили сеймъ въ 1811 году, или же, когда въ будущемъ конституціонномъ бюджетѣ новые источники доходовъ представлять возможность отмѣнить сей сборъ, непосредственно падающій на земледѣльческое хозяйство.

Государь Императоръ не изволить скрывать передъ собою, что, оказывая подданнымъ своимъ таковую льготу, исчисленную въ годъ на 2,868,357 зл.,—Его Императорско-Царское Величество жертвуетъ весь запасъ, какой бы остался въ казнѣ по сравненіи доходовъ съ расходами; но Государь Императоръ вправѣ ожидать, что предпринятая уже мѣры и полученныя дѣятельностью Министра и Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства остатки по другимъ отраслямъ доходовъ пополнять отчасти сей расходъ.

С.-Петербургъ, 27 Июня (9 Июля) 1822 года.

№ 7.

Wola Najwyższa utrzymująca nadal zawieszenie w poborze $\frac{1}{3}$ części kontyngensu liwerunkowego.

(d. 27 Czerwca (9 Lipca) 1822 r.)

Wyciąg z odezwy Ministra Sekretarza Stanu.

Gdy powody, które skłoniły NAJJAŚNIEJSZEGO PANA w roku 1820 do zmniejszenia o jedną trzecią część kontyngensu liwerunkowego, w całej swjej dotąd pozostają mocy, wola jest przeto Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIÉJ Mości, aby, tak jak w roku 1821, nie pobierano od kontrybuentów, bez wyłączenia, jak tylko po dwie trzecie części pierwsiastkowego oszacowania.

Zmniejszenie to o jedną trzecią część, trwać będzie aż do chwili, w której ceny targowe w Królestwie przewyższą pierwotną takse rozmaitych produktów dla wojska w naturze przez Sejm 1811 r. uchwalonych, lub też gdy w przyszłym budżecie konstytucyjnym nowe źródła dochodów dadzą sposobność zniesienia poboru tego bezpośrednio rolnictwo ciążącego.

Nie zataja Sobie NAJJAŚNIEJSZY PAN, iż udzielając poddanym swym takową ulgę, która złot. 2,868,357 na rok wynosi, Jego CESARSKO-KRÓLEWSKA Mość robi poświęcenie z całego zapasu, jaki pozostawać miał dla Skarbu z porównania przychodów z wydatkami, ale NAJJAŚNIEJSZY CESARZ i KRÓL IMŚĆ ma prawo spodziewać się, iż przedsięwzięte już środki i otrzymane przez czynny dozór Ministra i Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, superaty na innych gałęziach dochodów, wynagrodzić potrafią w części ten wydatek.

w Petersburgu, dnia 27 Czerwca (9 Lipca) 1822 r.

Примѣчанія: 1. Совѣтъ Управленія отъ 30 Марта (11 Апрѣля) 1837 года, N 3,443, по представленію Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства, постановилъ:

1. что жалобы на обременительный ливерунковый контингенсъ не подлежатъ судебно-административному разсмотрѣнію, но должны быть рѣшаемы административнымъ порядкомъ; и

2. что финансовыя власти, при уменьшеніи или увеличеніи сей подати, должны поступать по общимъ финансовымъ правиламъ.

2. Высочайшимъ указомъ отъ 29 Декабря (10 Января) 1848/9 года, помѣщеннымъ выше въ главѣ о подати офаръ и напечатаннымъ въ 41-омъ томѣ Дневника Законовъ Царства, на страницѣ 142, ливерунковый контингенсъ съ господскихъ дворовъ, до времени приведенія въ порядокъ податей въ Царствѣ, увеличенъ вдвое противъ двухъ третей первоначальнаго контингенса.

Уваги 1. Rada Administracyjna Decyzją z dnia 30 Marca (11 Kwietnia) 1837 roku, N. 3443, na przedstawienie Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu zapadła, postanowiła:

1. że reklamacje o przeciążenie kontyngensem liwerunkowym mają być wyjęte z pod rozpoznania Instancji Spraw-Administracyjnych a rozstrzygane w drodze Administracyjnej;

2. iżby Władze Skarbowe ze zmniejszeniami lub powiększeniami tego podatku według ogólnych przepisów Skarbowych postępowały.

2. Ukazem Najwyższym z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 roku, pomieszczonym wyżej w całości w tytule podatku ofiary, pomieszczonym także w tomie 41 Dziennika Praw Królestwa na stronie 142, Kontyngens Liwerunkowy dworski podwyższony został o drugie dwie trzecie części, a to do czasu uporządkowania podatków w Królestwie.

Лановая подать.

До 1726 года, в коронных имениях, называемых ныне казенными, отведены были в бесплатное пользование земли с обязательством служить в военной службе лично самому владельцу, или же определить в нее одною из членов своего семейства. Земли этого рода именовались солтыствами, войтовствами и выбранецтвами. В 1726 году состоялось сеймовое постановление, заменившее обязанность военной службы постоянным денежным платежом по 15 руб (100 злот.) с лана, с обращением происходящего от сего дохода на образование иностранной пехоты.

Сущность упомянутого сеймоваго постановления заключается в следующем:

Łanowe.

Przed rokiem 1726, w dobrach Koronnych, dziś Rządowemi zwanych, wyznaczono w bezpłatne posiadanie grunta z obowiązkiem osobistego służenia w wojsku lub wybrania do tej służby jednej osoby z rodziny posiadacza. Grunta tego rodzaju nazywano Soltystwami, Wójtostwami i Wybraniectwami. W roku 1726 zapadła Uchwała Sejmowa zamieniająca obowiązek służenia w wojsku na stałą opłatę pieniężną, po rsr. 15 (złp. 100) z łanu, z przeznaczeniem pochodzących ztąd wpływów na utworzenie piechoty cudzoziemskiego autoramentu.

Wyciąg z pomienionej wyżej Uchwały Sejmowej brzmi jak następuje:

N° 1.

Установленіе подати, называвшейся лановою.

(1726. годт.).

Образованіе лановой пѣхоты.

Съ каждаго выбранецаго населеннаго лана, находящагося въ пользованіи староствъ, арендаторовъ, или кого либо другаго, на образованіе иностранной пѣхоты, съ согласія всѣхъ сословій, устанавливаемъ плату по сто злотыхъ польскихъ, съ тѣмъ, чтобы поселившіеся на выбранецкихъ ланахъ, равно какъ старосты и арендаторы, пользующіеся оными искони, вносили таковую плату въ два срока, примѣнительно къ срокамъ регулярной платы войскамъ, начиная первый срокъ пятнадцатаго Сентября тысяча-семьсотъ двадцать-седьмаго года, а второй—пятнадцатаго Марта слѣдующаго года, и такъ далѣе, и уплачивали бы въ теченіе трехъ недѣль, съ Великопольской провинціи въ Петровѣ, а съ Мало-польской—въ Люблинѣ, возлѣ лагеря, безъ всякаго вычета и безъ грошоваго, за квитанціями ассигнаторовъ, подѣ военною экзекуціею.

Примѣчаніе. Лановая подать сохранена была правительствомъ Герцогства Варшавскаго, въ силу сеймовыхъ постановленій 24 Марта 1809 и 23 Декабря 1811 года, и взимается донынѣ. По поводу однако же послѣдовавшихъ переменъ въ пространствѣ земель, измѣнилось также и количество вносимаго владѣльцами сихъ земель лановаго сбора (*), такъ, что самый низкій размѣръ онаго составляетъ немного болѣе 4 руб. сер.; самый же высшій размѣръ 100 руб. серебромъ.

(*) По распоряженію Коммисіи Финансовъ отъ 23 Марта 1793 года, ланъ составлялъ немного болѣе нынѣшней уловки.

N° 1.

Zaprowadzenie opłaty zwanéj lanową.

(rök 1726.)

Ordynacya Piechoty Lanowej.

Z kaźdego Łanu wybranieckiego osiadłego, lub przez starostów, dzierżawców, lub przez kogokolwiek zażywanego, na Erekcyą Piechoty Autoramentu Cudzoziemskiego, po złotych polskich sto, za zgodą wszech stanów postanawiamy, tak aby wybrańcy z Łanów przez się osiadłych, jako i starostowie i dzierżawcy, Łany ex antiquo wybranieckie trzymający, pomienioną kwotę dwiema ratami ad normam regularnéj płacy, pierwszą zaczynając ratę dnia piętnastego Septembris, w roku następującym tysiącnym siedmsetnym dwudziestym siódmym, drugą dnia piętnastego Martii sub sequenter, i tak consecutive, z prowincyi Wielko-Polskiéj do Piotrkowa, a z Mało-Polskiéj do Lublina, circa Officia Castrensa bez żadnéj Extorsyi i bez groszowego, per spatium trzech niedziel wypłacając, za kwitami Assygnataryuszów oddawali, sub executione militari.

Uwaga. Opłata Łanowego utrzymana była przez Rząd Księztwa Warszawskiego Uchwałami Sejmowemi z d. 24 Marca 1809 roku i z dnia 23 Grudnia 1811 roku, i pobierana jest dotychczas. Zaszły wszakże zmiany co do przestrzeni gruntów, za czém poszła zmiana w ilości łanowego (*) przez kaźdego posiadacza gruntu opłacanego, tak, iż minimum téj opłaty wynosi mało co więcéj nad rs. 4, a maximum przenosi rs. 100.

(*) Podług Reskryptu Kommissyi Skarbowéj z dnia 23 Marca 1793 r. lan wynosił nieco więcéj niż terazniejsza włóka.

Подымная подать.

Такъ называемая подымная подать въ Царствѣ Польскомъ взымалась съ весьма давнихъ временъ. Окончательное установленіе этой подати во времена бывшаго польскаго правительства основывается на узаконеніяхъ 1775, 1776, 1789, 1790 и 1791 годовъ. Въ послѣдующіе затѣмъ годы подымная подать подверглась измѣненію, вслѣдствіе распоряженій правительствъ прусскаго и бывшаго Герцоства Варшавскаго. Подать эта въ однихъ мѣстностяхъ взымалась по числу дымовъ или трубъ, въ другихъ же—по числу домовъ, а въ Варшавѣ частью по числу дымовъ, а частью отъ дохода съ домовъ. Законоположеніемъ, изданнымъ въ 1811 году, постановлено, что подымная подать должна быть впредь взымаема безъ измѣненія, не смотря на прибывающіе дома и дымы, слѣдствіемъ чего было то, что эта подать постоянно взымалась въ томъ размѣрѣ, какой былъ назначенъ въ 1811 году, и съ тѣхъ лишь домовъ и дымовъ, съ коихъ она въ то время поступала, независимо отъ того обстоятельства, что многие изъ прежнихъ домовъ подверглись уничтоженію, и что прибыло еще большее ихъ число. Въ такомъ положеніи дѣло это находилось до конца 1858 года. Съ наступленіемъ 1859 года, подымная подать соединена съ шарварковымъ платежемъ, на основаніи слѣдующихъ узаконеній.

Podymne.

Podatek zwany podymne, pobierany był w Polsce od dawnych bardzo czasów. Ostateczne urządzenie tego podatku za czasów b. Polskiego Rządu, opiera się na prawach z lat 1775, 1776, 1789, 1790 i 1791. W późniejszych czasach podatek podymnego uległ zmianie na skutek rozporządzeń Rządów Pruskiego i b. Księstwa Warszawskiego. Pobierał się on w jednych miejscach od dymów czyli od kominów, w innych od domów, a w Warszawie częścią od dymów, częścią od dochodu z domów. Prawo w roku 1811 wydane postanowiło zasadę, iż podymne ma być nadal pobierane niezmiennie, bez względu na przybywające domy i dymy, z kąd wynikało, iż podatek ten pobierał się ciągle w takiej stopie, jaka obowiązywała w roku 1811 i od tych tylko domów i dymów, od których pobierał się wówczas, pomimo, iż wiele z dawnych przybyło. Ten stan rzeczy trwał do końca roku 1858. Od początku roku 1859 podymne połączone z opłatą szarwarkową, na zasadzie następujących przepisów:

N° 1.

Инструкція для составленія переписи, служащей къ обложенію подымною податью господскихъ домовъ и крестьянскихъ усадебъ въ деревняхъ и деревенскихъ выселкахъ, за исключеніемъ выселковъ торговыхъ.

(11 (23) Іюля 1857 г.)

Общія основанія.

§ 1.

Въ исполненіе рѣшенія Совѣта Управленія Царства, отъ 31 Мая (12 Іюня) 1857 года, № 20,594, во всѣхъ деревняхъ и деревенскихъ выселкахъ Царства Польскаго, какъ частныхъ, такъ казенныхъ и институтскихъ, за исключеніемъ торговыхъ выселковъ отнесенныхъ къ разряду городовъ, должна быть сдѣлана перепись господскимъ домамъ и крестьянскимъ усадьбамъ, для обложенія ихъ подымною податью.

§ 2.

Господскимъ домоу слѣдуетъ считать:

1) каждый отдѣльный жилой домъ, въ селеніяхъ всякаго рода, какъ частныхъ, такъ казенныхъ и институтскихъ, построенный въ крестьянскихъ усадьбахъ, поименованныхъ ниже сего въ § 3, а равно не принадлежащій къ разряду домовъ, о которыхъ будетъ сказано въ § 4;

2) каждый отдѣльный жилой домъ, построенный хотя и на крестьянскихъ участкахъ, но на такихъ, которые имѣютъ болѣе 45 десятинъ земли;

3) каждое отдѣльное промышленное строеніе, какъ-то: пивоваренный, винокуренный и сахарный заводы, и т. п., а равно

N° 1.

Instrukcja do spisu domów dworskich i siedzib właściańskich we wsiach i osadach wiejskich, wyjawszy osady targowe, a to w celu przywiązania do nich poboru podatku podymnego.

(d. 11 (23) Lipca 1857 r.)

Zasady ogólne.

§ 1.

W wykonaniu Decyzji Rady Administracyjnej Królestwa z dnia 31 Maja (12 Czerwca) 1857 r. Nr. 20,594, we wszystkich wsiach i osadach wiejskich całego Królestwa Polskiego, tak prywatnych, jak Rządowych i Instytutowych, z wyłączeniem osad targowych do kategorii miast liczących się, spisane będą domy dworskie i siedziby włściańskie, w celu przywiązania do nich poboru podatku podymnego.

§ 2.

Za dom dworski uważa się:

1. Każdy oddzielny dom mieszkalny, niebędący na siedzibach włściańskich w § 3 niżej wymienionych, niebędący oraz domem w § 4, niżej wymienionym, a to, w posiadłościach wiejskich wszelkiego rodzaju, tak prywatnych, jako też Rządowych i Instytutowych.

2. Każdy oddzielny dom mieszkalny, acz stojący na siedzibach włściańskich, lecz mających więcej niż 45 dziesiątyn gruntu.

3. Każda oddzielna budowla przemysłowa, jako to: browar, gorzelnia, cukrownia, i t. p., tudzież oddzielne domy dla piwowar-

отдѣльные дома для пивоваровъ, винокуровъ и другихъ фабрикантовъ и работниковъ, гдѣ таковыя находятся;

4) каждый отдѣльный шинокъ и постоялый дворъ, находящійся въ селеніи, на трактѣ или въ какомъ бы то ни было мѣстѣ;

5) каждый отдѣльный безземельный домъ, подходящій къ ряду домовъ, поименованныхъ въ § 4, составляющій собственность помѣщика;

6) дома, каждый отдѣльно, участковыхъ землевладѣльцевъ, не крестьянскаго сословія, но лицъ, владѣющихъ какимъ бы то ни было пространствомъ земли; сюда принадлежатъ окупники, т. е. такіе, которые хотя нѣкогда были крестьянами, или состояли на оброкѣ, но потомъ выкупились, и теперь пользуются землею потомственно, не платя за нее чинша.

§ 3.

Крестьянскою землепашескою усадьбою считается участокъ, простирающійся до 45 дес. включительно, безъ различія, застроенъ ли оный, или нѣтъ, но такой, за который крестьяне отработываютъ двору барщину или платятъ чиншъ; изъ чего явствуетъ, что если бы даже, во время переписи, на такой усадьбѣ не было никакого строенія, то все-таки усадьба эта включается въ перепись.

§ 4.

Безземельнымъ домомъ называется не надѣленный пахатною землею домъ, въ которомъ проживаютъ лица, занимающіяся ремесломъ, заработками, или содержащія себя изъ другихъ источниковъ дохода.

§ 5.

Отдѣльность одного дома или строенія отъ другаго определяется такимъ образомъ: если домъ или строеніе, не смотря на

ровъ, горзеланыхъ и иныхъ фабрикантовъ и работниковъ, гдѣ таковыя находятся.

4. Każda oddzielna karczma i oberża, tak we wsi, jak przy drodze, lub gdziebądź stojąca.

5. Każdy oddzielny dom bezrolny, niżej w § 4 wymieniony, własnością dworu będący.

6. Domy, oddzielnie każdy, cząstkowych właścicieli ziemi, niebędących włościanami, a posiadających grunt jakiegokolwiek przestrzeni; tu należą okupnicy, to jest ci, którzy, acz byli niegdyś włościanami lub czynszownikami, okupili się później, i teraz posiadają grunt dziedzicznie, i nie płacą z niego czynszu.

§ 3.

Za siedzibę włościańską rolną, uważa się każda oddzielna posiadłość włościańska, z której odrabia się dworowi pańszczyzna lub płaci się czynsz, mająca grunt w rozległości od najmniejszej aż do włącznie 45 dziesiątyn, a to bez względu na stojące na niej budowle, z kąd wynika: iż gdyby nawet nie było podczas spisu na niej żadnej budowli, wejść powinna mimo to do spisu.

§ 4.

Za dom bezrolny, uważa się dom bez żadnego gruntu, zamieszkały przez ludzi utrzymujących się z rzemiosł, zarobków, lub z innych źródeł dochodu.

§ 5.

Oddzielność domu jednego od drugiego, lub budowli, oznacza się w tym sposobie, iż dom lub budowla, jakakolwiek byłaby

ихъ величину, находятся подъ одною крышею, то считаются однимъ домомъ или строеніемъ, и такъ вносятся въ перепись. Посему домъ или строеніе, имѣющіе особыя крыши, хотябы эти крыши оконечностью своею или стѣнами примыкали къ другому дому, слѣдуетъ считать отдѣльнымъ домомъ или строеніемъ, и вносить въ перепись раздѣльно.

Изятія изъ переписи.

§ 6.

Переписи не подлежатъ:

- 1) казенныя зданія, назначенныя подъ помѣщеніе гражданскихъ и военныхъ присутственныхъ мѣстъ или подъ военный постой, не смотря на то, отводятся ли въ этихъ зданіяхъ кому либо квартиры, бесплатно или по найму;
- 2) училищныя дома, исключительно для помѣщенія учебныхъ заведеній назначенныя, хотябы въ нихъ проживалъ учитель или учительница;
- 3) дома и строенія на казенныхъ фабричныхъ заведеніяхъ;
- 4) тюрьмы, полицейскія и судебныя арестантскія, а равно дома духовныхъ демеритовъ;
- 5) частныя дома, постоянно и бесплатно занимаемые въ цѣлости на правительственныя и общественныя надобности, равно подъ военный постой;
- 6) общественныя больницы, а также господскіе дома въ принадлежащихъ больницамъ имѣніяхъ, не отданныхъ въ вѣчную аренду; дома пріюта и труда, благотворительныя заведенія всякаго рода, а равно приходскіе госпитали;
- 7) нищенствующіе монастыри;
- 8) тѣ женскіе монастыри, вмѣстѣ съ отдѣльными, принадлежащими имъ домами, которые, хотя имѣютъ собственные капиталы, однако, для содержанія своего, нуждаются въ подаяніяхъ или

ихъ obszerność, jeśli są pod jednym bez przerwy dachem, za jeden osobny dom lub budynek uważać, i tak je w spisie umieścić należy, z kąd wynika: iż dom lub budowla mające swój osobny dach, chociażby tenże dach krańcem okapu swego, a dom lub budowla ścianą, do innego domu przytykały, za oddzielny dom lub budowlę uważane i do spisu podane być mają.

Wyłączenia od Spisu.

§ 6.

Nie należą do spisu:

1. Domy Rządowe przeznaczone stale na użytek służby Rządowej Cywilnej i Wojskowej, lub na kwaterunek wojskowy, chociażby w nich były dawane komuś mieszkania bezpłatnie lub wynajmowane.
2. Domy szkolne, wyłącznie na użytek szkółek elementarnych, lub innych przeznaczone, chociażby tam mieszkał nauczyciel lub nauczycielka.
3. Domy i budowle w zakładach fabrycznych Rządowych.
4. Więzienia, areszta policyjne i detencyjne, tudzież domy XX. Demerytów.
5. Domy prywatne, na użytek Rządowy i publiczny, lub na kwaterunek wojskowy w całości bezpłatnie i stale zajmowane.
6. Szpitale publiczne, tudzież domy dworskie w posiadłościach wiejskich do Szpitali należących a wieczyście niewydzierżawionych, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne wszelkiego rodzaju, oraz Szpitale przy Probostwach i Plebanijach.
7. Klasztory jałmużnicze.
8. Te klasztory żeńskie, wraz z oddzielnemi do nich należącemi domami, które, chociaż mają własne fundusze, w utrzymaniu swém jednakże, wspomagane są jałmużnami lub ofiarami, bez któ-

пожертвованійхъ, безъ которыхъ они не могли бы существовать, о чемъ должно быть извѣстно мѣстному гминному войту; еслибы этимъ монастырямъ принадлежали имѣнія съ крестьянами, состоящими на барщинѣ или на оброкѣ, въ такомъ случаѣ крестьянскія усадьбы слѣдуетъ внести въ перепись;

9) костелы и молитвенные дома всѣхъ исповѣданій, равно скиты;

10) дома, назначенные для помѣщенія мертвыхъ тѣлъ;

11) всякаго рода строения, принадлежащія къ жилищамъ или другимъ постройкамъ, подвергаемымъ переписи, и составляющія съ ними одно нераздѣльное цѣлое, хотябы строения эти находились подъ особою крышею; напр. кладовыя, склады для солода въ пивоваренныхъ заводахъ и т. п., если, впрочемъ, строения сии не заняты подъ постоянное жилище, ибо въ семъ последнемъ случаѣ должны быть внесены въ перепись.

Не подлежатъ также переписи тѣ изъ домовъ и строений, поименованныхъ въ §§ 2 и 4, которые, во время составленія переписи, по случаю разрушенія или закрытія въ нихъ какого либо промышленнаго заведенія, окажутся необитаемыми, или оставленными безъ употребленія. Но дома и строения, временно только, при составленіи переписи, необитаемые или оставленные безъ употребленія, какъ-то: по случаю предпринятой или уже производимой перестройки, починки, переноски ихъ на другое мѣсто и т. п., которые, по окончаніи предпринятаго въ нихъ преобразованія, будутъ обитаемы и употребляемы по прежнему, должны быть внесены въ перепись. Необходимо также включить въ перепись тѣ дома и строения, принадлежащія къ упомянутому выше разряду, которые, во время составленія переписи, строятся взамѣнъ сгорѣвшихъ или разрушенныхъ. Впрочемъ дома, строямые, во время составленія переписи, вновь, т. е. не вмѣсто разрушенныхъ или сгорѣвшихъ, не переносимые съ другаго мѣста и не возводимые взамѣнъ старыхъ, уничтожаемыхъ въ другомъ мѣстѣ,—не должны быть помѣщаемы въ перепись, если они еще не обитаемы и не употребляемы; ибо такіе дома и стро-

рыхъ остаѣбы się nie mogły, a co miejscowemu Wójtowi Gminy wiadomém być powinno. Jeśliby do tych Klasztorów należały posiadłości z włościanami bądź pańszczyznianami, bądź czynszowemi, w tym razie, siedziby włościańskie w spisie pomieszczone być winny.

9. Kościoły i domy modlitwy wszelkiego wyznania, tudzież pustelnie.

10. Domy służące do składania ciał zmarłych.

11. Wszelkie zabudowania przywiązane do mieszkań lub innych budowli spisowi ulegających, i z niemi jedną użytkową całość stanowiące, chociażby były pod oddzielnym dachem, jak np. wszelkiego rodzaju i nazwania склады, schowania, słodownie przy browarach i t. p., jeśli wszakże nie są stale zamieszkiwane, bo w tym przypadku należą do spisu.

Nienależą także do spisu te z pośród domów i budowli wyżej w §§ 2. i 4. wyszczególnionych, które podczas spisu z powodu zrujnowania swego lub zamknięcia jakiego zakładu przemysłowego stale są niezamieszkałe, lub w użyciu opuszczone; z kąd wynika: że domy i budowle, o jakich mowa, czasowo tylko podczas spisu niezamieszkałe lub opuszczone, jako to: z powodu przedsięwziętej już i dokonywanej restauracyi, reparacyi, przenoszenia ich w inne miejsce, i t. p., lecz które po ukończeniu tego co względem nich przedsięwzięto, będą dalej zamieszkiwane lub użytkowane, w spisie zamieszczone być winny. Zamieścić także potrzeba do spisu te domy i budowle do rodzaju powyższych należące, które podczas spisowywania stawiane są na miejscu zgorzałych lub upadłych. Te wszakże, które podczas spisu są stawiane nowo, to jest, nie na miejscu upadłych lub pogorzałych, ani sposobem przenoszenia ich z innego miejsca, albo zastąpienia tych, które w inném miejscu natomiast są znoszone, nie mają być pomieszczane w spisie, jeśli jeszcze nie są zamieszkiwane lub używane; takie bowiem, później dopiero, gdy się staną zamieszkałemi lub w użytkowanie wprowa-

енія подвергнутся подымной подати впоследствии, когда онѣ будутъ обитаемы или будутъ приносить доходъ.

Равномѣрно не подлежатъ переписи: сараи, склады и магазины, назначенные исключительно для земледѣльческаго хозяйства или принадлежащіе къ жилищамъ и другимъ строеніямъ, и съ ними составляющіе одно нераздѣльное цѣлое, какъ это сказано выше, въ 11-мъ пунктѣ; ибо эти строенія, еслибы сами по себѣ, т. е. отдѣльно отъ жилыхъ или другихъ строеній, имѣли промышленное или другое производительное назначеніе, подлежали бы переписи. Наконецъ, не подлежатъ переписи слѣдующія строенія: гумна, конюшни, экипажные сараи, чуланы, скотные дворы, овчарни, навѣсы, хлѣвы, чуланы для дровъ, молочныя, оранжереи, парники, цвѣточни, помѣщенія для огородныхъ овощей и плодовъ, сушильни, копильни, клѣти, бани, помѣщенія для случки скота, курятники, птичники, псарни, фазанники, кирпичные заводы, смолярни, бѣсѣдки, дома и строенія, не жилые, но предназначенные для украшенія садовъ или для другой не-промышленной и не-производительной цѣли, мельницы. Еслибы, однако, въ которомъ либо изъ вышеупомянутыхъ строеній было постоянное жилище, въ такомъ случаѣ оно подлежитъ внесенію въ перепись, а также еслибы при этихъ строеніяхъ были отдѣльные жилые дома, напр. для кирпичниковъ и работниковъ при кирпичныхъ заводахъ, для мельниковъ при мельницахъ, для овчарей при овчарняхъ; для садовниковъ при садахъ и т. п.; то такіе дома должны быть внесены въ перепись.

О родахъ господскихъ домовъ.

§ 7.

Господскіе дома, въ отношеніи своего назначенія бываютъ различны, а именно:

а) жилые дома владѣльцевъ или арендаторовъ имѣній, фольварковыя, промышленныя строенія, дома участковыхъ землевладѣльцевъ и окупчиковъ;

дзонемі, в czasie, który się ku temu oznaczy, do opłaty podymnego pociągnięte będą.

Nie należą jeszcze do spisu: spichrze, składy i magazyny do rolniczego wyłącznie gospodarstwa należące, albo do mieszkań lub innych budowli przywiązane i z niemi jedną użytkową całość stanowiące, jak to wyżej pod punktem 11 wyrażono; gdyż te, coby same w sobie, to jest osobno od mieszkań lub innych budowli do użytku przemysłowego lub zarobkowego służyły, spisowi ulegają. Nie należą wreszcie następujące budowle: stodoły, stajnie, wozownie, komórki, obory, owczarnie, szopy, chlewy, drwalnie, młeczarnie, oranżeryje, cieplarnie, kwiatkarnie, warzywnie, owocarnie, suszarnie, wędlnie, łamusy, łaźnie, parzarnie, kurniki, ptaszarnie, psiarnie, bażantarnie, cegielnie, smolarnie, altany, domy i budowle niemieszkalne, dla ozdoby ogrodów tylko lub na inny nieprzemysłowy i niezarobkowy użytek służące, młyny. Jeśliby wszakże w której z powyższych budowli były razem stałe pomieszkania, w tym razie taką budowlę należy zamieścić w spisie; a także, gdyby przy tych budowlach były oddzielne domy mieszkalne, jak np. strycharzy i robotników przy cegielni, młynarzy przy młynie, owczarzy przy owczarni, ogrodników w ogrodach, i t. d., domy te w spisie pomieszczone być mają.

O rodzajach domów dworskich.

§ 7.

Domy dworskie są rozmaite pod względem użytku, na jaki służą, jako to:

a, mieszkalne właściciela lub dzierżawcy dóbr, folwarczne, budowle przemysłowe, domy cząstkowych właścicieli ziemi i okupników,

b) дома, назначенные для жительства приходских Священниковъ, викаріевъ и органистовъ;

c) крестьянскіе дома въ участкахъ, имѣющихъ болѣе 45 десятинъ земли.

Эти роды домовъ поименованы здѣсь, во вниманіи къ предписываемому ниже сего способу исполненія переписи.

Раздѣленіе крестьянскихъ усадебъ.

§ 8.

Крестьянскія усадьбы, въ отношеніи составленія имъ переписи, раздѣляются:

a) на усадьбы, находящіяся въ имѣніяхъ: частныхъ, духовныхъ и институтскихъ;

b) на усадьбы, состоящія въ имѣніяхъ: казенныхъ, пожалованныхъ и проданныхъ правительствомъ. Усадьбы, приведенныя подъ лит. *a*, *b*, дѣлятся на разряды, а именно:

къ I-му разряду причислены участки съ *полнымъ* надѣломъ земли, т. е. имѣющіе болѣе $7\frac{1}{2}$ до 45 десятинъ включительно;

къ II-му разряду принадлежать участки съ *половиннымъ* надѣломъ земли, т. е. имѣющіе отъ $1\frac{1}{2}$ до $7\frac{1}{2}$ десят. включительно;

III-й разрядъ составляютъ *огородные* участки, т. е. имѣющіе менѣе $1\frac{1}{2}$ десят. земли.

Свѣдѣнія объ этихъ разрядахъ крестьянскихъ усадебъ находятся на мѣстѣ, въ гминныхъ управленіяхъ, гдѣ хранятся сдаточные вѣдомости казенныхъ имѣній и таблицы крестьянскихъ повинностей во всѣхъ прочихъ имѣніяхъ, съ обозначеніемъ въ однѣхъ и другихъ пространства крестьянскихъ земель. Гдѣ означенныхъ вѣдомостей и таблицъ не окажется на мѣстѣ, или же гдѣ оныя не могутъ быть скоро доставлены для составленія переписи, тамъ должны служить руководствомъ шарварковыя переписи 1846 г., составленныя примѣнительно къ пространству крестьянскихъ зе-

b, mieszkalne proboszczów lub plebanów, wikaryuszów i organistów,

c, włościańskie w siedzibach mających roli więcej niż 45 dziesiątyn.

Wymieniają się te rodzaje z uwagi na sposób wykonania spisu, niżej przepisać się mający.

Podział siedzib włościańskich.

§ 8.

Siedziby włościańskie pod względem ich spisu dzielą się:

a, na będące w dobrach prywatnych, duchownych i instytucyjnych,

b, na będące w dobrach Rządowych i rozdarowanych lub sprzedanych przez Rząd.

Wymienione wyżej ad *a*, *b*, dzielą się na klasy, to jest:

klasa I. *całorolne*, czyli mające gruntu więcej niż $7\frac{1}{2}$ dziesiątyn aż do włącznie 45;

klasa II. *półrolne*, czyli mające gruntu od $1\frac{1}{2}$ dziesiątyny do włącznie $7\frac{1}{2}$;

klasa III. *zagrodnicze*, czyli mające gruntu mniej niż $1\frac{1}{2}$ dziesiątyny.

Wiadomość o tych klassach siedzib włościańskich jest na gruncie gmin wiejskich, gdzie, co do dóbr Rządowych, są akta podawcze, a co do wszystkich innych tabelle powinności włościańskich czyli prestacyjne, obejmujące w sobie rozległość przestrzeni gruntów przez włościan posiadanych. Gdzieby tych ostatnich nie było na gruncie, a nie mogły być rychło ztamtąd otrzymanemi, gdzie podczas spisu znajdować się będą, a zkład ich zażądać należy, w takim razie, mają być użyte w pomoc spisy szarwarkowe, które w roku 1846 ze względem na przestrzeń gruntów włościań-

мель. Наконецъ, такъ какъ каждый владѣлецъ или управляющій имѣніемъ знаетъ о количествѣ земель, находящихся во владѣніи крестьянъ, то тамъ, гдѣ представится затрудненіе въ отнесеніи крестьянскихъ земель къ одному изъ указанныхъ выше разрядовъ, а именно, когда свѣдѣній о количествѣ земель не окажется ни въ сдаточной вѣдомости, ни въ табеляхъ крестьянскимъ повинностямъ, ниже въ шарварковой переписи, а равно въ случаѣ неимѣнія этихъ свѣдѣній подъ рукою и невозможности скорого полученія оныхъ изъ подлежащихъ мѣстъ, или по другой уважительной причинѣ,—слѣдуетъ руководствоваться мѣстными, сколько возможно проверенными свѣдѣніями, преимущественно о количествѣ посѣва и объ укосѣ сѣна на сказанныхъ участкахъ.

Раздѣленіе крестьянскихъ безземельныхъ домовъ.

§ 9.

Крестьянскіе безземельные дома, безотносительно къ ихъ величинѣ, раздѣляются:

- a) на дома, не составляющіе собственности помѣщика;
- b) на дома, принадлежащіе помѣщику.

О производствѣ переписи.

§ 10.

Перепись должна быть составлена согласно настоящей инструкции, на печатныхъ бланкахъ, которые, вмѣстѣ съ инструкціею, препровождаются въ 4-хъ одинаковыхъ экземплярахъ.

Въ каждой отдѣльной сельской гминѣ перепись господскимъ домамъ и крестьянскимъ усадьбамъ должна быть составлена гминнымъ войтомъ или заступающимъ его мѣсто, при содѣйствіи однако владѣльцевъ земли, составляющихъ гмину, если земля эта при-

скихъ были sporządzone. A наконецъ, ponieważ każdy posiadacz lub rządcą dóbr ziemskich wie o ilości gruntu przez włościan posiadanego, przeto tam, gdzieby ze względu na przestrzeń gruntu zachodziła trudność ścisłego odznaczenia klass powyższych, mianowicie w przypadku, w którymby odznaczenia tego ani na akcie podawczym, ani na tabelli powinności włościańskich, ani na spisie szarwarkowym, z powodu nieposiadania ich na gruncie i nieotrzymania rychłego z tamtąd gdzieby się znajdowały, lub dla innej usprawiedliwionej przyczyny, oprócz nie można było, należy uzasadnić się na miejscowych jakie są wiadomościach, bliżej o ile się to da, rozważonych, do czego przyjsć może w pomoc ilość wysiewu i sianozbioru na siedzibach rzeczonych.

Podział domów włościańskich bezrolnych.

§ 9.

Domy włościańskie bezrolne bez względu na ich obszerność, dzielą się:

- a, na niebędące własnością dworu,
- b, na będące własnością dworu.

O dokonaniu spisu.

§ 10.

Spis dokonany być ma według niniejszej Instrukcyi na drukach, które się wraz z tą Instrukcyą przesyłają, a to w 4ch jednobrzmiących exemplarzach.

W każdej osobnej gminie wiejskiej, spis domów dworskich i siedzib włościańskich sporządzony być ma przez Wójta gminy, lub przez zastępcę Wójta gminy, wszakże przy współdziałaniu właścicieli posiadłości gminę składających, jeśli ona nie stanowi

надлежитъ въ собственность не одному, но двумъ или болѣе лицамъ. Содѣйствіе это состоитъ въ слѣдующемъ:

Такъ какъ перепись сельскихъ гминъ будетъ заключать въ себѣ два главные отдѣла предметовъ, подлежащихъ обложенію подымною податью, а именно: одинъ—дома и промышленныя строенія, а другой—крестьянскія усадьбы, то и перепись должна быть раздѣлена на двѣ части:

- 1) на отдѣльную перепись домовъ и промышленнымъ строеніямъ;
- 2) на отдѣльную перепись крестьянскимъ усадьбамъ.

Въ первую перепись должны войти дома и строенія, поименованные въ § 2, а во вторую—крестьянскія усадьбы, о которыхъ сказано въ § 3.

Бланки для обѣихъ означенныхъ переписей должны быть напечатаны по прилагаемымъ у сего образцамъ, а способъ пополненія находящихся въ нихъ графъ, указанъ въ нижеслѣдующихъ статьяхъ. (*)

О составленіи переписи домовъ и строеній.

§ 11.

Образецъ этой переписи, а также печатный бланкъ для нея, заключаютъ въ себѣ слѣдующія графы:

a) для обозначенія названія селенія, выселка, колоніи и т. п., а равно ихъ владѣльца.

Въ графѣ, назначенной на названіе селенія, выселка, колоніи и т. п., слѣдуетъ показать селенія, выселки, колоніи, майданы и т. п., составляющіе гмину; само собою разумѣется, что гдѣ только одно селеніе, одинъ выселокъ и т. п., образуютъ гмину, тамъ лишь онѣ должны быть помѣщены въ сказанной графѣ.

(*) Образцы эти, по случаю окончанія переписи, не прилагаются.

одной только власности, lecz z dwóch lub więcej składa się. Współdziałanie to, ma się odbyć w sposób następujący:

Ponieważ spis gmin wiejskich objąć ma w sobie dwa główne działy przedmiotów, do których podymne przywiązane być ma, to jest: jeden domy i budowle przemysłowe, drugi siedziby włościańskie, przeto dzielić się też powinien na dwoje:

1. na spis osobny domów i budowli przemysłowych,
2. na spis osobny siedzib włościańskich.

Do pierwszego wejść powinny domy i budowle wyżej w § 2 wymienione, do drugiego zaś siedziby włościańskie w 3 wymienione.

Załączają się tu wzory do druków na te dwa rodzaje spisów służyć mające, sposób zaś ich zapełniania wskazuje się następujący: (*)

Co do spisu domów i budowli.

§ 11.

Wzór do spisu tego, a także i druk do niego, obejmuje w sobie rubryki:

a) na nazwisko wsi, osady, kolonii, i t. d., tudzież ich właściciela;

W rubryce na nazwisko wsi, osady, kolonii, i t. d., zamieścić należy nazwiska wsi, osad, kolonii, majdanów, i t. d. gminę składających, a ma się rozumieć, że gdzie jedna tylko wieś, osada, i t. d. gminę składa, ona jedna tylko zamieszczoną być może. Gdzieby jedna wieś, osada, i t. d. była podzieloną na części, ma-

(*) Wzory druków do czynności już dokonanych, pominięte zostały w zbiorze.

Если селеніе, выселокъ и т. п., будутъ раздѣлены на части, имѣющія, кромѣ общаго, частное названіе, или же будутъ обозначены литерами, то эти частныя названія и литеры, должны быть поименованы въ переписи.

Въ графѣ, назначенной для обозначенія фамилии собственника или владѣльца селенія, выселка и т. д., надлежитъ прописывать имя и фамилію собственника, или законнаго владѣльца каждаго селенія, выселка и т. д., или частей оныхъ. Посему, въ переписи должны быть поименованы всѣ вышеозначенные собственники и владѣльцы, каждый порознь, а также участковые землевладѣльцы, окупники и крестьяне, имѣющіе болѣе 45 десятинъ земли, при тѣхъ селеніяхъ, выселкахъ и т. д., которые составляютъ ихъ собственность, или тамъ, гдѣ они владѣютъ большимъ или меньшимъ пространствомъ земли, на правѣ собственности.

Гдѣ будетъ на мѣстѣ только временный или безсрочный арендный содержатель, или другой законный владѣлецъ, тамъ его имя и фамилія, съ объясненіемъ, что онъ арендный содержатель и т. п., должны быть прописаны при имени и фамилии собственника, если сей послѣдній извѣстенъ. Тамъ же, гдѣ селеніе, выселокъ и т. д., или часть ихъ принадлежитъ казнѣ, или приходу, каѳедрѣ, капитулу, монастырю и тому подобнымъ учрежденіямъ, которыхъ дома и строенія, на основаніи настоящей инструкціи, подлежатъ переписи, — слѣдуетъ называть владѣльца такимъ образомъ: „Казна“, „Приходъ“, „Монастырь напр. Доминикановъ, Францискановъ, и пр.“ „NN Каѳедра“ „NN Капитулъ“ и т. п.

b) Графа для обозначенія текущаго или полицейскаго нумера дома.

Въ графѣ назначенной для текущаго нумера, слѣдуетъ писать очередные нумера домовъ и строеній, въ томъ порядкѣ, какъ эти дома и строенія будутъ записываемы т. е: 1, 2, 3, и т. п.

Въ графѣ для полицейскаго нумера, надлежитъ показать тѣ нумера домовъ и строеній, которые на нихъ находятся для полицейскаго порядка, буде оный установленъ. Если же нѣсколько домовъ или строеній значатся подъ однимъ полицейскимъ нуме-

рѣ, або szczegółowe nazwania obok ogólnego, або литеры odróżniające je od siebie, nazwania te szczegółowe, або литеры, wymienione być powinny.

W rubryce na nazwisko właściciela lub posiadacza wsi, osady, i t. d., pomieścić należy: imię i nazwisko właściciela lub prawnego posiadacza każdej wsi, osady i t. d. lub części onychże. Ztąd wynika: iż wymienieni być powinni, każdy oddzielnie, wszyscy dopiero rzeczeni właściciele i posiadacze, a temsamem i częściowcy właściciele ziemi, okupnicy i włościanie mający więcej niż 45 dziesiątyn ziemi, a to przy tych wsiach, osadach, i t. d. które są ich własnością, lub gdzie części lub części swe własne mają.

Gdzie na gruncie jest tylko dzierżawca czasowy, lub wieczysty, lub inny prawny posiadacz, tam imię i nazwisko jego obok imienia i nazwiska właściciela, jeśli ten ostatni wiadomy, wymienione być powinno, z wyrażeniem iż jest dzierżawcą i t. d. Tam, gdzie wieś, osada, i t. d., lub część ich jest rządową, lub należy do probostwa, plebanii, katedry, kapituły, klasztoru i t. p. instytucyj, których domy i budowle według zasad niniejszej Instrukcyi do spisania kwalifikują się, wymienić należy jako właściciela „Rząd“, „Probostwo“, „Plebanija“, „Klasztor, np. Dominikanów, Franciszkanów, e. t. c.“ „Katedra N.N.“ „Kapituła N.“ i t. d.

b) na numer domu bieżący i policyjny.

W rubryce na numer bieżący przeznaczonej, należy zamieścić numer kolejny domów i budowli tak, jak jedne po drugich wpisywane będą, to jest 1, 2, 3, i t. d.

W rubryce na numer policyjny, należy zamieścić te numery domów i budowli, które są na nich samych dla porządku policyjnego położone, jeśli porządek ten ma miejsce. Gdy kilka do-

ромъ, то лишь этотъ номеръ слѣдуетъ писать при каждомъ домѣ или строеніи.

с) Графа для поясненія, какое имѣють назначеніе дома или строенія.

Въ этой графѣ надлежитъ поименовать роды домовъ и строеній, съ объясненіемъ, для какихъ надобностей они предназначены, о чемъ сказано выше сего, въ § 7.

Поэтому должны быть показаны порознь, каждый отдельный домъ или строеніе, находящiеся подъ одною крышею, а именно:

домъ, въ которомъ живетъ собственникъ или владѣлец селенія, выселка, и т. д., или ихъ частей;

флигель, принадлежащій къ сему дому (само собою разумеется, когда оный находится подъ отдѣльною крышею, ибо если состоитъ подъ одною съ домомъ крышею, то, составляя одинъ домъ, не подлежитъ раздѣльному внесенію въ перепись);

домъ, въ которомъ проживаетъ управляющій ииѣніемъ,

„	„	„	экономъ,
„	„	„	лѣсничій,
„	„	„	овчарь,
„	„	„	дворовая прислуга,
„	„	„	мельникъ,
„	„	„	кирпичникъ,
„	„	„	кузнецъ,

И Т. Д.

пивоваренный заводъ;

винокурня;

сахарный заводъ;

кузница;

И Т. П.

ШИНОКЪ;

постоялый дворъ,

находящіеся въ селеніи или на трактѣ, или же въ другомъ какомъ либо мѣстѣ;

mów lub budowli do jednego numeru policyjnego należy, ten jeden numer przy każdej wyrazić należy.

c) na wymienienie użytkowego przeznaczenia domów lub budowli.

W tej rubryce wymienić należy rodzaje domów i budowli, ze względu na użytek do jakiego służą, o czem powiedziano już wyżej w § 7.

Wymieniony więc być powinien osobno, każdy oddzielny dom lub budowla pod jednym nieprzerwanym dachem będące, jako to:

dom w którym mieszka właściciel lub posiadacz wsi, osady,
i t. d. lub części ich,

officyna do tego domu należąca, (ma się rozumieć jeśli jest pod oddzielnym dachem, bo jeśli jest pod jednymże co ten dom dachem nieprzerwanie ciągnącym się, to stanowi z nim razem dom jeden, i osobno do spisu zamieszczać jej nie należy).

dom w którym mieszka rządcą,

„	„	„	ekonom,
„	„	„	leśniczy,
„	„	„	owczarz,
„	„	„	czeladź dworska,
„	„	„	młynarz,
„	„	„	strycharz,
„	„	„	kowal,
i	t.	d.	

i t. d.

browar,
gorzelnia,
cukrownia,
kuźnia,

i t d

karczma,
oberża,

we wsi, lub przy drodze, lub gdzieindziej będąca,

домъ или домикъ, гдѣ помѣщается фабрикантъ, работникъ и т. п.;

домъ крестьянина, имѣющаго болѣе 45 десятинъ земли;
домъ безземельный, составляющій собственность помѣщика;
однимъ словомъ, слѣдуетъ показать особо всѣ дома и строения, которые, на основаніи настоящей инструкции, должны быть внесены въ перепись, и которыхъ подробное описаніе необходимо для того, чтобы впослѣдствіи легче было исправить могущую вкрасться ошибку.

д) Графы для обозначенія числа домовъ и строеній, а также количества подымной подати.

Въ графѣ для жилыхъ домовъ приходскаго Священника, викарія, органиста, слѣдуетъ показать число этихъ домовъ, въ указанномъ для сего пробѣлѣ, а мѣсто, назначенное для прописанія количества подымной подати, надлежитъ оставить чистымъ. Посему, дома и строения, подлежащіе переписи, хотя бы принадлежали къ приходамъ, но, если въ нихъ не проживаютъ приходскіе Священники, викаріи и органисты, — не должны быть прописываемы въ настоящей графѣ, такъ какъ оныя будутъ внесены въ слѣдующую по порядку графу.

Въ графѣ, назначенной для записки всѣхъ прочихъ домовъ и строеній, а именно: въ мѣстѣ, оставленномъ для указанія числа домовъ, надлежитъ прописать всѣ дома и строения, поименованные въ графѣ, обозначенной подъ лит. с, слѣдовательно и такіе дома, въ которыхъ, хотя не проживаютъ приходскіе Священники, викаріи и органисты, но дома сіи принадлежатъ приходамъ; въ мѣстѣ же, назначенномъ на количество подымной подати, оставить пробѣлъ.

е) Графу для итога подымной подати слѣдуетъ оставить чистою, такъ какъ размѣръ этой подати, будетъ опредѣленъ послѣ составленія переписи всѣмъ предметамъ, подлежащимъ взносу сказанной подати.

dom lub domek gdzie mieszka fabrykant, robotnik i t. d.,

dom włościanina mającego więcej niż 45 dziesiątyn gruntu,
dom bezrolny własnością dworu będący;

słowem, wszystkie domy i budowle, które według zasad niniejszej Instrukcji spisane być powinny, a których poszczególne wymienienie potrzebne jest dla możności łatwego potem sprostowania omyłki, gdyby przypadkiem wcisnęła się.

д) na liczbę domów i budowli, tudzież na ilość podatku podymnego.

W rubryce na domy mieszkalne: Proboszcza, Plebana, Wикаrjusza, Organisty, mianowicie w miejscu na liczbę domów otwartém, należy pomieścić liczbę tych jedynie dopiero przerzeczonych domów, zaś miejsce na ilość podatku podymnego otwarte, niezapełnioném zostawić. Zkąd wynika: iż domy i budowle do spisu kwalifikujące się, chociażby należały do probostwa lub plebanii, jeśli nie są mieszkaniami: Proboszcza, Plebana, Wикаrjusza, Organisty, w rubryce niniejszej mieszczone być niepowinny, jako do następnej z kolei należące.

W rubryce na wszelkie inne domy i budowle przeznaczonей, mianowicie w miejscu na liczbę ich otwartém, należy pomieścić liczbę wszelkich domów i budowli w rubryce wyżej pod lit. с opisanей, wymienionych, a tém samém i niebędących mieszkaniami Proboszczów, Plebanów, Wикаrjuszów, Organistów, lubo do nich należących, zaś miejsce na ilość podatku podymnego otwarte, niezapełnioném zostawić.

е) Rubrykę na ogół podatku podymnego przeznaczoną, należy pozostawić bez zapełnienia, gdyż stopa podymnego dopiero po spisaniu przedmiotów, do których podatek przywiązany być ma, oznaczoną zostanie.

г) Въ графѣ для примѣчаній, могутъ быть помѣщаемы всевозможныя объясненія, какія гминныя войты сочтутъ нужнымъ сдѣлать къ точнѣйшему составленію переписи.

На образцѣ, о которомъ идетъ рѣчь, помѣщены примѣры, для лучшаго объясненія способа составленія этого отдѣла переписи.

На печатныхъ бланкахъ находятся поперечныя линіи для того, чтобы по нимъ всѣ частности, долженствующія войти въ перепись, подлежащую составленію, писать удовлетворительнѣе и удобнѣе.

Послѣ помѣщенія требуемыхъ свѣдѣній въ печатномъ бланкѣ, число домовъ и строеній, поименованныхъ въ графахъ подъ лит. *д*, то есть: дома приходскихъ Священниковъ и т. п., и всѣ прочіе дома, должны быть вѣрно сложены; таковой итогъ слѣдуетъ сдѣлать особо для каждаго селенія, выселка, колоніи и т. п. образующихъ гмину, если въ составъ ея входятъ двѣ или болѣе деревни, колоніи и т. п.; въ концѣ же переписи надлежитъ вновь прописать суммы, полученныя отъ такого отдѣльнаго сложенія домовъ по селеніямъ, выселкамъ, колоніямъ, или соединить ихъ въ одинъ общій итогъ. При исполненіи сего, нѣтъ надобности поименовывать вновь ни фамиліи собственника или владѣльца селенія, выселка, колоніи и т. п., ни нумеровъ и рода домовъ, но лишь только названіе селенія, выселка, колоніи и т. п., равно число домовъ и строеній. Если одно селеніе, выселокъ, колонія и т. п., раздѣлены на двѣ или болѣе собственности, то въ такихъ изъ нихъ, которыя имѣютъ своихъ крестьянъ, надлежитъ число домовъ и строеній показать отдѣльно, а селеніе, выселокъ, колонію и т. п., не населенныя крестьянами, слѣдуетъ сложить вмѣстѣ.

О составленіи переписи крестьянскихъ усадьбамъ.

§ 12.

Образецъ этой переписи, а также печатный бланкъ для нея, заключаютъ въ себѣ слѣдующія графы:

г) W rubryce na uwagi zostawionej, mogą być pisane wszelkie objaśnienia, jakie Wójei Gmin domieścić za rzecz stosowną uznają, aby spis, ile tylko można dokładnym uczynić.

Na wzorze, o którym mowa, są zamieszczone przykłady, które lepiej jeszcze objaśniają sposób zapełnienia druków niniejszego oddziału.

Na drukach są linije poprzeczne, dla pisania na nich szczegółów, podług powyższego wskazania zamieszczać się mających, aby spis porządniej mógł być, a nawet wygodniej, dopełnionym.

Po zapełnieniu druku, należy liczbę domów i budowli każdej z dwóch rubryk pod lit. *d*. opisanych, w spisie zamieszczonych, to jest domów Proboszczów, Plebanów i t. d. i domów wszelkich innych, dokładnie zasummować, które to summowanie ma być dopełnione oddzielnie co do każdej osobnej wsi, osady, zaś na końcu spisu, uczynione będzie powtórzenie summ wynikłych z tego oddzielnego summowania osobnych wsi, osad, kolonij, czyli zebranie ich w jeden wielki ogół. Czyniąc to powtórzenie, niemasz potrzeby wymieniac ani nazwiska właściciela lub posiadacza wsi, osady, kolonii i t. d., ani numerów i rodzaju domów, lecz tylko nazwiska wsi, osady, kolonii i t. d. tudzież liczbę domów i budowli. Gdzieby jedna wieś, osada, kolonija i t. d. podzieloną była na dwie lub więcej własności, tam należy liczbę domów i budowli w tych własnościach, które mają swoich włościan oddzielnie, zaś niemające włościan razem zasummować i w powtórzeniu tak umieścić.

Co do spisu siedzib włościańskich.

§ 12.

Wzór do spisu tego, a także i druk do niego, obejmuje w sobie rubryki:

aa) Для обозначения названия селения, выселка, колонии и т. п., фамилии собственника и названия владѣльца крестьянской усадьбы.

Въ графѣ, назначенной для названия селения, выселка, колонии и т. п., слѣдуетъ показать селения, выселки, колонии, майданы, и т. п., составляющіе гмину; само собою разумѣется, что гдѣ только одно селеніе, или одинъ выселокъ, и т. д., образуютъ гмину, тамъ лишь онѣ должны быть помѣщены въ сказанной графѣ. Если селеніе, выселокъ и т. д., будутъ раздѣлены на части, имѣющія, кромѣ общаго, частное названіе, или же будутъ обозначены литерами, то эти частныя названія, или литеры должны быть поименованы въ переписи. Сверхъ того, слѣдуетъ объяснить: составляетъ ли селеніе, выселокъ, колонія и т. п., собственность частную или духовную, институтскую, казенную, пожалованную, или проданную правительствомъ. Духовная, институтская и казенная собственность обозначаются наименованіемъ владѣльца оной. Напр: „Приходъ“, „Каѳедра“, „Капитулъ“, „Пребенда“, „NN Монастырь“ и т. п. „Больница“, „Благотворительное заведеніе NN“, „Училище“, „Институтъ NN“ и т. п. „Казна“. Но имѣнія частныя, пожалованныя и проданныя правительствомъ, должны быть обозначаемы точно, прибавляя: „частное“, „пожалованное“, „проданное правительствомъ“.

Въ числѣ казенныхъ имѣній слѣдуетъ считать имѣнія, находящіяся во владѣніи Правительства, и отданныя онымъ послѣ 1815 г. въ вѣчную аренду, а также предоставленныя въ долготѣе владѣніе, въ видѣ аренды; пожалованными имѣніями, разумѣются селенія, выселки, колонии и т. п., которые принадлежатъ къ имѣніямъ, пожалованнымъ послѣ 1831 года, а проданными Правительствомъ — тѣ, которыя принадлежали нѣкогда казнѣ, а послѣ 1828 года проданы Правительствомъ.

Въ графѣ, назначенной для фамилии собственника или владѣльца селения, выселка и т. д., должно показать имя и фамилію собственника или владѣльца каждаго селения, выселка и т. д., или частей оныхъ. Гдѣ будетъ на мѣстѣ только временный или безсрочный арендный содержатель, или иной законный владѣлецъ,

aa) на назwisko wsi, osady, kolonii i t. d., на назwisko jѣj właściciela, wreszcie, на назwisko posiadacza siedziby włościаńskiѣj.

W rubryce na nazwisko wsi, osady, kolonii i t. d. przeznaczonѣj, zamieścić należy nazwiska wsi, osad, kolonij, majdanów i t. d. gminę składających; a ma się rozumieć, że gdzie jedna tylko wieś, osada i t. d. gminę składa, ona jedna tylko zamieszczoną być może. Gdzieby jedna wieś, osada i t. d. była podzieloną na części mające, albo szczegółowe nazwania obok ogólnego, albo литеры odróżniające je od siebie, nazwania te szczegółowe albo литеры, wymienione być powinny. Nadto, wymienić należy: czy wieś, osada, kolonija i t. d. jest prywatną, duchowną, instytucową, rządową, rozdarowaną, lub przez Rząd sprzedaną. Duchowna, instytucowa, rządowa, oznaczać się będzie przez samo wymienienie jѣj właściciela, np. „Probostwo“, „Plebanija“, „Katedra“, „Kapituła“, „Prebenda“, „Klasztor NN“ i t. d., „Szpital“, „Zakład dobroczynny NN“, „Szkoła“, „Instytut NN“ i t. d., „Rząd“. Lecz prywatne, rozdarowane i przez Rząd sprzedane, wyraźnie oznaczyć należy, dodając: „prywatna“, „rozdarowana“, „przez Rząd sprzedana“.

Objaśnia się: iż do dóbr rządowych liczyć należy te, co są w posiadaniu Rządu, i te, co są wieczyście przez Rząd po roku 1815 wydzierżawione, tudzież w długoletnie posiadanie sposobem аренды oddane, i że przez rozdarowane, rozumieją się te wsi, osady, kolonije i t. d., które należą do dóbr przez Rząd po roku 1831 rozdarowanych, zaś pod sprzedanymi przez Rząd te, które należały niegdyś do dóbr rządowych, a po roku 1828 przez Rząd sprzedane zostały.

W rubryce na nazwisko właściciela lub posiadacza wsi, osady, i t. d. przeznaczonѣj, wymienić należy imię i nazwisko właściciela lub posiadacza każdѣj wsi, osady i t. d. lub części onychъ. Gdzie jest na gruncie tylko dzierżawca czasowy lub wieczysty, albo inny prawny posiadacz, tam imię i nazwisko jѣgo obok imię-

тамъ его имя и фамилия, съ объясненіемъ, что онъ арендаторъ и т. д., должны быть прописаны при имени и фамилии собственника, если сей послѣдній извѣстенъ. Тамъ же, гдѣ селеніе, выселокъ и т. д., или часть оныхъ, принадлежитъ казнѣ или приходу, кафедрѣ, капитулу, монастырю и тому подобнымъ учрежденіямъ, слѣдуетъ называть владѣльца такимъ образомъ: „Казна“, „Приходъ“, „Монастырь напр. Доминикановъ, Францискановъ и т. п.“, „NN Каѳедра“, „NN Капитулъ“ и т. п.

Въ графѣ, назначенной для имени и фамилии владѣльца крестьянской усадьбы, надлежитъ прописывать поименно каждого отдѣльно владѣльца принадлежащей ему усадьбы, какъ отработывающаго двору барщину, такъ и платящаго чиншъ, равно имѣющаго безземельный домъ, не составляющій собственности помѣщика, поясняя въ семъ послѣднемъ случаѣ, при имени и фамилии владѣльца: „безземельный домъ“. Если крестьянская усадьба не имѣетъ своего владѣльца, и ею пользуется господскій дворъ, въ видѣ пустки, или обрабатываетъ оную владѣлецъ другой крестьянской усадьбы, или кто бы то ни было изъ числа лицъ, проживающихъ въ томъ же или иномъ селеніи, либо въ городѣ; то нужно назвать владѣльцемъ того, кто съ этой усадьбы получаетъ доходъ. Буде таковымъ пользуется господскій дворъ, достаточно сказать: „дворъ, пустка“; если же кто другой, то необходимо прописать его имя и фамилию, занятіе и мѣсто жительства; всегда прибавляя: „пустка“.

bb) Графа, назначенная для поименованія крестьянскихъ усадебъ.

Подъ этою общео графою, есть еще частныя, назначенныя:

1) для обозначенія текущаго нумера;

въ этой графѣ слѣдуетъ писать очередной номеръ (одинъ за другимъ) крестьянскихъ усадебъ, подлежащихъ внесенію въ настоящій раздѣлъ, т. е. 1, 2, 3 и т. д.;

2) для обозначенія крестьянскихъ усадебъ въ имѣніяхъ: частныхъ, духовныхъ и институтскихъ, а именно:

нія и назвиска влѣдциела, если тен олатни wiadomy, wymienione byē powinno, z wyrażeniem: iż jest dzierżawcą i t. d. Tam, gdzie wieś, osada i t. d. lub część ich jest rządową, lub należy do probostwa, plebanii, katedry, kapituły, klasztoru i t. p. instytucyj, wymienić należy jako własciciela: „Rząd“, „Probostwo“, „Plebanija“, „Klasztor np. Dominikanów, Franciszkanów i t. d.“ „Katedra N N“, „Kapituła N N“ i t. d.

W rubryce przeznaczonej na nazwisko posiadacza siedziby włościańskiej, wymienić należy z imienia i nazwiska każdego oddzielnie posiadacza tejże siedziby, tak odrabiającego dworowi pańszczyznę, jak i płacącego czynsz, a także zajmującego dom bezrolny niebędący własnością dworu, wyrażając w tym ostatnim razie przy imieniu i nazwisku posiadacza „Dom bezrolny.“ W razie, gdyby siedziba włościańska nie miała swego posiadacza, lecz użytkowaną była przez dwór jako pustka, lub przez posiadacza innej siedziby włościańskiej, albo przez kogoś innego w tejże samej lub innej wsi albo w mieście mieszkającego, wymienić należy jako posiadacza onejże tego, kto z niej użytkuje, jeśli użytkuje dwór, dość wyrazić „Dwór, pustka“, jeśli kto inny, potrzeba go wyrazić z imienia i nazwiska, ze sposobu zatrudnienia i miejsca gdzie mieszka, dodając zawsze „pustka.“

bb) на wymienienie siedzib włościańskich przeznaczonej.

Pod tą ogólną rubryką są jej podrzędne, przeznaczone:

1. na numer bieżący.

W rubryce tej należy wyrazić numer kolejny (jeden po drugim) siedzib włościańskich, w niniejszym oddziale zamieścić się mających, to jest: 1. 2. 3. i t. d.

2. na siedziby włościańskie w dobrach prywatnych, duchownych i instytucyjnych, a mianowicie:

графа для усадебъ I-го разряда, а подъ оною—графы для числа этихъ усадебъ и количества подымной подати;

графа для усадебъ II-го разряда, а подъ нею—графы для числа этихъ усадебъ и количества подымной подати;

графа для усадебъ III-го разряда, а подъ нею—графы для числа сихъ усадебъ и количества подымной подати.

Къ этой графѣ принадлежать, т. е. въ ней должны быть поименованы крестьянскія усадьбы, находящіяся въ имѣніяхъ: частныхъ, духовныхъ, и всякаго рода институтскихъ, а именно:

въ графахъ, назначенныхъ для усадебъ I, II и III разрядовъ, слѣдуетъ помѣщать крестьянскія усадьбы, каждую отдѣльно, въ соотвѣтственномъ для нея разрядѣ; къ которому же изъ сихъ разрядовъ должны быть отнесены сказанныя усадьбы, это указываетъ пространство земли, установленное въ § 8 настоящей инструкции.

Безземельные дома, не составляющие собственности помѣщика, надлежитъ вносить въ III разрядъ крестьянскихъ усадебъ.

Въ 3-хъ предыдущихъ графахъ, назначенныхъ для показанія числа крестьянскихъ усадебъ, а также количества подымной подати, слѣдуетъ прописывать число усадебъ каждаго разряда по принадлежности, а графу, назначенную на количество подымной подати, оставлять не записанною.

3) Графа, назначенная для поименованія крестьянскихъ усадебъ въ имѣніяхъ казенныхъ, пожалованныхъ, и проданныхъ правительствомъ.

Подъ этою графою находятся подраздѣленія, установленныя для такихъ же самихъ трехъ разрядовъ крестьянскихъ усадебъ, о которыхъ сказано въ № 2, и подлежащія примѣненію къ усадьбамъ № 3, для обозначенія въ упомянутыхъ подраздѣленіяхъ числа усадебъ и количества подымной подати. Относительно пополненія этихъ графъ, надлежитъ поступать точно такъ, какъ предписано выше сего, въ № 2; ибо въ настоящемъ случаѣ нѣтъ иного различія, кромѣ лишь того, что подъ № 2 записываются крестьянскія усадьбы, состоящія въ имѣніяхъ частныхъ, ду

на классѣ I-szą siedzib, a pod nią, na liczbę tychże siedzib, i na ilość podatku podymnego,

na klasę II-gą siedzib, a pod nią, na liczbę tychże siedzib, i na ilość podatku podymnego,

na klasę III-cią siedzib, a pod nią, na liczbę tychże siedzib, i na ilość podatku podymnego.

Do téj rubryki należą, to jest, wykazanemi być w niej powinny, siedziby włościańskie będące w dobrach prywatnych, duchownych i wszelkiego bez różnicy rodzaju instytucyjnych, mianowicie zaś:

W rubrykach na klasy siedzib I, II, III przeznaczonych, zamieścić należy siedziby włościańskie, każdą oddzielnie, pod właściwą dla niej klasą; pod jaką zaś każda pomieszczoną być powinna, wskazywać to będzie przestrzeń gruntu jaką w sobie obejmuje, przepisana w § 8 niniejszej Instrukcyi.

Domy bezrolne niebędące własnością dworów, pod klasą III siedzib włościańskich zamieścić należy.

W rubrykach pod 3ma poprzedzającymi na liczbę siedzib włościańskich, tudzież na ilość podatku podymnego przeznaczonych, należy mieścić ilość siedzib każdej klasy w rubryce na liczbę ich przeznaczonęj, a rubrykę na ilość podymnego pozostawić niezapełnioną.

3. na wymienienie siedzib włościańskich w dobrach Rządowych, rozdarowanych i przez Rząd sprzedanych, przeznaczonęj.

Pod tą rubryką, są jęj podrzędne, przeznaczone na takie same trzy klasy siedzib włościańskich, o jakich jest wyżej pod N. 2 mowa, na liczbę dopiero rzeczonych siedzib, oraz na ilość podatku podymnego.— Względnie zapełnienia tych rubryk, postąpić należy zupełnie tak, jak przepisano wyżej pod Nr. 2; gdyż tu nie masz innęj zmiany prócz téj, iż, jak pod Nr. 2, zapełnić się mają rubryki siedzibami włościańskimi dóbr prywatnych, duchownych i instytucyjnych, tudzież domami nierolnemi tamże, niebędącymi

ховныхъ и институтскихъ, а также безземельные дома, не составляющіе собственности помѣщиковъ; здѣсь же вносятся крестьянскія усадьбы, находящіяся въ имѣніяхъ казенныхъ, пожалованныхъ и проданныхъ Правительствомъ, а равно безземельные дома не составляющіе собственности помѣщиковъ.

Какія селенія, высылки, колоніи и т. п., слѣдуетъ считать казенными, кромѣ тѣхъ, которые находятся въ непосредственномъ владѣніи Правительства, и что должно понимать подъ названіями: пожалованныя селенія, высылки, колоши и т. п., а равно, проданныя Правительствомъ имѣнія, — все это объяснено выше сего, подъ лит. *aa*.

сс) Графу, назначенную для прописанія итога подымной подати, • надлежит оставить чистою, какъ объ этомъ было сказано въ § 11 о составленіи переписи домовъ.

dd) Въ графѣ, оставленной для примѣчаній, могутъ быть помѣщаемы всевозможныя объясненія, какія гминныя войты найдутъ нужнымъ сдѣлать, о чемъ упомянуто въ предыдущемъ §-ѣ.

На образцѣ, о которомъ здѣсь говорится, помѣщены примѣры, для лучшаго еще объясненія способа составленія переписи настоящаго отдѣла.

На бланках находятся поперечныя линіи, для той же самой цѣли, о которой сказано въ § 11.

Послѣ помѣщенія требуемыхъ свѣдѣній въ печатномъ бланкѣ, нужно сложить число крестьянскихъ усадебъ каждаго разряда отдѣльно, поименованныхъ подѣ графами *bb2*, и *bb3*, а также помѣщенныхъ въ переписи; такое сложеніе должно быть сдѣлано тѣмъ же способомъ, какой указанъ въ предыдущемъ §; но гдѣ одно селеніе, выселокъ, колонія раздѣлены на двѣ или болѣе собственности, тамъ число крестьянскихъ усадебъ нужно сложить отдѣльно по каждой собственности и въ такомъ порядкѣ внести въ перепись.

własnością dworów, tak w niniejszym miejscu zapełnić się mają siedzibami włościańskimi dóbr Rządowych, rozdawanych i przez Rząd sprzedanych, tudzież domami nierolnymi tamże, niebędącymi własnością dworów.

Jakie wsie, osady, kolonije i t. d. liczyć należy do Rządowych, oprócz tych, które są w bezpośredniem posiadaniu Rządu, i co się rozumie przez rozdarrowane wsie, osady, kolonije i t. d., tudzież przez sprzedane od Rządu, to wszystko objaśniono już wyżej pod litt. aa.

cc) rubrykę na ogół podatku podymnego przeznaczoną należy pozostawić bez wypełnienia, jak to już pod oddziałem poprzedzającym, gdzie przepisano sposób spisania domów, była mowa.

dd) w rubryce na uwagi zostawionej, mogą być pisane wszelkie objaśnienia, jakie Wójci gmin domieścić za rzecz stosowną uznają, o czém mówiło się już w poprzedzającym oddziale.

Na wzorze, o którym się tu mówi, są zamieszczone przykłady, które lepiej jeszcze objaśnia sposób zapełnienia druków niniejszego oddziału.

Na drukach są poprzeczne linije, położone w tym samym celu, o jakim się mówiło w oddziale poprzedzającym.

Po zapełnieniu druku, należy liczbę siedzib włościańskich każdej klasy osobno, tak pod rubryką bb 2, jak pod rubryką bb 3 wymienionych i w spisie zamieszczonych zasummować, które to zasummowanie ma nastąpić w sposobie takim, jaki przepisano w oddziale poprzedzającym, a gdzieby jedna wieś, osada, kolonija, podzieloną była na dwie lub więcej własności, tam należy liczbę siedzib włościańskich oddzielnie w każdej własności zasummować, i w powtórzeniu tak umieścić.

§ 13.

На лицевой сторонѣ каждой переписи, поименованной въ предыдущемъ §, должна быть такая надпись, какая значится на образцахъ. Тамъ, прежде всего, помѣщено заглавіе, показывающее, какіе предметы вошли въ перепись. Далѣе значится губернія, уѣздъ и гмина, которыхъ названіе слѣдуетъ прописать на печатныхъ бланкахъ. На печатномъ бланкѣ для переписи домовъ и строеній оставленъ пробѣлъ для внесенія фольварковъ, селеній, выселковъ, колоній и т. п., входящихъ въ нынѣшнюю перепись, а также—числа душъ, жительствовавшихъ въ домахъ и строеніяхъ, помѣщенныхъ въ переписи. На печатномъ бланкѣ, назначенномъ для переписи крестьянскихъ усадебъ, есть также пробѣлъ для внесенія селеній, выселковъ, колоній и т. п., входящихъ въ нынѣшнюю перепись, равно числа душъ народонаселенія, жительствовавшего въ крестьянскихъ усадьбахъ, вошедшихъ въ перепись. Въ этихъ оставленныхъ пробѣлахъ слѣдуетъ прописать названія фольварковъ, селеній, колоній и т. п., входящихъ въ вышеказанныя двѣ переписи, а также—число душъ народонаселенія, проживающего въ домахъ и строеніяхъ, равно—въ крестьянскихъ усадьбахъ. Но, какъ, по § 6 настоящей инструкции, нѣкоторые дома и строенія изъяты отъ переписи, то тамъ, гдѣ таковыя изыятія имѣютъ мѣсто, число народонаселенія, жительствовавшего въ исключенныхъ изъ переписи домахъ и строеніяхъ, слѣдуетъ прибавить въ переписи домовъ и строеній; когда же сія послѣдняя не будетъ составлена, потому, что, кромѣ домовъ и строеній, изыятыхъ отъ переписи, другихъ не оказалось, тогда означенное народонаселеніе надлежитъ помѣстить въ переписи крестьянскихъ усадебъ, но какъ въ первомъ, такъ и въ послѣднемъ случаѣ—рядомъ съ народонаселеніемъ, жительствовавшимъ въ домахъ и строеніяхъ или крестьянскихъ усадьбахъ, вошедшихъ въ перепись, прибавляя къ сему: „народонаселеніе, жительствовавшее въ домахъ и строеніяхъ, изыятыхъ отъ переписи, составляетъ душъ NN“.

§ 13.

На zwierzchniej stronnicy każdego z dwóch w poprzednim §ie wymienionych spisów ma być taki napis, jaki widzieć się daje na wzorach. Jest tam naprzód tytuł spisu, okazujący jakie przedmioty mieści w sobie spis. Jest dalej Gubernija, Powiat i Gmina, których nazwanie na drukach domieścić należy. Na druku służącym do spisu domów i budowli, jest zostawione miejsce na wypisanie folwarków, wsiów, osad, kolonij i t. d. do niniejszego spisu wchodzących, tudzież liczby głów ludności w domach i budowlach tymże spisem objętych zamieszkałej. Na druku służącym do spisu siedzib włościańskich, jest także zostawione miejsce na wypisanie wsi, osad, kolonij i t. d. do niniejszego spisu wchodzących, tudzież liczby głów ludności w siedzibach włościańskich tymże spisem objętych zamieszkałej. W tych pozostawionych miejscach należy wypisać nazwiska folwarków, wsi, osad, kolonij i t. d. wchodzących do powyższych dwóch spisów, oraz liczbę głów ludności zamieszkałej w domach i budowlach, tudzież w siedzibach włościańskich. Ponieważ zaś w obecnej Instrukcyi dopuszczone są w § 6 wyłączenia od spisu domów i budowli, przeto tam, gdzie takowe wyłączenia mają miejsce, należy liczbę ludności w domach i budowlach wyłączonych zamieszkałą, domieścić na spisie domów i budowli, lub gdyby ten czynionym nie był, z powodu, iż prócz wyłączonych nie byłoby w gminie innych domów i budowli do spisania, domieścić ją na spisie siedzib włościańskich, a w jednym i drugim razie, obok ludności w domach i budowlach lub siedzibach włościańskich spisami objętych zamieszkałej, wyrażając: „ludność w domach i budowlach wyłączonych od spisu zamieszkała głów N N.“

Если оставленные въ переписяхъ пробѣлы для помѣщенія всего того, что было сказано выше, въ нѣкоторыхъ гминахъ окажутся недостаточными, то слѣдуетъ пришить чистый листъ бумаги и затѣмъ уже писать все не на печатномъ заглавномъ листѣ, а на пришитой бумагѣ.

§ 14.

Настоящая инструкция заключаетъ въ себѣ все то, что казалось нужнымъ включить въ нее къ облегченію составленія переписи предметовъ, съ коихъ должна быть взимаема подымная подать. Но, еслибы, не смотря на это, при исполненіи переписи на мѣстѣ, относительно какой либо частности, встрѣчено было недоразумѣніе, — въ такомъ случаѣ, для избѣжанія медленности при составленіи переписи, гминный войтъ, или заступающій его мѣсто, долженъ дѣйствовать по собственному усмотрѣнію; однако, вмѣстѣ съ тѣмъ, онъ обязанъ на отдѣльномъ листѣ бумаги изложить найденное имъ недоумѣніе и объяснить принятія къ устраненію онаго мѣры. Такое объясненіе должно быть приобщено къ переписи.

§ 14.

Для составленія переписей, препровождается въ сельскія гмины нужное количество печатныхъ бланковъ. Если однако окажется недостатокъ въ этихъ бланкахъ, или по поводу порчи, или же по причинѣ высылки ихъ въ несоотвѣтственномъ количествѣ, въ такомъ случаѣ недостатокъ сей надлежитъ пополнить чистою бумагою, пришивая оную къ печатному листу. Само собою разумѣется, что, когда перепись будетъ состоять болѣе чѣмъ изъ одного листа, тогда чистые листы бумаги должны быть пришиты къ печатному бланку въ одно цѣлое.

Gdyby miejsca zostawione na spisach do wypisania tego, co się wyżej wskazało, były dla której z gmin za szczupłe, należy przyszyć arkusz czystego papieru, i już nie na drukowanej zwierzchniej stronicy, lecz na nim wszystko wypisać.

§ 14.

Instrukcja niniejsza, obejmuje w sobie wszystko, co zdawało się potrzebnem do ułatwienia spisania przedmiotów, do których pobór podatku podymnego przywiązany być ma. Gdyby wszakże mimo to, znajdowano na gruncie jaką względem pewnego szczegółu wątpliwość, w takim razie, ażeby spis nie doznał z tego powodu zwłoki, Wójt Gminy lub zastępca Wójta Gminy, postąpi sobie tak, jak będzie uważał najstosowniej, lecz zarazem na oddzielnym arkuszu papieru opisz rodzaj wątpliwości i wyrazi, jak sobie w jej załatwieniu postąpił. Arkusz takowy do spisu przyszytym być powinien.

§ 15.

Przesła się Gminom wiejskim taka ilość druków na spisy, jaka powinna by wystarczyć. Jeśliby wszakże brakło druków, bądź z powodu zepsucia części tych druków, bądź że ilość ich przesłana byłaby niewystarczająca, należy w takim razie, na czystym papierze dopełnić to, co braknie, przyszywając ten papier do druków, a ma się rozumieć, że w każdym przypadku, tam gdzie spis więcej niż z jednego arkusza składać się będzie, arkusze te w jedną całość zszyte być mają.

§ 16.

Каждый собственник, владѣлец, арендаторъ, уполномоченный, попечитель, опекунъ, администраторъ или управляющій отдѣльными недвижимыми имѣніями, входящими въ составъ гмины, обязанъ: не далѣе, какъ въ теченіе 15 дней, сдѣлать перепись господскихъ домовъ и крестьянскихъ усадебъ, въ его владѣніи находящихся, написать ее на сообщенныхъ гминнымъ войтомъ печатныхъ бланкахъ, проставить время составленія переписи и подписать, съ ручательствомъ, что она составлена вѣрно, согласно числу и роду предметовъ въ натурѣ, — для того, чтобы, въ случаѣ обнаруженія неточности, сказанные владѣльцы не могли уклоняться отъ ожидающей ихъ за сіе, по силѣ кореннаго закона, или особаго постановленія, отвѣтственности. За тѣмъ перепись должна быть представлена гминному войту, который обязанъ разсмотрѣть и повѣрить оную, а если найдетъ упущенія, долженъ исправить таковыя, въ чемъ слѣдуетъ, и составить общую перепись гмины, въ 4-хъ одинаковыхъ экземплярахъ, какъ это сказано въ § 10 настоящей инструкции. Такая общая перепись должна быть подписана гминнымъ войтомъ, съ приложеніемъ казенной печати, при чемъ одинъ экземпляръ этой переписи слѣдуетъ оставить при дѣлахъ гмины, а три остальные гминный войтъ обязанъ отослать къ Уѣздному Начальнику.

§ 17.

Въ селеніяхъ, составляющихся изъ особыхъ собственниковъ земли, гминные войты сами должны сдѣлать перепись такихъ домовъ и строеній, которые принадлежатъ собственникамъ, не имѣющимъ крестьянъ. Предписанное выше сего соучастіе въ составленіи переписи примутъ тѣ только изъ собственниковъ или владѣльцевъ, у коихъ находятся крестьяне на барщинѣ или на оброкѣ. Но, чтобы и первые, т. е. не владѣющіе крестьянами, знали, съ какимъ числомъ домовъ и строеній они вошли въ перепись

§ 16.

Каждый osobny владѣлец, posiadacz, dzierżawca, pełnomocnik, kurator, opiekun, administrator lub rządcą pojedynczych posiadłości gminę składających, obowiązany będzie sam sporządzić, w ciągu najdalej dni 15tu, spis domów dworskich i siedzib włościańskich w swojej posiadłości, na drukach udzielonych mu przez Wójta Gminy, położyć na tym spisie datę sporządzenia, podpisać go, i przy podpisie zaręczyć, że jest zgodny z liczbą i rodzajem przedmiotów w naturze, a to w celu, iżby w razie wykryć się mogącej niezgodności, nie mógł się wymawiać od odpowiedzialności, jakaby nań z prawa obowiązującego spłynęła lub osobno postanowiona była. Po czém, spis złożyć powinien Wójtowi Gminy, który go przejrzy, i jeśli nie będzie miał nic do nadmienienia lub w razie przeciwnym, po sprawdzeniu i sprostowaniu onego, ułoży z niego i z innych podobnych spisów, o ile takowe miejsce mieć będą, spis ogólny całej gminy w 4 jednobrzmiących, jak się już w § 10tym mówiło, exemplarzach, które podpisawszy i pieczęcią urzędową Gminy opatrzywszy, jeden z nich pozostawi w aktach gminy, trzy zaś inne exemplarze prześle Naczelnikowi Powiatu.

§ 17.

We wsiach złożonych z cząstkowych właścicieli ziemi, Wójci Gmin sami spiszą te domy i budowle, które należą do niemających włościan właścicieli lub posiadaczy, a tylko przepisany wyżej współudział w spisaniu wezmą ci z cząstkowych właścicieli lub posiadaczy, którzy mają włościan, bądź pańszczyznianych, bądź czynszowych. Aby zaś i tamci, to jest niemający włościan, wiedzieli, z ilu domami i budowlami weszli do spisu, Wójci gmin postarają się udzielić im tę wiadomość przez odczytanie onymże spi-

гминные войты обязаны сообщить имъ это свѣдѣніе, посредствомъ объявленія составленной переписи, не ожидая впрочемъ тѣхъ изъ нихъ, которые не явятся для сего. День объявленія переписи долженъ быть отмѣченъ на ней словами: „читано такою-то дня....“ Подобно сему, перепись крестьянскихъ усадебъ надлежитъ объявить мѣстнымъ солтысамъ и равномерно сдѣлать о томъ означенную отмѣтку. Еслибы при такомъ объявленіи переписей послѣдовали, со стороны частныхъ собственниковъ земли или солтысовъ, жалобы, то оныя должны быть немедленно разсматриваемы и разрѣшаемы.

§ 18.

Имѣнія, вблизи городовъ находящіяся (подгородныя), не пользующіяся городскими правами, слѣдуетъ разсматривать, какъ селенія. Буде оныя составляютъ городскую собственность, въ такомъ случаѣ перепись находящихся въ нихъ господскихъ домовъ и строеній, равно крестьянскихъ усадебъ, должна быть составлена городскими Магистратами тѣхъ городовъ; если же сказанныя имѣнія не принадлежатъ городамъ, но составляютъ особую сельскую гмину или причислены къ одной изъ сельскихъ гминъ, то сдѣланіе переписи лежитъ на обязанности войтовъ этихъ гминъ.

§ 19.

Селенія, составляющія торговые выселки, разсматриваются, какъ города, и переписи въ нихъ должны быть составлены по особой инструкціи, для городовъ изданной.

§ 20.

На составленіе переписей сельскихъ гминъ назначается гминнымъ войтамъ, или заступающимъ ихъ мѣсто, шести-недѣль-

su dopełnionego, nieczekając wszakże na tych, co by do takowego odczytania nie stawili się. Data tego odczytania na spisie zanotowana być winna w słowach: „*odczytano dnia . . .*“. Takie samo odczytanie i zanotowanie odczytania, nastąpić powinno co do spisów siedzib włościańskich sołtysom wsi. Gdyby przy odczytaniu spisów zaszły reklamacje częściowych właścicieli ziemi lub sołtysów, te zaraz rozpoznaniem i uprzątnionem być powinny.

§ 18.

Posiadłości przy miastach będące, które nie używają prawa miejskiego, mają być uważane za wsie, i jeśli są własnością miast, w tym razie, Magistraty miast mają sporządzić spis domów dworskich i siedzib włościańskich w nich będących, jeśli zaś nie są własnością miast i stanowią osobną gminę wiejską lub należą do innej gminy wiejskiej, to Wójci gmin tych, spis ów sporządzą.

§ 19.

Wsie będące osadami targowemi, uważane być mają jak miasta, i spisy w nich podług osobnej dla miast przepisanej Instrukcyi, wykonane zostaną.

§ 20.

Na sporządzenie spisów gmin wiejskich, przeznaczają się Wójtom i zastępcom Wójtów gmin tygodni sześć czasu, nielicząc w to

ный срокъ, не считая въ немъ тѣхъ 15 дней, которые, на основаніи § 16 настоящей инструкции, предоставлены собственникамъ и владѣльцамъ отдѣльных имѣній, составляющихъ гмину. На отсылку переписей къ Уѣзднымъ Начальникамъ назначено 6 дней. Сроки эти однако самые продолжительные, собственники же и владѣльцы отдѣльных имѣній въ гминахъ могутъ представить свои переписи ранѣе 15 дней, а гминные войты и заступающіе ихъ мѣсто равномѣрно имѣютъ возможность составить переписи и отослать оныя къ Уѣзднымъ Начальникамъ до наступленія опредѣленныхъ сроковъ. Поспѣшность въ этомъ весьма желательна.

Объ обязанностяхъ Уѣздныхъ Начальниковъ.

§ 21.

Уѣздный Начальникъ, по полученіи переписей всѣхъ подвѣдомственныхъ ему гминъ, въ трехъ экземплярахъ, согласно § 16, обязанъ одинъ изъ этихъ трехъ экземпляровъ, составленный въ алфавитномъ порядкѣ, по названіямъ гминъ, означеннымъ въ № 1 и 2 §-а 10-го, оставить при своихъ дѣлахъ, а два остальные, составленные такимъ же точно образомъ, немедленно и не далѣе, какъ въ теченіе 14 дней, представить въ Губернское Правленіе и Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

§ 22.

На составленіе переписей отдѣльных имѣній, образующихъ гмину, по § 16 инструкции назначено пятнадцать дней; на составленіе переписей сельскихъ гминъ гминнымъ войтамъ или заступающимъ ихъ мѣсто, на основаніи § 20, предоставленъ шести-недѣльный срокъ, а на отсылку переписей къ Уѣзднымъ Начальникамъ назначено 6 дней, или на все вмѣстѣ 9 недѣль. На при-

тыхъ 15 дни, ктѣре zostawione sã w § 16 właścicielom i posiadaczom oddzielnych posiadłości gminę składających; zaś na odesłanie spisów do Naczelnika Powiatu oznacza się dni sześć. Termina te sã wszakże tylko najdłuższym przeciągiem czasu, a właściciele i posiadacze oddzielnych posiadłości w gminach, mogą swe spisy w krótszym czasie, niż w dniach 15, zaś Wójci i zastępcy Wójtów gmin, mogą również rychlęj, niż w terminach wyżej oznaczonych, spisy gmin wiejskich ułożyć i Naczelnikom Powiatu przesłać. Owszem rzeczą to jest bardzo pożądaną.

O tѣm, co Naczelnicy Powiatów dopełnić sã obowiązani.

§ 21.

Gdy spisy wszystkich gmin Powiatu złożone zostaną Naczelnikom Powiatów w trzech, jak § 16 mieć chce, exemplarzach, każdy Naczelnik, jeden z tych trzech exemplarzy porządkiem alfabetycznym; według nazwisk gmin, w obudwóch w § 10 N. 1 i 2 wymienionych działach ułożony, w aktach swoich zachowa, drugi Rządowi Gubernialnemu, a trzeci Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu w podobnymże sposobie ułożone, i wykazem czyli specyfikacją nazwisk gmin alfabetycznie ułożoną opatrzone, niezwłocznie, a najdalęj w ciągu dni 14, przesze.

§ 22.

Na sporządzenie spisów oddzielnych posiadłości gminę składających, wyznaczone sã w § 16 dni piętnaście, Wójtom gmin lub zastępcom Wójtów zostawiony jest w § 20 czas 6-tygodniowy do sporządzenia spisów gmin, a do odesłania ich Naczelnikom Powiatów dni 6, co wszystko wynosi tygodni 9. Dodaje się do tego na uporządkowanie, według poprzedzającego paragrafu, spisów gmin

ведение переписей въ порядокъ, согласно предыдущему §, и на представлѣніе оныхъ, по одному экземпляру, въ Губернскія Правленія и Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, для канцелярій Уѣздныхъ Начальниковъ прибавляется 14 дней.

Если перепись какой либо сельской гмины не будетъ доставлена въ теченіе 9 недѣль, Уѣздные Начальники вправѣ командировать своего чиновника, на счетъ войта или заступающаго его мѣсто, для понужденія кого слѣдуетъ къ немедленному составленію переписи, которая и должна быть представлена посланнымъ чиновникомъ.

Назначенный Уѣзднымъ Начальникамъ 14-дневный срокъ, считается самымъ продолжительнымъ, но весьма желательно, чтобы они исполнили это скорѣе.

Варшава, 11 (23) Іюля 1857 года.

(Подписаль) и. д. Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Б. Непокойицкій.*

№ 36,364.

wiejskich w biurach Naczelników Powiatów i na odesłanie po jednym exemplarzu tychże spisów Rządowi Gubernialnym i Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu — dni 14.

W razie nieotrzymania spisu od której z gmin wiejskich w ciągu tygodni 9, Naczelnicy Powiatów mogą wysłać urzędnika swego na koszt Wójta lub zastępcy Wójta gminy, dla znalezienia go do niezwłocznego sporządzenia spisu, który to spis urzędnik ten zaraz z sobą przywieźć powinien.

Termin dni 14 dla Naczelników Powiatów oznaczający się, jest tylko najdłuższym czasu przeciągiem, lecz pożądaną jest rzecz, ażeby to rychlęj nastąpić mogło.

w Warszawie, dnia 11 (23) Lipca 1857 r.

p. o. Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu,
Rzeczywisty Radca Stanu *B. Niepokojczycki.*

Nr. 36,364.

N° 2.

Инструкція для переписи, служащей къ обложенію подымною податью домовъ въ городахъ IV и V разрядовъ и торговыхъ выселкахъ.

(11 (23) Іюля 1857 г.)

Общія основанія.

§ 1.

Въ исполненіе рѣшенія Совѣта Управленія Царства отъ 31 Мая (12 Іюня) 1857 года, за № 20,594, во всѣхъ городахъ IV и V разрядовъ, а также въ торговыхъ выселкахъ, должна быть сдѣлана перепись домовъ, для обложенія ихъ подымною податью.

§ 2.

Подлежащимъ уплатѣ подымной подати домовъ слѣдуетъ считать:

- 1) каждый отдѣльный жилой домъ;
- 2) каждое отдѣльное промышленное строеніе, какъ-то: заводы—пивоваренный, винокуренный, сахарный, кожевенный, и т. п., или строеніе, доставляющее доходъ, напр. бани, ванны, корчмы, постоянные дома, лавки, магазины, склады и т. п.

§ 3.

Отдѣльность одного дома отъ другаго, или строенія, опредѣляется такимъ образомъ: если домъ или строеніе, не смотря на ихъ величину, находятся подъ одною крышею, то считаются

N° 2.

Instrukcja do spisu domów w miastach 4go i 5go rzędu i w osadach targowych, a to w celu przywiązania do nich poboru podatku podymnego.

(d. 11 (23) Lipca 1857 r.)

Zasady ogólne.

§ 1.

W wykonaniu Dęcyzyi Rady Administracyjnęj Królestwa z dnia 31 Maja (12 Czerwca) 1857 r. Nr. 20,594, spisane być mają domy we wszystkich miastach 4go i 5go rzędu i w osadach targowych, w całym Królestwie Polskim, w celu przywiązania do nich poboru podatku podymnego.

§ 2.

Za dom, do którego pobór podatku podymnego przywiązanym być ma, uważa się:

1. każdy oddzielny dom mieszkalny;
2. każda oddzielna budowla przemysłowa, jako to: browar, gorzelnia, cukrownia, garbarnia i t. d., lub do wykonywania zarobków służąca, jako to: łaźnia, łazienki, karczma, oberża, kramy, sklepy, склады i t. p.

§ 3.

Oddzielność domu jednego od drugiego, lub budowli, oznaczają się w tym sposobie, iż dom lub budowla, jakakolwiek byłyby ich obszerność, jeśli są pod jednym bez przerwy dachem, za jeden

однимъ домомъ или строеніемъ, и такъ должны быть внесены въ перепись; посему домъ или строеніе, имѣющіе особыя крыши, хотябы эти крыши оконечностью своею или стѣнами примыкали къ другому дому, слѣдуетъ считать отдѣльнымъ домомъ или строеніемъ и вносить въ перепись раздѣльно.

§ 4.

Дома и строенія, въ принадлежащихъ нѣкоторымъ городамъ такъ называемыхъ аттиненціяхъ, или въ находящіяся внѣ черты отдѣльные: города, селенія, выселки, колоніи и т. п., если аттиненціи сіи состоятъ на городскомъ правѣ, должны быть внесены въ перепись, на основаніи настоящей инструкціи; прочія же аттиненціи подлежатъ переписи, на основаніи инструкціи, изданной для сельскихъ гминъ.

Изгатаіа отъ переписи.

§ 5.

Переписи не подлежатъ:

- 1) казенныя зданія, назначенныя подъ помѣщеніе гражданскихъ и военныхъ присутственныхъ мѣстъ, или подъ военный постоя, не смотря на то, отводятся ли въ этихъ зданіяхъ кому либо квартиры бесплатно или по найму;
- 2) училищныя дома, исключительно для помѣщенія учебныхъ заведеній отведенныя, а также городскіе дома, назначенныя для служебныхъ надобностей, вмѣстѣ съ квартирами, какъ въ тѣхъ, такъ и въ другихъ, бесплатно или по найму отводимыми;
- 3) дома и строенія въ казенныхъ фабричныхъ заведеніяхъ;
- 4) тюрьмы, полицейскія и судебныя арестантскія, а равно дома духовныхъ демеритовъ;
- 5) строенія пожарной команды;

особны дом lub budowlę uważać, i tak je w spisie umieścić należy, zkaд, wynika: iż dom lub budowla mające swój osobny dach, chociażby tenże dach krańcem okapu swego, a dom lub budowla ścianą własną, do innego domu przytykały, za oddzielny dom lub budowlę uważane i do spisu podane być mają.

§ 4.

Gdzie do miasta należą tak zwane attynencyje, czyli oddzielne po za obrębem jego leżące wsie, osady, kolonije i t. d., tam z nich te, które są na prawie miejskiem, powinny mieć spisane domy i budowle, według niniejszej Instrukcyi; te zaś, które nie są na prawie miejskiem, powinny ulegać spisowi przedmiotów, do jakich pobór podatku podymnego przywiązany być ma, według Instrukcyi dla gmin wiejskich przepisanej.

Wyłączenia od Spisu.

§ 5.

Nie należą do spisu:

1. domy Rządowe przeznaczone stale na użytek służby Rządowej cywilnej i wojskowej, lub na kwaterunek, choćby w nich były dawane komuś mieszkania bezpłatnie lub wynajmowane;
2. domy szkolne, wyłącznie na użytek szkolny służące, tudzież miejskie do użytku służbowego przeznaczone, wraz z mieszkaniami w jednych i drugich bezpłatnie dawanymi lub wynajmowanymi;
3. domy i budowle w zakładach fabrycznych Rządowych;
4. więzienia, areszta policyjne i detencyjne tudzież domy XX. Demerytów;
5. zabudowania straży ogniowej;

6) частные дома, постоянно и безплатно занимаемые на правительственные и общественные надобности, равно подъ военный постой;

7) общественныя больницы, дома пріюта и труда, благотворительныя заведенія всякаго рода, а равно приходскіе госпитали;

8) нищенствующіе монастыри, а равно тѣ женскіе монастыри, вмѣстѣ съ отдѣльными, принадлежащими имъ домами, которые, хотя имѣютъ собственные капиталы, однако для содержанія своего нуждаются въ подаваніяхъ или пожертвованіяхъ, безъ которыхъ они не могли бы существовать; о чемъ должно быть извѣстно Магистрату того города, въ коемъ находится такой монастырь;

9) костелы и молитвенныя дома всѣхъ исповѣданій;

10) дома, назначенные для помѣщенія мертвыхъ тѣлъ;

11) всякаго рода строенія, принадлежащія къ жилищамъ или другимъ постройкамъ, подвергаемымъ переписи и составляющимъ съ ними одно нераздѣльное цѣлое, хотябы строенія эти находились подъ особою крышею, напр. всякаго рода и названія кладовыя, склады для солода въ пивоваренныхъ заводахъ и т. п., съ тѣмъ однако, если строенія сіи не заняты подъ постоянное жилище, ибо въ семъ послѣднемъ случаѣ должны быть внесены въ перепись.

Не подлежатъ также переписи тѣ еще сверхъ исчисленныхъ выше домовъ и строеній, которые во время составленія переписи, по случаю разрушенія или закрытія въ нихъ какого либо промышленнаго заведенія, окажутся постоянно необитаемыми или оставленными безъ употребленія. Но дома и строенія, временно только при составленіи переписи необитаемые или оставленные безъ употребленія, какъ-то: по случаю предпринятой или уже производящейся перестройки, починки, переноски ихъ на другое мѣсто и т. п., которые, по окончаніи предпринятаго въ нихъ преобразованія, будутъ обитаемы и употребляемы по прежнему, должны

6. domy prywatne, w całości na użytek Rządowy i publiczny, lub na kwaterek wojskowy bezpłatnie i stale zajmowane;

7. szpitale publiczne, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne wszelkiego rodzaju oraz szpitale przy probostwach i plebanijach;

8. klasztory jałmużnicze, tudzież te klasztory żeńskie wraz z oddzielnymi do nich należącemi domami, które, chociaż mają własne fundusze, w utrzymaniu swém jednakże, wspomagane są jałmużnami lub ofiarami, bez których ostaćby się nie mogły, a co wiadomém być powinno właściwemu Magistratowi miasta, w którymby znajdował się taki klasztor;

9. kościoły i domy modlitwy wszelkiego wyznania;

10. domy służące do składania ciał zmarłych;

11. wszelkie zabudowania przywiązane do mieszkań lub innych budowli spisowi ulegających, i z niemi jedną użytkową całość stanowiące, chociażby były pod oddzielnym dachem, jak np. wszelkiego rodzaju i nazwania składy, schowania, słodownie przy browarach i t. p., jeśli wszakże nie są stale zamieszkiwane, bo w tym przypadku należą do spisu.

Nienależą także do spisu, te jeszcze oprócz powyżej wyłączonych domy i budowle, które podczas spisu, z powodu zrujnowania swego lub zamknięcia jakiego zakładu przemysłowego stale są niezamieszkałe, lub w użyciu opuszczone; zkaąd wynika: że domy i budowle, o jakich mowa, czasowo tylko podczas spisu niezamieszkałe lub opuszczone, jako to: z powodu przedsięwziętej już i dokonywanej restauracyi, reparacyi, przenoszenia ich w inne miejsce i t. p., lecz które po ukończeniu tego, co względem nich przedsięwzięto, będą dalej zamieszkiwane lub użytkowane, w spisie zamieszczone być winny. Zamieścić także potrzeba do spisu te

быть внесены въ перепись. Необходимо также включить въ перепись тѣ дома и строенія, принадлежащія къ упомянутому выше разряду, которые во время составленія переписи строятся въ замѣнѣ сгорѣвшихъ или разрушенныхъ. Тѣ однако дома, которые во время составленія переписи строятся вновь, т. е. не вмѣсто сгорѣвшихъ или разрушенныхъ, не переносятся съ другаго мѣста и не возводятся замѣнѣ старыхъ, уничтожаемыхъ въ другомъ мѣстѣ, — не должны быть помѣщаемы въ перепись, если они еще не обитаемы и не употребляемы; ибо такіе дома и строенія подвергнутся подымной подати впослѣдствіи, когда они будутъ обитаемы, или будутъ приносить доходъ.

Не подлежатъ еще переписи: сараи, склады и магазины, назначенные исключительно для земледѣльческаго хозяйства, или принадлежащія къ жилищамъ и другимъ строеніямъ, и съ ними составляющіе одно нераздѣльное цѣлое, какъ это сказано выше, въ 11 пунктѣ, ибо эти строенія, еслибы сами по себѣ, т. е. отдѣльно отъ жилыхъ или другихъ строеній, имѣли промышленное или другое производительное назначеніе, подлежали бы переписи. Наконецъ, не подлежатъ еще переписи слѣдующія строенія: гумна, конюшни, экипажные сараи, скотные дворы, овчарни, навѣсы, хлѣвы, чуланы для дровъ, молочни, оранжереи, парники, цвѣточни, помѣщенія для огородныхъ овощей и плодовъ, сушильни, копильни, клѣти, бані, помѣщенія для случки скота, курятники, птичники, псарни, фазанники, кирпичные заводы, смолярни, бесѣдки, дома и строенія не жилые но предназначенные для украшенія садовъ или для другой непроеводительной цѣли, мельницы. Еслибы однако въ которомъ либо изъ вышеупомянутыхъ строеній было постоянное жилище, въ такомъ случаѣ оно подлежитъ внесенію въ перепись, а также, еслибы при этихъ строеніяхъ были отдѣльные жилые дома, напр. для кирпичниковъ и работниковъ при кирпичныхъ заводахъ, для мельниковъ при мельницахъ, для овчарей при овчарняхъ, для садовниковъ при садахъ и т. п.; то и такіе дома должны быть внесены въ перепись.

дома и budowle do rodzaju powyższych należące, które podczas spisywania stawiane są na miejscu zgorzałych lub upadłych. Te wszakże, które podczas spisu są stawiane nowo, to jest, nie na miejscu upadłych lub pogorzałych, ani sposobem przenoszenia ich z innego miejsca, albo zastąpienia tych, które w inném miejscu natomiast są znoszone, nie mają być pomieszczane w spisie, jeśli jeszcze nie są zamieszkiwane lub używane; takie bowiem, później dopiero, gdy się staną zamieszkałemi lub w użytkowanie wprowadzonymi, w czasie, który się ku temu oznaczy, do opłaty podymnego pociągnięte będą.

Nie należą jeszcze do spisu: spichrze, склады i magazyny do rolniczego wyłącznie gospodarstwa należące, albo do mieszkań lub innych budowli przywiązane i z niemi jedną użytkową całość stanowiące, jak to wyżej pod punktem 11 wyrażono; gdyż te, coby same w sobie, to jest osobno od mieszkań lub innych budowli do użytku przemysłowego lub zarobkowego służyły, spisowi ulegają. Nie należą wreszcie do spisu następujące budynki: stodoły, stajnie, wozownie, komórki, obory, owczarnie, szopy, chlewy, drwalnie, młeczarnie, oranżeryje, cieplarnie, kwiatkarnie, warzywnie, owocarnie, suszarnie, wędlnie, lamusy, łaźnie, parzarnie, kurniki, ptaszarnie, psiarnie, bażantarnie, cegielnie, smolarnie, altany, domy i budowle niemieszkalne, dla ozdoby ogrodów tylko lub na inny nieprzemysłowy i niezarobkowy użytek służące, młyny. Jeśliby wszakże w której z powyższych budowli były razem stałe pomieszkania, w tym razie, taką budowlę należy zamieścić w spisie; a także, gdyby przy tych budowlach były oddzielne domy mieszkalne, jak np. strycharzy i robotników przy cegielni, młynarzy przy młynie, owczarzy przy owczarni, ogrodników w ogrodach, i t. d., domy te w spisie pomieszczone być mają.

О производствѣ переписи.

§ 6.

Прилагаемый у сего образецъ этой переписи и печатные для нея бланки заключаютъ въ себѣ слѣдующія графы: (*)

a) для текущаго и полицейскаго нумера домовъ.

Въ графѣ назначенной для текущаго нумера, слѣдуетъ писать очередные номера домовъ и строеній, въ томъ порядкѣ, какъ эти дома и строенія будутъ записываемы, т. е. 1, 2, 3 и т. п.

Въ графѣ, для полицейскаго нумера надлежитъ показать тѣ, номера домовъ и строеній, которые на нихъ находятся для полицейскаго порядка. Если же нѣсколько домовъ или строеній значатся подъ однимъ полицейскимъ номеромъ, то лишь этотъ номеръ слѣдуетъ писать при каждомъ домѣ или строеніи.

b) графы, для обозначенія названія улицы, имени и фамилии собственника или законнаго владѣльца дома и строенія.

Графы эти, сами собою, ясно указываютъ, что въ нихъ должно быть помѣщено. Обращается лишь вниманіе на то, что, когда домъ или строеніе принадлежитъ казнѣ, или духовенству, или же учрежденіямъ, не изъятымъ отъ переписи, тогда слѣдуетъ называть владѣльца такимъ образомъ: „Казна“, „Приходъ“, „Монастырь“, напр. „Доминикановъ, Францискановъ“ и т. п., „NN Капелла“, „NN Капитулъ“ и т. п. Такъ какъ нѣсколько домовъ или строеній могутъ составлять собственность одного хозяина или законнаго владѣльца, то въ такомъ случаѣ, если домъ или строеніе обозначены или однимъ полицейскимъ номеромъ, или разными, но очередными номерами, нѣтъ надобности при каждомъ такомъ домѣ или строеніи поименовывать владѣльца: достаточно одинъ разъ назвать его, при всѣхъ номерахъ этихъ домовъ и строеній.

(*) Образецъ этотъ, по случаю окончанія переписи, не прилагается.

О dokonaniu spisu.

§ 6.

Wzór do spisu tego tu dołączony, i druk do niego który się przesła, obejmuje w sobie rubryki: (*)

a) na numer domów bieżący i policyjny.

W rubryce na numer bieżący przeznaczonój, należy zamieścić numer kolejny domów i budowli tak, jak jedne po drugich wpisywane będą, to jest 1, 2, 3 i t. d.

W rubryce na numer policyjny przeznaczonój, należy zamieścić te numera domów i budowli, które są na nich samych, dla porządku policyjnego, położone. Gdyby kilka domów lub budowli do jednego numeru policyjnego należały, ten jedenże numer przy każdym domu lub budowlu wyrazić należy.

b) na nazwisko ulicy, na imię i nazwisko właściciela lub prawnego posiadacza domu i budowli.

Rubryki te, wskazują jasno samo przez się, co w nich wymienić należy. Nadmieniam się jedynie: iż tam, gdzie prawnym posiadaczem domu lub budowli jest Rząd, lub Duchowieństwo, albo Instytutu od spisu niewyłączone, wymienić należy jako właściciela, „Rząd“, „Probstwo“, „Plebanija“, „Klasztor“ np. „Dominikanów, Franciszkanów i t. d.“ „Katedra N. N.“ „Kapituła N. N.“ t. d. Kilka domów lub budowli należeć może do jednego właściciela lub prawnego posiadacza. W takim razie, jeśli dom lub budowla są pod jednym numerem policyjnym, lub, acz pod różnym, lecz w kolei po sobie następującym, nie potrzeba przy każdym takim domu lub budowlu wymieniać właściciela, dość jest raz go wymienić i uczynić zakreślenie, oznaczające, iż wszystkie do tegoż samego właściciela należą.

(*) Wzory druków do czynności już dokonanych, pominięte zostały w spisie.

с) графа, для объясненія, какое имѣютъ назначеніе дома или строенія.

Въ этой графѣ надлежитъ поименовать роды домовъ и строеній, съ объясненіемъ, для какихъ надобностей они предназначены.

Поэтому должны быть показаны порознь каждый отдѣльный домъ или строеніе, находящіяся подъ одною крышею, а именно:

каждый жилой домъ;

флигель, принадлежащій къ жилому дому (само собою разумѣется, когда этотъ флигель находится подъ отдѣльною крышею, ибо, если оный состоитъ подъ одною съ домомъ крышею, то, составляя одинъ домъ, не подлежитъ раздѣльному внесенію въ перепись);

нивоваренный заводъ;

винокуренный заводъ;

дистилларія;

сахарный заводъ;

кузница

и т. п.

постоялый дворъ;

заѣзжий домъ;

корчма;

ванны;

бани;

магазины

лавки

} подъ отдѣльною крышею находящіяся.

склады

магазины

амбары

} назначенные не для земледѣльческаго хозяйства, но для другаго промысла, равно не принадлежащія къ жилищамъ или другимъ строеніямъ и не составляющія съ ними одного цѣлаго строенія.

d) графы для обозначенія числа домовъ и строеній, а также количества подымной подати.

Въ графѣ для жилыхъ домовъ приходскаго Священника, викарія и органиста слѣдуетъ показать число этихъ домовъ

с) на wymienienie przeznaczenia użytkowego domów lub budowli.

W tej rubryce wymienić należy rodzaje domów i budowli, ze względu na użytek, do jakiego służą.

Wymieniony więc być powinien każdy oddzielny dom lub budowla, pod jednym nieprzerwanym dachem będące, jako to:

każdy dom mieszkalny,

officyna do domu mieszkalnego należąca, (ma się rozumieć jeśli jest pod oddzielnym dachem, bo jeśli jest pod jednymże co ten dom dachem, nieprzerwanie ciągnącym się, to stanowi z nim razem dom jeden, i osobno do spisu zamieszczać jej nie należy).

browar,

gorzelnia,

dystylarnia,

cukrownia,

kuźnia,

i t. d.

oberża,

dom zajezdny,

karczma,

łazienki,

łaźnia,

sklepy

kramy

} pod oddzielnym dachem same w sobie stojące.

składy

magazyny

spichrze

} nie do gospodarstwa rolniczego, lecz do innego przemysłowego lub zarobkowego użytku służące, ani należące do mieszkań lub innych budowli i nie stanowiące z niemi jedną, użytkową całość.

d) na liczbę domów i budowli, tudzież na ilość podatku podymnego.

W rubryce na domy mieszkalne Proboszcza, Plebana, Wlkaryusza, Organisty, mianowicie w miejscu na liczbę domów

въ указанномъ для сего пробѣлѣ, а мѣсто, назначенное для прописанія количества подымной подати, надлежитъ оставить чистымъ. Посему дома и строенія, подлежащія переписи, хотябы принадлежали къ приходамъ, но если въ нихъ не жительствоуютъ приходскіе Священники, викаріи и органисты, не должны быть показываемы въ настоящей графѣ, такъ какъ оныя будутъ внесены въ слѣдующую по порядку графу.

Въ графѣ, назначенной для записки всѣхъ прочихъ домовъ и строеній, а именно: въ мѣстѣ, оставленномъ для показанія числа домовъ, надлежитъ прописать всѣ дома и строенія, поименованные въ графѣ подъ лит. *с*, слѣдовательно и такіе дома, въ которыхъ, хотя не жительствоуютъ приходскіе Священники, викаріи и органисты, но дома сіи принадлежатъ приходамъ; въ мѣстѣ же, назначенномъ для количества подымной подати, оставить пробѣлѣ.

с) графу для итога подымной подати слѣдуетъ оставить чистою, такъ какъ размѣръ этой подати будетъ опредѣленъ послѣ составленія переписи всѣмъ предметамъ, подлежащимъ взносу сказанной подати.

г) въ графѣ для примѣчаній могутъ быть помѣщаемы всевозможныя объясненія, какія Магистраты сочтутъ нужнымъ сдѣлать къ точнѣйшему составленію переписи.

Прежде всего Магистратъ обязанъ внести въ перепись жилые дома приходскихъ Священниковъ, викаріевъ и органистовъ, сдѣлавъ онымъ итогъ. Затѣмъ включить въ перепись дома и строенія прочаго духовенства всѣхъ вѣроисповѣданій, находящагося въ предѣлахъ города и не изыятаго отъ переписи, напр. Каѳедра, Капитулъ, NN Монастырь и т. п., сложивъ число домовъ и строеній, принадлежащихъ отдѣльно Каѳедрѣ, Капитулу и особо каждому изъ Монастырей. Наконецъ, должны быть показаны въ переписи всѣ остальные дома и строенія, съ составленіемъ имъ одного итога. Въ концѣ же переписи слѣдуетъ прописать всѣ отдѣльные итоги и сдѣлать общій итогъ.

отwartém, należy pomieścić liczbę tych jedynie dopiero przerzeczonych domów, zaś miejsce na ilość podatku podymnego otwarte, niezapełnioném zostawić. Zkąd wynika: iż domy i budowle do spisu kwalifikujące się, chociażby należały do Probostwa lub Plebanii, jeśli nie są mieszkaniami Proboszcza, Plebana, Wikaryusza, Organisty, w rubryce niniejszej mieszczoné być nie powinny, jako do następnej z kolei należące.

W rubryce na wszelkie inne domy i budowle przeznaczonej, mianowicie w miejscu na liczbę ich otwartém, należy pomieścić liczbę wszelkich domów i budowli w rubryce wyżej pod lit. *c* opisanéj wymienionych, a tém samém i nie będących mieszkaniami Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów, lubo do nich należących, zaś miejsce na ilość podatku podymnego otwarte, niezapełnioném zostawić.

e) rubrykę, na ogół podatku podymnego przeznaczoną, należy pozostawić bez zapełnienia, gdyż stopa podymnego dopiero po spisaniu przedmiotów, do których podatek ten przywiazanym być ma, oznaczoną zostanie.

f) W rubryce na uwagi zostawionej, mogą być pisane wszelkie objaśnienia, jakie Magistраты domieścić za rzecz stosowną uznają, aby spis, ile tylko można dokładnym uczynić.

Zapełniając druk, Magistrat wpisze naprzód domy mieszkalne Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów, i ilość onych osobno zasummuje. Następnie wpisze domy i budowle innego, prócz Proboszczów i Plebanów, Duchowieństwa wszelkiego wyznania, o ile to Duchowieństwo znajduje się w obrębie miejskim, a od spisu wyłączone nie jest, jak np. Katedra, Kapituła, Klasztor N. N. i t. d. summując ilość domów i budowli należących do Katedry, Kapituły osobno, do każdego Klasztoru osobno. Nakoniec wszelkie inne domy i budowle, których ilość zasummuje razem. W samym końcu spisu, uczyni powtórzenie pojedynczych summ, i te zbierze w jeden wielki ogół.

На вышеупомянутомъ образцѣ, помѣщены примѣры, для лучшаго объясненія способа составленія переписи.

На печатныхъ бланкахъ находятся поперечныя линіи для того, чтобы по нимъ писать всѣ частности, долженствующія войти въ подлежащую составленію переписи удовлетворительнѣе и удобнѣе.

На лицевой сторонѣ переписи должна быть такая надпись, какая значится на образцѣ. Тамъ прежде всего помѣщено заглавіе, показывающее, какіе предметы вошли въ перепись. Далѣе слѣдуютъ названія: губерніи, уѣзда, города, предмѣстій, селеній, выселковъ, колоній и поселеній другихъ наименованій; наконецъ—свѣдѣніе о числѣ жителей, населяющихъ городъ, и о разрядѣ, къ которому онъ принадлежитъ, на основаніи правилъ о консумціонномъ сборѣ.

Въ переписи этой должны быть поименованы только такія предмѣстья, которыя находятся въ извѣстномъ отъ города разстояніи, такъ какъ предмѣстья, соединенныя съ городомъ улицами, входятъ въ общее число улицъ. Селенія, выселки и другія поселенія, надлежитъ поименовать каждое особо. Изъ нихъ тѣ, которые пользуются городскими правами, подлежатъ переписи на основаніи настоящей инструкции, а всѣ прочіе должны войти въ перепись, согласно инструкции, изданной для сельскихъ гминъ, а именно: недвижимыя имущества помѣщиковъ—какъ господскіе дома по селеніямъ, а крестьянскія усадьбы—какъ сельскія усадьбы. Необходимое количество печатныхъ бланковъ для переписи Магистраты городовъ, къ которымъ принадлежатъ такого рода селенія и выселки, получаютъ отъ Уѣздныхъ Начальниковъ, а инструкция, изданная для составленія этихъ переписей, будетъ сообщена всѣмъ городскимъ Магистратамъ, для свѣдѣнія и руководства, въ случаѣ надобности.

Цифра постоянныхъ и непостоянныхъ жителей должна быть взята изъ книгъ народонаселенія.

На wzorze, o którym wyżej mowa, są zamieszczone przykłady, które lepiej jeszcze objaśniają sposób zapełnienia druków niniejszego oddziału.

Na drukach, są linije poprzeczne, dla pisania na nich szczegółów, podług powyższego wskazania zamieszczać się mających, aby spis porządniej mógł być, a nawet wygodniej, dopełnionym.

Na zwierzchniej stronnicy spisu, ma być taki napis, jaki daje się widzieć na wzorze powyższym. Jest tam naprzód tytuł spisu, okazujący, jakie przedmioty mieści w sobie spis. Jest dalej miejsce na nazwisko gubernii, powiatu i miasta, które na drukach należy domieścić. Jest jeszcze miejsce na nazwisko przedmieść, wsi, osad, kolonij i innego nazwania zamieszkań; наконец, miejsce na wyrażenie liczby głów ludności, jaką miasto w całym obrębie swoim obejmuje, i rząd, do którego, według zasad poboru podatku konsumcyjnego, należy.

Przedmieścia wymieniać należy te tylko, które są oddzielone pewną przestrzenią od miasta, gdyż te, co stanowią nieprzerwanie jego ulice, w ogólny poczet ulic wchodzić powinny. Wsie, osady i inné nazwy zamieszkania, mają być wymienione każde oddzielnie z nazwiskiem swego. Z nich te, co są na prawie miejskiem, ulegają spisowi według niniejszej Instrukcyi, nie będące zaś na tém prawie, mają być poddane spisowi według Instrukcyi dla gmin wiejskich przepisanej, mianowicie: posiadłości dworskie—spisowi dla domów dworskich, a siedziby włościańskie—spisowi dla tychże siedzib postanowionemu. W tym celu, Naczelnicy Powiatowi przesyła Magistratom tych miast, do których wsie i osady tego rodzaju należą, potrzebną ilość druków na spisy dopiero rzeczony; zaś Instrukcyą do takowych spisów wydaną, każdy Magistrat miasta otrzyma do użytku w razie potrzeby, a dla wiadomości w razie przeciwnym.

Liczba głów ludności stałej i niestałej wyrażoną być winna według ksiąg jej.

§ 7.

Переписи домовъ и строеній по городамъ, для которыхъ издана настоящая инструкция, должна быть составлена Магистратами, въ 4-хъ одинаковыхъ экземплярахъ, за подписью Магистрата, съ приложеніемъ казенной печати; участіе же собственниковъ и законныхъ владѣльцевъ домовъ и строеній въ составленіи переписи ограничивается слѣдующимъ:

1) сообщеніемъ имъ настоящей инструкции, для чего Магистратъ долженъ снабдить хозяевъ домовъ и строеній нѣсколькими экземплярами инструкции, которую, они, прочтя по очереди, вправѣ оставить у себя;

2) объявленіемъ составленной переписи собственникамъ и владѣльцамъ домовъ и строеній, не ожидая впрочемъ тѣхъ изъ нихъ, которые для сего не явятся. День объявленія переписи долженъ быть отмѣченъ на ней словами: „читано такого-то дня...“

Еслибы при такомъ объявленіи переписи послѣдовали жалобы, то оныя надлежитъ немедленно разсмотрѣть и разрѣшить.

§ 8.

Настоящая инструкция заключаетъ въ себѣ все то, что казалось нужнымъ включить въ оную къ облегченію составленія переписи домовъ и строеній, съ коихъ должна быть взимаема подымная подать. Но, еслибы, не смотря на это, при исполненіи переписи на мѣстѣ, относительно какой либо частности встрѣчено было недоразумѣніе, въ такомъ случаѣ, для избѣжанія медленности при составленіи переписи, Магистратъ долженъ дѣйствовать по собственному усмотрѣнію, однако, вмѣстѣ съ тѣмъ, онъ обязанъ, на отдѣльномъ листѣ бумаги, изложить найденное имъ недоумѣніе и объяснить принятыя къ устраненію онаго мѣры. Такое объясненіе должно быть приложено ко всѣмъ 4-мъ экземплярамъ переписи.

§ 7.

Spis domów i budowli w miastach, dla których niniejsza Instrukcyja wydaje się, sporządzą same Magistraty w 4ch jedno-brzmiących exemplarzach. przez Magistraty podpisać i pieczęcią ich urzędową opatrzyć się mających, a współudział właścicieli i prawnych posiadaczy domów i budowli w sporządzeniu tego spisu ograniczy się:

1. na zakommunikowaniu im niniejszej Instrukcyi, w którym to celu Magistrat każe rozdać kilka jej exemplarzy pomiędzy nich do odczytania kolejnego, i pozostawi je nazawsze w ich rękę;

2. na odczytaniu im sporządzonego spisu, nie czekając wszakże na tych, coby się do odczytania takowego nie stawili. Data tego odczytania, zanotowaną być winna na spisie w słowach: „Odczytano dnia.....“

Gdyby przy odczytaniu spisów zaszły reklamacye, te zaraz rozpoznawanemi i uprzątnionemi być powinny.

§ 8.

Instrukcyja niniejsza, obejmuje w sobie wszystko, co zdawało się potrzebnem do ułatwienia spisania domów i budowli, do których pobór podatku podymnego przywiązany być ma. Gdyby wszakże mimo to, znajdowano na gruncie jaką względem jakowego szczegółu wątpliwość, w takim razie, ażeby spis niedoznał z tego powodu zwłoki, Magistrat postąpi sobie tak, jak będzie uważał najstosowniej, lecz zarazem, na oddzielnym arkuszu papieru, opiszę rodzaj wątpliwości i wyrazi jak sobie w jej załatwieniu postąpił. Arkusz takowy do każdego ze 4ch exemplarzy spisu przyszytym być powinien.

§ 9.

Для составления переписей препровождается нужное количество печатных бланков. Если однако окажется недостатокъ въ этихъ бланкахъ, или вслѣдствіе порчи, или же по причинѣ высылки ихъ въ несоотвѣтственномъ количествѣ, въ такомъ случаѣ, недостатокъ сей надлежитъ пополнить чистою бумагою, пришивая оную къ печатному листу; само собою разумѣется, что, когда перепись будетъ состоять болѣе чѣмъ изъ одного листа, тогда чистые листы бумаги должны быть пришиты къ печатному бланку, въ одно цѣлое.

§ 10.

Обязанности Магистратовъ по составленію переписей въ городахъ IV и V разрядовъ возлагаются, въ торговыхъ посадахъ, состоящихъ наравнѣ съ городами сихъ двухъ разрядовъ, на гминныхъ войтовъ, или заступающихъ ихъ мѣсто, которые должны составить переписи этимъ посадамъ, на основаніи настоящей инструкции, сдѣлавъ лишь на лицевой сторонѣ переписи, тамъ, гдѣ назначено мѣсто для названія города, надпись: „торговый посадъ такой-то“.

§ 11.

По составленіи переписи упомянутымъ выше порядкомъ, городовые Магистраты и войты торговыхъ посадовъ обязаны одинъ экземпляръ переписи оставить при дѣлахъ города или посада, а три остальные отослать подлежащимъ Уѣзднымъ Начальникамъ.

§ 9.

Przesła się dla Magistratów taka ilość druków na spisy, jaka powinna być wystarczająca. Jeśliby wszakże brakło druków, bądź z powodu zepsucia części tych druków, bądź że ilość ich przesłana byłaby niewystarczająca, należy w takim razie, na czystym papierze dopełnić to co braknie, przyszywając ten papier do druków, a ma się rozumieć, że w każdym przypadku, tam, gdzie spis więcej niż z jednego arkusza składać się będzie, arkusze te w jedną całość zszyte być mają.

10.

To co Magistraty w miastach 4go i 5go rzędu, to Wójci lub zastępcy Wójtów Gmin w osadach targowych na równi z miastami tych 2ch rzędów uważanych, według niniejszej Instrukcyi dopełnić są obowiązani, wyrażając na zwierzchniej stronnicy spisu, tam, gdzie miejsce na nazwisko miasta, „Osada targowa,“ i domieszczając jej nazwisko.

§ 11.

Po sporządzeniu w powyższym sposobie spisów, Magistraty miast i Wójci osad targowych, jeden ich exemplarz zostawiają w aktach swoich, a 3 inne przesyłają właściwym Naczelnikom Powiatów.

§ 12.

На составленіе переписей, по правиламъ настоящей инструкции, назначается городовымъ Магистратамъ и войтамъ торговыхъ посадовъ шести-недѣльный срокъ, а на отсылку трехъ экземпляровъ этихъ переписей къ Уѣзднымъ Начальникамъ—6 дней. Однако это—сроки самыя продолжительныя, и весьма желательно, чтобы составленіе переписей, равно отсылка ихъ къ Уѣзднымъ Начальникамъ, могли послѣдовать скорѣе.

Объ обязанностяхъ Уѣздныхъ Начальниковъ.

§ 13.

Уѣздный Начальникъ, по полученіи переписей всѣхъ городовъ IV и V разрядовъ, въ трехъ экземплярахъ, согласно § 11, обязанъ одинъ изъ этихъ трехъ экземпляровъ, съ означеніемъ въ немъ городовъ по алфавиту, оставить при своихъ дѣлахъ, а два остальные, составленные тѣмъ же способомъ, то есть съ алфавитнымъ перечнемъ городовъ, немедленно, и не далѣе какъ въ теченіе 14 дней, представить въ Губернское Правленіе и Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

§ 14.

Въ случаѣ недоставленія переписи, которымъ либо Магистратомъ, въ продолженіе 6 недѣль, Уѣздные Начальники вправѣ командировать своего чиновника, на счетъ Магистрата, для понужденія оного къ немедленному составленію переписи, которая и

§ 12.

На спорządzenie spisów niniejszą Instrukcyą wskazanych, przeznacza się Magistratom miast i Wójtom osad targowych, tygodni sześć, zaś na odesłanie 3ch exemplarzy tychże spisów Naczelnikom Powiatów, dni sześć. Termina te są wszakże tylko najdłuższym przeciągiem czasu, a pożądaną jest bardzo rzeczą, iżby i sporządzenie spisów i przesłanie ich Naczelnikom Powiatów, przyspieszonem być mogło.

O tém, co Naczelnicy Powiatów dopełnić są obowiązani.

§ 13.

Gdy spisy wszystkich 4go i 5go rzędu miast złożone zostaną Naczelnikom Powiatów w trzech, jak § 11ty mieć chce, exemplarzach, każdy Naczelnik, jeden z tych trzech exemplarzy, porządkiem alfabetycznym według nazwisk miast ułożony, w aktach swoich zachowa, drugi Rządowi Gubernialnemu, a trzeci Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu w podobnymże sposobie ułożone, i wykazem czyli specyfikacyą nazwisk miast alfabetycznie ułożoną, opatrzone, niezwłocznie, a najdaléj w ciągu dni 14tu, prześle.

§ 14.

W razie nieotrzymania spisu od którego z Magistratów w ciągu tygodni sześciu, Naczelnicy Powiatów, mogą wysłać Urzędnika swego na koszt Magistratu, dla znaglenia go do niezwłocznego sporządzenia spisu, który to spis Urzędnik ten zaraz z sobą

должна быть представлена посланнымъ чиновникомъ. Назначаемый Уѣзднымъ Начальникамъ 14-дневный срокъ считается самимъ продолжительнымъ, но весьма желательно, чтобы они исполнили это поспѣшнѣе.

Варшава, 11 (23) Юля 1857 года.

и. д. Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Б. Непокойчицкій*.

№ 36,364.

№ 3.

Инструкція для составленія переписи дохода съ домовъ въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ.

(11 (23) Юля 1857 г.)

Общія основанія.

§ 1.

Въ исполненіе постановленія Совѣта Управленія Царства отъ 31 Мая (12 Юня) 1857 года, за № 20,594, должна быть составлена перепись дохода съ домовъ во всѣхъ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ въ Царствѣ Польскомъ, для обложенія ихъ подымною податью.

привезѣе повинен. Termin dni 14 dla Naczelników Powiatów назначающаго się, jest tylko najdluższym czasu przeciągiem, lecz pożądaną jest rzeczą, ażeby to rychlѣj nastąpić mogło.

в Варшавіе, дня 11 (23) Липца 1857 r.

п. о. Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *B. Niepokojczycki*.

Nr. 36,364.

№ 3.

Instrukcya do spisu dochodu z domów po miastach 1go, 2go i 3go rzędu.

(dnia 11 (23) Lipca 1857 r.)

Zasady Ogólne.

§ 1.

W wykonaniu Decyzji Rady Administracyjnej Królestwa z dnia 31 Maja (12 Czerwca) 1857 r. Nr. 20,594, spisany być ma dochód z domów we wszystkich miastach 1°, 2° i 3° rzędu w Królestwie Polskiem, w celu przywiązania do niego poboru podatku podymnego.

§ 2.

Къ городамъ 1-го разряда принадлежитъ Варшава, съ предместьемъ Прагою.

Къ городамъ 2-го разряда принадлежатъ слѣдующіе:

Радомъ,
Калишъ,
Лодзь,
Петровъ,
Люблинъ,
Плоцъ,
Сувалки,

Къ городамъ 3-го разряда принадлежатъ:

Кельце,
Мѣховъ,
Олькушъ,
Опатовъ,
Опочно,
Стопница,
Сандомиръ,
Ченстохова,
Кутно,
Конинъ,
Ленчица,
Ловичъ,
Минскъ,
Рава,
Сѣрадзъ,
Влоцлавокъ,
Велюнь,
Згѣржъ,
Здунская Воля,
Бяла,
Грубешовъ,

§ 2.

Do miast 1° rzędu liczy się Warszawa z przedmieściem Pragą.

Do miast 2° rzędu liczą się następujące:

Radom,
Kalisz,
Łódź,
Piotrków,
Lublin,
Płock,
Suwałki.

Do miast 3° rzędu liczą się:

Kielce,
Miechów,
Olkusz,
Opatów,
Opoczno,
Stopnica,
Sandomierz,
Częstochowa,
Kutno,
Konin,
Łęczycza,
Łowicz,
Mińsk,
Rawa,
Sieradz,
Włocławek,
Wieluń,
Zgierz,
Zduńska Wola,
Biała,
Hrubieszów,

Яновъ (въ Замостскомъ уѣздѣ),
Красныставъ,
Луковъ,
Мендзыржець,
Радзынь,
Седльце,
Замость,
Липно,
Млава,
Остроленка,
Праснышъ,
Пултускъ,
Августовъ,
Ломжа,
Маріамполь,
Сейны,
Кальварія.

§ 3.

Подъ словомъ *домъ* понимаются всѣ жилия и нежилыя строения, находящіяся въ одной огорожѣ и принадлежащія одному и тому же собственнику. Въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ края, вмѣстѣ со словомъ *домъ*, употребляютъ слово *поссесія*. Гдѣ такой одинъ домъ или поссесія принадлежитъ не одному, но нѣсколькимъ собственникамъ и не раздѣленъ между ними, а состоитъ въ управленіи всѣхъ, или одного изъ нихъ въ пользу всѣхъ, тамъ всѣ они принимаются за одного общаго собственника, и въ такомъ видѣ вносятся въ перепись. Гдѣ же домъ раздѣленъ такимъ образомъ, что части онаго отличены между собою отдѣльными литерами или номерами, либо дробями номеровъ, или же между ними нѣтъ никакого видимаго различія, въ такомъ случаѣ каждая часть вносится въ исчисленіе отдѣльно, вмѣстѣ съ своимъ собственникомъ, либо законнымъ владѣльцемъ.

Janów (w Powiecie Zamojskim),
Krasnystaw,
Łuków,
Międzyrzec,
Radzyn,
Siedlce,
Zamość,
Lipno,
Mława,
Ostrołęka,
Prasnysz,
Pułtusk,
Augustów,
Łomża,
Maryampol,
Sejny,
Kalwarya.

§ 3.

Pod wyrazem *domu*, rozumieją się wszystkie zabudowania mieszkalne i niemieszkalne, w jednym obrębie będące, i do jednego właściciela należące, co w niektórych okolicach kraju zowie się także *possessyją*. Gdzie dom taki jeden, czyli *possessyja*, należy do więcej niż jednego właściciela, a nie jest podzielona między nich, lecz wspólnie lub przez jednego na rzecz wszystkich zarządzana, tam, wszyscy za jednego zbiorowego właściciela uważani być mają, i tak wejdą do spisu. Gdzie zaś dom jest podzielony, bądź to, iż te działki są odznaczone osobnymi literami, lub numerami, albo ułamkami numerów, bądź też nie masz żadnego między niemi widocznego odznaczenia, w takim razie, każdy dział osobno ze swym właścicielem lub posiadaczem prawnym do spisu wejść powinien.

Подъ словомъ домъ понимаются также: пивоварня, винокурня, дистиллярня, сахарный заводъ, паровая баня, купальня, кузница, залы для увеселеній и т. п., гостинницы, постоянные дворы и всякаго рода заѣзжіе дома, лавки, склады и магазины, находящіеся отдѣльно внѣ жилыхъ домовъ, однимъ словомъ—всякаго рода дома и строенія, кромѣ изъятыхъ отъ переписи, о которыхъ будетъ сказано ниже.

§ 4.

Доходомъ съ дома считается лишь только доходъ съ самого дома и строеній, значеніе которыхъ опредѣлено въ предыдущемъ §-ѣ, изъ чего оказывается, что здѣсь не можетъ быть считаемъ никакой другой доходъ, какъ напр. съ земли и огорода, принадлежащаго къ дому и т. п. Къ доходу отъ строеній слѣдуетъ зачислять:

- a) квартирные деньги съ жильцовъ или лицъ, проживающихъ въ домѣ, то есть то, что они уплачиваютъ собственнику или законному владѣльцу дома за помѣщеніе, и что въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ называется также чиншемъ.
- b) цѣнность дохода съ комнатъ для проѣзжающихъ—въ гостинницахъ, постоянныхъ дворахъ и заѣзжихъ домахъ всякаго рода и названія;
- c) цѣнность выгоды, получаемой съ другихъ еще строеній, какъ напр. съ пивоварень, винокуренъ, дистиллирныхъ и сахарныхъ заводовъ, залъ для увеселеній, паровыхъ бань, купальень, лавокъ, складовъ находящихся внѣ дома, однимъ словомъ—со всѣхъ строеній, кромѣ изъятыхъ отъ переписи, о которыхъ сказано ниже;
- d) цѣнность дохода съ помѣщеній и другихъ строеній, упомянутыхъ подъ изложенными выше буквами, но употребляемыхъ собственникомъ или законнымъ владѣльцемъ дома или строенія для собственной надобности либо пользы, или отдавае-

Pod wyrazem dom, rozumie się także: browar, gorzelnia, destylarnia, cukrownia, łaźnia, łazienki, kuźnia, sale do zabaw, i t. p., hotele, oberże i wszelkiego rodzaju domy zajezdne, kramy czyli sklepy, склады i magazyny oddzielnie po za obrębem domów mieszkalnych stojące; słowem, wszelkie domy i budowle, prócz wyłączonych od spisu, o których niżej mówić się będzie.

§ 4

Za dochód z domu, uważa się sam jedynie przychód z zabudowań domu i budowli, których znaczenie w poprzedzającym §-cie określone zostało, z kąd wynika, iż żaden inny przychód, jak np. z gruntu i ogrodu do domu należącego i t. d., liczonem tu być nie może. Do przychodu z zabudowań policzać należy:

- a) komorne od lokatorów albo ludzi w domu zamieszkałych, to jest to, co oni właścicielowi lub prawnemu posiadaczowi domu, za mieszkanie płać, a co w niektórych okolicach nazywa się także czynszem;
- b) wartość dochodowa lokali gościnnych w hotelach, oberżach i wszelkiego rodzaju i nazwania domach zajezdných;
- c) wartość użytku z innych jeszcze budowli, jak np. z browarów, gorzelni, destylarni, cukrowni, sal do zabaw publicznych, łaźni, łazienek, kramów czyli sklepów, składów po za obrębem domu stojących, słowem z wszelkich budowli, prócz wyłączonych od spisu, o których niżej mówić się będzie;
- d) wartość dochodowa lokali i innych budowli, pod poprzedzającymi literami wymienionych, lecz przez właściciela lub prawnego posiadacza domu i budowli na własną potrzebę

мых кому либо другому бесплатно, или же за какую либо услугу;

e) цѣнность дохода съ помѣщений, очищаемых временно для починки, по случаю выбытія людей, проживавшихъ въ оныхъ, по не отдачѣ въ-наймы по поводу недостатка въ сонскателяхъ, или по причинѣ требованія преувеличенной платы и т. д;

f) цѣнность дохода съ помѣщений отдаваемыхъ подѣ военный постой, съ полученіемъ за оныя платы, или же отводимыхъ бесплатно.

§ 5.

Въ перепись вносится весь доходъ, получаемый съ дома, со включеніемъ всей цѣлости дохода съ помѣщений и строеній, не отдаваемыхъ въ-наймы. Изъ этого дохода половинная часть признается необходимою на уплату повинностей съ дома, на расходы по содержанію и починкѣ онаго, а равно на случай поврежденія его, или на собираніе мало по малу капитала для отстройки; другая же половина представляетъ чистый доходъ, подлежащій обложенію подымною податью.

Изятія отъ переписи.

§ 6.

Изъемяются отъ переписи:

1) казенныя зданія, назначенныя постоянно на надобности государственной гражданской и военной службы, вмѣстѣ съ помѣщеніями, отводимыми въ оныхъ бесплатно, или же отдаваемыми въ-наймы;

2) училищныя дома, исключительно употребляемые для училищъ, а равно городскіе, на надобности службы назначенные, вмѣстѣ съ помѣщеніями, отводимыми въ однихъ и другихъ бесплатно, или отдаваемыми въ-наймы;

lub zarobek używanych, albo dawanych komu innemu, bać to bezpłatnie, bać w długu, lub za jaką usługę;

e) wartość dochodowa lokali opróżnionych czasowo dla reperatury, wydalenia się ludzi w nich mieszkających, dla niewynajęcia z powodu braku konkurentów, lub żądania wygórowanej ceny i t. d;

f) wartość dochodowa lokali na kwaterunek oddawanych, czy to płatnych, czy nie.

§ 5.

Cały dochód, jaki przynosi dom, łącząc w to wszelką wartość dochodową lokali i budowli niewynajmowanych, powinien wejść do spisu; z niego zaś, połowa uważana będzie jako potrzebna na ciężary z domu, na wydatki utrzymania, i naprawy onegoż, tudzież na jego deteryoracyę, czyli na zbieranie powolne kapitału do odbudowania; druga zaś połowa, wyobrażać będzie czysty dochód, do którego pobór podatku podymnego przywiązany być ma.

Wyłączenia od spisu.

§ 6.

Wyłączone być mają od spisu:

1) domy Rządowe, przeznaczone stale na użytek służby Rządowej cywilnej i wojskowej, wraz z mieszkaniem w nich bezpłatnie dawanymi lub wynajmowanymi;

2) domy szkolne, wyłącznie na użytek szkolny służące, tudzież miejskie do użytku służbowego przeznaczone, wraz z mieszkaniem dawanymi w jednych i drugich bezpłatnie lub wynajmowanymi;

- 3) казенные заводы и фабрики;
- 4) тюрьмы, полицейскія и судебныя арестантскія, а равно дома духовныхъ демеритовъ;
- 5) строения пожарной команды;
- 6) частные дома, занимаемые въ цѣлости бесплатно и постоянно на надобности правительственныя и общественныя, или подъ военный постой;
- 7) общественныя больницы, дома пріюта и труда, всякаго рода благотворительныя заведенія, а равно больницы при приходѣхъ;
- 8) нищенствующіе монастыри, а также монастыри дѣвицъ Маріавитокъ въ Ченстоховѣ и Доминиканокъ въ Петровѣ, равно Бернардинокъ въ Ловичѣ, и другіе тому подобныя, вмѣстѣ съ помѣщеніями, которыя были бы въ нихъ кому либо отводимы бесплатно, или отдаваемы въ-наймы.

Подъ выраженіемъ „другіе тому подобныя“ понимаются тѣ женскіе монастыри, которые, хотя имѣютъ собственныя свои суммы, однако для содержанія своего получаютъ милостыню или пожертвованія, безъ которыхъ существованіе ихъ было бы не возможно; а это должно быть извѣстно подлежащему Магистрату города, въ которомъ бы находился подобный монастырь.

- 9) церкви и молитвенныя дома всѣхъ исповѣданій;
- 10) дома для помѣщенія мертвыхъ тѣлъ;
- 11) дома и строения, никѣмъ не занятыя или остающіеся безъ всякаго назначенія, закрытыя по распоряженію полиціи или оставленныя добровольно, находящіеся въ такомъ положеніи во время составленія переписи, а равно дома и строения, хотя не раззоренныя, но постоянно необитаемые, остающіеся впускъ и не имѣющіе никакого назначенія. Изъ сего вытекаетъ, что не подлежатъ изытію дома, временно только, при составленіи переписи, не обитаемые, или остающіеся безъ всякаго назначенія, по какой бы то ни было причинѣ, какъ напр. вслѣдствіе предпринятой и производящейся уже починки по причинѣ выбитія на нѣкоторое время жильцовъ, кои однако возвратятся и будутъ проживать долѣе, по

- 3) zakłady i fabryki rządowe;
- 4) więzienia, areszta policyjne i detencyjne, tudzież domy X. X. Dēmerytów;
- 5) zabudowania straży ogniowej;
- 6) domy prywatne, w całości na użytek rządowy i publiczny, lub na kwaterunek wojskowy bezpłatnie i stale zajmowane;
- 7) szpitale publiczne, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne wszelkiego rodzaju, oraz szpitale przy probostwach i plebanijach;
- 8) klasztory jałmużnicze, tudzież klasztory P. P. Maryawitek w Częstochowie i Dominikanek w Piotrkowie, oraz Bernardynek w Łowiczu, i inne tym podobne, wraz z mieszkaniami, któreby w nich komu bezpłatnie dawane lub wynajmowane były.

Pod wyrazami „inne tym podobne“ rozumieją się te klasztory żeńskie, które, chociaż mają własne fundusze, jednakże w utrzymaniu swém, wspomagane są jałmużnami lub ofiarami, bez których ostaćby się niemogły, a co wiadomém być powinno właściwemu Magistratowi miasta, w którémby podobny znajdował się klasztor.

- 9) kościoły i domy modlitwy wszelkiego wyznania;
- 10) domy do składania ciał zmarłych;
- 11) domy i budowle całkiem niezamieszkałe, ani w inny sposób użytkowane, z porządku policyjnego zamknięte, lub dobrowolnie opuszczone, w takim stanie podczas spisu będące; a także, domy i budowle, chociaż niezrujnowane, lecz stale niezamieszkałe i opuszczone, i w żaden inny sposób nieużytkowane. Zkąd wynika: iż domy czasowo tylko podczas spisu dla jakiegokolwiek powodu niezamieszkałe, lub w inny żaden sposób nieużytkowane, jak np. dla przedsięwziętej i odbywającej się już reparacyi, dla wydalenia się na czas jakiś zamieszkałych w nich ludzi, lecz którzy wrócą i dalej zamieszkiwać będą, dla opróżnienia ca-

случаю очистки всего дома или помѣщений въ ономъ, по поводу неотдачи дома въ наймы, по недостатку соискателей, или по причинѣ требованія преувеличенной платы, и т. д.;

12) строения всякаго рода и названія, относящіеся исключительно къ обработкѣ земель или огорода, принадлежащаго къ дому или къ разведенію растений въ огородѣ, напр. оранжереи, парники, цвѣточныя, амбары, хлѣбные сараи, скотные дворы, овчарни, хлѣва, молочныя, теплицы, помѣщенія для овощей, плодовъ и для случки скота, курятники, помѣщенія для домашнихъ птицъ, псарни и т. д.

Если отдается въ наймы весь домъ съ землями и огородомъ, за одну валовую сумму, въ такомъ случаѣ доходъ съ земли и огорода, а равно съ упомянутыхъ выше, въ настоящемъ пунктѣ, строеній, надлежитъ соразмѣрно оцѣнить и вычесть изъ сказанной валовой суммы, и лишь остальную часть оной считать доходомъ, подлежащимъ внесенію въ перепись.

13) мельницы и кирпичные заводы; но, если при нихъ находятся дома или другія строения, къ домамъ принадлежащія, то таковыя не подлежатъ изытію;

14) пловучія купальни, открываемыя только въ лѣтнее время, а равно шатры и торговыя палатки, служащія къ одновременному употребленію, и послѣ того уничтожаемыя;

15) помѣщенія въ домахъ и монастыряхъ всѣхъ орденовъ, не изыятыхъ выше, по 8-му пункту, отъ переписи, назначенныхъ для собственной ихъ или общественной надобности, какъ напр. въ домахъ и монастыряхъ, занимаемыхъ подъ училища или отводимыхъ кому либо бесплатно, такъ что только тѣ помѣщенія и дома, которые монашествующія общины отдаютъ въ наймы или въ арендное содержаніе, должны входить въ перепись.

того domu albo lokarów w nim, dla tego, iż w czasie dopełnianego spisu, z powodu braku konkurentów albo żądania wygórowanej ceny, najętymi być niemogli, i t. d., wyłączeniu nieulegają;

12) budowle jakiegokolwiek rodzaju i nazwania, które wyłącznie odnoszą się do uprawy gruntów lub ogrodu do domu należącego, lub do chodowania roślin w ogrodzie, jak np. oranżerye, trebhauzy, kwiaciarnie, spichrze, stodoły, obory, owczarnie, chlewy, mleczarnie, cieplarnie, warzywnie, owocarnie, parzarnie, kurniki, ptaszarnie, psiarnie i t. d.

Jeżeli byłby taki przypadek: iż wynajmuje się cały dom z gruntami i ogrodem za jedną ryczałtową sumę, w tym razie, dochód z gruntu i ogrodu, tudzież dochód z budowli wyżej w niniejszym punkcie wymienionych, należy stosunkowo ocenić, i potrącić go od rzeczonej dopiero summy ryczałtowej, której reszta tylko będzie dochodem spisowi ulegającym.

13) młyny i cegielnie, ale one same tylko, gdyż, jeśliby przy nich były domy lub inne zabudowania do domów należące, te wyłączeniu nieulegają;

14) łazienki pływające, na czas lata tylko zaprowadzane, tudzież budy i baraki do przemijającego jednorazowego użytku posługujące, po dokonaniu którego są znoszone;

15) lokale w domach i klasztorach wszelkich Zgromadzeń zakonnych od spisu wyżej w punkcie 8 niewyłączonych, na własny ich lub powszechny użytek, jak np. na szkołę zajmowanych, albo komukolwiek bezpłatnie dawanych, tak, iż tylko te lokale i domy, które się wynajmują lub wydierżawiają, do spisu wchodzić powinny.

О составленіи переписи.

§ 7.

Показаніе дохода съ домовъ предоставляется собственникамъ или законнымъ владѣльцамъ, изъ коихъ каждый будетъ снабженъ экземпляромъ настоящей инструкціи. Если при составленіи переписи не окажется на лицо собственника или законнаго владѣльца дома, то доходъ долженъ быть объявленъ управляющимъ, администраторомъ, или инымъ лицомъ завѣдывающимъ домомъ на законномъ основаніи. Гдѣ не будетъ и упомянутыхъ лицъ, тамъ Магистратъ города обязанъ самъ офиціально собрать свѣдѣнія о доходѣ, по правиламъ настоящей инструкціи.

§ 8.

Доходъ, о которомъ идетъ рѣчь, долженъ быть показанъ письменно, посредствомъ объявленій, составленныхъ на посылаемыхъ для сего печатныхъ бланкахъ собственниками, законными владѣльцами или законными управляющими, администраторами и иными лицами, завѣдывающими домами и строеніями. Гдѣ, въ случаѣ, предусмотрѣнномъ выше въ § 7, городской Магистратъ обязанъ будетъ самъ офиціально показывать доходъ, тамъ, командированный онымъ чиновникъ составляетъ такое объявленіе, согласно найденнымъ на мѣстѣ документамъ, или собраннымъ свѣдѣніямъ. Въ случаѣ неграмотности собственниковъ, законныхъ владѣльцевъ, управляющихъ, администраторовъ или иныхъ лицъ, завѣдывающихъ домами, — они должны озаботиться, чтобы сказанныя объявленія составлены были кѣмъ либо, по ихъ диктовкѣ.

§ 9.

Сколько будетъ отдѣльныхъ домовъ или строеній, хотя бы всѣ они принадлежали одному собственнику или законному вла-

О dokonaniu spisu.

§ 7.

Wykazanie dochodu z domów pozostawia się właścicielom lub prawnym posiadaczom onychże, którym udzielony będzie, każdemu z nich, egzemplarz niniejszej Instrukcyi. Gdzieby podczas spisu nie było obecnego właściciela lub prawnego posiadacza domu, tam wykaże dochód rządcy, administrator lub innego nazwania prawny zawiadowca domu. Gdzieby i tych nie było, Magistrat miasta, sam z urzędu poweźmie wiadomość o dochodzie, według przepisów niniejszej Instrukcyi.

§ 8.

Wykazanie dochodu, o którym się mówi, następować ma na piśmie, za pośrednictwem deklaracji przez właścicieli, prawnych posiadaczy lub prawnych rządców, administratorów i innego nazwania zawiadowców domów i budowli, na drukach ku temu przesłanych, czynić się powinny. Tam, gdzieby sam Magistrat miasta z urzędu, w przypadku powyżej w § 7 przewidzianym, dochód wskazywać musiał, Urzędnik przezeń wysłany takową deklaracją zgodnie ze znalezionymi na gruncie dowodami lub zebraniem wiadomościami uczyni. Pisać nieumiejący właściciele, prawni posiadacze, rządcy, administratorowie lub innego nazwania zawiadowcy domów, gdzieby taki zdarzył się wypadek, sami postarać się powinni o to, aby ich w napisaniu deklaracji, za ich podpisywaniem, wyręczono.

§ 9.

Tyle powinno być osobnych deklaracji, ile jest oddzielnych domów lub budowli, choćby wszystkie należały do jednego właścici-

дѣльцу, столько должно быть особыхъ объявленій. Гдѣ домъ или строеніе принадлежитъ болѣе чѣмъ одному собственнику или законному владѣльцу, если между ними нѣтъ общаго владѣнія, тамъ должно быть составлено столько особыхъ объявленій, сколько есть отдѣльныхъ собственниковъ или владѣльцевъ такого одного дома или строенія.

§ 10.

Объявленіе о доходѣ должно быть составлено, по прилагаемой формѣ, на печатномъ бланкѣ, слѣдующимъ порядкомъ: (*)

До приступленія къ показанію дохода съ подробныхъ статей, которыя должны быть поименованы въ объявленіи, слѣдуетъ написать названіе города и улицы, полицейскій номеръ дома или строенія тотъ самый, который проставленъ на ономъ, то есть полный или раздѣленный на дробь или литеры, а равно имя и фамилію собственника или законнаго владѣльца, далѣе же указать данное дому или строенію назначеніе, родъ оныхъ и обширность.

Подъ словомъ *назначеніе* понимается употребленіе, для какового служить домъ или строеніе, какъ напр. жилой домъ, винокурня, пивоварня, сахарный заводъ, дистиллярня, кузница, лавка или магазинъ, складъ, магазинъ, находящіеся отдѣльно внѣ жилого дома. Подъ словомъ *родъ* понимается матеріалъ, изъ какового воздвигнуты домъ или строеніе, какъ-то: каменные, деревянные изъ битой глины, лемпаца и по прусскому способу. Если они построены изъ разныхъ матеріаловъ, то слѣдуетъ объяснить: что таковыя частью каменные, частью деревянные и т. д. Подъ словомъ *обширность* понимаются этажи, число которыхъ должно быть обозначено, равно ширина и длина (согласно мѣрамъ, употребляемымъ въ краѣ для съемки поверхности)

(*) Форма эта, по причинѣ окончанія переписи, не прилагается

циела lub правного posiadacza. Tam, gdzie dom lub budowla należy do więcej niż jednego właściciela lub правного posiadacza, jeśli nie maś między niemi wspólności, tyle powinno być osobnych deklaracji, ile jest oddzielnych właścicieli lub posiadaczów takiego jednego domu lub budowli.

§ 10.

Deklaracja wykazywać mająca dochód, której wzór się dołącza, powinna być uczyniona, jak już wyżej rzeczono, na druku, w sposobie następującym: (*)

Naprzód, nim się przystąpi do wykazania dochodów ze szczegółów w deklaracji wymienionemi być mających, należy wyrazić nazwisko miasta, ulicy, numer policyjny domu lub budowli, taki, jaki jest na niej położony, to jest, całkowity lub podzielony na ułamki albo litery, tudzież imię i nazwisko właściciela lub правного ich posiadacza, a далѣй, opisać ich przeznaczenie, rodzaj i obszerność.

Pod wyrazem *przeznaczenie* rozumie się użytek, do jakiego dom lub budowla służy, np. dom mieszkalny, gorzelnia, browar, cukrownia, dystylarnia, kuźnia, kram czyli sklep, skład, magazyn, oddzielnie po za obrębem domu mieszkalnego stojące. Pod wyrazem *rodzaj* rozumie się materiał z jakiego dom lub budowla wzniesiona, jako to: murowane, drewniane, z pizy, z lempacu, z muru pruskiego. Gdyby były mieszane, należy wyrazić: iż są częścią murowane, częścią drewniane, it.d. Pod wyrazem *obszerność* rozumieją się piętra, których ilość wymienić należy, tudzież szerokość i długość (według miar powierzchni w kraju używanych sposesy, na których stoją zabudowania do spisu wchodzące,

(*) Wzory druku do czynności już dokonanych, pominięte zostały w zbiorze.

мѣстностей, на которыхъ находятся строенія, входящія въ исчисленіе, какъ напр. „лицевой домъ, одноэтажный, двухэтажный, трехэтажный и т. д.“ „флигель одинъ, два или болѣе, равномерно въ одинъ, два, три или болѣе этажей; домъ или домикъ одинъ, два или болѣе, находящіеся на дворѣ, одноэтажный, двухэтажный или болѣе-этажный; конюшни, экипажные, чуланы, склады“ и т. п.; однимъ словомъ, въ этой переписи должно быть показано все то, что можетъ дать ясное понятіе о родѣ и обширности дома, избѣгая однако излишнихъ подробностей. Если будетъ пивоварня, винокурня, сахарный заводъ, дистиллярня, магазинъ, складъ, отдѣльно внѣ дома находящіеся, и т. д., то достаточно сказать „пивоварня“, „винокурня“ и т. д., а равно—изъ какого матеріала они построены и какаѣ длина и ширина занимаемаго ими пространства; если же при нихъ находятся жилыя строенія, конюшни, экипажные, чуланы, то таковыя слѣдуетъ поименовать. Если это гостинница, постоянный дворъ или другаго названія заѣзжій домъ, купальни, паровыя бани,—въ такомъ случаѣ, написавъ „гостинница“, „постоянный дворъ“, „заѣзжій домъ“, „купальни“, а равно обозначивъ общее пространство оныхъ и родъ матеріала, изъ котораго построены, слѣдуетъ вмѣстѣ съ тѣмъ сказать, находятся ли въ ихъ чертѣ—дома, домики или жилыя помѣщенія, склады, чуланы и т. д.

На приготовленныхъ для объявленій печатныхъ бланкахъ, послѣ мѣста, оставленнаго для упомянутаго описанія, есть три графы: одна для внесенія въ оную дохода съ дома или строенія, другая для подписи жильцовъ, нанимающихъ для себя порознь помѣщенія, склады, магазины, погреба, лавки, конюшни, экипажные и т. д., третья для примѣчаній; передъ этими же тремя графами оставленъ пробѣлъ на вписаніе того, съ чего взимается доходъ, или что принимается цѣнностію стоимости, признаваемой доходомъ. Въ этомъ мѣстѣ составляющій объявленіе обязанъ показать предметъ дохода или цѣнности, признаваемой доходомъ, напр. помѣщеніе, въ лицевой и не лицевой части дома, во флигелѣ, въ отдѣльномъ домѣ или домикѣ на дворѣ, въ этажѣ NN или внизу, состоящее изъ 1, 2, 3 и т. д. комнатъ, погреба, чулана,

liczba osobnych zabudowań do spisu wchodzących, jak np. „dom, od frontu, parterowy, jedno-piętrowy, dwu-piętrowy i t. d.“ „officyna jedna, dwie lub więcej, podobnież parterowa, jedno, „dwu lub więcej piętrowa; dom lub domek, jeden, dwa lub więcej w dziedzińcu będące parterowe, jedno lub więcej piętrowe; „stajnie, wozownie, komórki, składy“ i t. p.; słowem, powinno być w tym spisie wyrażone to wszystko, co może dać jasne wyobrażenie o rodzaju i obszerności domu, unikając wszakże bezpotrzebnej drobiazgowości. Jeśli to będzie browar, gorzelnia, cukrownia, dystrylarnia, magazyn, skład, osobno po za obrębem domu będący, i t. d., dość wyrazić „browar“, „gorzelnia“ i t. d., tudzież z jakiego są materiału, jaka długość i szerokość obrębu, który zajmują, a tylko jeśli byłyby przy nich zabudowania mieszkalne, stajnie, wozownie, komórki, te wymienić należy. Jeżeli to będzie hotel, oberża lub innego nazwania dom zajezdny, albo łazienki, łaźnie, w takim razie wyrażając je „hotel“, „oberża“, „dom zajezdny“, „łazienki“, tudzież, wyrażając ogólną obszerność ich obrębu i rodzaj materiału z jakiego są, należy zarazem wymienić, czy znajdują się w ich obrębie domy, domki, lub lokale mieszkalne, składy, komórki, i t. d.

Na drukach do deklaracji przygotowanych, po miejscu zostawioném na powyższy opis, są trzy rubryki: jedna na wpisanie dochodu z domu lub budowli, druga na podpisy lokatorów wynajmujących dla siebie pojedyncze lokale, składy, magazyny, piwnice, sklepy, stajnie, wozownie i t. d., trzecia na uwagi; zaś przed temi trzema rubrykami, jest otwarte miejsce na wpisanie tego, z czego pobiera się dochód, lub z czego ocenia się wartość, za dochód uważana. W tém to miejscu, czyniący deklaracyą, wymienić winien przedmiot dochodu lub wartości za dochód uważanej, jak np. lokal od frontu, od tyłu, w officynie, osobnym domu lub domku w dziedzińcu na piętrze NN, lub na dole, złożonym z izb 1nej, 2ch, 3ch i t. d., z piwnicy, komórki, ze stajnią i wozownią, jeśli tak wynajmowany, sklep, piwnica albo piwnice, jedna, dwie, i t. d.

съ конюшнею и экипажнымъ сараемъ, если такъ сняты въ арендное содержаніе; равнобрно погребъ или погреба, лавка одна, двѣ; и т. д., экипажный сарай, конюшни, складъ и т. д., буде они отдаются въ наймы отдѣльно отъ помѣщеній. Показывая число комнатъ, нѣтъ надобности описывать родъ оныхъ, какъ напр. залъ, комната, передняя, гардеробъ, кухня, но достаточно проставить ихъ число; тоже самое разумѣется о чуланахъ и т. п. При отданныхъ въ наемъ помѣщеніяхъ или строеніяхъ слѣдуетъ указать имя и фамилію съемщика, при остальныхъ же назначенныхъ для собственника или законнаго владѣльца дома или строенія надлежитъ помѣстить: „цѣнность выгоды, получаемой съ помѣщенія, строенія и т. д. (здѣсь поименовать помѣщенія или строенія, какъ сказано выше), состоящаго въ пользованіи собственника или законнаго владѣльца“. Если домъ или строеніе отдаются въ наймы вполнѣ и съемщиками не перенаниваются по частямъ, или обращены собственниками либо законными ихъ владѣльцами на свою надобность или выгоду, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ только оговорить, если отдается въ наймы: „со всего выше сказаннаго дома или строенія, отданнаго въ наймы NN“ (написать имя и фамилію съемщика).....; если же домъ или строеніе обращены собственникомъ или законнымъ владѣльцемъ на свою надобность или выгоду, то нужно сказать: „цѣнность пользы со „всего упомянутаго дома или строенія, обращеннаго собственникомъ“ или „законнымъ владѣльцемъ на свою надобность“ или „выгоду“.

Что касается гостинницъ, постоялыхъ дворовъ и всякаго названія заѣзжихъ домовъ, а равно купалень, паровыхъ бань и домовъ для увеселеній, то въ нихъ слѣдуетъ показывать особо число комнатъ гостинныхъ и для купалень, особо же помѣщенія жилия, или употребляемые для другихъ надобностей. Въ графѣ, назначенной на количество дохода, надлежитъ прописать годовой доходъ, получаемый собственникомъ или законнымъ владѣльцемъ дома либо строенія, входящаго въ перепись, со включеніемъ въ оный годовой цѣнности помѣщеній собственника или владѣль-

wozownia, stajnie, склад, и т. д., jeśli osobno od lokali są wynajmowane. Wymieniając liczbę izb, nie masz potrzeby opisywać ich rodzaju, jak np. sala, pokój, przedpokój, garderoba, kuchnia, lecz dość wymienić samą liczbę onychże; toż samo rozumie się o komórkach i t. p. Przy wynajmowanych lokalach lub budowlach, należy wyrazić imię i nazwisko wynajmującego; zaś przy niewynajmowanych lecz na własną potrzebę lub zarobek właściciela lub prawnego posiadacza domu i budowli używanych, potrzeba zamieścić: „wartość użytku z lokalu, budowli, i t. d.“ (tu „opisać je, jak wyżej informowano), „przez właściciela“ lub „przez „prawnego posiadacza używanych.“ Jeśli cały dom lub budowlę, to jest cały obręb ich jest wynajmowany, a przez wynajmującego częściowo nieodnajmowany, lub przez właściciela albo prawnego ich posiadacza na własną swą potrzebę lub zarobek używany, w tym razie wyrazić tylko należy: jeśli wynajmowany „z całego powyżej opisanego domu lub budowli wynajmowanej NN“ (wyrazić z imienia i nazwiska komu) ; jeśli na własną potrzebę lub zarobek właściciela lub prawnego posiadacza używany, „wartość użytku z całego powyżej opisanego domu albo budowli na „własną potrzebę“ lub „zarobek właściciela“ lub „prawnego posiadacza używanej.“

Co do hotelów, oberży i wszelkiego nazwania domów zajezdnych, tudzież łazienek, łaźni, i domów zabawy, należy wyrażać osobno liczbę izb gościnnych i łaziennych, osobno zaś lokale mieszkalne lub na inne użytki posługujące.— W rubryce na wykazanie dochodu przeznaczonęj, zapisać należy dochód roczny, jaki przynosi właścicielowi lub prawnemu posiadaczowi dom lub budowlę do spisu wchodząca, łącząc weń wartość roczną tego, co właściciel lub posiadacz takowej, na swą własną potrzebę lub zarobek używa, albo komuś bezpłatnie w długu lub za jaką usługę

ца, равно предоставленных ими кому либо бесплатно, въ счетъ долга, или за услугу, или же отведенныхъ подъ военный постой. Если собственникъ или законный владѣлецъ дома получаетъ плату за военный постой, то плата сія вносится въ видѣ дохода. Упомянутый доходъ или цѣнность онаго надлежитъ показать вполнѣ, безъ вычета лежащихъ на домахъ или строеніяхъ повинностей и разныхъ расходовъ, о чемъ сказано въ § 5. Доходъ или цѣнность онаго вносится съ такими подраздѣленіями, съ какими помѣщенія или части дома и строенія отдаются въ наемъ, или обращены собственникомъ либо законнымъ владѣльцемъ на свою надобность, равно предоставлены бесплатно, въ счетъ долга или за какую услугу, или же отведены подъ военный постой. Если домъ или строеніе наняты въ цѣлости или по частямъ, или же употребляются собственникомъ либо законнымъ владѣльцемъ, или отдаются кому либо, то въ такомъ случаѣ доходъ или цѣнность онаго могутъ быть внесены оптомъ съ цѣлости или части.

Доходъ съ найма отдѣльныхъ помѣщеній или частей дома и строенія, или же со всего дома и строенія, если таковые отданы въ наймы оптомъ, вносится въ означенную графу, на основаніи контрактовъ или договоровъ, заключенныхъ о наемѣ или отдачѣ въ арендное содержаніе. Письменные контракты и договоры, заключенные официальнымъ либо частнымъ порядкомъ, прилагаются къ объявленіямъ, о чемъ дѣлается отмѣтка въ графѣ, назначенной для примѣчаній, противъ подлежащей статьи, а именно: „прилагается контрактъ, заключенный официально тогда-то“ или „договоръ, заключенный частнымъ порядкомъ тогда-то“. Гдѣ состоялся только словесный договоръ, тамъ отмѣчается въ той же графѣ: „по словесному договору“.

Если домъ и строеніе или части ихъ отданы кому либо въ арендное содержаніе оптомъ, арендаторъ же перенаниваетъ особые помѣщенія, лавки, погреба, склады, экипажные, конюшни и т. д., оставляя за собою нѣкоторые изъ сихъ помѣщеній, или отдаетъ оныя кому либо бесплатно, или же въ счетъ долга,

даже, albo на кwaterunek jest zajmowaném. Jeśli za kwaterunek właściciel lub prawny posiadacz domu pobiera opłatę, w takim przypadku ta opłata jako dochód wpisana będzie. Dochód powyższy lub wartość onego, wpisane być powinny brutto, to jest bez potrącania z nich jakichkolwiek ciężarów do domów lub budowli przywiązanych, nakładów, kosztów i t. d., utrzymania domu lub budowli, jak się to wyżej w §-ie 5 powiedziało. Wpisywanie dochodu lub wartości onego, następować ma tak szczegółowo, jak szczegółowo wynajmowane są lokale lub części domu i budowli, albo używane na własną właściciela lub prawnego posiadacza potrzebę, dawane przezeń bezpłatnie, w długu, lub za jaką usługę, albo na kwaterunek. — Jeśli dom lub budowla są całkowicie lub częściami wynajęte, albo przez właściciela i prawnego posiadacza używane, lub komuś dawane, w tym tylko razie, dochód lub wartość onego ryczałtem z całości lub z części wpisane być mogą.

Dochód z najmu szczegółowych lokali, lub części domu i budowli, albo z całego domu i budowli, jeśli są ryczałtem wynajmowane, wpisanym być ma do powyższej rubryki na zasadzie kontraktów lub umów o najem lub wydzierżawienie zawartych. Te, co są zawarte na piśmie, bądź urzędownie, bądź prywatnie, dołączonemi być winny do deklaracji, i że dołączonemi zostały wyrazić to należy w rubryce na uwagi przeznaczonéj na przeciw właściwej pozycji, mianowicie: „dołącza się kontrakt urzędownie pod dniem N. N. zawarty“ lub „umowa pod dniem N. N. prywatnie zawarta“. Gdzie ma miejsce umowa tylko słowna, wyrazić należy w tejże rubryce: „podług umowy słownej“.

Gdy cały dom i budowla lub części ich ryczałtem są komuś wydzierżawione, a ten wynajmuje w nich od siebie szczegółowe lokale, sklepy, piwnice, składy, wozownie, stajnie i t. d. i prócz tego sam dla siebie niektóre z dzierżawionych używa, lub komuś bezpłatnie w długu, za jaką usługę daje, albo na kwaterunek prze-

за какую услугу, или, наконецъ, назначаетъ подъ военный постой, въ такомъ случаѣ вносится въ графу дохода не то, что арендаторъ дома или строенія платитъ собственнику или законному ихъ владѣльцу, но сумма, имъ получаемая за наемъ помѣщений и т. д., равно цѣнность дохода съ того, что онъ оставилъ за собою, или сдалъ кому либо бесплатно за какую услугу, или же назначилъ подъ военный постой.

Годовой доходъ съ комнатъ, занимаемыхъ проѣзжающими въ гостиницахъ, постоялыхъ дворахъ и всякаго названія заѣзжихъ домахъ, вписывается согласно реестрамъ собственниковъ или законныхъ владѣльцевъ такихъ домовъ; гдѣ же подобные реестры не ведутся, тамъ годовой доходъ надлежитъ показывать соразмѣрно платѣ, получаемой обыкновенно отъ проѣзжающихъ, обративъ вниманіе, что въ извѣстное время, смотря по мѣстности, означенныя комнаты остаются не занятыми. То же самое разумѣется на счетъ купалень и паровыхъ бань, съ тѣмъ однако, что, какъ въ деньгахъ, выручаемыхъ отъ употребляющихъ бани и ванны, заключается не одна лишь плата за помѣщеніе, но и вознагражденіе за приготовленіе воды, за ванны, прислугу, бѣлье и т. п., то, по вниманію къ таковымъ издержкамъ, слѣдуетъ помѣстить въ объявленіи не весь показанный по реестрамъ доходъ съ бани и купалень, а половинную часть онаго.

Цѣнность дохода съ помѣщений: въ частяхъ дома и строенія, во всемъ домѣ или строеніи, съ обращенныхъ собственникомъ или законнымъ ихъ владѣльцемъ для своей надобности, съ предоставленныхъ кому либо бесплатно, въ счетъ долга или за какую либо услугу, или же съ назначенныхъ подъ военный постой, — опредѣляется соразмѣрно тому доходу, какой приносятъ другія помѣщенія или части того же самого дома, отдаваемые въ наймы. Если въ этомъ самомъ домѣ или строеніи ничего не отдается въ наймы, то означенная цѣнность дохода опредѣляется примѣнительно къ доходу, получаемому отъ помѣщенія въ другихъ домахъ того же города, особенно ближайшихъ, въ части домовъ и строеній, или въ цѣлыхъ домахъ и строеніяхъ, съ обращеніемъ всегда вни-

знача, в такомъ разѣ, не то, что дѣрзавіицы домъ или постройку владѣльцу или правному ихъ обладателю за дѣрзавіицы плату, но то, что онъ за однаго изъ частныхъ, частныхъ, и т. д. получаетъ, и стоимость дохода этого, что самъ для себя используетъ или кому-либо бесплатно за какую услугу даетъ или на квартиру предназначаетъ, до рубрики дохода вписать надлежитъ.

Доходъ годовой изъ гостиницъ въ отеляхъ, гостиницахъ и вселенскихъ названій домахъ гостиницъ, долженъ быть вписанъ по этому, что по реестрамъ черезъ владѣльцевъ или правныхъ обладателей такихъ домовъ за тѣ же гостиницы годовой доходъ, а гдѣ реестра не ведутся, по поименованію обычнаго платежа за занимаемые гостями комнаты выше, при взглядѣ на обычай по мѣстности прерывающаго занимающаго тѣхъ комнатъ. То же само разумеется о баняхъ и баняхъ, с разницей, что гдѣ въ тѣхъ платятъ использующіе бани и баньки платятъ не только за комнату, но и вознагражденіе за приспособленіе воды, за ванны, услуги, использование белья и т. п., то изъ уваженія на тѣхъ расходы включить надлежитъ въ декларацию не весь показанный по реестрамъ доходъ изъ бань и бань, но половину онаго.

Стоимость дохода частныхъ, части дома и постройке, всего дома или постройке, на собственную потребу владѣльца или правного ихъ обладателя используемыхъ, даваемыхъ кому-либо бесплатно, в долгъ, или за какую услугу, или предназначающихся на квартиру, оценивается по отношению къ тому, что иные помещения или части того же дома по найму приносятъ, а если не въ томъ же самомъ доме или постройке не по найму, то по отношению дохода, какъ помещения другихъ частныхъ того же города, а особенно ближайшихъ, части домовъ и постройке или все дома и постройке приносятъ, по взглядѣ всегда на мѣсто, въ какомъ домъ или постройка стоитъ, и на употребленіе, до какого послужитъ. Стоимость употребленія изъ такихъ постройке, какъ бровар, гонимня, дистиллерия, конюшня, кузня, дома до за-

манія на мѣстоположеніе и назначеніе дома или строенія. Съ строеній, каковы напр. пивоварня, винокурня, дистиллярный, сахарный, кожевенный заводы, кузница, дома для увеселеній, театры и т. п., если въ томъ самомъ городѣ нѣтъ подобныхъ строеній, отдаваемыхъ въ наймы или арендное содержаніе, и даже не было ихъ прежде, а за симъ нечѣмъ руководствоваться при опредѣленіи цѣнности выгоды, цѣнность эта назначается въ соразмѣрности найма жилыхъ помѣщеній въ домахъ того же самого города, съ обращеніемъ однако вниманія на мѣстоположеніе и назначеніе сказанныхъ строеній. Съ домовъ и строеній, только временно, при составленіи переписи, не занятыхъ по какому либо поводу, или не имѣющихъ никакого назначенія, какъ напр. по причинѣ предпринятыхъ и производящихся починокъ, по случаю выбѣга на нѣкоторое время жильцовъ, которые, однако, возвратятся и будутъ проживать далѣе, по поводу очистки всего дома или помѣщеній въ ономъ, вслѣдствіе неотдачи дома въ наймы, по недостатку соискателей или по случаю требованія преувеличенной платы, и т. д., — доходъ вносится согласно послѣднимъ контрактамъ или словеснымъ договорамъ. Въ графѣ, назначенной для примѣчаній, слѣдуетъ объяснить, противъ подлежащей статьи, какое принято основаніе для опредѣленія дохода.

Послѣ поименованія, въ объявленіи, подробныхъ статей годового дохода, согласно тому, какъ объяснено выше, надлежитъ статьи эти сложить въ одинъ общій итогъ; само собою разумѣется, что гдѣ только одна статья составляетъ доходъ со всего дома или строенія, тамъ лишь она будетъ общимъ итогомъ.

Въ графѣ, назначенной для подписи жильцовъ, должны быть написаны имена и фамиліи, какъ тѣхъ лицъ, которые нанимаютъ для себя, въ домахъ, жилыя помѣщенія или отдѣльно — лавки, склады, погреба и т. д., такъ и тѣхъ, которые сняли части домовъ и строеній, — въ доказательство, что годовой доходъ или арендная плата собственнику или законному владѣльцу дома и строенія внесены въ объявленіе съ точностію. Если лица эти уплачиваютъ арендную сумму помѣсячно либо по четвертямъ года, или по по-

бав, театра и т. п., если в томъ самомъ мѣстѣ не masz подобныхъ budowli wynajmowanych lub, wydzierżawianych, i nawet dawniej nie było, tak, iż nie będzie do czego wziąć stosunku, oceniać należy przez stosunek do najmu lokali mieszkalnych w domach tegoż samego miasta, ze względu wszakże na miejsce, w którym stoi budowla — i użytek, na jaki służy. Dochód z domów i budowli czasowo tylko podczas spisu dla jakiegokolwiek powodu niezamieszkałych lub w inny żaden sposób nieużytkowanych, jak np. dla przedsięwziętej i odbywającej się już reparacyi, dla wydalenia się na czas jakiś zamieszkałych w nich ludzi, lecz którzy wrócą i dalej zamieszkiwać będą, dla opróżnienia całego domu albo lokali w nim, dla tego, iż w czasie dopełnianego spisu, z powodu braku konkurentów albo żądania wygórowanej ceny, wynajętymi być niemogły, i t. p., położony być ma podług ostatnich kontraktów lub umów słownych. W rubryce na uwagi przeznaczonej, wyrazić potrzeba, na przeciw właściwej pozycyi, jakiej zasady do ocenienia użyto.

Po wykazaniu w deklaracyi przez szczegóły dochodu rocznego, według tego jak wyżej poinformowało się, należy szczegóły onego dodać do siebie, tak, iżby w końcu okazał się ogół z tych szczegółów zebrany; a rozumie się samo z siebie, że gdzie jeden tylko szczegół czyli pozycya stanowić będzie dochód z całego jednego domu lub budowli, tam szczegół ten, czyli pozycya, same przez się będą ogółem dochodu.

W rubryce na podpis lokatorów przeznaczonej, powinni położyć swe podpisy, to jest: imiona swe i nazwiska, tak ci, którzy najmuja dla siebie w domach lokale mieszkalne, lub inne oddzielne od nich, jako to: sklepy, склады, piwnice i t. d., jak i ci, którzy najmuja części domów lub budowli, a to na dowód: iż dochód roczny, czyli to, co oni płacą właścicielowi lub prawnemu posiadaczowi domu i budowli, jest rzetelnie do deklaracyi wpisany. Gdyby płacili miesięcznie lub kwartalnie albo półrocznie, w takim

лугодно, въ такомъ случаѣ подпись ихъ будетъ служить доказательствомъ, что годовой доходъ исчисленъ правильно, согласно мѣсячной, трехмѣсячной или полу-годовой платѣ. Изъ нихъ неграмотные прикладываютъ собственноручные знаки. Въмѣсто находящихся, во время составленія переписи, въ отсутствіи, могутъ подписать объявленія лица, принадлежащія къ ихъ семейству или служители, знающіе о количествѣ уплачиваемаго найма, или какъ называютъ, въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ, коморнаго. Если, кромѣ находящагося въ отсутствіи, не будетъ свѣдущихъ о размѣрѣ наемной платы, въ такомъ случаѣ отсутствующій, по возвращеніи своемъ (если это послѣдуетъ по окончаніи и отправленіи переписи), обязанъ подписать тотъ экземпляръ объявленія, который, согласно сказанному ниже сего, останется въ городскомъ Магистратѣ, на всѣхъ же другихъ слѣдуетъ отмѣтить: „отсутствующій“. Если снявшій у собственника или законнаго владѣльца дома и строенія, помѣщеніе и т. д. замѣтитъ, что доходъ показанъ не въ томъ количествѣ, какое составляетъ наемная цѣна, то долженъ требовать отъ представляющаго объявленіе исправленія сего тотчасъ, въ его присутствіи, въ случаѣ же отказа обязанъ написать въ графѣ для примѣчаній, числомъ и словами, сколько именно онъ платитъ.

Хотя выше сего сказано, что надлежитъ писать въ графѣ для примѣчаній, но, сверхъ того, можетъ быть еще отмѣчено и все то, что со стороны представляющаго объявленіе будетъ признано нужнымъ, для большей ясности онаго.

Примѣры помѣщенные на формѣ, объясняютъ все это еще ближе.

§ 11.

Каждое объявленіе составляется во всѣхъ городахъ въ 4-хъ, а въ городѣ Варшавѣ—въ 2-хъ тождественныхъ экземплярахъ, и подписывается представляющимъ оное; изъ этихъ экземпляровъ—одинъ назначается для оставленія въ мѣстномъ Магистратѣ, дру-

разіе, podpis ich będzie dowodem: iż dochód roczny obliczony jest dobrze według téj miesięcznej, kwartalnej lub półrocznej opłaty. Ci, którzyby nieumieli pisać, położą własnoręcznie znaki. Za tych, którzyby podczas spisu niebyli obecni, mogą podpisać osoby należące do ich rodziny lub domowników, a wiedzące o ilości płaczonego najmu, czyli, jak w niektórych okolicach nazywają, komornego. Gdyby nikt prócz nieobecnego nie miał téj wiadomości, w takim przypadku, nieobecny, po powrocie swoim (jeśli takowy po zakończeniu już i odesłaniu spisu nastąpi) położyć będzie obowiązany swój podpis na tym egzemplarzu deklaracji, który, według tego co się niżej powie, w Magistracie miasta pozostanie; tymczasem zaś na wszystkich exemplarzach ma być tylko wyrażonem: „nieobecny“. Jeśliby podpisujący lokator to jest: wynajmujący od właściciela lub prawnego posiadacza domu i budowli lokale i t. d., ujrzał dochód wpisany w innej wysokości, niż wynosi najem czyli komorne, które on płaci, powinien żądać od podającego deklaracją sprostowania zaraz w jego obecności, a gdyby odmówił, w takim razie, w rubryce uwag napisać ma liczbą i słowami, ile płaci.

Co ma być pisane w rubryce na uwagi przeznaczonej, wyrażono już wyżej, a prócz tego, może być zanotowane to wszystko, co podający deklaracją dla większej jasności onejże za potrzebne osądzi.

Przykłady, na wzorze powyższym wypisane, lepiej jeszcze to wszystko objaśnia.

§ 11.

Każda deklaracja ma być w 4ch jedno-brzmiących egzemplarzach, w mieście Warszawie w 2ch, to jest: na 4ry, a w Warszawie na 2ie ręce sporządzona, i przez podającego onej podpisana, z których jeden przeznacza się dla pozostania w Magistracie miej-

гой для Уездного Начальника, а въ городѣ Варшавѣ для Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, третій для Губернскаго Правленія, четвертый для Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

§ 12.

Представляющіе объявленіе подлежатъ законной отвѣтственности за собственноручность подписей, а равно за дѣйствительность всего того, что въ немъ помѣщено.

§ 13.

Для составленія объявленій приготавливаются печатные бланки, по предусматриваемой надобности; если, однако, бланки окажутся недостаточными, или, въ случаѣ порчи оныхъ, не возможно будетъ замѣнить ихъ другими, то, вмѣсто не достающаго количества, можетъ быть употреблена чистая бумага.

§ 14.

Въ случаѣ какого либо сомнѣнія со стороны представляющаго объявленіе, Магистратъ обязанъ разрѣшить оное, по смыслу настоящей инструкціи. Еслибы Магистратъ не былъ увѣренъ въ надлежащемъ разрѣшеніи представленнаго ему сомнѣнія, въ такомъ случаѣ сомнѣніе это должно быть изложено на особомъ листѣ, съ объясненіемъ, чѣмъ оное рѣшилъ Магистратъ и какой вслѣдствіе того доходъ внесетъ въ объявленіе. Такой листъ пришивается къ каждому экземпляру объявленія.

§ 15.

По изготовленіи объявленій, собственники либо законные владѣльцы домовъ и строеній, или же управляющіе, администра-

сcowым, drugi dla Naczelnika Powiatu, a z miasta Warszawy dla Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, trzeci dla Rządu Gubernialnego, czwarty dla Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

§ 12.

Podający deklaracyą, odpowiedzialni będą prawnie, tak za tożsamość podpisów na niej położonych, jak i za rzetelność tego wszystkiego, co w niej zamieszczonem znajdzie się.

§ 13.

Na sporządzenie deklaracyi przysposabia się tyle druku, ile przewiduje się potrzeby; gdyby jednak druk niewystarczył, albo w razie zepsucia go, niemógł być innym zastąpiony, co braknie, na czystym papierze zapisaném być może.

§ 14.

W razie wątpliwości, powziąć się mogącej przez podających deklaracye, Magistrat winien ją w duchu niniejszej Instrukcyi rozwiązywać, o co podający deklaracye do niego udawać się mają. Gdyby i Magistrat niebył pewnym, iż przedstawioną sobie wątpliwość dobrze rozwiązał, w takim razie, ma być takowa na osobnym arkuszu opisana, z objaśnieniem: jak ją Magistrat rozwiązał, i jak w skutek tego dochód wszedł do deklaracyi; arkusz taki do każdego egzemplarza deklaracyi przyszyć należy.

§ 15.

Po wygotowaniu deklaracyi, właściciele lub prawni posiadacze domów i budowli albo rządcy, administratorowie i innego

торы и иные лица, завѣдывающія оными, представляют во всѣхъ городахъ 4, въ Варшавѣ же 2 экземпляра этихъ объявленій, въ Магистратъ своего города, вмѣстѣ съ приложениями, о которыхъ сказано выше. Магистратъ обязанъ:

во 1-хъ, повѣрить, всѣ ли 4, а въ Варшавѣ 2 экземпляра, сходны между собою?

во 2-хъ, пересмотрѣть оныя, для надлежащаго дополненія, въ чемъ это будетъ признано нужнымъ.

Поручается Магистратамъ, при пересмотрѣ объявленій, обратить вниманіе на опредѣленіе цѣнности дохода съ тѣхъ помѣщеній и всѣхъ строеній, которыя употребляются самими собственниками или законными владѣльцами домовъ и строеній для ихъ надобности или выгоды, особенно же съ такихъ, какъ напр. комнаты для проѣзжающихъ въ гостинницахъ, постоялыхъ дворахъ и всякаго другаго названія заѣзжихъ домахъ, въ купальняхъ и баняхъ.

§ 16.

Объявленія, представляемыя духовенствомъ всѣхъ исповѣданій, о доходѣ съ домовъ и строеній, а равно съ помѣщеній не изъятыхъ по § 6 отъ переписи, принимаются Магистратами безъ всякихъ возраженій на счетъ размѣра дохода, съ тѣмъ только условіемъ, чтобы соблюдены были формы.

§ 17.

Доходъ съ домовъ, занимаемыхъ подъ помѣщеніе приходскихъ Священниковъ, викаріевъ и органистовъ, показывается въ отдѣльныхъ объявленіяхъ, изъ чего вытекаетъ, что доходъ съ означенныхъ домовъ и строеній, если въ нихъ не живутъ упомянутыя лица и служители ихъ, но дома сіи назначены для другой надобности, долженъ быть объявленъ отдѣльно.

названія правни заведовцы оныхъ же, подадзъ wszystkie 4 exemplarze a w Warszawie 2 exemplarze tychże deklaracyj Magistratowi swego miasta, wraz z annexami, o jakich mówi wyżej niniejsza Instrukcyja; zaś Magistrat obowiązany jest:

naprzód, porównać: czy wszystkie 4 egzemplarze, a co do Warszawy 2 egzemplarze, zgodne są między sobą;

powtórę, przejrzeć je, w celu udokładnienia, gdzieby to za potrzebne uznał.

Poleca się Magistratom, ażeby przy przejrzaniu deklaracyj, rozważały ocenienie wartości dochodowej tych lokali i wszystkich budowli, których sami właściciele lub prawni posiadacze domów i budowli na swą własną potrzebę lub zarobek używają, szczególnież takich, jak izby gościnne w hotelach, oberżach i wszelkiego nazwania domach zajezdnych, w łazienkach, w łaźniach.

§ 16.

Na deklaracyach dochodu, jakie poda Duchowieństwo wszelkich wyznań z domów i budowli, tudzież z lokali swych, od spisu w § 6tym niewyłączonych, Magistraty, bez czynienia kwestyi względem wysokości dochodu, poprzestaną, ograniczając się tylko na tém, aby formy zachowane były.

§ 17.

Dochód z domów zajmowanych na użytek mieszkalny Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów, osobnemi deklaracyami wykazany być powinien, z kąd wynika: że dochód z domów i budowli Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów, na inny niż mieszkalny ich samych i służących onychże użytek zajmowanych, oddzielnie deklarowanym być winien.

§ 18.

Городовой Магистратъ, по разсмотрѣніи объявленій, возвращаетъ представившимъ оныя контракты и договоры,—не прежде однако, какъ послѣ повѣрки показаннаго въ нихъ чинша или наемной платы съ доходомъ, значащимся въ объявленіи.

§ 19.

На подачу въ Магистратъ объявленій назначается 15-дневный срокъ, по истеченіи котораго, Магистратамъ дозволяется понуждать замедляющихъ экзекуціонными мѣрами, а при безуспѣшности оныхъ, командировать своего чиновника, для составленія объявленій по правиламъ настоящей инструкции. Такое объявление считается наравнѣ съ представляемымъ собственникомъ либо законнымъ владѣльцемъ, или же завѣдывающимъ домомъ и строеніемъ, и противъ онаго не будетъ принято никакое возраженіе.

§ 20.

По исполненіи предписаннаго выше на счетъ объявленій, Магистратъ составляетъ изъ нихъ общую перепись дохода, вносить въ оную все, что заключаютъ въ себѣ объявленія о доходѣ, какъ-то: имена и фамиліи собственниковъ и законныхъ владѣльцевъ домовъ и строеній, назначеніе этихъ домовъ и строеній и, наконецъ, итоги дохода.

Для такой переписи прилагаются у сего образецъ и печатные бланки, на которыхъ сдѣланы поперечныя линіи, для порядка и большаго удобства. (*)

Упомянутые образецъ и бланки заключаютъ въ себѣ на первой страницѣ: надпись, для поименованія губерніи и уѣзда,

(*) Образецъ и бланки, по случаю окончанія переписи, не прилагаются.

§ 18.

Po przejrzeniu deklaracyj, Magistrat zwróci podającym je kontrakty i umowy na piśmie będące, jakie przy deklaracyach załączonemi znajdują się, ma się rozumieć, porównawszy wprzód wysokość umówionego w nich czynszu czyli komornego, z dochodem w deklaracyą wpisanym.

§ 19.

Do podania Magistratowi deklaracyj, oznacza się termin dni 15tu, po bezskutecznym upływie których, Magistraty, mocne są skłaniać opóźniających się krokami egzekucyjnymi, a gdyby i te wprzód nie skutkowały, Magistrat wyśle swego Urzędnika do sporządzenia deklaracyi według przepisów niniejszej Instrukcyi, która to deklaracya przez wysłanego Urzędnika podpisana, uważana będzie jakby ją sam właściciel lub prawny posiadacz albo zawiadowca domu i budowli sporządził i podał, i przeciw której żadna potém reklamacya przyjęta niebędzie.

§ 20.

Gdy się już wszystko, co wyżej przepisano, z deklaracyami zakończy, Magistrat ułoży z nich spis ogólny dochodu w nichże wykazanego, to jest: wpisze do niego to, co deklaracye dochodu w sobie obejmować będą, mianowicie imiona i nazwiska właścicieli i prawnych posiadaczy domów i budowli, przeznaczenie użytkowe onychże i ogół dochodu wykazanego.

Do tego spisu dołącza się wzór i przesłają się druki, na których położone są linije poprzeczne dla porządku i dogodniejszego wypisywania. (*)

Wzór i druki, o których mowa, obejmują w sobie na zwierzchniej swojej stronie nadpis, wymieniać mający Guberniją i Po-

(*) Wzory druków do czynności już dokonanych, pominięte zostały w zbiorze.

въ коихъ находится городъ, объясненіе о томъ, что это общая перепись дохода съ домовъ и строеній; далѣе оставлены пробѣлы, для прописанія въ нихъ названій: города, предмѣстій, селеній, усадебъ и другихъ жилищъ; наконецъ пробѣлъ на число народонаселенія, состоящаго во всей окружности города, и на проставленіе разряда, къ которому принадлежитъ городъ по правиламъ консумціоннаго сбора.

Изъ предмѣстій слѣдуетъ поименовать только находящіеся въ нѣкоторомъ отъ города разстояніи, такъ какъ предмѣстья соединяющіяся съ улицами, должны входить въ общее число улицъ; Селенія, усадьбы и жилища другаго наименованія показываются каждое отдѣльно, по своему названію. Изъ нихъ пользующіеся городскимъ правомъ объявляютъ доходъ или цѣнность выгоды съ своихъ домовъ и строеній такимъ образомъ, какъ сіе предписано выше; селенія же, усадьбы и проч., не состояція на этомъ правѣ, подлежатъ переписи по инструкціи, предписанной для сельскихъ гминъ, а именно: дворовыя принадлежности входятъ въ перепись господскихъ домовъ, а крестьянскія усадьбы подвергаются установленной для нихъ переписи. Съ этою цѣлью Уѣздные Начальники препровождаютъ въ Магистраты городовъ, къ которымъ принадлежатъ такого рода селенія и усадьбы, нужное количество печатныхъ бланковъ на составленіе упомянутыхъ переписей; инструкцію же, изданную для этихъ переписей, каждый Магистратъ получить къ свѣдѣнію и руководству. Магистраты городовъ 1, 2 и 3 разрядовъ будутъ снабжены, сверхъ того, для свѣдѣнія, инструкціею, служащею для сдѣланія переписи домовъ въ городахъ 4 и 5 разрядовъ. Магистратъ города Варшавы получить эти инструкціи непосредственно отъ Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Общее число постоянныхъ и непостоянныхъ жителей должно быть взято изъ книгъ народонаселенія.

Образецъ и печатные бланки заключаютъ въ себѣ слѣдующія графы:

wiat, w których położone miasto, dalej, iż to jest spis ogólny dochodu z domów i budowli, dalej jeszcze, miejsce na nazwisko miasta, które wypisać należy, na nazwisko przedmieść, wsi, osad i innego nazwania zamieszkań, наконец, miejsce na wyrażenie liczby głów ludności, jaką miasto w całym obrębie swoim obejmuje, i rząd, do którego, według zasad poboru podatku konsumcyjnego, należy.

Przedmieścia wymieniać należy te tylko, które są oddzielone pewną przestrzenią od miasta, gdyż te, co stanowią nieprzerwanie jego ulice, w ogólny poczet ulic wchodzić powinny. Wsie, osady i innę nazwy zamieszkania, mają być wymienione każde oddzielnie z nazwiska swego. Z nich te, co są na prawie miejskiem, powinny tak deklarować dochód lub wartość użytku z swych domów i budowli, jak to przepisano w miejscu swoim powyżej; te zaś, które nie są na tém prawie, mają być poddane spisowi, według Instrukcyi dla gmin wiejskich przepisanej, mianowicie: posiadłości dworskie, spisowi dla domów dworskich, a siedziby włościańskie, spisowi dla tychże siedzib postanowionemu. W tym celu, Naczelnicy Powiatowi, przesła Magistrom tych miast, do których wsie i osady tego rodzaju należą, potrzebną ilość druków na spisy dopiero rzeczzone; zaś Instrukcyą do takowych spisów wydaną, każdy Magistat miasta otrzyma do użytku w razie potrzeby, a dla wiadomości, w razie przeciwnym. Magistраты miast 1°, 2° i 3° rzędu, otrzymają prócz tego, dla wiadomości, Instrukcyą do spisania domów w miastach 4° i 5° rzędu służącą. Magistрат miasta Warszawy, otrzymuje te Instrukcyje bezpośrednio od Kommissyi Skarbu.

Liczba głów ludności stałej i niestałej razem, wyrażoną być winna według ksiąg jej.

Wewnątrz wzoru i druków są rubryki, przeznaczone:

- a) для текущаго и полицейскаго номера дома или строения;

Въ графѣ, назначенной для текущаго номера, слѣдуетъ писать номера домовъ и строений, такимъ порядкомъ, какъ будетъ вписываемъ общій доходъ, показанный въ объявленіяхъ. Изъ каждаго отдѣльнаго объявленія общій доходъ нужно показать особо и на каждомъ такомъ объявленіи представлять по очереди, номеръ или цифру, подъ которыми войдетъ въ перепись общій доходъ, показанный въ объявленіи.

Въ графѣ, назначенной для полицейскаго номера дома или строения, слѣдуетъ показать тотъ номеръ, какой на нихъ находится для полицейскаго порядка; если же номеръ сей раздѣленъ на литеры или дроби, то оныя должны быть поименованы совершенно сходно съ объявленіемъ.

- b) графы для названія улицы, на имя и фамилію собственника или законнаго владѣльца дома или строения;

Графы эти, сами собою ясно опредѣляютъ, что въ нихъ должно быть показано, но если домъ или строеніе принадлежитъ казнѣ либо духовенству, или же учрежденіямъ, не изъятымъ отъ переписи, то въ графѣ, назначенной на имя и фамилію владѣльца, пишется „Казна“, „Каѳедра“, „Приходъ“, „Городская Касса“, „Кредитное Общество“ и т. д.;

- c) графа для поясненія, какое имѣютъ назначеніе домъ или строеніе;

Въ этой графѣ объясняется, для какой надобности назначенъ домъ или строеніе, напр.:

„жилой домъ“,
„пивоварня“,
„сахарный заводъ“,
„кожевенный заводъ“,
„кузница“,
„магазинъ“,
„складъ“ и т. д., какъ это будетъ показано въ объявленіяхъ.

- a) на номеръ бѣжащій и полицейный дому или будовли.

Въ рубрике на номеръ бѣжащій предназначенной, нѣтъ мѣста для вписыванія общей суммы дохода въ декларацияхъ, какъ вписываніе общей суммы дохода въ отдѣльной деклараци, общая сумма дохода особно вписанымъ быть долженъ, а на каждой деклараци нѣтъ мѣста для вписыванія этого номера или общей суммы дохода, подъ которою общая сумма дохода въ ней показана до списка вѣдѣ.

Въ рубрике на номеръ полицейный дому или будовли предназначенной, нѣтъ мѣста для вписыванія такого номера, какъ на дому или будовли для порядка полицейнаго есть положенъ, который, если бы былъ раздѣленъ на литеры или дробные числа, литеры те и числа wymienić также требуется, совершенно такъ, какъ на деклараци выраженъ будетъ.

- b) на названіе улицы, на имя и названіе владѣльца или правнаго владельца дому или будовли.

Рубрики те, указываютъ ясно сами черезъ себя, что въ нихъ wymienić нѣтъ. Надмѣненіе же только: изъ тамъ, гдѣ правнымъ владельцемъ дому или будовли есть Рѣдъ или Духовенство, или Института отъ списка невключенные, положенъ нѣтъ въ рубрике на имя и названіе владѣльца предназначенной: „Рѣдъ“, „Катедра“, „Пробство“, „Плебанія“, „Касса“, „миѣська“, „Товарищество Кредитное“ и т. д.

- c) на wymienienie przeznaczenia użytkowego domu lub budowli.

Въ этой рубрике wymienić нѣтъ, до какого użytku dom lub budowla służy, np.

„dom mieszkalny“,
„browar“,
„cukrownia“,
„garbarnia“,
„kuźnia“,
„magazyn“,
„skład“, и т. д., такъ, какъ то на декларацияхъ выраженъ будетъ.

Если въ строеніи находятся совокупно помѣщеніе жилое и служащее для другой надобности, не изъятые отъ переписи, то сіе должно быть объяснено, напр.:

„пивоварня и вмѣстѣ съ тѣмъ домъ, домикъ или жилые домики“ и т. д.

Экипажные сараи, конюшни, погреба, чѣланы, склады, принадлежащіе къ помѣщеніямъ или къ другому строенію, не показываются отдѣльно, и достаточно будетъ сказать: „жилой домъ“ или „строеніе NN“, какъ напр. „пивоварня“, „сахарный заводъ“, „дистиллерія“ и т. д.

d) графа для домовъ и строеній.

Эта общая графа, имѣетъ два подраздѣленія:

1. на поименованіе жилыхъ домовъ приходскихъ Священниковъ, викаріевъ и органистовъ;
2. на показаніе всѣхъ другихъ домовъ и строеній; подъ этими же двумя подраздѣленіями, подъ каждымъ особо, есть еще по 3 графы для показанія:
 - aa) годового дохода съ домовъ и строеній,
 - bb) половинной части того-же дохода,
 - cc) количества подымной подати.

Подраздѣленіе N. 1 пополняется годовымъ доходомъ или заключающеюся въ объявленіяхъ цѣнностію дохода съ помѣщеній приходскихъ Священниковъ, викаріевъ и органистовъ, посредствомъ показанія количества дохода или цѣнности, обозначенной въ графѣ лит. aa, половинная же часть онаго должна быть внесена въ слѣдующую графу bb; а въ графѣ назначенной лит. cc, для подымной подати, оставляется пробѣлъ, такъ какъ количество оной будетъ извѣстно лишь послѣ опредѣленія размѣра этой подати.

Подраздѣленіе подъ N. 2, вмѣстѣ съ находящимися подъ онымъ 3-мя графами, пополняется такимъ же образомъ, какъ сказано выше, годовымъ доходомъ со всѣхъ другихъ, кромѣ вышеупомянутыхъ домовъ и строеній.

W razie, jeśli budowla będzie mieszana, mieszkalna z niemieszkalną, to jest, do innego użytku służącą, od spisu niewyłączoną, należy to wyrazić, np:

„browar i razem dom, domek, lub domki mieszkalne, i t. d.“

Wozownie, stajnie, piwnice, komórki, składy do mieszkań lub do innéj budowli przywiązane, niepotrzebują być tu osobno wymieniane, dość wyrazić: „dom mieszkalny“ lub „budowla N N“, jak np:

„browar“, „cukrownia“, „dystylarnia“, i t. d.

d) na domy i budowle.

Pod tą ogólną rubryką są jéj podrzędne dwie:

1. na wymienienie domów mieszkalnych Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów;
2. na wymienienie domów i budowli wszelkich innych; zaś pod temi dwiema, osobno pod jedną, osobno pod drugą, jest po 3, służących na wymienienie:
 - aa) dochodu rocznego z domów i budowli,
 - bb) połowy tegoż dochodu,
 - cc) ilości podatku podymnego.

Rubrykę pod Nr. 1 określoną, dopełnić należy dochodem rocznym, czyli objętą w deklaracyach wartością dochodową pomieszczeń Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów, wpisując ten dochód czyli wartość, do rubryki wyżej pod lit. aa określonej, zaś połowę onego do rubryki następnej bb; rubryka pod lit. cc określona, na wymienienie ilości podatku podymnego przeznaczona, niezapełniona ma pozostać, gdyż ta ilość wiadoma będzie dopiero wówczas, kiedy oznaczy się stopa takowego podatku.

Rubrykę pod Nr. 2m określoną, wraz z 3ma pod nią będącemi rubrykami, należy dopełnić w tymże sposobie, jak dopiero opisano, dochodem rocznym z wszelkich innych, prócz powyższych, domów i budowli.

Въ графѣ, оставленной для примѣчаній, отмѣчается все то, что Магистратъ признаетъ нужнымъ прибавить при подлежащихъ статьяхъ.

Примѣры, помѣщенные на образцѣ, объясняютъ все это еще ближе.

§ 21.

При внесеніи въ общую перепись годового дохода изъ отдѣльныхъ объявленій, Магистратъ вписываетъ оный сперва изъ объявленія, представленнаго приходскими Священниками, какъ въ вышеупомянутомъ подраздѣленіи подъ N. 1, такъ и въ подраздѣленіи подъ N. 2, во сколько, кромѣ помѣщений приходскихъ Священниковъ, викаріевъ и органистовъ, будетъ тамъ ко внесенію доходъ изъ другихъ принадлежащихъ имъ домовъ и строеній; послѣ того подводитъ особо итогъ вписаннаго дохода. Далѣе Магистратъ вписываетъ въ подраздѣленіи N. 2 доходъ изъ объявленій иного, кромѣ приходскихъ Священниковъ, духовенства всѣхъ исповѣданій, во сколько это духовенство находится въ чертѣ города и не изъято отъ переписи, какъ напр. съ Каѳедры, Капитула, Монастыря N N. и т. д., подводя итогъ дохода особо съ Каѳедры и Капитула, особо же съ каждаго Монастыря. Наконецъ, въ томъ же самомъ подраздѣленіи N. 2 Магистратъ вписываетъ доходъ изъ всѣхъ прочихъ объявленій, съ каждаго особо, какъ это сказано выше, съ соблюденіемъ очереди, въ которой слѣдуютъ одинъ за другимъ полицейскіе NN, и подводитъ итогъ дохода. Въ концѣ переписи Магистратъ показываетъ вторично отдѣльныя суммы и подводитъ общій итогъ.

Правило сіе не распространяется на г. Варшаву, гдѣ Магистратъ, по вписаніи дохода изъ всѣхъ представленныхъ оному объявленій, по очереди, какая будетъ признана самою соотвѣтственною, подводитъ общій итогъ этого дохода.

Rubryka na uwagi zostawiona, służyć może na zanotowanie tego, coby Magistrat przy respective pozycyach spisu domieścić uznał potrzebném.

Przykłady na wzorze zamieszczone, lepiej to jeszcze objaśniają.

§ 21.

Wprowadzając do ogólnego spisu dochód roczny z pojedynczych deklaracyj, Magistrat wpisze go naprzód z deklaracyi przez Proboszczów i Plebanów podanej, tak w rubryce pod Nr. 1m wyżej określonej, jak i w rubryce pod Nr. 2m, o ile prócz zamieszkań Proboszczów, Plebanów, Wikaryuszów i Organistów będzie tam do zamieszczenia dochód z innych domów i budowli do nich należących; poczem, dochód wpisany osobno zasummuje. Następnie, wpisze w rubryce Nr. 2 dochód z deklaracyj innego, prócz Proboszczów i Plebanów, Duchowieństwa wszelkiego wyznania, o ile to inne Duchowieństwo w obrębie miejskim znajduje się, a od wpisu wyłączone nie jest, jak np. z Katedry, Kapituły, Klasztoru N N i t. d, summuje dochód z Katedry, Kapituły, osobno, z każdego Klasztoru osobno. Nakoniec w tej samej rubryce Nr. 2 wpisze dochód ze wszystkich innych deklaracyj, z każdą osobno, jak się już wyżej mówiło, zachowując kolej, w jakiej idzie jeden po drugim Nr. policyjny, i zasummuje go (dochód) z nich wszystkich razem. W samym końcu spisu, uczyni powtórzenie pojedynczych summ, i te zbierze w jeden wielki ogół.

Miasta Warszawy nie dotyczy ten przepis, a Magistrat, wpisawszy dochód ze wszystkich podanych sobie deklaracyj, w kolei, jaką za najstosowniejszą uzna, zasummuje go od razu w jeden wielki ogół.

§ 22.

По составленіи такимъ образомъ общей переписи, которая должна быть изготовлена въ 4-хъ тождественныхъ экземплярахъ (по городу Варшавѣ только въ 2-хъ экземплярахъ), Магистратъ подписываетъ всѣ экземпляры, съ приложеніемъ казенной печати, послѣ чего, приобщивъ къ каждой переписи по одному экземпляру объявленій,

одинъ экземпляръ переписи оставляетъ при своихъ дѣлахъ, а три остальные препровождаетъ къ Уѣздному Начальнику.

Магистратъ города Варшавы представляетъ другой экземпляръ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

§ 23.

Для приведенія сего въ исполненіе, назначаются слѣдующіе сроки: Магистрату города Варшавы 10 недѣль, а всѣмъ остальнымъ городовымъ Магистратамъ 6 недѣль; на представленіе объявленій о доходѣ 15 дней и на отсылку переписей къ Уѣздному Начальнику 6 дней. Однако сроки эти самые продолжительные, и весьма желательно, чтобы, до истеченія оныхъ, собственники и законные владѣльцы домовъ и строеній представили объявленія о доходѣ, а Магистраты составили общія переписи и препроводили оныя къ Уѣзднымъ Начальникамъ.

О обязанностяхъ Уѣздныхъ Начальниковъ.

§ 24.

Уѣздные Начальники, по полученіи отъ Магистратовъ общихъ переписей съ объявленіями, оставляютъ одинъ экземпляръ оныхъ при своихъ дѣлахъ, другой, составленный алфавитнымъ порядкомъ,

§ 22.

Такъ уложивъ spis ogólny, który w 4ch jedno-brzmiących egzemplarzach ułożonym być ma (Magistrat miasta Warszawy ułoży go w 2ch tylko), Magistrat podpisze go we wszystkich egzemplarzach, i pieczęcią swoją urzędową opatrzy, a potem, dołączysz do każdego egzemplarza jeden egzemplarz deklaracji, z tak ukompletowanymi egzemplarzami postąpi sobie jak następuje:

jeden pozostawi w aktach swoich, trzy inne prześle Naczelnikowi Powiatu.

Magistrat miasta Warszawy, prześle drugi egzemplarz Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

§ 23.

Na wykonanie tej czynności przeznacza się: Magistratowi miasta Warszawy 10 tygodni czasu, dla Magistratów miast w Gubernijach położonych 6-tygodni, nie licząc w to dni 15tu, zostawionych dla podających deklaracje, zaś na odesłanie spisu do Naczelnika Powiatu, oznacza się dni 6. Termina te, są wszakże tylko najdłuższym przeciągiem czasu, a właściciele i prawni posiadacze domów i budowli, mogą deklaracje dochodu w krótszym czasie, niż w dniach 15tu, zaś Magistraty, mogą również rychlej, niż w terminach wyżej oznaczonych, spisy ogólne ułożyć, i Naczelnikom Powiatów przesłać. Owszem, rzeczą to jest bardzo pożądaną.

O tem, co Naczelnicy Powiatów dopełnić są obowiązani.

§ 24.

Naczelnicy Powiatowi, po utrzymaniu od Magistratów spisów ogólnych z deklaracjami, jeden ich egzemplarz pozostawia w swoich aktach, drugi, ułożony porządkiem alfabetycznym, według

согласно названіямъ городовъ, препровождаютъ немедленно и не далѣе 14 дней въ Губернское Правленіе своей губерніи, третій же—въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, съ вѣдомосью городовъ, вошедшихъ въ перепись.

§ 25.

Для изготовленія и представленія въ Магистратъ объявленій о доходѣ съ отдѣльныхъ домовъ и строеній, составляющихъ городъ, по § 16 назначено 15 дней, для сдѣланія же общей переписи по § 23 предоставлены сроки: Магистрату города Варшавы 10 недѣль, а всѣмъ остальнымъ городовымъ Магистратамъ 6 недѣль, и, сверхъ того, на отправленіе переписей къ Уѣзднымъ Начальникамъ 6 дней, или всего 9 недѣль. Въ случаѣ неполученія переписи отъ котораго либо изъ Магистратовъ, находящихся въ губерніяхъ, въ теченіе 9 недѣль, Уѣздные Начальники должны командировать своего чиновника, для понужденія городского Магистрата къ немедленному составленію переписи, которую чиновникъ этотъ обязанъ тотчасъ представить. Расходъ, по этому случаю происшедшій, слѣдуетъ отнести на счетъ Магистрата. Назначаемый по § 24 Уѣзднымъ Начальникамъ 14-дневный срокъ считается самымъ продолжительнымъ, но желательно, чтобы они исполнили это скорѣе.

Варшава, 11 (23) Іюля 1857 года.

и. д. Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Б. Непокойчицкій*.

№ 36,364.

назвискъ miest, prześlą niezwłocznie, a najdalej w ciągu dni 14tu, Rządowi Gubernialnemu swęj Gubernii, a trzeci Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, wraz z wykazem czyli specyfikacją nazwisk miest, z których spisy pochodzą, alfabetycznie ułożoną.

§ 25.

Na sporządzenie i podanie Magistratowi deklaracji dochodu z oddzielnych domów i budowli miasto składających, wyznaczone są w §cie 16tym dni 15cie, a na ułożenie spisu ogólnego, zostawiony jest w §cie 23 czas: dla Magistratu miasta Warszawy tygodni 10, a dla Magistratów miest w Guberniach położonych 6 tygodni, a prócz tego, dla tych ostatnich dni 6 na odesłanie spisów Naczelnikom Powiatów, co wszystko wynosi tygodni 9. W razie nieotrzymania spisu od którego z Magistratów miest w Guberniach położonych w ciągu tygodni 9ciu, Naczelnicy Powiatów, mocni są wysłać urzędnika swego na koszt Magistratu, dla znaglenia go do niezwłocznego sporządzenia spisu, który to spis urzędnik ten zaraz z sobą przywieźć powinien. Termin dni 14tu dla Naczelników Powiatów w §cie 24tym naznaczający się, jest tylko najdłuższym czasu przeciągiem, lecz pożądaną jest rzeczą, aby to rychlej nastąpić mogło.

w Warszawie, dnia 11 (23) Lipca 1857 r.

p. o. Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *B. Niepokojczycki*.

Nr. 36,364.

№ 4.

Высочайшій указъ, утверждающій положеніе о взиманіи подымной подати, соединенной съ шарварковымъ сборомъ.

(3 (15) Іюня 1858 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ II-й,

ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКИЙ,

ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯНДСКІЙ,

и проч., и проч., и проч.

Указомъ 29 Декабря (10 Января) 1848/9 года въ Божѣ почивающій Родитель Нашъ, ИМПЕРАТОРЪ НИКОЛАЙ I, обративъ вниманіе, съ одной стороны, на неуравнительность распределенія существующихъ въ Царствѣ Польскомъ податей, подъ названіями подымной и офяры, а съ другой, на доставленіе казнѣ Царства необходимаго для удовлетворенія потребностей края подкрѣпленія, безъ обремененія жителей новыми налогами, Высочайше повелѣлъ Совѣту Управленія приступить къ пересмотру и приведенію въ должное устройство означенныхъ податей на такихъ основаніяхъ, какія будутъ имъ признаны полезными.

Совѣтъ Управленія, исполнивъ таковую возложенную на него обязанность, въ отношеніи подымной подати, представилъ на усмотрѣніе Наше проектъ положенія о взиманіи въ Царствѣ Польскомъ этой подати и соединеннаго съ нею шарварковаго денежнаго сбора.

№ 4.

Ukaz Najwyższy zatwierdzający Ustawę o poborze podatku podymnego połączonego z opłatą szarwarkową.

(3 (15) Czerwca 1858 r.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECZ ROSSYI, KRÓL POLSKI,

WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI.

etc. etc. etc.

Ukazem z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848/9 roku, wiekopomnej pamięci Rodzic Nasz CESARZ MIKOŁAJ I, zwróciwszy uwagę, z jednej strony, na stosowniejszy rozkład istniejących w Królestwie podatków pod nazwą podymnego i ofiary, z drugiej zaś, na zabezpieczenie niezbędnego Skarbowi Królestwa, dla zaspokojenia wydatków krajowych, zasiłku, bez nakładania na mieszkańców nowych ciężarów, polecił Radzie Administracyjnej przedsięwzięcie przejrzenia i uporządkowania wyż oznaczonych podatków na zasadach, jakie też Rada uzna za pożyteczne.

Spełniwszy włożony na siebie obowiązek co do podatku podymnego, Rada Administracyjna przedstawiła do zatwierdzenia Naszego projekt Ustawy o poborze w Królestwie Polskiem podatku podymnego i połączonej z tym podatkiem opłaty szarwarkowej.

Находя, что проект этот вполне соответствует предначертанной в упомянутом Высочайшем указе цели, Мы утвердили оный и повелеваем:

1. Положение сие о взимании подымной подати и шарваркового сбора в Царствѣ Польскомъ привести въ дѣйствіе съ 20 Декабря (1 Января) 1858го года.

2. Съ того же времени прекратить взимание увеличенного шарваркового сбора.

Исполнение настоящего Указа Нашего, который вмѣстѣ съ упомянутымъ Положеніемъ долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Совѣту Управленія Царства.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Іюня 3 (15) дня 1858 г.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Uznawszy, że projekt ten odpowiada w zupełności celowi, wskazanemu w pomienionym Ukazie Najwyższym, projekt takowy zatwierdziliśmy i rozkazujemy:

1. Ustawę o poborze podymnego podatku i opłaty szarwarkowej w Królestwie Polskiem wprowadzić w wykonanie od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 1858/9 roku.

2. Od tegoż czasu zaprzestać poboru podwyższonej opłaty szarwarkowej.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który wraz z powyższą Ustawą zamieszczony być ma w Dzienniku Praw, Radzie Administracyjnej Królestwa polecamy.

Dan w Carskiem Siele, dnia 3 (15) Czerwca 1858 roku.

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski.*

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества
рукою написано:

„Быть по сему“.

въ Царскомъ Селѣ,
3 (15) Юня 1858 года.

Съ подлиннымъ вѣрно:
Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго
(подписано) *Тымовскій*.

Положеніе о взиманіи въ Царствѣ Польскомъ подымной
подати и шарварковаго сбора.

ОТДѢЛЕНИЕ I.

Ст. 1. Подымная подать въ Царствѣ Польскомъ, взимаемая
нынѣ съ дымовъ или дымовыхъ трубъ, съ домовъ и отъ доходовъ
съ домовъ, равно шарварковый сборъ, взимаемый доннынѣ съ ды-
мовъ, впредь будутъ взимаемы въ совокупности, соответственно
прилагаемой у сего росписи, съ слѣдующихъ предметовъ:

по селеніямъ:

а) съ дворовъ господскихъ и домовъ приходскихъ Священ-
никовъ;

б) съ крестьянскихъ усадебъ.

по городамъ:

1-го, 2-го и 3-го разрядовъ, отъ дохода съ домовъ;

4-го и 5-го разрядовъ, съ домовъ.

ОТДѢЛЕНИЕ II.

Объ изгятіяхъ отъ платежа означенныхъ податей.

Ст. 2. Освобождаются отъ подымной подати и шарваркова-
го сбора:

Na oryginalne-własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką
napisano:

„Ma być według tego“

w Carskiem Siele,
dnia 3 (15) Czerwca 1858 r.

Zgodno z oryginałem
Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski*.

Ustawa o poborze podatku, podymném zwanego, i opłaty
szarwarkowej, w Królestwie Polskiem.

ROZDZIAŁ I.

Art. 1. Podatek podymnego w Królestwie Polskiem pobie-
rany dotąd od dymów czyli kominów na budowlach, od domów
i od dochodu z domów, tudzież opłata szarwarkowa, pobierana do-
tąd od dymów, pobierane będą na przyszłość łącznie, od przed-
miotów następujących:

we wsiach:

a) od domów dworskich i proboszczówskich;

b) od siedzib włościańskich;

w miastach:

1go, 2go i 3go rzędu — od dochodu z domów;

4go i 5go rzędu — od domów,

a to stosownie do załączającej się taryffy.

ROZDZIAŁ II.

Wyłączenia od powyższego poboru.

Art. 2. Wolne być mają od podatku podymnego i opłaty
szarwarkowej:

1. казенныя зданія, назначенныя на надобности государственной службы, выключительно съ помѣщеніями занимаемыми въ оныхъ чиновниками и низшими служителями, равно отдаваемыми кому либо въ наемъ;
2. казенныя зданія, обращенныя на надобности военной службы и подъ постой;
3. дома училищныя, а также городскіе на надобности службы назначенные, не исключая и помѣщій, предоставленныхъ въ оныхъ чиновникамъ и низшимъ служителямъ;
4. казенныя заводы и фабрики;
5. мельницы;
6. тюрьмы, полицейскіе и судебные аресты, считая въ томъ числѣ и дома духовныхъ демеритовъ;
7. строенія пожарной команды;
8. частныя дома, постоянно и бесплатно занимаемые на надобности правительственныя, общественныя и подъ военный постой;
9. больницы, дома пріюта и труда, благотворительныя заведенія, господскіе дворы въ принадлежащихъ больницамъ имѣніяхъ, не состоящихъ въ безсрочномъ арендномъ содержаніи, и нищенствующіе монастыри;
10. церкви и молитвенныя дома всѣхъ исповѣданій, равно скиты;
11. дома, назначенные для помѣщенія мертвыхъ тѣлъ;
12. крестьянскія бани.

ОТДѢЛЕНІЕ III.

О порядкѣ и способѣ взиманія подымной подати и шарварковаго сбора.

Ст. 3. Взиманіе сихъ податей должно быть производимо въ два равныя срока каждаго года, а именно: въ Мартѣ—одной половины годовой принадлежности и въ Сентябрѣ—другой половины, съ соблюденіемъ слѣдующаго порядка:

a) въ городѣ Варшавѣ — съ каждой особно недвижности;

1. domy rządowe, przeznaczone na użytek służby rządowej, licząc w to mieszkania urzędnikom i niższej służbie w nich nadane, albo komużkolwiek wynajmowane;
2. domy rządowe zajmowane na użytek służby wojskowej i na kwatery;
3. domy szkolne, tudzież domy miejskie, przeznaczone do użytku służbowego, nie wyłączając mieszkań nadanych urzędnikom i służbie niższej;
4. zakłady i fabryki rządowe;
5. młyny;
6. więzienia, areszta policyjne i detencyjne, licząc w to i domy XX. Demerytów;
7. zabudowania straży ogniowej;
8. domy prywatne, zajmowane stale i bezpłatnie na użytek rządowy, publiczny i na kwaterunek;
9. szpitale, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne, domy dworskie w dobrach szpitalnych, wieczyscie nie wydzierżawionych i klasztory jałmużnicze;
10. kościoły i domy modlitwy wszelkiego wyznania, tudzież pustelnie;
11. domy do składania ciał zmarłych;
12. łącznie włościańskie.

ROZDZIAŁ III.

O terminach i sposobie poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej.

Art. 3. Pobór powyższy następować ma w dwóch równych ratach każdego roku, to jest: w miesiącu Marcu, połowa rocznej należności, a w miesiącu Wrześniu, druga połowa, a to w sposób następujący:

a) w mieście Warszawie — z każdej posiadłości oddzielnie;

б) въ другихъ городахъ — вмѣстѣ со всего города, за исключеніемъ тѣхъ городскихъ недвижимостей, которыя подлежатъ платежу подымной подати и шарварковому сбору по окладу сельскому, равно строеній приходскихъ Священниковъ.

в) по селеніямъ — съ каждой особо собственности, хотябы она заключала въ себѣ нѣсколько мѣстностей, если только всѣ вообще находятся въ одной гминѣ; если же селеніе или усадьба состоитъ изъ нѣсколькихъ участковъ, принадлежащихъ разнымъ владѣльцамъ, въ такомъ случаѣ — со всѣхъ участковъ вмѣстѣ, но во всякомъ случаѣ особо съ дворовъ и приходскихъ Священниковъ, а отъ крестьянъ, къ нимъ принадлежащихъ, съ каждой деревни или усадьбы отдѣльно.

Правительственная Коммисія Финансовъ имѣетъ право, по своему усмотрѣнію, вводить въ опредѣленномъ здѣсь порядкѣ взиманія подати такія измѣненія, какія признаны будутъ для плательщиковъ болѣе удобными.

ОТДѢЛЕНІЕ IV.

Объ увеличеніи и уменьшеніи количества подымной подати и шарварковаго сбора при взиманіи оныхъ.

Ст. 4. Количество подымной подати и соединеннаго съ нею шарварковаго сбора будетъ увеличиваемо или уменьшаемо по истеченіи каждаго пятилѣтія, соразмѣрно прибыли или убыли предметовъ, подлежащихъ платежу сихъ податей. Къ сему правилу примѣняются случаи обращенія городовъ въ селенія и селеній въ города, а равно переходъ городовъ 4-го и 5-го въ высшіе разряды, или сихъ послѣднихъ въ низшіе.

Первый пятилѣтній періодъ будетъ считаться съ того перваго срока взиманія означенныхъ податей, который наступитъ по введеніи въ дѣйствіе настоящаго Положенія.

Ошибки однакоже, какія были бы обнаружены въ представленной переписи предметовъ, должны быть исправлены независимо

б) в иныхъ містахъ — разомъ з całego miasta, wyjąwszy posiadłości miejskie, według stopy wiejskiej, podymne i opłatę szarwarkową płacić mające, tudzież probostwa i plebanije;

в) we wsiach — z każdej oddzielnie własności, chociażby ta składała się więcej niż z jednej posiadłości, jeżeli wszystkie posiadłości w jednej gminie są położone; jeżeli zaś wieś lub osada składa się z kilku części do różnych właścicieli należących, w takim razie, ze wszystkich części razem, a zawsze oddzielnie od dworów, probostw i plebanij; zaś od włościan do nich należących, z każdej wsi lub osady oddzielnie.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu mocną będzie, w miarę uznania swego, zaprowadzać w przepisany tu sposobie poboru modyfikacye, dogodność kontrybuentów na celu mające.

ROZDZIAŁ IV.

O zwiększaniu się i zmniejszaniu ilości podatku podymnego i opłaty szarwarkowej przy ich poborze.

Art. 4. Płóć podatku podymnego i połączonej z nim opłaty szarwarkowej, zwiększać się lub zmniejszać będzie, po upływie każdych lat 5ciu, w miarę przybywających i ubywających przedmiotów, do których pobór podatków tych przywiązany zostaje. Pod ten przepis podchodzić będą przypadki przemiany miast na wsie i nawzajem, tudzież przejście miast 4-go i 5-go rzędu do rzędu wyższego i nawzajem.

Pierwszy pięcioletni okres liczyć się ma od włączenie najpierwszej raty poboru rzeczonych podatków, po wprowadzeniu niniejszej Ustawy w wykonanie przypaść mającej.

Omyłki wszakże, jakieby wykryły się w dokonany spisie przedmiotów, mają być sprostowane niezależnie od tych okresów,

отъ этихъ періодовъ. Для подачи просьбъ о таковыхъ поправкахъ назначается плательщикамъ одинъ годъ, считая съ перваго срока платежа.

ОТДѢЛЕНИЕ V.

О льготахъ въ подымной подати и соединенномъ съ нею шарварковомъ сборѣ.

Ст. 5. Сельскіе жители, а также и городскіе землепашцы, въ случаѣ, подверженія произведеній ихъ земли какимъ либо бѣдствіямъ, если по сему поводу будетъ признана имъ льгота въ платежѣ другихъ податей, пользуются также льготою въ подымной подати и соединенномъ съ нею шарварковомъ сборѣ, въ продолженіе того времени, на какое опредѣлена имъ льгота по другимъ податямъ

Ст. 6. Сохраняются въ своей силѣ:

- a) ст. 4 и 5 Высочайшаго постановленія 17 Декабря 1810 г., на основаніи коихъ освобождаются отъ податей въ теченіе двухъ лѣтъ дома въ городахъ, вновь возводимые или передѣлываемые вмѣсто сгорѣвшихъ, а на другіе еще два года, если постройка или починка оныхъ предпринята въ первые два года послѣ пожара;
- b) постановленіе Намѣстника 3 Февраля 1816 года и постановленіе Совѣта Управленія 13 (25) Апрѣля 1835 года, коими освобождаются отъ податей, въ теченіе опредѣленнаго этими постановленіями срока, жители города Варшавы и предмѣстья Праги, строящіе новые дома или передѣлывающіе съ фундамента строенія нежилыя;
- c) постановленіе Намѣстника 25 Октября 1817 года, коимъ освобождаются отъ подымной подати на время, въ томъ же постановленіи опредѣленное, строенія по селеніямъ, пожаромъ или наводненіемъ истребленныя, каковая льгота распространяется и на шарварковый сборъ.

до заданія заш, aby sprostowane były, oznacza się dla kontrybuentów czas jednoročny, licząc od powyższej daty.

ROZDZIAŁ V.

O ulgach, w podatku podymnego i w połączonej z nim opłacie szarwarkowej, przynosić się mających.

Art. 5. Mieszkańcy wsiów i mieszkańcy rolni miast, w razie doznanej w płodach rolniczych klęski losowej, gdy im z tego powodu przyznana będzie ulga w opłacie innych podatków, otrzymają ulgę w podatku podymnym i w połączonej z nim opłacie szarwarkowej, na taki sam czas, na jaki tamta przyznana im zostanie.

Art. 6. Zachowują się w swęj mocy:

- a) Artykuły 4-ty i 5-ty postanowienia Królewskiego z d. 17 Grudnia 1810 r., uwalniające od podatków przez lat dwa domy w miastach, w miejsce pogorzałych domów nowo wystawione lub wyreparowane, a przez drugie jeszcze lat dwa, jeśli wystawienie lub reparacya ich w ciągu pierwszych lat dwóch po spaleniū przedsięwzięte były.
- b) Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 3 Lutego 1816 r., i postanowienie Rady Administracyjnej z dnia 13 (25) Kwietnia 1855 r., wydane o uwolnieniu od podatków na ciąg lat, w tychże postanowieniach określony, mieszkańców miasta Warszawy i Praги, budujących nowe domy, lub restaurujących z gruntu mieszkalne.
- c) Postanowienie Namiestnika Królewskiego z d. 25 Października 1817 r., uwalniające od podatku podymnego na ciąg czasu, w témże postanowieniu określony, budowle po wsiach, zniszczone klęską pożaru lub wylewu wody, które to dobrodziejstwo i do opłaty szarwarkowej rozciągnioném być ma.

Общее правило.

Ст. 7. Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства предоставляется развитіе настоящаго положенія въ подробностяхъ и окончательное сообразно оному разрѣшеніе сомнѣній, какія могли бы встрѣчаться по сему предмету.

Вѣрно: Помощникъ Статсъ-Секретаря (подписано) *А. Петровъ.*

На подлинной Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему“

въ Царскомъ Селѣ, 3 (15) Іюня 1858 года.

Съ подлиннымъ вѣрно:

Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго

(подписано) *Тымовскій.*

РОСПИСЬ ОКЛАДАМЪ

Подымной подати въ Царствѣ Польскомъ и соединеннаго съ оною шарварковаго сбора, въ основаніе коей принята общая изъ сихъ податей сумма 1,700,000 р. с. въ годъ.

(Приложеніе къ ст. 1 Положенія 3 (15) Іюня 1858 г.)

Наименованіе мѣста и рода предметовъ, подлежащихъ платежу подымной подати и шарварковаго сбора.	Размѣры подымной и шарварковой подати.			
	Денежный окладъ подати съ предмета.		Процентъ отъ дохода.	
	По- дым- ной.	Шар- варко- вой.	По- дым- ной.	Шар- варко- вой.
А. ВЪ СЕЛЕНІЯХЪ.	р.	к.	р.	к.
І. Дворы съ каждаго особаго жилого дома	2	80	1	20

Przepis ogólny.

Art. 7. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu upoważniona jest do rozwinięcia niniejszej Ustawy w szczegółach i do stanowczego rozwiązywania, w jej duchu, wątpliwości, jakieby powstawać mogły.

Za zgodność, Podsekretarz Stanu,

Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *A. Petrow.*

Naoryginalie własną Jego Cesarsko-Królewskiej Mości ręką napisano:

„Ma być według tego“

w Carskim Siele, dnia 3 (15) Czerwca 1858 roku.

Zgodno z oryginałem,

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) *J. Tymowski.*

TARYFFA POBOROWA

podatku podymnego w Królestwie Polskim, połączonego z opłatą szarwarkową, mającą za zasadę sumę rs. 1,700,000.

(Annex do art. 1. Ustawy z d. 3 (15) Czerwca 1858 r.)

Wymienienie miejsca i rodzaju przedmiotów, opłacie podatku podymnego i szarwarku ulegać mających	Stopa podatku podymnego i szarwarku			
	Wysokość pieniężna podatku od przedmiotu		Wysokość procentu od dochodu	
	Jako Podymne	Jako Szarwark	Jako Podymne	Jako Szarwark
A. WSIE.	rs.	k.	rs.	k.
I. Dwory od każdego oddzielnego domu	2	80	1	20

II. Настоятели приходовъ съ каждаго жилаго ихъ дома . . .	2 80	„	„		
III. Крестьяне:					
а) въ казенныхъ и пожалованныхъ имѣніяхъ, а равно проданныхъ Правительствомъ послѣ 1828 года, съ каждой усадьбы:					
1-го разряда, имѣющей земли болѣе $7\frac{1}{2}$ до 45 десятинъ включительно	2 80	1 20			
2-го разряда, имѣющей земли отъ $1\frac{1}{2}$ до $7\frac{1}{2}$ десятинъ включительно	1 40	„ 60			
3-го разряда, имѣющей земли менѣе $1\frac{1}{2}$ десятины	„ 70	„ 30			
б) во всѣхъ прочихъ имѣніяхъ съ каждой усадьбы:					
1-го разряда ($7\frac{1}{2}$ — 45 дес.)	2 10	„ 90			
2-го „ ($1\frac{1}{2}$ — $7\frac{1}{2}$ „)	1 5	„ 45			
3-го „ (менѣе $1\frac{1}{2}$ „)	„ 70	„ 30			
Б. ВЪ ГОРОДАХЪ.					
IV. 1, 2 и 3-го разрядовъ:					
во первыхъ: отъ половины годового дохода съ строеній:					
а) приходскихъ Священниковъ	„ „ „ „	3,75	„		
б) всѣхъ прочихъ	„ „ „ „	3,75	1,25		
во вторыхъ: владѣльцы тѣхъ строеній, съ коихъ проценты отъ половины годового дохода не составляютъ:					
въ подымной подати 2 р. 80 к.					
въ шарварковой „ 1 „ 20 „					
вообще . 4 р. —					

II. Probstwa i Plebanie od każdego ich mieszkalnego domu.	2 80	„	„		
III. Włościanie:					
а) w dobrach rządowych i rozdaryowanych, oraz przez Rząd po roku 1828 sprzedanych, od każdej siedziby:					
klasy Iej mającej gruntu więcej niż $7\frac{1}{2}$ dziesiątyn aż do włącznie 45.	2 80	1 20			
klasy IIej mającej gruntu od $1\frac{1}{2}$ dziesiątyn do włącznie $7\frac{1}{2}$	1 40	„ 60			
klasy IIIej mającej gruntu mniej niż $1\frac{1}{2}$ dziesiątyn	„ 70	„ 30			
б) w dobrach wszelkich innych od każdej siedziby:					
klasy Iej ($7\frac{1}{2}$ — 45 dziesiątyn) .	2 10	„ 90			
„ IIej ($1\frac{1}{2}$ — $7\frac{1}{2}$ „)	1 5	„ 45			
„ IIIej (mniej niż $1\frac{1}{2}$ „) .	„ 70	„ 30			
B. M I A S T A.					
IV. Miasta 1 ^o 2 ^o i 3 ^o rzędu:					
naprzód: od połowy rocznego dochodu z zabudowań:					
а) probstow i plebanij	„ „ „ „	3,75	„		
б) wszelkich innych	„ „ „ „	3,75	1,25		
powtóre: od tych zabudowań, których połowa rocznego dochodu nie daje na podatek procentu, wynoszącego:					
na Podymne rs. 2 kop. 80.					
na Szarwark „ 1 „ 20.					
Łącznie rs. 4 —					

будутъ платить:				
а) приходскіе Священники	2 80	„	„	
б) владѣльцы всѣхъ прочихъ строений	2 80	1	20	
V. Въ городахъ 4 и 5-го разрядовъ:				
а) приходскіе Священники, съ каж- даго жилаго ихъ дома	2 80	„	„	
б) всѣ прочіе владѣльцы, съ каж- даго отдѣльнаго дома	2 80	1	20	

Вѣрно: Помощникъ Статсъ-Секретаря (подписано) *А. Петровъ*.

№ 5.

Распоряженіе о приведеніи въ исполненіе взиманія въ Царствѣ Польскомъ подымной подати и соединеннаго съ оною шарварковаго сбора, состоявшееся на основаніи указа Его Императорскаго Величества 3 (15) Іюня 1858 года и Высочайше утвержденнаго въ тотъ же день положенія о таковомъ взиманіи, долженствующаго, согласно тому же указу, возымѣть обязательную силу съ 20 Декабря (1 Января) 1858^г года.

(26 Іюля (7 Августа) 1858 г.)

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Въ 1857 году, по распоряженію Совѣта Управленія Царства, основанному на Высочайшемъ указѣ 29 Декабря (10 Января) 1848^г года о приведеніи въ должное устройство въ Царствѣ Польскомъ податей подымной и ошары, произведена была во

a mianowicie:				
а) probostw i plebanij	2 80	„	„	
б) wszelkich innych	2 80	1	20	
V. Miasta 4 ^o i 5 ^o rzędu:				
а) probostwa i plebanje od każdego ich mieszkalnego domu	2 80	„	„	
б) wszyscy inni posiadacze od każdego oddzielnego domu	2 80	1	20	

*Za zgodność, Podsekretarz Stanu,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) А. Petrow.*

№ 5.

Rozporządzenie, wprowadzające w wykonanie pobór podatku podymnego łącznie z opłatą szarwarkową w Królestwie Polskiem, a to, na zasadzie Ukazu Najwyższego z daty 3 (15) Czerwca 1858 roku, i zatwierdzonej Najwyżej pod tąż datą Ustawy o tym poborze, która, w moc dopiero rzeczzonego Ukazu, od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 1858^г roku ma się stać obowiązującą.

(d. 26 Lipca (7 Sierpnia) 1858 г.)

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Wiadomo: iż jeszcze w roku 1857, na zasadzie upoważnienia Rady Administracyjnej, opartego na Ukazie Najwyższym z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848^г r., nakazującym uporządkowanie w Królestwie Polskiem podatków oшары i podymnego, polecane,

всемъ краѣ перепись предметовъ, подлежащихъ подымной подати и соединенному съ оною шарварковому сбору.

Для руководства при производствѣ сказанной переписи, Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства изданы были особыя инструкціи, съ формою переписи: для деревень, для городовъ 4-го и 5-го и для городовъ 1-го, 2-го и 3-го разрядовъ. Инструкціи эти, вмѣстѣ съ печатными бланками переписи разосланы были ко всѣмъ войтамъ сельскихъ гминъ и въ городовые Магистраты; кромѣ того въ городовые Магистраты препровождены были печатные бланки для объявленій о доходѣ съ домовъ.

Составленные гминными войтами и городовыми Магистратами переписи, одинъ экземпляръ коихъ остался на мѣстѣ, были приняты въ основаніе при изданіи новаго Высочайше утвержденнаго въ 3 (15) день Іюня 1858 года положенія о взиманіи подымной подати и соединеннаго съ оною шарварковаго сбора, и подлежащаго, согласно указу отъ того же числа, приведенію въ дѣйствіе съ 20 Декабря (1 Января) 1858^г года. Тѣмъ же указомъ прекращено съ 20 Декабря (1 Января) 1858^г года взиманіе увеличеннаго, на основаніи Высочайшаго указа 29 Декабря (10 Января) 1848^г года, шарварковаго сбора.

Получивъ отъ Совѣта Управленія упомянутые Высочайшій указъ и Положеніе, для исполненія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства прилагаетъ оныя у сего въ отпечатанныхъ копіяхъ, вмѣстѣ съ настоящимъ распоряженіемъ и слѣдующею къ Положенію росписью подымной подати и шарварковаго сбора; по силѣ же права, предоставленнаго ей ст. 7-ю положенія, присовокупляетъ къ нимъ слѣдующія объясненія и наставленія:

І. О замѣнѣ взимаемой по настоящее время подымной подати и шарварковаго сбора, новымъ налогомъ.

1. Взимаемые донныѣ подымная подать и шарварковый сборъ отменяются съ 20 Декабря (1 Января) 1858^г года

а następnie dokonane było, w całym kraju tutejszym, spisanie przedmiotów, do których pobór podatku podymnego i pobór połączonej z nim opłaty szarwarkowej przywiązany być miał.

Do tego spisania wydane zostały przez Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu Instrukcyje, osobna dla wsiów, osobna dla miast 4 i 5 rzędu, osobna dla miast 1, 2 i 3 rzędu, z przyłączeniem do nich wzorów na spisy. Instrukcyje takowe rozesłane zostały, wraz z drukami na sporządzenie spisów potrzebnymi, wszystkiemu Wójtom gmin wiejskich i Magistratom miast, a nadto Magistratom miast przesłane były druki na deklaracye dochodu z domów.

Sporządzone przez Wójtów gmin i Magistraty miast spisy, których jeden egzemplarz pozostał na gruncie, posłużyły za podstawę do nowej Ustawy o poborze w Królestwie Polskiem podatku podymnego, i o połączonym z nim poborze opłaty szarwarkowej, która to Ustawa pod dniem 3 (15) Czerwca r. b. 1858 Najwyżej zatwierdzoną i Najwyższym Ukazem tejże daty do wprowadzenia jej w wykonanie od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 1858^г r. nakazaną została. Tymże Najwyższym Ukazem, pobór podwyższonej z mocy Najwyższego Ukazu daty 29 Grudnia (10 Stycznia) 1848^г roku opłaty szarwarkowej, z dniem 20 Grudnia (1 Stycznia) 1858^г r. jest uchylony.

Mając sobie powyższy Ukaz i Ustawę z polecenia Rady Administracyjnej nadesłane do wykonania, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu załącza je tu w odpisach, podobnie jak niniejsze rozporządzenie, wydrukowane, wraz z należącą do Ustawy taryfą podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, i dodaje do nich poniższe objaśnienia i polecenia, do wydania których upoważnioną jest artykułem 7 Ustawy.

1. O zmianie dotychczasowego poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, na pobór nowy.

1. Dotychczasowy pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej ustaje z dniem 20 Grudnia (1 Stycznia) 1858^г r., a w miej-

и, вмѣсто нихъ, назначается новый налогъ, основанный на правилахъ, изображенныхъ въ вышеприведенномъ положеніи и приложенной къ нему росписи. Съ того же числа прекращается также взиманіе увеличеннаго шарварковаго сбора, съ тѣмъ однако, что числящаяся по 19 (31) Декабря 1858 г. включительно недоимка этихъ податей должна быть взыскана на прежнихъ основаніяхъ.

2. Равнымъ образомъ отмѣняется предписанная постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 9 (21) Января 1845 г. №19,908, обязанность повѣрять каждые 5 лѣтъ существовавшія до сихъ поръ вѣдомости шарварковаго сбора, кои замѣняются вновь составленными переписями предметовъ, подлежащихъ этому налогу и соединенной съ нимъ подымной подати.

II. О предметахъ, подлежащихъ подымной подати и соединенному съ нею шарварковому сбору.

Въ ст. 1-ой вышеупомянутаго Положенія и приложенной къ этой же статьѣ росписи поименованы предметы, подлежащіе подымной подати и соединенному съ нею шарварковому сбору. Болѣе подробное означеніе сихъ предметовъ заключается въ приведенныхъ выше инструкціяхъ, изданныхъ Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства 11 (23) Іюля 1857 года, на основаніи коихъ составлена была перепись упомянутыхъ предметовъ. Предметы эти показаны:

- a) по инструкціи № 1, изданной для деревень, въ §§-хъ 2, 3, 4, 5, 7, 8 и 9;
- b) по инструкціи № 2, изданной для городовъ 4-го и 5-го разрядовъ, въ §§-хъ 2 и 3;
- c) по инструкціи № 3, изданной для городовъ 1, 2 и 3 разрядовъ, въ §§-хъ 3, 4 и 5.

Инструкціи эти разосланы ко всѣмъ войтамъ гминъ и въ городовые Магистраты; онѣ должны храниться при ихъ дѣлахъ и

све его вступаетъ новый, опарты на засадахъ в заłączonej powyżej Ustawie objętych i na dołączonej do tejże Ustawy taryffie. Ustaje również z tymże dniem pobór podwyższonej opłaty szarwarkowej. Wszakże wszelka zaległość tych podatków, jaka się okaże z czasu po włącznie 19 (31) Grudnia r. b. 1858, ma być pobrana podług zasad przed tym dniem obowiązujących.

2. Ustaje także, na przyszłość, przepisany w decyzji Rady Administracyjnej daty 9 (21) Stycznia 1845 r. Nr. 19,908, obowiązek regulowania co lat 5 dotychczasowych spisów opłaty szarwarkowej, jako zastąpionych nowo sporządzonemi spisami przedmiotów, do których pobór tejże opłaty w połączeniu z poborem podatku podymnego przywiązany został.

II. O przedmiotach, do których pobór podatku podymnego łącznie z poborem opłaty szarwarkowej jest przywiązany.

Jakie są przedmioty, do których przywiązany jest pobór podatku podymnego, połączony z poborem opłaty szarwarkowej, pokazuje to artykuł 1 Ustawy o tym poborze, wyżej dołączonej, i będąca przy tymże artykule taryffa. Pokazują to szczegółowiej jeszcze Instrukcyje wydane przez Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu pod dniem 11 (23) Lipca 1857 r., o których się już wyżej wspomniało, a na zasadzie których spisane zostały przedmioty, o jakich się tu mówi, mianowicie zaś, pokazują to:

- a) w Instrukcyi Nr. 1. dla wsiów wydanej, paragrafy 2, 3, 4, 5, 7, 8 i 9;
- b) w Instrukcyi Nr. 2. dla miast 4 i 5 rzędu wydanej, paragrafy 2 i 3;
- c) w Instrukcyi Nr. 3. dla miast 1, 2 i 3 rzędu wydanej, paragrafy 3, 4 i 5.

Instrukcyje te, przesłane zostały wszystkim Wójtom gmin i Magistratom miast, i powinny być zachowane w ich aktach

быть предъявляемы по востребованию всякому плательщику подымной подати и шарварковаго сбора, а равно слѣдуетъ дозволять снимать съ нихъ копии въ канцеляріи гминныхъ войтовъ и городскихъ Магистратовъ. Упомянутые предметы показаны также въ переписи оныхъ, одинъ экземпляръ которой, какъ сказано выше, хранится при дѣлахъ сельскихъ гминъ и городовъ.

По всѣмъ симъ соображеніямъ, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства не поименовываетъ здѣсь подробно этихъ предметовъ, и только, ссылаясь на положеніе, роспись, инструкціи и перепись, присовокупляетъ слѣдующее объясненіе:

3. что домоу приходскаго Священника, свободнымъ, какъ это будетъ сказано ниже, отъ шарварковаго сбора, считается тотъ, въ коемъ помѣщаются: приходскій Священникъ, викарій, органистъ и собственно церковная прислуга, какъ-то: ризничій и такъ называемые: дѣдъ, баба, а также личная прислуга приходскаго Священника или викарія, какъ напр. поваръ, ключница или кухарка, лакей, мальчикъ; принадлежащая же приходскому Священнику корчма, а равно домоу, въ коемъ проживаетъ его хозяйственная прислуга, обрабатывающая землю, если домоу этотъ построенъ отдѣльно отъ дома, считаемаго, согласно выше сказанному, собственно домоу приходскаго Священника,—относится къ категоріи всѣхъ прочихъ домовъ, подлежащихъ платежу подымной подати и шарварковаго сбора.

III. Объ окладной росписи подымной подати и соединеннаго съ оною шарварковаго сбора.

Въ приложенной выше росписи положительно показаны предметы, подлежащіе подымной подати и шарварковому сбору, а также годовой окладъ этихъ податей. Поэтому Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства излагаются здѣсь тѣ лишь объясненія, которыя, по ея мнѣнію, могутъ оказаться необходимыми, а именно:

и каждому плательцу податей подымной и оплаты шарваркова, на заѣздъ оказываемые, или, когдабы хощено, позволяемые до заѣзда ихъ копій въ канцеляріи Вѣтовъ гминъ и Магистратовъ мѣст. Предметы, о которыхъ тутъ, вѣдомыя сѣ также съ списковъ, которыми обѣты заставлены, а списковъ этихъ одинъ экземпляръ, какъ сѣ выше рече, крѣ, заставленъ на заѣздъ въ гминахъ вѣвскихъ и въ мѣстахъ.

Зъ uwagi на то wszystko, niewymienia tu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu po szczególe tychże przedmiotów, a tylko, odwołując się do Ustawy, Taryfry, Instrukcyj i spisów, dodaje objaśnienie:

3. iż za dom proboszczowski i plebański, wolny, jak się o tém niżej powie, od opłaty szarwarkowej, uważa się dom ten, w którym mieszka sam Proboszcz lub Pleban, Wikaryusz, Organista, służba wyłącznie kościelna, jako to: zakrystyan, tak zwany dziad, baba, tudzież służba do osoby Proboszcza, Plebana, lub Wikaryusza przywiązana, jak np. kucharz, gospodyni lub kucharka, lokaj, chłopiec; zaś karczma w posiadaniu probostwa lub plebanii będąca, tudzież dom, w którym mieszka czeladź proboszczowska lub plebańska grunt obrabiająca, jeśli dom takowy jest oddzielny od domu, za proboszczowski lub plebański, według tego co się wyżej powiedziało, uważanego, należy do kategorii wszelkich innych domów, pod opłatę i podatku podymnego i szarwarku podciągnionych.

III. O taryffie poborowej podatku podymnego i połączonej z poborem jego opłaty szarwarkowej.

Taryffa ta, wyżej załączona, jasno okazuje, do jakich przedmiotów, i w jakiej wysokości rocznej, czyli stopie, przywiązany jest pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej. A przeto, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu dodaje te jedynie objaśnienia, które za potrzebne uważa, mianowicie zaś:

4. Такъ какъ дома приходскихъ Священниковъ, до устройства подымной подати, были свободны отъ шарварковаго сбора, то они освобождаются отъ этого сбора и на будущее время, и потому сей послѣдній сборъ не показанъ съ нихъ по окладной росписи. Но льгота сія относится къ тѣмъ лишь домамъ, кои, согласно изложенному выше въ 3 пунктѣ объясненію, считаются жилими домами приходскихъ Священниковъ; прочіе же дома принадлежащіе приходскимъ Священникамъ, подлежатъ, какъ это сказано въ томъ же 3-мъ пунктѣ, платежу обѣихъ податей—подымной и шарварковой. Такой порядокъ внесенія въ переписи помянутыхъ домовъ указанъ по инструкціямъ, и въ томъ же порядкѣ они значатся по этимъ переписямъ.

5. Предметомъ подлежащимъ подымной подати въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ признана половина валоваго дохода съ домовъ и строеній, какъ о томъ подробнѣе сказано въ инструкціи № 3. При составленіи переписи сего дохода, оказалось, что доходъ этотъ съ нѣкоторыхъ домовъ, въ помянутыхъ городахъ, показанъ въ такомъ маломъ количествѣ, что, при обложеніи половины онаго податью, согласно нормальному, то есть общему для этихъ городовъ окладу въ 5%, владѣльцы сихъ домовъ уплачивали бы меньшую сумму противъ домовладѣльцевъ въ городахъ 4 и 5 разрядовъ, которые вносятъ съ каждаго отдѣльнаго дома:

подымной подати	2 руб. 80 к.
и шарварковаго сбора	1 — 20 —

всего . . . 4 руб. с.

Трудно однако допустить, чтобы какой либо домъ въ городахъ первыхъ трехъ разрядовъ приносилъ менѣе дохода противъ дома въ городахъ низшихъ разрядовъ, находящагося въ сторонѣ, на окраинахъ и, не смотря на то, подходящаго подъ одинаковую норму подати. Поэтому-то и постановлено: что съ домовъ и строеній въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ, коь скоро половина дохода съ нихъ,—полагая съ домовъ приходскихъ Священниковъ по

4. Probostwa i plebanije, ponieważ wolne były od opłaty szarwarkowej przed porządkowaniem podatku podymnego, pozostawiono je tak samo wolnemi i nadal, i z tej to przyczyny, nie masz dla nich oznaczonej w Taryffie stopy tejże opłaty. Ale to uwolnienie, odnosi się tylko do tych domów, które według objaśnienia danego wyżej w punkcie 3m, uważane są za domy proboszczowskie lub plebańskie; bowiem inne domy do probostwa lub plebanii należące, jak się w tym samym punkcie 3m powiedziało, ulegają opłacie obudwóch podatków podymnego i szarwarku. W takiej też postaci polecono w Instrukcyach domy te, jedne i drugie, do spisów zamieścić, i tak je tam zamieszczono.

5. W miastach 1° 2° i 3° rzędu, za przedmiot do którego pobór podatku podymnego przywiązany być ma, obrano dochód z domów i zabudowań brutto obliczony, a którego połowa tylko opodatkowaniu ulegać ma, jak to w Instrukcyi N. 3. obszerniej wymieniono. Gdy przyszło do spisania tego dochodu, okazało się: iż takowy z niektórych domów rzeczonych miast, tak szczupły podany został, że połowa onego, gdyby podciagnioną była pod opodatkowanie według normalnej, czyli ogólnej dla tych miast stopy, którą jest 5%, to właściciele lub posiadacze domów, o jakich się mówi, płaciliby mniej niż właściciele domów w miastach 4° i 5° rzędu, którzy płacą od każdego oddzielnego domu:

na podymne po	rs. 2 kop. 80;
na szarwark po	„ 1 „ 20,

łącznie po rs. 4 kop. —

A jednakże, trudno było przypuścić: ażeby jakikolwiek dom w miastach pierwszych 3ch rzędów, mniejszego pod względem użytkowym był znaczenia, niż dom w miastach ostatnich rzędów na uboczach i zatyłkach leżący, mimo to zaś, pod jednostajną stopę podchodzący. I dla tego to postanowiono: że w miastach 1° 2° i 3° rzędu, z domów i zabudowań, których połowa dochodu, licząc od niej, co do domów proboszczowskich i plebań-

3,75%, съ прочихъ же домовъ по 5% — не доставляетъ съ первыхъ подымной подати 2 руб. 80 коп. и съ послѣднихъ подымной подати и шарварка 4 р. с., слѣдуетъ взимать не процентъ съ дохода, а постоянную плату:

а) съ домовъ приходскихъ Священниковъ подымной подати по 2 р. 80 к.;

б) со всѣхъ прочихъ домовъ подымной подати и шарварка по 4 р. с.;

каковой окладъ и назначенъ по росписи.

IV. Объ изыятіяхъ отъ взиманія подымной подати и шарваркова сбора.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ объясненіе значащихся по ст. 2-ой Положенія предметовъ, освобожденных отъ подымной подати и шарварковаго сбора, приводитъ слѣдующее:

6. По 3 пункту 2-ой ст. Положенія освобождены отъ взиманія упомянутыхъ податей: „дома училищныя, а также городскіе на служебныя надобности назначенные“. Отсюда слѣдуетъ: что платежу подымной подати и шарварка подлежатъ тѣ изъ числа означенныхъ домовъ, которые, не будучи назначены на служебныя надобности, отдаются въ вѣчную или временную аренду, либо же въ наемъ въ цѣлости, или по частямъ.

Подъ названіемъ: „городскіе дома“ слѣдуетъ разумѣть дома, составляющіе общую городскую собственность или, какъ это обыкновенно говорится, собственность городского Казначейства.

7. По 9-му пункту той же статьи освобождены отъ налога: „больницы, дома пріюта и труда, благотворительныя заведенія, господскіе дворы въ принадлежащихъ больницамъ имѣніяхъ, несостоящихъ въ безсрочномъ арендномъ содержаніи и нищенствующіе монастыри“.

кихъ по 3,75, а со до иныхъ по 5%, недаетъ з домовъ пробо-
szczowskich i plebańskich na podymne rs. 2 k. 80, a z innych na
podymne i szarwark razem rs. 4, pobierać się ma nie procent od
dochodu, ale stała opłata od domów.

а) proboszczowskich i plebańskich, na samo podymne
po rs. 2 kop. 80;

б) wszelkich innych, na podymne i szarwark po rs. 4,
co też tak położono i w taryffie.

IV. O wyłączeniachъ od poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej.

Do wyłączeń od poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej przedmiotów wyszczególnionych w art. 2m Ustawy, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przyłącza następujące objaśnienia:

6. W punkcie 3m rzeczonego dopiero artykułu 2 Ustawy, wyłączone są od poboru pomienionych podatków „domy szkolne, tudzież domy miejskie przeznaczone do użytku służbowego“. Wynika z tąd: że z pomiędzy tych domów, takie, co by po za obrębem użytku służbowego były dzierżawione wieczyście lub czasowo, wynajmowane całkiem lub częściowo, opłacie podatku podymnego i szarwarku ulegają. Pod wyrazem „domy miejskie“ rozumiane są domy, będące ogólną miasta, czyli, jak się zwykło wyrażać, kassy miejskiej własnością.

7. W punkcie 9m tegoż artykułu wyłączono od poboru: „szpitale, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne, domy dworskie w dobrach szpitalnych, wieczyście niewydzierżawionych, i klasztory jałmużnicze.“

Къ сему присовокупляется:

- a) принадлежащие больницамъ, а также приютамъ и рабочимъ заведеніямъ дома, хотябы и не были заняты собственно для надобностей сихъ заведеній, освобождаются отъ взноса сказанныхъ податей въ томъ случаѣ, если дома эти не отданы въ вѣчную аренду;
- b) къ благотворительнымъ заведеніямъ причисляются также дома, составляющіе собственность духовныхъ эмеритовъ, тамъ гдѣ они находятся, не смотря на то, отданы ли, или нѣтъ, дома эти въ наемъ или во временную аренду, за исключеніемъ однако состоянія ихъ въ вѣчной арендѣ. Само собою разумѣется что подъ названіемъ домовъ ксендзовъ эмеритовъ слѣдуетъ подразумѣвать заведенія, но не дома, составляющіе личную собственность этихъ ксендзовъ;
- c) къ нищенствующимъ монастырямъ, освобожденнымъ отъ налога, причисляются тѣ женскіе монастыри, вмѣстѣ съ принадлежащими къ нимъ отдѣльными домами, кои для существованія своего, сверхъ имѣющихся у нихъ собственныхъ средствъ, нуждаются въ подаваніи -и добровольныхъ приношеніяхъ, какъ о томъ изъяснено въ пунктѣ 8, ст. 6, инструкции № 1, и въ пунктѣ 8, ст. 5, инструкции № 2. Къ этой категоріи принадлежатъ также поименованные въ инструкции № 3 женскіе монастыри: Маріавитокъ въ Ченстоховѣ, Доминиканокъ въ Петровѣ и Бернардинокъ въ Ловичѣ.

8. Такъ какъ предметомъ, подлежащимъ подымной подати и шарварковому сбору, считаются господскіе дворы по деревнямъ и жилые дома и строенія промышленныхъ заведеній по городамъ 4 и 5 разрядовъ, означенные въ §-ѣ 2 инструкции № 1 и въ §-ѣ 2-омъ инструкции № 2, то изъ сего слѣдуетъ, что отъ этого налога изъяты строенія, не состоящія жилыми домами или промышленными заведеніями, кои подробно указаны въ послѣднемъ пунктѣ §-а 6-го инструкции № 1 и въ такомъ же пунктѣ §-а 5-го

Обяснія się:

- a) iż domy należące do szpitalów, tudzież do zakładów przytułku i pracy, chociażby w nich nie był praktykowany bezpośredni użytek szpitalny, przytułku i pracy, jeśli nie są wieczystie wydzierżawione, podchodzą pod wyłączenie od poboru;
- b) iż pod zakłady dobroczynne, podchodzą także i domy KKs. Emerytów własnością będące, gdzie takowe istnieją, a to bez względu czy są wynajmowane, czasowo dzierżawione, lub nie, wyjąwszy gdyby wieczystie wydzierżawione były. Ma się rozumieć: iż tu się mówi o domach KKs. Emerytów, jako Instytucyi, nie zaś o domach, które byłyby własnością osobistą pojedynczego Księdza emeryta;
- c) iż pod klasztory jałmużnicze, od poboru wyłączone, podchodzą te klasztory żeńskie, wraz z oddzielnemi do nich należącemi domami, które chociaż mają własne fundusze, w utrzymaniu swém jednakże wspomagane są jałmużnami lub ofiarami, bez których ostaćby się nie mogły, jak to wyrażono w punkcie 8m paragrafu 6° Instrukcyi N. 1., i także w punkcie 8m paragrafu 5° Instrukcyi N. 2. Podchodzą oraz klasztory Panien Maryjawitek w Częstochowie, Dominikanek w Piotrkowie i Bernardynek w Łowiczu, wymienione w Instrukcyi N. 3.

8. Ponieważ we wsiach, co do dworów, tudzież w miastach 4° i 5° rzędu, przedmiotem, do którego pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej przywiązany został, są domy mieszkalne i budowle przemysłowe w paragrafie 2m Instrukcyi N. 1., i także w paragrafie 2m Instrukcyi N. 2. określone, wynika więc ztąd, iż wyłączone są od tegoż poboru zabudowania niebędące domami mieszkalnemi, ani budowlami przemysłowemi, a które wymienione są poszczególnie w ostatnim ustępie paragrafu 6° In-

инструкции № 2, съ соблюденіемъ притомъ приведенныхъ въ тѣхъ же §§-хъ ограниченій; въ слѣдствіе чего и предписано не вносить этихъ послѣднихъ строеній въ перепись.

V. О срокахъ и порядкѣ взиманія подымной подати и шарварковаго сбора.

9. Вообще, при взиманіи подымной подати и шарварковаго сбора, должно принимать въ руководство: въ отношеніи предметовъ, подлежащихъ симъ податямъ — Положеніе и нераздѣльныя съ нимъ переписи этихъ предметовъ, а также инструкции, согласно коимъ составлены сии переписи; касательно же количества или нормы помянутыхъ податей, къ означеннымъ предметамъ относящейся, приложенную къ Положенію окладную роспись.

10. Сборъ податей производится въ казенныхъ, что нынѣ уѣздныхъ Казначействахъ и въ кассѣ казенныхъ доходовъ города Варшавы, на основаніи приходныхъ вѣдомостей, заготовленныхъ въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства и препровожденныхъ въ эти Казначейства посредствомъ Губернскихъ Правленій и Магистрата города Варшавы. Вѣдомости эти употребляются Казначействами до тѣхъ поръ, пока не заполнятся измѣненіями и тѣмъ самымъ не сдѣлаются негодными къ дальнѣйшему употребленію, послѣ чего будутъ разосланы новые приходные вѣдомости.

Вторымъ экземпляромъ сихъ вѣдомостей снабжаются Губернскія Правленія, а третій экземпляръ оныхъ остается въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства. Хотя въ приходныхъ вѣдомостяхъ, а равно и въ росписи, показаны отдѣльно оклады подымной подати и шарварковаго сбора, тѣмъ не менѣе однако Казначействамъ слѣдуетъ принимать отъ плательщиковъ взносы по симъ окладамъ совокупно, не различая оныхъ, и въ такомъ порядкѣ записывать эти взносы въ свои книги и счета, и выдавать по нимъ квитанціи.

strukcyi N. 1., i w takimże ustępie paragraffu 5° Instrukcyi N. 2., przy zachowaniu wszakże zastrzeżeń, tamże położonych. Jakoż polecono nie zamieszczać ich do spisów.

V. O terminach i sposobie poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej.

9. W ogólności, pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, opierać się będzie, co do przedmiotów, do których jest przywiązany, na Ustawie i nieodłącznych od niej spisach tychże przedmiotów, tudzież na Instrukcyach, podług których te spisy sporządzanemi zostały; zaś co do ilości czyli stopy obudwóch pomienionych podatków, do pomienionych przedmiotów odnoszącej się, na dołączonej do Ustawy taryffie.

10. W szczególności, pobór ten, odbywać się będzie w Kassach Skarbowych, nateraz w Powiatowych, i Kassie dochodów Skarbowych miasta Warszawy, na zasadzie rejestrów biorezych, w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu przygotowanych, które tym kassom osobno za pośrednictwem Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy przesłane zostają, a które służyć im będą na tak długo, dopóki wydarzanemi w ich szczególowych pozycyach zmianami, niewypełnią się tak, iż do użytku dalszego nie będą mogły posługiwać, poczem nowe rozesłane zostaną.

Drugi ich egzemplarz otrzymują Rządy Gubernialne dla swego użytku, trzeci w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu pozostaje. A lubo rejestra biorecze, równie jak i taryffa, obejmują w sobie poszczególnie, ile pobierać należy podatku podymnego, a ile opłaty szarwarkowej, kassy jednakże, pobierać będą obadwa te podatki od płacących je kontrybuentów łącznie, to jest bez różnienia, tak je do ksiąg i rachunków swych zapisywać, i tak samo kwitować.

11. Плательщики, обязанные вносить подымную подать и шарварковый сбор, руководствуются в этом отношении: Положением и приложенной к оному росписью окладов, а также переписью предметов, подлежащих платежу обихих поманутых податей, одинъ экземпляръ коей, какъ сказано выше, остается на мѣстѣ въ сельскихъ гминахъ и въ городахъ, и, наконецъ, настоящимъ распоряженіемъ, которое по напечатаніи онаго, обще съ Высочайшимъ указомъ, Положеніемъ и росписью, препровождается къ войтамъ гминъ и въ городовые Магистраты чрезъ Уѣздныхъ Начальниковъ и непосредственно въ Магистратъ города Варшавы,—какъ для надлежащаго руководства означенныхъ управленій, такъ и для свѣдѣнія плательщиковъ, коимъ предоставляется право разсматривать въ канцеляріи подлежащихъ гминныхъ войтовъ и городовыхъ Магистратовъ всѣ упомянутые выше: распоряженіе, Высочайшій указъ, Положеніе и роспись окладовъ. Сверхъ сего, все это будетъ опубликовано посредствомъ Губернскихъ вѣдомостей.

12. Согласно 3 ст. Положенія, взиманіе подымной подати и шарварковаго сбора производится въ уѣздныхъ Казначействахъ ежегодно въ два срока, а именно: въ Мартѣ—одной половины годовой принадлежности и въ Сентябрѣ—другой половины. Первый срокъ, въ который начинается взиманіе этого новаго послѣ устройства подымной подати сбора, назначается въ Мартѣ 1859 года. Внося обихихъ сказанныхъ податей дозволяется производить плательщикамъ ежегодно въ теченіе Марта и Сентября мѣсяцевъ, при чемъ они въ продолженіе сего времени не подлежатъ ни пенямъ, ни же инымъ какимъ либо понудительнымъ мѣрамъ, указаннымъ въ правилахъ о взысканіяхъ. Въ видахъ облегченія плательщикамъ взноса податей и для избѣжанія неудобства въ случаѣ стеченія ихъ одновременно въ Казначейства въ послѣднія числа сихъ мѣсяцевъ, Уѣздные Начальники опредѣляютъ очередное для гминъ и городовъ распределеніе времени мѣсячнаго срока, и о томъ поставляютъ въ извѣстность подлежащихъ войтовъ гминъ и городовые Магистраты, а также увѣдом-

11. Kontrybuentom, obowiązanyмъ плаціć podatek podymnego i opłatę szarwarkową, będzie obowiązku tego zasada: Ustawa, dołączona do nićj taryffa, spisy przedmiotów, do których pobór obudwóch w mowie będących podatków jest przywiązany, a których do spisów jeden egzemplarz, jak to się już wyżej rzekło, pozostał na gruncie gmin wiejskich i miast, наконецъ niniejsze rozporządzenie, które wraz z Ukazem Najwyższym, Ustawą i taryffą wydrukowane, przesła się za pośrednictwem Naczelników Powiatowych, Wójtom gmin i Magistratom miast, a Magistratowi miasta Warszawy bezpośrednio, tak dla ich użytku, jako też dla wiadomości miejscowych kontrybuentów, którzy to rozporządzenie, Ukaz Najwyższy, Ustawę i taryffę w kancelaryach swych Wójtów gmin i Magistratów miast przejrzeć mogą, a prócz tego w Dzienniku Gubernialnym ogłoszone mieć będą.

12. Stosownie do Artykułu 3 Ustawy, pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej następować będzie do Kass Skarbowych w 2ch ratach każdego roku, to jest, w miesiącu Marcu połowa tego, co płacić należy rocznie, a w miesiącu Wrześniu, druga tegoż połowa. Najpierwsza rata, rozpoczynająca nowy ten po uprządkowaniu podymnego pobór, przypada w miesiącu Marcu 1859 roku. Cały miesiąc Marzec i Wrzesień każdego roku, pozostawia się kontrybuentom do zapłacenia obudwóch rzeczonych podatków bez rachowania kar egzekucyjnych i użycia innych przepisami egzekucyjnymi wskazanych zmagających środków. Aby zaś ułatwić im to płacenie, i uniknąć ciśnienia się ich wszystkich na raz do kass w ostatnich dniach tych miesięcy, Naczelnicy Powiatowi, oznaczają gminami i miastami kolej na cały miesiąc rozłożoną, którą do wiadomości Wójtów gmin i Magistratów miast, tudzież do wiadomości kass podadzą, a w której to kolei kontrybuentci udawać się będą do kass dla zapłacenia pomienionych podatków. Nie idzie wszakże za tém, ażeby podatek nie miał być pobrany w kassach

ляют Казначейства, сообразно каковой установленной очереди плательщики производить взносы въ Казначейство причитающихся съ нихъ платежей. Изъ сего однако не слѣдуетъ выводить того заключенія, что подать не принимается въ Казначействахъ и не выдается на оную квитанціи по той собственно причинѣ, что плательщикомъ пропущена его очередь, но напротивъ Казначейство обязано сперва принять взносы явившихся очередныхъ, и за симъ уже—опоздавшихъ плательщиковъ.

13. Въ той же ст. 3-ей Положенія опредѣлено, съ какихъ плательщиковъ порознь и съ какихъ обще взимаются въ Казначействахъ подымная подать и шарварковый сборъ, а именно: въ городѣ Варшавѣ, при Магистратѣ коего состоитъ особая касса казенныхъ доходовъ, взиманіе платежей производится съ каждой недвижимости отдѣльно; въ прочихъ же городахъ—вообще отъ жителей цѣлаго города, кои считаются однимъ плательщикомъ; съ недвижимости, хотя городской, но вносящей подымную подать и шарварковый сборъ по окладу сельскому,—съ каждой особо; отъ находящихся въ городахъ строеній приходскихъ Священниковъ—тоже особо; въ селеніяхъ, къ коимъ слѣдуетъ зачислять и городскія недвижимости, вносящія помянутыя подати по окладу сельскому,—отдѣльно съ каждой собственности, хотя бы она состояла болѣе чѣмъ изъ одной мѣстности, если только всѣ вообще находятся въ одной гминѣ; если же селеніе или усадьба состоитъ изъ нѣсколькихъ участковъ, принадлежащихъ разнымъ владѣльцамъ, въ такомъ случаѣ—со всѣхъ участковъ вмѣстѣ, но во всякомъ случаѣ отдѣльно съ дворовъ и приходскихъ Священниковъ, а отъ крестьянъ, къ нимъ принадлежащихъ, съ каждой деревни или усадьбы—также отдѣльно.

Правило это требуетъ нѣкоторыхъ объясненій и развитія, и поэтому оно повторяется здѣсь почти буквально, а именно:

a) если какая либо изъ сельскихъ мѣстностей, составляющихъ одну собственность, по коимъ, въ слѣдствіе сего, вмѣстѣ вносятся въ Казначейства подымная подать и шарварковый сборъ, перечисляется въ другую гмину,—

и заквитованы для того, изъ конtribuent опустилъ свѣ колѣй; lecz tylko kassa pobierająca, obowiązana będzie dopełnić wprzód pobór od tych, którzy w swęj kolei przybędą, a potem dopiero od spóźniających się.

13. Tenże, co wyżej, Artykuł 3 Ustawy przepisuje, od jakich kontribuentów *pojedynczo*, od jakich zaś *razem*, podatek podymnego i opłata szarwarkowa w Kassach Skarbowych pobierana być ma, to jest: w mieście Warszawie, gdzie jest osobna przy Magistracie kassa dochodów Skarbowych, pojedynczo z każdej posiadłości; w innych miastach, razem od mieszkańców całego miasta, za jednego kontribuenta Skarbowego uważanych; z posiadłości chociaż miejskiej, lecz podług stopy wiejskiej poletek podymnego i opłatę szarwarkową płacąc, osobno; od probostw i plebanij w miastach będących, także osobno; we wsiach, do których liczyć należy i posiadłości miejskie, według stopy wiejskiej pomienione dopiero podatki płacące, z każdej własności oddzielnie, chociażby ona składała się więcej niż z jednej posiadłości, jeśli wszystkie posiadłości w jednej gminie są położone; jeśli wieś lub osada składa się z kilku części do różnych właścicieli należących, w takim razie, ze wszystkich części razem, a zawsze, oddzielnie od dworów, probostw i plebanij, zaś od włościan do nich należących, z każdej wsi lub osady oddzielnie.

Przepis ten potrzebuje pewnego objaśnienia i rozwinięcia, i dla tego prawie dosłownie powtórzonym tu został, w szczególności zaś:

a) Jeżeli która z posiadłości wiejskich jedną własność stanowiących, z których w skutku tego, podatek podymnego i opłata szarwarkowa razem do kass wnoszone będą, przeniesioną zostanie do innej gminy, w takim razie powinno być zażądane oddzielenie poboru przypadającego z niej

въ такомъ случаѣ слѣдуетъ потребовать отдѣленія причитающейся съ этой мѣстности подымной подати и шарварковаго сбора отъ этихъ податей, слѣдующихъ съ другихъ мѣстностей, остающихся въ прежней гминѣ. Равнымъ образомъ слѣдуетъ потребовать такого отдѣленія податей, коль скоро собственность, вносящая особо подымную подать и шарварковый сборъ раздѣляется между нѣсколькими владѣльцами; и на оборотъ; нужно потребовать соединенія платежа этихъ податей, въ случаѣ если двѣ или болѣе мѣстностей соединяются въ одну, расположенную въ одной и той же гминѣ собственности. Раздѣлъ или соединеніе недвижимостей въ городѣ Варшавѣ влечетъ за собою опредѣленный выше раздѣлъ или соединеніе взноса податей. Однимъ словомъ, всякая происходящая по собственностямъ и мѣстностямъ перемѣна, сообразно изложенному въ пунктахъ *a*, *b*, и *c*, ст. 3-ей Положенія, влечетъ за собою измѣненіе въ порядкѣ взиманія податей, опредѣленномъ именно въ этихъ пунктахъ. Перемѣны сего рода производятся съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, по представленію Губернскихъ Правленій и Варшавскаго Магистрата;

- b) правило, заключающееся въ томъ: „что если селеніе или „усадьба состоитъ изъ нѣсколькихъ участковъ, принадлежащихъ разнымъ владѣльцамъ, въ такомъ случаѣ подымная подать и шарварковый сборъ взимаются Казначействомъ со всѣхъ участковъ вмѣстѣ“,—слѣдуетъ разумѣть такъ: что если въ одномъ селеніи или усадьбѣ находятся участковые владѣльцы и ни одному изъ нихъ не принадлежатъ крестьяне, то всѣ вообще владѣльцы сии считаются однимъ плательщикомъ, и поэтому они, какъ бы одинъ плательщикъ, вносятъ совокупно въ Казначейство подымную подать и шарварковый сборъ. Если же между ними находятся одинъ или болѣе такихъ владѣль-

податку подымного и оплаты шарварковой, од побору tychże podatków, przypadających z innych posiadłości pozostających w swojej gminie. Podobnie oddzielenie ma być żądane, jeśliby własność płacąca osobno podatek podymnego i opłatę szarwarkową, uległa podziałowi między więcej właścicieli; a nawzajem, żądane będzie złączenie poboru, wrazie połączenia dwóch lub więcej własności w jedną, w téjże samej gminie, własność. W mieście Warszawie, podział lub złączenie posiadłości, pociągąc będzie za sobą określone wyżej rozdzielenie poboru lub połączenie onego. Słowem, każda zmiana, jaka zajdzie we własnościach i posiadłościach na przeciw temu co wyrażone jest pod literami *a*, *b*, *c*, Artykułu 3 Ustawy, wymagać będzie zmiany w sposobie poboru, przepisany własnie pod temiż literami. Zmiany tego rodzaju za upoważnieniem Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, na przedstawienie Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy, zarządzane będą.

- b) Przepis: że jeśli „wieś lub osada składa się z kilku części do różnych właścicieli należących, w takim razie“ podatek podymnego i opłata szarwarkowa, ma być przyjmowaną do kass „ze wszystkich części razem“, rozumieć należy tak: że gdy w jednej wsi lub osadzie są cząstkowi jej właściciele, a żaden z nich niema włościan, wszyscy on razem za jednego kontrybuenta są uważani i w następstwie tego, razem, jakby jeden kontrybuent, podatek podymnego i opłatę szarwarkową do kass wносить będą. Jeżeli między niemi jest jeden lub więcej takich, którzy mają włościan, ci osobno, zaś ich włościanie razem, osobno,

цевъ, коимъ принадлежать крестьяне, — въ такомъ случаѣ сказанныя подати вносятся въ Казначейство особо владѣльцами, коимъ принадлежать крестьяне, особо сими крестьянами и особо владѣльцами, неимѣющими крестьянъ.

с) въ приходныхъ реестрахъ подымная подать и шарварковый сборъ показаны ко взиманію съ плательщиковъ — порознь и въ совокупности, сообразно правиламъ изложеннымъ въ пунктахъ а, б, с, ст. 3 Положенія и объясненнымъ въ предыдущемъ пунктѣ б.

14. Для поставленія въ извѣстность плательщиковъ о количествѣ причитающагося съ нихъ взноса подымной подати и шарварковаго сбора, Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства сдѣлано распоряженіе объ изготовленіи, на основаніи доставленныхъ войтами гминъ и городовыми Магистратами подробныхъ вѣдомостей, провѣренныхъ въ числовыхъ выводахъ, общихъ переписей по каждой гминѣ и по каждому городу предметовъ, подлежащихъ взносу подымной подати и шарварковаго сбора, съ означеніемъ въ оныхъ, какъ размѣра взноса, такъ равно количества и качества предметовъ, съ коихъ причитается этотъ взносъ. По симъ переписямъ плательщики показаны порознь или вмѣстѣ, сообразно тому, какъ они, соотвѣтственно ст. 3 Положенія, отдѣльно или вмѣстѣ должны вносить подымную подать и шарварковый сборъ. Въ этихъ же общихъ переписяхъ, именно въ графѣ примѣчаній, а по нѣкоторымъ и въ другихъ мѣстахъ, отмѣчены ошибки, по мѣрѣ открытія ихъ при повѣркѣ подробныхъ вѣдомостей, доставленныхъ войтами гминъ и городовыми Магистратами, и на сколько онѣ имѣютъ вліяніе на измѣненіе количества или качества предметовъ. Ошибки эти тотчасъ исправлены въ подробныхъ вѣдомостяхъ; въ общихъ же переписяхъ, сообразно сказаннымъ поправкамъ ошибокъ, измѣнено количество причитающей ко взиманію подымной подати и шарварковаго сбора. Въ нѣкоторыхъ изъ подробныхъ вѣдомостей, служившихъ основаніемъ къ составленію общихъ переписей, не

a reszta cząstkowych właścicieli, włascian niemających, także razem, osobno podatki rzeczzone kassie składać mają.

с) W rejestrach biorezych wskazano do poboru podatek podymnego i opłatę szarwarkową od kontrybuentów tak pojedynczo lub razem, jak to przepisano pod literami a, b, c, Artykułu 3 Ustawy, a objaśniono w punkcie lit. b, niniejszy punkt poprzedzającym.

14. Aby kontrybuenci wiedzieli, ile płacić mają podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu kazała sporządzić, na zasadzie otrzymanych od Wójtów gmin i Magistratów miast, szczegółowych spisów, sprawdzonych w rachubie, ogólne dla każdej gminy i dla każdego miasta spisy przedmiotów, do których pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej jest przywiązany, z wyrachowaniem w tychże spisach, ile, od ilu, i od jakich przedmiotów wynosi płaconym być mający podatek podymnego w połączeniu z opłatą szarwarkową. W spisach tych, wykazani są kontrybuenci tak pojedynczo, lub razem, jak pojedynczo lub razem podatek podymnego i opłatę szarwarkową stosownie do przepisu Artykułu 3 Ustawy, wyżej objaśnionego, wnosić będą. W tychże spisach ogólnych, mianowicie w rubryce na uwagi zostawionej, w niektórych i na inném miejscu, wymienione są omyłki, o ile takowe wykryły się przy sprawdzeniu spisów szczegółowych, otrzymanych od Wójtów gmin i Magistratów miast, i o ile mają wpływ na zmianę ilości lub jakości przedmiotów. Poprawiono je zaraz w spisach szczegółowych, a w ogólnych o które tu idzie, zastosowano do uczynionych poprawek wyrachowanie ilości płacić się mającego podatku podymnego i opłaty szarwarkowej. W których spisach szczegółowych niedostrzeżono pomyłek, niemasz ich témsamém wymienionych i w spi-

найдено ошибокъ, поэтому нѣтъ ихъ и въ сихъ послѣднихъ переписяхъ.

15. Упомянутыя въ предыдущемъ пунктѣ общія переписи препровождаются отдѣльно къ войтамъ гминъ и въ городовые Магистраты чрезъ Уѣздныхъ Начальниковъ и непосредственно въ Магистратъ города Варшавы. Уѣздные Начальники, по полученіи таковыхъ переписей, передаютъ оныя немедленно подлежащимъ гминнымъ войтамъ и въ городовые Магистраты; войты же гминъ и Магистраты, на основаніи этихъ переписей и сообразно отмѣченнымъ въ нихъ, упомянутымъ выше, ошибкамъ, обязаны сдѣлать соотвѣтственные исправленія этихъ ошибокъ въ подробныхъ вѣдомостяхъ, на мѣстѣ находящихся, и засимъ, согласно росписи окладамъ и изложеннымъ, въ настоящемъ распоряженіи, наставленіямъ, внесутъ въ эти подробныя вѣдомости, по всѣмъ статьямъ оныхъ, количество причитающейся къ ежегодному взносу подымной подати и шарварковаго сбора; въ тѣхъ же мѣстахъ, а въ особенности въ деревняхъ, въ коихъ находится болѣе одного плательщика, вносящаго особо подымную подать съ шарварковымъ сборомъ, слѣдуетъ причитающійся съ каждого плательщика взносъ сложить отдѣльно и въ концѣ подвести общій итогъ. Итогъ этотъ, равно какъ и количество денегъ, причитающихся съ каждого плательщика, производящаго взносы особо, должны соотвѣтствовать итогу и количеству денегъ, показаннымъ въ общей переписи.

Еслибы однако, чего, по всей вѣроятности не будетъ, оказалась разность, — въ такомъ случаѣ, впредь до дальнѣйшаго распоряженія, слѣдуетъ считать обязательными цифры, изображенныя въ общей переписи, и согласно этимъ цифрамъ плательщики должны производить взносы подымной подати и шарварковаго сбора; объ устраненіи же сей разности представляютъ на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства: Варшавскій городской Магистратъ — непосредственно, а Магистраты прочихъ городовъ и войты гминъ — чрезъ Уѣздныхъ Начальниковъ и Губернскія Правленія.

sach ogólnych, ułożonych na takich bezomyłkowych szczegółowych spisach.

15. Spisy ogólne, w poprzedzającym punkcie opisane. przesłane zostają osobno za pośrednictwem Naczelników Powiatowych Wójtom gmin i Magistratom miast, a Magistratowi miasta Warszawy bezpośrednio. Naczelnicy Powiatowi, za otrzymaniem takowych spisów, prześlą je niezwłocznie właściwym Wójtom gmin i Magistratom miast, zaś Wójci i Magistraty, na zasadzie tychże spisów, jeśli w nich znajdują się wymienione omyłki, takowe najprzód w spisie szczegółowym, który na gruncie pozostał, poprawią, następnie zaś, wypełnią tenże spis szczegółowy we wszystkich jego pozycjach ilością roczną opłacać się mającego podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, trzymając się taryf i objaśnień w niniejszym rozporządzeniu udzielonych; a gdzie, we wsiach mianowicie, jest więcej niż jeden kontrybuent, podatek podymnego i opłatę szarwarkową osobno płacić mający, tam zasummują oddzielnie należność od każdego kontrybuenta przypadającą i na końcu zbiorą te należności w ogół. Tak ten ogół, jak i zasummowanie należności od osobno płacić mających kontrybuentów przypadające, powinny okazać się zgodnemi w liczbach swoich z podobnymże ogółem, i z podobnemiz należnościami, w spisach ogólnych wykazanemi. Gdyby wszakże, czego najpodobniej niebędzie, miały się okazać różnice, w takim przypadku, liczby w spisach ogólnych zamieszczone, należy uważać tymczasem za obowiązujące, i podług nich płaconym być ma przez kontrybuentów podatek podymnego i opłata szarwarkowa, zaś względem zniesienia różnic, ma być uczynione przedstawienie, przez Magistrat miasta Warszawy bezpośrednio do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, a przez Magistraty innych miast i przez Wójtów gmin, do Naczelników Powiatowych, którzy odniosą się do Rządów Gubernialnych, a te do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu po decyzję.

16. По заповненіи подробных вѣдомостей, предписанномъ предыдущимъ пунктомъ, Магистратъ города Варшавы и войты тѣхъ гминъ, въ коихъ находятся болѣе одного плательщика, вносящаго особо подымную подать и шарварковый сборъ, заготовляютъ выписки изъ общихъ переписей и таковыя выписки, съ показаніемъ въ оныхъ предметовъ обложенныхъ податями и годового оклада сихъ податей, за надлежащимъ подписаніемъ, съ приложеніемъ печати, вручаютъ каждому изъ плательщиковъ.

Подобныя выписки для крестьянъ вручаются солтысамъ, и, кромѣ того, войты гминъ поставляютъ въ извѣстность крестьянъ, по признанному ими самоудобнѣйшему способу: о количествѣ, порядкѣ и срокахъ взноса сказанныхъ податей. Городовые Магистраты, кромѣ Варшавскаго, составляютъ именной списокъ плательщиковъ, обязанныхъ вносить подымную подать и шарварковый сборъ, съ показаніемъ въ ономъ предметовъ, обложенныхъ помянутыми податями; каковой списокъ циркулярно сообщаютъ плательщикамъ и, вмѣстѣ съ тѣмъ, поставляютъ ихъ въ извѣстность о срокахъ и порядкѣ платежа причитающихся съ нихъ взносовъ. Если кто либо изъ плательщиковъ пожелаетъ имѣть для себя особый такой списокъ, то желаніе его должно быть исполнено, но только можно это сдѣлать въ удобное для сего время; изъ чего слѣдуетъ, что неснабженіе просителя таковымъ спискомъ тотчасъ, не приостанавливаетъ взиманія податей, коль скоро списокъ этотъ былъ сообщенъ циркулярно. Плательщикамъ помянутыхъ податей, какъ во всѣхъ городахъ, такъ и въ сельскихъ гминахъ, дозволяется разсматривать, буде пожелаютъ, въ канцеляріяхъ городскихъ Магистратовъ и гминныхъ войтовъ, поименованныя подробныя вѣдомости, по статьямъ, къ нимъ относящимся, и даже общія переписи, по мѣрѣ показанія въ оныхъ этихъ статей отдѣльно.

17. По исполненіи всего изложеннаго въ предыдущихъ двухъ пунктахъ, общія переписи и подробныя вѣдомости слѣдуетъ тщательно хранить при дѣлахъ мѣстныхъ войтовъ гминъ и городскихъ Магистратовъ.

16. Po zapełnieniu spisów szczegółowych, w poprzedzającym punkcie przepisaniem, Magistrat miasta Warszawy i Wójei tych gmin, w których jest więcej niż jeden kontrybuent, podatek podymnego i opłatę szarwarkową osobno płacić mający, poczynią dla tychże kontrybuentów wypisy ze spisów ogólnych, wskazujące, od jakich przedmiotów i wiele rocznie płacić mają, i takowe wypisy, podpisem swoim i pieczęcią opatrzone, każdemu doręczą.

Dla włościan wypisy te na ręce Sołtysów dane być mają, a prócz tego, Wójei gmin podadzą, w sposób, jaki za najdogodniejszy osadzą, dla wiadomości włościan, ile każdy z nich, w jakim porządku i terminach, rzeczzone wyżej podatki płacić ma. Magistraty innych miast, prócz Warszawy, sporządzą wykaz imienny obowiązanych płacić podymne i opłatę szarwarkową, z wyszczególnieniem oraz przedmiotów, do których pobór tych podatków jest przywiązany, i takowy, sposobem okólnika, kontrybuentom tym zakomunikują, wskazując im oraz termina i sposób, w jakim płacić mają. Gdyby który z nich żądał oddzielnego dla siebie, podobnego jak wyżej, wypisu, żądaniu temu ma się stać zadość, a tylko można to uczynić w czasie do tego sposobnym; zacząć idzie, że nieudzielenie zaraz takowego wypisu, niebędzie stanowić przeszkody do poboru, skoro pomieniona wyżej komunikacya dopełnioną zostanie. Płacącym rzeczzone podatki, tak we wszystkich miastach, jak i w gminach wiejskich, wolno jest, gdy zechcą, przejrzeć w kancelaryach Magistratów swych miast i Wójtów swych gmin, co do pozycji ich dotyczących, spisy szczegółowe zapełnione, a nawet spisy ogólne, o ile w nich pozycye te oddzielnie są wykazane.

17. Po dopełnieniu tego, co w poprzedzających dwóch punktach wskazano, spisy ogólne należy zachowywać starannie, obok spisów szczegółowych, w aktach miejscowych Wójtów gmin i Magistratów miast.

18. Взиманіе въ городѣ Варшавѣ подымной подати и шарварковаго сбора производится въ совокупности въ кассѣ казенныхъ доходовъ, при Магистратѣ состоящей, съ выдачею оную окончательныхъ квитанцій. Въ прочихъ городахъ подати эти взимаются мѣстными городскими кассами, съ роспискою въ книжкахъ или съ выдачею отдѣльной квитанціи, сообразно существующему порядку; собранные же этими кассами деньги вносятся въ уѣздныя Казначейства, а сими послѣдними, въ полученіи оныхъ, выдаются помянутымъ кассамъ общія для цѣлаго города квитанціи. Въ случаѣ, еслибы въ которомъ либо изъ сихъ городовъ не было особаго кассира съ залогомъ, или еслибы даже онъ и былъ, предоставляется жителямъ, въ видахъ охраненія себя отъ убытковъ, изыскать и привести въ исполненіе, съ разрѣшенія Магистрата или подлежащаго Уѣзднаго Начальника, иной порядокъ взиманія сказанныхъ податей; ибо казна не принимаетъ на себя отвѣтственности за внутренний въ городахъ порядокъ взиманія этихъ податей.

Въ тѣхъ сельскихъ гминахъ, въ коихъ находится нѣсколько плательщиковъ, вмѣстѣ вносящихъ подымную подать и шарварковый сборъ въ Уѣздныя Казначейства, изысканіе мѣръ къ частному взиманію этихъ податей или сохраненіе существующаго по этому порядка предоставляется самимъ плательщикамъ, подъ собственною ихъ отвѣтственностію.

VI. Объ увеличеніи и уменьшеніи количества подымной подати и шарварковаго сбора при взиманіи оныхъ.

Предметы, подлежащіе подымной подати и шарварковому сбору, непостоянны, то есть подвергаются измѣненіямъ, какъ по количеству, такъ и по качеству своему. Сообразно симъ измѣненіямъ предметовъ, измѣняется также и окладъ взимаемыхъ съ нихъ податей, т. е. онъ увеличивается или уменьшается; для устраниенія же лишняго затрудненія плательщикамъ и казѣ,

18. W mieście Warszawie, podatek podymnego i opłata szarwarkowa, od kontrybuentów pobierane będą łącznie obadwa, do Kasy dochodów Skarbowych i przez nią ostatecznie kwitowane. W innych miastach, pobierać je będą kassy tychże miast, tudzież kwitować płacących w książeczkach lub osobno, stosownie do zaprowadzonego porządku, a zebrane pieniądze wносить do Kass Skarbowych, i otrzymywać od nich ogólne dla całego miasta kwity. W którémby z tych miast nie było oddzielnego kassyera kaucjonowanego, a nawet tam gdzie on jest, wolno jest mieszkańcom obmyśleć inny, zabezpieczający ich od straty, środek poboru rzeczonych podatków, i takowy, za przychyleniem się swego Magistratu lub Naczelnika właściwego Powiatu, wykonywać, Skarb bowiem za wewnętrzny w mieście pobór odpowiedzialności na siebie nie przyjmuje.

W gminach wiejskich, tam, gdzie więcej niż jeden kontrybuentów, płacących podatek podymnego i opłatę szarwarkową, razem podatki te do Kass Skarbowych wносить będą, obmyślenie środka wewnętrznego poboru tychże podatków, lub zachowanie tego, co by już istniało, pozostawia się także samym płacącym, na ich własną odpowiedzialność.

VI. O zwiększaniu się i zmniejszaniu ilości podatku podymnego i opłaty szarwarkowej przy ich poborze.

Przedmioty, do których pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej przywiązany został, są ruchome, to jest, ulegające zmianom tak co do swęj ilości, jak i co do swęj jakości. Za temi zmianami postępować musi także i pobór rzeczonych podatków, to jest zwiększać lub zmniejszać swe liczby; aby zaś to zwiększanie lub zmniejszanie nieutrudzało zbyt znacznie i kontrybuentów i Władzy

въ томъ случаѣ, еслибы это увеличеніе или уменьшеніе окладовъ было дѣлаемо при каждомъ измѣненіи количества и качества предметовъ, по ст. 4 Положенія опредѣлено: что, какъ то, такъ и другое будетъ дѣлаемо лишь по истеченіи каждаго пятилѣтія; и то не только соразмѣрно прибыли или убыли предметовъ, обложенныхъ означенными податями, но и въ случаѣ обращенія городовъ въ селенія и наоборотъ, равно въ случаѣ перехода городовъ 4 и 5 въ высшіе разряды, или сихъ послѣднихъ въ низшіе. Также опредѣляется, что первый пятилѣтній періодъ будетъ считаться съ того перваго срока взиманія означенныхъ податей, который наступитъ по введеніи въ дѣйствіе Положенія.

Въ развитіе сего правила, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства присовокупляетъ слѣдующія объясненія:

19. Все вышесказанное на счетъ перваго пятилѣтнаго періода, долженствующаго считаться съ перваго срока взиманія подымной подати и шарварковаго сбора, слѣдуетъ понимать въ томъ смыслѣ: что могущія случиться, начиная со дня переписи предметовъ по 17 (29) Февраля 1864 года включительно, перемѣны въ количествѣ и качествѣ предметовъ, обложенныхъ этими податями, будутъ имѣть вліяніе на увеличеніе или уменьшеніе оклада этихъ податей, — а не въ томъ, что увеличеніе или уменьшеніе податей послѣдуетъ единственно вслѣдствіе перемѣнъ, случившихся въ пятилѣтнемъ періодѣ съ 17 Февраля (1 Марта) 1859 по 17 (29) Февраля 1864 года. Отсюда явствуетъ, что перемѣны, о коихъ здѣсь идетъ дѣло, подходятъ подъ означенное правило, какъ равно и тѣ, кои могли бы случиться между числомъ переписи предметовъ, произведенной войтами гминъ и городскими Магистратами, и 17 (29) Февраля 1864 года, однимъ словомъ, всѣ безъ исключенія перемѣны. Однакоже это не можетъ относиться къ городамъ 1, 2 и 3 разрядовъ, въ коихъ подымная подать и шарварковый сборъ взимаются отъ дохода съ домовъ и строеній, потому что, согласно инструкции № 3, въ перепись вносится тотъ доходъ съ домовъ, какой будетъ

Скарбовѣй, gdyby za każdą zmianą ilości i jakości przedmiotów następować miało, przepisano w art. 4m Ustawy, iż jedno i drugie następować będzie tylko po upływie każdych lat 5, a to nie tylko w miarę przybywających i ubywających przedmiotów opodatkowanych, ale i w przypadku przemiany miast na wsie i nawzajem, tudzież w przypadku przejścia miast 4° i 5° rzędu do rzędów wyższych i nawzajem. Przepisano oraz, iż pierwszy 5-letni okres, liczyć się ma od włącznie najpierwszej raty poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, po wprowadzeniu Ustawy w wykonanie przypaść mającej.

W rozwinięciu tego przepisu, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu domieszcza następujące objaśnienia:

19. To co powiedziano, jak wyżej, o pierwszym 5-letnim okresie, od najpierwszej raty poboru podymnego i opłaty szarwarkowej liczyć się mającym, rozumieć się ma tak: iż zmiany w ilości i w jakości przedmiotów opodatkowanych, poczynając od dnia spisania przedmiotów, aż do włącznie dnia 17 (29) Lutego 1864 r. wydarzyć się mogące, wpływać będą na zwiększenie lub zmniejszenie ilości rzeczonych podatków, nie zaś tak: iż te jedynie z pośród zmian takowych, zwiększenie lub zmniejszenie powodować będą, które w okresie lat 5, od dnia 17 Lutego (1 Marca) 1859 r. do 17 (29) Lutego 1864 r. upłynionych, wydarzyć się mogą. Ztąd wynika, iż zmiany o które tu idzie, podchodzą pod powyższy przepis, i te, które wydarzyłyby się między datą spisania przedmiotów przez Wójtów gmin i Magistraty miast dokonanego, a między datą 17 (29) Lutego 1864 roku, słowem bez wyjątku wszystkie. Nie może się to wszakże ściągać do miast 1°, 2° i 3° rzędu, w których podatek podymnego i opłata szarwarkowa, od dochodu z domów i zabudowań są pobierane; tam bowiem, jaki będzie dochód w dniu 19 Lutego (1 Marca) 1864 r., równie jak po upływie każdego następnego potem 5-letniego okresu, taki spíše się na nowo w spo-

въ 19 день Февраля (1 Марта) 1864 года, равно какъ и по истеченіи каждаго слѣдующаго пятилѣтняго срока. Тѣ дома и строенія сихъ городовъ, по коимъ не окажется такого дохода, половина коего доставила бы на подымную подать и шарварковый сборъ столько, сколько, сообразно росписи, составляетъ годовой окладъ тѣхъ же податей съ жилыхъ домовъ и строеній промышленныхъ заведеній въ городахъ 4 и 5 разрядовъ, будутъ подчинены, какъ и нынѣ, окладу, установленному для вышесказанныхъ домовъ въ городахъ 4 и 5 разрядовъ. Переписи, о коихъ идетъ рѣчь, доставляются въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства: Варшавскимъ городовымъ Магистратомъ—непосредственно, Магистратами же городовъ 2 и 3 разрядовъ—черезъ подлежащихъ Уѣздныхъ Начальниковъ.

20. Гминные войты и Магистраты городовъ 4 и 5 разрядовъ отмѣчаютъ на листахъ бумаги, долженствующихъ быть присоединенными къ переписи предметовъ, находящейся на мѣстѣ, всѣ перемѣны, происшедшія въ количествѣ и качествѣ предметовъ, подлежащихъ подымной подати и шарварковому платежу, вслѣдъ за наступленіемъ каждой перемѣны, съ изложеніемъ притомъ повода оной. На основаніи этихъ отмѣтокъ, составляются по истеченіи каждаго пяти лѣтъ и представляются подлежащимъ Уѣзднымъ Начальникамъ вѣдомости прибывшимъ или убывшимъ, въ продолженіе истекшаго пятилѣтія, предметамъ, обложеннымъ подымною податю и шарварковымъ сборомъ, съ объясненіемъ причинъ прибыли или убыли помянутыхъ предметовъ и съ указаніемъ, въ отношеніи убывшихъ предметовъ, тѣхъ статей переписи, по которымъ воспослѣдовала эта убыль; что касается прибывшихъ предметовъ, то указаніе статей переписи необходимо въ томъ лишь случаѣ, если напр. возлѣ жилаго дома или строенія промышленнаго заведенія прибудетъ, въ той же собственности, другой домъ или подобное строеніе, или же если крестьянская усадьба, по случаю прибавленія къ оной земли, перейдетъ изъ низшаго въ высшій разрядъ; такъ какъ само собою разумѣется, что къ прибыли и убыли предметовъ, подлежащихъ подымной подати и шар-

сѳбъ Инструкцыя Nr. 3 przepisany. Ktѳre domy i zabudowania w tych miastach, nieokaza siѳ mieѳ dochodu tyle, izby poowa onego dała na podatek podymnego i opłatę szarwarkowā tyle, ile roczna stopa tychże podatkѳw od domѳw mieszkalnych i zabudowań przemyslowych, w miastach 4° i 5° rzędu pobieraѳ siѳ majācych, według taryfry wynosi, te podciagnięte będa, tak jak obecnie, pod stopę dla rzeczonych dopiero domѳw miast 4° i 5° rzędu postanowionā. Spisy, o ktѳrych tu mowa, Magistrat miasta Warszawy Kommissyi Rządowej Przychodѳw i Skarbu bezpośrednio, a Magistraty innych miast 2° i 3° rzędu, Naczelnikom włāciwych Powiatѳw podawaѳ będa.

20. Wѳjci gmin i Magistraty miast 4° i 5° rzędu, wydarzane zmiany w iloścѳ i jakoścѳ przedmiotѳw do ktѳrych pobѳr podatku podymnego i opłaty szarwarkowej jest przywiāzany, notowaѳ będa na arkuszach papieru, do spisu przedmiotѳw, na gruncie pozostawionego, przyłāczyѳ siѳ majācych, a to zaraz po wydarzeniu kaųdej takowej zmiany, i wraz z objaśnieniem wypadku, ktѳry do niѳj dał powѳd. Na zasadzie takowego notowania, po upływie kaųdego 5-lecia, sporządzaѳ będa i Naczelnikowi włāciwego Powiatu podawaѳ wykazy przybyłych lub ubyłych w ciāgu upłynionego pięciolecia przedmiotѳw, podymnem i opłatā szarwarkowā opodatkowanych, a to z objaśnieniem powodѳw przybytku ich lub ubycia, zaś co do ubyłych, jeszcze i z powołaniem siѳ na pozycyā spisu, pod ktѳrā ubytek nastāpił; co do przybyłych, powołanie to potrzebnѳm będzie w takim tylko razie, jeśli naprzykłaд obok domu mieszkalnego lub budowli przemyslowej, w tѳj samej posiadłoścѳi, przybędzie drugi dom lub budowla takāż, albo teų siedziba włōcianka, przez przydanie jѳj gruntu, przejdzie z niųszej do wyųszej klasy, albowiem, pod przybytki i ubytki przedmiotѳw, do ktѳrych pobѳr podatku podymnego i opłaty szarwarkowej jest przywiāzany, naleųā, jak z natury rzeczy wynika, takųe i zmiany w klassach siedzib włōciankich. Opuszczenie przez włōcianina

варковому сбору, принадлежать также и перемены, происшедшія въ разрядахъ крестьянскихъ усадебъ. Оставленіе крестьяниномъ его усадьбы не составляетъ убыли оной, ибо остается земля, и пользующійся ею обязанъ вносить причитающіяся съ оной казенныя подати. Что касается прибыли и убыли жилыхъ домовъ и строеній промышленныхъ заведеній въ тѣхъ мѣстахъ, въ коихъ съ нихъ взимается подымная подать и шарварковый сборъ, — не подлежатъ зачету къ прибывшимъ такіе, которые, хотя и вновь построены (т. е. не на мѣстѣ разрушившихся или сгорѣвшихъ, либо перенесенныхъ изъ другихъ мѣстъ или имѣющихъ замѣнить уничтоженные въ другихъ мѣстахъ), но во время истекающаго пятилѣтняго періода еще не заняты и никто ими не пользуется; къ числу же убывшихъ домовъ нельзя относить такихъ, кои лишь временно не заняты — либо стоятъ опустѣвшими, или въ слѣдствіе предпринятой либо производящейся уже передѣлки и починки, или же по случаю предположенной переноски этихъ строеній въ другія мѣста, и т. п., или, наконецъ, по поводу слишкомъ возвышенной цѣны найма, но которыя, послѣ окончанія предположенныхъ починковъ, или вслѣдствіе уменьшенія наемной цѣны, будутъ обратно заняты либо употреблены. То же самое должно разумѣть и о сгорѣвшихъ городскихъ домахъ и строеніяхъ промышленныхъ заведеній, если вмѣсто нихъ въ теченіе оканчивающагося пятилѣтія строятся новые или починаются недогорѣвшіе.

Обязанность отмѣчать перемены и доставлять выше требуемую вѣдомость прекращается, коль скоро селеніе обращается въ городъ или въ торговый выселокъ и на оборотъ, а также въ случаѣ перехода городовъ 4 и 5 въ высшіе, или сихъ послѣднихъ въ низшіе разряды; но въ замѣтъ сего слѣдуетъ, по истеченіи пятилѣтія, изготовить, соотвѣтственно подлежащей инструкціи, новую перепись таковыми предметамъ, по той причинѣ, что обложенные этими податями предметы измѣняются во всякомъ изъ вышеказанныхъ случаевъ, т. е. если селеніе обращается въ городъ или торговый выселокъ, то взиманіе подымной подати и шарварковаго сбора уже должно производиться не съ крестьянскихъ

свѣй сѣдзибы, не jest убыткіемъ сѣдзибы, gdyż grunt zostaje, i kto go używa, ten do płacenia podatków Skarbowych, z niej przypadających, jest obowiązany. Co do przybytku i ubytku domów mieszkalnych i budowli przemysłowych tam, gdzie podatek podymnego i opłata szarwarkowa z nich pobierana być ma, nie mają być uważane za przybywające te, które lubo stawiane są nowo, (to jest, nie na miejscu upadłych lub pogorzałych, ani sposobem przenoszenia ich z innego miejsca, albo sposobem zastąpienia tych, które w inném natomiast miejscu są znoszone), jednak podczas kończącego się 5-lecia nie są jeszcze zamieszkiwane lub używane; nie mają zaś być uważane za ubywające te, które staną się tylko czasowo niezamieszkałymi lub opuszczonemi, jako to z powodu przedsięwziętej i dokonywanej już restauracyi, reparacyi, przenoszenia ich w inne miejsce, i t. p.; lub z powodu wygórowanej ceny najmu, lecz które, po ukończeniu tego, co względem nich przedsięwzięto, lub po umiarkowaniu ceny najmu, będą dalej zamieszkiwane lub użytkowane. Toż samo rozumieć się ma o domach miejskich i budowlach przemysłowych zgorzałych, jeśli na miejscu ich podczas kończącego się 5-lecia stawiane są już nowe, lub restaurują się niedopalone zgłiszczą.

W razie przemiany wsi na miasto, lub na osadę targową i na odwrót, tudzież w razie przejścia miasta 4° i 5° rzędu do rzędu wyższego i na odwrót, w razie przejścia miasta 1°, 2° i 3° rzędu do 4° lub 5°, ustaje obowiązek notowania zmian i podawania żądanych powyżej wykazów; lecz natomiast, sporządzony ma być z upływem 5-lecia nowy spis przedmiotów, według właściwej dla przypadku Instrukcyi, a to z przyczyny, iż przedmioty opodatkowane zmieniają się w każdym z powyższych przypadków, to jest: gdy wieś zamieni się na miasto lub osadę targową, podatek podymnego i opłata szarwarkowa, już nie od siedzib włościańskich, lecz od domów pobierana będzie, i na odwrót; gdy miasto 4° i 5°

усадебъ, но съ домовъ, и на оборотъ; равнымъ образомъ, если городъ 4 и 5 разряда будетъ перечисленъ въ разрядъ высшій, то подати сии будутъ причитаться уже не съ жилыхъ домовъ и строеній промышленныхъ заведеній, но отъ дохода съ домовъ, и на оборотъ.

21. Для того, чтобы на будущее время имѣть основаніе къ показанію дохода отъ найма цѣлыхъ домовъ или квартиръ въ оныхъ, въ городахъ 1, 2 и 3 разрядовъ, владѣльцы домовъ и строеній должны, по возможности, стараться заключать письменныя на этотъ наемъ условія.

22. Для представленія, согласно правиламъ, изложеннымъ въ предыдущихъ 19 и 20 пунктахъ, вѣдомостей о имѣющихъ прибыть или убыть, въ теченіе пятилѣтнихъ періодовъ, предметахъ, обложенныхъ подымною податью и шарварковымъ сборомъ, назначаются слѣдующіе сроки:

Такъ какъ каждый изъ вышесказанныхъ пятилѣтнихъ періодовъ будетъ истекать 16 (28) Февраля,—само собою разумѣется, въ томъ году, въ которомъ окончится пятый по порядку годъ; то и помянутые сроки начинаются 17 Февраля (1 Марта) по истеченіи каждаго пятилѣтія и продолжаются:

- a) для Варшавскаго городского Магистрата 4 мѣсяца;
- b) для прочихъ городскихъ Магистратовъ и войтовъ гминъ 2 мѣсяца.

Въ теченіе каковыхъ сроковъ обязаны представить свои вѣдомости и переписи: Варшавскій городской Магистратъ—непосредственно въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, а Магистраты прочихъ городовъ и войты гминъ—Уѣзднымъ Начальникамъ.

Доставленные городскими Магистратами и войтами гминъ вѣдомости прибывшимъ и убывшимъ предметамъ, вмѣстѣ съ новою переписью оныхъ, Уѣздные Начальники должны представить въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства въ теченіе одного мѣсяца. Новыя переписи слѣдуетъ изготавлять по городу Варшавѣ въ 2-хъ, а по прочимъ городамъ и гминамъ

рѣду перейдѣе до рѣду вышсего, податки те, жуз не од домовъ mieszkalnych i budowli przemysłowych, lecz od dochodu do poboru przypadną i na odwrót.

21. Ażeby na przyszłość była podstawa do wykazywania dochodu z najmu całych domów i zabudowań lub lokali w nich, w miastach 1°, 2° i 3° rzędu, właściciele domów i zabudowań, umowy o ten najem starać się będą, o ile się tylko da, na piśmie zawierać.

22. Do podawania wykazów przybyć mających lub ubywających w ciągu 5cio letnich okresów, podymném i opłatą szarwarkową opodatkowanych przedmiotów, o których to wykazach i spisach w poprzedzających punktach 19 i 20 zamieszczono przepis, naczynają się następujące terminy:

Ponieważ 5cio letnie okresy, o jakich wyżej mowa, upływać będą, każdy z dniem 16 (28) Lutego, ma się rozumieć w tym roku, w którym piąty z kolei rok ukończy się, przeto i terminy dopiero rzeczony, od dnia 17 Lutego (1 Marca) po upływie każdego pięciolecia poczynąć się będą, i trwać mają:

- a) dla Magistratu miasta Warszawy—miesiące 4;
- b) dla Magistratów innych miast i dla Wójtów gmin—miesiące 2;

w ciągu których to terminów, Magistrat miasta Warszawy—Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu bezpośrednio, a Magistraty innych miast i Wójci gmin—Naczelnikom Powiatów, wykazy i spisy swoje podawać obowiązani.

Naczelnicy Powiatowi, otrzymane od Magistratów miast i Wójtów gmin wykazy przybyłych i ubytych przedmiotów, tudzież nowe spisy, przesyła Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu w ciągu jednego miesiąca.

Nowe spisy mają być co do miasta Warszawy w 2ch, a co do reszty w 4ch egzemplarzach sporządzane, z których jeden pozosta-

въ 4-хъ экземплярахъ, изъ коихъ Варшавскій городской Магистратъ оставляетъ одинъ экземпляръ при своихъ дѣлахъ, а другой представляетъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства; Магистраты же прочихъ городовъ и войты гминъ, по мѣрѣ обязанности ихъ составлять эти переписи сообразно смыслу настоящаго распоряженія, одинъ экземпляръ оставляютъ при дѣлахъ на мѣстѣ а 2, 3 и 4 экземпляры препровождаютъ къ Уѣзднымъ Начальникамъ, кои, оставивъ у себя одинъ изъ числа этихъ трехъ экземпляровъ, второй сообщаютъ Губернскому Правленію, а третій представляютъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, вмѣстѣ съ составленнымъ ими алфавитнымъ спискомъ гминъ и городовъ.

По тѣмъ городамъ или гминамъ, по коимъ въ продолженіе истекшаго пятилѣтія не послѣдовала никакая перемѣна въ предметахъ, обложенныхъ подымною податью и шарварковымъ сборомъ, городские Магистраты или гминные войты вмѣсто представленія вѣдомости либо переписи, въ составленіи коихъ не будетъ надобности, доносятъ подлежащимъ Уѣзднымъ Начальникамъ, въ означенный выше срокъ, о томъ, что перемѣны не было. Донесенія эти Уѣздные Начальники представляютъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, вмѣстѣ съ вѣдомостями и переписями, полученными отъ прочихъ гминъ и городовъ.

23. Такъ какъ, согласно предыдущему пункту, требуется нѣкоторое время для внесенія въ окладные листы перемѣнъ, могущихъ произойти въ цифрахъ подымной подати и шарварковаго платежа, сообразно прибыли и убыли предметовъ, то неперемѣннымъ послѣдствіемъ сего будетъ то, что взиманіе этихъ податей продолжаться будетъ безъ измѣненія окладовъ еще одинъ годъ, слѣдующій по истеченіи каждаго пятилѣтія, и результатъ этихъ перемѣнъ приведется въ дѣйствіе лишь со втораго наступающаго по очереди года.

не на gruncie, drugi Magistrat miasta Warszawy poda Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, zaś Magistraty innych miast i Wójtów gmin, o ile jedne i drudzy w duchu niniejszego rozporządzenia do sporządzenia takowych spisów obowiązani będą, podadzą drugi, trzeci i czwarty Naczelnikom Powiatów, którzy z tych 3ch: jeden u siebie pozostawia, drugi przesła Rządowi Gubernialnym, a trzeci Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu wraz ze specyfikacją nazwisk gmin i miast, alfabetycznie ułożoną.

Gdzieby żadna zmiana w przedmiotach, podymném i opłatą szarwarkową opodatkowanych, w ciągu upłynionego 5cio lecia niezaszła, Magistrat miasta lub Wójt gminy, w miejsce wykazu lub spisu, do sporządzenia którego materyału mieć niebędzie, doniesie Naczelnikowi właściwego Powiatu, w terminie wyżej oznaczonym: iż żadna zmiana nie miała miejsca, które to doniesienie Naczelnik Powiatu Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, obok wykazów i spisów, z innych gmin i miast otrzymanych, przesła.

23. Gdy według poprzedzającego punktu, potrzeba będzie pewnego czasu na wprowadzenie w etaty poborowe zmian cyfrowych, w podatku podymnego i opłacie szarwarkowej, wyniknąć mogących z przybyłych i ubyłych przedmiotów, przeto, idzie koniecznie za tém: iż pobór tych podatków trwać będzie jeszcze przez rok jeden, po upływie każdego 5cio lecia następujący, bez odmiany w liczbach, i dopiero od włączeniu roku z kolei drugiego, skutek zmian rzeczonych w wykonanie wejdzie.

VII. О могущихъ обнаружиться ошибкахъ въ составленной переписи предметовъ, подлежащихъ подымной подати и шарварковому сбору.

Для руководства при составлении переписей предметовъ, обложенныхъ подымною податью и шарварковымъ сборомъ, изданы подробныя инструкции съ надлежащими формами; тѣмъ не менѣе однако въ переписи эти могли вкрасться ошибки. Ошибки эти уже усмотрѣны при повѣркѣ числовыхъ выводовъ переписей нѣкоторыхъ городовъ и гминъ. Въ виду сего, по ст. 4-ой Положенія, опредѣлено, что ошибки подлежатъ исправленію независимо отъ пятилѣтнихъ періодовъ, о коихъ упоминается въ предыдущей Главѣ VI настоящаго распоряженія, для подачи же просьбъ о поправкѣ этихъ ошибокъ назначенъ плательщикамъ одинъ годъ, считая съ перваго срока взноса подымной подати и шарварковаго сбора, т. е. съ 17 Февраля (1 Марта) 1859 г.

Краткость времени не дозволила Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства подробно рассмотреть переписи, доставленныя Магистратами городовъ и воѣтами гминъ, и поэтому она ограничилась лишь провѣркою числовыхъ выводовъ оныхъ; нынѣ же приступаетъ къ надлежащему пересмотру этихъ переписей, для удостовѣренія: не окажется ли въ нихъ ошибокъ, кромѣ обнаруженныхъ при провѣркѣ помянутыхъ числовыхъ выводовъ по онымъ. Въ развитіе вышеприведеннаго, опредѣленнаго Положеніемъ правила объ этихъ ошибкахъ, Правительственная Коммисія Финансовъ присовокупляетъ слѣдующія объясненія:

24. Такъ какъ вышепрописанный годичный срокъ для подачи просьбъ о поправкѣ ошибокъ назначенъ единственно для плательщиковъ подымной подати и шарварковаго сбора, то изъ сего слѣдуетъ, что Финансовое вѣдомство не ограничено никакимъ срокомъ для исправленія приносящихъ Казнѣ убытокъ ошибокъ, которые могли бы быть когда либо обнаружены. Поэтому, въ случаѣ открытія, въ какое бы то ни было время, ошибокъ, приносящихъ Казнѣ убытокъ—или городскими Магистратами и гмин-

VII. О оmyлкахъ, jakie się wykryć mogą w dokonanych już spisach przedmiotów, do których pobór podatku podymnego i opłaty szarwarkowej jest przywiązany.

Lubo do spisania przedmiotów, podymném i opłatą szarwarkową opodatkowanych, wydane zostały dość szczegółowe Instrukcje z potrzebnemi wzorami, mogły się jednak wcisnąć do spisów omyłki. Jakoż, takowe dostrzeżone już zostały w spisach niektórych miast i gmin wiejskich, przy sprawdzeniu tychże spisów w rachubie. I dla tego to, przewidując je wcześniej Ustawa, przepisała w Artykule 4tym iż takowe mają być prostowane niezależnie od 5-letnich okresów, o jakich w poprzedzającym oddziale VI niniejszego rozporządzenia jest mowa, a do żądania aby sprostowane były, oznaczyła dla kontrybuentów czas jednoroczny, licząc od najpierwszej raty poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, czyli od dnia 17 Lutego (1 Marca) 1859 roku.

Krótkość czasu, niepozwoiliła Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu zrewidować ściśle otrzymanych od Magistratów miast i Wójtów gmin spisów, ograniczyła się więc na sprawdzeniu ich w rachubie, a teraz dopiero one rewidowane będą, dla przekonania się: czy niemasz więcej omyłek nad te, co się przy sprawdzeniu w rachubie wykryły. W rozwinięciu przepisu, który o nich Ustawa postanowiła, przywiedzionego już powyżej, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu udziela następujące objaśnienia:

24. Ponieważ tylko dla kontrybuentów podatek podymnego i opłatę szarwarkową płacić mających, oznaczony jest czas jednoroczny, wyżej określony, do wnoszenia żądań o sprostowanie omyłek, Władza Skarbowa nie jest więc ograniczoną żadnym terminem do prostowania tych, któreby się kiedykolwiek na niekorzyść Skarbu wykryć mogły. Czy to zatem same Magistraty miast i Wójcigmin, czy też Naczelnicy Powiatowi lub Rządy Gubernialne, dostrzegą w jakim bądź czasie, takie, na niekorzyść Skarbu, omył-

ными войтами, или же Уѣздными Начальниками, или, наконецъ, Губернскими Правленіями, къ обязанности всѣхъ этихъ управленийъ относится входить съ представленіями объ исправленіи оныхъ, а именно: гминные войты и городовые Магистраты, кромѣ Варшавскаго, представляютъ о томъ Уѣзднымъ Начальникамъ, Уѣздные Начальники Губернскимъ Правленіямъ, а сіи послѣдніе и Магистратъ города Варшавы—Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства.

25. Плательщики подымной подати и шарварковаго сбора съ письменными просьбами объ исправленіи ошибокъ обращаются въ мѣстные управления, въ продолженіе вышеозначеннаго годичнаго срока, а именно: по городамъ—въ Магистраты, а по селеніямъ—къ войтамъ гминъ. Сдѣланная на просьбѣ помѣтка о времени полученія оной будетъ служить доказательствомъ въ томъ, пропущенъ ли, или нѣтъ, назначенный для сего срокъ. Прошенія сіи войты гминъ и городовые Магистраты обязаны немедленно представлять, въ подлинникъ, по принадлежности, вмѣстѣ съ своимъ заключеніемъ и предположеніями, основанными на удостовѣреніи о дѣйствительности или несуществованіи ошибки. Само собою разумѣется, что войты гминъ, вносящіе за себя подымную подать и шарварковый сборъ, съ подобнаго рода прошеніями должны обращаться непосредственно къ Уѣзднымъ Начальникамъ. Прошенія эти Уѣздными Начальниками, по надлежащемъ удостовѣреніи ими изъ оныхъ и изъ объясненій въ томъ, что дѣйствительно произошла ошибка, представляются съ ихъ же заключеніями на счетъ исправленія оной въ Губернскія Правленія, сіи же послѣднія, равно какъ и Магистратъ города Варшавы, отсылаютъ въ Правительственную Комисію Финансовъ и Казначейства.

26. Выше было сказано, что Правительственная Комисія Финансовъ имѣетъ нынѣ заняться пересмотромъ доставленныхъ городовыми Магистратами и войтами гминъ переписей предметовъ, обложенныхъ подымною податью и шарварковымъ сборомъ. Въ случаѣ затѣмъ усмотрѣнія ошибокъ или встрѣтившихся недоу-

ки, obowiązkiemъ ихъ będzie czynić gdzie należy przedstawienie o ichъ sprostowanie, mianowicie: Wójei gmin i Magistraty miast, prócz Warszawy, do Naczelników Powiatowych, ci Naczelnicy do Rządów Gubernialnych, a te, i Magistrat miasta Warszawy—do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

25. Kontrybuenci podatek podymnego i opłatę szarwarkową płacący, mają swe żądania o sprostowanie omyłek w powyższymъ jednorocznymъ terminie wnosić do swychъ Władz miejscowych, mianowicie, w miastachъ do Magistratów, we wsiachъ do Wójtów gmin, a to na piśmie, którego data okazania w tychъ Władzach, czyli data takъ zwanęj prezentaty, stanowić będzie o uchybieniu lub nieuchybieniu terminu. Wójei gmin i Magistraty miast, mają obowiązekъ takowe żądania w oryginałachъ niezwłocznie gdzie zъ porządku należy zъ opinią swą i wnioskami, na przekonaniu się o omyłce lub że jęj niemaszъ opartemi, przedstawić. Ma się rozumieć, że Wójei gmin, będący sami kontrybuentami podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, zanosić będą swe powyższego rodzaju żądania bezpośrednio do Naczelników Powiatowych. Naczelnicy Powiatowi otrzymane żądania, po przekonaniu się zъ tychъ żądań i zъ objaśnień, że omyłka istotnie zaszła, przedstawiają swe wnioski o jęj sprostowanie Rządomъ Gubernialnym, a te, i Magistrat miasta Warszawy, Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

26. Wspomniało się wyżej: iż Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przystąpi teraz do rewizyjъ otrzymanychъ od Magistratówъ miast i Wójtów gmin, spisówъ przedmiotówъ podymnemъ i opłatą szarwarkową opodatkowanychъ. Jakіе więc omyłki, lub kwestye objaśnienia wymagające okażą się, względemъ takichъ Ma-

мѣный, потребныя по онымъ объясненія обязаны немедленно доставлять: Магистратъ города Варшавы—непосредственно, а Магистраты прочихъ городовъ и гминные войты—черезъ Уѣздныхъ Начальниковъ.

VIII. О льготахъ въ подымной подати и соединенномъ съ нею шарварковомъ сборѣ.

По ст. 5-ой Положенія, плательщикамъ подымной подати и шарварковаго сбора предоставляются всѣ льготы, присвоенныя доннымъ взносу казенныхъ податей, съ прибавленіемъ еще по сказанному двумъ податямъ того облегченія: что жители сельскіе, равно городскіе землепашцы, въ случаѣ подверженія произведеній ихъ земли какимъ либо бѣдствіямъ, если по сему поводу будетъ присуждена имъ льгота въ платежѣ другихъ податей, пользуются также льготою въ подымной подати и соединенномъ съ нею шарварковомъ сборѣ, въ продолженіе того же времени, на какое опредѣлена имъ льгота по другимъ податямъ. Къ этому Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства остается лишь присовокупить:

27. что коль скоро къ подымной подати и шарварковому сбору примѣнены тѣ льготы, которыя присвоены доннымъ другимъ податямъ, то и порядокъ допущенія сихъ льготъ долженъ быть тотъ самый, какой нынѣ существуетъ, какъ по настоящей подымной подати, такъ и по другимъ казеннымъ податямъ.

IX. О развитіи Положенія въ подробностяхъ и объ окончательномъ, сообразно оному, разрѣшеніи могущихъ встрѣтиться недоумѣній.

Предоставленное Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства ст. 7-ю Положенія развитіе онаго въ подробностяхъ исполняется настоящимъ распоряженіемъ; относительно

gistrat miasta Warszawy bezpośrednio, a Magistraty innych miast i Wójci gmin, za pośrednictwem właściwych Naczelników Powiatowych, o stosowne wyjaśnienia wezwani będą, i takowe jak najrychlej złożyć powinni.

VIII. O ulgach przynosić się mających w poborze podatku podymnego i opłaty szarwarkowej.

Artykuł 5 Ustawy zachowuje dla podatku podymnego i opłaty szarwarkowej wszelkie dotychczasowe ulgi w opłacie podatków Skarbowych przyznawane, z tém jeszcze nowém dla tych dwóch podatków dobrodziejstwem: iż mieszkańcy wsiów i mieszkańcy rolni miast, w razie doznanej w płodach rolniczych klęski losowej, gdy im z tego powodu przyznana będzie ulga w opłacie innych podatków, otrzymają także ulgę w podatku podymnego i opłacie szarwarkowej na taki sam czas, na jaki tamta przyznana im będzie. Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu pozostaje tylko nadmienić:

27. iż gdy zachowane są dla podatku podymnego i opłaty szarwarkowej też same dotychczasowe ulgi, których doznają inne podatki, to i sposób ich przyznawania zostaje dla nich ten sam, który dotąd się wykonywa, tak dla dotychczasowego podatku podymnego, jako i dla innych podatków Skarbowych, mających dla siebie zapewnione ulgi.

IX. O rozwinięciu Ustawy w szczegółach i stanowczém rozwiązaniu w jej duchu, wątpliwości powstawać mogących.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, upoważniona artykułem 7m Ustawy do jej rozwinięcia w szczegółach, dopełnia to niniejszém rozporządzeniem; co zaś do rozwiązywania wątpliwości,

же предоставленнаго ей также права разрѣшать недоумѣнія, симъ объясняется:

28. что еслибы или плательщики, или городовые Магистраты и войты гминъ, или наконецъ Уѣздные Начальники и Губернскія Правленія встрѣтили какое либо основательное недоумѣніе, въ особенности же — плательщики при взносѣ ими подымной подати и шарварковаго сбора, а вышесказанныя управления — при исполненіи ими развитыхъ настоящимъ распоряженіемъ правилъ Положенія; то за разрѣшеніемъ сихъ недоумѣній слѣдуетъ обращаться: плательщикамъ — въ городовые Магистраты и къ войтамъ гминъ, симъ послѣднимъ — къ Уѣзднымъ Начальникамъ, а Начальникамъ Уѣздовъ — въ Губернскія Правленія, кои уже, какъ равно и Магистратъ города Варшавы, входятъ съ представленіемъ по сему предмету въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства. Если же которое либо изъ упомянутыхъ управленій будетъ въ состояніи само разрѣшить представленное ему недоумѣніе, — въ такомъ случаѣ нѣтъ уже надобности обращаться, по тому же предмету, въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Варшава, 26 Іюля (7 Августа), 1858 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій въ Коммисіи Финансовъ,
Тайный Совѣтникъ (подписано) *Ленскій*.

№ 39,316.

Примѣчаніе 1. Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства 7 (19) Февраля 1862 года, за № 55379/23549, объяснено: что, для установленія подымной подати съ крестьянъ, къ земельному пространству каждой крестьянской усадьбы должны быть причисляемы въ соразмѣр-

до котораго также tym samym artykułem upoważnioną została, objaśnia:

28. że gdyby, bądź kontrybuenci, bądź Magistraty miast i Wójci gmin, bądź nakoniec Naczelnicy Powiatowi lub Rządy Gubernialne, powzięły jakąś uzasadnioną wątpliwość, mianowicie: kontrybuenci przy opłacie podatku podymnego i opłaty szarwarkowej, a Władze dopiero wymienione przy wykonywaniu przepisów Ustawy obecnym rozporządzeniem rozwiniętych, w takim razie, kontrybuenci—do Magistratów m. i Wójtów gmin, a ci—do Naczelników Powiatowych, Naczelnicy zaś Powiatowi—do Rządów Gubernialnych, a te i Magistrat miasta Warszawy—do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu po rozwiązanie udawać się mają. Jeśliby która z tych Władz pośrednich, mogła sama skutecznie przedstawioną sobie wątpliwość rozwiązać, odnosić się po jej rozwiązanie do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu niepotrzebuje.

w Warszawie, dnia 26 Lipca (7 Sierpnia) 1858 r.

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Skarbu,
Tajny Radca (podpisano) *Łęski*.

Nr. 39,316.

Uwaga 1. Pod dniem 7 (19) Lutego 1862 r. Nr. 55379/23549 Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu objaśniła: że do ustanowienia podatku podymnego włościańskiego, pastwisko wspólne włościańskie, ma być proporcjonalnie

ности состояція въ общемъ пользованіи крестьянъ пастбищныя мѣста.

Примѣчаніе 2. По выше сего приведенному въ главѣ: „Подать Ояра“, Высочайшему указу 30 Декабря (11 Января) 1864^{1/2} года, увеличены на 50% подымная подать и шарварковый сборъ, взимаемые какъ въ городахъ, такъ и съ господскихъ по деревнямъ домовъ, а равно съ домовъ приходскаго духовенства.

przyliczane do przestrzeni gruntu kaźdej osady włościańskiej.

Uwaga 2. Ukaz Najwyższy z dnia 30 Grudnia (11 Stycznia) 1864^{1/2} r. pomieszczony wyżej w tytule podatku ofiary, podwyższył o 50% podymne z szarwarkiem pobierane, tak z miast, jako też domów dworskich po wsiach i z domów probostw.

Чоповый сборъ и прежняя подать съ мельницъ.

Чоповый сборъ, называемый иначе шележнымъ, взимается въ части Царства, принадлежавшей прежде къ Великому Княжеству Литовскому. Сборъ этотъ производится на основаніи издавнаго въ 1775 году податнаго для сего края устава въ коемъ сказано:

№ 1.

Выписка изъ положенія объ установленіи сбора называемаго чоповымъ.

4., Устанавливается въ пользу казны чоповый (шележный) сборъ, въ соразмѣрности десятаго гроша отъ чистой прибыли изъ пропінанціи арендной, или содержимой въ дворовомъ шинкѣ, во всѣхъ вообще городахъ и селеніяхъ Нашихъ имѣній столовыхъ и издавна называемыхъ гиберновыхъ (*), равно имѣній духовныхъ и земскихъ, въ чемъ дополняется конституція 1766 года; въ главныхъ же городахъ воеводствъ, княжествъ и уѣздовъ, гдѣ старостамъ и воеводамъ не принадлежитъ доходъ съ виноку-

(*) Королевскія имѣнія, доходъ съ коихъ былъ предназначенъ на расквартированіе войскъ въ зимнее время.

Czopowe i młynowe dawne.

Czopowe zwane inaczej szelężnem pobiera się w części Królestwa należącej dawniej do Wielkiego Księstwa Litewskiego, a to na zasadzie wydanej w roku 1775 Ustawy o podatku w tym kraju, z której wyciąg jest następujący:

№ 1.

Wyciąg z Ustawy zaprowadzającej podatek zwany Czopowe.

Czopowe, szelężne w dziesiątym groszu od czystego zysku z propinacyi arendownej, lub dworskim szynkiem utrzymywanej, po wszystkich ogólnie miastach i wsiach dóbr Naszych stołowych, i dawniejszego tytułu hybernowych, takż duchownych i ziemskich, reasumując o tém konstytucją roku 1766, w miastach zaś stołecznych Województw, Księstw i Powiatów, gdzie Starostom i Wojewodom nie należy z arendy browarniej i szosu intrata, po-

ренной аренды и съ шоса, по принятому доселѣ обыкновенію, сборъ сей долженъ быть устроенъ Коммисією Финансовъ, согласно ея инструкціи.

Подать съ мельницъ взимается въ той же какъ и чоповый сборъ части края, на основаніи податнаго устава изданнаго въ 1776 году для Великаго Княжества Литовскаго. Въ уставѣ семъ сказано:

N° 2.

Выписка изъ положенія объ установленіи подати, называемой прежняя съ мельницъ.

Для усиленія средствъ казны въ нынѣшнихъ расходахъ, устанавливаются въ княжествѣ Литовскомъ слѣдующія подати:

4. Отъ всѣхъ мельницъ въ княжествѣ Литовскомъ, находящихся во владѣніи лицъ всякаго сословія и состоянія, устанавливается подать въ слѣдующемъ размѣрѣ: съ мельничнаго колеса на большой водѣ по десяти золотыхъ; на средней водѣ по восьми золотыхъ; на малой водѣ по шести золот.; съ колеса на самой мелкой водѣ по четыре золот.; въ городѣ Вильнѣ, гдѣ на большой водѣ находятся мельницы, приносящія значительные доходы, съ колеса по шестнадцати золотыхъ. Съ вѣтряныхъ мельницъ, во всемъ княжествѣ Литовскомъ, назначается подать по шести золот. съ камня, и таковая подать, наравнѣ съ прочими, въ два обыкновенные срока, по половинѣ въ каждый, должна быть вносима владѣльцами имѣній, подъ отвѣтственностію, сопряженною съ государственными податями, въ канцеляріи, находящіяся въ каждомъ воеводствѣ и уѣздѣ.

dług trwającego dotąd zwyczaju, egzakcyja przez Kommissyą Skarbową podług jej Instruktarza ma być uregulowana.

Młynowe pobiera się w tejże co i czopowe części kraju, na mocy Ustawy podatku nadanej w roku 1776 Wielkiemu Księstwu Litewskiemu. Wyciąg z tej Ustawy jest następujący:

N° 2.

Wyciąg z Ustawy zaprowadzającej podatek zwany Młynowe dawne.

Dla pomnożenia Skarbu publicznego w teraźniejszych ekspensach, aukcyi potrzebującego, następujące w Księstwie Litewskiem stanowimy podatki:

4. Od wszystkich młynów zbożowych w Księstwie Litewskiem a possessorów cujuscunque status et conditionis ustanawiamy podatek podług następującej klasyfikacyi, to jest: od koła na wielkiej wodzie po złotych dziesięć; od koła na średniej wodzie po złotych ośm; od koła na małej wodzie po złotych sześć; od koła na najmniejszej wodzie po złotych cztery; w mieście zaś Wilnie, że są na wielkiej wodzie wysoko intratne młyny, tedy od koła po złotych szesnaście, a z wietrznych młynów w całym Księstwie Litewskiem od każdego kamienia po złotych sześć naznacza się, który podatek równie z innemi dwoma zwykłemi ratami przez połowę w każdej, pod rygorem podatku publiczne warującym, do kancelaryów w każdym Województwie i Powiecie z młynów w nich sytuowanych, od possessorów dóbr wypłacany być ma.

Примѣчаніе. Чоповый сборъ и подать съ мельницъ взимаются совокупно въ Казначействахъ, на основаніи прежнихъ окладныхъ вѣдомостей, въ коихъ объ эти подати соединены; по-этому невозможно знать, кто именно платитъ одинъ чо-повый сборъ, а кто—одну подать съ мельницы, или же—кто платитъ объ подати.

Сборъ сказанныхъ двухъ податей производится лишь въ Августовской губерніи, за исключеніемъ Ложиженска-го уѣзда, и въ Люблинской губерніи, въ Бяльскомъ уѣздѣ.

Uwaga. Czopowe i młynowe pobiera się łącznie do Kass Skarbowych na podstawie dawnych rejestrów bierzych, w których oba-
dwa te podatki złączono.

Nie można więc wiedzieć, kto płaci tylko czopowe a kto tylko młynowe, lub też kto płaci jedno i drugie.

Pobór obudwóch tych podatków wykonywa się tylko w powiatach gubernii Augustowskiej, prócz Łomżyńskiego, i w gubernii Lubelskiej, w Powiecie Bialskim.

Канонъ съ мельницъ.

Въ Царствѣ Польскомъ взимаются въ казну разнаго рода подати съ мельницъ.

Съ однихъ мельницъ уплачивается подать офяра, съ другихъ поступаетъ сборъ, называемый прежній съ мельницъ; иныя же, состоящія въ казенныхъ имѣніяхъ, обложены лишь аренднымъ чиншемъ, а съ прочихъ, наконецъ, вносится подать называемая канонъ съ мельницъ. Сія послѣдняя подать установлена Прусскимъ правительствомъ; она называлась тоже и офярою. Отъ этой подати не изъяты также льсопильни, съ коихъ отъ каждой пилы, подобно тому какъ съ мельницъ, безъ различія свойства оныхъ, отъ каждаго постава, взимается канонная подать.

Главные по сему предмету постановленія суть слѣдующія:

Kanon z młynów.

Z młynów w Królestwie różnego rodzaju opłaty wnoszone są do Skarbu. Z jednych płaci się podatek ofiary, z innych młynowe dawne; inne znowu w dobrach Rządowych położone wnoszą tylko czynsz dzierżawny, inne nakoniec opłacają podatek zwany Kanon z młynów. Zaprowadził go Rząd Pruski, nazywając go także ofiarą, i niewyłączysz tartaków, od których też z każdej pily, jak z młynów wszelkiego rodzaju z każdego gangu, kanon jest pobierany.

Rozporządzenia główne w tym przedmiocie są następujące:

N° 1.

Предписаніе прусскаго министерства объ установленіи подати, называемой канонъ съ мельницъ.

(28 Декабря 1798 г.)

Изъ рапорта вашего отъ 4-го числа сего мѣсяца мы удостоверились, что управленіе имѣнія Князя Оранскаго Видзынь ходатайствовало о разрѣшеніи устроить двѣ вѣтряныя мельницы: одну въ Кѣбель и другую въ Швендтенъ; къ удовлетворенію каковой просьбы, по приведеннымъ вами причинамъ, мы не находимъ препятствія, но съ тѣмъ однако условіемъ, что управленіе сказаннаго имѣнія обязано уплачивать подать въ размѣрѣ напр. 3-хъ таллеровъ въ годъ, съ каждой мельницы.

Поэтому предлагаемъ вамъ сдѣлать соотвѣтственное соглашеніе, и какъ въ этомъ, такъ и въ другихъ подобныхъ случаяхъ, слѣдуетъ предварительно устанавливать имѣющую взиматься подать, въ размѣрѣ, сообразно обстоятельствамъ и ожидаемымъ доходамъ, отъ трехъ до пяти таллеровъ, и о послѣдующемъ намъ донести.

Берлинъ, 28 Декабря 1798 года.

(подписано) В. Воссъ.

N° 1.

Reskrypt ministeryalny pruski zaprowadzający podatek zwany Kanon z młynów.

(28 Grudnia 1798 r.)

Z raportu Waszego z dnia 4 b. m. przekonaliśmy się, że dominium Widzyn, Księcia Oranii, prosiło o udzielenie pozwolenia na założenie dwóch młynów wiatraków, jednego w Kiebel, drugiego w Schwendten, — i nie bylibyśmy przeciwni przychylić się, dla powodów przez Was przytoczonych, do tej prosby, pod warunkiem wszakże, że dominium zgodzi się na opłatę podatku w wysokości np. 3 talarów rocznie, od każdego młyna.

Przystapicie przeto do stosownych układów i tak w tym wypadku, jak w innych temu podobnych, uregulujecie poprzednio kwestyą uiszczać się mającego podatku, a to w wysokości, stosownie do okoliczności i spodziewanych zysków, od trzech do pięciu talarów, poczem odpowiedni raport złożycie.

Berlin, 28 Grudnia 1798 roku.

(podpisano) V. Voss.

N° 2.

Предписание прусскаго министерства относительно канона
съ мельницъ.

(27 Сентября 1805 г.)

Изъ рапорта вашего отъ 12 Юля сего года оказывается, что вами вѣрно понята наша мысль, объявленная въ предписаніи отъ 15 Мая сего же года, по предмету предположенной Г. Гняздовскимъ постройки вѣтряной мельницы въ принадлежащемъ ему имѣніи Центки, находящемся въ Липновскомъ округѣ. Значеніе этой мысли состояло въ томъ, что съ устройствомъ мельницъ упростится и обезпечится взиманіе подати офяры.

Получивъ 31 Юля сего года заключеніе Бѣлостокской Палаты, по предмету этой подати, мы постановили принять слѣдующія основанія:

1. Подать офяру слѣдуетъ установить предварительно устройства мельницы и опредѣлить размѣръ оной, по вниманію же къ данному разрѣшенію на постройку мельницы, освободить отъ взноса этой подати на три года; до истеченія же льготнаго срока, количество причитающейся подати показывать по росписи въ статьѣ сверхштатныхъ доходовъ.

2. Вообще слѣдуетъ обыкновенно назначать съ вѣтряной мельницы о двухъ поставкахъ подать офяру въ размѣрѣ 5 талеровъ, при 24-процентной подати.

3. Разрѣшить Палатамъ, въ видѣ изыятія, представлять къ назначенію высшей подати офяры, въ томъ случаѣ, если предложено будетъ устройство мельницы большаго размѣра, быть можетъ

N° 2.

Reskrypt Ministeryalny Pruski co do kanonu z młynów.

(d. 27 Września 1805 r.)

W raporcie Waszym, z dnia 12 Lipca r. b. dokładnie pojęliście myśl Naszą, objawioną w reskrypcie z dnia 15 Maja r. b. w przedmiocie zamierzonego przez P. Gniazdowskiego wybudowania młyna wiatraka w majątku swoim Cętki, Obwodu Lipnowskiego; myśl ta wyrażała, że przez zakładanie młynów, ściąganie ofiary uproszczonem i upewnionem zostaje.

Po otrzymaniu opinii w przedmiocie tego podatku od Białostockiej Izby, dnia 31 Lipca b. r., postanowiliśmy przyjąć następujące zasady:

1. Przedewszystkiem należy ustanowić ofiarę przed założeniem młyna; wysokość jej oznaczyć i na trzy lata wolne od poboru zezwolić, przy względzie na udzielone pozwolenie założenia młyna i do upływu tego terminu, kwotę ztąd pochodzącą stawiać w etacie przed linją.

2. W ogólności, przyjmować zwyczajnie, od młyna wiatraka o 2ch gangach, przy podatku 24%, ofiarę w wysokości pięciu talarów.

3. Izbowi dozwolić, sposobem wyjątkowym, przedstawiać do wyższej opłaty ofiary, jeżeli zamierzonym będzie założenie większego, może holenderskiego młyna, lub jeżeli ludność okoliczna, znacz-

Въ слѣдствіе чего симъ постановляется: что городскія мельницы, относительно офяры, сравниваются съ мельницами господскими, и что предписаніе отъ 27 Сентября минувшаго года, должно быть къ нимъ примѣняемо съ тою лишь разницею, что, вмѣсто установленной для мельницъ объ одномъ или двухъ поставкахъ платы 5 таллеровъ съ каждой, городскія мельницы подлежатъ обложению, согласно вашему либо Предсѣдателя Палаты Г. Брозевинза представленію, платою въ 2 таллера 45 гр. съ каждой.

Подать эту должень вносить городъ въ томъ случаѣ, если устройство мельницы послѣдовало на счетъ города и если обязательства по временному или безсрочному чиншевому контракту не отнесены къ третьему лицу.

Въ противномъ же случаѣ, подать должна быть уплачиваема владѣльцемъ мельницы.

Еслибы затѣмъ Бѣлостокскою Палатою былъ возбужденъ вопросъ о томъ: какъ поступать при опредѣленіи подати со вновь устраиваемыхъ водяныхъ мельницъ? то на этотъ случай постановляется: что и къ этимъ мельницамъ, не смотря на то, будутъ ли онѣ городскія, или господскія, слѣдуетъ примѣнять предписаніе отъ 27 Сентября минувшаго года; при чемъ не подлежитъ сомнѣнію то, что, согласно пункту 3-му сказаннаго предписанія, будетъ предложена вами офяра свыше 5 таллеровъ, коль скоро число поставовъ или чистый доходъ отъ сихъ водяныхъ мельницъ, превзойдетъ число поставовъ либо доходъ съ мельницъ въ-тряныхъ.

Инаго распоряженія не дѣлается, потому что основаніе, состоящее въ упрощеніи опредѣленія офяры, а также въ установленіи размѣра оной предварительно устройства мельницы и, въ обезпеченіе взиманія этой подати, равномерно относится, какъ къ водянымъ, такъ и къ въ-трянымъ мельницамъ. Кромѣ того, случаи устройства водяныхъ мельницъ будутъ рѣдки, такъ какъ слѣдуетъ отдавать преимущество постройкѣ въ-тряныхъ мельницъ, и не должно заботиться объ увеличеніи, но напротивъ объ уменьшеніи

Въ skutek tego, postanawia się niniejszém: iż młyny miejskie, co do podatku ofiary, zrównane są z młynami szlacheckimi, i że reskrypt z d. 27 Września r. z. z tą tylko zmianą, ma być do nich stosowanym, iż w miejsce ustanowionej dla młynów o jednym lub dwóch gangach, opłaty pięcio-talarowej od każdego, — młyny miejskie podlegać mają, stosownie do przedstawienia Waszego lub Prezesa Izby Pana Brozevińsa, opłacie po tal. 2 gr. 45 od każdego.

Podatek płacić winno miasto, jeżeli młyn na rachunek miasta wybudowanym został, a zobowiązania, w skutek czasowego lub wieczyste czynszowego kontraktu, nie przeszły na osobę trzecią.

Jeżeli to nie ma miejsca, wówczas właściciel młyna winien wnosić podatek.

Jeżeliby zatem Izba Białostocka w tym przedmiocie zapytała jeszcze: jak postępować należy co do ustanowienia ofiary z nowo założonemi młynami wodnemi? — to i tu postanowiono: iż do takowych, bez względu na to, czy one będą miejskimi lub szlacheckimi, stosować należy reskrypt z dnia 27 Września r. z., przyczém nie wątpimy, że wmyśl Nr. 3 rzeczonego reskryptu, proponujecie ofiarę wyższą, aniżeli 5 talarów, skoro tylko liczba gangów lub czysty dochód tychże młynów wodnych, przeniosą liczbę gangów lub zysk wiatraków.

Inne postępowanie nie naznacza się, ponieważ zasada: oznaczenie ofiary ułatwić, wysokość takowej przed założeniem młyna ustawić i pobór onęj zapewnić, — stosuje się do młynów wodnych zarówno jak do wiatraków; nadto wypadek zakładania młynów wodnych rzadko miejsce mieć będzie, gdyż wiatraki przenosić nad tamte młyny wypada, inie należy dbać o zwiększenie, lecz raczej o zmniejszenie liczby młynów wodnych, — a na ich zakłada-

числа водяныхъ мельницъ, и рѣдко давать разрѣшенія на постройку сихъ послѣднихъ мельницъ, и то въ томъ лишь случаѣ, когда положительно будетъ дознано, что по сему поводу смежнымъ землямъ не будетъ нанесенъ вредъ.

Берлинъ, 18 Іюня 1806 года.

(подписано) *Шредеръ*.

№ 4.

Предписание, предлагающее объясненіе относительно подати, называемой канонъ съ мельницъ.

(11 Октября 1827 г.)

Въ Мазовецкую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

По возложенному на Воеводскую Коммисію, предписаніемъ отъ 15 Ноября 1825 года, за № 55,317, дѣлу, по предмету составленія вѣдомости всѣмъ водянымъ и вѣтрянымъ мельницамъ, а также лѣсопильнямъ, состоящимъ въ этомъ воеводствѣ, съ точнымъ подраздѣленіемъ которыя изъ этихъ заведеній подлежатъ обложенію офярою съ новыхъ предметовъ, и которыя—канономъ,—послѣ безплодно производившейся донинѣ по этому дѣлу переписки, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства получила наконецъ рапортъ Воеводской Коммисіи отъ 3 Августа сего года, за № 66236/24492, съ донесеніемъ, что помянутое дѣло уже оканчивается, и что завершеніе онаго единственно приостанавливается по поводу нѣкоторыхъ недоумѣній.

Въ видахъ устраненія сего препятствія и тѣмъ самымъ ускоренія исполненія давно уже порученнаго дѣла, успешное окончаніе

не зezwalać rzadko i wtenczas tylko, kiedy dostateczne będzie przekonanie, że sąsiednie grunta nie ucierpią z tego powodu.

Berlin, dnia 18 Czerwca 1806 r.

(podpisano) *Schroeder*.

№ 4.

Reskrypt udzielający objaśnienia co do podatku zwanego kanon z młynów.

(dnia 11 Października 1827 roku).

do

Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Poruczywszy Kommissyi Wojewódzkiej reskryptem jeszcze z d. 15 Listopada 1825 r., Nr. 55,317, spisanie wszelkich młynów, wiatraków i tartaków w Województwie tutejszem znajdujących się, z ściśłem rozróżnieniem, które z takowych zakładów ofiarze od nowych obiektów, które zaś opłacie kanonu ulegać powinny, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, po przewidzianej dotąd bezskutecznie korespondencji, otrzymała wreszcie raport Kommissyi Wojewódzkiej z dnia 3 Sierpnia r. b., Nr. 66236/24492, donoszący, iż czynność powyższa blizką już jest ukończenia i że jedynie, z powodu niektórych wątpliwości, w ostatecznem ułatwieniu nateraz się wstrzymuje.

Chcąc więc usunąć i tę przeszkodę w wykonaniu zupełnem poleconego jej od tak dawna dzieła i tѣm samѣm przyspieszyć sku-

котораго необходимо для интереса казны, Правительственная Коммисія Финансовъ, по представленнымъ вопросамъ, поставляетъ симъ въ извѣстность Воеводскую Коммисію о своихъ по этимъ вопросамъ заключеніяхъ, въ порядкѣ изложенія оныхъ сказанною Коммисією, а именно:

По 1-му. На основаніи предписанія б. Министра Финансовъ отъ 9 Декабря 1812 года, за № 229, на мельницы, стоящія на большихъ и малыхъ несудоходныхъ рѣкахъ, о коихъ упоминается въ 1-мъ пунктѣ рапорта Воеводской Коммисіи, какъ неозначенныя въ § 16 Устава о гербовомъ сборѣ, необходимы консенсы на гербовой бумагѣ, согласно лит. е § 7-го помянутаго Устава, достоинствомъ въ 15 грошей.

По 2-му. По сеймовому постановленію 23 Декабря 1811 года, сохранившему на будущее время взиманіе каноннаго съ мельницъ сбора, оставлены въ своей силѣ всѣ тѣ постановленія, на коихъ основывался этотъ сборъ во время прусскаго правительства.

Такъ какъ лѣсопильни, наравнѣ съ мельницами другаго рода, подчинены были прусскимъ правительствомъ канонному сбору, и опредѣленная съ нихъ плата помѣщается была по окладнымъ вѣдомостямъ въ общей статьѣ: „Канонъ съ мельницъ“, то изъ сего слѣдуетъ, что вновь устроенныя послѣ 1806 года лѣсопильни, подобно другимъ заведеніямъ, должны быть нынѣ обложены канонною платою.

По 3-му. Хотя пловучія мельницы не принадлежатъ къ числу мѣстныхъ и во всякое время могутъ быть переведены въ иной пунктъ, это однако не освобождаетъ владѣльцевъ оныхъ отъ обязанности вносить тотъ канонный сборъ, какой прусскимъ правительствомъ установленъ со всѣхъ безъ различія мельницъ, и который на будущее время сохраненъ сеймовыми постановленіями 1809 и 1811 г. Переводъ пловучей мельницы съ одного мѣста въ другое, сообразно административнымъ и полицейскимъ учрежденіямъ, не можетъ быть сдѣланъ безъ вѣдома гминныхъ

текъ czynności, której rychłego ukończenia interes Skarbu publicznego wymaga, Kommissya Rządowa, kolejną przedstawionych sobie zapytań, następującą Kommissyi Wojewódzkiej co do każdego w szczególności punktu oznajmia decyzją, a mianowicie:

Co do 1.) Młyny na rzekach lub strugach niespławnych, o których punkt 1 raportu Kommissyi Wojewódzkiej mówi, jako niewymienione w § 16 Ustawy stempłowej, wymagają konsensów na stemplu szacunkowym, wedle § 7 lit e rzeczonej Ustawy, w cenie po groszy 15, a to stosownie do decyzji byłego Ministra Skarbu z dnia 9 Grudnia 1812 roku, Nr. 229.

Co do 2go) Uchwała Sejmowa z dnia 23 Grudnia 1811 r., utrzymując nadal pobór kanonu z młynów, zachowała także w swojej mocy wszelkie postanowienia, na których się pobór takowy za Rządu Pruskiego opierał.

Że zaś tartaki, równie jak młyny, Rząd Pruski do uiszczania kanonu pociągnął i obliczoną z nich opłatę, pod ogólnym tytułem „kanon z młynów“ w etatach poborowych zamieszczał; ztąd więc wynika, że tartaki po r. 1806 nowo-przybyłe, podobnie jak inne zakłady, opłacie kanonu ulegać także nateraz powinny.

Co do 3go) Lubo młyny pływaki nie są miejscowe i każdego czasu gdzieindziej przeprowadzone być mogą, to jednak nie uwalnia bynajmniej właścicieli od obowiązku ponoszenia kanonu, jaki na wszystkie bez różnicy młyny Rząd Pruski postanowił, a następnie prawa Sejmowe z lat 1809 i 1811 na przyszłość zachowały. Wszakże przeprowadzenie młyna pływaka z jednego na drugie miejsce, w skutku urządzeń administracyjnych i policyjnych, bez wiedzy Wójtów gmin i Komissarzy obwodowych następować nie może; władze więc, którym egzekucya dochodów sta-

войтовъ и окружныхъ комиссаровъ, поэтому тѣ власти, на коихъ непосредственно лежитъ обязанность взысканія окладныхъ доходовъ, во всякое время будутъ имѣть надлежащее свѣдѣніе объ убыли подобной мельницы.

При переводѣ же плывучей мельницы изъ одного округа въ другой, что впрочемъ рѣдко можетъ случиться, къ обязанности помянутыхъ властей относится войти съ соотвѣтственнымъ представлениемъ на счетъ перечисленія ко взиманію въ подлежащее окружное Казначейство установленнаго со сказанной мельницы каноннаго сбора. Наконецъ по ст. 16 лит. с, Устава о гербовомъ сборѣ назначена консенсовая плата въ 25 злотыхъ съ плывучихъ всякаго рода мельницъ, безъ всякаго въ этомъ отношеніи различія.

По 4-му. Прусское правительство при установленіи взиманія канонной подати съ мельницъ, вновь устроенныхъ со времени люстраціи 1789 года, предписаніями отъ 28 Декабря 1798 года и отъ 27 Сентября 1805 года положило общимъ основаніемъ, что канонный сборъ въ казну долженъ поступать съ мельницъ большаго размѣра по 30 злотыхъ и меньшаго размѣра по 18 злотыхъ въ годъ. Къ большому размѣру отнесены тѣ мельницы, владѣльцы коихъ или по случаю значительнаго народонаселенія, или же по поводу недостаточнаго числа мельницъ въ окрестности, или, наконецъ, по другимъ обстоятельствамъ, получаютъ болѣе значительные доходы; къ числу же мельницъ меньшаго размѣра причислены тѣ, владѣльцы коихъ, по противнымъ, приведеннымъ выше обстоятельствамъ, получаютъ меньшіе доходы. При этомъ однако, предписаніемъ отъ 27 Сентября 1805 года, разрѣшено Палатамъ увеличивать канонную плату, въ томъ случаѣ, если вѣтряная мельница будетъ построена нѣсколько большая, въ родѣ мельницы голландской, и отъ коей, по причинѣ значительнаго населенія, слѣдуетъ ожидать большаго дохода.

Наконецъ, тогдашнее прусское Министерство, въ разрѣшеніе возбужденныхъ нѣкоторыми Палатами недоумѣній по этому

тыхъ непосредно jest poruczona, o ubikacyi podobnego mlyna w kazdym czasie potrzebną mieć będą wiadomość. Jeżeliby zaś młyn pływak z jednego do drugiego obwodu miał być przeniesionym, co jednak rzadko przytrafić się może, w tym razie, rzeczą ich jest uczynić stosowne wnioski, aby ustanowiona z niego należność kanonu właściwej Kassie obwodowej do poboru przekazana była. Wreszcie artykułem 16 lit. s. Ustawy stemplowej przepisany jest konsens w cenie złp. 25 od młynów pływaków wszelkiego rodzaju i bez żadnego w tej mierze rozróżnienia.

Co do 4go) Rząd Pruski stanowiąc pobór kanonu ze wszystkich młynów od czasu lustracyi roku 1789 nowo wystawionych, przyjął najprzód reskryptami z dnia 28 Grudnia 1798 roku oraz 27 Września 1805 roku za ogólną zasadę, że młyny większe, po złp. 30., młyny zaś mniejsze, po złp. 18, rocznego kanonu do Skarbu wnosić winny. Za młyny większe poczytał te, które dla znacznej ludności, niedostatku młynów w okolicy lub wreszcie z innych stosunków, znakomitsze właścicielom czynić mogą dochody; do rzędu zaś mniejszych policzyć nakazał inne, które z przeciwnych temu okoliczności, mniej znaczne właścicielom przynoszą korzyści. Wszakże rekryptem z dnia 27 Września 1805 roku dozwoloném zostało kamerom podwyższać opłatę kanonu, jeżeli nieco większy jak zwyczajnie, w rodzaju holenderskiego, wiatrak wystawiany będzie i z powodu znacznej ludności znakomitych dochodów spodziewać się może. Wreszcie ówczasowe Ministerium Pruskie rozwiązując przedstawiane sobie przez niektóre kamery w tym przedmiocie wątpliwości, przepisało reskryptem z dnia 18 Czerwca 1806 roku, iż młyny wietrzne po miastach mniejszych opłacie kanonu jedynie po złp. 15 ulegać mają, z młynów zaś wodnych,

предмету, предписаніемъ отъ 18 Іюня 1806 года поставило въ извѣстность, что вѣтряныя мельницы, въ меньшихъ городахъ находящіяся, должны подлежать канонной платѣ въ 15 злотыхъ, съ мельницъ же водяныхъ, какъ въ городахъ, такъ и въ земскихъ имѣніяхъ находящихся, канонную плату слѣдуетъ назначать по 30 злотыхъ въ годъ, каковую плату нужно даже возвышать, въ случаѣ большаго числа поставовъ въ сихъ мельницахъ. Такимъ образомъ мельницы въ отношеніи каноннаго съ нихъ сбора подраздѣлены прусскимъ правительствомъ на четыре класса, и Воеводская Коммисія, при исполненіи возложеннаго на нее дѣла, обязана исчислять причитающуюся въ казну плату, не наравнѣ со всѣхъ мельницъ по 18 и 30 злотыхъ, но сообразно вышеприведеннымъ основаніямъ и классификаціи мельницъ.

По 5-му. Приведенный въ 5-мъ пунктѣ рапорта Воеводской Коммисіи случай, при сравненіи незначительности канонной платы съ тѣми издержками, какія влечетъ за собою устройство мельницы, кажется, въ дѣйствительности не можетъ встрѣтиться. Хотябы даже случилось такъ, что получающійся доходъ съ мельницы былъ бы меньше канонной платы съ оной, — обстоятельство это не можетъ служить поводомъ къ изъятію владѣльца мельницы отъ обязанности установленной по закону. Воеводская Коммисія, зачисливъ подобную мельницу къ самому низшему классу, установить съ оной канонную плату въ размѣрѣ 18 злотыхъ въ годъ; ибо владѣлецъ, предварительна приступленіи къ постройкѣ мельницы, долженъ былъ сравнить обязательства съ прибылью, и коль скоро уже построилъ мельницу, то обязанъ исполнить общую для всѣхъ денсжную повинность.

По 6-му. Воловыя мельницы лѣсопильни, подобно тому, какъ и валяльни, въ отношеніи платы за административный консенсъ, подлежатъ правиламъ, изложеннымъ въ § 7, лит. е, Устава о гербовомъ сборѣ, и, наравнѣ съ поименованными въ 1-мъ пунктѣ рапорта Воеводской Коммисіи мельницами, должны быть

такъ по міастахъ, jako i dobrach ziemskich, kanon roczny na złp. 30 ustanowionym, a nawet w razie większej liczby gangów podwyższonym być powinien. Tak więc na cztery niejako klasy podzielone zostały młyny przez Rząd Pruski pod względem opłaty kanonu i Kommissya Wojewódzka, dopełniając poruczonej jej czynności, nie z wszystkich zarówno młynów po złp. 18 lub 30, lecz stosownie do tej klasyfikacyi i zasad powyżej wyłuszczonych, przypadającą do Skarbu należność obliczyć jest obowiązana.

Co do 5go) Przywiedziony w punkcie 5-ym raportu Kommissyi Wojewódzkiej wypadek, z uwagi na mniej znaczną opłatę kanonu, a przytém koszta wystawieniu młyna towarzyszące, zdaje się, iż w rzeczywistości miejsca mieć nie może. Choćby jednak zachodziło takie zdarzenie, że pobierana z młyna intrata, mniejsząby była od samego kanonu, okoliczność ta nie może wyłączać właściciela od obowiązku prawem naznaczonego. Kommissya Wojewódzka, policzywszy młyn podobny do klasy najniższej, ustawi z niego opłatę kanonu po złp. 18 rocznie. Właściciel bowiem, przed przedsięwzięciem budowy młyna, porównać był winien ciężary z korzyściami, skoro zaś takowy już wystawił, opłaty wszystkim wspólne ponosić zostaje w obowiązku.

Co do 6go) Deptaki i tartaki, podobnie jak folusze, pod względem opłaty za konsens administracyjny należą do przepisu § 7 lit. e. Ustawy stemplowej i tak jak młyny w punkcie 1 raportu Kommissyi Wojewódzkiej wymienione, wymagają konsensów na stemplu szacunkowym ceny groszy 15.

снабжены консенсами на гербовой бумаге, достоинством в 15 грошей.

По 7-му. Утвержденные сеймом Варшавского Герцогства 1809 года, финансовые узаконения, коими в первый раз сохранено взимание канона с мельниц, распространены лишь с 1 Июня 1810 года на бывшие департаменты, что ныне воеводства по-галицийския, декретом Короля Саксонскаго 14 Июня 1810 года. Поэтому, сообразно действующим постановлениям, канон со вновь устроенных послѣ 1806 года мельниц в Станиславовском уездѣ, какъ составлявшемъ прежде часть западной Галиции, причитается казнѣ не с 180⁹/₁₀, но лишь с 1 Июня 1810 года, и с этого собственно времени слѣдуетъ показывать оный в недоимкѣ.

По 8-му. Владѣльцы вновь построенныхъ вѣтряныхъ и водяныхъ мельницъ в городахъ, независимо отъ вносимаго ими в городское Казначейство канона, должны, по точному смыслу учрежденія прусскаго правительства 18 Июня 1806 года, уплачивать в казну такой же канонъ, в размѣрѣ, указанномъ в пунктѣ 4-мъ; ибо взимаемый городскимъ Казначействомъ канонъ составляетъ чиншъ за отведенную мельнику землю, либо же плату признанія собственности за право устройства мельницы в городской чертѣ, и не имѣетъ никакой связи с канономъ, установленнымъ сеймовыми постановлениями.

По 9-му. Равнымъ образомъ вносимый в казну мельниками чиншъ за земли по имѣніямъ и городамъ казеннымъ, в томъ случаѣ, если они состоятъ владѣльцами мельницъ, не освобождаетъ ихъ отъ обязанности уплачивать канонъ, который долженъ быть с нихъ назначенъ согласно основаніямъ, изложеннымъ в пунктѣ 4-мъ. Однако, если мельницы, а равно и земли, принадлежатъ казнѣ, и если уплата канона по вѣчнымъ и временнымъ контрактамъ не отнесена къ обязанности мельниковъ, то в такомъ случаѣ удовлетвореніе канона с мельницъ, сообразно учрежденію 18 Июня 1806 года, исключительно лежитъ на обязанности казны,

Co do 7-go. Prawa Finansowe Księstwa Warszawskiego, na Sejmie w roku 1809 uchwalone, a pobór kanonu z młynów po raz pierwszy utrzymujące, dopiero od dnia 1 Czerwca 1810 roku do byłych Departamentów, a teraz Województw, po Galicyjskich przez Dekret Króla Jmci Saskiego z dnia 14 Czerwca 1810 roku rozciągnięte zostały. Stosownie zatem do istniejących postanowień, kanon z nowo przybyłych po roku 1806 młynów w obwodzie Stanisławowskim, jako niegdyś część Galicyi Zachodniej składającym, nie od roku 18⁰⁹/₁₀ lecz dopiero od 1 Czerwca 1810 r. do Skarbu przypada i od tego jedynie czasu na zaległość prenotowanym być może.

Co do 8-go. Właściciele nowo wybudowanych wiatraków i młynów po miastach, pomimo uiszczanego do Kassy Miejskiej kanonu, odrębnie do opłaty jego na rzecz Skarbu w ilości ad 4-m wskazanej pociągani być powinni, jak to urządzenie Rządu Pruskiego z dnia 18 Czerwca 1806 roku wyraźnie przepisuje. Kanon bowiem przez Kassę Miejską pobierany, jest czynszem z gruntów młynarzowi wydzielonych, lub też opłatą in recognitionem dominii directi za wolność pobudowania młyna w teritorium miejskiem, i w żadnym związku z kanonem, przez Uchwały Sejmowe postanowionym, nie zostaje.

Co do 9-go. Podobnie w dobrach i miastach rządowych, czynsz z gruntów przez młynarzy do Skarbu wnoszony, jeżeli sami są właścicielami młynów, nie uwalnia ich od obowiązku uiszczania kanonu i ten podług zasad, ad 4-m wymienionych, obliczyć od nich należy. Wszakże jeżeli młyny równie jak grunta stanowią własność Rządową, i obowiązek opłaty kanonu, przez żaden wieczysty lub czasowy kontrakt, na młynarzy nie jest przeniesiony, w tym razie kanon z młynów, stosownie do urządzenia z dnia 18 Czerwca 1806 roku, wyłącznie do Skarbu regulować się powinien

и взносъ этой платы не можетъ быть требуемъ съ лицъ, пользующихся сими мельницами.

По 10-му. Съ устройства вѣтряной или другаго рода мельницы и въ продолженіе времени существованія оной, казна на основаніи сеймовыхъ постановленій 1809 и 1811 г., вправѣ требовать уплаты канона съ этой мельницы. Поэтому не подлежитъ изъятію изъ сего правила состоящая въ деревнѣ Кулигово плывучая мельница, не смотря на то, что съ ней въ теченіе двухъ лѣтъ не получается никакого дохода, какъ равно и всѣ тѣ мельницы, кои находятся въ подобномъ положеніи. Воеводской Коммисіи предстоитъ исчислить канонъ съ этой мельницы, какъ на будущее, такъ равно и за прошедшее время; въ случаѣ же совершеннаго уничтоженія оной въ будущемъ, Коммисія будетъ обязана только въ то уже время войти съ соотвѣтственнымъ представленіемъ объ устраненіи канонной платы, подкрѣпивъ это представленіе надлежащими документами.

По 11-му. Въ учрежденіяхъ Прусскаго правительства, по предмету взиманія конона съ водяныхъ и вѣтряныхъ мельницъ, вновь построенныхъ послѣ люстраціи 1789 года, не значится никакого изъятія относительно мельницъ, въ коихъ размоль хлѣба производится собственно для надобностей владѣльцевъ оныхъ, но напротивъ всѣ этого рода заведенія, безъ малѣйшаго исключенія, подчиняются взносу сказанной платы. Равнымъ образомъ не сдѣлано никакого исключенія сеймовымъ постановленіемъ 1809 года, коимъ назначено взиманіе офяры со вновь образовавшихся угодій, но, подобно тому, какъ по упомянутымъ учрежденіямъ, всякаго рода мельницы водяныя, вѣтряныя и лѣсопильни, устроенныя въ періодъ времени съ 1789 по 1806 годъ, признаются въ немъ статьями, подлежащими офярѣ. Въ виду такого основанія дѣйствующихъ постановленій, помѣщенный въ послѣднемъ пунктѣ рапорта Воеводской Коммисіи вопросъ является излишнимъ, и поэтому, поставляя въ извѣстность собственно Воеводскую Коммисію о томъ, что слѣдуетъ исчислять канонъ съ мельницъ озна-

i posiadacze onych do zaspakajania takowego pociagani być nie mogą.

Co do 10-go. Od chwili wystawienia wiatraka lub innego rodzaju młyna, aż do czasu póki takowy istnieje, Skarb publiczny ma prawo żądać z niego opłaty kanonu, a to na mocy Uchwał Sejmowych z roku 1809 i 1811. Młyn więc pływak we wsi Kuligowie, lubo od lat dwóch żadnej intraty nie ma czynić, jako też wszelkie młyny w podobnym przypadku będące, z pod téj ogólnej zasady nie podlegają wyłączeniu. Kommissya Wojewódzka przypadający z niego kanon tak na przyszłość, jako i za lata zeszłe obliczyć powinna, a gdyby w przyszłości zupełnie miał być zniesionym, wówczas dopiero stosowne wnioski względem uchylenia kanonu, przy dołączeniu potrzebnych dowodów, przedstawić będzie w obowiązku.

Co do 11-go. Urządzenia Rządu Pruskiego, nakazujące pobór kanonu z młynów wodnych i wiatraków nowo po Lustracyi roku 1789 wybudowanych, żadnego nie obejmują wyjątku co do młynów mielących tylko na samą potrzebę właścicieli, lecz ówszem wszystkie tego rodzaju zakłady i bez wszelkiego wyłączenia do uiszczania takowej opłaty pociagać zalecają. Podobnie Uchwała Sejmowa z roku 1809 stanowiąc pobór ofiary od nowych użytków, nie czyni żadnego w téj mierze wyjątku, lecz równie jak pierwsze, wszystkie młyny wodne, wiatraki i tartaki, w epoce od roku 1789 do 1806 przybyłe, uznaje za obiektu opłacie podatku ofiary ulegać winne. Obok téj osnowy istniejących postanowień, uczynione w punkcie ostatnim rapportu Kommissyi Wojewódzkiej zapytanie, jest zbytecznem; i dla tego oświadczając jedynie Kommissyi Wojewódzkiej, iż kanon z młynów, w tym przypadku będących, podług przepisów ad 4-m wskazanych, podatek zaś ofiary od nowych obiektów podług zasad w roku 1789 przyjętych, jak to Dekreta Króla Jmci Saskiego z dnia 24 Marca 1809 i 15 Marca 1811 roku mieć chcą, obliczać należy, nie pozostaje

ченной категории, согласно правилам указанным в пункте 4-м, а ояру со вновь образовавшихся угодий—соответственно принятым в 1789 году основаниям, как это постановлено Декретами Короля Саксонского 24 Марта 1809 и 15 Марта 1811 года, остается Правительственной Комиссии Финансов и Казначейства, по разъяснении таким образом встреченных Воеводскою Комиссиею недоумий по настоящему делу, строжайшие подтвердить безотлагательно заняться окончательным исполнением столь давно возложенного на нее дела, и за сим составленные по сему предмету ведомости, при подробном рапорте, с изложением в нем своих заключений, представить в Правительственную Комиссию не далее шести-недельного срока.

Варшава, 11 Октября 1827 года.

№ 54,747.

№ 5.

Предписание о составлении ведомости мельницам, прибывшим после 1807 года.

(21 Ноября 1829 г.)

Краковской, Сandomирской, Люблинской и Подляской Воеводским Комиссиям.

Правительственная Комиссия Финансов и Казначейства.

Приняв во внимание, что, при применении, в силу Королевского декрета 4 Июня 1810 года, к по-Галицийским воевод-

Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu jak tylko po rozwiązaniu w tym sposobie powziętych w obecnym interesie przez Kommissyę Wojewódzką wątpliwości, polecić jej jak najmocniej, ażeby ostatecznem ułatwieniem порученного ей od tak dawna dzieła bezzwłocznie się zajęła i następnie sporządzone w tej mierze wykazy, przy dołączeniu zebranych dowodów, dokładnym raportem, wraz z swojemi wnioskami, najdalej w ciągu tygodni sześciu do zamierzonego użycia Kommissyi Rządowej przedstawiła.

Warszawa, d. 11 Października 1827 roku.

Nr 54,747.

№ 5.

Reskrypt polecający spisać młyny przybyłe od roku 1807.

(d. 21 Listopada 1829 r.)

Do Kommissyi Województwa: Krakowskiego, Sandomierskiego, Lubelskiego i Podlaskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Gdy przy zaprowadzeniu, z mocy Dekretu Królewskiego z d. 4 Czerwca 1810 roku, praw finansowych do Województw po-

ствамъ финансовыхъ узаконеній, въ числѣ назначенныхъ въ то время ко взиманію податей не помѣщена канонная съ мельницъ плата, установленная Прусскимъ правительствомъ и сохраненная въ своей силѣ сеймовыми постановленіями 1809 и 1811 года, и что по сему поводу сказанная плата донинѣ не взимается въ помѣстныхъ воеводствахъ,—въ видахъ засимъ полного введенія въ дѣйствіе вышеозначеннаго декрета и обезпеченія слѣдующаго въ казну дохода съ этого источника, Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства положено предписать Воеводской Коммисіи слѣдующее:

Прусское правительство, при установленіи канонной подати со всѣхъ мельницъ, вновь устроенныхъ со времени люстраціи 1789 года, предписаніями отъ 28 Декабря 1798 и 27 Сентября 1805 года положило общимъ основаніемъ, что канонная подать должна поступать въ казну съ мельницъ большаго размѣра—въ количествѣ 30 злотыхъ и меньшаго—въ количествѣ 18 злотыхъ въ годъ.

Къ первому разряду мельницъ отнесены тѣ, кои, по случаю значительнаго населенія, либо по поводу недостаточнаго числа мельницъ, или по другимъ обстоятельствамъ, приносятъ владѣльцамъ оныхъ значительнѣйшіе доходы; къ числу же мельницъ втораго разряда отнесены тѣ изъ нихъ, которыя по обстоятельствамъ, противнымъ вышеприведеннымъ, доставляютъ владѣльцамъ меньшіе доходы.

Тѣмъ не менѣе, однако, предписаніемъ отъ 27 Сентября 1805 года разрѣшено Прусскимъ Палатамъ увеличивать канонную плату въ томъ случаѣ, если вѣтряная мельница будетъ построена нѣсколько большая, въ родѣ мельницы голландской, и отъ коей по поводу значительнаго населенія слѣдуетъ ожидать большаго дохода.

Наконецъ, въ предписаніи отъ 18 Юня 1806 года, изданномъ въ Берлинѣ, изображено: что состоящія въ малозначительныхъ городахъ вѣтряныя мельницы должны подлежать канонной платѣ въ 15 злотыхъ въ годъ; съ мельницъ же водяныхъ, какъ въ городахъ, такъ и въ земскихъ имѣніяхъ находящихся,

Галицкихъ, между податками wówczas do poboru wskazanemi, nie został objęty kanon z młynów, przez Rząd Pruski ustanowiony i Uchwałami Sejmowemi z lat 1809 i 1811 zachowany, a z tej przyczyny wspomniona opłata nie jest dotąd pobierana w tamiecznym Województwie; w celu przeto zupełnego wykonania Dekretu na wstępie powołanego i zapewnienia Skarbowi przynależnego z tego źródła dochodu, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu postanowiła zarządzić Kommissyi Wojewódzkiej co następuje:

Rząd Pruski stanowiąc pobór kanonu ze wszystkich młynów od czasu Lustracyi z r. 1789 nowo wystawionych, przyjął najprzód reskryptami z dnia 28 Grudnia 1798 roku, oraz z dnia 27 Września 1805 roku, za ogólną zasadę: że młyny większe po złp. 30, młyny zaś mniejsze po złp. 18 rocznego kanonu do Skarbu wnosić winny.

Za młyny większe poczytał te, które dla znacznej ludności, niedostatku młynów w okolicy, lub z innych stosunków znaczniejsze właścicielowi czynić mogą dochody, do rzędu zaś mniejszych policzyć nakazał inne, które z przeciwnych temu okoliczności, mniej znaczne właścicielom przynoszą korzyści.

Wszakże reskryptem z dnia 27 Września 1805 roku, dozwolone zostało Pruskim Kamerom podwyższać opłatę kanonu, wtedy kiedy wiatrak nieco większy jak zwyczajnie w rodzaju holenderskiego wystawionym będzie i z powodu znacznej ludności znakomitych dochodów spodziewać się każe.

Nakoniec reskryptem z dnia 18 Czerwca 1806 roku, w Berlinie wydanym, postanowionem zostało: że młyny wietrzne po miastach mniejszych opłacie kanonu jedynie po złp. 15 rocznie ulegać mają. Młyny zaś wodne, tak po miastach jako i dobrach

канонную плату слѣдуетъ назначать по 30 злотыхъ въ годъ, каковую плату нужно даже возвышать въ случаѣ большаго числа поставовъ въ сихъ мельницахъ.

Бывшее правительство Герцогства Варшавскаго застало канонную плату, установленную на вышеозначенныхъ началахъ, и за симъ сеймовое постановленіе 1809 года сохранило въ своей силѣ сказанную плату на дальнѣйшее время.

Но притомъ помянутымъ постановленіемъ опредѣлено, что водяныя и вѣтряныя мельницы и лѣсопилины, устроенныя въ періодъ времени послѣ 1789 до конца 1806 года, должны подлежать 24-процентной оцарѣ, какъ вновь образовавшіяся угодья. Во исполненіе сего постановленія, сдѣлано было распоряженіе о собраніи свѣдѣній о вновь образовавшихся угодьяхъ, подлежащихъ оцарѣ, въ слѣдствіе чего, тѣ изъ прибывшихъ вновь мельницъ въ сказанной періодъ времени, о коихъ было доставлено свѣдѣніе или подано объявленіе, обложены 24-процентною оцарою съ исчисленнаго дохода.

Но построенныя послѣ 1 Января 1807 года мельницы, не входящія въ опредѣленный для вновь образовавшихся угодій періодъ времени и тѣмъ самымъ не подлежащія оцарѣ, должны, въ силу вышеприведеннаго сеймоваго постановленія, подлежать канонной подати.

Для установленія затѣмъ въ воеводствѣ взиманія канонной платы необходимо:

1. составить вѣдомость всякаго рода мельницамъ, прибывшимъ въ имѣніяхъ земскихъ, духовныхъ и въ городахъ, въ періодъ времени съ начала 1807 года, а также:

2. опредѣлить размѣръ канонной платы, сообразно которому должны быть распределены мельницы, взятыя порознь.

Для исполненія сего, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ Воеводской Коммисіи:

1) сдѣлать распоряженіе о составленіи на мѣстѣ посредствомъ Окружныхъ Коммисаровъ, согласно прилагаемой формѣ, вѣдомости всѣмъ водянымъ, вѣтрянымъ, воловымъ мельницамъ и

земскихъ канонъ roczny на злр. 30 ustanowionym, a nawet w razie większej liczby, gangów, podwyższonym być powinien.

Były Rząd Księstwa Warszawskiego zastał pobór kanonu z młynów podług tych zasad zaprowadzony, a następnie prawo Sejmowe z roku 1809 opłatę takową na przyszłość zachowało.

Wszakże obok tego wspomniane dopiero prawo postanowiło: że młyny, wiatraki i tartaki w epoce po roku 1789 do końca roku 1806 przybyłe, opłacie podatku ofiary 24%, jako z nowego obiektu, ulegać mają. W wykonaniu powyższej ustawy, wynajdywanie nowych do podatku ofiary obiektów, zarządzoneм zostało, a przy tej czynności wszelkie młyny w oznaczonej wyżej epoce przybyłe, o ile wysledzone i zadeklarowane były, podatkiem ofiary 24% z podanego dochodu są dotknięte.

Lecz co do młynów od 1 Stycznia 1807 roku wystawionych, które nie wchodząc w zakresloną dla nowych obiektów epokę, podatkowi ofiary już tém samém nie ulegają, takowe do opłaty kanonu, z mocy wyż powołanego prawa Sejmowego, pociągnięte być winny.

Dla zaprowadzenia więc w tamecznym Województwie poboru kanonu potrzeba:

1. sporządzić spis wszelkiego rodzaju młynów w epoce od początku roku 1807 w dobrach ziemskich, duchownych i po miastach przybyłych, tudzież:

2. oznaczyć wysokość kanonu, do którego każdy respective młyn klasyfikowanym być winien.

Celem więc dopełnienia tego, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zaleca niniejszem Kommissyi Wojewódzkiej:

ad 1-um, ażeby przez Kommissarzy obwodowych skutecznie kazała na gruncie, podług załączonego wzoru, spis wszelkich młynów wodnych, wietrznych, deptaków i tartaków, które w do-

лѣсопильнямъ, устроеннымъ съ 1807 года и нынѣ существующимъ въ земскихъ, духовныхъ и супримованныхъ имѣніяхъ, а также и въ городахъ:

2) что касается классификаціи мельницъ въ отношеніи канонной платы, то изъ означенныхъ выше Прусскихъ учреждений усматривается, что для сего мельницы раздѣлены были на четыре класса, то есть:

по деревнямъ:

- a) мельницы меньшія, съ платою по 18 злотыхъ въ годъ;
- b) мельницы большія, съ платою по 30 злотыхъ въ годъ;
- c) мельницы, устроенныя въ родѣ голландскихъ и приносящія значительный доходъ, болѣе 30 злотыхъ;

въ городахъ:

- d) всѣ безъ различія мельницы, съ платою по 15 злотыхъ въ годъ и съ примѣненіемъ высшей платы къ мельницамъ, упомянутымъ въ пунктѣ c.

Но, какъ въ вышеприведенныхъ учрежденіяхъ, подраздѣляющихъ мельницы на большія и меньшія, не указаны правила, кои могли бы служить руководствомъ при классификаціи оныхъ, и какъ, съ другой стороны, приведеніе въ исполненіе настоящаго дѣла сообразно столь общему основанію онаго дало бы поводъ къ разнымъ недоумѣніямъ и неоднобразному дѣйствію; принявъ при томъ во вниманіе, что получаемый съ мельницъ доходъ составляетъ самое вѣрное указаніе для классификаціи сихъ мельницъ, а также имѣя въ виду, что канонная плата замѣняетъ временно поземельную подать съ доходовъ, получающихся владѣльцами имѣній съ мельницъ,—по всѣмъ симъ соображеніямъ, опредѣленіе дохода съ мельницъ, для классификаціи оныхъ въ отношеніи канонной платы, всего свойственнѣе слѣдуетъ сдѣлать согласно основаніямъ, принятымъ Люстраціонными Коммисіями при люстраціи доходовъ съ земскихъ и духовныхъ имѣній въ 1789 году.

brach ziemskich, duchownych i suprimowanych, tudzież po miastach, od roku 1807 wystawione zostały i dotąd egzystują;

ad 2-um, co się tycze klasyfikacyi młynów do opłaty kanonu, już z urządzeń Pruskich wyżej przytoczonych, widzimy, iż pod względem téj opłaty, młyny podzielone były na cztery klasy to jest:

po wsiach:

- a) młyny mniejsze po złp. 18 rocznie,
- b) młyny większe po złp. 30 rocznie,
- c) młyny w rodzaju holenderskich wystawione i znakomite przynoszące dochody, wyżej nad złp. 30.

po miastach:

- d) wszelkie młyny bez różnicy po złp. 15 rocznie, z zachowaniem wyższej opłaty co do młynów ad c wyrzeczonych.

Gdy jednak powołane wyżej urządzenia, dzieląc młyny na większe i mniejsze, nie wskazują przepisów, któreby do tej klasyfikacyi posłużyć mogły, a z drugiej strony podanie do wykonania podług tak ogólnej zasady obecnego przedmiotu, nie mogło by jak dać powód do różnych wątpliwości i niejednostajnego działania,—zważywszy przy tém, że ciagniony z młyna użytek jest najpewniejszą wskazówką do uskutecznienia klasyfikacyi,—zważywszy oraz, iż gdy kanon zastępuje tymczasowo podatek gruntowy z użytków, jakie młyny właścicielom dóbr przynoszą; przeto ustanowienie intraty z tychże młynów, celem zrobienia ich klasyfikacyi do opłaty kanonu, najwłaściwiej dopełnione być winno podług zasad, przy lustracyi dochodów dóbr ziemskich i duchownych w r. 1789 przez Kommissye Lustracyjne przyjętych. Z tych

По симъ причинамъ Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предписываетъ Воеводской Коммисіи:

- aa) при составленіи вѣдомости мельницамъ, приглашать владѣльцевъ оныхъ къ протоколярному подѣ присягою показанію валоваго дохода, получаемаго ими ежегодно съ сихъ мельницъ;
- bb) по полученіи такимъ образомъ свѣдѣнія о валовомъ доходѣ, слѣдуетъ опредѣлить чистый доходъ согласно основаніямъ, принятымъ въ 1789 году Люстраціонною Коммисією того уѣзда или мѣстности, въ коихъ были расположены имѣнія, содержащія мельницы, подлежащія канонной платѣ, и полученный изъ сего результатъ слѣдуетъ внести въ назначенныя для этого графы прилагаемой формы.

3) производство классификаціи мельницъ, на основаніи означенныхъ выше началъ, для опредѣленія канонной платы, Коммисія Финансовъ предоставляетъ своему усмотрѣнію.

Такъ какъ отъ успѣшнаго окончанія сего дѣла зависитъ установленіе взиманія слѣдующаго въ казну каноннаго сбора, то Воеводская Коммисія должна, вслѣдъ за полученіемъ настоящаго предписанія, предложить Окружнымъ Коммисарамъ—приступить къ составленію вѣдомостей мельницамъ, въ округахъ ихъ находящимся, каковыя вѣдомости должны быть составлены не дѣлье, какъ въ продолженіе трехъ-мѣсячнаго срока.

Все же дѣло, снабженное протоколярными показаніями владѣльцевъ мельницъ, Воеводская Коммисія должна представлять въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, по мѣрѣ окончанія онаго по подлежащимъ округамъ.

Варшава, 21 Ноября 1829 года.

№ 79,587.

прзето powodów, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zaleca niniejszém Kommissyi Wojewódzkiej:

- aa) ażeby przy uskutecznieniu spisu młynów powoływać kazała właścicieli onych do protokółarnego, pod przysięgą, zadeklarowania intraty brutto, jaką corocznie z nich ciągną;
- bb) mając tym sposobem wykazany dochód brutto, przystąpić należy do ustanowienia czystej intraty wedle zasad, jakie w roku 1789 przyjęte były przez Kommissye Lustracyjne respective tego dawnego powiatu lub ziemi, w których dobra posiadające młyny opłacie uległy, były położone, rezultat zaś ztąd wynikły, zapisać należy w przeznaczonych na to rubrykach załączonego wzoru.

3. uskutecznienie klasyfikacyi młynów do opłaty kanonu, na zasadzie powyższych podań dopełnić się winnej, Kommissya Skarbu sobie zachowuje.

Gdy zaś od rychłego ukończenia tej czynności, zależy możność urządzenia poboru kanonu Skarbowi należnego; przeto winna Kommissya Wojewódzka natychmiast po odebraniu niniejszego reskryptu, zarządzić Kommissarzom obwodowym przedsięwzięcie spisu młynów po obwodach, który w przeciągu najdalej trzech miesięcy ukończonym być winien.

Całe zaś dzieło w protokółarne deklaracye właścicieli zaopatrzone, Kommissya Wojewódzka, w miarę ukończenia obwodami, nadesłać Kommissyi Przychodów i Skarbu jest obowiązana.

w Warszawie, d. 21 Listopada 1829 r.

Nr. 79,587.

Примѣчанія: 1. Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ предписаніи отъ 12 (24) Января 1839 года, за N 79,281, объяснила, что канонному сбору подлежатъ лишь мукомольныя мельницы; мельницы же, состоящія при бумажныхъ, прядильныхъ, плавильныхъ и другихъ заводахъ, не подлежатъ этому сбору.

2. Въ предписаніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 5 (17) Января 1855 года, за N 58,654, изображено, что съ паровыхъ мельницъ слѣдуетъ плата по 4 руб. 50 коп. съ cadaго постава.

3. Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, рѣшеніемъ отъ 18 (30) Октября 1861 года, за N 29,290, постановила, что съ паровыхъ лѣсопильных заводовъ, дѣйствующихъ съ помощью сложнаго механизма, въ коихъ число употребляющихся пилъ постоянно измѣняется, канонный сборъ долженъ быть определенъ въ 9 руб. сер. съ каждой рамы, но не съ каждой пилы.

Uwaga 1. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu w re-skrypcie z dnia 12 (24) Stycznia 1839 roku N. 79,281, objaśniła: że tylko młyny zbożowe podlegają opłacie kanonu, a młyny przy papierniach, przędzalniach, fryszerkach i innych fabrykach, opłacie tej nie podle-gają.

2. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu w re-skrypcie z dnia 5 (17) Stycznia 1855 roku N. 58,654, objaśniła: że młyny parowe z każdego gangu opłacać mają po rs. 4 k. 50.

3. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu decyzją z dnia 18 (30) Października 1861 roku, N. 29,290 po-stanowiła: że tartaki parowe z maszyneryą składaną, w których ilość używanych pił ustawicznie się zmienia, mają płacić kanon nie od każdej piły, lecz od każdej ramy po rs. 9.

Общія правила.

№ 1.

Постановленіе, назначающее одинаковыя подати въ Герцогствѣ Варшавскомъ.

(14 Іюня 1810 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

Фридрихъ Августъ,

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій,

и проч., и проч., и проч.

Въ видахъ уравниенія государственныхъ налоговъ въ провинціяхъ, присоединенныхъ по Вѣнскому трактату къ Герцогству Варшавскому, съ налогами, коимъ подчинены жители Герцогства, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Финансовыя узаконенія, начертанныя для Герцогства Варшавскаго въ послѣднемъ засѣданіи сейма, должны быть вполнѣ обязательны и для жителей новоприсоединеннаго края.

Przepisy ogólne.

№ 1.

Postanowienie zaprowadzające jednostajne podatki w całym Księstwie Warszawskim.

(14 Czerwca 1810 roku.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu.

z Bożej Łaski

FRYDERYK AUGUST,

KRÓL SASKI, KSIĄŻE WARSZAWSKI

etc. etc. etc.

W zamiarze porównania ciężarów publicznych w kraju, traktatem Wiedeńskim do Księstwa Warszawskiego wcielonym, z temi, którym podlegli są mieszkańcy tegoż Księstwa; postanowiliśmy i postanawiamy:

Art. 1.

Prawa finansowe, na ostatniem posiedzeniu sejmowem dla Księstwa Warszawskiego uchwalone, mają być obligującemi dla mieszkańców kraju nowo-wcielonego, w całej swojej rozciągłości.

Ст. 2.

Начиная съ 1 Юня настоящаго года, всѣ подати, установленныя прежнимъ правительствомъ означеннаго края, должны быть признаваемы не имѣющими никакой силы, и на будущее время совершенно отмѣняются; но прекращеніе взимаемаго въ городахъ чоповаго и казеннаго сбора должно производиться постепенно, по мѣрѣ вводимой въ городахъ консумціонной подати.

Ст. 3.

Тѣ только подати, платежи и повинности, какіе существуютъ въ Герцогствѣ Варшавскомъ, признаются отнынѣ обязательными для жителей новой провинціи.

Ст. 4.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Министровъ Нашею Герцогства Варшавскаго по принадлежности и повелѣваемъ внести оный въ Дневникъ Законовъ.

Въ замкѣ Нашемъ въ Варшавѣ, 14 Юня 1810 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) Бреза.

Art. 2.

Od dnia 1 Czerwca roku teraźniejszego, wszystkie podatki od dawnego Rządu w tamtym kraju ustanowione, za niebyłe być mają, uważane i ustać zupełnie nadal mają, ale Czapowe i Skarbowe z miast opłacane, ustawać ma stopniami, w miarę zaprowadzanego do miast podatku konsumcyjnego.

Art. 3.

Te tylko opłaty i ciężary publiczne, jakie egzystują w Księstwie Warszawskim, odtąd dla mieszkańców nowej prowincyi są obowiązującymi.

Art. 4.

Uskutecznienie niniejszego dekretu Ministrom Naszym Księstwa Warszawskiego, w czém do kogo należy, zalecamy i dekret w Dzienniku Praw umieścić rozkazujemy.

W pałacu Naszym w Warszawie, dnia 14 Czerwca 1810 roku.

(podpisano) FRYDERYK AUGUST.

przez Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) Stanisław Breza.

№ 2.

Постановленіе, распро­страняющее подати на имущества духовенства города Кракова и его округа, находящіяся въ Царствѣ.

(24 Марта 1818 года).

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

НАМѢСТНИКЪ въ ЦАРСТВѢ по ГОСУДАРСТВЕННОМУ СОВѢТУ.

Во исполненіе Высочайшей воли, объявленной Министромъ Статсъ-Секретаремъ отъ 20 Октября (4 Ноября) прошлаго года, постановляемъ:

Ст. 6.

Дозволяется духовенству вольнаго города Кракова и округа получать тѣ доходы съ имѣній, чиншей и десятинъ, находящихся въ Царствѣ Польскомъ, какими сказаноe духовенство пользовалось во время Герцогства Варшавскаго, съ условіемъ:

- а) что фондуши сего духовенства будутъ подлежать всѣмъ повинностямъ, какія распространяются на имущества духовенства въ Царствѣ;
- б) что они подчиняются всѣмъ распоряженіямъ, какія будутъ изданы Правительствомъ Царства относительно духовныхъ фондушей, въ особенности же касательно десятинъ, на

№ 2.

Postanowienie rozciągające podatki do własności w Królestwie duchowieństwa miasta Krakowa i jego Okregu.

(24 Marca 1818 r.)

w Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEKSANDRA I,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO
etc. etc. etc.

NAMIESTNIK KRÓLEWSKI W RADZIE STANU.

Dopełniając woli NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, objawionej sobie przez Ministra Sekretarza Stanu dnia 20 Października (4 Listopada) r. z. postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 6.

Wolno będzie Duchowieństwu wolnego miasta Krakowa i okręgu wybierać dochody z dóbr, czynszów i dziesięcin w Królestwie Polskiem położonych, które za czasów Księstwa Warszawskiego pobierało, pod warunkiem:

- a) że fundusze te podlegają wszelkim ciężarom, jakie rozciąga się do własności duchowieństwa w Królestwie.
- b) że podpadają wszystkim urządzeniom, jakie Rząd Królestwa wyda względem funduszów duchownych, mianowicie co do dziesięcin podług postanowienia Królew-

основаніи Высочайшаго повелѣнія отъ 6 (18) Марта 1817 г.,
а также касательно поселянъ и т. п.

Состоялось въ засѣданіи Совѣта Управленія. Варшава, 24
Марта 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 1,696.

№ 3.

Постановленіе, освобождающее больницы отъ пода-
тей.

(27 Ноября 1819 года.)

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Такъ какъ всѣ общественныя благотворительныя заведенія,
по недостаточному ихъ содержанію, освобождены постановле-
ніями Саксонскаго Короля, Герцога Варшавскаго 22 Марта 1808
и 10 Января 1811 года отъ платежа чрезвычайныхъ обществен-
ныхъ податей и поставки всякаго рода продовольственныхъ при-

skiego z dnia 6 (18) Marca 1817 roku, tudzież co do
włoscian i t. p.

Działo się na posiedzeniu Rady Administracyjnej, w Warsza-
wie, dnia 24 Marca 1818 roku.

(podpisano) *Zajczek.*

Nr. 1,696.

№ 3.

Postanowienie uwalniające szpitale od podatków.

(27 Listopada 1819 roku).

w Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEKSANDRA I,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO

etc. etc. etc.

Książę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Gdy wszelkie szpitale publiczne miłosierdzia, przez wzgląd
na szczupłe ich uposażenie, dekretem Króla Imci Saskiego, Księcia
Warszawskiego, z dnia 22 Marca 1808, i 10 Stycznia 1811 roku,
od opłaty podatków nadzwyczajnych publicznych i wszelkich fu-
razów, z wiosek do nich należących, uwolnione zostały, które to

пасовъ съ имѣній, имъ принадлежащихъ, и какъ льгота эта, предоставленная означеннымъ заведеніямъ и не отмѣненная никакими позднѣйшими распоряженіями, должна быть и впредь сохранена; то, удерживая помянутыя постановленія въ полной ихъ силѣ, требуемъ, чтобы подати, отъ коихъ благотворительныя заведенія освобождены сими постановленіями, были исключены изъ росписи.

Приведеніе въ исполненіе настоящаго постановленія возлагаетъ на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а также на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 27 Ноября 1819 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 5,516.

№ 4.

Постановленіе о взиманіи податей съ духовенства города Кракова и его округа.

(24 Іюля 1827 года)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь докладывалъ Совѣту рапортъ Министра Финансовъ и Казначейства, въ которомъ онъ, Министръ, объясняя поданную Сенатомъ вольнаго города Кракова отъ 6 Марта сего года жалобу, по случаю затрудненій, дѣлаемыхъ Краковскою Воеводскою Коммисіею въ выдачѣ закладныхъ листовъ земскаго кредитнаго общества, изготовленныхъ для уплаты нѣко-

сзпитале въ употребленіи tego добродziejstwa, jako żadnymъ późniejszymъ postanowieniemъ nię uchylonego, zostawać powinny; utrzymującъ przeto dekreta rzeczzone w całej swęj mocy, mieć chcemy, aby podatki, od których temiż dekretami szpitale miłosierdzia uwolnione zostały, z taryfry zostały wykresłone.

Dopełnienie niniejszego postanowienia Naszego, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji, tudzież Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w czymъ do której należeć będzie, zalecamy.

Działo się w Warszawie, na Posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 27 Listopada 1819 roku.

(podpisano) *Zajaczek.*

Nr. 5,516.

№ 4.

Postanowienie co do poboru podatków od duchowieństwa miasta Krakowa i jego okręgu.

(d. 24 Lipca 1827 r.)

Wypis z Protokółu Posiedzenia Rady Administracyjnej.

Radca Sekretarz Stanu złożył Radzie rapport Ministra Przychodów i Skarbu, w którym tenże Minister wyjaśniającъ wniesione przez Senat wolnego miasta Krakowa z d. 6 Marca b. r. reklamacje, z powodu, iż Kommissya Wojewódzka Krakowska czyni trudności w wydawaniu listów zastawnych, wygotowanych na spłacenіe niektórychъ summ, Instytutom Krakowskimъ należących, przedstawia: iż

торых суммъ, принадлежащихъ Краковскимъ институтамъ, при-
совокупилъ: что, на основаніи сеймовой конституціи 1789 года,
отъ процентовъ, уплачиваемыхъ изъ капиталовъ, принадлежащихъ
духовенству и обеспеченныхъ по ипотекамъ на земскихъ имѣніяхъ,
причитается казнѣ подать офяра, въ видахъ обеспечения коей,
Воеводская Коммисія считала своею обязанностію приостановить
выдачу закладныхъ листовъ, изготовленныхъ для Краковскихъ
институтовъ, до времени, пока не будетъ рѣшенъ вопросъ отно-
сительно подати съ капиталовъ, подлежащихъ уплатѣ, такъ какъ
безусловная, на основаніи сеймоваго закона 1825 года, уплата
закладными листами долговъ, обеспеченныхъ въ IV главѣ ипотеч-
ныхъ книгъ, лишила бы казну возможности отыскивать на мѣстѣ
тѣ принадлежности, какія слѣдуютъ ей въ видѣ офяры отъ про-
центовъ съ капиталовъ Краковскихъ институтовъ.

Вслѣдствіе такового объясненія, Совѣтъ, согласно съ мнѣ-
ніемъ Министра Финансовъ и Казначейства, опредѣлилъ: что, какъ
въ настоящемъ положеніи дѣла, та только часть процентовъ
составляетъ дѣйствительную принадлежность Краковскихъ инсти-
тутовъ, какая остается за уплатою подати, и какъ равномерно та
только часть капитала составляетъ дѣйствительную ихъ собствен-
ность, какая соотвѣтствуетъ остальной части процента; то изъ
сего слѣдуетъ, что, при уплатѣ каждаго капитала, принадлежащаго
институтамъ въ Краковскомъ округѣ, должна быть выдаваема под-
лежащей Воеводской Коммисіи такая часть онаго закладными ли-
стами, какая окажется нужною для уплаты процентомъ отъ оныхъ
причитающейся казнѣ подати; остальной же капиталъ, выданный
подлежащему институту долженъ быть свободенъ отъ платежа.

Что касается заявленнаго при семъ случаѣ Краковскимъ Се-
натомъ требованія, дабы переписка Краковскихъ институтовъ
съ уполномоченными ихъ въ Царствѣ была освобождена отъ пла-
тежа почтовыхъ пошлинъ, то Совѣтъ опредѣлилъ: что не находить
основанія къ отмѣнѣ отъказа, объявленнаго уже по сему предмету

на mocy Konstytucyi Sejmowej roku 1789, od procentu z kapitałów
do Duchowieństwa należących, i na dobrach ziemskich hypoteko-
wanych, opłacanego, należy Skarbowi Publicznemu podatek ofiary,
którego zabezpieczenie Kommissya Wojewódzka mając na celu,
sądziła swym obowiązkiem wstrzymać wydanie listów zastaw-
nych, wygotowanych dla Instytutów Krakowskich, dopóki rzecz
względem podatku, od kapitałów spłacić się mających należącego,
nie zostanie załatwioną, bezwarunkowe bowiem na mocy Prawa
Sejmowego roku 1825 spłacenie listami zastawnymi wierzytelno-
ści w dziale IV hypotek umieszczonych, odjęłoby Skarbowi Pu-
blicznemu sposobność poszukiwania na gruncie należytości, jaka
mu tytułem podatku ofiary, z procentu od kapitałów Instytutowych
Krakowskich opłacanego, przypada.

W skutek takowego objaśnienia, Rada wyrzekła zgodnie
z wnioskami Ministra Przychodów i Skarbu, iż gdy w tém poło-
żeniu rzeczy, ta tylko część procentu jest Instytutów Krakowskich
rzeczywistą własnością, jaka się im po opłaceniu podatku zostaje,
gdy również jest rzeczywistą ich własnością ta tylko część kapi-
tału, która jest odpowiadającą pozostałej części procentu, taka
więc tylko część tegoż kapitału Instytutom Krakowskim wydaną
być może, i z każdego przeto kapitału spłaconego a należącego
Instytutom w okręgu Krakowskim będącym, taka część oddawana
być winna właściwej Kommissyi Wojewódzkiej w listach zastaw-
nych, jaka się potrzebną okaże do opłacenia przypadającym od
nich procentem, podatku Skarbowi należącego, reszta zaś kapitału
wydana właściwemu Instytutowi, wolną będzie od opłaty.

Co się tycze uczynionego przy tej okazji przez Senat Kra-
kowski żądania o uwolnienie od opłaty portoryi, pocztom Kró-
lestwa należnej, korespondencyj między jego pełnomocnikami
w Królestwie a Instytutami Krakowskiemi prowadzonej, Rada
oświadczyła, iż nie znajduje powodów do zmienienia odmownej
odpowiedzi, jaka, stosownie do istniejących przepisów, poprzednio

Сенату вольнаго города Кракова, согласно существующим правиламъ.

Варшава, 24 Юля 1827 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Генералъ Дивизіи
(подписано) *Коссецкій*.

№ 24,349.

Примѣчаніе. По изъявленному Краковскимъ Сенатомъ согласію, сообразно объясненію Министра Финансовъ отъ 24 Юля 1828 года, за № 51,381, капиталы, уплаченные Краковскому духовенству съ имѣній закладными листами, вносятся въ Польскій Банкъ, при уплатѣ же процентовъ, удерживается подать.

№ 5.

Постановленіе объ уплатѣ Казною Царства податей за Православное духовенство.

(28 Октября (9 Ноября) 1832 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

При изложеніи объясненія по нѣкоторымъ частнымъ прошеніямъ и вслѣдствіе требованія Протоіерея и Благочиннаго Православныхъ церквей въ Царствѣ, Θεοφιλα Новицкаго, объ освобожденіи, на основаніи существующихъ въ Имперіи узаконеній, Православнаго духовенства отъ всѣхъ общественныхъ налоговъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, отъ 24 истекшаго мѣсяца, сдѣлала заключе-

już w tym przedmiocie Senatowi wolnego miasta Krakowa udzieloną została.

Warszawa, d. 24 Lipca 1827 roku.

Zgodno z protokołem:
Radca Sekretarz Stanu, Generał Dywizyi, (podpisano) *Kossecki*.

Nr. 24,349.

Uwaga. Za zgodzeniem się Senatu Krakowskiego, stosownie do objaśnienia Ministra Skarbu z dnia 24 Lipca 1828 roku N. 51,381, kapitały duchowieństwa Krakowskiego w listach zastawnych z dóbr splecone, lokują się w Banku Polskim, a przy wypłacie procentów potrąca się należność podatkowa.

№ 5.

Postanowienie, że Skarb Królestwa płacić ma podatki za duchowieństwo Prawosławne.

(28 Października (9 Listopada) 1832 roku.)

Wypis z Protokołu Posiedzenia Rady Administracyjnej.

Objaśniając niektóre prośby prywatne, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Oświecenia Publicznego opiniowała pod dniem 24 zeszłego miesiąca, w przedmiocie prośby J X. Teofila Nowickiego, Officiala i Dziekana Cerkwi Greko-Rossyjskich w Królestwie o uwolnienie duchowieństwa tegoż obrządku od wszelkich publicznych ciężarów, na zasadzie praw, jakie służą w Cesarstwie Rossyjskiem, iż lubo powyższe żądanie jest słuszne, właściwiej by-

ніе: что, хотя домогательство это справедливо, лучше однакоже было бы, вмѣсто освобожденія сказаннаго духовенства отъ платежа податей и повинностей, внести въ бюджетъ казны соотвѣтственную сумму 1,116 злотыхъ 9 1/2 грошей, въ видѣ пособия для Православныхъ церквей въ Царствѣ.

Совѣтъ мнѣніе это утвердилъ, разрѣшивъ Совѣтнику Статсъ-Секретарю сообщить таковое рѣшеніе по принадлежности.

Варшава, 28 Октября (9 Ноабря) 1832 г.

Вѣрно съ журналомъ:

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь (подписано) *И. Тымовскій.*

№ 10,334 и 10,335.

№ 6.

Постановленіе, освобождающее отъ уплаты податей имѣнія, принадлежащія благотворительнымъ заведеніямъ и больницамъ.

(26 Сентября (7 Октября) 1834 года.)

По Указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Принявъ во вниманіе, что общественныя благотворительныя заведенія, занимающіяся призрѣніемъ страждущаго человѣчества,

лобы въ мѣстѣ увольненія духовенства реченого отъ уплаты податковъ и ciężarów, umieścić na etacie Skarbowym odpowiednią tymże sumę złp. 1,116 gr, 9 1/2, tytułem wsparcia Cerkwi Greko-Rossyjskich w Królestwie.

Rada opinią tę zatwierdziła i do udzielenia komu należy wiadomości o decyzji swęj, Radcę Sekretarza Stanu upoważniła.

Warszawa, 28 Października (9 Listopada) 1832 roku.

Zgodno z protokołem:

Radca Sekretarz Stanu, (podpisano) *J. Tymowski.*

Nr. 10.334 i 10,335.

№ 6.

Postanowienie uwalniające od podatków dobra, będące własnością instytutów dobroczynnych i szpitali.

(d. 26 Września (7 Października) 1834 roku.)

W Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy iż szpitale publiczne, wspieraniu cierpiącej ludzkości poświęcone, zasługują na szczególną troskliwość i opiekę

заслуживаютъ особенной заботливости и попеченія Правительства, усматривая притомъ, что, хотя въ сихъ видахъ, имѣнія и дома, принадлежащіе сказаннымъ заведеніямъ, указами Саксонскаго Короля 28 Марта 1808 г. и 10 Января 1811 г., а также постановленіями Царскаго Намѣстника 12 Января и 27 Ноября 1819 года, освобождены отъ податей, чрезвычайныхъ общественныхъ платежей и повинностей, но, по недостатку общаго въ этомъ отношеніи положенія, заведенія эти, кромѣ нѣкоторыхъ особенныхъ подержекъ, не пользуются вполне тѣми удобствами, какія имѣлись въ виду, при изданіи помянутыхъ постановленій,—по представленію Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Совѣтъ Управленія постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Всѣ какого бы то ни были названія земскія дворскія (за исключеніемъ крестьянскихъ) имущества, каменные зданія и дома, составляющіе собственность общественныхъ благотворительныхъ заведеній и приносящіе въ пользу ихъ какой либо доходъ, какъ тѣ, которые принадлежатъ заведеніямъ съ давняго времени, такъ и тѣ, которые поступаютъ въ ихъ собственность по купчимъ крѣпостямъ или дарственнымъ записямъ, подлежатъ совершенному освобожденію отъ всякихъ подѣ какимъ бы то ни было названіемъ нынѣ существующихъ, либо же впредь могущихъ быть установленными податей, а также государственныхъ повинностей, какъ казенныхъ, такъ и гминныхъ, платежей обыкновенныхъ и чрезвычайныхъ, натурою или деньгами, равно складокъ (кроме относящихся къ страховому отъ огня обществу), могущихъ происходить изъ общаго или особеннаго распредѣленія повинностей въ краѣ.

Рządu, zważając również, iż lubo w tym widoku ich dobra i domy, dekretemi Króla Imci Saskiego z dnia 22 Marca 1808 roku i d. 10 Stycznia 1811 roku, niemniej postanowieniami Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 12 Stycznia i 27 Listopada 1819 roku, od opłaty podatków, opłat nadzwyczajnych i ciężarów publicznych uwolnione zostały; dla braku jednakże ogólnego w tej mierze Postanowienia też Instytutu pomimo pojedynczo udzielonych dobrodziejstw, nie mają sobie zapewnionej zupełnej ulgi, celem rzeczonych postanowień będącej; na przedstawienie Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego, postanowiła i stanowi co następuje:

Art. 1.

Wszelkie i jakiegokolwiek nazwania dobra, lub posiadłości ziemskie dworskie, (wyłączając włościańskie) kamienice i domy będące własnością szpitali publicznych, a przynoszące na rzecz ich jakiegokolwiek bądź dochody, i bez względu, czyli te posiadłości od dawna są własnością szpitali, bądź też w przyszłości na własność instytutów i szpitali nabyte lub darowane zostaną, mają być zupełnie wolne od opłaty wszelkich podatków pod jakimkolwiek bądź tytułem exystujących, lub w przyszłości istnieć mogących, tudzież od wszelkich ciężarów publicznych, tak skarbowych jako i gminnych, opłat zwyczajnych i nadzwyczajnych, w naturze lub pieniądzech, lub też składek (wyjąwszy na rzecz towarzystwa ogniowego) z ogólnego lub szczegółowego na kraj ciężaru przypadających.

Ст. 2.

Всякія подати, платежи и общественныя складки, причитающіяся съ недвижимостей, принадлежащихъ означеннымъ заведеніямъ и больницамъ, кои донывѣ не взысканы, или взысканіе коихъ приостановлено, должны быть безотлагательно сложены, а дабы на будущее время не были требуемы, должны быть изъ подлежащихъ окладныхъ книгъ исключены и болѣе не налагаемы.

Ст. 3.

Еслибы, вслѣдствіе признанной Правительствомъ надобности, имѣнія, зданія, или дома, принадлежащіе вышесказаннымъ заведеніямъ, состоящимъ подъ попеченіемъ Правительства, были проданы, либо отданы въ вѣчную аренду, и за симъ перешли въ частную либо иную собственность, — въ такомъ случаѣ казна и городскія кассы вступаютъ въ права свои на полученіе, какъ податей, такъ и всѣхъ налоговъ обыкновенныхъ и чрезвычайныхъ, со дня перехода сихъ недвижимостей въ частное владѣніе.

Ст. 4.

Всѣ указы и постановленія, изданные прежде по сему предмету, на сколько они не согласны съ настоящимъ, отмѣняются.

Ст. 5.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, а также на Правительственную Коммисію

Art. 2.

Wszelkie podatki, opłaty i składki publiczne, z realności rzeczonych instytutów i szpitali przypadające, a w poborze zawieszane, lub dotąd niewyexekwowane, mają być bezzwłocznie umorzone, w przyszłości zaś, aby wymagane nie były, winny być z regestrów poborowych wymazane i więcej nie nakładane.

Art. 3.

W przypadku, gdyby za uznaną przez Rząd potrzebą, dobra ziemskie, pałace, kamienice, domy, własnością instytutów wyżej rzeczonych, pod opieką Rządu zostających, będące, były sprzedane, lub prawem wieczno dzierżawném wypuszczone, i tym sposobem przeszły w posiadanie prywatne, lub inne, w takim razie Skarb Publiczny i kassy miejskie wrócą do praw swych wybieralności tak podatków, jako też wszelkich nakładów zwyczajnych i nadzwyczajnych, od dnia przejścia tychże realności w posiadanie prywatne.

Art. 4.

Wszystkie dekreta i postanowienia dawniej w tej mierze wydane, o ile niniejszemu są przeciwnie, uchylają się.

Art. 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, tudzież Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w czym do któ-

Финансовъ и Казначейства по принадлежности, внесеніе же онаго въ Дневникъ Законовъ поручается Правительственной Коммисіи Юстиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 26 Сентября (7 Октября) 1834 года.

Намѣстникъ, Генералъ Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

Примѣчаніе 1. Совѣтъ Управленія, рѣшеніемъ отъ 23 Октября (4 Ноября) 1836 года, за N. 90,713, распространилъ это постановленіе на институты города Кракова, коихъ имѣнія и фондуши находятся въ Царствѣ.

2. Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія сообщилъ 14 (26) Августа 1845 года, за N. 25,974, что Намѣстникъ въ Царствѣ освободилъ отъ податей приходскіе дома пріюта, кои до того времени, именуясь больницами, были свободны отъ податей.

3. Совѣтъ Управленія, рѣшеніемъ отъ 29 Ноября (11 Декабря) 1855 года, за N. 5,025, распространилъ освобожденіе отъ подати на всѣ дома пріюта.

rej należy, poleca się, jak również Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, aby takowe w Dzienniku praw było umieszczone.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej, dnia 26 Września (7 Października) 1834 roku.

Namiestnik, Jenerał Feldmarszałek
(podpisano) *Książę Warszawski.*

Uwaga 1. Rada Administracyjna decyzją z dnia 23 Października (4 Listopada) 1836 roku N. 90,713, rozciągnęła to postanowienie do instytucji miasta Krakowa, posiadających w Królestwie dobra i fundusze.

2. Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnej oznajmił pod dniem 14 (26) Sierpnia 1845 r., N. 25,974, że Namiestnik Królestwa uwolnił od podatków domy schronienia parafialne, które poprzednio używając tytułu szpitali, były od podatków wolne.

3. Rada Administracyjna decyzją z dnia 29 Listopada (11 Grudnia) 1855 r., N. 5,025, rozciągnęła uwolnienie od podatków do wszelkich domów schronienia.

№ 7.

Рѣшеніе по предмету взиманія пропущенной подати офяра съ того года, въ которомъ обнаруженъ пропускъ.

(20 Іюля (1 Августа) 1837 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Основываясь на постановленіяхъ прежняго Польскаго правительства отъ 22 Апрѣля 1790 и 19 Ноября 1791 года, предписывающихъ исправлять ошибки, допущенныя люстраціями доходовъ съ имѣній земскихъ и духовныхъ, составленными въ 1789 году и служащими основаніемъ къ опредѣленію поземельной подати, называемой офярою, сообразуясь притомъ съ Королевскимъ указомъ отъ 2 Октября 1811 года, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, при каждомъ замѣченномъ въ люстраціи 1789 года пропускъ подати, зачисляла таковую ко взиманію, какъ на будущее, такъ и за прошедшее время, считая со времени учрежденія Герцогства Варшавскаго.

Порядокъ этотъ, хотя и согласенъ съ существующими правилами, но, по прошествіи 30 лѣтъ, оказывается нынѣ обременительнымъ; ибо, въ случаѣ зачисленія пропущенной подати съ вышеприведеннаго срока, образуется принадлежность, равняющаяся нѣскольکو-лѣтнимъ доходамъ съ имѣній, находящихся въ такомъ положеніи, что, при увеличенной на будущее время подати, поставляетъ плательщиковъ въ невозможность платить требуемые взносы. Въ такомъ положеніи дѣла, принявъ во вниманіе: что, при постоянномъ въ минувшихъ годахъ зачисленіи ко взиманію пропущенныхъ податныхъ принадлежностей, немного уже можетъ встрѣтиться подобныхъ случаевъ, что поступающія отъ сего въ постоянный доходъ прибыли для казны маловажны, для частныхъ же плательщиковъ слишкомъ обременительны, еслибы были

№ 7.

Decyzja, że pobór pominiętego podatku ofiary następować ma od włącznie roku, w którym pominięcie dostrzeżono.

(20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 roku.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Na zasadzie postanowień dawnego Rządu Polskiego z dnia 22 Kwietnia 1790 roku i 19 Listopada 1791 roku, polecających prostowanie pomyłek, dopuszczonych w lustracjach dochodów dóbr ziemskich i duchownych, w roku 1789 sporządzonych, a za zasadę do ustanowienia podatku gruntowego, ofiarą zwanego, służących,—oraz w myśl dekretu Królewskiego z dnia 2 Października 1811 roku, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu w każdym przypadku dostrzeżonego pominięcia przy lustracji z r. 1789 należności podatkowej, takową wprowadzała do poboru tak na przyszłość jako i za upłynione lata, poczynając od epoki utworzenia Księstwa Warszawskiego.

Postępowanie takowe wprawdzie zgodne jest z przepisami obowiązującymi, przecież sam upływ lat 30 uczynił je obecnie uciążliwem, albowiem z policzenia pominiętego podatku od epoki wyżej zakresłonej, tworzyłaby się należność, wyrównywająca wartości kilkoletnich dochodów z dóbr w tym przypadku będących, co, obok obowiązku dalszego na przyszłość płacenia zwiększonego podatku, musiałoby przechodzić możność kontrybuentów. W tym stanie rzeczy, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zważywszy: iż po ciągłym w upłynionych latach przywracaniu poboru opuszczonej należności podatkowej, już tylko mniej znaczna liczba podobnych przypadków zdarzać się może,—że osiągnąć ztąd przybytki w dochodach stałych, są dla Skarbu mało znaczące, wtedy, kiedy z drugiej strony byłyby dla szczegółowych kontrybuentów zbyt

требуемы, сообразно вышеприведеннымъ правиламъ, за все прошедшее время; имѣя притомъ въ виду, что, при дальнѣйшемъ представленіи финансовому вѣдомству исправлять ошибки, допущенныя въ вышеприведенныхъ люстраціяхъ доходовъ, упрочится на будущее время доходъ изъ сего источника и главная цѣль финансового вѣдомства будетъ достигнута,—Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства, отъ 20 Іюля (1 Августа) сего года, за № 58,808, вошла съ представленіемъ: не будетъ ли признано Совѣтомъ Управленія основательнымъ, дабы, въ случаѣ дальнѣйшаго обнаруженія податныхъ принадлежностей, пропущенныхъ вслѣдствіе ошибочныхъ дѣйствій не существующихъ уже нынѣ финансовыхъ властей, таковыя принадлежности зачислены были ко взысканію, но только на будущее время, считая съ того года, въ которомъ замѣченъ будетъ пропускъ, съ тѣмъ однакоже, что тамъ, гдѣ, согласно существующимъ донинѣ правиламъ, подать уже опредѣлена и взыскана, плательщики не будутъ вправѣ, по причинѣ настоящаго новаго постановленія, требовать возврата оной, тамъ же, гдѣ таковая зачислена ко взиманію, обязаны будутъ платить со времени зачисленія.

Совѣтъ положилъ вышеизложенное представленіе Правительственной Комисіи, какъ соотвѣтствующее казенному интересу и исполнѣ основательное, утвердить.

Варшава, 20 Іюля (1 Августа) 1837 г.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *И. Тымовскій*.

№ 7,871.

Примѣчаніе. Правительственная Комисія Финансовъ и Казначейства, распоряженіемъ отъ 18 (30) Августа 1857 г., за № 62,014, означенное постановленіе распространила на всѣ подати.

uciażliwemi, gdyby za całą przeszłość, według powyższych zasad, żądane być miały,—z uwagi wreszcie, iż przez dalsze pozostawienie Władzy Skarbowej prawa prostowania na korzyść Skarbu uchybień, przy lustracyi zwyż wzmiankowanej popełnionych, zapewnionym będzie na przyszłość nowy pewny dochód, przez co główny cel Władzy Skarbowej osiągniętym zostanie, w przedstawieniu z dnia 20 Lipca (1 Sierpnia) r. b. N. 53,808 wносила, czyliby Rada, nie raczyła uznać za rzecz słuszną, ażeby w razie dalszego wykrycia należności podatkowej, skutkiem mylnego działania już obecnie nieistniejących Władz Skarbowych pominiętej, urządzić jej pobór, lecz tylko na przyszłość, od roku w którymby takowe pominięcie dostrzeżonem zostało, z tѣm wszakże zastrzeżeniem, że tam, gdzie na mocy przepisów dotąd obowiązujących, podatek już ustanowionym i pobranym został, strony interessowane nie będą miały prawa, z okazji niniejszego nowego postanowienia, czynić reklamacyi o zwrot onego, a tam gdzie jest zaprenotowany, że od daty prenotacyi płacić go powinny.

Rada oświadczyła, że przedstawienie Kommissyi Rządowej zarówno interessowi Skarbu jako i względem słuszności odpowiadające, w zupełności zatwierdza.

Warszawa, 20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 r.

Zgodno z Protokółem:

Sekretarz Stanu, (podpisano) *I. Tymowski*.

Nr. 7,871.

Uwaga. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu reskryptem z dnia 18 (30) Sierpnia 1837 roku N. 62014 zastosowała tę decyzją do wszystkich podatków.

№ 8.

Выписка изъ постановленія о сложеніи податныхъ недоимокъ.

(19 (31) Мая 1853 года.)

По Указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Такъ какъ, по представленію Совѣта Управленія Его Императорское Величество соизволилъ признать необходимымъ измѣнить постановленіе Совѣта отъ 10 (22) Мая 1838 года, помѣщенное въ XXII томѣ Дневника Законовъ, на 216 страницъ, относительно сложенія, распредѣленія на сроки и приостановленія взысканія казенныхъ принадлежностей, Совѣтъ Управленія, на основаніи Высочайшаго по сему предмету разрѣшенія, сообщеннаго Министромъ Статсъ-Секретаремъ 20 Февраля (4 Марта) 1853 года, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 7.

Правительственная Коммисія Финансовъ, безъ сношенія съ Главною Счетною Палатою, можетъ слагать всякіе недоборы по помѣщающимся въ бюджетъ примѣрными суммами статьямъ, кои состоятъ въ непосредственномъ завѣдываніи Коммисіи; сверхъ того можетъ распредѣлять до 2,700 руб. сер. недоимки податей въ слѣдующихъ случаяхъ:

№ 8.

Wyciąg z postanowienia co do uchylania z poboru podatków.

(19 (31) Maja 1853 r.)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,
etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Gdy NAJJAŚNIEJSZY PAN, na przedstawienie Rady Administracyjnej, raczył uznać potrzebę zmiany postanowienia jej dnia 10 (22) Maja roku 1838 wydanego, o umorzeniu, rozkładzie na raty i zawieszeniu w poborze należności Skarbowych, pomieszczonego w tomie XXII Dziennika Praw Królestwa na stronie 216, przeto z mocy NAJWYŻSZEGO w tej mierze upoważnienia, objawionego w odezwie Ministra Sekretarza Stanu z dnia 20 Lutego (4 Marca) 1853 r. Rada postanowiła i stanowi co następuje:

Art. 7.

Taż Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, bez odnoszenia się do Najwyższej Izby Obrachunkowej, mocną jest umarzać wszelkie niedobory w dochodach z przypuszczenia do budżetu pomieszczanych, a pod jej bezpośrednim zarządem zostających; do wysokości zaś rs. 2,700 mocną jest zarządzać ubytek w należności poborowej, w przypadkach następujących:

- б) Если, чрезъ занятіе земель на какое либо публичное употребленіе, отъ разлитія рѣкъ или по другимъ, отъ плательщика независимымъ, причинамъ, полученіе съ тѣхъ земель постоянного дохода сполна, или въ нѣкоторой части, сдѣлается невозможнымъ, руководствуясь существующими на подобные случаи постановленіями.

Ст. 11.

Означенные въ 5-й и 7-й статьяхъ сборы до 2,700 руб. сер., могутъ быть слагаемы только Совѣтомъ Управленія Царства, по представленіямъ Правительственныхъ Коммисій, основаннымъ на заключеніи Высшей Счетной Палаты; а сложеніе недоимокъ, превышающихъ упомянутую сумму, требуетъ Высочайшаго Его Императорскаго Величества соизволенія.

Варшава, 19 (31) Мая 1853 года.

Намѣстникъ, Генералъ Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

N° 9.

Рѣшеніе по предмету возврата подлежаще взысканнымъ податей и сборовъ.

(10 (22) Августа 1853 года.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.

На основаніи рапорта Правительственной Коммисіи отъ 23 Іюля (4 Августа) сего года, за № 75,354, коимъ представлено

- б) gdy źródło stałego dochodu zniknie, lub zmniejszonem zostanie skutkiem zabrania gruntów na użytek publiczny, zaszoru przez wylew rzeki, lub też skutkiem innych wypadków, od woli kontrybuenta nie zawisłych, a to o tyle, ile prawa obowiązujące na to zezwalają.

Art. 11.

Należności wyżej w art. 5 i 7 wymienione, a odzyskać się nie mogące na raz jeden do wysokości rs. 2,700 mogą być umarzane tylko przez Radę Administracyjną, na przedstawienie właściwych Kommissyj Rządowych, po zasięgnięciu zdania Najwyższej Izby Obrachunkowej. Należności zaś, któreby przenosiły powyższą sumę, mają być przedstawione do Najwyższego zatwierdzenia.

Warszawa, d. 19 (31) Maja 1853 r.

Namiestnik, Jenerał Feldmarszałek
(podpisano) *Książę Warszawski.*

N° 9.

Decyzja co do zwrotu podatków i należności, niewłaściwie pobranych.

(10 (22) Sierpnia 1853 r.)

Do Kommissyj Rządowej Przychodów i Skarbu.

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNEJ.

W odwołaniu się do rapportu Kommissyj Rządowej z dnia 23 Lipca (4 Sierpnia) r. b. N. 75,354, objaśniającego prośbę pana

объяснение по просьбѣ владѣльца пожалованнаго имѣнія Крамскъ, Потrzeбовскаго, о возвращеніи ему уплаченныхъ за прошедшіе годы добавочныхъ копѣекъ съ части канона, которую онъ вносилъ въ видѣ подати офіры, имѣю честь увѣдомить Правительственную Коммисію, что Его Свѣтлость Намѣстникъ въ Царствѣ, по разсмотрѣніи помянутаго рапорта, признавая просьбу просителя справедливою, приказалъ: дабы принадлежность, неправильно по сей статьѣ имъ уплаченная за прежнее время, была возвращена полностью за всѣ тѣ годы, за кои таковая внесена; впредь же, въ подобныхъ нынѣшнему случаяхъ, если будетъ замѣчено и законнымъ порядкомъ объявлено, что подать либо другая казенная принадлежность была взыскана неправильно, надлежитъ принять общимъ правиломъ предположеніе Правительственной Коммисіи, что возвратъ казною такой подати или принадлежности долженъ послѣдовать только за пять лѣтъ, предшествовавшихъ тому году, въ коемъ поступило требованіе просителя, не касаясь тѣхъ возвратовъ, какіе послѣдовали бы до тѣхъ поръ инымъ порядкомъ.

Варшава, 10 (22) Августа 1853 года.

За Статсъ-Секретаря, Помощникъ (подписано) *Петровъ*.

№ 15,409.

Potrzebowskiego, właściciela dóbr gracyalnych Kramsk, o zwrócenie mu kopiejek dodatkowych, opłaconych przez niego za lata zesłte od części kanonu z tych dóbr, którą pod tytułem podatku ofiary uiszczał, mam honor oznajmić Kommissyi Rządowej, że J. O. Książę Namiestnik Królestwa, po rozpoznaniu powyższego rapportu, znajdując reklamacyę proszącego słuszną, rozkazał: iżby należność z powyższego tytułu przez niego niewłaściwie opłacona za przeszłość, powróconą mu była w całkowitości, za wszystkie lata, przez które takową uiszczał, na przyszłość zaś, iżby w podobnych obecnemu wypadkach, kiedy dostrzeżonem i prawnie reklamowanem będzie, że nienależnie opłacony został podatek lub inna należność Skarbowa, pod względem zwrotu przyjętą była za ogólne правило propozycja Kommissyi Rządowej, że zwrot przez Skarb takowego podatku, lub innęj należności niewłaściwie pobranęj, ma być dopełniony tylko za lat 5 poprzedzających rok, w którymby reklamacya nastąpiła, niezmieniając już tych zwrotów, coby dotąd w innym sposobie nastąpiły.

Warszawa, dnia 10 (22) Sierpnia 1853 r.

w z. Podsekretarz Stanu (podpisano) *Petrow*.

Nr. 15,409.

